

วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์

RAMKHAMHAENG JOURNAL OF PUBLIC ADMINISTRATION

ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2567 Vol.7 No.3 September - December 2024

โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ISSN 2630-0133

วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์
โครงการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานทางวิชาการทางรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาวิชาที่สัมพันธ์
2. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าของคณาจารย์และนักศึกษา
3. เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ผลิตและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการสู่สาธารณชน

วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นวารสารทางวิชาการที่โครงการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานทางวิชาการทั้งในรูปของบทความวิจัย บทความทางวิชาการ บทความปริทรรศน์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และบุคคลทั่วไปทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาที่สัมพันธ์ เช่น สังคมวิทยา สังคมวิทยาการเมือง ปรัชญาการเมือง เศรษฐศาสตร์การเมือง สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารการศึกษา โดยมีกำหนดการตีพิมพ์/เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ (ฉบับแรกเดือนมกราคม – เมษายน ฉบับที่สองเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม และฉบับที่สาม เดือนกันยายน – ธันวาคม) ในฉบับออนไลน์ (ISSN 2630-0133)

เจ้าของ

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ถนนรามคำแหง หัวหมาก บางกะปิ กทม. 10240

สำนักงานกองบรรณาธิการ

โครงการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อาคารสำนักงานอธิการบดี ชั้น 5
ถนนรามคำแหง หัวหมาก บางกะปิ กทม. 10240

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะกรรมการดำเนินการจัดทำวารสารรามคำแหง

ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์

1. คณบดีคณะรัฐศาสตร์	ประธานคณะกรรมการ
2. รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย	รองประธานกรรมการ
3. รองศาสตราจารย์รวิภา ธรรมโชติ	กรรมการ
4. รองศาสตราจารย์ทิพรัตน์ บุบผะศิริ	กรรมการ
5. รองศาสตราจารย์จักรี ไชยพินิจ	กรรมการ
6. รองศาสตราจารย์รัฐศิรินทร์ วังกานนท์	กรรมการ
7. หัวหน้างานบริการการศึกษา	กรรมการและเลขานุการ
8. นางสาวจิตตราพร พิรุณ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะผู้จัดทำวารสาร**บรรณาธิการผู้พิมพ์โฆษณา**

อ.ดร.บุญเกียรติ การะเวกพันธ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บรรณาธิการบริหาร

รศ.สิทธิพันธ์ พุทธหุน 17 ซอยร่มเกล้า 17 ถ.ร่มเกล้า
เขตลาดกระบัง กทม. 10520

บรรณาธิการประจำฉบับ

อ.เดช อุณหะจรรย์รักษ์ 30/93 ซอยนวมินทร์ 80 แขวงนวลจันทร์
เขตบึงกุ่ม กทม. 10230

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.อนุสรณ์ ลีम्मณี	คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศ.ดร.ไชยันต์ ไชยพร	คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศ.ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง	คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร.สุพิณ เกชาคุปต์	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.วัลลภา รัฐฉัตรานนท์	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.รัฐศิรินทร์ ว่างานนท์	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รศ.ดร.ศิริลักษณ์ ดันตยกุล	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รศ.ดร.ณัฐพงศ์ บุญเหลือ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รศ.ดร.ศุภัทธา อำนวยสวัสดิ์	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไม่ตรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
ดร.วิโรจน์ ก่อสกุล	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกควบคุมคุณภาพของวารสาร

รศ.เจลิมพล ศรีหรั่ง

23/132 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองกุ่ม

เขตบึงกุ่ม กทม. 10230

ผู้พิสูจน์อักษร

ผศ.ดร.วีณา พิงวิวัฒน์นิกุล

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้จัดการ

นายสิทธิรักษ์ ตรีศรี

ฝ่ายศิลป์

นายประดิษฐ์ ทองมณเฑาะ

ประจำกองจัดการ

นางสาวทัศนีย์ อนุชาติ

เหรียญก

นายอรรถวุฒิ ศรีเหรียญ

กรรมการกลั่นกรอง (Peer Reviewers)

ศ.ดร.อนุสรณ์ ลีมมณี

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศ.ดร.ไชยันต์ ไชยพร

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ.ดร.ดำรงค์ วัฒนนา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ.วันชัย มีชาติ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผศ.สุรัตน์ โหราชัยกุล

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศ.ดร.กิตติ ประเสริฐสุข

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศ.ดร.ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล

รศ.ดร.สุพิณ เกชาคุปต์

ผศ.ดร.เมธาวุฒิ พีรพรวิฑูร

ผศ.ดร.สิทธิธรรม อ่องวุฒิววัฒน์

ศ.ดร.วราภรณ์ จุลปานนท์

รศ.ดร.ปิยะนุช เงินคล้าย

รศ.ดร.ปรัชญา ชูมณาเสียว

รศ.ดร.วรรษยา ศิริวัฒน์

รศ.ดร.รวีภา ธรรมโชติ

รศ.ดร.นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ

รศ.ดร.ทิพรัตน์ บุปผะศิริ

รศ.ดร.ศุภชัย ศุภผล

รศ.ดร.ศิริลักษณ์ ตันตยกุล

รศ.ดร.จักรี ไชยพินิจ

รศ.ดร.พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์

รศ.ดร.เกรียงชัย ปิงประวัตติ

รศ.ดร.รัฐศรินทร์ วังกานนท์

รศ.ดร.ณัฐพงศ์ บุญเหลือ

รศ.ดร.มูฮัมหมัด อิลยาส ญาปรั่ง

รศ.ดร.ศุภัทธา อำนวยสวัสดิ์

ผศ.ดร.เพิ่มศักดิ์ จะเรียมพันธ์

ผศ.ดร.นิพนธ์ โชะเฮง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผศ.ดร.พัต ลวางกูร	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผศ.ดร.ชญาณัท ศุภชลาศัย	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผศ.ดร.วีระยุทธ พรพจน์ธนมาศ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผศ.ดร.ปะการัง ชื่นจิตร์	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผศ.ดร.วีณา พิงวิวัฒน์นิกุล	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผศ.ดร.วงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อ.ดร.กฤติธี ศรีเกตุ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อ.ดร.วิโรจน์ ก่อสกุล	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อ.ดร.บุญเกียรติ การะเวกพันธ์ุ์	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รศ.ดร.นฤมล มารคแมน	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง
รศ.ดร.วิทยา จิตนุพงศ์	คณะพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษย มหาวิทยาลัย รามคำแหง
รศ.ดร.วันชัย ปานจันทร์	คณะพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษย มหาวิทยาลัย รามคำแหง
ผศ.ดร.นันทวรรณ บุญช่วย	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อ.ดร.ปรมต วรรณบวร	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รศ.ดร.วัลลภ รัฐนัตรานนท์	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.พ.ต.ท. ดร.ไวพจน์ กุลาชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.พรชัย เทพปัญญา	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

รศ.ดร.บุญอวีร์ ยี่หมะ	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
รศ.ดร.ธานี สุขเกษม	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.เกรียงไกร ทองจิตติ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร	คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ผศ.ดร.สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์	คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ผศ.ดร.อมรทิพย์ อมราภิบาล	คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ผศ.ดร.สมชาย ดำเนิน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.ศิริวัฒน์ ครองบุญ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ภูมิกวัญช์ ภูมพงศ์คชศร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์
ผศ.ดร.ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ผศ.ดร.สมภพ ระงับทุกข์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.ธันยนันท์ จันทรทรวงพล	สถาบันรัชย์ภาคย์
ดร.รุ่งโรจน์ สงสระบุญ	มหาวิทยาลัยสยาม

ดร.เกรียงไกร เจียรประดิษฐ์	สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
รศ.ดร.ทิพาพร พิมพิสุทธิ์	นักวิชาการอิสระ
รศ.ดร.นิยม รัฐอมฤต	นักวิชาการอิสระ
รศ.พิพัฒน์ ไทยอารี	นักวิชาการอิสระ
รศ.ชลิตา ศรมณี	นักวิชาการอิสระ
รศ.เฉลิมพล ศรีหงษ์	นักวิชาการอิสระ
รศ.สิทธิพันธ์ พุทธหุน	นักวิชาการอิสระ
รศ.วัชรกรรณ์ ชิวไศภิชู	นักวิชาการอิสระ
รศ.ดร.รงค์ บุญสวยขวัญ	นักวิชาการอิสระ
รศ.เสาวลักษณ์ สุขวิรัช	นักวิชาการอิสระ
ผศ.ดร. ญาณกร โท้ประยูร	นักวิชาการอิสระ
ผศ.ดร.ประสงค์ ไตนด	นักวิชาการอิสระ
พล.ต.อ. ดร.ไกรสุข สิ้นสุข	นักวิชาการอิสระ
ดร.สุชาติ ศรียารัตนย	นักวิชาการอิสระ

บทบรรณาธิการ

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้มีสาระประกอบด้วยบทความเรื่องบทบาทของชาวญี่ปุ่นกับการเมืองภายในสมัยอยุธยา วาทกรรมกรรมชาติพ รามยอน: อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในซีรีส์เกาหลี ผลสัมฤทธิ์ของการใช้เทคโนโลยีช่วยจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยสื่อภาพยนตร์ใน Netflix ของ นักศึกษามหาวิทยาลัยสวนดุสิต มูลเหตุจูงใจในการเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่น: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ พ.ศ.2555-2563 ความยุติธรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาโครงการบ่อขยะทองคำ ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบ วัฒนธรรมองค์กรกับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ ประสิทธิภาพการจัดการข้อร้องเรียนประชาชน ผ่านแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน ใน พื้นที่จังหวัดนครปฐม และบทความภาษาอังกฤษอีก 5 เรื่องคือ Unlocking the drivers of political participation: A comprehensive review of influential factors, The role of online social media in influencing opinions on public policies of Thai youth, Unlocking Participation: What drives Bangkok residents to join the 50:50 Co-Payment Scheme?, Exploring the effects of media influence on politician image and political party policies: An SEM approach in Thailand, และ Public engagement and key influencing factors in anti-corruption efforts: A quantitative study of Phaya Thai District

วารสารฉบับต่อไป ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 ต้อนรับปีใหม่ พ.ศ. 2568 กำหนดจะตีพิมพ์ในเดือนเมษายน 2568 เรียนเชิญท่านที่สนใจจะนำผลงานมาเผยแพร่สามารถติดต่อประสานมาได้ โดยจะต้อง submit เข้าระบบและดำเนินการตามขั้นตอนของวารสารให้เรียบร้อยภายในเดือนมีนาคม และขอให้เข้าไปอ่าน author guideline และ Template ของบทความ เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมบทความด้วย ขอให้กรอกรายละเอียดให้ชัดเจน และให้หมายเลขโทรศัพท์ที่ใช้ติดต่อประสานงานไว้ด้วย

รองศาสตราจารย์สิทธิพันธ์ พุทธหุน
บรรณาธิการบริหาร

สารบัญ

- บทบรรณาธิการ ix
- รามยอน : อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในซีรีส์เกาหลี
 วิชาฯ เทียมลม 1
- บทบาทของชาวญี่ปุ่นกับการเมืองภายในสมัยอยุธยา พ.ศ. 2149-2310
 ธานี สุขเกษม 29
- Unlocking the drivers of political participation: A comprehensive
review of influential factors
 Naruecha Naraphong & Waiphot Kulachai 59
- The role of online social media in influencing opinions on public
policies of Thai youth
 Monthakant Rodklai & Matinée Kongsathid 100
- วาทกรรมกรรมมาชีพ: มาร์กซ์ ลากอง และเดอเลิซ
 ชญาน์ทัต ศุภชลาศัย 125
- ผลสัมฤทธิ์ของการใช้เทคนิคช่วยจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วย
สื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสวนดุสิต
 วิชาฯ เทียมลม 175
- มूलเหตุจูงใจในการเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ดีเด่น: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ พ.ศ. 2555-2563
 วีณา พึ่งวิวัฒน์นิกุล 215
- ความยุติธรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษา โครงการบ่อขยะทองคำ
ตำบลห้วยรอ อำเภอมือเมือง จังหวัดพิษณุโลก
 ชนิสรา ทิมทอง & วัชรพล ศุภจักรวัฒนา 250

- ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรกับพฤติกรรมความผูกพัน
ต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์
ยศพล แรกขึ้น, ชุติวรรณ โชติวงษ์ & สุภัททา ปิณฑะแพทย์ 281
- ประสิทธิภาพการจัดการข้อร้องเรียนประชาชนผ่านแอปพลิเคชัน
ทราฟฟี่ฟองดูว์ เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
เอกสิทธิ์ ปินตา & วรพงศ์ ตระการศิรินนท์ 310
- รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน ในพื้นที่
จังหวัดนครปฐม
บุญวัฒน์ สว่างวงศ์, รพีพัฒน์ จันทนินทร & ชันทอง ใจดี 337
- Unlocking participation: What drives Bangkok residents to join the
50:50 Co-Payment Scheme?
Ronnakorn Toysoontorn & Waiphot Kulachai 375
- Exploring the effects of media influence on politician image and
political party policies: An Structural Equation Modeling (SEM) approach
in Thailand
Papatsara Promma, Waiphot Kulachai & Chalermchai
Kittisaknawin 416
- Public engagement and key influencing factors in anti-corruption efforts:
A quantitative study of Phaya Thai District
Ronnayut Bongbut & Waiphot Kulachai 456
- แนะนำผู้เขียน 501
- บัณฑิตมอบท 504

รามยอน : อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในซีรีส์เกาหลี

Ramyun: Culture Industry in Korean Series

วิชาษา เทียมลม¹

Visakha Tiemlom¹

visakha1409@yahoo.com

Received: 06/08/67 Revised: 24/08/67 Accepted: 25/08/67

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารามยอนจากซีรีส์เกาหลีโดยใช้แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมอุตสาหกรรมและการทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้าเพื่อวิเคราะห์การผลิต การเผยแพร่ และการครอบงำของวัฒนธรรมด้านอาหารของเกาหลี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “รามยอนเป็นอาหารมือตัก” ซึ่งแพร่หลายไปทั่วโลกและกลายเป็นไวรัลในหมู่นักเกาหลีจนกลายเป็นวิถีชีวิตของเขา ระเบียบวิธีการศึกษาเป็นแบบเชิงคุณภาพ โดยการใช้เอกสารต่างๆ และข้อมูลจากซีรีส์เกาหลี ยูทูบ และสื่อทางสังคมอื่นๆ ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้นสามารถอธิบายได้ 3 ประการ คือ (1) ซีรีส์เกาหลี ยูทูบ และศิลปินเคป็อปช่วยสร้างและผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น ภาพลักษณ์รามยอนที่อร่อย ภาพลักษณ์ของการรับประทานรามยอนร้อนๆ อย่างเอร็ดอร่อย การสูดกินเส้นรามยอนเสียงดังๆ ภาพลักษณ์ของ

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

¹ Faculty of Management Science, Suan Dusit University

กิจกรรมแห่งความสุข (การปรุงและรับประทานรามยอน) ซึ่งทุกคนสามารถทำได้ด้วยตัวเองอย่างง่าย ๆ (2) สื่อต่างๆ ทางสังคมที่กล่าวแล้วนำการบริโภครามยอนไปสู่อุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรมและทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้า เมื่อรามยอนนำรายได้มหาศาลมาสู่เศรษฐกิจเกาหลี (3) รามยอนส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เพราะรามยอนมีองค์ประกอบในระดับสูงทั้ง แคลอรี คาร์โบไฮเดรต และโซเดียม ซึ่งอาจทำให้เกิดโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง อัมพฤกษ์ อัมพาต โรคหัวใจ ฯลฯ ข้อสรุปสุดท้ายของบทความนี้คือ อุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้าเช่นนี้เป็นกระบวนการหลอกลวงมวลชนเพื่อมีอิทธิพลต่อประชาชนจนกลายเป็นเหยื่ออย่างมีสติและขาดเสรีภาพที่จะตื่นรู้ด้วยตัวเอง

คำสำคัญ: รามยอน, ซีรีส์เกาหลี; อุตสาหกรรมวัฒนธรรม; การทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้า

Abstract

The objective of this article is to study ramyun from the selected Korean series using concepts on culture industry and the commodification of culture to analyze the production, dissemination, and domination of Korean food culture specifically “ramyon as a late-night meal” which spreads worldwide and becomes viral among Korean people that it turns to be their lifestyle. The study methodology is a qualitative one using documents and

information from Korean TV series, YouTube and other social media. The result of the study according to an objective mentioned above can be explained in threefold: (1) Korean drama series, YouTube, and K-pop artists help create and reproduce delicious images of ramyun domestically and internationally: the image of delicious ramyun; the image of how to eat boiling ramyun deliciously...slurping loudly; and the image of happy activities, cooking and eating ramyun, that can be easily done by anyone. (2) Those social media lead to culture industry and the commodification of culture when ramyun made a lot of income to Korea's economy. (3) Ramyun has long term impacts against health as its ingredients contain high level of calories, carbohydrate, and sodium which may induce diabetes, high blood pressure, stroke, heart attack, etc. Finally, it has been concluded that this kind of culture industry and the commodification of culture are the process of mass deception to influence people that they become victims consciously and lose freedom to be self-awakening.

Keywords: Ramyun; Korean series; culture industry; commodification of culture

บทนำ

“มาซิดเก็ตตะ” คำพูดที่ผู้ชมละครซีรีส์เกาหลีได้ยินบ่อยๆ ของตัวละครในฉากการรับประทานอาหาร แปลว่า อร่อย เนื่องจากละครซีรีส์เกาหลีมีการนำเสนออาหารเกาหลีอย่างมีเสน่ห์ ด้วยฉากที่นักแสดงกินอาหารอย่างเอร็ดอร่อย ทำให้คนดูเกิดความรู้สึกอยากกินไปด้วย อย่างเช่นในละครซีรีส์เรื่อง *Reply 1988* (วันวาน 1988) ใน EP.8 นาทีที่ 18.03 ที่เพื่อนๆ 5 คนล้อมวงกิน “รามยอน” (Ramyun) ที่ใส่ไส้กรอก ไช้ต้ม ซเวเท็ก พระเอกกินรามยอนเสียงดังชัดแล้วพูดว่า “มาซิดเก็ตตะ”

อัตลักษณ์ของละครซีรีส์เกาหลีที่แตกต่างละครประเทศอื่นๆ คือ การนำเสนออาหารเกาหลีและวัฒนธรรมการกินอาหารเกาหลีอย่างแนบเนียน จากฉากการกินอาหารที่นักแสดงจะกินอาหารอย่างเอร็ดอร่อย ชดน้ำซุปลีเสียงดังโหยกฮาก ด้วยสีหน้าที่มีความสุขกับการกิน พร้อมพูดว่า มาซิดซอโย (อร่อย อร่อยมากเลย) เป็นภาพลักษณ์ความอร่อยของอาหารเกาหลีที่ถูกนำเสนอด้วยภาพอาหารที่แปลกตา แต่นักถึงรสชาติไม่ออก ประกอบกับท่าทางการกินที่ดีมีความสุขขณะเคี้ยวอาหารของนักแสดง ทำให้ผู้ชมคนไทยอยากลิ้มลองอาหารเกาหลี และอยากรับรู้ความอร่อยของอาหารเกาหลีที่ถูกนำเสนอผ่านละครซีรีส์เกาหลี ภาพลักษณ์ความอร่อยของอาหารเกาหลีที่ถูกถ่ายทอดผ่านละครซีรีส์เกาหลีจึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเกาหลีที่ถูกถ่ายทอดให้เป็นที่รับรู้ผ่านละครซีรีส์เกาหลี

หากใครเคยดูละครซีรีส์เกาหลี จะสังเกตได้ว่ามีหลายๆ เรื่องที่มีฉากตัวละครกินรามยอนอย่างเอร็ดอร่อย เช่นเรื่อง *Crash Landing On You*, *Descendants of the Sun* และ *Reply 1988* เป็นต้น ซึ่งเป็นการผลิตซ้ำภาพลักษณ์

ความอร่อยของอาหารเกาหลี ทำให้ผู้ชมอยากลิ้มลองรสชาติอาหารเกาหลีตามรอยละครซีรีส์ ทำให้อาหารเกาหลีกลายเป็นที่รู้จัก จนกลายเป็นเมนูที่ได้รับความนิยมในหมู่วัยรุ่นและวัยทำงาน เนื่องจากอร่อย ทานง่าย ไม่ยุ่งยาก ราคาไม่แพง และสามารถหาซื้อได้ทั่วไป

รามยอนคือ บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปเกาหลีที่ตัวเส้นค่อนข้างหนา มีความเหนียวนุ่ม หนึบ จึงต้องนำไปต้มในน้ำร้อน เป็นเมนูที่ทำเองได้ง่ายๆ มีผักอบหรือเนื้อสัตว์อบแห้งมาในซอง และสามารถเติมเนื้อสัตว์ ไช้สด ชีส ไข่กรอก และผักสดลงไปได้เพื่อเพิ่มรสชาติในการกิน นอกจากนี้ รามยอนยังมีหลากหลายรสชาติให้เลือก ได้แก่ รสกิมจิ รสเนื้อวัว รสเนื้อหมู รสซีฟู้ด รสชีส รสจางังมยอน หรือบะหมี่ชอสผัด รวมถึงมีให้เลือกทั้งแบบน้ำ และแบบแห้ง

กระแสความนิยมนรามยอนในสังคมไทยที่เพิ่มขึ้นตามกระแสความชื่นชอบละครซีรีส์เกาหลี ส่งผลให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงความ 'อยากกิน' ของผู้ชม เริ่มจากการไม่รู้จักรัก กลายเป็นรู้จัก พอรู้จัก ก็อยากรู้ว่ารสชาติรามยอนเป็นอย่างไร จนต้องไปเสาะหามากิน และกลายเป็นความชื่นชอบรามยอนโดยไม่รู้ตัว

ซึ่งในงานวิจัยของ นวรัตน์ ชื่น (2560) ได้แสดงให้เห็นว่า ความนิยมในการรับประทานอาหารเกาหลี เกิดจากการแพร่กระจายของกระแสเกาหลี (Korean Wave) ทำให้คนในสังคมไทยเกิดความชื่นชอบ ดารา นักแสดง นักร้องเกาหลี จนถึงชื่นชอบวัฒนธรรมต่างๆ ที่เป็นเกาหลี อาหารและขนมเกาหลีจึงได้รับความนิยมในสังคมไทย

จะเห็นว่า ละครซีรีส์เกาหลีได้สร้างรูปแบบชีวิตประจำวันให้ผู้ชมซึมซับการใช้ชีวิต ด้วยการผสมผสานวิถีชีวิตประจำวันของคนกับสินค้าวัฒนธรรม อาหารเกาหลีและวัฒนธรรมการกินแทรกเข้าไปในละครซีรีส์อย่างกลมกลืน ด้วยการสร้างรูปแบบความคิด ความเชื่อต่อการดำรงชีวิตของคน ด้วยเหตุผลข้างต้นนำไปสู่วัตถุประสงค์ของบทความนี้คือ การศึกษารามยอนในละครซีรีส์เกาหลีด้วยแนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรม เพื่อวิพากษ์การแพร่ขยายสินค้าทางวัฒนธรรมผ่านละครซีรีส์เกาหลีที่ทำให้ผู้ชมผลิตเฟลิน ซึมซับวัฒนธรรม ค่านิยมต่างๆ ได้อย่างแนบเนียน

ความเป็นมาของรามยอนในเกาหลี

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศแรกที่คิดค้นบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารที่เมื่อปี พ.ศ. 2501 (ค.ศ. 1958) (Youri Oh, 2018) ต่อมาปี พ.ศ. 2506 (ค.ศ. 1963) ประเทศเกาหลีในช่วงเวลาหลังสงครามเกาหลี ซึ่งเป็นช่วงที่คนส่วนใหญ่ลำบาก ขาดแคลนอาหาร บริษัทอาหารชื่อ Samyang ได้ผลิตรามยอนมาขาย โดยได้รับความช่วยเหลือจากอุปกรณ์เครื่องจักรกลจากญี่ปุ่น (Christina Chang, 2018)

โดย Jeon Jung-yung ผู้ก่อตั้ง Samyang Foods Co., Ltd ผลิตรามยอนจำหน่ายในเกาหลีหลังจากที่เขามาเยือนญี่ปุ่น เขาได้นำเข้าเครื่องจักรและเทคโนโลยีการผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป 2 เครื่องจากบริษัท Myojo Food Co., Ltd. ของญี่ปุ่น และผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปเครื่องแรกในเกาหลี (Kim and Jeon, 2011) เหตุผลหลักในการผลิตรามยอนในเกาหลีคือ การเอาชนะการขาดแคลนอาหารและ

ทำให้เป็นอาหารหลัก (K. Han 2015: 94) ในความเป็นจริง รัฐบาลเกาหลีให้เงินกู้จำนวน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐแก่บริษัท Samyang เพื่อให้สามารถนำเข้าเทคโนโลยีและเครื่องจักรระบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปในเกาหลีได้ รามยอนตัวแรกคือ ซัมยาง รามยอน (Samyang Ramyun) เปิดตัวเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2506 (Kim and Jeon, 2011)

รามยอนขายไม่ดีเมื่อเปิดตัวครั้งแรกในเกาหลี บริษัท Samyang จึงต้องใช้กลยุทธ์การตลาดหลายประการเพื่อส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ของตนสู่สาธารณะ ยอดขายของซัมยาง รามยอน เพิ่มขึ้นอย่างมากในปี พ.ศ. 2509 (ค.ศ. 1966) ซึ่งเป็นผลมาจากการทำการตลาดสามปีของบริษัท Samyang ซึ่งประสบความสำเร็จในการทำให้รามยอนเป็นที่รู้จักของสาธารณชน (Kim and Jeon 2011: 36)

รามยอนเริ่มแรกของบริษัท Samyang มีซุปลีแดงและเผ็ด ต่อมาบริษัท Samyang ได้ผลิตรามยอนหลากหลายรสชาติ หลากหลายประเภทมากขึ้น ซึ่งบริษัท Samyang ได้สร้างรากฐานที่ดีสำหรับการพัฒนารามยอนในเกาหลี ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2523 (ปีค.ศ. 1980) บริษัท Shin Ramyun ได้เปิดตัว และได้ส่งออกรามยอนไปขายยังต่างประเทศในช่วงเวลา 10 ปี และอุตสาหกรรมรามยอนของเกาหลียังคงขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ หลายๆ คนเริ่มเบื่อหน่ายกับรามยอนแบบเดิม ๆ รามยอนฟิวชั่นแบบใหม่จึงเริ่มเกิดขึ้นในช่วงปี 2000 และพบว่าอุตสาหกรรมรามยอนได้กลายเป็นหนึ่งในสินค้าส่งออกที่โดดเด่นของเกาหลี (Christina Chang, 2018)

ตั้งที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น รัฐบาลเกาหลีกำลังพยายามเอาชนะปัญหาการขาดแคลนอาหารระดับชาติ เนื่องจากประเทศเกาหลียังไม่ฟื้นตัวเต็มที่จากสงครามเกาหลี ในปี พ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960) เกาหลียังคงเป็นประเทศที่ยากจนที่สุดประเทศหนึ่งในโลก (Teichman, 2016) การขาดแคลนข้าวเกิดขึ้น ในช่วงปี พ.ศ. 2506-2520 (ค.ศ. 1963-1977) ทำให้แบ่งสาลีของสหรัฐอเมริกาจำนวนมากถูกส่งไปยังเกาหลี ภายใต้โครงการอาหารเพื่อสันติภาพ นำไปสู่การดำเนินนโยบายการส่งเสริมการบริโภคอาหารจำพวกแป้ง (Park et al, 2015) การบริโภคธัญพืชได้รับการส่งเสริมให้เป็นอาหารหลัก ตามนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมและสนับสนุนการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแป้งสาลี นอกจากนี้ วิถีชีวิตสมัยใหม่และอาหารที่เกิดจากโลกาภิวัตน์ยังมีส่วนสำคัญในการทำให้รามยอนได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับในเกาหลีอีกด้วย (Youri Oh, 2018)

ผลการวิจัยของ Youri Oh (2018) พบว่าความสะดวกและรสชาติของรามยอนมีความสัมพันธ์กับความนิยมของรามยอนในเกาหลี ความสะดวก การปรุงอาหารที่รวดเร็ว และการเตรียมอาหารรามยอน ตอบสนองความต้องการของชาวเกาหลีที่เกิดจากวัฒนธรรมที่เร่งรีบ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่นำโดยโลกาภิวัตน์และการพัฒนาสังคมที่ประสบความสำเร็จซึ่งเกิดจากวัฒนธรรมที่เร่งรีบ

วัฒนธรรมการกินรามยอน

วัฒนธรรมการกินรามยอน เป็นวัฒนธรรมการกินอาหารในช่วงโมงเร่งด่วน เป็นวัฒนธรรมที่เร่งรีบ หรือเรียกว่า “อาหารประทังชีวิตที่อร่อยมาก” เหมาะ

กับวิถีชีวิตสมัยใหม่ เนื่องจากหาง่าย ไม่ยุ่งยาก ราคาไม่แพง สามารถหาซื้อได้ทั่วไปและอร่อยมาก นอกจากนี้ ยังเป็นเมนูที่สามารถสร้างคุณค่าทางอาหารและอรรถรสเพิ่มขึ้นได้ด้วยการใส่ผักสด ไข่สด เนื้อสัตว์ ไส้กรอก หรือชีส ความสนุกเกิดจากการได้คืบเส้นรามยอนออกมาเพื่อให้ความร้อนลดลง และดูดเส้นรามยอนเข้าปากเสียงดัง ชู๊ด เลียนแบบตัวละครในละครซีรีส์เกาหลี เช่น ในละครซีรีส์เกาหลีเรื่อง *Encounter (หัวใจพริัก)* ใน EP. 2 นาทีที่ 59.51 ที่คิมจินฮยอกและท่านประธาน (นางเอก) ไปกินรามยอนด้วยกันที่จุดพักรถในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยคิมจินฮยอกได้สอนท่านประธานกินรามยอนแบบสุดเส้น โดยใช้ตะเกียบคืบเส้นรามยอนคำใหญ่และดูดเส้นเข้าไปในปากคำเดียวทั้งหมด ถึงจะเป็นการกินรามยอนที่อร่อย แล้วคิมจินฮยอกก็สาธิตการกินรามยอนแบบสุดเส้นด้วยเสียงดูดเส้นรามยอนดัง ชู๊ด ทำดาววและสีหน้าที่มีความสุขอย่างเอร็ดอร่อย

ภาพการกินรามยอนเกาหลีในละครซีรีส์เกาหลีในหลายเรื่องๆ จึงเป็นการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอน และความสุขจากดูดเส้นรามยอนร้อนๆ เข้าปาก ทำให้ผู้ชมอยากกินรามยอนเลียนแบบตัวละครใน ซีรีส์เกาหลี ซึ่งเป็นกลยุทธการสร้างวัฒนธรรมกินรามยอนให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม (Commodification of Culture) เพื่อขายรามยอนเป็นสินค้าส่งออก สร้างยอดขายให้บริษัทผลิตรามยอนมหาศาล เห็นได้จากในร้านสะดวกซื้อและซูเปอร์มาเก็ตในไทยจะมีรามยอนเกาหลีวางขายจำนวนมาก โดยกรมศุลกากรเกาหลีได้รายงานว่า เฉพาะเดือนเมษายน 2567 ประเทศเกาหลีส่งออกรามยอน มีมูลค่าสูงถึง 108.6 ล้านดอลลาร์ โดย ปี พ.ศ. 2566 การส่งออกรามยอนทำสถิติสูงสุดที่ 952 ล้านดอลลาร์ (BrandAge Team, 2024) โดยปี 2565 รามยอนส่งออกไปประเทศจีนมากเป็นอันดับหนึ่ง มูลค่าอยู่ที่ 19.08 ล้านดอลลาร์ ตามด้วย

สหรัฐอเมริกา ในขณะที่ไทยก็ได้รับความนิยมเช่นกัน ครองตำแหน่งประเทศอันดับ 4 มีมูลค่าส่งออกอยู่ที่ 2.9 ล้านดอลลาร์ (ราว 99 ล้านบาท) (Siwaritemarketeer, 2022) ดังนั้น รามยอนจึงกลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่ประเทศเกาหลีสามารถสร้างรายได้มหาศาลจากหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกจากธุรกิจบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับที่ Youna Kim (2013) ให้ความเห็นว่า คลื่นวัฒนธรรมเกาหลีคือ การสร้างซอฟท์เพาเวอร์ (Soft Power) ในยุคศาสตร์การพัฒนายั่งยืน ท่ามกลางความขัดแย้งของอำนาจการเมืองและทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจโลกกำลังถดถอยตามความถดถอยของมหาอำนาจโลก เช่น สหรัฐอเมริกา ประเทศเกาหลีแสดงให้เห็นถึงตราสินค้าชาติเกาหลีที่โดดเด่น ด้วยการส่งออกวัฒนธรรมและภาพลักษณ์ผ่านสื่อมวลชน และเป็นกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงของการพัฒนายั่งยืน

จะเห็นได้ว่ารัฐบาลเกาหลีได้สร้างนโยบายเพื่อกำกับกับการรับรู้คุณค่าทางวัฒนธรรมร่วมสมัยด้วยการสร้างภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอนในละครซีรีส์เกาหลี โดยใช้แนวคิดการล่าอาณานิคมทางวัฒนธรรมเพื่อครอบงำประเทศอื่นทางวัฒนธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจนกลายเป็น "การทำให้กลายเป็นเกาหลี" (Koreanization) ด้วยการส่งเสริมวัฒนธรรมการกินอาหารในช่วงโมงเร่งด่วน หรือที่เรียกว่า อาหารประทังหิวที่อร่อยมาก และผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอนในละคร ซีรีส์เกาหลี ทำให้ผู้ชมอยากลิ้มลองรสชาติของรามยอน ทำให้รามยอนกลายเป็นสินค้าขายดี ส่งออกสู่ตลาดโลก เกิดเป็นกระแสคลื่นวัฒนธรรมเกาหลีที่แพร่กระจายไปในหลาย ๆ ประเทศ และประสบความสำเร็จจนทำให้ผู้ชมต่างชาติชอบในสินค้าวัฒนธรรมเกาหลี อย่างเช่นรามยอน เป็นต้น

ภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอนในละครซีรีส์เกาหลี

ละครซีรีส์เกาหลีช่วยให้ผู้ชมอยากกินรามยอน และอยากดูเส้นรามยอน ร้อนๆ อย่างเอร็ดอร่อยด้วยความสุข ซึ่งกลายเป็นภาพลักษณ์ของวัฒนธรรมการกินรามยอนที่สร้างความสุขในช่วงเวลาเร่งด่วน เกิดการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอนในละครซีรีส์เกาหลีในหลายๆ เรื่อง จนกลายเป็นเมนูที่ได้รับความนิยมในยุคที่ทุกคนเร่งรีบ

ยกตัวอย่าง ละครซีรีส์เกาหลีชื่อดังอย่างเรื่อง *King the Land* ใน EP.8 (นาทีที่ 13.39) ฉากที่ซอนซารังชวนกวอน (พระเอก) ไปเลือกซื้อรามยอนที่ร้านสะดวกซื้อแทนการสั่งอาหารหรูๆ ในโรงแรมมากิน โดยทั้งคู่นั่งชด รามยอนร้อนๆ กับจิบเบียร์เย็นๆ ด้วยกันอย่างมีความสุขในช่วงกลางคืนริมแม่น้ำฮัน ซึ่งซอนซารังกับกวอนชู้ตรามยอนเสียงดัง จนคนดูหิวตาม กวอนยังบอกอีกว่า รามยอนอร่อยมาก มากจนอยากจะติดตั้งเครื่องต้มรามยอนในห้องทำงานเลยทีเดียว

กวอน : บอกให้ส่งรุ่มเซอร์วิสมากิน แต่จบที่รามยอนเนี่ยละ

ซอนซารัง : มีอดี้กก็ต้องรามยอนสิคะ ไม้รู้จักรสชาตินี้ใช้มั้ยะ

กวอน : ให้ตายเถอะ เห็นผมเป็นคนยังไง ต้องรู้อยู่แล้วสิ

ซอนซารัง : จริงเหรอะคะ

กวอน : จริงครี๊บ

ซอนซารัง : ถ้างั้น ฉันทานอันนี้ (ซอนซารังหยิบรามยอนมา 1 ห่อ)

กวอน : อุตส่าห์มาถึงแม่น้ำอัน แต่ดันมากินรามยอนห่อเนี่ยนะ ช่างไม่รู้อะไรซะเลย (กวอนหยิบรามยอนแบบถ้วยขึ้นมา) มาถึงแม่น้ำอันทั้งที ต้องกินแบบนี้สิ ดูนี่สิ ต้นตำรับรามยอนถ้วย (รามยอน 2 ถ้วยกำลังเดือดและตอกไข่สดลงในน้ำเดือด กวอนและซอนซารังดูดเส้นรามยอนเสียงดังซู้ด ๆ ๆ)

ซอนซารัง : อร่อยขนาดนั้นเลยหรอคะ

กวอน : ผมจริงจังเลยนะ ต้องติดตั้งเครื่องนั้นไว้ในห้องละ

ซอนซารัง : แบบนั้นก็ไม่ได้รสชาตินี้สิคะ รสชาตินี้ะ ต้องมีลมอ่อน ๆ ของแม่น้ำกับวิวะระยิบระยับกลางคืนแบบนี้ ถึงจะได้สัมผัสรสชาตินี้คะ บางทีหลังเลิกงานแล้ว ฉันก็จะมากินรามยอนกับเบียร์ที่นี่ อร่อยฟินสุด ๆ ค่ะ

กวอน : ว่าก็ว่าเถอะนะ คุณรู้จักของดีอยู่คนเดียวมาตลอดแบบนี้ เห็นแก่ตัวกว่าที่คิดนะเนี่ย

ซอนซารัง : นี่ต้องประณามฉันขนาดนั้น แค่เพราะรามยอนนี่นะ

กวอน : แค่นี้ละ นี่คือรามยอนที่อร่อยที่สุดที่ผมเคยกินมาเลยนะ อร่อยมาก

จะเห็นได้ว่า ละครซีร์ส์เกาหลีสได้สร้างให้รามยอนเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมเป็น “อาหารประทังหิวที่อร่อยมาก” และ การได้กินรามยอนเป็นความสุขที่สร้างขึ้นได้เองง่าย ๆ เห็นได้จากที่กวอนได้กินรามยอน ด้วยท่าทาง สีหน้า แววตาที่เปี่ยมไปด้วยความสุขอย่างท่วมท้น ด้วยท่าทางการชู้ดรามยอน เสียงดัง และกล่าวถึงความอร่อยของรามยอนว่า รามยอนที่เคำกินอร่อยที่สุดอร่อยมากตั้งแต่เคยกินมา ทำให้ผู้ชมเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ความอร่อยของ

รามยอน และอยากับรัฐชาติรามยอนว่า จะอร่อยจริงตามที่ภูวนบอกหรือไม่
นำไปสู่การเลียนแบบด้วย การกินรามยอนตามตัวละครในซีรีส์เกาหลี ทำให้ผู้ชม
รู้สึกว่ามันได้เข้าไปอยู่ในละครซีรีส์เกาหลี

จะเห็นได้ว่า ละครซีรีส์เกาหลีไม่ได้แค่สร้างให้รามยอนเป็นสินค้าทาง
วัฒนธรรมที่เป็น “อาหารประทังหิวที่อร่อยมาก” เท่านั้น แต่เป็น “อาหารมื่อดีก
ช่วงกลางคืน” อีกด้วย เห็นได้จากที่ซอนซารังพูดว่า “มื่อดีกก็ต้องรามยอนสิคะ” ทำ
ให้ผู้ชมเกิดการรับรู้ว่า รามยอนคืออาหารมื่อดีกในเวลากลางคืนที่อร่อยมากอีก
ด้วย

เมื่อภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอน ไม่ได้ถูกผลิตซ้ำแค่ในละคร ซี
รีส์เกาหลีเท่านั้น แต่ยังถูกผลิตซ้ำในช่องทางการสื่อสารออนไลน์อื่นๆ อีกด้วย
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยูทูป (YouTube) เมื่อ ยูทูปเบอร์ (YouTuber) ชื่อตั้งต่างพา
กันมาแสดงวิธีทำรามยอนกินเองที่บ้านด้วยวิธีง่ายๆ และอร่อยได้คุณค่า เหมาะกับ
คนในสังคมยุคปัจจุบันที่ดำเนินชีวิตไปด้วยความรีบเร่ง

การผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอนในยูทูปผ่านยูทูปเบอร์

นอกจากกระแสของละครซีรีส์เกาหลีที่ทำให้รามยอนได้รับความนิยมแล้ว
กระแสนยูทูปเบอร์ยังช่วยส่งเสริมให้ รามยอนเป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้นอย่างแพร่หลาย
อย่างเช่น คัลเลน ยูทูปเบอร์ คนเกาหลีที่มีชื่อเสียงในประเทศไทยในขณะนี้ทำ
คลิปวิดีโอในช่องยูทูป ชื่อช่อง Cullen Hateberry ในชื่อตอน “คนเกาหลีโชว์ 4 วิธี

ต้มมาฆ่าเกาหลีให้อร่อย (สูตรลับแต่ไม่ลับ)” ซึ่งมียอดการดู 1,321,979 ครั้ง (ข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2567) เผยแพร่เมื่อวันที่ 22 ม.ค. 2566 (Cullen Hateberry, 2023) คัลเลนมาสอนทำรามยอนเป็นภาษาไทย โดยคัลเลนบอกว่าตัวเองเป็นคนเกาหลี อาศัยอยู่ที่ประเทศไทย อยากมาแนะนำวิธีต้มรามยอน 4 แบบว่าแต่ละยี่ห้อนั้น ทำอย่างไรจึงจะอร่อย หลักๆ คือ ทุกรามยอนใช้น้ำเปล่า 500 มิลลิลิตร รอให้น้ำเดือดแล้วจึงใส่รามยอน รอให้สุก 4-5 นาที ซึ่งรามยอนทั้ง 4 แบบมีรายละเอียดการทำที่ต่างกันไป และสามารถใส่ต้นหอมญี่ปุ่น หัวหอม ไข่กรอก ไข่สด แต่ทุกรามยอนต้องกินกับกิมจิ และคัลเลนยังกินรามยอนแต่ละแบบด้วยเสียงซู้ดๆ ยิ่งตอกย้ำภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอนขึ้นไปอีก

นอกจากนี้ ยังพบว่าความคิดเห็นต่างๆ ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ ดูน่ากินมากๆ อยากลองกิน และได้ลองทำตามสูตรที่คัลเลนแนะนำ พบว่า รามยอนอร่อยมากๆ ยกตัวอย่างเช่น “น่ากินมากเลย” “น่ากินมาก ดูแล้วหิวเลยค่ะ ต้องลองทำตามแล้ว” “ดูน่าอร่อยจัง ต้องลองทำตามบ้างละ” “น่ากินมาก นี่ชอบกินมาฆ่าเกาหลีมาก จะลองทำตามค่ะ” “วันนี้ลองทำรามยอน ตามสูตรคัลเลนแล้ว อร่อยมากกกก เดี่ยวจะลองอีก 3 ยี่ห้อที่เหลือด้วยค่ะ” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ยูทูปเบอร์มีส่วนในการส่งเสริมวัฒนธรรมการกินรามยอน ด้วยการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอนในยูทูป ที่มียอดการดูถึง 1,321,979 ครั้ง (ข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2567) ทำให้ผู้ชมอยากกินรามยอนตามรอยยูทูปเบอร์ที่ตัวเองชื่นชอบ

นอกจากยังมี Hamzy ที่เป็นยูทูปเบอร์ชาวเกาหลีชื่อดังที่ได้ทำให้กระแสนิยมกินรามยอนเผยแพร่ไปทั่วโลก ด้วยคลิปวิดีโอต้มรามยอนกินเองที่บ้าน และ

ใส่เกี้ยว เค้กข้าวเกาหลี ไข่สด และต้นหอมญี่ปุ่น เพื่ออรรถรสในการกิน โดย Hamzy มาโชว์การกินรามยอนคู่กับกิมจิ อย่างเอร็ดอร่อย ในชื่อตอน *Spicy Ramyun with Tteok, Mandoo / REAL SOUND / ASMR MUKBANG* ซึ่งมียอดการดู 45 ล้านครั้ง (ข้อมูล ณ วันที่ 28 กรกฎาคม 2567) เผยแพร่เมื่อวันที่ 22 ม.ค. 2566 (Hamzy, 2021) โดย Hamzy จะทำโชว์การทำรามยอนเองทุกขั้นตอนด้วยวิธีง่ายๆ และนั่งกินรามยอนร้อนๆ โดยไม่ห้วงสวย โดยมีข้อความแสดงความคิดเห็นเป็นภาษาเกาหลีและภาษาอังกฤษ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มีผู้ชมจากหลายๆ ประเทศ เช่น ข้อความแสดงความคิดเห็นจากผู้ชมที่มาจากประเทศอังกฤษที่ว่า "Sending love from across the pond in England UK, your beautiful fur baby is so adorable" และข้อความแสดงความคิดเห็นที่อยากกินรามยอน เช่น ข้อความของผู้ชมที่กล่าวว่า "ตอนนี้ดี 1 และฉันอยากกินชินรามยอน" หรือ "วิดีโอที่ฉันชอบคือ การกินรามยอน" หรือ "ตอนกลางคืนคุณอยากกินอะไรมากที่สุด? ฉันอยากกินรามยอน" เป็นต้น

กระแสความชื่นชอบการกินรามยอนเริ่มต้นจากละครซีรีส์เกาหลี และถูกผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอนในยูทูบผ่านยูทูบเบอร์ ทั้งเกาหลีและประเทศไทย ทำให้เกิดการแพร่กระจายวัฒนธรรมการกินรามยอนเป็นอาหารมีอติ๊ก ดังการวิจารณ์ที่บอกว่า "ตอนนี้ดี 1 และฉันอยากกินชินรามยอน" หรือ "ตอนกลางคืนคุณอยากกินอะไรมากที่สุด? ฉันอยากกินรามยอน" ประกอบที่ Hamzy มาโชว์การกินรามยอนอย่างเอร็ดอร่อย ยิ่งทำให้ผู้ชมอยากับรัฐชาติรามยอน

การผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความอ่อยของรามยอนในยูทูปผ่านศิลปินเคป็อบ

นอกจากการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความอ่อยของรามยอนในยูทูป ผ่าน ยูทูปเบอร์แล้ว ศิลปินไอดอลเคป็อบยังร่วมผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความอ่อยของรามยอนผ่านรายการวาไรตี้เกาหลี หรือในสถานการณ์ต่างๆ อีกด้วย ภาพการกินรามยอนของศิลปินไอดอลเคป็อบชื่อดังได้เผยแพร่ไปทั่วโลก ยิ่งทำให้เกิดกระแสความชื่นชอบการกินรามยอน เนื่องจากแฟนคลับของศิลปินไอดอลเคป็อบ มีอยู่ทั่วโลก

คลิปวิดีโอในยูทูปที่ศิลปินไอดอลเคป็อบหลายคนกินรามยอนในหลายๆ สถานการณ์ เช่น ถ่ายละคร ถ่ายโฆษณา เพื่อประหยัดเวลาในการกิน หรือกินรามยอนในรายการวาไรตี้เกาหลี ด้วยท่าทาง สีหน้าที่เต็มไปด้วยความสุขเมื่อดูเส้นรามยอนเข้าปาก เสียงดังซู้ดๆ นั้น ทำให้แฟนคลับหิวตาม และถึงกับต้องซื้อรามยอนมากินตามศิลปินไอดอลเคป็อบที่ตัวเองชื่นชอบ

ยกตัวอย่างการกินรามยอนของศิลปินไอดอลเคป็อบ ในรายการวาไรตี้เกาหลีในยูทูป ชื่อช่อง Kaksubbers ในรายการ *weekly idol - GOT7 EP. 270 (2/2)* (Kaksubbers, 2016) ที่มียอดดูถึง 1.1 ล้านครั้ง ซึ่งมีหนุ่มๆ Got 7 มาร่วมรายการ โดยพิธีกรให้ Mark Got 7 ต้มรามยอน ใส่ใส่กรอก ซีส และกินรามยอนแบบถ่ายโฆษณา และทุกคนก็กินรามยอนด้วยกันพร้อมพูดว่า “มาชิตะ” ที่แปลว่า “อ่อย”

รวมถึงจงกุกศิลปินเคป็อบวง BTS ที่กินรามยอนจนกลายเป็นไวรัลดังในเกาหลี เนื่องจากเขาได้บอกสูตรความอ่อยของรามยอนที่คิดขึ้นมาด้วยตัวเอง

โดยตั้งชื่อสูตรว่า "บูลกูรี" ซึ่งเป็นชื่อที่จงกุก BTS คิดเอง โดยการนำรามยอน 2 รสชาติมาผสมกัน นั่นคือ รามยอนนอกูรี รส Spicy Seafood กับรามยอนของ Samyang รสไกรสเผ็ด กลายเป็น "บูลกูรี"

จะเห็นได้ว่า กระแสของการกินรามยอนได้ทำงานอย่างต่อเนื่อง จากรามยอนที่สร้างการรับรู้จากละครซีรีส์เกาหลี นำไปสู่การผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอนในยูทูปผ่านยูทูปเบอร์ และศิลปินเคป๊อป ยิ่งทำให้รามยอนเป็นที่รับรู้ในความหมายของวัฒนธรรมว่าเป็น "อาหารประทังชีวิตที่อร่อยมาก" หรือ "อาหารม้อดึกเวลาหิวช่วงกลางคืน" อุตสาหกรรมวัฒนธรรมคลื่นเกาหลีได้ผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความอร่อย เป็นกลยุทธ์การสร้างวัฒนธรรมกินรามยอนให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม (Commodification of Culture) ให้ขึ้นชอปปในวัฒนธรรมการกินรามยอน การใช้ละครซีรีส์เกาหลียั่วให้ผู้ชมอยากกินรามยอน กลายเป็น "ภาพลักษณ์กิจกรรมความสุขที่สามารถสร้างความสุขขึ้นได้เองง่ายๆ" ถูกผลิตซ้ำในละครซีรีส์เกาหลีในหลายๆ เรื่อง และถูกผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่องใน ยูทูปผ่านยูทูปเบอร์ และศิลปินเคป๊อป จนกลายเป็นกระแสความนิยมการกินรามยอน ดังจะเห็นได้จากรามยอนที่ถูกวางขายในร้านสะดวกซื้อทั่วไป หรือในซูเปอร์มาเก็ตของห้างสรรพสินค้าต่างๆ ต่างมีชั้นวางขายรามยอนเกาหลีมากมาย หลากหลายรสชาติ ซึ่งอุตสาหกรรมคลื่นวัฒนธรรมเกาหลีได้สร้างกระแสวัฒนธรรมการกินรามยอน ดังนั้น รามยอนจึงกลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่ประเทศเกาหลีสร้างรายได้จากธุรกิจส่งออกพะหมี่กิ่งสำเร็จรูป ผู้ชมละครซีรีส์เกาหลีเมื่อได้กินรามยอนจะรู้สึกเสมือนว่า ตัวเองได้เข้าไปอยู่ในละคร ซีรีส์ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ผู้ชมสามารถหาได้ในชีวิตจริง

ความหมายแฝงของรามยอน

นอกจากรามยอนจะมีความหมายทางวัฒนธรรมว่าเป็น “อาหารประทังหิวที่อร่อยมาก” แล้ว รามยอนยังมีความหมายแฝงอีกด้วย นั่นคือประโยคที่ว่า “ไปกินรามยอนกันไหม?” หรือ “ไปกินรามยอนที่บ้านเราไหม?” หรือในภาษาเกาหลีที่ว่า “รามยอน มอกโก กัลแล?” ซึ่งหมายถึง การชวนไปมีเพศสัมพันธ์ โดยใช้รามยอนเป็นข้ออ้าง ที่มาของประโยคนี้ เริ่มต้นมาจากภาพยนตร์เรื่อง *One Fine Spring Day* ที่ออกฉายในปี 2001 ซึ่งมีฉากที่ตัวละครหญิง อียอวเอชวน ยูจีแท ไปกินรามยอน แต่กลับไม่ได้กินรามยอนกันจริง ๆ ทำให้ประโยคนี้กลายเป็นประโยคยอดฮิตที่เข้าใจกันเองในหมู่คนเกาหลีและผู้ชมละครซีรีส์เกาหลี อีกทั้งละครซีรีส์เกาหลีอีกหลายเรื่องได้นำความหมายของประโยคนีมาผลิตซ้ำ

“รามยอน มอกโก กัลแล?” ประโยคชวนไปกินรามยอนที่มีความหมายแฝง ถูกผลิตซ้ำในละครซีรีส์เกาหลีอีกหลายเรื่อง อาทิ *Because This is My First Life*, *Descendants of the Sun*, *What's Wrong With Secretary Kim*, *Run On*, *Mr. Queen*, *Hometown ChaChaCha* และ *Doom at Your Service* เป็นต้น

ยกตัวอย่างเช่น ละครซีรีส์เกาหลีเรื่อง *Doom at Your Service* (รักร้ายๆ ของนายหายนะ) ใน EP.10 นาทีที่ 17.47 ที่นางเอก ทัดดงคยอง เป็นฝ่ายชวนมยอลมั่งกินรามยอน

ทัดดงคยอง : รู้สึกแปลกๆ ยังไงไม่รู้ที่นายมาส่งที่บ้านแบบนี้

มยอลม้ง : ฉันเดินมาส่งเธอออกจะบ่อย

ทักตงคยอง : ตอนนั้นกับตอนนี้ ไม่เหมือนกันสักหน่อย

มยอลม้ง : อ้อ เพราะตอนนี้ ฉันเป็นแฟนเธอเธอ

ทักตงคยอง : คำบางคำ นายพูดได้โดยไม่ต้องลั้งเลเลยสินะ

มยอลม้ง : ส่วนเธอก็ลั้งเลกับคำบางคำ

ทักตงคยอง : ถ้างั้น มาถึงขั้นนี้แล้ว ฉันควรพูดอะไรแบบนี้ได้หรือยังนะ
อยากกินรามยอนไหม?

มยอลม้ง : ฉันไม่กิน ฉันไม่นอน

ทักตงคยอง : โอ้ย ไม่ได้หมายความว่าแบบนั้น

มยอลม้ง : ถ้าฉันเล่นตามนั้นจริงๆ เธอจะยุ่งเอานะ

มยอลม้ง : โอโฮ เป็นคนน่ากลัวนะเรา

จะเห็นได้ว่า ทักตงคยอง นางเอกของเรื่องเป็นฝ่ายชวน มยอลม้ง ไปกินรามยอนที่ไม่ใช่รามยอน แต่เป็นความหมายแฝง เนื่องจากทั้งสองได้ตกลงเป็นแฟนกันแล้ว แต่ฝ่ายชายปฏิเสธ ฉากนี้ถึงกับทำให้ผู้ชมที่เข้าใจความหมายของการชวนไปกินรามยอนถึงกับเขินอาย

นอกจากนี้ ยังมีฉากที่พระเอกเป็นฝ่ายชวนนางเอกกินรามยอน ยกตัวอย่างเช่น ละครซีรีส์เกาหลีเรื่อง *Descendants of the Sun* (ชีวิตเพื่อชาติ

รักนี้เพื่อเธอ) ใน EP.10 นาทีที่ 40.40 ที่พระเอก ยูซีจิน ชวนนางเอก คังโมยอน
กินรามยอน

(คังโมยอนกำลังนั่งให้พัลลมบนเพดานเป่าผมอยู่)

ยูซีจิน : ทำอะไรอยู่เหรอ

คังโมยอน : ตากผมให้แห้งอยู่ค่ะ ตรงนี้ลมดีที่สุดแล้ว

ยูซีจิน : ในที่สุดก็ได้สระผมเสียทีนะ แน่ใจนะว่าสระแล้ว น้ำไหลดีเหรอ

คังโมยอน : ไปนอนเถอะค่ะ

ยูซีจิน : คืนนี้เข้านอนเร็วหน่อยไหมครับ (ยูซีจินยื่นหน้าเข้าไปใกล้ๆ คัง
โมยอน) ไปกินรามยอนกันมั๊ย

คังโมยอน : อะไรเนี่ย ชวนกันแบบนี้ มีอะไรแอบแฝงหรือเปล่า

ยูซีจิน : บริสุทธิ์ใจจริงๆ (พระเอกล้วงรามยอนขึ้นมาจากระเป่าทางเกง
จำนวน 2 ซอง)

คังโมยอน : ตกลง

คิมคิบอม (ลูกน้อง จีซูจิน) : กัปตันครับ ผมตม้มาให้แล้วนะครับ (คิมคิ
บอมเข้ามาบอกยูซีจิน)

ยูซีจิน : ขอรามยอนเผ็ด 2 ซาม ปฏิบัติ (ยูซีจินยื่นรามยอนให้กับคิมคิ
บอม)

คิมคิบอม (ลูกน้อง จีซูจิน) : รับทราบครับ

การชวนกินรามยอนของยูซีจินในครั้งนี้ ทำให้คังโมยอนเริ่มไม่แน่ใจว่าเป็นการกินรามยอนจริงๆ รีไปล่า เพราะการชวนไปกินรามยอนมีความหมายแฝงที่รับรู้กันทั่วไปว่า ไม่ใช่แค่การกินรามยอน เนื่องจาก ยูซีจินพูดว่า “คืนนี้เข้านอนเร็วหน่อยไหมครับ” แล้วเค้าก็ยื่นหน้าเข้าไปใกล้ๆ คังโมยอน แต่สุดท้ายยูซีจินก็ล้วงรามยอนออกมา แสดงให้เห็นว่า ยูซีจินตั้งใจใช้ความหมายแฝงของการกินรามยอนมาล้อเล่น เพราะพูดถึงการเข้านอนและยื่นหน้าเข้าไปใกล้ๆ หยกล้อ ทำให้คังโมยอนเข้าใจผิด แต่สุดท้ายก็เป็นการชวนกินรามยอนจริงๆ นั่นแสดงให้เห็นว่า ประโยคที่ชวนไปกินรามยอนนั้น จะมีความหมายได้ทั้งสองอย่าง ทั้งความหมายตรงและความหมายแฝง ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และบริบทนั้นๆ

รามยอนกับการล่อลวงมวลชน (Mass Deception)

นอกจากละครซีรีส์เกาหลีที่ได้สร้างขึ้นชอบในวัฒนธรรมการกินรามยอนเกาหลี ด้วยการสร้างภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอน ในเวลาเร่งด่วนที่ผู้กินสามารถเพิ่มวัตถุดิบเพื่อเพิ่มคุณค่าทางอาหารได้ ซึ่งแท้จริงแล้ว ส่วนผสมหลักในรามยอนอุดมไปด้วยคาร์โบไฮเดรตที่ทำให้เกิดความอ้วน และวัตถุปรุงรสที่อยู่ในรามยอน มีโซเดียมสูง ถ้ารับประทานมากไปอาจทำให้ร่างกายมีภาวะโซเดียมสูงไม่ดีต่อสุขภาพ แสดงให้เห็นว่า อุตสาหกรรมคลื่นวัฒนธรรมเกาหลีได้ล่อลวงมวลชน (Mass Deception) ครอบงำผู้ชมให้ชื่นชอบการกินรามยอน โดยไม่ได้คำนึงถึงส่วนประกอบสำคัญในรามยอนที่มีผลต่อสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Wang et al. (2011) ที่พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เน้นย้ำถึงข้อเท็จจริงด้านคุณค่าทางโภชนาการเชิงลบของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป เนื่องจากมีปริมาณโซเดียมสูง และงานวิจัยของ Shin et al. (2014) ที่พบว่าบะหมี่กึ่ง

สำเร็จรูปมีแคลอรีสูง การบริโภคกะหล่ำสำเร็จรูปบ่อยครั้งมีความสัมพันธ์อย่างมากกับปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ เช่น กลุ่มอาการเมตาบอลิกในผู้หญิง นั่นคือ ภาวะอ้วนลงพุง เป็นภาวะที่เกิดจากการเผาผลาญอาหารของร่างกายที่ผิดปกติ นำไปสู่การเกิดความดันโลหิตสูง เบาหวาน และไขมันสูง ซึ่งภาวะเหล่านี้เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือด ลิ้มเลือดอุดตัน อัมพฤกษ์ อัมพาตตามมาได้

ดังที่ ฮอร์ไคเมอร์และอดอร์โนกล่าวถึงการล่อลวงมวลชน (mass deception) ว่าเป็นกระบวนการทำให้ปัจเจกบุคคลกลายเป็นมวลชน เป็นมนุษย์ที่ถูกชักจูง ครอบงำได้ง่าย มีแนวโน้มที่จะทำตามสิ่งที่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมกำหนดได้ง่าย จนในที่สุด กลุ่มคนเหล่านี้จึงตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงระดับมวลชนในระดับจิตสำนึก และทำให้พวกเขาขาดเสรีภาพที่จะคิดอย่างมีสติ (Adorno, 1991)

สรุป

ความสำเร็จของประเทศเกาหลีใต้ที่สามารถใช้สื่อบันเทิง อย่างละคร ซีรีส์เกาหลีในการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ความออร่อยของรามยอง ทำให้รามยองกลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม (Commodification of Culture) นั่นคือ รามยองเป็น “อาหารประทังหิวที่ออร่อยมาก” เนื่องจากเป็นอาหารที่ใช้เวลาทำไม่นาน เหมาะกับในช่วงเวลาที่เร่งด่วน แต่กลับออร่อยมาก และ “อาหารม้อดึกเวลาหิวช่วงกลางคืน” เพราะเมื่อไหร่ที่เราหิวในเวลากลางคืน เราจะคิดถึงรามยอง เนื่องจากช่วงเวลากลางคืน การหาอาหารรับประทานจะเป็นเรื่องยุ่งยาก

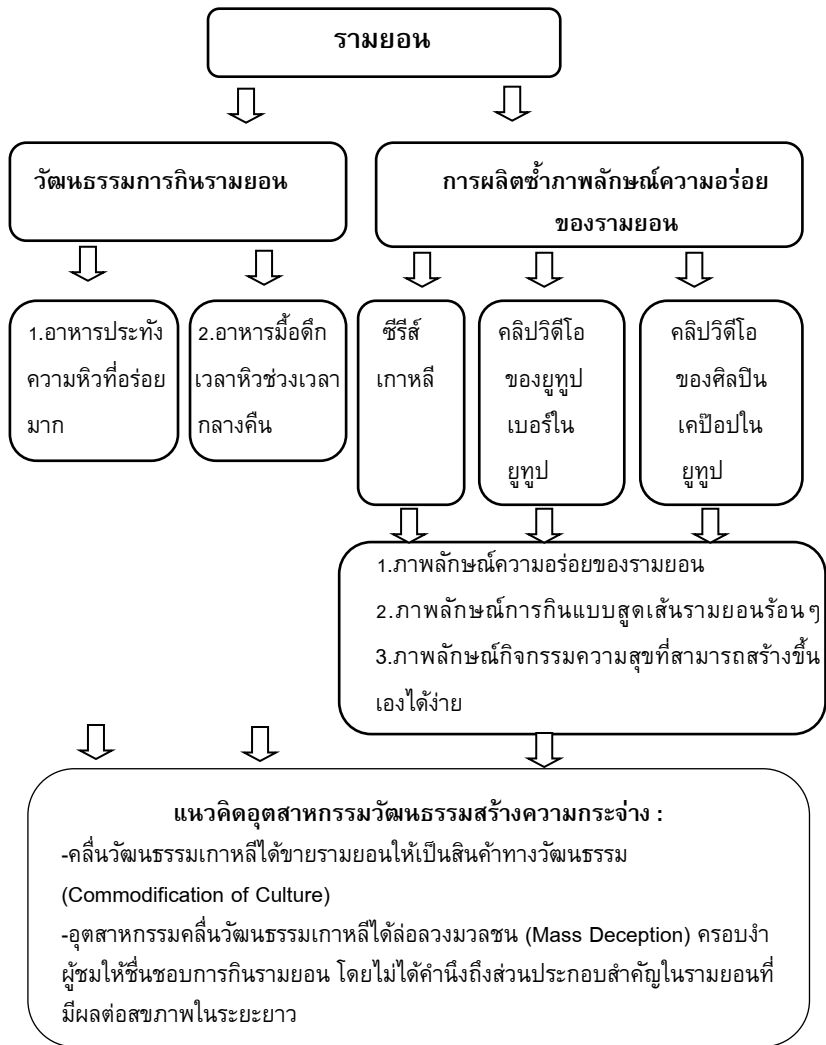
อุตสาหกรรมคลื่นวัฒนธรรมเกาหลีได้สร้างการรับรู้ภาพลักษณ์ของรามยอนคือ ภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอน จากสีหน้า แววตาจากการกินรามยอนและพูดคำว่า อร่อย อร่อยมาก ภาพลักษณ์การกินแบบสุดเส้นรามยอนร้อนๆ ดั่งซู้ดๆ จากท่าทางการกินรามยอนด้วยการกินแบบสุดเส้น คำใหญ่ๆ เข้าไปในปากในคำเดียว และเสียงที่เกิดจากการสุดเส้นรามยอนที่ดัง ซู้ดๆ และภาพลักษณ์กิจกรรมความสุขที่สามารถสร้างขึ้นเองได้ง่ายๆ เนื่องจากความอร่อยของรามยอนเป็นความสุขที่สามารถสร้างได้ง่ายๆ ด้วยการต้มกินเองที่บ้านได้ สะดวก ซึ่งสอดคล้องกับฮอว์ไคเมอร์และอดอร์โนที่ชี้ให้เห็นว่า ระบบทุนนิยมได้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม (Cultural Commodity) ซึ่งอุตสาหกรรมวัฒนธรรมได้ผลิตสร้างอุดมการณ์ในการแสวงหาผลประโยชน์เข้าสู่รูปแบบทางวัฒนธรรมให้กับผู้คนในสังคม (Horkheimer & Adorno, 1992) ซึ่งพบว่า รามยอนกลายเป็นสินค้าที่ขายดีในหลายๆ ประเทศ จากรายงานของ *The Star* (2024) เมื่อวันที่ 9 January 2024 พบว่าประเทศเกาหลีได้มียอดการส่งออกรามยอน ในปี 2023 สูงถึง 952 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 34,871 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นมา 24.4% จากปี 2022 ที่มีมูลค่าส่งออกรามยอน 765 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 28,021 ล้านบาท และจากการสำรวจประชาชนประมาณ 9,000 คนจาก 18 เมืองใหญ่ทั่วโลกบอกว่า อาหารเกาหลีที่พวกเขาชื่นชอบอันดับที่สองคือ รามยอน

ส่วนในประเทศไทยพบว่า รามยอนกลายเป็นสินค้าที่พบเจอได้ทั้งซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านอาหารชื้อ หรือร้านอาหารเกาหลีมักมีรามยอนเป็นเมนูขายดี ซึ่งอุตสาหกรรมคลื่นวัฒนธรรมเกาหลีได้สร้างกระแสวัฒนธรรมการกินรามยอนผ่านละครซีรีส์เกาหลี เมื่อหิวเวลากลางคืน รามยอนจะเป็นอาหารที่คนจะคิดถึงและอยากกิน ฉากที่ตัวละครในซีรีส์เกาหลีกินรามยอนอย่างเอร็ดอร่อยซ้ำๆ ทำให้

ผู้ชมอยากกิน อยากรู้รสชาติ อยากเลียนแบบการชู้ตรามยอนแบบเสียงดังๆ อยากเลียนแบบท่าทางการกินรามยอน เนื่องจากการได้กินรามยอนทำให้ผู้ชมรู้สึกเสมือนว่าตัวเองได้เข้าไปอยู่ในละครซีรีส์เกาหลี ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ผู้ชมสามารถหาได้ในชีวิตจริง นอกจากนี้ อุตสาหกรรมคลื่นวัฒนธรรมเกาหลียังได้ผลิตซ้ำวัฒนธรรมการกินรามยอนผ่านยูทูบเบอร์ และศิลปินเคป๊อป เพื่อสร้างการรับรู้ภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอนให้แพร่ขยายไปทั่วโลก ผ่านยูทูบ

สุดท้าย อุตสาหกรรมคลื่นวัฒนธรรมเกาหลีได้ใช้ละครซีรีส์เกาหลีสร้างความชื่นชอบในวัฒนธรรมการกินรามยอนเกาหลี ด้วยการสร้างภาพลักษณ์ความอร่อยของรามยอน สร้างรายได้มหาศาลจากอุตสาหกรรมบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปจากการส่งออกรามยอนไปขายในประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยอุตสาหกรรมคลื่นวัฒนธรรมเกาหลีได้ล่อลวงมวลชน (Mass Deception) ครอบงำผู้ชมให้ชื่นชอบการกินรามยอน โดยไม่ได้คำนึงถึงส่วนประกอบสำคัญในรามยอนที่มีผลต่อสุขภาพในระยะยาว

ดังนั้น แนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมจึงช่วยสร้างความกระจ่างและวิพากษ์คลื่นวัฒนธรรมเกาหลีที่ขายรามยอน ให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม (Commodification of Culture) ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพการทำงานของอุตสาหกรรมวัฒนธรรม : คลื่นวัฒนธรรมเกาหลีกับรามยอน

เอกสารอ้างอิง

- นวรรตน์ ชื่น. (2560). น้ำแข็งไสเกาหลี บิงซู (Bingsu) : ภาพสะท้อนวัฒนธรรม กระแสนิยมอาหารเกาหลีในสังคมไทย กรณีศึกษา ร้านน้ำแข็งไสบิงซู ย่านสยามสแควร์. (รายงานการศึกษาเฉพาะบุคคลปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, คณะโบราณคดี, ภาควิชา มานุษยวิทยา.
- Adorno, T. W. (1991). Culture industry reconsidered. In J. Berstein (Ed.), *The Culture Industry*. London: Routledge.
- Adorno, T. W., & Horkheimer, M. (1992). *Dialectics of Enlightenment*. (John Cumming, Trans.). London: Verso.
- BrandAge Team. (2024). “มากินรามยอนที่บ้านเราไหม?” บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป เกาหลีทำยอดขายออกทั่วโลกเกิน 100 ล้านดอลลาร์ได้สำเร็จแล้ว!. สืบค้นจาก <https://brandage.com/article/39261>
- Cullen Hateberry. (2023). คนเกาหลีโซว์ 4 วิธีต้มมาม่าเกาหลีให้อร่อย (สูตรลับ แต่ไม่ลับ). สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2567 จาก https://www.youtube.com/watch?v=vr_RksZ2CyY
- Siwaritemarketeer. (2022). รามยอนเกาหลีให้อร่อยจน New High ส่งออกโตทะลุ 71 ล้านดอลลาร์. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2567 จาก <https://marketeeronline.co/archives/261053>

- Chang, Ch. (2018). *The Role of Korean Ramyeon*. Retrieved 11 July 2024, from <https://scholarblogs.emory.edu/noodles/2018/06/30/the-role-of-korean-ramyeon-christina-ji-young-chang/>
- Han, K. (2015). Noodle Odyssey: East Asia and beyond in K. O. Kim (ed) *Re-orienting Cuisine: East Asian Foodways in the Twenty-First Century*. New York and Oxford: Berghahn Books, 91-107.
- Hamzy. (2021). *Spicy Ramyun with Tteok, Mandoo / REAL SOUND / ASMR MUKBANG*. Retrieved 26 July 2024, from <https://www.youtube.com/watch?v=YZ9kLOzSFGI&t=309s>
- Kaksubbers. (2016). (*Thaisub*) *160928 weekly idol - GOT7 EP. 270 (2/2)*. Retrieved 26 July 2024, from <https://www.youtube.com/watch?v=4mRbWlrjci0>
- Kim, Y. (2013). *Korea Wave Pop Culture in the Global Internet age, Why popular? Why now?*. London and New York: Routledge.
- Kim, E. G., and S. Y. Jeon (2011). *Seungseungjangu Nongshim Wuijungdangdang Samyang*. Seoul: Moneyplus.
- Oh, Y. (2018). *The Success and the Popularity of Instant Noodle (Ramyun) in South Korea*. Retrieved 11 July 2024, from <https://www.grin.com/document/584815>

- Park, S. C., S. H. Ahn and D. H. Lee. (2015). Vulnerable science at the border of safety and risk, crisis and emergency management. *Theory and Praxis*. 8: 135-159.
- Shin, H. J., E. Cho, H. Lee, T. T. Fung, E. Rimm, B. Rosner, J. E. Manson, K. Wheelan and F. B. Hu. (2014). Instant noodle intake and dietary patterns are associated with distinct cardiometabolic risk factors in Korea. *The Journal of Nutrition*. 144(8): 1247-1255.
- Teichman, J. A. (2016). South Korea: Authoritarianism, democracy, and the struggle to maintain inclusive development in *The Politics of Inclusive Development: Policy, State Capacity, and Coalition Building*. London: Palgrave Macmillan, 132-158.
- The Star. (2024). *South Korea Instant Noodle Exports Hit Record High*. Retrieved 6 June 2024, from <https://www.thestar.com.my/business/businessnews/2024/01/09/south-korea-instant-noodle-exports-hit-record-high>
- Wang, L., G. G. Hou; Y. Hsu and L. Zhou. (2011). Effect of phosphate salts on the Korean non-fried instant noodle quality. *Journal of Cereal Science*. 54(3): 506-512.

บทบาทของชาวญี่ปุ่นกับการเมืองภายในสมัยอยุธยา

พ.ศ. 2149-2310

Japanese's Role and Internal Politics of Ayutthaya

B.E. 2149-2310

ธานี สุขเกษม¹

Thanee Sukkasem¹

thaneesukkasem@gmail.com

Received: 23/08/67 Revised: 19/09/67 Accepted: 19/09/67

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาจุดเริ่มต้นของการเข้ามา มีบทบาททางการเมืองภายในอยุธยาของชาวญี่ปุ่น (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการแสดงออกทางการเมืองภายในอยุธยาของชาวญี่ปุ่น และ (3) เพื่อศึกษามูลเหตุในการสิ้นสุดบทบาททางการเมืองของชาวญี่ปุ่นสมัยอยุธยา ก่อนปีพ.ศ. 2310 ในการศึกษาใช้การศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ววิเคราะห์ตีความตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ ผลจากการศึกษาพบว่า (1) ชาวญี่ปุ่นเริ่มมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการเมืองภายในอยุธยา หลังจากการเข้ามาอยู่ในกองอาสาญี่ปุ่นของสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ปีพ.ศ. 2149 (2) พฤติกรรมทางการเมืองที่ชาวญี่ปุ่นแสดงออกคือ บทบาทของชาวญี่ปุ่นในการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงตัวผู้ปกครอง

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

¹ Ph.D Program in Political Science, Phetchabun Rajabhat University

อยุธยาในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้กำลังกดดัน ต่อกองกับผู้มีอำนาจทางการเมือง เป็นต้น และบทบาทในการกำหนดตัวผู้ปกครองอยุธยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน สมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมระหว่างปีพ.ศ. 2154-2171 และ (3) ชาวญี่ปุ่นสิ้นสุด บทบาททางการเมืองสมัยภายในอยุธยาในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททองที่มี นโยบายขับไล่อิทธิพลชาวญี่ปุ่นออกจากอยุธยาจนหมดสิ้นก่อนปี พ.ศ. 2310

คำสำคัญ: บทบาท; ชาวญี่ปุ่น; การเมืองภายใน; สมัยอยุธยา

Abstract

The purpose of this article were (1) to study the origin of the Japanese role in Ayutthaya's internal politics (2) to study Japanese's political behaviors and performances in Ayutthaya's internal politics and (3) to study the end of Japanese's political behaviors and performances in Ayutthaya's internal politics in B.E.2310. Documentary study and historical method were utilized in this article. The result shown that (1) the origin of Japanese due to the internal politics role of Japanese volunteer corp in the reign of King Songtham in B.E. 2149-2171 (2) Japanese's political behavior presented by supporting ruling class in changing the King of Ayutthaya by forcing, pressing and bargaining with the power elites and the determination of Ayutthaya leader in the reign of King Songtham (3) Japanese's role was ended in the reign of

King Prasatthong since the King tried to expel the Japanese out from Ayutthaya before B.E. 2310.

Keywords : Roles; Japanese; Internal Politics; Ayutthaya Period .

บทนำ

หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นทางการว่าความสัมพันธ์ระหว่างสยาม (อยุธยา) กับญี่ปุ่นเริ่มต้นเป็นครั้งแรกสมัยสมเด็จพระเอกาทศรถ ใน พ.ศ.2149 (ค.ศ.1606) เมื่อโชกุนโตกุกาวะ อิเอยาสุ ได้มีอักษรสาส์นมาถวายพระเจ้ากรุงสยามเพื่อทูลขอปืนยาวและไม้หอมจากอยุธยา โดยมีการแลกเปลี่ยนพระราชสาส์นและเครื่องราชบรรณาการต่อกัน เพราะโชกุนโตกุกาวะ อิเอยาสุ มีประสงค์จะผูกไมตรีกับอยุธยา สมเด็จพระเอกาทศรถ ทรงมีพระราชสาส์นตอบและส่งสิ่งของตามที่โชกุนโตกุกาวะ อิเอยาสุ ต้องการไปญี่ปุ่นใน พ.ศ.2153 (ซาเตา, 2524 : หน้า 9 ; ทวี ธีระวงศ์เสรี, 2524 : หน้า 9 ; ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และคนอื่น ๆ, 2550 : 3) ซึ่งโชกุนโตกุกาวะ อิเอยาสุ ได้ประกาศอนุญาตให้เรือสำเภาสยามเข้ามาค้าขายที่ญี่ปุ่นอย่างเสรีและญี่ปุ่นจะอำนวยความสะดวกทุกอย่างในการค้าแก่เรือสำเภาสยามอีกด้วย (ซาเตา, 2524 หน้า 5) ซึ่งต่อมาใน พ.ศ.2155 ได้มีเรือสำเภามาจากอยุธยาเดินทางไปถึงญี่ปุ่นเป็นครั้งแรกใน พ.ศ.2155 (ทวี ธีระวงศ์เสรี, 2524 : หน้า 9) หลังจากนั้นเป็นต้นมา อยุธยาได้ส่งทูตไปญี่ปุ่นหลายครั้ง และคณะทูตได้เข้าคารวะโชกุนในตระกูลโตกุกาวะทุกครั้ง สมเด็จพระเอกาทศรถทรง

อนุญาตให้ชาวญี่ปุ่นตั้งบ้านเรือนได้บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยานอกกรุงศรีอยุธยา และสัมพันธ์ไมตรีระหว่างไทยกับญี่ปุ่นมีความใกล้ชิดสนิทสนมมากขึ้นสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม จนกระทั่งชาวญี่ปุ่นได้เข้ามามีบทบาทในการแทรกแซงกิจการเมืองภายในของอาณาจักรอยุธยาหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตามรัชสมัยกษัตริย์อยุธยาองค์ต่อมา คือ สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ซึ่งมีนโยบายขจัดอิทธิพลชาวต่างชาติที่อาจเข้าแทรกแซงกิจการภายในของอยุธยาได้ดำเนินการปราบปราม และขับไล่ชาวญี่ปุ่นออกจากอยุธยา เป็นผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับญี่ปุ่นเริ่มห่างเหิน และขาดการติดต่อทางการทูตต่อกัน คงเหลือการค้าขายกันอยู่บ้าง โดยผ่านคนกลางคือชาวจีน จนสิ้นสมัยอยุธยาใน พ.ศ. 2310 แม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญกับการค้าเป็นหลัก แต่ก็มีชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งได้พำนักอาศัยอยู่ในอยุธยาที่หมู่บ้านญี่ปุ่น และมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการเมืองภายในอยุธยาหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของยามาดา นากามาสะ (Yamada Nagamasa) หรือ ออกญาเสนาภิมุข ซึ่งเป็นชาวญี่ปุ่นคนแรกที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ตามแบบอย่างของยศขุนนางไทย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษามูลเหตุของการเข้ามามีบทบาททางการเมืองภายในอยุธยาของชาวญี่ปุ่นสมัยอยุธยา (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการแสดงออกทางการเมืองของชาวญี่ปุ่นสมัยอยุธยา และ (3) เพื่อศึกษามูลเหตุในการสิ้นสุดบทบาททางการเมืองของชาวญี่ปุ่นสมัยอยุธยา วิธีการศึกษาของบทความนี้เป็นการศึกษาจากเอกสาร (documentary study) ประกอบด้วย หนังสือบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นสมัยอยุธยาเป็นแหล่งอ้างอิง

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาททางการเมือง

ก่อนที่จะกล่าวถึงเรื่องบทบาททางการเมืองโดยทั่วไปนั้น ต้องพิจารณาคำสำคัญ 2 คำ คือ คำว่า “บทบาท” และคำว่า “การเมือง” เป็นอันดับแรก

1. บทบาท (role) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท เป็นทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ ซึ่งกล่าวถึงพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคล ครอบครัวยุติ หรือชุมชนภายในบริบทของสังคมและวัฒนธรรม บทบาทเป็นแนวคิดด้านสังคมวิทยา จิตวิทยา และมานุษยวิทยา สำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์บุคคล ครอบครัวยุติ หรือชุมชน เนื่องจากมนุษย์ในสังคมมีการปฏิสัมพันธ์ การกำหนดบทบาทจึงเปรียบเสมือนการจัดระเบียบของบุคคลสังคมที่จะปฏิบัติต่อกัน ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของบทบาทไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

เลวินสัน (Lavinson, 1964: 18) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. บทบาท หมายถึง ปทัสถาน ความคาดหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบ และอื่น ๆ ที่มีลักษณะในทำนองเดียวกัน ซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดให้บทบาทตามความหมายนี้ คำนี้ถึงตัวบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปที่การบ่งชี้ถึงหน้าที่อันควรกระทำ

2. บทบาท หมายถึง ความเป็นไปของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คิดและกระทำ เมื่อดำรงตำแหน่งนั้น

3. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ แนวทางที่บุคคลพึงกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น

เบอร์โล (Berlo, 1996: 29) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของบทบาทไว้ดังนี้

1. บทบาทที่ถูกกำหนดไว้ (Role Prescriptions) คือ บทบาทที่กำหนดไว้เป็นระเบียบอย่างชัดเจนว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นจะต้องทำอะไรบ้าง
2. บทบาทที่กระทำจริง (Role Descriptions) คือ บทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงเมื่ออยู่ในบทบาทนั้นๆ
3. บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Role Expectations) คือ บทบาทที่ถูกคาดหวังโดยผู้อื่นว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นๆ ควรกระทำอย่างไร

จากความหมายของบทบาทข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า บทบาท คือ การกระทำหรือพฤติกรรมตามตำแหน่งหรือสถานภาพ ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมหรือตามลักษณะของการรับรู้บทบาทเป็นผลของการแสดงออกตามสิทธิและหน้าที่

สำหรับความหมายของคำว่า “การเมือง” นั้น ในทัศนะของนักรัฐศาสตร์ฝ่ายพฤติกรรมการเมือง (Political Behaviorist) มีความเห็นว่า การเมือง คือ การต่อสู้เพื่อแสวงหาอำนาจ (Struggle for Power) หรือเพื่อที่จะมีอำนาจเหนือผู้อื่น การเมืองโดยนัยนี้มีความหมายสองประการ คือ

1. การเมืองเป็นการต่อสู้เพื่อแสวงหาอำนาจ อำนาจในที่นี้หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งหรือหลายคนมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของบุคคลอื่น
2. การเมืองเป็นการต่อสู้ในอันที่จะปกครองซึ่งกันและกัน และการต่อสู้ นั้นจะมีกฎเกณฑ์หรือไม่มีก็ได้ แต่ก็มีเป้าหมายที่จะดูแลจัดการให้สังคมมนุษย์ ดำรงอยู่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

ฮาโรลด์ ดี ลาสเวลล์ (Harold D. Lasswell) มองการเมืองว่า เป็นเรื่องของอิทธิพลและผู้ทรงอิทธิพล โดยเน้นในเรื่องของใคร ได้อะไร เมื่อไร และอย่างไร และผู้ทรงอิทธิพลตามความเห็นของลาสเวลล์ คือ ผู้ที่สามารถได้รับหรือกอบโกยสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ ในสังคมอันได้แก่ อำนาจ ความเคารพนับถือ ความนิยมชมชอบ ความยุติธรรม ความอยู่ดีกินดี ความมั่นคง ชำนาญและความรอบรู้ได้มากที่สุด (Lasswell, 1936)

ฮันส์ เจ. มอร์เกนธอ (Morgenthau) กล่าวว่า การเมืองเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่อการมีอำนาจ (Morgenthau, 2005)

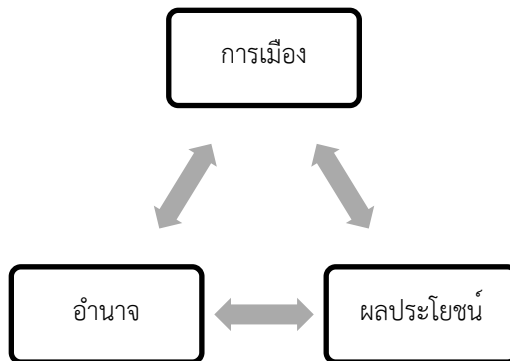
เชลดอน โวลิน (Wolin) ให้คำจำกัดความของศัพท์การเมืองว่า “การเมือง เป็นกิจกรรมที่มีจุดสนใจอยู่ที่การแสวงหาผลประโยชน์ด้วยการแข่งขันกันในระดับบุคคล กลุ่มคนต่อกลุ่มคน และสังคมต่อสังคม” (Wolin, 2004)

วิลเลียม บลูมห์ (Bluhm) อธิบายว่า การเมืองเป็นกระบวนการทางสังคม ในรูปของกิจกรรมที่มีทั้งการแข่งขันและการร่วมมือในการใช้อำนาจ (Bluhm, 1965)

สรุปแล้ว การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจและการปกครอง ไม่ว่าจะเป็นสภาวะการฉ้อโกงหรือสถาบันใด หากมีการต่อสู้แข่งขันกัน เพื่อแสวงหาอำนาจที่เหนือกว่ากันแล้ว ก็เป็นการเมืองทั้งสิ้น นอกจากนี้การเมืองยังเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปกครอง การดูแล จัดการให้มนุษย์อยู่กันอย่างเป็นธรรม และเป็นระเบียบ การเมืองจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์

กล่าวโดยสรุปจะเห็นว่า ในระบบการเมืองนั้น อำนาจและอิทธิพลเป็นหัวใจของกระบวนการทางการเมือง เนื่องจากอำนาจทางการเมืองนั้น เป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการของการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ จนกล่าวได้ว่าการเมืองเป็นเรื่องของอำนาจในการใช้อำนาจและอิทธิพลของกลุ่มในระบบการเมืองนั้น กลุ่มผลประโยชน์สามารถใช้อำนาจและอิทธิพลในการกระทำกิจกรรมทางการเมืองได้หลายช่องทางและหลายลักษณะ ได้แก่ การสนับสนุนผู้มีอำนาจหรือผู้แข่งขันช่วงชิงอำนาจทางการเมือง การจัดหาและการให้ข้อมูลการระดมหรือการสร้างมติดินทางชน การใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะในการกดดันต่อการใช้อำนาจในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อกดดันต่อการตัดสินใจของกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลประโยชน์นั้นเป็นการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้อำนาจและอิทธิพล (Dahl, 1973: 15-38)

ดังนั้น การเมือง อำนาจ และผลประโยชน์จึงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน อย่างใกล้ชิดอย่างแยกออกจากกันได้ยากยิ่ง เหตุที่กล่าวเช่นนี้ก็เพราะการเมือง เป็นที่มาแห่งอำนาจ และอำนาจเป็นที่มาแห่งผลประโยชน์ และการได้มาซึ่ง ผลประโยชน์ที่มีทั้งทางเศรษฐกิจ อันได้แก่ ทรัพย์สิน เงินทอง หรือสิ่งที่เป็นวัตถุ ทั้งหลาย และผลประโยชน์ที่ตอบสนองความต้องการทางจิตใจก็คือ ผลประโยชน์ ทางสังคม เช่น สถานภาพ หรือตำแหน่งหน้าที่การงานอันเป็นที่มาของชื่อเสียง เกียรติยศ ศักดิ์ศรีหรือที่เรียกกันง่าย ๆ ว่า “ความมีหน้ามีตา” ก็จะมีโอกาสในการ เข้าสู่กิจกรรมทางการเมืองได้สะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถพิจารณาความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบทั้งสามได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรทั้งสาม
ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้เขียน

เมื่อกล่าวถึงอำนาจหรืออำนาจทางการเมือง ให้เข้าใจว่าหมายถึงสิ่งเดียวกัน อย่างไรก็ตามจากที่ได้อธิบายให้ทราบถึง อำนาจพอสังเขปไปข้างต้นแล้วนั้น ต่อไปจึงควรพิจารณาว่าอำนาจในบริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทยมีลักษณะเป็นอย่างไร และมีความแตกต่างกับอำนาจตามความเห็นของนักวิชาการที่ได้กล่าวไปอย่างไรบ้าง เพื่อให้เกิดกรอบในการวิเคราะห์ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องหยิบยกความหมายที่ครอบคลุมอย่างมากที่สุด ซึ่ง ยศ สันตสมบัติ (2535 หน้า 220) ได้เสนอไว้ว่า อำนาจในสังคมไทย (ซึ่งหมายรวมถึงอำนาจทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง) หมายถึง ความสามารถในการกระทำการได้อย่างหนึ่งให้สัมฤทธิ์ผล ความสามารถในการควบคุมทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนความสามารถในการสร้างสมัครพรรคพวกบริวาร และการเลือกสรรเจ้านายอย่างชาญฉลาด เพื่อเลื่อนสถานภาพของตนให้สูงขึ้น หรือรักษาสถานภาพของตนไว้มิให้ตกต่ำลงไป

ดังนั้นจึงขอสรุปความหมายของบทบาททางการเมืองของผู้ใดก็ตามว่าเป็นพฤติกรรมที่ประชาชนหรือสมาชิกของชุมชนคาดหวังว่าเป็นสิ่งที่จะมีการแสดงออกของบุคคล ผู้ซึ่งอยู่ในตำแหน่งทางสังคมทางการเมือง เช่น สมาชิกสภานิติบัญญัติ ผู้นำพรรคการเมือง ผู้ออกเสียงเลือกตั้ง นักปฏิวัติ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือตกลงให้มีการดำเนินการใด ๆ และการปฏิบัติทำให้เกิดผลตามการตัดสินใจหรือการตกลงให้มีการกระทำเช่นนั้น ตามอำนาจหน้าที่ ทั้งที่ระบุไว้ชัดเจน หรือไม่ชัดเจนเป็นทางการเมืองหรือไม่เป็นทางการเมืองในการปฏิบัติงานเพื่อสังคมการเมือง

บทบาททางการเมืองของชาวญี่ปุ่นในสมัยอยุธยา

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ชาวญี่ปุ่นเมื่อเข้ามาติดต่อกับค้าขายกับอยุธยาแล้วก็แสดงบทบาทเป็นพ่อค้าในชุมชนในฐานะคนกลางระหว่างอยุธยากับญี่ปุ่น และเนื่องจากกษัตริย์อยุธยาในยุคสมัยนั้นสถาปนาอำนาจทางการเมืองปกครองเป็นปีกแผ่นแล้ว จึงหันมาเน้นเรื่องการติดต่อกับชาวต่างชาติ ซึ่งในขณะนั้นมีแต่พ่อค้าชาวจีนและชาวญี่ปุ่นที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองค้าในอยุธยามากกว่าชาติอื่นใด แต่เมื่อพิจารณาถึงความสามารถทางการเมืองแล้วดูเหมือนว่าพ่อค้าญี่ปุ่นจะอ่อนด้อยกว่าพ่อค้าชาวยุโรป เช่น โปรตุเกสและฮอลันดา ประกอบกับสินค้าของญี่ปุ่นคงจะยังไม่เป็นที่นิยมของคนไทยเท่าใดนัก

ดังนั้นด้วยเหตุที่ชาวญี่ปุ่นที่เข้ามาในอยุธยา ซึ่งประมาณว่ามีจำนวนถึง 10,000 คน ในสมัยสมเด็จพระนเรศวร (Nishioka, 197: p.7) ทำให้ชุมชนชาวญี่ปุ่นในอยุธยาประกอบด้วยคนหลายประเภท คือ ซามูไร พ่อค้า และชาวคริสต์ (Smith, 1994 : p.9) รวมถึง ครูสอนศิลปะการละครและครูสอนยุทธศาสตร์อีกด้วย (พงศัทธิดา เกษมสิน, 2528 : หน้า 74) แต่อาจจะมีชาวญี่ปุ่นที่อพยพมายังอยุธยา ซึ่งเคยเป็นซามูไรไร้สังกัดหรือพวกนักรบที่สูญเสียเจ้านายในสงครามเซกิกากาฮาระ (พ.ศ.2143 หรือ ค.ศ.1600) (อิชิอิ และโยชิกาว่า, 2542: หน้า 42-43) ซึ่งอดีตซามูไรเหล่านี้มีความสามารถในการรบ มีความอดทนและความกล้าหาญ ทั้งยังเคยผ่านสงครามในญี่ปุ่นเป็นเวลานาน ทำให้มีประสบการณ์มาก หรือแม้แต่พ่อค้าชาวญี่ปุ่นบางคนก็เป็นทั้งนักรบและพ่อค้าในคนเดียวกันได้ เช่น มัตซึเอมมอง พ่อค้าชาวนางาซากิ ก็ได้รับความดีความชอบในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม เป็นต้น

(สุรางค์ศรี ตันเสียงสม, 2520: หน้า 20) ชาวญี่ปุ่นเหล่านี้จึงสมัครเข้าเป็นทหารในกองทหารอาสาญี่ปุ่นตามความถนัดและความเชี่ยวชาญของแต่ละคน

1. กองอาสาญี่ปุ่น ในฐานะจุดเริ่มต้นของบทบาททางการเมืองของชาวญี่ปุ่นในสมัยอยุธยา เรื่องเกี่ยวกับกองทหารอาสาญี่ปุ่น โยส เซาเติน (Joost Shouten) ชาวฮอลันดากล่าวไว้ว่า “พระเจ้าแผ่นดินไทยมักจะมีทหารอาสาสมัครที่เป็นชาวต่างประเทศ ในบรรดาทหารอาสาสมัครเหล่านี้ กองอาสาญี่ปุ่นจำนวน 500-600 คน ได้รับความยกย่องนับถือจากนานาชาติว่าเป็นพวกกล้าหาญและพระมหากษัตริย์โปรดปรานมาหลายรัชกาลแล้ว” (กรมศิลปากร, 2513: หน้า 15) สรุปได้ว่ากองอาสาญี่ปุ่นมีความโดดเด่นเหนือกว่าชาวต่างชาติกลุ่มอื่นในเวลานั้น จนกระทั่งสิ้นรัชกาลสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม (วรพร ภูพงษ์พันธ์ุ, 2542: หน้า 65)

ในสมัยอยุธยาจะมีกองอาสาญี่ปุ่นตั้งแต่เมื่อใดไม่ทราบแน่ชัด แต่มีหลักฐานจากพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา กล่าวไว้ว่า ในสงครามยุทธหัตถี พ.ศ.2135 (ค..ศ.1592) สมเด็จพระนเรศวรได้ยกกองทัพออกไปปะทะพม่าที่เมืองกาญจนบุรี มีข้อความว่า “พระเสนาภิมุขชี้ข้างพลายเพื่อภพไตร ถือพลอาสาญี่ปุ่นห้าร้อย” (สมเด็จพระพนรัตน์, 2505: หน้า 118) จึงมีปัญหาวินิจฉัยว่า พระเสนาภิมุขผู้นี้เป็นใคร (ขจร สุขพานิช, 2521: หน้า 82) สันนิษฐานว่าคงไม่ใช่ ยามาตะ หรือออกญาเสนาภิมุขคนเดียวกับในสมัยพระเจ้าทรงธรรม โดยให้เหตุผลว่า ยามาตะในสมัยเมื่อต้นแผ่นดินพระเจ้าทรงธรรม ยังเป็นเพียงออกขุนไชยสุระ นายอำเภอ (Ompu) หมู่บ้านชาวญี่ปุ่นและได้มาเป็นออกญาเสนาภิมุข น่าจะเป็นยศที่ตั้งไว้สำหรับชาวญี่ปุ่นที่รับราชการในอยุธยา (สมจัย อนุমানราชธน, 2509:

หน้า 59-60) และปรากฏอยู่ในพระอัยการตำแหน่งนายทหารภูมยตราสามดวง ซึ่งมีกรมอาสาชาติต่างๆ รวมทั้งกรมอาสาญี่ปุ่น ซึ่งมีออกพระเสนาภิมุขเป็นเจ้ากรมอาสาศักดินา 1,000 (พลับพลึง คงชนะ, 2536 : หน้า 57 ; พลับพลึง คงชนะ, 2551: หน้า 9) อย่างไรก็ตาม ชาวเตาสันนิษฐานว่ากองอาสาญี่ปุ่น 500 คนนี้ พวกโปรตุเกสเป็นฝ่ายชักชวนชาวญี่ปุ่นพวกนี้เข้ามา (ชาวเตา, 2524: หน้า 44) และนักวิชาการชาวเวียดนาม คือ วู ดุก เลียม (Vu Duc Liem) ให้ข้อสันนิษฐานว่าราวๆ ต้นศตวรรษที่ 17 ชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาถึงอยุธยา แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ พวกพ่อค้าและพวกนักรบชามูไรที่ไร้เจ้านายหรือพวกโรนินที่ต้องการจะแสวงหาชีวิตใหม่ที่มีศักยภาพหรือความมั่งคั่งร่ำรวยจากการค้าหรือการรับใช้ กษัตริย์สยาม (Liem, 2011: p.9)

หนึ่งในจำนวนชาวญี่ปุ่นที่เป็นนักรบเหล่านี้ ได้แก่ ยามาดา นิซาเอมอน นากามาสะ ได้เข้ามารับราชการเป็นทหารอาสาญี่ปุ่น และเจริญก้าวหน้าในชีวิตราชการอย่างรวดเร็ว ในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม เพราะมีบทบาทสำคัญในการประสานทางการทูตระหว่างโชกุนโตกุกาว่า กับกษัตริย์อยุธยา จนได้เป็นหัวหน้าหมู่บ้านญี่ปุ่น (นิฮองมาจิ) ออกพระ และออกญาในที่สุด ซึ่งเซอิชิ อิวาโอะระบุว่า ยามาดาคุมพลญี่ปุ่นอาสา 800 คน และกำลังพลสยาม 20,000 คน (Liem, 2011: p.17) จึงถือว่าตำแหน่งออกญาเสนาภิมุขมีความสำคัญอย่างยิ่งในประวัติศาสตร์อยุธยาช่วงนี้ เนื่องจากเป็นหัวหน้ากองทหารอาสาญี่ปุ่น ในกฎหมายตราสามดวงระบุตำแหน่งเกี่ยวกับอาสาญี่ปุ่น เนื่องจากเป็นหัวหน้ากองทหารอาสาญี่ปุ่น ในกฎหมายตราสามดวงระบุตำแหน่งเกี่ยวกับอาสาญี่ปุ่นว่ากรมอาสาญี่ปุ่น

พระเสนาภิมุขเจ้ากรมอาสาญี่ปุ่น นา 1000 (อิซิดิ และโยชิกาวะ, 2542: หน้า 47) ซึ่งบทบาทของยามาดาคะได้กล่าวถึงต่อไป

นอกจากนี้ พลับพลึง คงชนะ (2536 : 58) ซึ่งให้เห็นว่า เมื่อสังเกตจากยศ และศักดิ์นาของเจ้ากรมแล้วน่าจะเป็นกรมเล็กๆ แต่ผู้คนในสังกัดมีความชำนาญในด้านการค้าต่างประเทศ มีกองกำลังของตนเอง และมีความสามารถในการรบ ซึ่งเอกสารฮอลันดาได้บันทึกไว้ว่า สมเด็จพระเอกาทศรถ ทรงมีทหารอาสาญี่ปุ่นอยู่ในกองทัพหลายร้อยคน ด้วยความสามารถในการรบ ทำให้ทหารอาสาญี่ปุ่นต้องเข้ามาพัวพันกับการเมืองภายในของอยุธยา นับตั้งแต่หลังสมัยพระเอกาทศรถเป็นต้นมาจนถึงสมัยสมเด็จพระนารายณ์ เมื่อขึ้นครองราชย์ก็มีทหารอาสาญี่ปุ่นให้การสนับสนุนอำนาจของพระองค์

ดังข้อความที่เซอร์ เออเนสต์ ซาเตา เขียนไว้ตอนหนึ่งว่า “ชาวญี่ปุ่นซึ่งตั้งภูมิลำเนาอยู่ในประเทศสยามได้ช่วยเหลือสนับสนุนให้สมเด็จพระนารายณ์ขึ้นครองราชย์ เมื่อ พ.ศ.2208 (ค.ศ.1657) แต่ซาเตายืนยันว่าเขายังคงค้นหาไม่พบหลักฐานที่ชัดเจนของกรณีนี้ (ซาเตา, 2524: หน้า 74) แต่พงศาวดารของไทยได้ระบุถึงการขึ้นครองราชย์ของสมเด็จพระนารายณ์ ใน พ.ศ.2202 (ค.ศ.1659) ว่าหลังจากที่สมเด็จพระเจ้าปราสาททองสวรรคต กลุ่มอำนาจการเมืองภายในอยุธยา แบ่งออกเป็นกลุ่ม หนึ่งในกลุ่มนั้นคือ กลุ่มพระนารายณ์ ซึ่งมีชาวต่างชาติ เช่น ญี่ปุ่น เป็นฝ่ายสนับสนุนรวมอยู่ด้วย (Dhiravat Na Pombejra, 2548 : pp.255-261) ดังความตอนหนึ่งของพงศาวดารไทยได้บันทึกไว้ว่า (พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ, 2561: หน้า 888)

“พระศรีสุธรรมราชาได้ประพடுத்தินมิชอบ ไปล่วงเกินพระขนิษฐาของพระนารายณ์เข้า ความทราบถึงพระนารายณ์ทรงพิโรธมาก จึงรวมพล ครั้งนั้นพระยาเสนาภิมุข พระยาไชยสารได้คุมพลญี่ปุ่น ราว 400 คน มาอาสาเข้าสู้รบกับพระศรีสุธรรมราชา”

เข้าใจว่า กลุ่มคนญี่ปุ่นจะยังคงเป็นกองทหารอาสา และดำเนินกิจกรรมทางการค้าโดยการสนับสนุนของราชสำนักภายหลังจากที่พระนารายณ์ได้เสวยราชสมบัติแล้ว เพื่อเป็นการตอบแทนการช่วยเหลือสนับสนุนพระองค์ แต่ชาวญี่ปุ่นคงมีจำนวนไม่มากเท่ากับสมัยก่อนหน้านี้ เพราะชาวญี่ปุ่นไม่ค่อยปรากฏบทบาททางด้านการค้าและการเมืองอย่างโดดเด่นเหมือนกับชาวต่างชาติกลุ่มอื่นๆ เช่น ฝรั่งเศส หรือแขกมัวร์ เป็นต้น

2. บทบาทในการสนับสนุนชนชั้นผู้ปกครองอยุธยา การที่กษัตริย์อยุธยาจำเป็นต้องพึ่งพาขุนนางในการปกครองอาณาจักร ทำให้ขุนนางส่วนหนึ่งสามารถสั่งสมอำนาจขึ้นมา มีอิทธิพลในราชสำนัก จากสภาพเศรษฐกิจที่ขยายตัวมากขึ้นในช่วงกลางพุทธศตวรรษที่ 22 (ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 17) จึงเป็นโอกาสให้ขุนนางบางส่วน มีความมั่งคั่งจากการค้าขาย โดยใช้ตำแหน่งทางราชการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (มานพ ถาวรวัฒน์สกุล, 2536: หน้า 200-201) ซึ่งการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้าขายนี้เอง ทำให้ขุนนางได้มีโอกาสติดต่อดังตรงกับชาวต่างชาติและสามารถใช้กองกำลังของชาวต่างชาติเป็นเครื่องมือต่อรองทางการเมือง ดังเช่นกรณีของออกกรมพระไวย ซึ่งเอกสารต่างชาติระบุว่าขุนนางผู้ใหญ่ มีข้าทาสบริวารมากมาย จึงคิดตั้งตัวเป็นกษัตริย์ เมื่อสมเด็จพระเอกาทศรถสวรรคตแล้ว ในที่สุดก็ถูกสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมกำจัดโดยสมเด็จพระเจ้าทรง

ธรรมมีรับสั่งให้ประหารชีวิตออกญากรมนายไวย เพราะสงสัยว่าจะเป็นกบฏชิงราชสมบัติ ทำให้ทหารอาสาญี่ปุ่นในสังกัดประมาณ 280 คน พยายามจะแก้แค้นแทนให้ โดยพากันบุกเข้าไปในพระราชวัง บังคับให้พระเจ้าทรงธรรมส่งตัวขุนนางที่เป็นตัวการเปิดหูให้ประหารชีวิตออกญากรมนายไวย รวม 4 คน มาให้ฝ่ายญี่ปุ่น ประหารชีวิตเป็นการทดแทน (ซาเดา, 2524: หน้า 44) โดยพระราชพงศาวดารของฝ่ายไทยระบุไว้ตอนหนึ่งว่า (พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับพันจันทนุมาศ, 2561: หน้า 330)

“ครั้งนั้นญี่ปุ่นเข้ามาค้าขายหลายลำ ญี่ปุ่นโกระว่าเสนาบดีมีได้ธรรม คบคิดเข้าด้วยพระพิมลธรรมฆ่าพระมหากษัตริย์ ญี่ปุ่นคุมกันได้ประมาณ 500 คน ยกเข้ามาในท้องสนามหลวง คอยจะค้ำพระเจ้าอยู่หัว... ฝ่ายพระมหาอำมาตย์คุมพลได้และไล่รบ ญี่ปุ่นล้มตายเป็นอันมาก”

อย่างไรก็ตาม ปีเตอร์ ฟลอริส (Peter Floris) พ่อค้าชาวอังกฤษในช่วงนั้น ระบุถึงเหตุการณ์ตอนนี้ว่า สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมสามารถไกล่เกลี่ยและทำความตกลงกับชาวญี่ปุ่นได้ และทรงอนุญาตให้ชาวญี่ปุ่นจากอยุธยาได้โดยที่ทางราชสำนักอยุธยาไม่ได้ทำอะไร (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2528: หน้า 21-22) และพวกญี่ปุ่นขอเอาพระสงฆ์ 3-4 รูป ไปเป็นตัวประกันในการเดินทาง พวกญี่ปุ่นเหล่านี้เดินทางลงไปทางใต้จนถึงเมืองเพชรบุรี และได้เข้ายึดเมืองนั้น แต่ยึดเมืองเพชรบุรีอยู่ได้ไม่นานเพราะในปีเดียวกันนั่นเอง สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมทรงแต่งตั้งทัพลงมาขับไล่ญี่ปุ่นออกจากเมืองเพชรบุรีเป็นผลสำเร็จ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมก็ได้ขึ้นเคืองพระราชหฤทัย โดยทรงคิดว่าชาวญี่ปุ่นที่ก่อความวุ่นวายนั้นเป็นเพียงชาวญี่ปุ่นส่วนหนึ่งเท่านั้น ชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ยังคง

ค้าขายและอาศัยอยู่ในไทยอย่างสงบสุข และประการสำคัญคือ การค้ากับญี่ปุ่นในสมัยนั้น มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของอยุธยาอีกด้วย (สุรางค์ศรี ดันเสียงสม, 2528: หน้า 64-65) อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ชี้ให้เห็นว่าชาวญี่ปุ่นเริ่มเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องในการเมืองภายในของอยุธยาแล้ว (วรพร ภูพงษ์พันธ์, 2542: หน้า 66)

3. บทบาทในการกำหนดตัวผู้นำทางการเมืองของอยุธยา บทบาทสำคัญอีกอย่างหนึ่งของชาวญี่ปุ่นในสมัยอยุธยา คือ บทบาทของยามาดา นากามาสะ ซึ่งเป็นชาวญี่ปุ่นที่เข้ามาอาศัยอยู่ในอยุธยา เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในด้านความกล้าหาญ เป็นหัวหน้าทหารอาสาญี่ปุ่น บรรดาพ่อค้าชาวต่างประเทศที่เข้ามาค้าขายที่อยุธยาสมัยนั้น ได้ยินชื่อเสียงของเขาเป็นอย่างดี และเป็นที่เลื่องลือไปถึงญี่ปุ่นด้วย รวมทั้งมีผู้สนใจเรื่องราวของยามาดา เขียนเป็นหนังสือไว้มากมาย แต่ในเอกสารฝ่ายไทยกล่าวถึง ยามาดาอย่างสั้นๆ และรวบรัด อย่างไรก็ตามสันนิษฐานว่า ยามาดาน่าจะเข้ามารับราชการตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเอกาทศรถแล้ว (สุรางค์ศรี ดันเสียงสม, 2520: หน้า 32)

อย่างไรก็ตาม มีหลักฐานแสดงว่ายามาดามีตำแหน่งขุนนางไทยสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม เป็นขุนไชย สุระ เป็นผู้ช่วยหัวหน้าชาวญี่ปุ่นในอยุธยา และเป็นผู้ประสานงานการติดต่อทางการทูตระหว่างอยุธยากับญี่ปุ่นในช่วงรัชกาลสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ยามาดาได้รับการเลื่อนยศขุนนางไทยอย่างต่อเนื่อง คือ ใน พ.ศ. 2164 ได้เลื่อนยศจากออกขุนเป็นออกหลวงไชยสุนทร ต่อมาก็ได้เลื่อนเป็นออกพระและในที่สุดได้เป็นออกญา(พระยา) เสนาภิมุข (ณัฐชนันท์ จันทคนธ์, 2519: หน้า 33) ยามาดานอกจากจะเป็นขุนนางชั้นสูง มีหน้าที่ควบคุมกรมทหาร

อาสาญี่ปุ่นอย่างกล้าหาญแล้ว เขายังเป็นพ่อค้าอีกด้วย โดยเข้าควบคุมการค้าของ ญี่ปุ่นในอยุธยา และยังมีหุ้นการค้ากับพ่อค้าชาวญี่ปุ่นอีกด้วย ยามาตาจึงเป็น ขุนนางต่างชาติที่มีบทบาทโดดเด่นในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม

ความกว้างขวางด้วยความมั่งคั่งจากการค้าและการมีฐานอำนาจที่มี ประสิทธิภาพ ทำให้ออกญาเสนาภิมุข (ยามาตา) กลายเป็นขุนนางที่มีอิทธิพลมาก คนหนึ่งในราชสำนักอยุธยา ออกญาเสนาภิมุขได้มีบทบาทเกี่ยวกับการเมือง ภายในราชสำนักอยุธยา ดังจะเห็นได้จากตอนปลายสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม กำลังจะสิ้นพระชนม์นั้น ได้เกิดปัญหาเรื่องการสืบทอดราชบัลลังก์ ทำให้ออกญาชั้น ผู้ใหญ่แตกแยกออกเป็น 3 กลุ่ม (กรมศิลปากร, 2548: 259) กลุ่มแรก เป็นกลุ่มที่ สนับสนุนพระโอรสองค์โตของสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม คือ พระเชษฐาธิราช มี ออกญาศรีวรวงศ์เป็นหัวหน้า กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่สนับสนุนพระศรีศิลป์ พระ อนุชาของสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม มีออกญากลาโหมเป็นหัวหน้า และกลุ่มที่สาม ได้แก่ กลุ่มของออกญาเสนาภิมุข ที่มีท่าทีวางตัวเป็นกลาง

เมื่อเป็นเช่นนี้กลุ่มของออกญาเสนาภิมุขจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะไม่ มีขุนนางกลุ่มใดมีอำนาจอย่างชัดเจนและเด็ดขาด จึงกลายเป็นว่ากลุ่มออกญา เสนาภิมุขมีความสำคัญสำหรับขุนนางทั้งสองกลุ่มแรก เนื่องจากการที่ออกญาเสนา ภิมุขคุมกองอาสาญี่ปุ่น 600 คน (กรมศิลปากร, 2548: หน้า 261) ที่มีความพร้อมใน การรบ ทำให้ออกญาเสนาภิมุข และกองอาสาญี่ปุ่นกลายเป็นตัวแปรสำคัญทางการเมือง นั่นหมายความว่า ถ้าขุนนางกลุ่มใดได้กำลังของออกญาเสนาภิมุข ไปเป็นพวก แล้ว โอกาสที่จะได้รับชัยชนะย่อมมีสูง แม้แต่สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมก็ทรงตระหนัก ถึงความจริงข้อนี้ได้ดีว่า ออกญาเสนาภิมุขเป็นคนที่มีความจงรักภักดีต่อพระองค์มาก

จึงปรารถนาให้ออกญาศรีวรวงศ์ไปเกลี้ยกล่อมออกญาเสนาภิมุขให้สนับสนุนพระโอรสของพระองค์ขึ้นครองราชย์ (กรมศิลปากร, 2548 : 260-261) ซึ่งออกญาศรีวรวงศ์ได้ทำการเกลี้ยกล่อมออกญาเสนาภิมุข ให้สนับสนุนพระเชษฐาธิราชพระโอรสองค์โตของพระเจ้าทรงธรรมให้ขึ้นครองราชย์ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ยามาตาก็ตกลงให้ความร่วมมือตามนั้น และยังร่วมมือกับออกญาศรีวรวงศ์กำจัดพระศรีศิลป์ พระอนุชาของสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ซึ่งคิดจะชิงราชสมบัติจากพระเชษฐาธิราชขึ้นเสวยราชย์เป็นสมเด็จพระเชษฐาธิราชแล้วได้ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งออกญาศรีวรวงศ์เป็นเจ้าพระยากลาโหมสุริยวงศ์ ตำแหน่งสมุหพระกลาโหม แทนออกญากลาโหมคนเก่าที่ไม่สนับสนุนพระองค์ให้ขึ้นครองราชย์

แม้ว่าสมเด็จพระเชษฐาธิราชได้ครองราชย์สมบัติต่อมาก็ตาม แต่อำนาจในการจัดการปกครองบ้านเมืองในระยะนั้น ตกอยู่กับออกญาเสนาภิมุขและเจ้าพระยากลาโหมสุริยวงศ์ เนื่องจากสมเด็จพระเชษฐาธิราช ยังทรงพระเยาว์อยู่ (ศุภรัตน์ ธาราคักดี, 2531 : หน้า 20) ต่อมาไม่นานเจ้าพระยากลาโหมสุริยวงศ์ได้เกิดเรื่องขัดแย้งกับสมเด็จพระเชษฐาธิราชและถูกกล่าวหาว่าเป็นกบฏ เจ้าพระยากลาโหมจึงถือโอกาสเป็นข้ออ้างในการจับตัวสมเด็จพระเชษฐาธิราชสำเร็จโทษ หลังจากครองราชย์ได้เพียงปีเศษ ต่อมาเจ้าพระยากลาโหมขอความเห็นจากออกญาเสนาภิมุขเรื่องการเลือก รัชทายาทขึ้นครองราชย์สมบัติต่อจากสมเด็จพระเชษฐาธิราช เนื่องจากทั้งออกญาเสนาภิมุข และเจ้าพระยากลาโหมต่างก็มีอำนาจทางการเมืองทัดเทียมกันในเวลานั้น ซึ่งออกญาเสนาภิมุขมีความเห็นว่า ควรเชิญพระอนุชาคือพระอาทิตย์วงศ์ โอรสของเจ้าพระยาทรงธรรมองค์ถัดไป ซึ่งมีพระชนมายุเพียง 10

พรราชา ขึ้นเสวยราชย์เป็นสมเด็จพระอาทิตย์วงศ์ โดยให้เจ้าพระยากลาโหมเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน

ออกญาเสนาภิมุขเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด และสามารถแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ขณะนั้นถึงแม้ออกญาเสนาภิมุขจะทราบดีว่า เจ้าพระยากลาโหมมีปรารถนาจะตั้งตัวเองขึ้นเป็นกษัตริย์ก็ตาม แต่ออกญาเสนาภิมุขก็มิได้ทำการขัดขวางอย่างชัดเจน เนื่องจากในขณะนั้นเจ้าพระยากลาโหม นับได้ว่าเป็นผู้ที่มีอำนาจมากผู้หนึ่งในราชสำนักอยุธยา ถ้าหากกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดลงไป ก็อาจเกิดผลเสียแก่ตัวเอง ส่วนเจ้าพระยากลาโหมก็ไม่เคยมีความไว้วางใจออกญาเสนาภิมุขเช่นกัน และคิดหาทางกำจัดออกญาเสนาภิมุขอยู่เสมอ เมื่อยังไม่มีโอกาสจึงจำเป็นต้องประนีประนอมกับออกญาเสนาภิมุขไปก่อน (พงศัตราธิบาย, 2528: หน้า 80) เหตุผลที่เจ้าพระยากลาโหมต้องการกำจัดออกญาเสนาภิมุข ก็เพราะออกญาเสนาภิมุขเป็นอุปสรรคต่อการครอบครองอำนาจทางการเมืองของตน (กรกิต ชุ่มกรานต์, 2547: หน้า 79) เนื่องจากออกญาเสนาภิมุขเป็นหนึ่งในขุนนางที่มีอิทธิพลมากที่สุดในหมู่ขุนนาง เพราะการคุมกองกำลังอาสาญี่ปุ่นและมีความจงรักภักดีต่อสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมมากที่สุด จึงทำให้ออกญาเสนาภิมุขหรือยามาดา เป็นอุปสรรคสำคัญที่ต้องถูกกำจัดมากที่สุด (อิชิอิ และโยชิภาวะ, 2542: หน้า 52) จนในที่สุดแผนการกำจัดออกญาเสนาภิมุขก็บรรลุผล เมื่อเจ้าพระยากลาโหมออกอุบายให้สมเด็จพระอาทิตย์วงศ์มีพระบรมราชโองการให้ออกญาเสนาภิมุขไปดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช แม้ออกญาเสนาภิมุขไม่ค่อยเต็มใจนัก

ในที่สุดออกญาเสนาภิมุขจึงต้องเดินทางไปเมืองนครศรีธรรมราช พร้อมด้วยกองอาสาญี่ปุ่นจำนวนหนึ่ง ออกญาเสนาภิมุขได้ปราบปรามกบฏและจัดการเรื่องความวุ่นวายได้อย่างเรียบร้อย (ปิยนารถ บุนนาค, 2523: หน้า 10-11) เมื่อออกญาเสนาภิมุขไปดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชแล้ว เจ้าพระยากลาโหมได้ทำการยึดอำนาจโดยสำเร็จโทษสมเด็จพระอาทิตย์วงศ์และตั้งตัวเป็นกษัตริย์ทรงพระนามว่า สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง

ทางฝ่ายออกญาเสนาภิมุขได้ปราบปรามกบฏที่เมืองนครศรีธรรมราช พร้อมกับกองกำลังทหารอาสาชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่ง และได้รับบาดเจ็บจากการรบที่ขา และเสียชีวิตประมาณ พ.ศ.2171-2173 (สุรางค์ศรี ดันเสียงสม, 2528: หน้า 69) โดยมีข่าวลือกันว่าเขาเสียชีวิตเพราะถูกวางยาพิษ และชาวญี่ปุ่นผู้ได้บังคับบัญชาของเขาได้อพยพทางเรือไปยังกัมพูชา (Smith, 1974 : pp.21-22 ; Yoko, 1999 : p.93)

กล่าวกันว่า การถึงแก่กรรมของออกญาเสนาภิมุข เป็นเพราะถูกน้องชายของเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช (คนเก่า) ที่รับบัญชาจากเจ้าพระยากลาโหมให้กำจัดออกญาเสนาภิมุขให้จงได้ เมื่อออกญาเสนาภิมุขได้รับบาดเจ็บที่ขา จึงใช้ผ้าพันแผลอาบยาพิษปิดบาดแผลที่ขา ทำให้ออกญาเสนาภิมุขหรือยามาดาถึงแก่กรรมประมาณ พ.ศ.2172-2173 ซึ่ง เซอิชิ อิวาโอะ นักวิชาการของญี่ปุ่นผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นสมัยอยุธยา สันนิษฐานว่า ออกญาเสนาภิมุข (ยามาดา) คงถึงแก่กรรมในปลายเดือนเมษายน พ.ศ.2173 หรือปลายเดือนตุลาคม พ.ศ.2173 เพราะมีพ่อค้าชาวฮอลันดาคนหนึ่งชื่อ ครูก์ (Crook) บอกเล่าว่าเขา

มาถึงสยามเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2173 (ค.ศ.1630) ก็ทราบว่าจะออกญาเสนา
ภิมุขถึงแก่กรรมแล้ว (ถนอม อาณามวัฒน์, 2542: หน้า 64)

หลังจากที่เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (ยามาดา) สิ้นชีวิตแล้ว ลูกชายของ
ท่านชื่อ โออิน ซึ่งได้รับบรรดาศักดิ์เป็นออกขุนเสนาภิมุข เป็นเจ้าเมือง
นครศรีธรรมราชแทนบิดา เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชได้ยุบแหย่ให้ญี่ปุ่นแตกออกเป็น
2 พวก คือ พวกออกขุนเสนาภิมุข และพวกออกขุนศรีไวยาวุธ นายกองญี่ปุ่นคน
หนึ่ง (ศุกลรัตน์ ธราศักดิ์, 2531: หน้า 23) และยุบชาวเมืองไม่ให้ยอมรับอำนาจ
ของออกขุนเสนาภิมุข จนเกิดการสู้รบกันอย่างรุนแรง และกรุงศรีอยุธยาได้ยก
กองทัพไปปราบด้วย ออกขุนเสนาภิมุขพาชาวญี่ปุ่นที่เหลืออยู่หลบหนีไปกัมพูชา
ซึ่งขณะเกิดศึกกลางเมืองระหว่างกษัตริย์กัมพูชา และพระอนุชา ออกขุนเสนาภิ
มุข (โออิน) ได้เข้ามาช่วยเหลือกษัตริย์กัมพูชา จนได้รับบาดเจ็บและถึงแก่กรรมที่
นั่น (ทวี ธีระวงศ์เสรี, 2524: หน้า 24 ; ซาเดา, 2524: หน้า 60)

4. การสิ้นสุดบทบาททางการเมืองของชาวญี่ปุ่นในสมัยอยุธยา

ภายหลังเหตุการณ์ที่เมืองนครศรีธรรมราชแล้ว สมเด็จพระเจ้าปราสาททองทรง
หวาดระแวงว่าพวกญี่ปุ่น จะเข้ามาอิทธิพลแทรกแซงกิจการภายในอยุธยาจนมาก
เกินไป จึงตัดสินพระทัยว่าชาวญี่ปุ่นให้ออกไปจากอยุธยาทั้งหมด ใน พ.ศ.2173
(ค.ศ.1630) (กรมศิลปากร, 2548: หน้า 325 ; กรกิต ชุ่มภรณ์, 2547: หน้า 80)
เหตุผลที่สมเด็จพระเจ้าปราสาททองตัดสินพระทัยเช่นนี้ เพราะพระองค์ตั้งเกลียด
ชังและกลัวอำนาจของชาวญี่ปุ่น ประกอบกับทรงได้รับการยุบจากพวกพ่อค้า
ฮอลันดาที่หวังผลประโยชน์จากการเป็นพ่อค้าคนกลางผูกขาดการค้าระหว่าง
ตนเองกับอยุธยา การกวาดล้างชาวญี่ปุ่นครั้งใหญ่เกิดขึ้นใน พ.ศ.2175 เมื่อมีการ

นำกำลังทหารเผาทำลายหมู่บ้านญี่ปุ่น (สุรางค์ศรี ตันเสียงสม, 2520: หน้า 27) แต่ชาวญี่ปุ่นก็รู้ตัวก่อนล่วงหน้าจึงส่งเรือหนีออกมาได้ทัน (อิชิอิและโยชิภาวะ, 2542: หน้า 63-64)

พฤติกรรมของราชสำนักอยุธยานับตั้งแต่การขึ้นครองราชย์ของสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง และมรณกรรมของออกญาเสนาภิมุข (ยามาดา นากามาสะ) กลับกลายเป็นอุปสรรคที่สำคัญทางการทูตและการค้าระหว่างอยุธยาและญี่ปุ่นในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง แม้ว่าพระองค์จะพยายามส่งคณะทูตไทยไปญี่ปุ่นถึง 5 ครั้ง ตั้งแต่ พ.ศ.2177-2198 ก็ตาม ญี่ปุ่นก็ปฏิเสธการต้อนรับทุกครั้ง (ทวีธีระวงศ์เสรี, 2524: หน้า 16-17) เหตุผลอาจจะเกิดมาจากสาเหตุที่ฝ่ายญี่ปุ่นเคลือบแคลงใจราชสำนักอยุธยาใน 2 ประเด็น คือ การมรณกรรมที่เคลือบแคลงใจของออกญาเสนาภิมุขหรือยามาดา ซึ่งไม่มีคำอธิบายที่มีเหตุผลจากอยุธยาเลย และฝ่ายญี่ปุ่นไม่ยอมรับความชอบธรรมในการขึ้นครองราชย์ของสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง (Yoko, 1999: p.102)

เมื่อสิ้นยุคของยามาดาแล้ว บทบาทของชาวญี่ปุ่นในอยุธยาก็ลดน้อยลง โชกุนโตกุกาว่าได้ประกาศปิดประเทศเด็ดขาดใน พ.ศ.2182 (ค.ศ.1639) ฝ่ายอยุธยาเองก็มุ่งค้าขายกับจีนมากกว่า ทำให้ชาวญี่ปุ่นในอยุธยาลดบทบาททางการค้า เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ กษัตริย์อยุธยารุ่นต่อมาไม่มีนโยบายที่จะนำชาวญี่ปุ่นเข้ามามีบทบาททางการเมืองภายใน ดังจะเห็นว่าในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชอาสาญี่ปุ่นเพียง 40 คน หรือมีส่วนช่วยเหลือพระนารายณ์ซึ่งราชสมบัติจากพระศรีสุธรรมราชา การเข้าร่วมตีกองทัพเชียงใหม่ เป็นกองทหารอาสารบกับปัตตานีใน พ.ศ.2179 (ค.ศ.1636) (กรกิต ชุ่มกรานต์, 2547: หน้า 80) หรือเป็น

ส่วนหนึ่งของกองเกียรตินิยมในขบวนแห่ไปบูชาพระพุทธรบาทของสมเด็จพระเพทราชาเท่านั้น (พงศัตราธิบาย 2528: หน้า 82)

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า นับตั้งแต่ปลายสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง จนถึงการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ใน พ.ศ.2310 นั้น ชาวญี่ปุ่นไม่สามารถกลับมาสืบบทบาททางการเมืองที่โดดเด่นเหมือนเช่นสมัยอยุธยาตอนกลางได้อีก เพราะผลจากการที่ชุมชนหรือหมู่บ้านชาวญี่ปุ่นถูกทำลายลงใน พ.ศ. 2173 ประกอบกับใน พ.ศ.2184 ญี่ปุ่นได้ประกาศปิดประเทศ (ซาโกกุ) อย่างเด็ดขาด อยุธยาเองก็มุ่งค้าขายกับจีนและฮอลันดามากกว่า จึงเป็นผลให้บทบาทของชาวญี่ปุ่นลดลงไปตามลำดับ

สรุป

ชาวญี่ปุ่นเริ่มต้นเข้ามาพำนักอาศัยในอยุธยาเมื่อใดไม่มีหลักฐานระบุไว้แน่ชัด เพียงแต่ก็มีการกล่าวถึงในพงศาวดารฝ่ายไทยที่ระบุว่า มีกองทหารอาสาญี่ปุ่นอยู่ในกองทัพอยุธยาแล้วตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนเรศวรแล้ว ซึ่งบทบาทของชาวญี่ปุ่นในสมัยอยุธยาในยุคเริ่มต้นความสัมพันธ์กับญี่ปุ่นนั้น มักจะเน้นในด้านการค้ามากกว่าด้านอื่น

ชาวญี่ปุ่นเริ่มต้นมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการเมืองภายในราชสำนักอยุธยาในรูปแบบของกองอาสาญี่ปุ่น ซึ่งน่าจะมีจำนวนมากพอที่จะเป็นพลังกดดันและต่อรองกับชนชั้นนำในราชสำนักอยุธยา ตั้งแต่ต้นรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม เช่น กรณีกรมพระนายไว เป็นต้น จนถึงรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ด้วย

ความหวังกันว่าชาวญี่ปุ่นจะเข้ามามีบทบาททางการเมืองภายในราชสำนักอยุธยา มากเกินไป จึงทรงขับไล่ชาวญี่ปุ่นออกจากอยุธยาจนเกือบหมดสิ้น

อย่างไรก็ตาม บทบาททางการเมืองของชาวญี่ปุ่นในสมัยอยุธยามีความโดดเด่นกว่าชาวต่างชาติอื่น ๆ ในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนว่า ชาวต่างชาติจะเข้ามาสะสมอำนาจและความมั่งคั่งจนสามารถสร้างแรงกดดันต่อชนชั้นปกครองอยุธยา มีบทบาทในการกำหนดตัวผู้นำในราชสำนักอยุธยา หรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองรูปแบบอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของราชสำนักอยุธยา ตัวอย่างที่เห็นชัดเจน คือ บทบาทของออกญาเสนาภิมุขหรือยามาดา นากามาสะ ที่มีความสามารถพิเศษในการสั่งสมอำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์ไว้มากพอ จนถูกจับตามองว่าเป็นขุมกำลังสำคัญที่สามารถจะกำหนดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของอยุธยาได้ วิธีการที่ออกญาเสนาภิมุขใช้ก็คือ การต่อรองและการประสานประโยชน์ หากจำเป็นก็อาจใช้ความขัดแย้งในการแก้ปัญหา จนอาจกล่าวได้ว่า ชาวญี่ปุ่นเป็นตัวแปรสำคัญของการเมืองภายในสมัยอยุธยาตอนกลางเลยทีเดียว จะเห็นได้ว่า บทบาททางการเมืองของชาวญี่ปุ่นในสมัยอยุธยาสอดคล้องกับนิยามความหมายของคำว่าการเมืองเป็นเรื่องการแสวงหาอำนาจ อิทธิพลและผลประโยชน์ดังที่นักรัฐศาสตร์ยุคปัจจุบันที่ได้เสนอไว้ทุกประการ

จากการศึกษาเรื่องบทบาทของชาวญี่ปุ่นกับการเมืองภายในอยุธยา พ.ศ. 2149-2310 ซึ่งให้เห็นว่า บทบาททางการเมืองของชาวต่างชาติที่มีอยู่ในรัฐฯหนึ่งอย่างไม่มีมีการจำกัดนั้น ย่อมเป็นอันตรายต่อความมั่นคงภายในของรัฐนั้นๆ อย่างแน่นอน ดังที่บทความนี้ได้นำเสนอมาข้างต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรกิต ชุ่มกรานต์. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่างๆ ในท่าเรือ
นานาชาติพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2133-2231. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมศิลปากร. (2513). บันทึกเรื่องสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศไทยกับนานา
ประเทศในศตวรรษที่ 17 เล่ม 2. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- กรมศิลปากร. (2521). รวมบันทึกประวัติศาสตร์อยุธยาของฟาน ฟลีต (วัน วลีต).
กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- ขจร สุขพานิช. (2521). “การต่างประเทศในแผ่นดินพระเอกาทศรถ”, วารสาร
ประวัติศาสตร์. 3(1), 77-92.
- ซาเตา, เซอร์เออร์เนสต์. (2524). ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 20 จดหมายเหตุเรื่อง
สัมพันธ์ไมตรีระหว่างกรุงศรีอยุธยากับญี่ปุ่น. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพหลวงจินดาสหกิจ (ละม้าย ธนะศิริ), เมรุวัดธาตุทอง
พระโขนง กรุงเทพมหานคร, 11 มกราคม 2524.
- ณัฐชวพันธ์ จันทกนธ์. (2519). ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศ
ญี่ปุ่นตั้งแต่ พ.ศ.2480 ถึง พ.ศ.2483. ปริญญาบัตรการศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ถนอม อานามวัฒน์. (2542). “สัมพันธ์ไมตรีระหว่างไทยกับญี่ปุ่นสมัยกรุงศรี
อยุธยา”, วารสารประวัติศาสตร์ ฉบับพิเศษ, 54-66.
- ทวี ชีระวงศ์เสรี. (2524). สัมพันธภาพทางการเมืองระหว่างไทยกับญี่ปุ่น.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- ปิยนาด บุนนาค. (2523). “ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นสมัยอยุธยา”
เอกสารประกอบการสัมมนาประวัติศาสตร์อยุธยา. ณ วิทยาลัยครู
พระนครศรีอยุธยา วันที่ 26-29 มกราคม พ.ศ.2523.
- พงศ์ริตา เกษมสิน. (2528). “บทบาทของชาวญี่ปุ่นต่อการเมืองภายในอยุธยา
ช่วงกลาง”, วารสารไทย-ญี่ปุ่นศึกษา 2(1), 73-85.
- พันจันทนุมาศ (เจิม). (2561). พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับพันจันทนุ
มาศ (เจิม). กรุงเทพฯ : ศรีปัญญา.
- พลับพลึง คงชนะ. (2536). “หมู่บ้านญี่ปุ่นที่อยุธยา”, วารสารไทย-ญี่ปุ่นศึกษา
10 (1), 50-69.
- พลับพลึง คงชนะ. (2551). “ยามาตะ นากามาสะที่อยุธยาและนครศรีธรรม
ราช” ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องโลกของอิสลามและมุสลิมใน
อุษาคเนย์. ณ โรงแรมทวินโลดส์ นครศรีธรรมราช, 28-29 พฤศจิกายน
2551, หน้า 1-18.
- มานพ ถาวรวัฒน์สกุล. (2536). ชุนนางอยุธยา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยศ สันตสมบัติ. (2535). อำนาจ บุคลิกภาพและผู้นำทางการเมืองไทย.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรพร ภู่งศ์พันธ์. (2542). ความเป็นสังคมนานาชาติของพระนครศรีอยุธยา
ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 ถึง ค.ศ.1767. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2528). “จดหมายเหตูปีเตอร์ วิลเลียมสัน ฟลอริส (Peter Williamson Floris) : การใช้เอกสารต่างประเทศสอบวินิจฉัยพระราชนิพนธ์พงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพระราชหัตถเลขาเฉพาะรัชกาลสมเด็จพระเอกาทศรถ/อินทราชา/ทรงธรรม (ค.ศ.1610-1628)”. แปลโดย อนันต์ชัยเลาะห์พันธ์. *วารสารอักษรศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 8 (1), 2528 : 5-30.
- ศุกลรัตน์ ธาราศักดิ์. (2531). *สัมพันธไมตรีระหว่างไทยกับญี่ปุ่น*. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
- สมจัย อนุมานราชชน. (2509). *การทูตของไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระจันทร์.
- สมเด็จพระพนรัตน์. (2558). *พระราชพงศาวดารฉบับสมเด็จพระพนรัตน์ วัดพระเชตุพน ตรวจสอบชำระจากเอกสารตัวเขียน*. ศานติ ภักดีคำ (ผู้ตรวจสอบ). กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สุรางค์ศรี ดันเสียงสม. (2520). *ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ศรี ดันเสียงสม. (ผู้รวบรวมและเรียบเรียง). (2528). *380 ปี สัมพันธไมตรี ญี่ปุ่น-ไทย*. กรุงเทพฯ: บริษัท มังกรการพิมพ์และโฆษณา จำกัด.
- อิซึอิ โยเนะโอะ และโยชิภาวะ โทชิฮารุ. (2530). *ความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น 600 ปี*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

- Berlo, L.K. (1996). *The Process of Communication*. New York: Holt Rinhart and Winston.
- Bluhm, William T. (1965). *Theories of the Political System*. New York: Prentice-Hall.
- Dahl, Robert A. (1973). *Modern Political Analysis*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Dhiravat Na Pombejra. (1984). *A Political History of Siam under the Prasathong Dynasty, 1629-1688*. Ph.D. dissertation, University of London.
- Lasswell, Harold D. (1936). *Politics: Who Gets, What, When, How*. New York: McGraw-Hill.
- Levinson, D. (1964). *Role, Personality and Social Structure*. New York: McMillan.
- Liem, Vu Due. (2011). "Japanese Military Involvement in Ayutthaya, 1600-1630". Bangkok: Asian Research Center for Migration, Chulalongkorn University. ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2563 จาก <http://arcmthailand.com/document/documententer/janpnese%20militar%20involvement%ayuatthaya20%201600%20%201630.pdf>.
- Morganthau, Hans J. (2005). *Politics Among Nations : The Struggle for Power and Peace*. Boston: McGraw-Hill Higher Education.
- Nishioka, Hideo. (1977). *A Chronological History Between Thailand and Japan*. Tokyo: Keio University Press.

Smith, George Vinal. (1974). *The Dutch East India Company in the Kingdom of Ayutthaya, 1604-1694*. Illinois: Northern Illinois University Press.

Wolin, Sheldon. (2004). *Politics and Visions : Continuity and Innovation in Western Political Thought*. New Jersey: Princeton University Press.

Yoko, Nagazumi. (1999). "Ayutthaya and Japan: Embassies and Trade in the Seventeenth Century" in *From Japan to Arabia: Ayutthaya Maritime Relations with Asia*. pp. 89-103. Kennon Breazeale (ed.). Bangkok: The Foundation for the Promotion of Social Science and Humanities Textbooks Project.

Unlocking the drivers of political participation: A comprehensive review of influential factors

Naruecha Naraphong¹ & Waiphot Kulachai¹

Corresponding author: naruecha.na@ssru.ac.th

Received: 12/09/67 Revised: 03/10/67 Accepted: 03/10/67

Abstract

Political participation is an essential component of democratic societies, reflecting the extent to which citizens can influence political decision-making processes and hold their leaders accountable. It encompasses a broad spectrum of activities, ranging from conventional forms, such as voting and campaigning, to unconventional forms, such as protests, petitions, and online activism. This literature review examines the multifaceted factors influencing political participation, including socio-demographic characteristics (e.g., age, gender, education, income, and ethnicity), political attitudes (e.g., political interest, trust, and efficacy), and psychological traits (e.g., personality traits and cognitive engagement).

Furthermore, it explores the role of social capital, including the influence of social networks and civic associations, in facilitating

¹College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

participation, as well as the increasing impact of digital media as a new avenue for political engagement. By synthesizing recent research, this review identifies both traditional and emerging drivers of political participation and provides insights into the dynamic and complex interplay between these factors. The findings underscore the importance of considering a wide array of influences that shape political behavior, which is critical for developing strategies to enhance civic engagement and strengthen democratic governance. This comprehensive understanding has significant implications for policymakers, educators, and civil society actors aiming to foster a more active and inclusive citizenry.

Keywords: Digital media; Political attitudes; Social Capital;
Socio-demographic Characteristics

Introduction

Political participation is a fundamental component of democratic governance, representing the various ways through which citizens express their preferences, influence political decision-making, and hold leaders accountable. It encompasses a wide array of activities, ranging from conventional forms, such as voting, campaigning, and engaging with political representatives, to unconventional forms, such as protests, petition signing, boycotts, and online activism. These activities reflect different methods by which individuals can directly or indirectly influence political outcomes and contribute to the democratic process (Dalton, 2017).

The significance of political participation lies in its role in fostering democratic legitimacy and ensuring that government actions reflect the will of the people. High levels of political participation are associated with greater responsiveness of elected officials to public demands, the accountability of political leaders, and the inclusivity of diverse voices in political decision-making (Verba, Schlozman, & Brady, 2015). Through participation, citizens can express their support for policies, advocate for change, and challenge injustices. This process not only strengthens democratic institutions but also contributes to social cohesion and public trust in government (Brady, 2018).

However, political participation is not uniform across all segments of society. Factors such as socio-demographic characteristics, political attitudes, psychological traits, social capital, and access to digital media play crucial roles in determining the extent and nature of an individual's engagement in political activities. Socio-demographic characteristics, including age, gender, education, income, and ethnicity, significantly influence the likelihood of participation and the forms it takes. For example, older individuals are more likely to engage in conventional activities such as voting, while younger people increasingly turn to digital platforms for political expression and activism (Theocharis & Van Deth, 2018). Similarly, women and men may experience different opportunities and barriers to participation due to historical, cultural, and socio-economic factors (Inglehart & Norris, 2016).

Political attitudes, such as interest in politics, perceived political efficacy, and trust in political institutions, also critically shape participation. Individuals with a high level of political interest are more likely to engage in political activities, as they are more informed, motivated, and feel a stronger sense of civic duty (Marien, Hooghe, & Quintelier, 2010). Political efficacy, or the belief that one's actions can influence political outcomes, is another key determinant; those who feel empowered to make a difference are more likely to participate (Karp & Banducci, 2008). Conversely, low levels of trust in political institutions may either discourage participation or drive citizens

towards protest activities and alternative forms of engagement (Hooghe & Marien, 2013).

Psychological traits, including personality characteristics such as openness to experience and conscientiousness, have also been found to affect political behavior. Individuals who are more open to new experiences are generally more politically active, particularly in non-traditional forms of participation, such as protests or digital activism (Vecchione et al., 2014). Moreover, psychological factors like cognitive engagement and emotional reactions to political events can shape how and when individuals choose to engage in political processes (Huddy, Mason, & Aarøe, 2015).

Social capital, defined as the networks, norms, and social trust that facilitate collective action, plays a critical role in political participation. Individuals embedded in robust social networks, such as community groups, religious organizations, and civic associations, are more likely to participate in political activities due to the social support, information, and encouragement they receive from their networks (Putnam, 2000). Trust in others and a sense of social responsibility further enhance the willingness to engage in political life, promoting a culture of civic engagement and collective action (Uslaner, 2018).

The advent of digital media has added a new dimension to political participation, transforming the ways in which citizens engage with politics. Digital platforms, such as social media, blogs, and online petitions, have

created new opportunities for political expression, lowering the barriers to entry for political participation and enabling rapid communication and mobilization across large groups (Loader & Mercea, 2011). Digital media allows for more dynamic and interactive forms of engagement, where citizens can quickly organize, share information, and participate in political discussions without the constraints of time and space (Boulianne, 2015). However, these platforms also present challenges, such as the spread of misinformation, the creation of echo chambers, and the polarization of public opinion, all of which can impact participation in complex ways (Sunstein, 2018; Guess, Nyhan, & Reifler, 2018).

This review aims to provide a comprehensive analysis of these diverse factors influencing political participation, recognizing the dynamic and interconnected nature of these influences. By examining socio-demographic variables, political attitudes, psychological traits, social capital, and the role of digital media, this review will explore the multiple pathways through which individuals become politically active. Understanding these factors is crucial not only for fostering a more inclusive political culture but also for developing strategies to encourage broader and more equitable participation across all segments of society.

Moreover, as political landscapes evolve with technological advancements and shifting socio-political dynamics, it becomes increasingly important to explore how these changes affect traditional and

emerging forms of participation. Future research must continue to examine the interactions among these various factors and their implications for democratic governance, particularly in light of the challenges and opportunities presented by the digital age. By doing so, scholars and policymakers can better understand the barriers to political engagement and develop more effective interventions to promote active and informed citizenship.

Understanding what drives individuals to engage in political activities is essential for promoting democratic principles and ensuring a vibrant political culture. This literature review, therefore, focuses on identifying and discussing the key factors influencing political participation, emphasizing the importance of a holistic approach that considers both traditional and contemporary influences on political behavior. By synthesizing recent evidence from a wide range of studies, this review aims to provide a nuanced understanding of the complex interplay between these factors and their implications for democratic engagement in the modern era.

Socio-Demographic Characteristics

Socio-demographic characteristics, such as age, gender, education, income, and ethnicity, significantly influence levels of political participation. These factors shape not only the likelihood that individuals

will participate in political activities but also the forms that such participation might take.

Age and Political Participation

Age is a crucial determinant of political participation, with different age groups showing varying patterns of engagement. Older individuals are generally more likely to participate in traditional forms of political activities, such as voting and attending political meetings. This trend can be attributed to several factors: older citizens often have more stable life circumstances, greater political experience, and a stronger sense of civic duty, all of which encourage participation (Smets & van Ham, 2013). Research also suggests that older adults may be more affected by policies on healthcare, pensions, and social security, which motivates them to vote in higher numbers compared to younger age groups (Goerres, 2007). Conversely, younger individuals are more inclined toward less conventional forms of political participation, such as digital activism, protests, and social media campaigns. These forms of engagement are often perceived as more accessible, flexible, and immediate, allowing young people to participate without the formal constraints typically associated with traditional political activities (Loader, Vromen, & Xenos, 2014). However, despite their affinity for alternative forms of engagement, studies show that younger people often exhibit lower turnout rates in elections compared to older cohorts

(Bhatti & Hansen, 2012). Factors contributing to this trend include a lack of trust in traditional political institutions, feelings of disenfranchisement, and lower levels of political knowledge and experience (Sloam, 2016).

Gender and Political Participation

Gender also plays a significant role in shaping political participation. Historically, women have been less likely than men to engage in many forms of political activity, especially in formal and institutional contexts, due to long-standing societal norms and gender roles that have limited their access to political resources and opportunities (Inglehart & Norris, 2003). However, recent studies indicate that the gender gap in political participation has been narrowing, particularly in societies with higher levels of gender equality and empowerment (Coffé & Bolzendahl, 2017). Women's political participation is often influenced by a range of factors, including education, employment, and family responsibilities. For example, women with higher education levels are more likely to engage in political activities, as education enhances their awareness of political issues, their sense of efficacy, and their access to political networks (Burns, Schlozman, & Verba, 2001). Moreover, the presence of female role models in political offices can positively affect women's political participation by challenging traditional stereotypes and encouraging other women to engage in politics (Barnes & Burchard, 2013). However, barriers remain,

particularly in regions where cultural and structural constraints still limit women's opportunities to participate fully in political life (Paxton, Kunovich, & Hughes, 2007).

Education and Political Participation

Education is one of the strongest predictors of political participation. Individuals with higher levels of education are consistently more likely to engage in various political activities, including voting, campaigning, and participating in community organizations (Persson, 2015). Education equips individuals with the cognitive skills necessary to understand political processes and issues, enhances their sense of political efficacy, and increases their exposure to diverse viewpoints and networks that encourage participation (Gallego, 2010). Moreover, education is linked to other resources, such as higher income and occupational status, which further facilitate political engagement. Research suggests that more educated individuals are better at navigating political systems, more adept at obtaining and processing political information, and more likely to feel that their participation can make a difference (Nie, Junn, & Stehlik-Barry, 1996). Additionally, schools and universities often serve as critical environments for fostering civic skills and democratic values, which are essential for active political participation (Campbell, 2006).

Income and Political Participation

Income, closely tied to education, also plays a crucial role in determining political participation. Individuals with higher income levels tend to have more resources—such as time, money, and social capital—that can be leveraged to engage in political activities (Brady, Verba, & Schlozman, 1995). Economic stability enables individuals to participate in costly or time-consuming activities, such as volunteering for political campaigns or joining political organizations. Higher-income individuals are also more likely to contribute financially to political causes, attend political events, and engage in more direct forms of political action (Leighley & Nagler, 2013). On the other hand, those with lower incomes often face barriers to participation, such as a lack of time due to multiple jobs or economic insecurity, which makes them less likely to vote or engage in other forms of political activities (Schlozman, Verba, & Brady, 2012). Economic inequality can thus create significant disparities in political participation, with wealthier citizens having greater influence over political outcomes than their less affluent counterparts (Solt, 2008).

Ethnicity and Political Participation

Ethnicity also plays a critical role in political participation, particularly in multicultural societies. Ethnic minorities often face unique challenges to participation, including socio-economic disadvantages,

discrimination, and political alienation (Garcia-Castanon, 2018). Research indicates that these groups may be less likely to participate in conventional political activities, such as voting, due to barriers such as lower levels of education, language difficulties, and reduced access to resources (Lien, 1994). However, ethnic identity can also serve as a powerful motivator for political participation, especially when ethnic groups are mobilized around shared concerns or grievances. For instance, minority communities often engage in collective action, such as protests or advocacy, to address issues of discrimination, civil rights, and social justice (McClain et al., 2009). Social networks within ethnic communities provide solidarity, resources, and motivation for political participation, particularly in movements advocating for rights and representation (Dawson, 1994). Furthermore, studies show that ethnic minorities are more likely to participate in political activities when they perceive that their political interests are being addressed or threatened (Masuoka & Junn, 2013).

In conclusion, socio-demographic characteristics such as age, gender, education, income, and ethnicity are fundamental in shaping patterns of political participation. While these factors often interact in complex ways, understanding their influence is crucial for developing strategies to foster more inclusive political engagement across diverse populations.

Political Attitudes and Psychological Factors

Political attitudes and psychological factors, such as political interest, efficacy, and trust, are critical determinants of political participation. These factors influence how individuals perceive politics, their role within the political system, and their likelihood of engaging in various political activities. Understanding these psychological drivers is crucial for explaining variations in political behavior across different contexts and demographics.

Political Interest

Political interest refers to the degree of attention and engagement an individual exhibits toward political issues, events, and processes. It is one of the most robust predictors of political participation. Research consistently shows that individuals with a high level of political interest are more likely to vote, participate in political discussions, engage in campaigns, attend political meetings, and be active on digital platforms like social media (Prior, 2018). Political interest acts as a motivational force, encouraging people to seek out political information, develop informed opinions, and express their views through various channels (Marien, Hooghe, & Quintelier, 2010). Political interest is not static; it develops and evolves throughout an individual's life. Early socialization processes play a significant role in fostering political interest. For example, family discussions about politics, exposure to news media, and civic education in schools can

significantly impact a young person's level of political interest (Neundorf, Niemi, & Smets, 2016). Additionally, political events and experiences, such as witnessing social movements or crises, can either heighten or diminish political interest. For instance, political scandals may provoke interest by creating a sense of urgency and awareness of the stakes involved in political decisions, whereas a prolonged period of political stability may lead to complacency and reduced interest (Blais & St-Vincent, 2011). Political interest is also shaped by socio-economic factors. Higher levels of education often correlate with greater political interest because educated individuals are more likely to encounter political content and engage in discussions about public affairs (Rubenson et al., 2004). Similarly, socio-economic stability provides the resources and time necessary for individuals to focus on political matters, thereby enhancing political interest (Delli Carpini, 2000). Conversely, marginalized groups may exhibit lower levels of political interest due to feelings of exclusion or a lack of representation in the political sphere (Gallego, 2010).

Political Efficacy

Political efficacy refers to an individual's belief in their ability to influence political processes and outcomes. It comprises two components: internal political efficacy, or the belief in one's competence to understand and participate in politics, and external political efficacy, or the belief that

political institutions and actors are responsive to citizen input (Niemi, Craig, & Mattei, 1991). Both forms of efficacy are crucial for encouraging political participation. Individuals who feel politically efficacious are more likely to perceive their involvement as meaningful, which in turn increases their likelihood of engaging in activities such as voting, campaigning, or attending protests (Campbell, 2013). Political efficacy is not an inherent trait but can be developed or diminished over time. Positive experiences, such as successful advocacy efforts, being listened to by elected officials, or participating in well-run elections, can enhance a sense of efficacy. Political education, particularly that which emphasizes civic skills and knowledge, can also boost efficacy by helping individuals navigate complex political systems and understand how they can effect change (Finkel, 2003). Additionally, interactions with democratic institutions that are transparent and responsive can foster greater feelings of external efficacy (Craig et al., 2005). Conversely, low levels of political efficacy are often linked to political apathy and withdrawal. If individuals perceive that their efforts will not bring about change or that political institutions are corrupt and unresponsive, they are less likely to participate. For example, studies have shown that political efficacy tends to decline in contexts characterized by corruption, autocratic rule, or frequent political crises, where citizens feel that their voices are ignored or suppressed (Anderson & Tverdova, 2003). This lack of efficacy can lead to feelings of disillusionment and detachment from the political

process, reducing both the quantity and quality of political engagement (Miller, 2020).

Political Trust

Political trust, defined as the confidence in political institutions, leaders, and processes, is another crucial determinant of political participation. High levels of political trust can foster conventional forms of participation, such as voting, by reinforcing the belief that the political system is fair, functional, and worth engaging with (Citrin & Stoker, 2018). Trust in political institutions can enhance citizens' willingness to comply with laws, support government policies, and participate in electoral processes (Levi & Stoker, 2000). However, declining trust in political institutions has been observed in many democracies worldwide, and its impact on participation is complex. Low political trust may lead to disengagement from institutionalized political processes, such as voting, where individuals perceive that political leaders are corrupt or indifferent to their concerns (Dalton, 2004). For instance, research has shown that political trust is strongly correlated with voter turnout; individuals who trust their government are more likely to participate in elections (Hooghe & Marien, 2013). Interestingly, low political trust does not always result in total political withdrawal; it can also motivate individuals to engage in non-conventional forms of participation, such as protests, boycotts, or grassroots organizing

(Zmerli & Hooghe, 2017). When formal channels are perceived as ineffective, citizens may turn to alternative means of expression to make their voices heard. For example, studies have found that lower levels of trust in traditional political institutions are associated with increased support for and involvement in protest activities (Marien & Hooghe, 2011). Moreover, recent studies have highlighted the dual nature of political trust. While trust in government institutions may decline, trust in non-governmental organizations (NGOs), social movements, and grassroots initiatives can remain high and continue to drive political engagement (Hooghe & Marien, 2018). This pattern suggests that while citizens may lose faith in formal political structures, they may still seek other avenues to influence policy and social change. Trust in community-based organizations and informal networks can thus play a crucial role in sustaining democratic engagement, particularly in contexts where government trust is low (Newton, 2006).

In summary, political attitudes and psychological factors such as political interest, efficacy, and trust significantly shape how individuals engage in political life. These factors influence not only whether individuals choose to participate but also the types of participation they find meaningful and effective. Understanding these attitudes is vital for developing policies and strategies to foster greater political engagement and to address the underlying causes of political apathy and disengagement.

Social Capital and Network Effects

Social capital, defined as the networks, norms, and social trust that facilitate collective action, plays a critical role in influencing political participation. Social capital is built through connections between individuals and groups, enabling coordinated actions that benefit the community as a whole. According to Putnam (2000), social capital encompasses both bonding capital, which strengthens ties within homogeneous groups (such as families and close friends), and bridging capital, which connects diverse groups and individuals across different social cleavages. Both forms of social capital are important for fostering political participation, as they provide networks through which information is shared, resources are pooled, and collective action is organized.

Individuals embedded in strong social networks are more likely to be politically active due to several mechanisms. Firstly, these networks provide increased exposure to political information, as people within a network are likely to discuss current events, share news, and disseminate information about political issues, candidates, and events (Kwak et al., 2005). Secondly, social networks create environments where peer pressure and social norms encourage participation. For example, if a person is surrounded by politically active peers, they are more likely to perceive political participation as a normative behavior and feel compelled to engage themselves (Sinclair, 2012). Finally, social networks are critical for

mobilization efforts; organizations such as civic groups, religious organizations, and community associations often play a direct role in encouraging their members to vote, attend rallies, or participate in protests (McClurg, 2003).

Participation in civic organizations, religious groups, and community activities provides individuals with opportunities to develop civic skills and build social capital, which enhances their capacity and willingness to engage in political activities (Skocpol & Fiorina, 1999). These groups often serve as training grounds for political engagement, offering individuals the skills, knowledge, and confidence needed to participate in political life. For example, people who participate in voluntary organizations are more likely to develop public speaking skills, organizational abilities, and a sense of civic duty, all of which are associated with higher levels of political participation (Brady et al., 1995).

Furthermore, social network effects emphasize the role of social context in shaping political engagement. Research suggests that an individual's political behavior is often influenced by the political activities of their peers. For instance, a study by Nickerson (2008) found that individuals are more likely to vote if they live in households where other members are also voting. This social influence is particularly pronounced in closely-knit communities where social norms strongly dictate behavior (Bond et al.,

2012). In addition, social capital can provide the emotional and moral support necessary for sustained engagement in political activities, particularly in contexts where individuals may face social or political risks for participating (Diani, 2004).

The Role of Digital Media

The advent of digital media has fundamentally transformed the landscape of political participation by creating new avenues for engagement and activism. Digital platforms, such as social media networks, blogs, and online petitions, provide accessible spaces for political discourse and action, reaching audiences that might not otherwise engage in traditional political activities (Bimber, 2003). The rise of digital media has democratized information dissemination, allowing citizens to quickly share political content, coordinate activities, and mobilize others without the constraints of time, distance, or financial resources.

Research indicates that digital media can lower barriers to entry for political participation by providing accessible information and facilitating communication and mobilization (Gil de Zúñiga et al., 2012). Digital tools allow users to engage in political discussions, express opinions, and share content with a wider audience, often at little to no cost. For instance, studies have shown that social media platforms like Twitter and Facebook can serve as catalysts for political mobilization, as they enable rapid

dissemination of information, coordination of protests, and formation of virtual communities around shared causes (Theocharis & Van Deth, 2018). These platforms also offer opportunities for political expression and activism, particularly for younger generations who may be less inclined to engage through conventional channels (Loader, Vromen, & Xenos, 2014).

However, digital media also presents challenges, such as the potential for echo chambers, polarization, and misinformation, which can distort public discourse and political engagement. Echo chambers occur when individuals surround themselves with like-minded people and information, reinforcing pre-existing beliefs and reducing exposure to diverse perspectives (Sunstein, 2001). This can lead to increased political polarization, where opposing political groups become more ideologically extreme and less willing to engage in constructive dialogue (Garrett, 2009). Moreover, the spread of misinformation and "fake news" can undermine trust in political institutions and processes, making it difficult for citizens to make informed political decisions (Guess et al., 2018).

The impact of digital media on political participation is complex and varies depending on factors such as digital literacy, access, and political context. For instance, while digital platforms can be effective tools for engagement, their impact is moderated by the user's ability to critically assess information, navigate digital spaces, and engage in meaningful discussions (Lutz et al., 2020). Additionally, the effectiveness of digital

media in promoting political participation can be influenced by political and regulatory contexts, such as government censorship, digital surveillance, and access restrictions (Tufekci, 2017).

Intersectional and Contextual Influences

While individual factors such as socio-demographic characteristics, political attitudes, and social capital are critical, political participation is also shaped by intersectional and contextual influences. Intersectionality theory, developed by Kimberlé Crenshaw (1991), highlights how overlapping social identities (e.g., race, class, gender) impact political behavior differently across groups. This perspective suggests that an individual's political engagement cannot be understood in isolation from their multiple, intersecting identities and the broader social, economic, and political contexts in which they are situated.

For example, research shows that women of color often experience different forms and degrees of political participation compared to white women or men of color, shaped by their unique experiences of both racial and gender discrimination (Collins, 2000). These intersectional identities can influence both the barriers to and motivations for political engagement. Marginalized groups may be more likely to participate in protest movements and grassroots organizing as a response to systemic inequalities that affect them on multiple fronts (Bedolla, 2007).

Contextual factors, such as the political system, electoral laws, and socio-political environment, also significantly impact levels of political participation. For instance, political systems with proportional representation tend to have higher voter turnout rates compared to majoritarian systems. Proportional representation systems often offer more opportunities for smaller parties and diverse voices, making individuals feel that their votes are more likely to make a difference (Blais & Dobrzynska, 1998). Electoral laws, such as compulsory voting, voter registration rules, and access to polling stations, also play a significant role in determining voter turnout and participation rates (Lijphart, 1997).

Moreover, the socio-political environment, including factors like political stability, civil liberties, and public trust in institutions, can significantly shape political participation. In contexts where political repression is high, citizens may be less likely to engage in open political participation due to fears of persecution or retaliation (Carothers & Youngs, 2015). Conversely, in democratic contexts where civil liberties are protected, and public trust in political institutions is strong, citizens may feel more empowered to participate actively in political life (Norris, 2011).

In summary, understanding political participation requires considering not only individual-level factors such as social capital and digital media access but also broader intersectional and contextual influences. These factors interact in complex ways to shape political engagement,

underscoring the importance of a comprehensive approach to studying and promoting inclusive political participation.

Conceptual Framework for Future Research on Political Participation

The conceptual framework for understanding political participation integrates various dimensions, such as socio-demographic characteristics, political attitudes, psychological factors, social capital, digital media, and intersectional and contextual influences, to capture the complex interplay of these factors in shaping political engagement. Socio-demographic factors like age, gender, education, income, and ethnicity serve as foundational determinants, influencing individuals' capacity, motivation, and opportunities for participation, with younger individuals leaning toward digital activism and older individuals favoring traditional forms like voting. Political attitudes, including interest, efficacy, and trust, play crucial roles in shaping engagement levels; higher political interest and efficacy correlate with increased participation, while trust in political institutions affects whether citizens engage in conventional or protest activities. Social capital, encompassing networks, norms, and trust, facilitates participation by providing exposure to political information, peer influence, and platforms for civic engagement, while digital media lowers barriers to entry but also introduces challenges like misinformation and echo chambers. Intersectional identities and contextual factors, such as political systems,

electoral laws, and socio-political environments, further shape participation by creating unique experiences and challenges across different demographic groups, underscoring the need for a comprehensive approach to understanding political behavior in diverse contexts (see Figure 1).

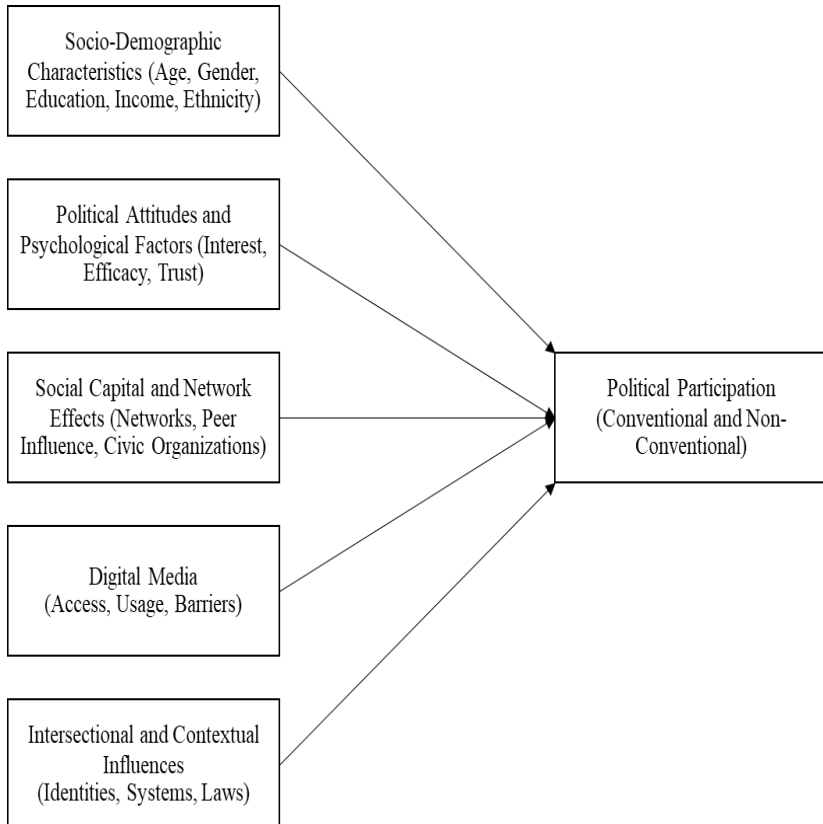

Figure 1. Conceptual Framework

Implications for the Thai Context

The conceptual framework for understanding political participation offers several important implications for the Thai context. Given Thailand's diverse demographic landscape, complex political history, and rapid digital transformation, this framework can guide strategies to enhance political engagement and inclusivity across different segments of society.

First, addressing socio-demographic barriers is essential to promoting political participation in Thailand. The country's demographic diversity, including its mix of urban and rural populations, ethnic minorities, and varying socio-economic statuses, creates unique challenges and opportunities for political engagement. For example, rural areas often face greater barriers due to lower levels of education, economic inequality, and limited access to political information. Targeted civic education programs in rural and underserved communities, such as those delivered through schools, local government offices, and community centers, could help increase political awareness and engagement. Additionally, policies aimed at reducing economic inequality, such as improving access to quality education and social services, would empower citizens by providing the resources and stability needed to participate in political processes.

Enhancing political efficacy and trust is also crucial in the Thai context. Given the country's history of political instability and fluctuating public trust in political institutions, efforts to increase transparency,

accountability, and responsiveness can build trust and encourage participation. Measures such as strengthening anti-corruption frameworks, improving access to public information, and creating channels for citizen feedback and involvement in governance processes would foster a sense of trust and efficacy. Promoting positive engagement experiences, such as participatory budgeting initiatives and public consultations, can also enhance political efficacy by showing citizens that their involvement can lead to tangible outcomes.

Social capital and networks are vital for fostering political participation in Thailand. The country's rich cultural traditions and strong community networks provide a solid foundation for building social capital. Supporting local organizations, such as civic groups, religious institutions, and community associations, can help leverage these networks to promote political engagement. Encouraging peer-to-peer engagement through community-based campaigns or local political discussion groups can create a multiplier effect, fostering broader political participation across diverse communities.

Digital media plays an increasingly important role in political participation in Thailand, especially among younger generations. Digital platforms provide new avenues for political expression and activism, but challenges such as misinformation and limited digital literacy must be addressed. Implementing digital literacy programs in schools and

communities can help citizens critically evaluate political information, recognize credible sources, and engage more meaningfully in online political discussions. Additionally, fostering constructive digital engagement through moderated online forums, virtual town halls, and social media campaigns can help reach younger demographics and encourage their participation in political life.

Recognizing intersectional and contextual challenges is crucial for fostering inclusive political participation in Thailand. Overlapping identities, such as ethnicity, gender, and class, affect political engagement differently across groups. Tailored strategies should be developed to address the specific barriers faced by marginalized communities, ensuring all citizens have equal opportunities to participate in political processes. Furthermore, adapting to Thailand's dynamic political environment—characterized by frequent government changes and political unrest—requires efforts to strengthen democratic institutions, protect civil liberties, and promote a culture of tolerance and inclusivity, creating a stable environment where citizens feel safe and motivated to engage politically.

Applying the conceptual framework to Thailand highlights the need for several policy and institutional reforms. Reforms to electoral laws, such as simplifying voter registration processes, expanding access to polling stations, and implementing proportional representation, could help increase voter turnout and ensure that all voices are represented. Policies that

promote inclusivity in political processes, such as quotas for women or ethnic minorities in local and national legislatures, could foster more representative governance and encourage broader political participation.

In conclusion, the conceptual framework provides a comprehensive approach to understanding political participation in Thailand. By addressing socio-demographic barriers, enhancing political efficacy and trust, leveraging social capital, utilizing digital media effectively, and recognizing intersectional and contextual challenges, Thailand can create a more inclusive political environment. These efforts will help increase political participation among diverse populations and strengthen democratic governance and social cohesion in the country. This framework offers a roadmap for future research and policy initiatives to foster greater political engagement across all segments of Thai society, ensuring all citizens have the opportunity to participate fully in their country's political life.

Conclusion

This article has provided a comprehensive review of the various factors influencing political participation, emphasizing the need for a holistic approach that integrates multiple dimensions, including socio-demographic characteristics, political attitudes, psychological factors, social capital, digital media, and intersectional and contextual influences. The analysis

reveals that political participation is a multifaceted phenomenon shaped by a complex interplay of individual attributes, social networks, media environments, and broader political contexts. Socio-demographic factors such as age, gender, education, income, and ethnicity fundamentally determine individuals' capacity and motivation to engage in political activities, while political attitudes like interest, efficacy, and trust significantly impact their likelihood of participation. Social capital and digital media act as crucial mediators that can either facilitate or hinder political engagement depending on their nature and context. Moreover, intersectional identities and contextual influences further modulate the effects of these factors, highlighting the importance of a nuanced understanding of political behavior across different groups and settings. Based on the findings of this article, several recommendations can be made to promote more inclusive political participation. First, targeted civic education programs should be developed to address socio-demographic barriers, particularly in underserved communities, to enhance political knowledge, skills, and efficacy. These programs should be tailored to different age groups, genders, and ethnicities, recognizing the unique challenges each faces in the political arena. Second, efforts should be made to strengthen social capital by supporting local organizations, civic groups, and community associations that foster engagement and build networks of trust and reciprocity. Third, digital literacy initiatives should be implemented to help citizens navigate

the challenges of the digital media landscape, particularly regarding misinformation and echo chambers, and to encourage constructive online political discourse. Fourth, policies should be designed to address intersectional and contextual barriers to participation, such as reforms to electoral laws and the implementation of quotas to ensure diverse representation in political institutions. Finally, enhancing transparency, accountability, and responsiveness in governance can help build political trust, thereby encouraging greater engagement in both conventional and non-conventional forms of participation. By adopting these strategies, policymakers, educators, and civil society actors can work together to create a more vibrant, inclusive, and participatory political culture.

References

- Anderson, C. J., & Tverdova, Y. V. (2003). Corruption, political allegiances, and attitudes toward government in contemporary democracies. *American Journal of Political Science*, 47(1), 91-109.
- Barnes, T. D., & Burchard, S. M. (2013). "Engendering" politics: The impact of descriptive representation on women's political engagement in sub-Saharan Africa. *Comparative Political Studies*, 46(7), 767-790.
- Bedolla, L. G. (2007). Intersections of inequality: Understanding marginalization and privilege in the post-civil rights era. *Politics & Gender*, 3(2), 232-238.

- Bhatti, Y., & Hansen, K. M. (2012). The effect of generation and age on turnout to the European Parliament: How turnout will continue to decline in the future. *Electoral Studies*, 31(2), 262-272.
- Bimber, B. (2003). *Information and American Democracy: Technology in the Evolution of Political Power*. Cambridge University Press.
- Blais, A., & Dobrzynska, A. (1998). Turnout in electoral democracies. *European Journal of Political Research*, 33(2), 239-261.
- Blais, A., & St-Vincent, S. L. (2011). Personality traits, political attitudes and the propensity to vote. *European Journal of Political Research*, 50(3), 395-417.
- Bond, R. M., et al. (2012). A 61-million-person experiment in social influence and political mobilization. *Nature*, 489(7415), 295-298.
- Boulianne, S. (2015). Social media use and participation: A meta-analysis of current research. *Information, Communication & Society*, 18(5), 524-538.
- Brady, H. E. (2018). The evolving study of political participation. *Annual Review of Political Science*, 26, 1-20.
- Brady, H. E., Verba, S., & Schlozman, K. L. (1995). Beyond SES: A resource model of political participation. *American Political Science Review*, 89(2), 271-294.

- Burns, N., Schlozman, K. L., & Verba, S. (2001). *The Private Roots of Public Action: Gender, Equality, and Political Participation*. Harvard University Press.
- Campbell, A. L. (2013). *How Policies Make Citizens: Senior Political Activism and the American Welfare State*. Princeton University Press.
- Campbell, D. E. (2006). *Why We Vote: How Schools and Communities Shape Our Civic Life*. Princeton University Press.
- Carothers, T., & Youngs, R. (2015). *The complexities of global protest*. Carnegie Endowment for International Peace.
- Citrin, J., & Stoker, L. (2018). Political trust in a cynical age. *Annual Review of Political Science*, 21, 49-70.
- Coffé, H., & Bolzendahl, C. (2017). Gender gaps in political participation: From empowerment to backlash. *Journal of Women, Politics & Policy*, 38(3), 265-283.
- Collins, P. H. (2000). *Black Feminist Thought: Knowledge, Consciousness, and the Politics of Empowerment*. Routledge.
- Craig, S. C., Niemi, R. G., & Silver, G. E. (2005). Political efficacy and trust: A report on the NES pilot study items. *Political Behavior*, 27(2), 239-265.
- Crenshaw, K. (1991). Mapping the margins: Intersectionality, identity politics, and violence against women of color. *Stanford Law Review*, 43(6), 1241-1299.

- Dalton, R. J. (2004). *Democratic challenges, democratic choices: The erosion of political support in advanced industrial democracies*. Oxford University Press.
- Dawson, M. C. (1994). *Behind the Mule: Race and Class in African-American Politics*. Princeton University Press.
- Delli Carpini, M. X. (2000). Gen.com: Youth, civic engagement, and the new information environment. *Political Communication*, 17(4), 341-349.
- Diani, M. (2004). Networks and participation. In D. A. Snow, S. A. Soule, & H. Kriesi (Eds.), *The Blackwell Companion to Social Movements* (pp. 339-359). Blackwell Publishing.
- Finkel, S. E. (2003). Can democracy be taught? *Journal of Democracy*, 14(4), 137-151.
- Gallego, A. (2010). Understanding unequal turnout: Education and voting in comparative perspective. *Electoral Studies*, 29(2), 239-248.
- Garcia-Castanon, M. (2018). Ethnic identity and political participation. *American Political Science Review*, 112(3), 643-657.
- Garrett, R. K. (2009). Echo chambers online? Politically motivated selective exposure among Internet news users. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14(2), 265-285.

- Gil de Zúñiga, H., Jung, N., & Valenzuela, S. (2012). Social media use for news and individuals' social capital, civic engagement, and political participation. *Journal of Computer-Mediated Communication, 17*(3), 319-336.
- Goerres, A. (2007). Why are older people more likely to vote? The impact of ageing on electoral turnout across Europe. *British Journal of Politics and International Relations, 9*(1), 90-121.
- Guess, A., Nyhan, B., & Reifler, J. (2018). Exposure to untrustworthy websites in the 2016 US election. *Nature Human Behaviour, 2*(9), 793-796.
- Guess, A., Nyhan, B., & Reifler, J. (2018). *Selective exposure to misinformation: Evidence from the consumption of fake news during the 2016 U.S. presidential campaign*. European Research Council.
- Hooghe, M., & Marien, S. (2013). A comparative analysis of the relation between political trust and forms of political participation in Europe. *European Societies, 15*(1), 131-152.
- Hooghe, M., & Marien, S. (2018). How to reach members of ethnic minorities? Understanding external efficacy among ethnic minority groups. *Political Psychology, 39*(3), 407-424.
- Huddy, L., Mason, L., & Aarøe, L. (2015). Expressive partisanship: Campaign involvement, political emotion, and partisan identity. *American Political Science Review, 109*(1), 1-17.

- Inglehart, R., & Norris, P. (2003). *Rising tide: Gender equality and cultural change around the world*. Cambridge University Press.
- Inglehart, R., & Norris, P. (2016). *Gender equality and cultural change around the world*. Cambridge University Press.
- Karp, J. A., & Banducci, S. A. (2008). Political efficacy and participation in twenty-seven democracies: How electoral systems shape political behavior. *British Journal of Political Science*, 38(2), 311-334.
- Kwak, N., Williams, A. E., Wang, X., & Lee, H. (2005). Talking politics and engaging politics: An examination of the interactive relationships between structural features of political talk and discussion engagement. *Communication Research*, 32(1), 87-111.
- Leighley, J. E., & Nagler, J. (2013). *Who Votes Now?: Demographics, Issues, Inequality, and Turnout in the United States*. Princeton University Press.
- Levi, M., & Stoker, L. (2000). Political trust and trustworthiness. *Annual Review of Political Science*, 3(1), 475-507.
- Lien, P. (1994). Ethnicity and political participation: A comparison between Asian and Mexican Americans. *Political Behavior*, 16(2), 237-264.
- Lijphart, A. (1997). Unequal participation: Democracy's unresolved dilemma. *American Political Science Review*, 91(1), 1-14.

- Loader, B. D., & Mercea, D. (2011). Networking democracy? Social media innovations and participatory politics. *Information, Communication & Society*, 14(6), 757-769.
- Loader, B. D., Vromen, A., & Xenos, M. A. (2014). The networked young citizen: Social media, political participation, and civic engagement. *New Media & Society*, 16(3), 485-506.
- Lutz, C., Hoffmann, C. P., & Meckel, M. (2020). Digital inequalities in political participation: The mediating role of social media literacy. *Information, Communication & Society*, 23(5), 701-719.
- Marien, S., & Hooghe, M. (2011). Does political trust matter? An empirical investigation into the relation between political trust and forms of political participation. *European Journal of Political Research*, 50(2), 180-200.
- Marien, S., Hooghe, M., & Quintelier, E. (2010). Inequalities in non-institutionalised forms of political participation: A multi-level analysis of 25 countries. *Political Studies*, 58(1), 187-213.
- Masuoka, N., & Junn, J. (2013). *The Politics of Belonging: Race, Public Opinion, and Immigration*. University of Chicago Press.
- McClain, P. D., Carew, J. D., Walton, E., & Watts, C. S. (2009). Group membership, group identity, and group consciousness: Measures of racial identity in American politics? *Annual Review of Political Science*, 12(1), 471-485.

- McClurg, S. D. (2003). Social networks and political participation: The role of social interaction in explaining political participation. *Political Research Quarterly*, 56(4), 449-464.
- Miller, J. M. (2020). Political disaffection: Causes and consequences. *Political Psychology*, 41(2), 295-314.
- Neundorf, A., Niemi, R. G., & Smets, K. (2016). The compensation effect of civic education on political engagement: How civic education fosters voter turnout among immigrants. *Political Research Quarterly*, 69(3), 612-626.
- Newton, K. (2006). Political support: Social capital, civil society, and political and economic performance. *Political Studies*, 54(4), 846-864.
- Nickerson, D. W. (2008). Is voting contagious? Evidence from two field experiments. *American Political Science Review*, 102(1), 49-57.
- Nie, N. H., Junn, J., & Stehlik-Barry, K. (1996). *Education and Democratic Citizenship in America*. University of Chicago Press.
- Niemi, R. G., Craig, S. C., & Mattei, F. (1991). Measuring internal political efficacy in the 1988 National Election Study. *American Political Science Review*, 85(4), 1407-1413.
- Norris, P. (2011). *Democratic Deficit: Critical Citizens Revisited*. Cambridge University Press.
- Paxton, P., Kunovich, S., & Hughes, M. M. (2007). Gender in politics. *Annual Review of Sociology*, 33, 263-284.

- Persson, M. (2015). Education and political participation. *British Journal of Political Science*, 45(3), 689-703.
- Prior, M. (2018). Civic knowledge and the social media age. *Annual Review of Political Science*, 21, 23-39.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster.
- Rubenson, D., Blais, A., Fournier, P., Gidengil, E., & Nevitte, N. (2004). Accounting for the age gap in turnout. *Acta Politica*, 39(4), 407-421.
- Schlozman, K. L., Verba, S., & Brady, H. E. (2012). *The Unheavenly Chorus: Unequal Political Voice and the Broken Promise of American Democracy*. Princeton University Press.
- Sinclair, B. (2012). *The Social Citizen: Peer Networks and Political Behavior*. University of Chicago Press.
- Skocpol, T., & Fiorina, M. P. (1999). *Civic Engagement in American Democracy*. Brookings Institution Press.
- Sloam, J. (2016). Diversity and voice: The political participation of young people in the European Union. *British Journal of Politics and International Relations*, 18(3), 521-537.
- Smets, K., & van Ham, C. (2013). The embarrassment of riches? A meta-analysis of individual-level research on voter turnout. *Electoral Studies*, 32(2), 344-359.

- Solt, F. (2008). Economic inequality and democratic political engagement. *American Journal of Political Science*, 52(1), 48-60.
- Sunstein, C. R. (2001). *Republic.com*. Princeton University Press.
- Sunstein, C. R. (2018). *Republic: Divided Democracy in the Age of Social Media*. Princeton University Press.
- Theocharis, Y., & Van Deth, J. W. (2018). *Political participation in a changing world: Conceptual and empirical challenges in the study of citizen engagement*. Routledge.
- Theocharis, Y., & Van Deth, J. W. (2018). The continuous expansion of citizen participation: A new taxonomy. *European Political Science Review*, 10(1), 139-163.
- Tufekci, Z. (2017). *Twitter and Tear Gas: The Power and Fragility of Networked Protest*. Yale University Press.
- Uslaner, E. M. (2018). *The moral foundations of trust*. Cambridge University Press.
- Vecchione, M., Caprara, G. V., Dentale, F., & Schwartz, S. H. (2014). The role of personal values and basic traits in the engagement in politics. *European Journal of Personality*, 28(3), 225-235.
- Vecchione, M., Caprara, G. V., Dentale, F., & Schwartz, S. H. (2015). The role of personal values and basic traits in the engagement in politics. *European Journal of Personality*, 29(4), 484-495.

Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (2015). *Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics*. Harvard University Press.

Zmerli, S., & Hooghe, M. (2017). Political trust as a social capital concept: An empirical investigation into the relationship between political trust and civic engagement. *European Journal of Political Research*, 56(3), 546-558.

The role of online social media in influencing opinions on public policies of Thai youth

Monthakant Rodklai¹ & Matinée Kongsathid¹

Corresponding author: monthakant.ro@ssru.ac.th

Received: 25/09/67 Revised: 29/10/67 Accepted: 29/10/67

Abstract

The internet has made online media an integral part of human daily life and has created online social platforms as spaces for exchanging information and expressing identities. Therefore, online social media is cross-linked to public opinion by serving as a gathering place for diverse thoughts, knowledge, experiences, and ideas of the public. Thai youth are part of this trend, utilizing online social media to exchange opinions, information, knowledge, and news about politics and society extensively due to global political instability and changes in societal norms. This demonstrates the significant interest Thai youth have in Thai politics which we can see that they access online social media to enhance their knowledge and establish their identities through expressing political opinions and various public policies. Consequently, it can be concluded that online social media plays a crucial role in shaping opinions regarding public

¹Suan Sunandha Rajabhat University

policies concerning Thai youth. Therefore, the government and relevant stakeholders should pay attention to these opinions and consider them in formulating appropriate public policies or adapting existing ones to meet the needs of the youth. Additionally, the government can utilize online social media as a communication channel to reach all citizens, ensuring transparency and providing rapid services

Keyword: Social media, Public policy, Thai youth

Introduction

Nowadays, the world is undergoing rapid changes, or one might say it is in a state of globalization, leading to rapid changes and transformations in various aspects. Online social media is also considered another high-impact factor and is as influential as the five human senses. (Biocca, 2000) In the past, accessing online social media was difficult due to high costs and lack of popularity, resulting in only a small number of people who could use or access online media, mainly working-age groups or those with sufficient income. However, nowadays, people of all ages and genders can easily access online media due to the diversity of service providers and lower prices resulting from market competition. Additionally, there are various formats of media to choose from, such as online social

media, online communication, games, websites, or various entertainment media. This raises questions about whether online media tends to influence the thoughts of people in society, especially children and adolescents who may still have limited qualifications or experiences and may engage in risky online media usage schemes. One interesting point is that these young people are members of the society and will also join in the social workforce in the future. Therefore, the online social media that Thai youth use and access may influence their thoughts, including their political participation desires, which may change the policies of governments or political parties both currently and in the future. Thus, there must be adjustments and changes to meet the needs of the future workforce. Therefore, studying online media that may affect the opinions of youth regarding public policies and political issues may have positive implications for society in the future.

Therefore, studying the role of online social media in shaping opinions on public policies concerning Thai youth is highly intriguing, as it is associated with various factors from the perspectives of the population, politics, and the society.

The rapid change of technology

At present, rapid technological advancements and internet connectivity have greatly accelerated the exchange of information and news globally. The use of online platforms or the internet as a primary means of

communication has multifaceted social and communicative implications (Mossberger et al, 2007). The speed of information dissemination enables news to be published and distributed worldwide rapidly via the internet without the need for printing or traditional distribution channels. Additionally, there is a wealth of primary information sources such as television, radio, newspapers, and various online news websites, allowing people to access information from multiple sources, thereby facilitating diverse perspectives. (Biocca, 2000) One interesting point is how the internet facilitates two-way communication, enabling individuals to express opinions and share information quickly through online platforms such as social media, blogs, forums, or even through commenting on various channels (Kulachai et al, 2023). This has led to the creation of online communities where individuals with similar interests can connect and foster knowledge, understanding, and exchange experiences. Regarding political and social issues, the internet is a vital tool for disseminating political and social news and can have various impacts. (Bennett, 2007)

However, despite the widespread proliferation of the internet, the issue of concern lies in the importance of verifying and validating the information due to the dangers posed by the dissemination of inaccurate or irresponsible online information. Additionally, emphasizing the importance of being knowledgeable readers and engaging in analysis and critical

thinking is crucial in aiding individuals to understand information accurately and value constructive feedback.

Online Media

Online media refers to media that is disseminated and accessed through the internet. This form of media is diverse and rapidly evolving alongside digital technology advancements, encompassing various types such as news websites and blogs, social media, videos and channels on YouTube, podcasts, social news, online games, eBooks, and online articles. This diversity highlights the significant role of online media in communication, information sharing, and accessing educational and entertainment content. Therefore, the choice of using online media affects users' awareness of information and expression of opinions. (Loader, 2007) However, the basic knowledge of Thai youth and their ability to access online media, which are in conflict, may affect their awareness and caution in receiving news and information through this type of media.

Social Media

Apart from the term "online media" mentioned earlier, online media also encompasses a subset known as "social media," which refers to digital platforms enabling people to communicate, exchange information, and connect via the internet. Examples of popular social media platforms

include Facebook, the world's largest social media website, used by a vast number of users globally for sharing information, following friends, and creating groups or pages of interest (Vromen, 2008). Twitter, or X, a platform focuses on short text posts (tweets) with limited character counts, allowing users to follow each other. Instagram, a platform emphasizing photo and video sharing, features various features such as Stories and IGTV. LinkedIn serves as a platform for business networking and creating profiles focusing on skills and professional experiences. YouTube provides opportunities for uploading, sharing, and viewing videos. TikTok, a platform focusing on creating and sharing short videos with added effects and music. Snapchat, a platform focusing on sending photos and videos with limited time duration and stories. Reddit, a social media website designed for discussion, sharing information, and posting content by users. WhatsApp, a messaging platform, voice calls, and video services for communication between individuals or groups. Discord, a web application commonly used for chatting and gaming. These platforms demonstrate that social media is a powerful tool for communication, community building, and information sharing in today's society (Mossberger et al, 2007). Therefore, the use of all these platforms significantly impacts the lifestyles and communication cultures of both individuals and organizations. Hence, if governments or political entities understand and effectively utilize online social media, they can effectively catalyze social influence. (Bennett, 2007) But at present, it

is still clear that the Thai government still does not have access to social media widely. Only some sub-agencies have started informally communicating with the public, including youth, through Facebook and X. But there are still websites and agencies that are not very popular among the public because there is no timely update of information or communication.

The difference between online media and social media

The above information illustrates that the distinction between "online media" and "social media" may not be entirely clear-cut, but there are key differences between them. On one hand, when compared to "social media," the term "online media" is often used to describe all types of media existing on the internet, including news websites, blogs, online videos, and may not involve social interactions or direct engagement with others as much as "social media". On the other hand, "social media" refers to platforms or services that facilitate direct communication, information sharing, and connection with others online. Online media typically presents information without much interaction from users (Fisher, 2012). In terms of usage, online media often involves users in the role of content providers, and users can access content as they desire. Social media platforms have characteristics of user interaction and communication that differ from general online media, with various forms of content and extensive user

interaction and exchange. Social media content often relates to daily life, entertainment, and personal experiences. In terms of communication and sharing, online media tends to involve one-way communication, while social media platforms foster more on-going interactions and sharing opinion among users (Ceron, 2015). Users on social media platforms often play a significant role in creating content and activities, leading to differing user objectives, with online media users often seeking educational or informational content, while social media users often engage in social activities such as sharing personal information, connecting with friends, or creating engaging posts (Tsagkias et al, 2011) Therefore, if the government can differentiate between social media and online media, both in terms of their working characteristics and the users of both types of media, it will allow the government to communicate with the public appropriately and effectively, especially for the youth group who have unlimited access to this type of media and tend to use this type of media as their main source both now and in the future. However, on the contrary, if the use of both media cannot be controlled and managed appropriately, it may cause more harm to the government than benefit.

The role of social media for the general public

When the internet serves as a medium for information and brings people together, it also creates online social media as another important

channel for the general public in many aspects including communication, sharing information, connecting, and receiving information. Nowadays, online social media plays various roles in our society, whether it's communication and exchanging information. Online social media is a platform that allows people to communicate directly, whether it's chatting, posting statuses, or commenting on others' posts. Moreover, people can exchange information and experiences from around the world instantly. Additionally, online social media can continuously connect and create virtual communities (Vromen, 2008). Moreover, online social media is also a place where people can connect with others from distant places and create communities of shared interests. This allows the general public to participate in activities, conversations, and share experiences with people from different locations at any time. Furthermore, online social media serves as an endless source of information where people can learn about stories, news, and global events (Dylko and McCluskey, 2012). Therefore, nowadays, online social media has a significant impact on society and politics as it is a source of news and a channel for expressing opinions on various issues widely. Therefore, the use of all these online social media platforms has both positive and negative impacts, so it is important to use and manage the data properly for appropriate benefits. To add up, online social media can also be an interesting political tool (Mossberger et al, 2007). Moreover, online media can be both a representative image of

government agencies and the government, presenting an image of speed, modernity, and also includes the presentation or exchange of opinions, communication, and the ability to collect information from the public. It is a very useful tool if used effectively, especially to make the public and the government closer and more accessible to each other.

Social media, politics, and public policy

Since online social media is significantly related to politics and public policy, as it serves as a crucial channel for disseminating information, shaping public opinions, and providing a space for the collective expression of citizens' voices (Bennett, 2007). The reasons for its influence on driving political and public policy changes are manifold, including:

1. Information dissemination and communication: Online social media serves as a crucial channel for disseminating information and communicating about issues and opinions regarding politics and public policy. People can quickly share news, developments, and critique government policies or officials through online platforms (Fisher, 2012).
2. Community and group formation: Online social media allow people to come together in groups with similar opinions or behaviors regarding politics and public policy, which may support activism or instigate change (Keating & Melis, 2017)

3. Making the public's voice part of decision-making: People can use online social media to express and communicate their opinions about public policies, which may influence decision-making processes of policymakers or politicians (Loader, 2007).
4. Creating connections and fostering participation: Using online social media to create connections among populations and provide space for diverse opinions is crucial for fostering participation in political decision-making processes and public policy (Dylko and McCluskey, 2012).
5. Acting as a mediator: Online social media often acts as a mediator providing information and events that enhance understanding of politics and public policy, resulting in increased awareness and responses, leading to deeper learning and understanding (Mossberger et al, 2007).
6. Fostering organizational and government responsibility: Utilizing online social media to respond to public opinions and suggestions can increase transparency and accountability of organizations and governments towards the public. (Masiya & Lubinga, 2023)

In summary, politics and public policy are closely related to online social media, as online social media plays a role in disseminating information, building communities, and creating an environment conducive to the collective expression of citizens' voices regarding politics and public policy.

The Youth

When online social media becomes accessible to everyone, an interesting and large group in society is the "youth". Here, "youth" refers to people in the transitional stage between adolescence and adulthood, which may vary in definition from country to country or society to society (Jitsaeng & Tuamsuk, 2022). In some countries, youth may be defined as individuals aged 15-24 years or those who have not yet reached legal adulthood. Meanwhile, the United Nations defines "youth" internationally as individuals aged between 15-25 years (Rossi, 2009). Therefore, this term is often used in theory, education policy, and social issues related to this age group. The youths play a significant role in societal development and are often seen as a key force in community and national efficiency, thus emphasizing the importance of developing skills, education, and readiness for adulthood. Apart from this, the youth have the ability to impact social change, innovation, and play a crucial role in culture.

Thai Youth

Similarly, Thai youth refer to the group of people in the transitional stage between adolescence and adulthood. Currently, they are receiving significant attention regarding their social roles, as Thai youth play a crucial role in the development and creation of society through educational opportunities, work, and participation in various social activities at the

community, societal, and national levels (Jitsaeng & Tuamsuk, 2022). With increased access to education over the past 50 years through educational policy development, education has played a significant role in the development of Thai youth. This has led to support and promotion of educational, life, and social skills through literacy, enabling youth to study, acquire knowledge, and analyze various issues independently. Additionally, there are opportunities for careers and work in various fields greater than in the past, leading to entry into the labor market as fully equipped workers (Sinpeng, 2017)

Furthermore, Thai youth are increasingly demonstrating their participation in social activities, whether it be through election involvement or collaborating with social organizations, which has positive implications for societal development. Thai youth utilize social media and technology to exchange ideas, create online communities, and work with groups that share similar interests. Research findings suggest that while Thai youth face pressures in education, economic challenges, and potential social issues, they are motivated and challenged to participate more in politics and society. This increased interest stems from the necessity to confront educational pressures, economic obstacles, and potential social problems. Consequently, Thai youth are interested in issues related to development and supporting youth to improve the quality of life for the entire Thai society for a better future (Thanapornsanguth & Anamwathana, 2022).

The Youth's usage of social media

Thai youth express various opinions through the use of online media, which has diverse characteristics and impacts on the culture and behavior of this demographic. Thai youth primarily use social media as a main and crucial means of communication, utilizing platforms such as Facebook, Instagram, Twitter, and others to share experiences, connect with friends, and follow the activities of others. They also create diverse content through posts, videos, and images, mostly of a personal, creative, and impressionable nature (Ceron, 2015). A key aspect of Thai youth's use of online media is expressing opinions on various issues, especially in the current context where they feel a greater sense of political and social involvement (Ekström & Östman, 2015). This can be observed through statistics on content sharing, conversation topics, and even in the recent 2023 elections, where a significant phenomenon of online social media usage related to elections occurred. Additionally, Thai youth use online platforms such as YouTube, TikTok, or Instagram to shape their social identities and increase their inclination to follow others, including news and online trends. Moreover, they utilize chat applications like LINE, WhatsApp, or Messenger for live messaging with friends and groups, facilitating the rapid dissemination of news or ideas among youth (Thanapornsangsoth & Anamwathana, 2022). Thai youth also engage in online learning resources, such as online courses, educational videos, and shared educational content

across various platforms, along with participating in online groups and communities related to their interests or similar activities, through platforms like Facebook Groups or Reddit. This demonstrates that Thai youth's use of social media has significant effects on communication culture, connection, and the creation of online community sentiment (Mossberger et al, 2007).

The expression of opinions and political participation of the youth

Over the past decade, it has been evident that the online world has significantly contributed to societal and political changes. However, most often, opinions or information are provided by the working-age or adult population, or experts. Nevertheless, there is data indicating that youth are increasingly interested in social and political issues because they are aware of the relevance and impact on themselves. Therefore, the expression of opinions and political participation of youth is crucial in creating a society with inclusive decision-making and improving political situations (Jenkins, 2016). The youth often use online social media platforms to express their opinions on political stories or social issues they are interested in (Fisher, 2012). Platforms like Twitter, Facebook, or others serve as channels for expressing views and disseminating information they care about to others privately. Additionally, youth are increasingly participating in rallies and political activities, either by physically attending protests, speeches, or

political events to express dissatisfaction or support for the political narratives they believe in. This participation is often scheduled or expressed continuously through online social media, demonstrating a phenomenon of increased youth political participation (Kulachai et al, 2023). Some of them participate onsite and those who cannot be physically present join online lives which clearly proves the desire to participate (Loader, 2007). Furthermore, youth engage in organizations or groups with political affiliations and participate in various activities to support and promote their beliefs. Youth also listen during political decision-making processes, whether it's participating in discussions, debates, or joining groups involved in decision-making. Clear political participation of youth is evident in their involvement in elections. In the recent elections in Thailand, although the number of eligible youth voters were not the majority on the country, we can see from the statistics that the youth were clearly active, highly interested, and voted according to their rights (Ekström & Östman, 2015). This may be caused by the fact that the youth are informed and educated about political narratives through education, research, or collaboration with organizations involved in online political learning. Moreover, digital skills are utilized to create a sense of political participation and to disseminate their opinions online, such as tagging or creating various groups. This illustrates the importance of youth political participation in creating a fair and just society, and it aligns with their desire for opportunities and support.

Supporting youth political participation helps promote a political culture that strives for justice and respects privacy, meeting the needs for the country's development according to their aspirations (Keating & Melis, 2017).

The use of online media by youth in politics

Therefore, we can see that the use of online media by youth has an impact on politics in various aspects. Whether it is expressing opinions and stimulating awareness, youth play a crucial role in voicing their opinions on political events through online media. The use of social media, blogs, or other platforms enables them to stimulate awareness or change societal perspectives on political narratives by sharing political information and news. Predictions, analyses, and sharing information from various perspectives can stimulate discussion and change in thinking, leading to the use of online social media to help unite youth interested in political narratives (Jenkins, 2016). Many have the opportunity to come together, set intentions for change, or present their ideas in a moderate way. Furthermore, youth also use online social media as a platform to combat fake news and unreliable media, developing skills in verifying and analyzing information to prevent politically harmful actions. However, on the other hand, youth who lack analytical skills may fall victim to false information or easily incited information. Therefore, the use of online social media by youth undoubtedly has both positive and negative impacts on politics and society

(Loader, 2007). Additionally, online media opens opportunities for youth to debate or argue about political narratives, transmitting opinions through comments, posts, or created videos, promoting discussion and idea exchange. Youth have the ability to support political movements they believe in, supporting them through data sharing, participating in activities, or stimulating political movement (Keating & Melis, 2017). This leads to tangible results, such as using social media to promote their involvement in the electoral process, sharing voting information, disseminating information about candidates, or being part of election campaigns. This demonstrates that the use of online media by youth influences change and fosters a politically participatory society. This is both an opportunity and a challenge for governments, state agencies, and political parties to consider in order to ensure that the use of online media has a constructive and transformative impact on society (Riaz, 2010)

Public policy and the people

Especially regarding the creation or modification of various public policies, as public policy is closely related to the population, given that in policy theory, public policy aims to create the best outcomes for the majority of the population. Therefore, understanding and listening to the opinions and needs of the people are crucial in developing effective and appropriate public policies that suit the current societal and communal situations. Public

policies often have multifaceted impacts on people's lives and rights, such as in education, healthcare, economic management, and the environment. By formulating suitable policies for the overall benefit of society, it is essential to consider the needs and existence of the people in the policy-making process (Mossberger et al, 2007). Furthermore, democracy is closely-linked to public participation in decision-making processes regarding public policies, emphasizing the importance of democracy in listening to people's opinions and involving them in policy-making. Providing opportunities and space for people to express themselves and participate in decision-making processes is crucial in creating sustainable and beneficial public policies for everyone in society (Riaz, 2010). On the contrary, involving the public in decision-making processes regarding public policies may help build trust and understanding between the people and the government or organizations implementing those policies. This, in turn, can contribute to strengthening and fostering confidence in the governance system (Thanapornsangsuth & Anamwathana, 2022).

Summary

Therefore, online social media is an important part of everyone's life today. When studying the additional roles of online social media and the opinions of young people regarding public policy, it is found that online social media plays a crucial role. This is because online social media,

including online media itself, helps young people gain more knowledge about public policy, politics, and society than they would through traditional educational processes. Through various information dissemination channels, along with communication within online social media, young people are exposed to diverse sources of knowledge. This increased knowledge diversity leads to greater interest and desire among young people regarding public policy. For example, they may want to change or improve existing public policies, such as policies related to living expenses, military criteria, healthcare, and more. They may also be interested in potential new public policies that could arise in the future, such as marriage equality or additional legislation similar to what other countries have.

From the results of surveys on online social media, it is found that young people have an increasing desire to participate in politics because they are aware of the importance of public policies and their impact on their lives. Although they may not be fully developed as adults yet, the exchange of knowledge and opinions through online social media enables young people to understand the future implications of their actions as they grow older and enter the workforce. Consequently, young people express themselves through online social media, both privately and publicly, including political participation. Whether it's opinions, questions, or personal desires, they are more open about expressing them. Thus, it can be said that online media makes young people become more active citizens.

Additionally, it is observed that when young people discuss or show interest in social issues and public policies, they gain more attention and acceptance from their peers because they feel connected and interested in the same issues.

Hence, when young people are a significant group in society and are considered the future workforce for the government, government agencies, and various political parties that need to plan and formulate public policies, they should pay attention to the opinions and desires of young people expressed through online social media. This serves as a guideline for creating transparency and understanding in governance. The government can use online media for various benefits, including:

1. For regular communication: Using online media as a channel for communicating about public policies that the government is developing or policies that affect the public. Posting political news or policies on government or managerial online platforms can increase transparency and understanding of those policies.
2. For connecting with the public: Using online media to create channels for direct communication with the public, allowing them opportunities to comment or provide suggestions on policies under consideration. This can help the government gather necessary information for decision-making in policy formulation.
3. For understanding and listening: Using online media to create understanding and listening in public relations with the people

about public policies by providing clear and easily understandable information about the objectives and benefits of the policies being implemented.

4. For understanding and acceptance: Using online media to create understanding and acceptance in public relations with the people about the outcomes of public policies by promoting positive information about the benefits derived from those policies.

Overall, using online media to communicate about public policies helps the government to create transparency, understanding, and public participation in decision-making processes to formulate beneficial policies for society as a whole. Therefore, the government should not overlook the role of online media in influencing the opinions of young people regarding public policies, as every opinion holds significance and can indicate the direction or trends of public preferences.

Reference

- Bennett, W. L. (2007). *Civic life online: Learning how digital media can engage youth* (p. 216). The MIT Press.
- Biocca, F. (2000). New media technology and youth: Trends in the evolution of new media. *Journal of Adolescent Health, 27*(2), 22-29.

- Ceron, A. (2015). Internet, news, and political trust: The difference between social media and online media outlets. *Journal of computer-mediated communication*, 20(5), 487-503.
- Dylko, I., & McCluskey, M. (2012). Media effects in an era of rapid technological transformation: A case of user-generated content and political participation. *Communication Theory*, 22(3), 250-278.
- Ekström, M., & Östman, J. (2015). Information, interaction, and creative production: The effects of three forms of internet use on youth democratic engagement. *Communication Research*, 42(6), 796-818.
- Fisher, D. R. (2012). Youth political participation: Bridging activism and electoral politics. *Annual review of Sociology*, 38, 119-137.
- Jenkins, H. (2016). Youth voice, media, and political engagement. *By any media necessary: The new youth activism*, 3(1).
- Jitsaeng, K., & Tuamsuk, K. (2022). Digital factors influencing the use of social media in political communication among Thai youths. *International Journal of Media and Information Literacy*, 7(2), 450-462.
- Keating, A., & Melis, G. (2017). Social media and youth political engagement: Preaching to the converted or providing a new

voice for youth? *The British Journal of Politics and International Relations*, 19(4), 877-894.

Kulachai, W., Lerdtomornsakul, U., & Homyamyen, P. (2023). Factors influencing voting decision: a comprehensive literature review. *Social Sciences*, 12(9), 469.

Loader, B. D. (Ed.). (2007). *Young citizens in the digital age: Political engagement, young people and new media*. Routledge.

Masiya, T., & Lubinga, S. N. (2023). The influence of social media on transparency and accountability of the South African public sector. *Redfame Publishing*, 11(7), 42-56.

Mossberger, K., Tolbert, C. J., & McNeal, R. S. (2007). *Digital citizenship: The Internet, society, and participation*. Mlt Press.

Riaz, S. (2010). Effects of new media technologies on political communication. *Journal of Political Studies*, 17(2), 161.

Rossi, F. M. (2009). Youth political participation: Is this the end of generational cleavage? *International sociology*, 24(4), 467-497.

Sinpeng, A. (2017). Participatory inequality in online and offline political engagement in Thailand. *Pacific Affairs*, 90(2), 253-274.

Thanapornsanguth, S., & Anamwathana, P. (2022). Youth participation during Thailand's 2020-2021 political turmoil. *Asia Pacific Journal of Education*, 1-15.

- Tsagkias, M., De Rijke, M., & Weerkamp, W. (2011, February). Linking online news and social media. In *Proceedings of the fourth ACM international conference on Web search and data mining* (pp. 565-574).
- Vromen, A. (2008). Building virtual spaces: Young people, participation and the Internet. *Australian Political Studies Association*, 43(1), 79-97.

วาทกรรมกรรมาชีพ: มาร์กซ์ ลากอง และเดอเลิซ*

The Proletariat Discourse: Marx, Lacan, and Deleuze

ชญาท์ต ศุภชลาศัย¹

Chyatat Supachalasai

chyatats@hotmail.com

Received: 18/08/67 Revised: 28/08/67 Accepted: 30/08/67

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเชิงเอกสารฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงทฤษฎีการเมือง นามว่า “วาทกรรมกรรมาชีพ” โดยนำเสนอการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่นำไปสู่การนิยามความหมายคำว่ากรรมาชีพขึ้นใหม่ ซึ่งสัมพันธ์กับการเมืองเพื่อการปลดปล่อยจากทุนนิยม โดยผลการวิจัยพบว่าวาทกรรมกรรมาชีพเป็นองค์ความรู้เชิงทฤษฎีการเมืองที่พยายามสร้างความแตกต่างกับมาร์กซิสม์ดั้งเดิมและนีโอมาร์กซิสม์อยู่บ้าง ทั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตและต่อยอดบูรณาการศาสตร์ผ่านการสร้างบูรณาการความรู้เชิงทฤษฎีอันประกอบด้วยทฤษฎีการเมือง ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และทฤษฎีหลังโครงสร้างนิยม โดยทฤษฎีการเมืองในบทความนี้มุ่งศึกษาทฤษฎีการเมืองผ่านงานเขียนต้นฉบับของคาร์ล มาร์กซ์ นักปฏิวัติและนักทฤษฎีมาร์กซิสต์ชาวเยอรมัน และทฤษฎีจิตวิเคราะห์มุ่งศึกษาทฤษฎีการเมืองผ่านงานเขียนต้นฉบับของฌาคส์ ลากอง นักจิตวิเคราะห์และนัก

*บทความฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “วาทกรรมชนชั้นกรรมาชีพ: บทสังเคราะห์ความคิดทางการเมืองของมาร์กซ์ เดอเลิซ และลากอง” (The Proletariat Discourse: The Syntheses of Political Thought of Marx, Deleuze, and Lacan) ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายจ่ายจากรายได้มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเภททุนคณะ โดยคณะรัฐศาสตร์ งบประมาณประจำปี 2566

¹ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปรัชญาชาวฝรั่งเศส รวมทั้งศึกษาทฤษฎีหลังโครงสร้างนิยมผ่านงานเขียนต้นฉบับของจิลล์ เดอเลซ นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ในลักษณะบูรณาการความรู้ของนักคิดทั้ง 3 เข้าด้วยกัน

คำสำคัญ: กรรมาชีพ; มาร์กซ์; ลากอง; เดอเลซ

Abstract

This documentary research article aims to develop a new body of political theoretical knowledge known as "Proletariat Discourse". It aims to redefine the existing concept of the proletariat in political theory, connecting it with emancipation from capitalism. As a result, this new understanding of the proletariat attempts to deviate from classical Marxism and neo-Marxism, aiming to contribute to transdisciplinary science by integrating political theory, psychoanalytic theory, and post-structuralism theory. The proposed "Proletariat Discourse" is formed through an examination and integration of knowledge among the study of political theory through the original writings of Karl Marx, a German revolutionary and Marxist theorist, as well as the study of psychoanalytic theory through the original writings of Jacques Lacan, a French psychoanalyst and philosopher, and also the study of post-structuralist theory through the original writings of Gilles Deleuze, a French philosopher.

Keywords: proletariat; Marx; Lacan; Deleuze

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา วรรณกรรมทางวิชาการที่สะท้อนการปรับใช้จิตวิเคราะห์ของลากองและทฤษฎีวิพากษ์เพื่อการศึกษาการเมืองเชิงโต้กลับอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระแสธารฝ่ายซ้ายแบบมาร์กซิสต์มีจำนวนเพิ่มขึ้น เช่น งานเขียนของ สลาวอย ชิเซค (Slavoj Žižek) (Žižek 2022, 2014) ทอดด์ แมคโกวาน (Todd McGowan) (McGowan 2016, 2013) ซาโม ทอมซิค (Samo Tomšič) (Tomšič 2019, 2015) และ สรวิต ชัยนาม (2567, 2565) เป็นต้น หากพิจารณาในแง่ของการวิจัย สามารถกล่าวได้ว่าวรรณกรรมทางวิชาการดังกล่าวสะท้อนช่องว่างการวิจัย (Research Gap) โดยระบุถึงความเป็นไปได้ของการศึกษาทฤษฎีในลักษณะข้ามศาสตร์ เนื่องด้วยเป็นการศึกษาทฤษฎีมาร์กซิสต์ที่เป็นพหุพจน์โดยมีบูรณาการร่วมกับทฤษฎีวิพากษ์อื่นๆ เช่น จิตวิเคราะห์ของลากอง เป็นต้น มากกว่าเป็นการศึกษาทฤษฎีมาร์กซิสต์ในลักษณะที่เป็นเอกพจน์โดยปราศจากการบูรณาการศาสตร์

ด้วยประวัติศาสตร์การศึกษาข้างต้น บทความวิจัยฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตองค์ความรู้เชิงทฤษฎีการเมืองว่าด้วยวาทกรรมกรรมาชีพ (The Proletariat Discourse) องค์ความรู้ดังกล่าวเกิดจากการที่ผู้วิจัยย้อนกลับไปศึกษางานเขียนต้นฉบับในศตวรรษที่ 19 ของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ว่าด้วยการเมืองของกรรมาชีพโดยประกอบเข้ากับมโนทัศน์สำคัญที่คิดค้นโดยฌาคส์ ลากอง (Jacques Lacan) และจิลส์ เดอเลิซ (Gilles Deleuze) โดยกล่าวเช่นนี้ได้ว่า ความจริงแล้ว มโนทัศน์ของลากองที่คิดค้นในช่วงกลางถึงปลายศตวรรษที่ 20 มีหลากหลาย แต่เฉพาะมโนทัศน์ที่ผู้วิจัยมองว่าเหมาะสมในลักษณะสามารถประกอบรวมกับการเมืองของกรรมาชีพในแนวทางของ

มาร์กซ์ประกอบด้วยมโนทัศน์เรื่อง “ฮิสทีเรีย (Hysteria)” “ความแปลกแยกใน
ธรรมชาติมนุษย์ (Alienation)” และ “เอ็นจอยเมนต์ (Enjoyment)” ทั้งนี้ ฮิสทีเรีย
หมายถึง การปะทุของความปรารถนาอันเก็บกด ความปรารถนาที่ก้าวข้าม
เงื่อนไขของสังคมสมัยใหม่ สะท้อนถึงความปรารถนาที่เปิดกว้างกว่าการปิดล้อม
โดยสังคมสมัยใหม่ (Lacan 2020, p.317) ความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์
หมายถึง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของมนุษย์ที่ขัดแย้งต่อสำนักู้และ
เจตนารมณ์ของมนุษย์ ส่งผลให้มนุษย์กลายเป็นความปรารถนาของผู้อื่น
มากกว่าเป็นตัวตนของตนเอง (Marx 1993, p.162; Lacan 2006b, p.25) และ
เอ็นจอยเมนต์ หมายถึง ภาพลักษณ์แห่งการกระทำของมนุษย์ที่ล่องละเมียดกติกาก
สังคม โดยมีความขาดพร่อง (Lack) เป็นองค์ประกอบในการกระทำที่ไม่อาจ
หยุดยั้งได้ ในเมื่อมีการก้าวล่วงสังคมจนอาจเป็นภัยต่อตนเองและผู้อื่น เอ็นจอย
เมนต์จึงมีความเจ็บปวดดำรงร่วมกับความพึงพอใจในเวลาเดียวกัน (Lacan
1992, p.184; สรวิต 2565, หน้า 73-74)

ด้วยใจความคล้ายคลึงกันกับข้อความข้างต้น กล่าวต่อไปว่า มโนทัศน์
ของเดอเลซที่คิดค้นในช่วงกลางถึงปลายศตวรรษที่ 20 มีความหลากหลาย
เช่นกัน แต่เฉพาะมโนทัศน์ที่ผู้วิจัยเห็นว่า มีความเหมาะสมในลักษณะที่สามารถ
ประกอบรวมกับการเมืองของกรรมาชีพในแนวทางของมาร์กซ์และจิตวิเคราะห์
ของลากองได้ คือ มโนทัศน์เรื่อง “การสลายเส้นแบ่งและการลากเส้นแบ่งใหม่
(Deterritorialization and Reterritorialization)” “พเนจรนิยม (Nomads)” และ
มโนทัศน์เรื่อง “เครื่องจักรสงคราม (War Machine)” ทั้งนี้ มโนทัศน์เกี่ยวกับการ
สลายเส้นแบ่งและการลากเส้นแบ่งใหม่ แสดงให้เห็นถึงชีวิตว่าด้วยการก้าวข้าม
พื้นที่เดิมอันเคยชินของมนุษย์ เพื่อพบพานพลังชีวิตอื่นในพื้นที่ใหม่ พร้อมกันนั้น

ก็สามารถดำเนินการร่วมกันเป็นขุมพลังในลักษณะทำลายระบบอำนาจได้ (Deleuze and Guattari 2004, pp.133-156) ในส่วนของมโนทัศน์เกี่ยวกับ เพนเจรนิยมนั้น แสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องหรือตัวตนของมนุษย์ที่ดำเนินการอย่างไร้ รากและเปี่ยมด้วยความปรารถนาในตัวของมันเอง (Deleuze and Guattari 2004, pp.133-156) และมโนทัศน์เรื่องเครื่องจักรสงครามมักสะท้อนถึงการพัด ใหลเข้าหากันของคนเพนเจรเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวตนและความคิดเดิมของ มนุษย์ที่พึ่งพาความสัมพันธ์ฉันท์มิตร หมายถึง ท่ามกลางการต่อสู้กับอำนาจ นิยม การต่อสู้ที่กินเวลายาวนาน ซึ่งอาจจบลงที่ชัยชนะหรือไม่ก็ได้ (Deleuze and Guattari 2004, p.398)

ผลลัพธ์จากการประมวลใจความข้างต้นทั้งหมดตกกลายเป็นการ สังเคราะห์ห้องค์ความรู้เชิงทฤษฎีการเมืองภายใต้นามว่า “วาทกรรมกรรมาชีพ” ซึ่งสะท้อนองค์ความรู้เชิงบูรณาการศาสตร์ หนึ่ง หากพิจารณาในเชิงข้อเท็จจริง กล่าวได้ว่าปรากฏการณ์การเมืองของกรรมาชีพไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่นับเป็น ประเด็นปัญหาของหลายๆ รัฐในปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์ โควิด-19 โดยพิจารณาจากการเคลื่อนไหวและการประท้วงของกรรมาชีพใน ประเด็นที่ได้รับผลกระทบจากมูลเหตุความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ มีกระแสการ ชุมนุมประท้วงเกิดขึ้นทั่วโลก รวมทั้งการเรียกร้องเรื่องค่าแรงและความไม่เป็น ธรรมในระบบเศรษฐกิจในหลายประเทศ เช่น อีฟกานีสถาน ซิลี ศรีลังกา สหรัฐอเมริกา อังกฤษ สเปน และไทย เป็นต้น สถานการณ์ดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นถึง ความสำคัญของตัวแสดงทางการเมืองอย่างชนชั้นกรรมาชีพในบริบททาง การเมือง

การสร้างวาทกรรมกรมาซีฟในบทความวิจัยนี้จำเป็นต้องชี้ให้เห็นถึง ปมปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องต่างๆ ปมปัญหาสำคัญแรกเริ่มอยู่ที่การทำความเข้าใจความหมายของคำว่าวาทกรรม โดยมากแล้ว ความหมายของวาทกรรม มีแนวโน้มถูกมองในแง่ลบ เนื่องด้วยมีแนวโน้มเป็นการครอบงำความคิด วาทกรรมจึงเป็นเพียงองค์ความรู้ที่ทำหน้าที่เป็นภาพแทนความจริงเท่านั้น การแยกแยะระหว่างความรู้และความจริงภายใต้การดำเนินงานของวาทกรรมจึงมัก ดำเนินการด้วยความระมัดระวัง กล่าวคือนิยมทำการแยกแยะออกเป็น 2 ประการด้วยความตั้งใจ ดังนี้ (1) ความจริงที่เป็นจริง หรือ ความจริงที่ไม่ขึ้นตรงต่อ วาทกรรม (2) ความจริงตามที่วาทกรรมเสนอ หรือ ความจริงที่ขึ้นตรงต่อวาทกรรม โดยวาทกรรมจงใจมอบหมายให้เป็นชุดความรู้ จะเห็นว่า ทั้ง 2 มิติดังกล่าว แยกจากกัน ไม่ขึ้นตรงกันแต่แรก ความหมายของวาทกรรมตามนัยยะที่กล่าวมา เช่นนี้ เป็นวาทกรรมตามแนวทางของฟูโกต์ (Foucauldian Approach) แนวทางที่ปมเพาะการวิเคราะห์วาทกรรมผ่านความสัมพันธ์ที่ทั้งลงรอยและไม่ลงรอย ระหว่างความรู้และความจริง ความลงรอยและไม่ลงรอยดังกล่าวสะท้อนการ ดำเนินงานทั้งหมดภายในตัววาทกรรมในแนวทางของฟูโกต์ (Foucault 2002, p.67)

อย่างไรก็ตาม ความเข้าใจเรื่องวาทกรรมไม่ได้มีเฉพาะแนวทางของฟูโกต์เท่านั้น วาทกรรมก่อบริด้วยข้อเสนอถึงแนวทางการศึกษาหลากหลาย แนวทาง บทความวิจัยฉบับนี้มีได้อาศัยแนวทางการวิเคราะห์วาทกรรมตามแนวทางของฟูโกต์ เนื่องด้วยการพึงพาแนวทางของฟูโกต์ขาดความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของบทความวิจัย แม้ว่าแนวทางวิเคราะห์วาทกรรมของฟูโกต์

ได้รับความนิยมนพอสมควร แต่เป็นแนวทางที่มีช่องว่างกับจิตวิเคราะห์และไม่สอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ของงานวิจัยมากนัก

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกหยิบยกความหมายของวาทกรรมตามแนวทางของลากอง (Lacanian Approach) หนึ่งในแนวทางสำคัญของจิตวิเคราะห์ โดยภายใต้แนวทางของลากอง วาทกรรมมิได้หมายถึงการครอบงำความคิด วาทกรรมมิได้หมายถึงชุดความคิดที่เข้าทดแทนความจริงเหมือนแนวทางของฟูโกต์ หากแต่วาทกรรมสะท้อนกิจกรรมของภาษา สะท้อนบทบาทของภาษาในการสถาปนาความสัมพันธ์ทางสังคมชุดหนึ่ง โดยความสัมพันธ์ก่อตัวในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น ภายในครอบครัว ภายในสถาบันบำบัด ภายในการประชุมทางการเมือง ภายในสถานที่ทำงาน ภายในสถานศึกษา เป็นต้น อนึ่ง ลากองแตกต่างกับฟูโกต์ เนื่องด้วยลากองได้จำแนกวาทกรรมเพื่อวิเคราะห์การทำงานของความสัมพันธ์ทางสังคมทุกรูปแบบออกเป็นวาทกรรม 4 วาทกรรม (Lacan 2007, pp.29-38) มีรายละเอียด ดังนี้

(1) *วาทกรรมมาสเตอร์ (Master Discourse)* สะท้อนความสัมพันธ์ทางสังคมทุกความสัมพันธ์ที่ประกอบด้วยพื้นฐานหลักคือ เจ้านายและบ่าว (Master and Slave) หมายถึงบทบาทของเจ้านายในการดำเนินการความคิดชุดหนึ่ง โดยเจ้านายทำหน้าที่ผลิตความคิดชุดหนึ่งขึ้น พวกเขาออกแบบความคิดขึ้นเพื่อส่งมอบให้กับบ่าว บ่าวรับทราบเข้าใจ ปฏิบัติตามโดยปราศจากการแข็งข้อ ส่วนวิภาษวิธีหรือการโต้แย้งจากบ่าวย่อมเผชิญกับการต่อสู้ดิ้นรนในลักษณะตอบโต้จากฝั่งวาทกรรมเจ้านาย ส่งผลให้การโต้แย้งจากบ่าวกลายเป็นความสงบ

(2) *วาทกรรมมหาวิทยาลัย (University Discourse)* หมายถึง การเผยแพร่ความคิดของวาทกรรมมาสเตอร์ออกสู่สังคม สะท้อนการส่งมอบความรู้

ของวาทกรรมมาสเตอร์โดยอาศัยพลังของสถาบันสังคมอันหลากหลาย เช่น สถานศึกษา สถานที่ราชการ สัญลักษณ์ ผลผลิตทางวัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อให้วาทกรรมมาสเตอร์เกิดความรับรู้ทั่วไป กลายเป็นการทำงานของความรู้ที่ทั้งสังคมโดยพลังของวาทกรรมมาสเตอร์ร่วมกับวาทกรรมมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม ภายใต้วาทกรรมมหาวิทยาลัย วาทกรรมมาสเตอร์ยิ่งทวีความเข้มข้นขึ้น ส่งผลให้ความปรารถนาของบ่าวหรือของมนุษย์ผู้ไม่ใช่ระดับเจ้านายเผชิญกับกระบวนการทางสังคมที่เป็นปัจจัยในการรื้อถอนความปรารถนา ตัดความปรารถนา จนกลายเป็นความขาดพร่องในที่สุด

(3) *วาทกรรมฮิสทีเรีย (Hysteria Discourse)* หมายถึง วาทกรรมที่มนุษย์ปฏิบัติเสกการจำยอมหรือจำนนภายใต้วาทกรรมมาสเตอร์และวาทกรรมมหาวิทยาลัย เนื่องด้วยทั้ง 2 วาทกรรมมีแนวโน้มทำหน้าที่เป็นสัญญาณของความรู้ ความคิด และเป็นความปรารถนาของผู้อื่น ฮิสทีเรียจึงรู้สึกอึดอัด เกิดโรคทางจิต พัฒนากลายเป็นโรคทางใจระยะยาวขึ้น มนุษย์รู้สึกขาดความเป็นตัวของตัวเอง เนื่องด้วยเผชิญกับการถูกตัดความปรารถนาและความเก็บกดอย่างต่อเนื่องยาวนาน ฮิสทีเรียจึงขบถต่อวาทกรรมมาสเตอร์และวาทกรรมมหาวิทยาลัยด้วยคำถามว่า *ข้าพเจ้าคือใครกันแน่ต่อพวกท่าน* คำถามนี้ของฮิสทีเรียต่อต้านวาทกรรมมาสเตอร์และวาทกรรมมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ฮิสทีเรียจึงใจมอบคำตอบที่ชัดเจนให้แก่ตนเอง ตลอดจนระบุตำแหน่งตัวตนทางความคิดที่เป็นตัวของตนเอง โดยปฏิเสกที่จะจำยอมหรือจำนนเข้าด้วยความปรารถนาของผู้อื่น กล่าวได้ว่าการเป็นขบถของฮิสทีเรียต่อวาทกรรมมาสเตอร์และวาทกรรมมหาวิทยาลัย คือ เอ็นจอยเมนต์ และในเวลาเดียวกันคือความพยายามต่อการขัด

ขึ้นต่อความแปลกแยกในธรรมชาติของตนเองอันเกิดจากวาทกรรมมาสเตอร์และวาทกรรมมหาวิทยาลัยเช่นกัน

(4) *วาทกรรมนักวิเคราะห์ (Analyst Discourse)* หมายถึงวาทกรรมที่ดำเนินงานโดยนักวิเคราะห์หรือนักจิตบำบัด โดยนักวิเคราะห์หรือนักบำบัดคือผู้พยายามทำความเข้าใจปมปัญหาทางจิตของฮิสทีเรีย โดยเฉพาะความเก็บกดอันเกิดจากความขาด นักวิเคราะห์ระบุสาเหตุ ตลอดจนแสวงหาความคิดที่หลบซ่อนอยู่ภายในใจของมนุษย์ ความคิดเหล่านั้นก็คือความคิดที่ฝังอยู่ภายในจิตไร้สำนึก หมายถึงความคิดบางอย่างที่ไหลเวียนอยู่ในตัวมนุษย์ โดยที่มนุษย์ไม่รู้ตัว เนื่องด้วยความคิดเหล่านั้นเป็นความคิดที่ไม่ดำรงร่วมกับความคิดแบบกระแสหลัก หรือความคิดที่ดำเนินงานไว้แล้วโดยวาทกรรมมาสเตอร์และวาทกรรมมหาวิทยาลัย ความคิดของฮิสทีเรียและผู้เผชิญโรคทางจิตคือสิ่งที่นักวิเคราะห์พึงปรารถนาในการระบุความคิดที่หลบซ่อนเหล่านั้นออกมาอย่างชัดเจน

หากพิจารณาด้วยแนวทางการวิเคราะห์วาทกรรมของลากองทั้ง 4 วาทกรรม ตามที่กล่าวข้างต้น สามารถระบุได้ว่าวาทกรรมกรมาชีพสอดคล้องกับวาทกรรมฮิสทีเรีย เนื่องจากฮิสทีเรียสะท้อนถึงตำแหน่งทางความคิดที่กรมาชีพเป็นตัวของตนเอง ปฏิเสธที่จะจำยอมหรือจำนนเข้ากับความปลอดภัยของผู้อื่น เช่น ทุนนิยม เป็นต้น เนื่องด้วยทุนนิยมดำเนินการผ่านวาทกรรมมาสเตอร์และวาทกรรมมหาวิทยาลัย ตามด้วยข้อพิจารณาว่าฮิสทีเรียของลากอง คือเอ็นจอยเมนต์ กอปรกับเป็นการต่อต้านความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ของตนเอง ฮิสทีเรียของลากองจึงสอดคล้องกับกรมาชีพในแนวทางของมาร์กซ์ที่ในเชิงการเมืองแน่นอนว่าปฏิเสธทุนนิยม ดังนั้น ในบรรดาวาทกรรมทั้ง 4 ของลากอง ฮิสทีเรียจึงเหมาะสมที่สุด ในแง่ของการนำมาขบคิดเข้ากับการเมืองของ

กรรมมาชีพตามที่ชนะของมาร์กซ์ และในเวลาเดียวกัน กล่าวได้ว่าอภิสที่เรียของ ลากองก็เหมาะสมที่สุดเช่นกันที่จะผสมเข้ากับความคิดของเดอเลิซว่าด้วย พเนจรนิยมและเครื่องจักรสงคราม ทั้งหมดนี้คือบูรณาการความรู้สำคัญของ วาทกรรมกรรมมาชีพ ผ่านความคิดของ มาร์กซ์ ลากอง และเดอเลิซ ตามรายละเอียด ในเนื้อหาส่วนถัดไปว่าด้วยผลการวิจัยและอภิปรายผล

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยคัดเลือกเอกสารด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสารที่สอดคล้องกับข้อเสนอของงานวิจัย เนื่องด้วยเป็นงานวิจัยเชิงทฤษฎี การเมืองในลักษณะบูรณาการข้ามศาสตร์เข้ากับจิตวิเคราะห์และปรัชญาหลัง โครงสร้างนิยม ผู้วิจัยจึงไม่ได้ดำเนินการวิจัยเชิงประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หมายถึงการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เชิงสถิติ การอภิปรายผลผลลัพธ์ ตลอดจนการสรุปความ หากแต่เน้นการเก็บข้อมูล จากเอกสารทางวิชาการ เช่น บทความวิชาการ หนังสือ และตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการตีความตัวบทใน แนวทางของการอ่านปรัชญา อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยเอกสารทางวิชาการ จำนวนหนึ่งเป็นภาษาต่างประเทศ การตรวจสอบข้อมูลให้มีความน่าเชื่อถือ ตลอดจนการตีความงานเขียนด้วยทัศนะที่แตกต่างจากตัวผู้วิจัยจึงเป็นเรื่อง จำเป็น โดยงานวิจัยฉบับนี้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหนึ่ง ซึ่งได้ให้คำแนะนำการตีความ ตลอดจนได้ทำการตรวจสอบความ

ถูกต้องของเนื้อหาในเบื้องต้นแล้ว ในอีกแง่หนึ่ง สามารถกล่าวได้ว่าเป็นขั้นตอนว่าการดำเนินวิธีวิจัยของงานวิจัยฉบับนี้เริ่มต้นด้วย (1) การรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (2) ดำเนินการการอ่านตีความตีบทของนักคิดจากงานต้นฉบับของนักคิด (3) เชื่อมโยงตีบทระหว่างนักคิดเข้าด้วยกัน (4) ได้รับผลลัพธ์จากการเชื่อมโยงเพื่อทำการอภิปรายผลในรูปของบูรณาการศาสตร์

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

วัตถุประสงค์งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อมุ่งนำเสนอองค์ความรู้เชิงทฤษฎีในแง่ของบูรณาการศาสตร์ผ่านมุมมองของนักคิดทั้ง 3 คน โดยองค์ความรู้ดังกล่าวใช้ชื่อว่าวาทกรรมกรรมาชีพ องค์ความรู้ที่สะท้อนความเป็นไปได้ของการหลอมรวมความคิดแบบมาร์กซิสต์ จิตวิเคราะห์ และปรัชญาหลังโครงสร้างนิยม

ผลการวิจัยพบความเป็นไปได้เกี่ยวกับนิยามความหมายใหม่เกี่ยวกับกรรมาชีพทั้งในแง่ของการดำรงอยู่ การเมือง และชีวิต นิยามเกี่ยวกับกรรมาชีพในงานวิจัยฉบับนี้มีความแตกต่างจากนิยามโดยมาร์กซิสต์ดั้งเดิมและนีโอมาร์กซิสต์ กรรมาชีพสะท้อนความเป็นอิสระที่เรีย มีการจัดคำถามเกี่ยวกับความแปลกแยกในธรรมชาติของตนเอง ตลอดจนเปี่ยมด้วยการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สะท้อนถึงเอ็นจอยเมนต์ของกรรมาชีพ

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์งานวิจัยและผลการวิจัย การอภิปรายผลประกอบด้วยทั้งหมด 5 ประการ ดังต่อไปนี้

- (1) นิยามความหมายใหม่เกี่ยวกับกรรมาชีพ: การดำรงอยู่ การเมือง และชีวิต
- (2) ความแตกต่างจากมาร์กซิสม์ดั้งเดิมและนีโอมาร์กซิสม์
- (3) กรรมาชีพและฮิสทีเรีย
- (4) กรรมาชีพและความแปลกแยกในชนรรมชาติมนุษย์
- (5) กรรมาชีพและวิภาษวิธีของเอ็นจอยเมนต์

อภิปรายผล 1: นิยามความหมายใหม่เกี่ยวกับกรรมาชีพ: การดำรงอยู่ การเมือง และชีวิต

เนื่องด้วยวรรณกรรมทางวิชาการที่ผ่านมานิยมผลิตแนวทางการศึกษากรรมาชีพผ่านแง่มุมเชิงกฎหมาย (ศรัณย์ 2564, ภาสกร 2564) เชียงสังคมวิทยา (ลัดดาและพจนนา 2561, ฮาเกน 2552) เชียงประวัติศาสตร์ (วิชัย 2559) เชียงเศรษฐศาสตร์การเมือง (นิภาพรรณ 2564, ศรัญญาและวงอร 2564) เชียงนิเทศศาสตร์ (Dyer-Witheford 2015) และเชียงนักเคลื่อนไหว (นภาพร 2561) ยังขาดบูรณาการศาสตร์เข้ากับจิตวิเคราะห์ของลากองและหลังโครงสร้างนิยมของเดอเลิซ ส่งผลให้การนิยามหรือการทำความเข้าใจกรรมาชีพยังติดในกรอบความหมายเดิม หมายถึงแรงงานผู้ปราศจากปัจจัยการผลิต ผู้ต้องนำเอาแรงงานของตนเองไปขายในระบบการผลิตแบบทุนนิยมเพื่อแลกมากับค่าแรงในระดับพอประทังชีวิต

ถึงแม้ว่านิยามความหมายเดิมตามที่กล่าวมายังคงสะท้อนปรากฏการณ์ในปัจจุบันได้ อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยเสริมว่าการนิยามดังกล่าวอาจขาดการวิเคราะห์ในประเด็นคำถาม 3 ประการที่มีความสำคัญในแง่ของจิตวิเคราะห์ นั่นคือ คำถามที่หนึ่ง เหตุใดกรรมมาชีพยังคงผลิตซ้ำโลกทุนนิยมอยู่ตลอด หรือกล่าวให้ชัดกว่านั้น คือเจตย์สำคัญแรกเริ่มที่ต้องวิเคราะห์ให้ขาด ก็คือแม้ว่าโลกทุนนิยมจะเปี่ยมด้วยด้านที่เป็นอันตราย หมายถึงด้านแห่งการกดขี่ขูดรีดและเอารัดเอาเปรียบ แต่เหตุใดกรรมมาชีพจึงพร้อมผลิตซ้ำโลกทุนนิยมต่อไปราวกับไม่มีเรื่องเลวร้ายใดเกิดขึ้น และคำถามที่สอง เหตุใดกรรมมาชีพจึงเลิกผลิตซ้ำโลกทุนนิยมในเวลาต่อมา และหันมาสร้างการเมืองเพื่อการปลดปล่อยจากโลกทุนนิยม และปิดท้ายด้วยคำถามที่สาม คุณลักษณะของการเมืองของกรรมมาชีพเพื่อปลดปล่อยจากโลกทุนนิยมที่แตกต่างจากอดีตควรมีลักษณะอย่างไร หรือมีชีวิตเป็นแบบใด ดังนั้น เพื่อเป็นการตอบคำถามสำคัญข้างต้น บทความวิจัยฉบับนี้ได้ศึกษานิยามกรรมมาชีพและเสนอนิยามใหม่เกี่ยวกับกรรมมาชีพ ดังนี้

กรรมมาชีพ หมายถึง มวลแห่งพลังชีวิตมนุษย์ที่สัมพันธ์กับโลกทุนนิยม โดยแรกเริ่มเดิมทีพลังชีวิตดังกล่าวมีเหตุให้พลัดตกอยู่ในหลุมพรางแห่งการผลิตซ้ำโลกทุนนิยม ในแง่นี้ โลกทุนนิยมโดยเนื้อแท้คือโลกแห่งการแสวงหากำไรอย่างต่อเนื่อง โดยพึ่งพาระบบตลาดและการเงินของชนชั้นนายทุน และโลกที่โดยเนื้อแท้คือการกดขี่หรือเอารัดเอาเปรียบมนุษย์รวมถึงสิ่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์ เช่น สัตว์ มหาสมุทร พืช ต้นไม้ พื้นดิน เป็นต้น ทว่าการทำความเข้าใจโลกทุนนิยมตามความหมายเพียงที่กล่าวไปนั้นนับว่าไม่เพียงพอ เนื่องด้วยทุนนิยมยังหมายถึงโลกที่ประกอบภาพลวงตาชุดหนึ่งเพื่อกดทับความชั่วร้ายที่อุบัติขึ้นมา โดยเนื้อแท้ทั้งหมด กล่าวคือ ทุนนิยมอุปโลกน์ภาพลวงตาว่าเป็นโลกที่สามารถ

บันดาลความพึงพอใจอันเป็นที่สุดให้กับทุกคน มายาแห่งการอุปโลกน์นี้ส่งผลให้เกิดความเชื่อแบบคลาดเคลื่อนต่อกรรมาชีพว่าการสมัครใจเป็นแรงงานให้กับโลกทุนนิยมคือความพึงพอใจอันทรงเกียรติ อันเป็นคุณค่าที่สูงสุดในชีวิตของตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ คู่ขนานกันไปกับเนื้อหาของทุนนิยมตามที่กล่าวแล้ว ทุนนิยม คือ กลไกของโลกเสมือนจริงที่ก่อความรู้สึกลวงตาขึ้นมาว่าการเป็นแรงงานของกรรมาชีพให้กับโลกทุนนิยมคือคุณค่าแห่งการดำเนินชีวิตของกรรมาชีพ รวมถึงลวงให้กรรมาชีพเกิดความรู้สึกเป็นเกียรติ ว่าการทำงานให้กับโลกทุนนิยมเท่านั้นคือการดำรงอยู่อันน่าพึงประสงค์ ส่วนการไม่มีงานทำ การตกงาน ตลอดจนความรู้สึกหมดไฟในการทำงาน คือการดำรงอยู่แบบขาดพร่องต่อทุนนิยม กลายเป็นการดำรงอยู่ที่ไม่พึงประสงค์ ไร้ความหมายและไร้คุณค่าต่อการดำเนินชีวิตในฐานะมนุษย์ ความน่าพึงประสงค์จึงเป็นไปในแง่ของการดำรงร่วมของกรรมาชีพภายใต้ทุนนิยมอย่างลงตัว ความพึงประสงค์ในมิตินี้จึงเป็นเรื่องของมิติทางจิตใจ ไม่ใช่มิติเฉพาะเชิงรูปธรรมของการได้รับค่าแรงของกรรมาชีพทุกคน รวมถึงการเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งและการมีหน้าตาทางสังคมของกรรมาชีพในบางรายเท่านั้น หากแต่เป็นความอึดเอมใจและความพึงพอใจอันสูงค่าผ่านการอุทิศตนของกรรมาชีพให้กับองค์กรของตนเอง คนอื่นๆ ในสังคมครอบครัว รวมถึงเพื่อเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น

จากการที่ทุนนิยมเคลือบภาพลวงตาเพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจอันเป็นที่สุดแก่กรรมาชีพ จึงกล่าวต่อได้ว่าภาพลวงตาเหล่านั้นคือแฟนตาซี (Fantasy) ของทุนนิยมที่กระทำต่อกรรมาชีพ โดยความหมายของมโนทัศน์เกี่ยวกับแฟนตาซีในทางจิตวิเคราะห์ของลากรอง หมายถึง ความปรารถนาที่ส่งผลให้มนุษย์ไม่อาจพบเผชิญกับตัวตนหรือความคิดที่แท้จริงของพวกเขาได้

แฟนตาซีจึงเป็นความปรารถนาที่เป็นอื่นต่อตัวมนุษย์ หมายถึงความปรารถนาที่ถูกออกแบบไว้อย่างเสรีจรรยาภายใต้ระเบียบแบบแผนของการดำรงชีวิต เพื่อให้มนุษย์เจริญรอยตามร่องรอยความปรารถนาของผู้อื่นโดยไม่ฝืนขัด จนมนุษย์พลาดที่จะค้นพบความปรารถนาที่แท้จริงของตนเอง ความปรารถนาที่แท้จริงจึงกลายเป็นความขาดพร่องขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เนื่องด้วยภายใต้อาณาจักรแห่งแฟนตาซีที่ทุกสิ่งอย่างถูกออกแบบอย่างเสรีจรรยาแบบลวงตา แฟนตาซีทั้งบดบัง ทั้งพามนุษย์หลงทาง ตลอดจนส่งผลให้มนุษย์ไม่อาจพบตัวตนที่แท้จริงภายในตนเองได้ แฟนตาซีส่งผลให้มนุษย์ยอมรับความปรารถนาที่ระเบียบแห่งการดำเนินชีวิตออกแบบขึ้น ความปรารถนาที่ไม่ใช่ตัวตนของพวกเขาอย่างแท้จริง จนพวกเขาไม่อาจค้นพบแก่นแห่งชีวิตที่แท้จริงของตนเองได้ (Lacan 1966, pp.1-39)

สำหรับผลกระทบที่มีต่อกรรมาชีพ กล่าวได้ว่า แฟนตาซีทุนนิยมในฐานะโลกแห่งความพึงพอใจอันเป็นที่สุดส่งผลให้กรรมาชีพปรารถนาเป็นมวลชีวิตเพื่ออุทิศตนเพื่อผลิตซ้ำและค้าจุนโลกทุนนิยม ตลอดจนสามารถมองข้ามเนื้อแท้ของทุนนิยมที่สร้างมหันตภัยในที่สุด กลไกแฟนตาซีทุนนิยมส่งผลให้กรรมาชีพจมหายและดำดิ่งลงไปในความผิดพลาด พวกเขาจมหายลงไปในความคิดว่าทุนนิยมคือโลกแห่งความพึงพอใจอันเป็นที่สุด เนื่องด้วยพวกเขาถูกเคลือบความคิดไว้เช่นนั้น พวกเขาจึงจมดิ่งชนิดหายลงไปกับความคิดที่ว่ากำลังแรงงานของพวกเขามีคุณค่าต่อโลกทุนนิยม ในเมื่อการทำงานให้กับทุนนิยมคือคุณค่าแห่งชีวิต จึงเห็นได้ว่ากลไกแฟนตาซีคือกลไกที่ส่งผลให้มนุษย์ หรือในที่นี้คือกรรมาชีพ ขาดพร่องต่อการค้นหาตัวตนที่แท้จริงนอกเหนือจากการทำงานให้กับทุนนิยม และส่งผลต่อความเข้าใจผิดของกรรมาชีพ โดยกรรมาชีพคิดไปว่า

อรรถประโยชน์ของพวกเขาเป็นได้เพียงแค่แรงงานหรือเครื่องมือตัวหนึ่งเพื่อคุณนิยามเท่านั้น ด้วยการทำงานของแฟนตาซีที่นิยามส่งผลให้กรรมาชีพหลบลินทรอย่างไม่ได้สติในโลกที่นิยามที่ด้วยเนื้อแท้ก้อมหันตภัยอย่างต่อเนื่อง

เมื่อถึงวันเวลาที่กรรมาชีพค้นพบข้อความจริงที่ว่าโลกที่นิยามแท้จริงแล้วคือโลกที่ผิดพลาดและเปี่ยมด้วยความย้อนแย้งแต่แรก คุณนิยามไม่อาจบันดาลความพึงพอใจอันเป็นที่สุดได้จริง ชีวิตของกรรมาชีพไม่ได้พัฒนาขึ้นร่างกายของกรรมาชีพแบกรับความโกรธ ความเศร้า ความทนทุกข์ ความเก็บกด เป็นต้น ผังไว้ในจิตเบื้องลึกที่สุดของพวกเขา กอปรกับคุณนิยามคือมหันตภัยอย่างต่อเนื่อง วันเวลาดังกล่าวคือวันที่แฟนตาซีที่คุณนิยามเคลือบไว้พังทลายลง กรรมาชีพจะแปรสภาพจากร่างกายใต้บังคับการภายใต้คุณนิยามเป็นร่างกายที่ไม่จำยอมกับโลกที่นิยาม กรรมาชีพแปรสภาพเป็นฮิสทีเรีย หมายถึงพวกเขาเริ่มถอนตนเองออกจากธรรมชาติที่ผิดพลาดโดยโลกที่นิยามที่บิดเบือนธรรมชาติที่แท้จริงในตัวตนของพวกเขา และพวกเขาตระหนักว่าเอ็นจอยเมนต์ของพวกเขาคือการเมืองปลดปล่อยจากคุณนิยาม หมายถึงพวกเขาสถาปนาการเมืองที่เล็กผลิตซ้ำคุณนิยามและไม่จำยอมภายใต้โลกที่นิยาม จนกล่าวได้ว่าแม้ว่ากรรมาชีพเริ่มต้นความเข้าใจต่อตัวตนของตนเองในฐานะอีโก้ (Ego) หมายถึงตัวตนที่ผิดพลาด ความผิดพลาดนี้เกิดจากตัวตนของกรรมาชีพถูกออกแบบและเกิดอาการการคล้อยตามโลกที่นิยาม แต่ต่อมาพวกเขาก็ค้นพบตัวตนที่แท้จริงของตนเอง หมายถึงตัวตนทางความคิดหรืออีกนัยหนึ่งก็คือซัพเจกทางการเมือง (Political Subject) ของกรรมาชีพที่ตัวตนดังกล่าวเกิดขึ้นเพื่อปลดปล่อยความผิดพลาดของอีโก้ พร้อมกันกับความพยายามในการปลดปล่อยจากโลกที่นิยามโดยพร้อมเพรียงกัน

ความเป็นซ้ำเจตทางการเมืองของกรรมาชีพสะท้อนถึงการบอกเลิกอิ
ก้าอันลัมเหลวที่หล่อหลอมขึ้นโดยแฟนตาซีแห่งทุนนิยม การดำรงอยู่ของ
กรรมาชีพที่ซับซ้อนการเมืองเพื่อการปลดปล่อยอาจไม่ได้เกิดจากอุดมการณ์ที่
ยิ่งใหญ่และสูงส่ง หากแต่มันสะท้อนสิ่งที่เรียบง่ายกว่านั้น นั่นคือ มวลแห่งความ
เจ็บปวดภายในจิตที่กรรมาชีพสะสมมาโดยตลอดจนกระทั่งระเบิดออกมา ในแง่
การดำรงอยู่ของกรรมาชีพและการเมืองของกรรมาชีพสะท้อนฮิสทีเรีย สะท้อนถึง
สำนึกในธรรมชาติของตนเอง และสะท้อนถึงเอ็นจอยเมนต์เพื่อการปลดปล่อย
จากทุนนิยม เหตุผลทั้งหมดเหล่านี้ไม่ได้บ่งให้เห็นถึงโครงสร้างความขัดแย้งทาง
ชนชั้นระหว่างชนชั้นนายทุนและชนชั้นกรรมาชีพในแบบมาร์กซิสม์ดั้งเดิมและ
นีโอมาร์กซิสม์เท่านั้น หากแต่สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างของความขัดแย้งในแง่
ของความคิดทางการเมืองภายในขบวนการของชนชั้นกรรมาชีพเสียเอง
กล่าวคือเกิดสงครามความขัดแย้งทางความคิดระหว่างกรรมาชีพฮิสทีเรีย
(Hysterical Proletariat) หมายถึงกรรมาชีพที่สามารถทะลวงผ่านแฟนตาซีแห่ง
โลกทุนนิยมตามที่กล่าวแล้วข้างต้น กรรมาชีพฮิสทีเรีย คือ ซ้ำเจตทางการเมือง
ที่ปรารถนาต่อสู้กับทุนนิยมและเลิกผลิตซ้ำโลกทุนนิยม แนนอนว่าฮิสทีเรียใน
แนวทางของลากองคือกรรมาชีพในแนวทางของมาร์กซ์ที่ปรารถนาปลดปล่อย
จากทุนนิยม โดยมองว่าเป็นสำนึกถึงธรรมชาติแห่งความปรารถนาในตนเองและ
เป็นเอ็นจอยเมนต์ของตนเอง โดยกิจกรรมการต่อสู้ทางการเมืองของกรรมาชีพ
ฮิสทีเรียไม่จำเป็นต้องพึ่งพาพรรคการเมืองคอมมิวนิสต์ที่ลัมเหลวในอดีต หากแต่
กรรมาชีพฮิสทีเรียประกอบตนขึ้นเป็นเครื่องจักรสงครามและคนพเนจรใน
แนวทางของเดอเลซ โดยการต่อสู้แบบเล็งเป้าไปยังทุนนิยมเป็นการต่อสู้ที่ไม่มี

วันสิ้นสุด ยุทธศาสตร์และแนวทางมีการเคลื่อนเปลี่ยนไปตามกาลเวลา สะท้อนถึงชีวิตที่พร้อมเคลื่อนเปลี่ยนไปตามกาลเวลาแห่งการต่อสู้ที่ไม่สิ้นสุด

กรรมมาชีพแนวนี้ เป็นกรรมมาชีพที่บทความวิจัยฉบับนี้ให้ความสนใจแน่นอนว่ากรรมมาชีพอิสที่เรียมีความขัดแย้งทางความคิดกับกรรมมาชีพผู้มีจิตสืบทอดศรัทธาต่อทุนนิยม หรือที่เรียกได้ว่ากรรมมาชีพวิปลาส (Delusional Proletariat) ผู้วกกลับเข้าไปในแฟนตาซีแห่งทุนนิยม โดยมองอย่างยึดติดว่าโลกทุนนิยมคือโลกที่บันดาลความพึงพอใจสูงสุด กรรมมาชีพแนวนี้ยอมรับชะตากรรมในโลกทุนนิยมต่อไปโดยไม่คิดเปลี่ยนแปลงโลก กรรมมาชีพจิตวิปลาสมองว่าตนเองสามารถสร้างพื้นที่สาธารณะเพื่อปรองดองกับนายทุน กรรมมาชีพแนวนี้รับอิทธิพลนักคิดสำคัญอย่าง เยอร์เกน ฮาเบอร์มาส (Jurgen Habermas) จนเกิดความเชื่อว่าการมาชีพสามารถสร้างประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือร่วมกัน (Deliberative Democracy) กับนายทุนเพื่อการแก้ไขปัญหาเฉพาะเรื่อง เช่น ชั่วโมงการทำงาน ค่าแรง ความปลอดภัยในการทำงาน วันหยุดพักผ่อน วันลาคลอด เป็นต้น โดยไม่จำเป็นต้องโค่นล้มทุนนิยม และแน่นอนว่ากรรมมาชีพอิสที่เรียและกรรมมาชีพวิปลาสขัดแย้งทางความคิดกับกรรมมาชีพจิตเบี่ยงเบน (Pervert Proletariat) หมายถึงกรรมมาชีพผู้สร้างกิจกรรมทางการเมืองแบบหันเหออกจากการปลดปล่อยจากทุนนิยม กรรมมาชีพแนวนี้คือกรรมมาชีพที่รับอิทธิพลจากการเมืองหลังสมัยใหม่ การเมืองที่สร้างกิจกรรมทางการเมืองหลากหลาย แต่กลับเป็นกิจกรรมที่ไม่ตอบโจทย์การปลดปล่อยจากทุนนิยมเท่าที่ควร

การเมืองแนวนี้รับอิทธิพลความคิดประชาธิปไตยเข้มข้น (Radical Democracy) ของนักคิดสำคัญ ผู้ศรัทธาในเมืองหลากหลาย เช่น พูโกต์

อันโตนิโอ กรัมสซี (Antonio Gramsci) และฌาคส์ แดร์ริดา (Jacques Derrida) แต่ที่ขาดไม่ได้ในกระแสนี้ ก็คือ เออร์เนสโต ลาคลาว (Ernesto Laclau) และ ชองตาล มูฟฟ์ (Chantal Mouffe) สองนักคิดผู้ศรัทธาในตำแหน่งการต่อสู้ทางการเมืองแบบหลากหลาย จนกระทั่งสังคมแสวงหาฉันทามติไม่ได้ สังคมเต็มไปด้วยกิจกรรมและกายกรรมอันปั่นป่วนของมนุษย์ผู้ขาดการปรึกษาหารือร่วมกัน ด้วยพลังของลาคลาวและมูฟฟ์ ข้อเรียกร้องเชิงพหุภาคีด้วยความเท่าเทียมกันในทางสังคมและการเมืองในทุกมิติเช่นนี้ จบลงที่ความคิดแบบการเมืองเชิงอัตลักษณ์ (Identity Politics) รวมถึงการเมืองของสตรีนิยมคลื่นต่างๆ ตลอดจนการเมืองแบบตื่นรู้ตาสว่าง (Wokeism) และการเมืองเชิงวัฒนธรรม (Cultural Politics) หมายถึงการเมืองที่ขับเคลื่อนข้อเรียกร้องผ่านผลผลิตทางวัฒนธรรมต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ วรรณกรรม เป็นต้น ดังที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยมองว่าการต่อสู้กับทุนนิยมเป็นแค่หนึ่งในกิจกรรมทางการเมืองอันเข้มข้นเท่านั้น ความคิดเช่นนี้เองของกรรมาชีพจิตเบี่ยงเบนส่งผลให้การต่อสู้กับทุนนิยมเกิดความคลาดเคลื่อน ผิดฝาผิดตัวต่อการปลดปล่อยจากทุนนิยม หรือบ่อยครั้งก็เป็นการเบนเข็มออกจากเป้าหมายปลายทางในการปลดปล่อยจากทุนนิยม

ใจความที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นสะท้อนนิยามใหม่เกี่ยวกับกรรมาชีพของผู้วิจยที่มีอิทธิพลของมาร์กซ์ ลากองและเดอเลซ หล่อหลอมเข้าด้วยกัน โดยเห็นว่าผู้วิจยเล็กลอยห่างจากนิยามดั้งเดิมเกี่ยวกับกรรมาชีพที่กล่าวถึงกรรมาชีพว่าเป็นแรงงานผู้ปราศจากปัจจัยการผลิต ผู้ต้องนำเอาแรงงานของตนเองไปขายในระบบการผลิตแบบทุนนิยมเพื่อแลกมากับค่าแรงในระดับพอประทังชีวิต พร้อมกันนั้นก็ยังเป็นการตอบคำถามทั้ง 3 คำถามที่ตั้งไว้ข้างต้น

คำถามข้อที่หนึ่ง ถามว่าเหตุใดกรรมมาชีพยังคงผลิตซ้ำโลกทุนนิยมอยู่ตลอด ราวกับไม่มีเรื่องเลวร้ายใดๆ เกิดขึ้น คำตอบคือเป็นผลมาจากแฟนตาซีทุนนิยมที่บันทาลความพึงพอใจอันเป็นที่สุด ข้อแลกเปลี่ยนนี้เรื่องของทุนนิยมสามารถถกถ่วงความเลวร้ายต่างๆ หรือในบางครั้งก็ส่งผลให้กรรมมาชีพสามารถอดทน ยอมรับได้กับหายนะต่างๆ ที่ทุนนิยมก่อขึ้นได้ในที่สุด

คำถามที่สอง ถามว่าเหตุใดกรรมมาชีพจึงเลิกผลิตซ้ำโลกทุนนิยมในเวลาต่อมา และร่วมหันมาสร้างการเมืองเพื่อการปลดปล่อยจากโลกทุนนิยม คำตอบคืออาจจะไม่ได้เป็นผลมาจากอุดมการณ์อันสูงส่งใดๆ แต่เกิดจากความเจ็บปวดรวดร้าวที่อดทนมาโดยตลอดอย่างแสนสาหัส ประกอบกับทุนนิยมมิได้ส่งผลให้ชีวิตของพวกเขาพัฒนาขึ้นตามที่ควรจะเป็น จนกระทั่งกรรมมาชีพทะลวงฝ่าแฟนตาซีทุนนิยมได้สำเร็จ กลายเป็นกรรมมาชีพฮิสทีเรียที่เกิดความขัดแย้งทางความคิดทางการเมืองต่อกรรมมาชีพวิปลาสและกรรมมาชีพเบี่ยงเบน ตามที่กล่าวแล้วข้างต้น จนสะท้อนถึงโครงสร้างความขัดแย้งภายในหมู่ชนชั้นกรรมมาชีพ ซึ่งแตกต่างกับโครงสร้างความขัดแย้งดั้งเดิมระหว่างชนชั้นนายทุนและชนชั้นกรรมมาชีพ

คำถามที่สาม ถามว่าคุณลักษณะของการเมืองของกรรมมาชีพเพื่อปลดปล่อยจากโลกทุนนิยมที่แตกต่างจากอดีตควรมีลักษณะอย่างไร หรือมีชีวิตเป็นแบบใด คำตอบคือกรรมมาชีพฮิสทีเรียเป็นกรรมมาชีพในแบบที่ไม่ปรารถนาต่อพรรคการเมืองที่อาจสร้างความผิดหวังต่อการปลดปล่อยจากทุนนิยมและความเป็นทาส หากแต่เป็นแบบพลังชีวิตในการพเนจรร่วมกันและเป็นเครื่องจักร

สงครามร่วมกันในหมู่กรรมาชีพเพื่อปลดปล่อยจากทุนนิยม อันสะท้อนชีวิตทาง การเมืองอันเข้มข้นและเท่ากับเป็นการดำรงอยู่ที่ไม่มีความสิ้นสุด

อภิปรายผล 2: ความแตกต่างจากมาร์กซิสม์ดั้งเดิมและนีโอมาร์กซิสม์

ผู้วิจัยสังเกตว่าทฤษฎีว่าด้วยวาทกรรมกรรมาชีพตามข้อเสนอของ ผู้วิจัย ทฤษฎีที่เป็นบูรณาการเชิงทฤษฎีการเมือง จิตวิเคราะห์ และหลัง โครงสร้างนิยม มีความแตกต่างอยู่บ้างจากข้อเสนอของมาร์กซิสม์แบบดั้งเดิม และนีโอมาร์กซิสม์ โดยสามารถจำแนกออกเป็นประเด็นทั้งหมด 3 ประเด็นเพื่อ อภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ความแตกต่างว่าด้วยแนวทางการวิพากษ์ทุนนิยม กล่าวคือวาทกรรมกรรมาชีพตามข้อเสนอของผู้วิจัยก่อปรเข้ากับข้อพิจารณาใน ประการที่หนึ่งว่าด้วยนิยามใหม่เกี่ยวกับกรรมาชีพ ตามที่กล่าวแล้วในส่วนที่แล้ว เห็นได้ชัดว่าเป็นการประยุกต์ใช้จิตวิเคราะห์ของลากรองในการวิพากษ์ทุนนิยม พร้อมกับเสนอมุมมองเกี่ยวกับกรรมาชีพและการเมืองของกรรมาชีพภายในโลก ทุนนิยมโดยพร้อมเพรียงกัน โดยเริ่มต้นว่าทุนนิยมประกอบด้วยโลกคู่ขนาน กล่าวอีกครั้งคือโลกที่หนึ่งหมายถึงโลกที่เป็นเนื้อแท้ของทุนนิยม โลกที่สร้างม หันตภัยขึ้นบนโลก เช่น สงคราม ภัยพิบัติ การกดขี่ขูดรีดกรรมาชีพในฐานะ มนุษย์ รวมถึงสิ่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์ เช่น สัตว์ เป็นต้น ส่วนโลกที่สองหมายถึง โลกที่ทุนนิยมดำเนินการด้วยการเคลือบแพนตาซี ภาษาและภาพลักษณ์ที่ ดำเนินการโดยแพนตาซีทุนนิยมส่งผลให้กรรมาชีพเกิดจิตรับรู้คลาดเคลื่อนออก จากโลกที่เป็นเนื้อแท้ของทุนนิยมว่าทุนนิยมคือโลกแห่งการบันดลความพอใจ สูงสุด เพื่อให้กรรมาชีพยอมรับข้อเสนอต่างๆ ที่หยิบยื่นให้โดยทุนนิยม เช่น

คุณค่าแห่งชีวิต การทำงานเพื่อสังคม เงิน เป็นต้น ส่งผลให้กรรมาชีพสามารถ
อดทนอดกลั้นต่อความเลวร้ายภายในโลกทุนนิยมต่อไปได้โดยไม่ก่อปฏิวัติต่อทุน
นิยม ณ ตรงนี้ ย่อมส่งผลต่ออ็ิกโก้หรือการรับรู้ที่คลาดเคลื่อนของกรรมาชีพภายใต้
ทุนนิยม และส่งผลให้การเมืองเพื่อการปลดปล่อยจากทุนนิยมไม่อาจกลายเป็น
ปรากฏการณ์ทางการเมืองครั้งสำคัญแห่งประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ในเวลา
ต่อมาพบว่า การเมืองเพื่อการปลดปล่อยจากทุนนิยมหมายถึง ชัยเจตทาง
การเมืองเพื่อการปลดปล่อยจากทุนนิยม ชัยเจตทางการเมืองในรูปร่างนี้เกิดขึ้น
ผ่านการทะลวงฝ่าแฟนตาซีทุนนิยมพร้อมทั้งปฏิเสธการทำงานของอ็ิกโก้ในฐานะ
จิตรับรู้ที่ผิดพลาด การทะลวงแฟนตาซีทุนนิยมสะท้อนถึงการไม่ยอมจำนนของ
กรรมาชีพต่อทุนนิยม กรรมาชีพเลิกผลิตซ้ำทุนนิยมตามติดด้วยเป็นปรปักษ์กับ
ทุนนิยม กรรมาชีพลักษณะนี้เป็นกรรมาชีพตามข้อเสนอของมาร์กซ์อย่าง
ปราศจากข้อเคลือบแคลง

แนวทางการวิพากษ์ทุนนิยมและทำความเข้าใจกรรมาชีพตามความที่
กล่าวข้างต้นของผู้วิจัยแตกต่างกับมาร์กซ์ดั้งเดิมและนีโอมาร์กซ์นิยม เนื่องด้วย
การวิพากษ์ทุนนิยมของกระแสมาร์กซ์นิยมทั้งสองกระแสดูชัดเจนว่าไม่ได้
ปรับใช้จิตวิเคราะห์ของลาคองในการวิพากษ์ทุนนิยม แนวทางการวิพากษ์ทุน
นิยมของทั้งสองกระแสมาร์กซ์นิยมจึงไม่เคยทำการจำแนกโลกคู่ขนานของทุน
นิยมตามความที่ผู้วิจัยเสนอแล้วในข้างต้น ส่วนเหตุผลเป็นดังนี้ กล่าวคือกระแ
สมาร์กซ์นิยมทั้งสองนิยมวิพากษ์ทุนนิยมผ่านแนวคิด “พื้นฐานและโครงสร้าง
ใหญ่” (Base and Superstructure) (Marx 1990, p.418) แนวคิดที่นิยมวิพากษ์
ทุนนิยมโดยเริ่มต้นจากพื้นฐาน ผ่านสมมุติฐานว่าทรัพยากรที่เป็นมนุษย์ เช่น
แรงงาน ผู้ประกอบการ เป็นต้น และ ทรัพยากรที่ไม่ได้เป็นมนุษย์ เช่น สัตว์

ต้นไม้ พื้นดิน พื้นน้ำ เทคโนโลยี เป็นต้น คือพื้นฐานสำคัญในการผลิตซ้ำเพื่อรักษาและค้าจุนสัจคม กล่าวคือทรัพยากรทุกรูปแบบจะถูกแปรสภาพให้กลายเป็นปัจจัยการผลิต (Mode of Production) แห่งระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ระบบที่เน้นการแสวงหาผลกำไรเป็นที่ตั้งตามกลไกตลาด เมื่อทรัพยากรชุดแรกถูกใช้หมดก็จะมีชุดใหม่เข้ามาเสริมกำลังเป็นวงจรเช่นนี้อย่างต่อเนื่อง กลายเป็นวัฏจักรเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นไปอย่างไร้ข้อติดขัด

ส่วนในแง่ของโครงสร้างใหญ่ หมายถึงวงจรแห่งการใช้ปัจจัยการผลิต ถือเป็นรากฐานหรือรากแก้วสำคัญในการกำหนดความสัมพันธ์ทางสังคมทุกประเภทของมนุษย์ กล่าวคือชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนจบชีวิตย่อมสัมพันธ์กับการผลิตปัจจัยการผลิตและวงจรการผลิต ในเมื่อมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่สัมพันธ์กับสถาบันทางสังคม (Social Institutions) มนุษย์ในทุกระยะของชีวิตย่อมต้องพึ่งพาทรัพยากรในการหล่อเลี้ยงชีวิตเพื่อการสะสมรายได้รวมถึงความมั่งคั่ง ยกตัวอย่างเช่น สถาบันครอบครัวสะท้อนถึงแรงงานของพ่อ แม่และลูกในวงจรการผลิตเพื่อสะสมรายได้ สถาบันศาสนาสะท้อนถึงแรงงานของผู้นำจิตวิญญาณในวงจรการผลิตเพื่อสะสมรายได้ สถาบันการเมืองสะท้อนถึงแรงงานของนักการเมืองในการลงทุนลงแรงเพื่อค้าจุนพรรคการเมืองให้อยู่ภายในวงจรการผลิตและเพื่อสะสมรายได้ สถาบันศิลปะสะท้อนถึงแรงงานของศิลปินในการลงทุนลงแรงเพื่อให้ผลงานของตนเองเป็นที่ประจักษ์ในตลาดภายในวงจรการผลิตและเพื่อสะสมรายได้ เป็นต้น จนทุนนิยมเป็นประวัติศาสตร์เดี่ยวและประวัติศาสตร์สุดท้ายของมนุษยชาติโดยยากที่จะจินตนาการถึงทางเลือกอื่น ความคิดลักษณะ

นี้สะท้อนการวิพากษ์ทุนนิยมของมาร์กซิสม์ดั้งเดิมและนีโอมาร์กซิสม์ โดยผู้วิจัยจำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกครั้งว่าการวิจารณ์ทุนนิยมเช่นนี้ยังคงเป็นแนวทางสำคัญในเบื้องต้นของผู้ศึกษาทั่วไป เพียงแต่เป็นคนละแนวทางในการวิพากษ์ทุนนิยมของผู้วิจัยที่เสนอขึ้นโดยอาศัยจิตวิเคราะห์ของลากรอง

ประเด็นที่สอง ความแตกต่างว่าด้วยความคิดทางการเมืองของกรรมาชีพ กล่าวคือว่าทฤษฎีกรรมาชีพตามข้อเสนอของผู้วิจัยสะท้อนถึงโลกทุนนิยมที่นำไปสู่โครงสร้างความขัดแย้งในแง่ของความคิดทางการเมืองของกรรมาชีพ โดยโครงสร้างความคิดทางการเมืองของกรรมาชีพที่ขัดแย้งกันประกอบด้วย กรรมาชีพฮิสทีเรีย กรรมาชีพวิปลาส และกรรมาชีพเบี่ยงเบน โดยเริ่มจาก กรรมาชีพฮิสทีเรีย หมายถึงกรรมาชีพในแนวทางของลากรองและมาร์กซ์ที่ปรารถนาต่อการเมืองปลดปล่อยจากทุนนิยม โดยการดำเนินการทางการเมืองอาศัยความพเนจรและการเป็นเครื่องจักรสงครามในลักษณะข้ามเส้นแบ่งตามแนวทางของเดอเลซและไม่คิดพึ่งพาพรรคการเมือง กรรมาชีพวิปลาส หมายถึงกรรมาชีพที่ย้อนกลับเข้าไปในแฟนตาซีแห่งทุนนิยมและพร้อมประนีประนอมกับโลกทุนนิยมโดยไม่คิดเปลี่ยนแปลงโลกทุนนิยม และกรรมาชีพเบี่ยงเบน หมายถึงกรรมาชีพที่สร้างการเมืองปลดปล่อยในทุกเรื่องตั้งแต่ร่างกายซึ่งเป็นเรื่องส่วนตัวจนถึงมิติทางวัฒนธรรมที่ขาดความยุติธรรม และมองว่าการต่อต้านทุนนิยมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของวาระการเมืองเพื่อการปลดปล่อย แต่ในชีวิตจริงการเมืองลักษณะนี้สะท้อนถึงการสร้างกิจกรรมการเมืองในทิศทางที่ผิดแผกแตกต่างจากกรรมาชีพฮิสทีเรียและมีแนวโน้มจะเบี่ยงเบนออกจากการปลดปล่อยจากทุนนิยม

ด้วยผลลัพธ์ของการจำแนกเช่นนี้ ผู้วิจัยมองว่าข้อเสนอของผู้วิจัยมีความแตกต่างกับมาร์กซิสม์ดั้งเดิมและนีโอมาร์กซิสม์อยู่บ้าง เนื่องด้วยกระแสธารมาร์กซิสม์ทั้งสองนิยมวิเคราะห์ความขัดแย้งทางชนชั้น โดยพิจารณาที่ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนายทุนและชนชั้นกรรมาชีพเท่านั้น เท่ากับขาดข้อพิจารณาถึงความขัดแย้งทางความคิดทางการเมืองภายในหมู่ชนชั้นกรรมาชีพเสียเอง แม้ว่าข้อเสนอของมาร์กซ์สะท้อนถึงความแตกต่างภายในหมู่ชนชั้นกรรมาชีพ แต่ก็เป็นการจำแนกกรรมาชีพผู้สร้างการเมืองปฏิวัติออกจากกรรมาชีพจอมปลอมเท่านั้น (Marx as cited in Barrow 2020, pp.3-4) โดยไม่ได้เป็นเรื่องของการให้ภาพสะท้อนเกี่ยวกับความคิดทางการเมืองที่ขัดแย้งกันในหมู่กรรมาชีพอย่างชัดเจน แถมยังขาดดุลพินิจถึงการสร้างการปฏิวัติทุนนิยมของกรรมาชีพที่ยังดำเนินการ กลับยิ่งไม่ส่งผลกระทบต่อทุนนิยม ดังเช่นในกรณีของกรรมาชีพเบียงเบน ตามความที่กล่าวแล้ว

ประเด็นที่สาม ความแตกต่างว่าด้วยอุดมการณ์ในฐานะจิตสำนึกทางการเมือง กล่าวคือ วาทกรรมกรรมาชีพตามข้อเสนอของผู้วิจัยมองว่าการเมืองเพื่อการปลดปล่อยจากทุนนิยมเกิดจากปมภายในใจ หมายถึงปมภายในใจสะท้อนถึงความเก็บกด ความเจ็บปวด ความขาดพร่อง ความไม่เป็นตัวของตนเอง และการกดทับเอ็นจอยเมนต์ เป็นต้น ที่ฝังแน่นอยู่ในจิตเบื้องลึกของกรรมาชีพและกลายเป็นแรงขับเคลื่อนเพื่อการประกอบสร้างกิจกรรมการเมืองอันเข้มข้น ความจริงแล้ว ปมภายในใจเป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ ร่างกายของมนุษย์สามารถระดับประคองในระดับที่เหมาะสมหรือเป็นไปในระดับที่พอดี แต่หากปมภายในใจเกินระดับหรือเกินพอดี ปมดังกล่าวย่อมถูกแปรเปลี่ยนมาเป็น

พลังอันรุนแรง ซึ่งหากเป็นในแง่กรรมาชีพและการเมืองย่อมหมายถึงการเมืองเพื่อการปลดปล่อยจากทุนนิยมโดยไม่ต้องสงสัย

เนื่องด้วยมิติภาพสะท้อนข้างต้นของผู้วิจัยเป็นมิติของจิตวิเคราะห์ มิติดังกล่าวจึงมีความแตกต่างกับมาร์กซิสม์ดั้งเดิมและนีโอมาร์กซิสม์ สองกระแสธารที่นิยมความคิดที่ว่าอุดมการณ์และจิตสำนึกทางชนชั้นคือปัจจัยสำคัญในการก่อจิตสำนึกทางการเมืองของกรรมาชีพ กล่าวอีกแง่หนึ่งคือผู้วิจัยเลือกมองในมุมกลับว่าปัจจัยในการขับเคลื่อนการเมืองเพื่อการปลดปล่อยจากทุนนิยมของกรรมาชีพไม่ควรถูกลดทอนว่าเป็นเรื่องของอุดมการณ์และจิตสำนึกทางชนชั้น โดยตัดความละเอียดอ่อนที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของกรรมาชีพ เนื่องด้วยในแง่จิตวิเคราะห์ มองได้ว่าการปลดปล่อยจากทุนนิยมของกรรมาชีพเกิดจากปมภายในใจอันยาวนาน ปมที่สัมพันธ์กับความหลากหลายและความสลับซับซ้อนทางจิต เช่น ความเก็บกด ความโกรธ ความแค้น ความรู้สึกถูกทรยศ ความรู้สึกขาดพร่อง การทวงคืนธรรมชาติภายในตนเองกลับคืนมา และเอ็นจอยเมนต์ เป็นต้น

ด้วยผลลัพธ์แห่งการคำนึงถึงความละเอียดอ่อนทางจิตของกรรมาชีพ เช่นนี้ ส่งผลให้แนวทางการวิเคราะห์ของผู้วิจัยแตกต่างกับมาร์กซิสม์ดั้งเดิมและนีโอมาร์กซิสม์ สองกระแสธารที่มีแนวโน้มลดทอนปัจจัยเพื่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อการปลดปล่อยจากทุนนิยมของกรรมาชีพไปยังประเด็นว่าด้วยจิตสำนึกทางชนชั้นและอุดมการณ์เท่านั้น โดยมุมมองเช่นนี้ขาดความละเอียดอ่อนพอสมควร และนำวิตกเป็นยิ่งว่ามาร์กซิสม์ทั้งสองกระแสธารนี้ดูยึดยึดความเชื่อชุดหนึ่งขึ้นมา ความเชื่อที่ว่าอุดมการณ์ทำให้คนเป็นคน และอุดมการณ์ทำให้กรรมาชีพทวงคืนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กลับมابนฐาน

ความคิดว่าอุดมการณ์ที่คนกลุ่มหนึ่งคิดค้นขึ้นหรือกำกับขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม คืออุดมการณ์ที่ผู้อื่นควรถือตามแบบแผนโดยผู้อื่นควรมองว่าเป็นสิ่งล้ำค่าด้วยเช่นกัน (Elster 1986, p.172) ความคิดเช่นนี้เป็นความแข็งทื่อทางความคิด หมายถึงมีแนวโน้มเป็นความใจแคบและเท่ากับเป็นการยึดเยียดทางความคิด อีกทั้งยังเท่ากับเป็นการดูแคลนผู้อื่นทางอ้อมว่าบุคคลใดก็ตามที่ปราศจากอุดมการณ์ย่อมขาดความเป็นคน แน่หนอนว่าความคิดแข็งทื่อเช่นนี้มองข้ามมิติอันสลบซับซ้อนภายในจิตใจของกรรมาชีพแทบทั้งหมด และมีความแตกต่างกับจิตวิเคราะห์ เนื่องด้วยจิตวิเคราะห์ไม่เลือกมองข้ามความสลบซับซ้อนภายในจิตใจของกรรมาชีพซึ่งสะท้อนความเป็นคนและความเป็นมนุษย์แบบอ่อนช้อยชนิดปราศจากความแข็งทื่อ

อภิปรายผล 3: กรรมาชีพและฮิสทีเรีย

ฮิสทีเรียมีความหมายว่าอย่างไร หากเริ่มต้นพิจารณาในความหมายทั่วไปของจิตวิเคราะห์ในกระแสธารอื่นที่ไม่ใช่กระแสธารของลากรอง ฮิสทีเรียหมายถึง โรคทางจิตเวชที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงเชิงอารมณ์และการควบคุมตนเองไม่ได้ของผู้ป่วย อาการที่บ่งบอกถึงฮิสทีเรียคือการแสดงออกอย่างรุนแรงตีโพยตีพายและคลุ้มคลั่ง ในบางรายอาจเกิดอาการจิตหลอน เกิดความกลัวโดยไม่ทราบสาเหตุในลักษณะเฉีปนด้วยอาการหวาดผวา จนไม่อาจอยู่ร่วมกับสังคมและอาจเกิดความยากลำบากอยู่บ้างในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกเพื่อการต่อสู้ทางการเมือง ดังนั้น นิยามตามใจความเช่นว่ามานี้จึงเป็นนิยามที่ยากจะนำมาปรับใช้ในเชิงการเมืองของกรรมาชีพเพื่อปลดปล่อยจากทุนนิยมในแนวทางของ

มาร์กซ์ และจำเป็นต้องหันฟังนิยามของลากองที่เหมาะสมเพื่อการปรับใช้เข้ากับการเมืองแนวมาร์กซ์มากกว่า

ในนิยามว่าด้วยอิสต์ที่เรียของลากอง นิยามที่แตกต่างจากย่อหน้าที่แล้ว และเป็นนิยามที่ผู้วิจัยยืนยันว่าเหมาะสมต่อการเมืองของกรรมาชีพ ลากองมองอิสต์ที่เรียว่าสะท้อนถึงซับซ้อน หรือห่วงแห่งความคิดของมนุษย์ที่ปฏิเสธความปรารถนาของผู้อื่น ความปรารถนาอันเป็นปัจจัยแห่งการสถาปนาอีโก้ หมายถึงอิสต์ที่เรียตระหนักว่าความปรารถนาของผู้อื่นก็ขัดขวางและขวางกั้นความปรารถนาของอิสต์ที่เรีย เมื่ออิสต์ที่เรียยอมรับความปรารถนาของผู้อื่นในฐานะปัจจัยแห่งการสถาปนาอีโก้ ก็เท่ากับอิสต์ที่เรียไม่สามารถพบความปรารถนาที่แท้จริงของตนเอง ในแง่นี้ ความปรารถนาของผู้อื่นสะท้อนความขาดพร่องต่อความปรารถนาของอิสต์ที่เรีย ส่งผลให้อิสต์ที่เรียจำต้องทบทวนตนเองว่าแท้จริงแล้วตนเองปรารถนาสิ่งใดและแท้จริงแล้วตนเองเป็นใคร อย่างไรก็ตาม เพื่อความเสมอภาค จำเป็นต้องกล่าวอย่างเท่าเทียมกันด้วยความระมัดระวังว่า (1) แม้ว่าจะปฏิเสธความปรารถนาของผู้อื่น แต่อิสต์ที่เรียเองก็อาจไม่ทราบความปรารถนาที่แท้จริงของตนเองเช่นกัน และ (2) ในระดับที่เข้มข้นขึ้นไปอีก ก็คงต้องกล่าวว่าภายหลังจากการแยกตัวออกจากความปรารถนาของผู้อื่น แม้ว่าอิสต์ที่เรียสามารถระบุความปรารถนาที่แท้จริงของตนเองได้ ก็เป็นที่น่าเสียดายเช่นกันว่าความปรารถนาที่อิสต์ที่เรียปรารถนาก็ยังไม่อาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง หมายถึงความปรารถนาที่ยังไม่มีอยู่จริงในชีวิตจริงสะท้อนถึงความปรารถนาที่ขาดพร่องด้วยในทางกลับกัน ในทฤษฎีของลากอง ความปรารถนาในลักษณะที่กล่าวมานั้นคือสิ่งที่ลากองเรียกว่า “วัตถุตัวเล็ก” (*objet petit a*) (Lacan 1997, p.40)

ในการเชื่อมโยงฮิสทีเรียของลากองเข้ากับมาร์กซ์ ผู้วิจัยเห็นว่าการรมาชีพในครรลองของมาร์กซ์ คือฮิสทีเรีย ในทางจิตวิเคราะห์ กล่าวได้ว่า การรมาชีพคือซับซ้อน ซับซ้อนที่ปฏิเสธไม่สมยอมกับความปรารถนาของทุนนิยมที่เป็นอื่น เนื่องด้วยการยอมรับความปรารถนาของทุนนิยมส่งผลให้ตัวตนของการรมาชีพกลายเป็นความขาดพร่อง การรมาชีพฮิสทีเรียจึงทบทวนตนเอง ว่าแท้จริงแล้วการรมาชีพปรารถนาสิ่งใดและแท้จริงแล้วตนเองเป็นใคร เมื่อทบทวนแล้วพบว่าความปรารถนาที่แท้จริงของตนเองไม่อาจจำนนเข้ากับอีโก้อันผิดพลาดที่ผลิตขึ้นโดยโลกทุนนิยม และในเวลาเดียวกันตัวตนที่แท้จริงของตนเองก็เป็นคนละตัวกับอีโก้ที่โลกทุนนิยมสถาปนาขึ้น ส่งผลให้เกิดการค้นหาตนเองอีกคำรบ แต่เนื่องด้วยความเป็นไปได้ว่าการรมาชีพอาจไม่ทราบความปรารถนาที่แท้จริงของตนเอง มาร์กซ์จึงประหนึ่งเป็นผู้เสนอว่าสิ่งพึงปรารถนาของการรมาชีพคือโลกคอมมิวนิสต์ ข้อเสนอตรงนี้ก็เพื่อเปลี่ยนแปลงตัวตนของการรมาชีพ จากความเข้าใจที่มีต่อตัวตนของตนเองในระดับอีโก้ว่าเป็นเพียงแค่งบฏการผลิตในโลกทุนนิยม ให้กลายเป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมืองหรือเป็นซับซ้อนทางการเมืองเพื่อการปลดปล่อยจากทุนนิยม อนึ่ง ในแง่ที่ผู้วิจัยจำเป็นต้องเตือนหรือให้ข้อพึงตระหนักสักนิดว่าจริงๆ แล้ว มาร์กซ์ก็อาจจะทำหน้าที่เป็นความปรารถนาที่เป็นอื่นของการรมาชีพได้เช่นกัน

ในการเชื่อมโยงฮิสทีเรียของลากองเข้ากับมาร์กซ์และเชื่อมโยงกับเดอเลซ กล่าวได้ว่าโลกคอมมิวนิสต์ตามแนวทางหรือครรลองที่แท้จริงของมาร์กซ์ที่เสนอต่อการรมาชีพฮิสทีเรีย ถือเป็นสิ่งพึงปรารถนาที่ยังไม่อาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง สำหรับการรมาชีพฮิสทีเรีย สิ่งที่สำคัญในเบื้องต้นอาจไม่ได้อยู่ที่ชัยชนะ ในแง่ที่ ความหมายคือไม่ได้ขึ้นอยู่กับเปลี่ยนแปลงสังคมโดยฉับพลัน

หากแต่อยู่ที่การที่กรรมาชีพเหล่านั้นประหนึ่งสลายเส้นแบ่งจากพื้นที่ที่ตนเองอาศัยอยู่ เข้ามาหลอมรวมเป็นพลังเดียวกัน จนกลายเป็นเครื่องจักรสงครามของ คนพเนจรเพื่อการปลดปล่อยจากทุนนิยม โดยการสลายเส้นแบ่งพื้นที่ของคน พเนจรเพื่อการเป็นเครื่องจักรสงครามเพื่อการเมืองการปลดปล่อยจากทุนนิยม สะท้อนข้อเสนอของเดอเลิซ ตามที่กล่าวแล้วข้างต้น ส่วนชัยชนะเหนือโลกทุน นิยมเป็นเรื่องของอนาคต หมายถึงเป็นเพียงความปรารถนาที่ยังขาดความเป็น รูปธรรมประวัติศาสตร์

อภิปรายผล 4: กรรมาชีพและความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์

ความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์มีความหมายว่าอย่างไร หากเริ่มต้น พิจารณาในกระแสธารของมาร์กซิสม์ดั้งเดิม กล่าวได้ว่ามาร์กซิสม์ดั้งเดิมอธิบาย ความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ผ่านทฤษฎีมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ โดยให้ ข้อพิจารณาว่ากรรมาชีพเกิดความแปลกแยกในธรรมชาติของตนเอง ในแง่ที่ว่า ชีวิตของกรรมาชีพขาดเสรีภาพและเวลาพักผ่อนที่เพียงพอ ความไม่เพียงพออัน เกิดจากการอุทิศชีวิตเพื่อการทำงานในโลกทุนนิยม กอปรกับเนื่องด้วยว่าในทาง เศรษฐศาสตร์แล้ว กรรมาชีพคือปัจจัยการผลิตในรูปของมนุษย์ ผู้เปี่ยมด้วย ทักษะและประสบการณ์การทำงาน ในวันวานที่เครื่องจักรและเทคโนโลยี ทั้งหลายยังไม่อาจทดแทนแรงงานมนุษย์ได้ถนัดนัก ส่งผลให้ผลผลิตทั้งหลายที่ กรรมาชีพผลิตขึ้นเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “มูลค่าส่วนเกิน” (Surplus Value) หมายถึงผลผลิตที่กรรมาชีพผลิตออกมาด้วยกำลังแรงงานของตนเองขาดดุลย ภาพที่ลงตัวกับค่าแรงและชั่วโมงการทำงาน จนเกิดเป็นความไม่ยุติธรรมภายใน ระบบการผลิต จนกล่าวต่อเนื่องได้ว่าปรากฏการณ์มูลค่าส่วนเกินคือ

ปรากฏการณ์ของการเอาเปรียบกรรมาชีพโดยนายทุน หรือที่เป็นรู้จักกันในนามของการกดขี่ขูดรีด (Marx 1992, p.113)

แม้ว่าภายในระบบการผลิตของทุนนิยม การกดขี่ขูดรีดดำเนินอย่างต่อเนื่อง แต่กรรมาชีพก็ยังจำใจผลิตซ้ำการกดขี่ขูดรีดต่อไป เนื่องด้วยชีวิตไร้ทางเลือกอื่นๆ ดังนั้น กล่าวได้ว่าในแนวทางของมาร์กซิสม์ดั้งเดิม การใช้คำว่า การกดขี่ขูดรีด มีความหมายถึงการเกิดขึ้นของมูลค่าส่วนเกินภายใต้วิธีการผลิตวิธีที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ตามที่กล่าวแล้ว ส่วนความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ของกรรมาชีพหมายถึงการที่กรรมาชีพเข้าไปมีส่วนร่วมผลิตซ้ำวงจรมูลค่าส่วนเกินโดยระลึกตัวในทุกวันของการใช้ชีวิตในการทำงานอย่างหนัก เพื่อแลกมากับเงินที่นับวันมูลค่าของเงินยิ่งน้อยลงเพราะหนี้สินรุมเร้าก่อปรกับปัญหาเงินเฟ้อ จนขาดความเป็นมนุษย์ ในแง่ที่ว่าขาดเสรีภาพและขาดเวลาพักผ่อนที่เพียงพอให้กับตนเอง จนสรุปได้ว่าความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ของกรรมาชีพในแนวทางแบบมาร์กซิสม์ดั้งเดิม หมายถึงกรรมาชีพและการยอมจำนนต่อการผลิตซ้ำโลกทุนนิยมด้วยการตกเป็นมูลค่าส่วนเกิน ตลอดจนการตกอยู่ในวงจรของการถูกพรากซึ่งความเป็นมนุษย์โดยโลกทุนนิยม แน่หนอนว่าไม่ได้หมายถึงการที่กรรมาชีพทำงานไม่ตรงสาขาวิชา ไม่ได้หมายถึงกรรมาชีพทำงานไม่สอดคล้องกับความสามารถของตนเอง และไม่ได้หมายถึงกรรมาชีพทำงานไม่สอดคล้องกับศักยภาพดั้งเดิมของตนเอง

การทำความเข้าใจความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ของกรรมาชีพจำเป็นต้องเข้าใจควบคู่กับมิติการกดขี่ขูดรีด โดยในทัศนะของมาร์กซิสม์ดั้งเดิม กล่าวได้ว่าการกดขี่ขูดรีดไม่ได้หมายถึงการที่นายทุนขายสินค้าราคาแพงเพื่อ

อัตรากำลังของตนเอง ไม่ได้หมายถึงนายทุนขึ้นราคาสินค้าเกินจริงเพื่อเอาเปรียบผู้บริโภค เป็นต้น เนื่องด้วยสิ่งเหล่านั้นเป็นไปตามกลไกราคาในระบบตลาด หมายถึงสถานที่เพื่อพบปะต่อรองกันในเชิงราคาของสินค้าระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย และการกดขี่ขูดรีดในทัศนะของมาร์กซิสม์ดั้งเดิมมีความหมายน้อยถึงน้อยมากถึงความละโมภและตัณหาของนายทุน เนื่องด้วยการวิพากษ์ทุนนิยมของมาร์กซ์ไม่ได้มุ่งฉายบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของนายทุน หากแต่มุ่งวิเคราะห์ยังข้อพิพาทและปมปัญหาภายในระบบการผลิต โดยมุ่งฉายภาพความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างตลอดจนการเกิดขึ้นของมูลค่าส่วนเกิน แม้ว่ามูลค่าส่วนเกินสะท้อนถึงความขัดแย้งระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ความขัดแย้งที่สะท้อนถึงความไม่ยุติธรรมเป็นภาพแห่งภววิสัย แต่ลูกจ้างหรือกรรมมาชีพในเชิงของอัตวิสัยก็นำเอาแรงงานของตนเองเข้าไปผลิตซ้ำวงจรความไม่ยุติธรรมนี้ต่อไปราวกับไม่มีทางเลือกในชีวิตอื่น ๆ จนกล่าวได้ว่าความไม่ยุติธรรมที่กรรมมาชีพพอใจผลิตซ้ำขึ้น โดยรู้ตัว ณ ตรงนี้ คือความหมายของความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ของกรรมมาชีพในแนวทางของมาร์กซิสม์ดั้งเดิม ตามความที่กล่าวแล้วข้างต้น มุมมองเช่นนี้จึงราวกับเป็นมุมมองของพวกเขาชอบทำร้ายตนเองหรือมาโซคิสม์ (Masochism) เนื่องด้วยมองว่ากรรมมาชีพเข้าร่วมวงจรแห่งการเผชิญกับความไม่ยุติธรรมนี้ในทุกวันของการทำงานที่ก่อโดยระบบการผลิตของทุนนิยม และจากตรงนี้ ข้อเสนอในลำดับถัดไปของมาร์กซิสม์ดั้งเดิมก็คือเสนอให้กรรมมาชีพทำลายและเอาชนะความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ของตนเองด้วยการโค่นโลกทุนนิยม ด้วยจิตมุ่งหวังว่าโลกคอมมิวนิสต์ย่อมไม่ก่อความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ของกรรมมาชีพเหมือนดังโลกทุนนิยม

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอเพื่อเสริมมาร์กซิสม์ดั้งเดิมว่า ความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ของกรรมาชีพตามใจความที่มาร์กซิสม์ดั้งเดิมวิเคราะห์ยังไม่เพียงพอ เนื่องด้วยเป็นมุมมองที่ขาดการวิเคราะห์แบบจิตวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงเสริมมุมมองโดยอาศัยทัศนะของจิตวิเคราะห์แบบลากองถึงสิ่งที่มาร์กซิสม์ดั้งเดิมมองข้าม ด้วยประการ 2 ประการเพื่อการเสริมมุมมองดังต่อไปนี้

ประการแรก ในแง่ของการทำงานของแฟนตาซีทุนนิยมที่บรรเทาการถูกกดขี่ชู้ตริตผ่านมูลค่าส่วนเกิน กล่าวคือการทำงานของแฟนตาซีทุนนิยมส่งผลต่อความรู้สึกเคลิบเคลิ้มอึดอ้อมใจให้กับกรรมาชีพ ความรู้สึกที่ว่าโลกทุนนิยมคือโลกแห่งความพึงพอใจอันเป็นที่สุด แฟนตาซีทุนนิยมทำงานใน 3 ระดับ 3 คุณค่า (1) ในเชิงคุณค่าแห่งความเป็นปัจเจกในแง่ที่ว่าการทำงานทำคือคุณค่าแห่งชีวิต (2) ในเชิงคุณค่าแห่งสังคม ในแง่ที่ว่าการทำงานในโลกทุนนิยมคือการทำงานเพื่อผู้อื่น เพื่อองค์กร ฯลฯ (3) ในเชิงคุณค่าแห่งรัฐ ในแง่ที่ว่าการทำงานในโลกทุนนิยมคือการทำงานหรือเป็นแรงงานเพื่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแก่รัฐ เท่ากับเป็นการทดแทนบุญคุณแผ่นดินผ่านฐานคิดแบบชาตินิยม เป็นต้น

เนื่องด้วยมาร์กซิสม์ดั้งเดิมขาดจิตวิเคราะห์เป็นองค์ประกอบในคำอธิบาย ส่งผลให้มาร์กซิสม์ดั้งเดิมอธิบายถึงการยอมจำนนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ของกรรมาชีพต่อความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ของตนเอง แน่หนอนว่าภาพของการยอมจำนนด้วยการเป็นมูลค่าส่วนเกินย่อมเป็นภาพที่ไม่ชวนสບอารมณ์ต่อกรรมาชีพ แต่จิตวิเคราะห์ของลากองกลับมีมุมมองเสริมจากมาร์กซิสม์ดั้งเดิมว่าแฟนตาซีทุนนิยมทั้ง 3 ระดับ 3 คุณค่า คือปัจจัยทางการเมือง

ที่สามารถช่วยบรรเทาภาพของความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ของ
กรรมาชีพลงไม่มากนัก และแฟนตาซีทุนนิยมส่งผลต่อการผลิตซ้ำความแปลก
แยกเหล่านั้นต่อไปได้งายขึ้น โดยแฟนตาซีทุนนิยมเชิญชวนให้กรรมาชีพ
เคลิบเคลิ้มและอิมเมมไปกับแฟนตาซีที่ทุนนิยมสวมใส่ไว้ให้นัยน์ตาทั้งในแง่
ความเป็นปัจเจก สังคมและรัฐ ตามที่กล่าวแล้ว และที่สุดแล้วแฟนตาซีทุนนิยม
ทั้ง 3 ระดับ 3 คุณค่าตามที่กล่าวมา ส่งผลให้กรรมาชีพมองข้ามหรือแทบไม่รู้สึกร
ถึงการที่ตนเองตกต้องเป็นมูลค่าส่วนเกินภายในโลกทุนนิยม และพร้อมกลับเข้าไป
ผลิตซ้ำโลกทุนนิยมอย่างไม่มีที่สิ้นสุด กรรมาชีพลักษณะนี้จึงเป็นกรรมาชีพ
วิปลาส กรรมาชีพที่พร้อมใจเป็นทาสสมัยใหม่ (Modern Slavery) ภายใต้โลกทุน
นิยมและโลกสมัยใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยคำว่า “อารยะ” (Civilized) อย่างละมุน
ละม่อม ดังที่เดอเลิซคล้อยตาม บารุช สปิโนซา (Baruch Spinoza) เรียก
กรรมาชีพลักษณะนี้ว่า “ภาวะทาสโดยสมัครใจ” (Voluntary Servitude)
(Deleuze and Guattari 2004, p.127) หมายถึงทาสที่แตกต่างกับระบบทาสสมัย
โบราณที่ขาดความละมุนละม่อม เหตุเพราะโลกเก่านั้นเน้นการใช้กำลังบีบบังคับ
ในการค้าทาส ดังนั้น แม้วามูลค่าส่วนเกินที่มีความสัมพันธ์กับความแปลกแยกใน
ธรรมชาติมนุษย์ของกรรมาชีพคือปรากฏการณ์ที่เจ็บปวดแสนสาหัส แต่
ท่ามกลางที่แฟนตาซีทุนนิยมดำเนินการเคลือบโอ้โก้อันบิดเบือน ทว่าน่าหลงใหล
เหล่านี้ ให้แก่กรรมาชีพ มูลค่าส่วนเกินจึงถูกบรรเทาภาพแห่งการกดขี่ขูดรีดหรือ
ภาพของการเอารัดเอาเปรียบกันอย่างรุนแรงลง เหตุเพราะแฟนตาซีทุนนิยมที่
ดำเนินการทั้ง 3 ระดับ 3 คุณค่า ส่งผลให้กรรมาชีพยอมรับได้และพร้อมผลิตซ้ำ
ความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ของตนเองในระบบการผลิตแห่งทุนนิยมสืบ
ต่อไป และยังหมายถึงแฟนตาซีทุนนิยมส่งผลให้ความเป็นมาโซคิสม์ของ

กรรมาชีพผ่องหนักเป็นเบาขึ้นในที่สุด มุมมองเหล่านี้เป็นมุมมองที่มาร์กซิสม์
ดั้งเดิมมองข้าม

ประการที่สอง ข้อเสนอของมาร์กซิสม์ดั้งเดิมที่เชื่อว่ากรรมาชีพต้อง
ทำลายและเอาชนะความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ของตนเองเพื่อเปลี่ยน
ผ่านโลกทุนนิยมสู่โลกคอมมิวนิสต์ โลกคอมมิวนิสต์เป็นโลกที่ความแปลกแยกใน
ธรรมชาติมนุษย์สูญสิ้นไป ข้อเสนอนี้เป็นข้อเสนอที่เกิดข้อถกเถียงตามมา
คำถามที่ชวนขบคิดคือมาร์กซิสม์ดั้งเดิมมั่นใจได้อย่างไรว่าโลกคอมมิวนิสต์คือ
โลกที่คนทุกคนรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พวกเขามั่นใจได้อย่างไรว่าโลกคอม
มิวนิสต์เป็นโลกที่ปราศจากคนตกขอบ เป็นต้น เนื่องด้วยคงไม่มีสังคมใดที่ไม่มี
คนรู้สึกแปลกแยก ดังนั้น ในทุกสังคมย่อมมีสมาชิกบางรายหรือไม่มากก็น้อยที่
รู้สึกถึงความไม่เป็นส่วนหนึ่งกับสังคมที่ตนเองสังกัด และทุกสังคมย่อมมีสมาชิก
ที่รู้สึกถึงความขาดพร่องที่สังคมยึดเยียด

ด้วยข้อพึงตระหนักข้างต้น จิตวิเคราะห์ของลากรองอธิบายความแปลก
แยกในธรรมชาติมนุษย์โดยใช้คำว่า Aphanisis คำที่ลากรองอธิบายโดยจำแนก
เป็น 2 ส่วน (Lacan 2018, p.207) (1) Aphanisis หมายถึง การที่ตัวตนมนุษย์
เป็นส่วนหนึ่งกับความปรารถนาของผู้อื่น หมายถึงภายใต้ร่มเงาของความ
ปรารถนาของผู้อื่น ย่อมส่งผลให้ตัวตนของมนุษย์ที่แท้จริงเป็นตัวตนที่ขาดพร่อง
กล่าวอีกนัยหนึ่งคือภายใต้ร่มเงาของความเป็นอื่น ถึงแม้มนุษย์พยายามค้นหาว่า
ตัวตนที่แท้จริงของตนเอง รวมถึงความปรารถนาของตนเองโดยแก่นแท้คือสิ่งใด
ก็หาได้ยาก จนกระทั่งถึงหาไม่พบ (2) Aphanisis หมายถึงการแยกตัวออกจาก
การเป็นไปตามความปรารถนาของผู้อื่น ย่อมส่งผลให้ที่ว่ามนุษย์พอจะระบุได้

บ้างว่าตนเองคือใครและคิดปรารถนาสิ่งใด เพียงแต่เรื่องที่ปรารถนาเป็นเรื่องที่ขาดพร่องต่อสังคมในชีวิตจริง หมายถึงเป็นสิ่งพึงปรารถนาที่เป็นไปไม่ได้ เช่น โลกคอมมิวนิสต์ตามแนวทางของมาร์กซ์ เป็นต้น นับเป็นสิ่งพึงปรารถนาที่ขาดพร่องต่อสังคมในชีวิตจริง เป็นสิ่งพึงปรารถนาที่ห่างไกลความเป็นไปได้ เพราะไม่มีอยู่จริงในชีวิตจริง ดังนั้น สิ่งใดก็ตามที่พึงปรารถนา แต่สิ่งนั้นยังไม่ได้เป็นจริงในชีวิตจริง สิ่งนั้นย่อมเป็นสิ่งที่แปลกแยกในความคิดของผู้อื่นในสังคมแห่งการใช้ชีวิตจริงและเป็นปัจจัยแห่งการเกิดความรู้สึกแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ของผู้ปรารถนาแต่แรกเช่นกัน (Lacan 2018, p.207)

ประเด็นของลากองตามที่กล่าวไปข้างต้นเป็นประเด็นที่มาร์กซิสม์ดั้งเดิมมองข้าม พวกเขายึดติดมุมมองว่าโลกคอมมิวนิสต์นำพึงปรารถนา โลกคอมมิวนิสต์เป็นโลกที่ความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ถูกทำลายลง โดยขาดการพิจารณาว่าแท้จริงแล้วการขบคิดถึงโลกคอมมิวนิสต์ในฐานะสิ่งพึงปรารถนาที่ยังห่างไกลการดำเนินชีวิตจริงของคนส่วนใหญ่ในโลกทุนนิยมแต่แรกนี่เองที่เป็นความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์แต่ต้น เนื่องด้วยเป็นภาพสะท้อนความคิดที่แปลกแยกกับผู้อื่นที่ใช้ชีวิตในทุนนิยมแต่แรก นอกจากนี้ ประเด็นที่มาร์กซิสม์ดั้งเดิมมองข้ามก็คือก่อนก้าวเข้าสู่โลกคอมมิวนิสต์ กลุ่มก้อนแห่งมวลชีวิตของกรรมาชีพฮิสทีเรียที่รวมพลังปลดปล่อยจากทุนนิยมสะท้อนถึงขับเคลื่อนทางการเมือง ขับเคลื่อนทางการเมืองเหล่านี้สร้างกิจกรรมในแง่ของการเดินทางข้ามพื้นที่ของตนเอง เพื่อหลอมรวมเข้าด้วยกันจนกลายเป็นพลัง พลังเหล่านี้คือเครื่องจักรสงครามของเหล่าผู้พเนจร ขับเคลื่อนเหล่านี้คือตัวตนที่แท้จริงของกรรมาชีพที่ปฏิเสธคล้อยตามความปรารถนาของผู้อื่น ขับเคลื่อนเหล่านี้ก็มีใช้ว่าจะไม่รู้สึกแตกต่าง แยกแยก หรือเกิดความรู้สึกไม่เข้าพวก (Non-Belonging)

กับตนเองและผู้อื่น เนื่องด้วยซับซ้อนทางการเมืองลักษณะนี้ไม่เข้าพวก
กรรมมาชีพอิสที่เรียเหล่านี้จึงแปลกแยกจากความปรารถนาของโลกทุนนิยม
แปลกแยกจากกรรมมาชีพวิปลาส และแปลกแยกจากกรรมมาชีพเบียงเบน และ
สุดท้ายแต่ไม่ท้ายสุด แม้ว่าซับซ้อนทางการเมืองตามที่กล่าวมานี้มีความแปลก
แยกกับผู้อื่น แต่ซับซ้อนทางการเมืองลักษณะนี้แปลกแยกเพื่อปลดปล่อยจากทุน
นิยมและเพื่อเลิกผลิตซ้ำความแปลกแยกในทุนนิยมมากกว่าเป็นเพียงแรงงานที่
ผลิตซ้ำความแปลกแยกธรรมชาติมนุษย์ของกรรมมาชีพภายในทุนนิยม จะเห็นได้
ว่าความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์เกิดขึ้นในทุกที่ เพียงแต่แปลกแยกใน
รูปแบบใดเท่านั้น เช่น ด้วยแฟนตาซีทุนนิยมทั้ง 3 ระดับ 3 คุณค่า กรรมมาชีพเต็ม
ใจแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ตนเองเพื่อผลิตซ้ำทุนนิยม เพื่อรู้สึกเข้าพวกกับ
ทุนนิยม หรือ รู้สึกแปลกแยกในลักษณะไม่เข้าพวกอย่างเป็นเกียรติเพื่อเลิกผลิต
ซ้ำ เพื่อรู้สึกไม่เข้าพวกกับทุนนิยม เพื่อทำลายแฟนตาซีทุนนิยมทั้ง 3 ระดับ 3
คุณค่า และเพื่อการเมืองปลดปล่อยจากทุนนิยม เป็นต้น เนื่องจากประเด็น
เหล่านี้เป็นประเด็นที่จิตวิเคราะห์เสนอและวิพากษ์เพื่อการขบคิดเกี่ยวกับความ
แปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ที่ปรากฏได้ในทุกที่ จึงมีความแตกต่างกับข้อเสนอ
ของมาร์กซิสม์ดั้งเดิมที่เน้นแต่การเอาชนะความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ใน
โลกคอมมิวนิสต์ มุมมองที่มองโลกคอมมิวนิสต์ในแง่ดีเกินไปชนิดขาดความ
ระมัดระวัง

อภิปรายผล 5: กรรมมาชีพและวิภาษวิธีของเอ็นจอยเมนต์

เอ็นจอยเมนต์หมายความว่าอย่างไร หากเริ่มต้นพิจารณาใน
ความหมายทั่วไปในครรลองที่แตกต่างจากจิตวิเคราะห์ของลากอง กล่าวได้ว่า

เอ็นจอยเมนต์หมายถึงอารมณ์ของมนุษย์อันเกี่ยวข้องกับความสุขสนาน ความสำราญใจ ความสะอาดใจ ความบันเทิงเรีงรมณ์ เป็นต้น มุมมองเกี่ยวกับเอ็นจอยเมนต์เช่นนี้เป็นมุมมองที่ไม่ใช่แนวทางของลากอง เนื่องด้วยเป็นมุมมองที่เป็นปกติวิสัย เมื่อนำมาปรับใช้กับความคิดทางการเมืองของกรรมาชีพแนวมาร์กซ์ และความคิดแบบหลังโครงสร้างนิยมของเดอเลซย่อมมีข้อจำกัดพอสมควร

ผู้วิจัยทบทวนเอ็นจอยเมนต์ของลากองเพื่อนำมาขบคิดร่วมกับการเมืองของกรรมาชีพแนวมาร์กซ์และความคิดแบบหลังโครงสร้างนิยมของเดอเลซ ผู้วิจัยพบว่าเอ็นจอยเมนต์ตามข้อเสนอของลากองใช้ภาษาฝรั่งเศสว่า *jouissance* เอ็นจอยเมนต์ของลากองมีความหมายพิเศษ ความหมายพิเศษในที่นี้เป็นเพราะข้อเสนอว่าด้วยเอ็นจอยเมนต์ของลากองแตกต่างกับความสุขสนานและอารมณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสุขสนานของมนุษย์ แตกต่างจนเรียกได้ว่าไม่สามารถหาคำแปลในภาษาไทยได้ถนัด ผู้วิจัยจึงตัดสินใจใช้ทับศัพท์เนื่องด้วยมองว่าเป็นมโนทัศน์เฉพาะของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของลากอง

เอ็นจอยเมนต์ของลากองหมายถึงมนุษย์และการปฏิเสธของมนุษย์ต่อข้อกำหนดและข้อหวงห้ามต่างๆ ตามแบบแผนแห่งบรรทัดฐานสังคม กล่าวคือแรกเริ่มเดิมทีนั้น บรรทัดฐานเปี่ยมด้วยวัตถุประสงค์พื้นฐานในการบริหารจัดการสัญชาติญาณ ความก้าวร้าว และความน่ากลัวทุกประการในตัวมนุษย์ สังคมสมัยใหม่จึงกำหนดบรรทัดฐานของสังคมหรือกติกาขึ้นเพื่ออนุญาตต่อสิ่งที่พึงกระทำได้และสิ่งที่พึงกระทำไม่ได้ ระเบียบแห่งสังคมสมัยใหม่จึงส่งผลกระทบโดยตรงต่อความปรารถนาของมนุษย์

ความปรารถนาของมนุษย์ คือ สิ่งที่ลากองคล้อยตามข้อเสนอของสปิโนซา โดยข้อเสนอที่ลากองคล้อยตามสปิโนซาคือกล่าวหาว่า ความปรารถนา

คือแก่นแห่งความเป็นมนุษย์ (Lacan) เมื่อแก่นแห่งความเป็นมนุษย์เผชิญกับการจัดระเบียบของสมัยใหม่ ณ ตรงนี้ จึงเกิดเป็นความอึดอัดอึดอึดขึ้นในใจของมนุษย์ เนื่องด้วยมาตรฐานสังคมหรือบรรทัดฐานสังคมทั้งหลายวางรากฐานอยู่ที่โครงสร้างหลัก 2 องค์ประกอบ คือ การอนุญาตการกระทำ (Permission) และการหวงห้ามการกระทำ (Prohibition)

โครงสร้างหลักทั้ง 2 องค์ประกอบส่งผลกระทบต่อความปรารถนาของมนุษย์โดยตรง จนกล่าวได้ว่าโครงสร้างหลักทั้ง 2 หล่อหลอมตัวขึ้นกลายเป็นปมอติบัส (Oedipal Complex) ปมแรกเริ่มที่นำไปสู่ข้อหวงห้าม การกีดกัน และการกีดขวางความปรารถนาของมนุษย์ และกล่าวได้ว่าปมอติบัสคือต้นเหตุหรือมูลเหตุแห่งการกำพรากความปรารถนา ส่งผลให้มนุษย์ในสังคมสมัยใหม่ล้วนเผชิญความขาดพร่องเป็นปรากฏการณ์เชิงสากลนิยม หมายถึงในเชิงภาวะวิสัยแล้วความขาดพร่องและการสกัดกั้นความปรารถนาถือเป็นสากลนิยมแห่งชีวิตมนุษย์ในทุกสังคม จนท้ายที่สุดแล้ว ปมอติบัสที่ทำงานผ่านการอนุญาตการกระทำและการหวงห้ามการกระทำก็ทำหน้าที่เป็นหลักการแห่งสภาวะความเป็นจริง (Reality Principle) หมายถึงหลักการเพื่อการดำเนินชีวิตภายใต้ข้อกำหนดและระเบียบแบบแผน พร้อมกันนั้นปมอติบัสก็กำหนดให้ตัวของมันเองเป็นหลักการแห่งความพึงพอใจ (Pleasure Principle) หมายถึงหลักการเพื่อกำหนดขอบเขตความปรารถนา ขอบเขตความปรารถนาจำเป็นต้องเกิดขึ้นเพื่อป้องกันการกระทำของมนุษย์ที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้อื่นในสังคม

ท่ามกลางปมอติบัสในฐานะปัจจัยสกัดกั้นความปรารถนาของมนุษย์ ความขาดพร่องของความปรารถนาของมนุษย์จึงเกิดขึ้น ต่อมาจึงส่งผลต่อการกระทำของมนุษย์ที่อุตริกล้ำคุกคามระเบียบ เอ็นจอยเมนต์ของลากองหมายถึง

ประเด็นนี้เอง ประเด็นที่ว่า ท่ามกลางความขาดพร่องของมนุษย์ มนุษย์จึงอุตริในการฝ่าฝืนระเบียบจนเท่ากับเป็นการทำลายปมอติบัส บัจจยที่กีดขวางความปรารถนา และมีหน้าซำ ยังกล่าวตามติดได้ว่าการทำลายปมอติบัส คือ เอ็นจอยเมนต์ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือเอ็นจอยเมนต์สะท้อนถึงการกระทำของมนุษย์ ในฐานะชับเจคที่กล้าฝ่าฝืน ก้าวล่วงและก้าวข้ามหลักแห่งความพึงพอใจที่กำหนดขอบเขตความปรารถนาแก่พวกเขา ดังที่กล่าวแล้ว และจะกล่าวซ้ำอีกครั้งว่าในความหมายโดยพื้นฐานที่สุด เอ็นจอยเมนต์คือการก้าวข้ามหลักการแห่งความพึงพอใจ (Beyond Pleasure Principle) (Lacan 2006a, pp.58-74) หลักการที่ประจักษ์เป็นกระจกส่องสะท้อนถึงมนุษย์และการกระทำของพวกเขาที่ทำหายข้อหวงห้ามต่างๆ ตามแบบแผนแห่งบรรทัดฐานสังคม เนื่องด้วยเป็นการกระทำที่ทำหายหลักการแห่งความพึงพอใจ เอ็นจอยเมนต์จึงเป็นการกระทำที่ก่อควนและรบกวนสายตาผู้อื่น เอ็นจอยเมนต์ของใครก็ตามย่อมแลกมากับการกระทำที่ไม่ชวนน้ามอง ยกตัวอย่างในแง่การเมือง เช่น คอร์รัปชั่น เป็นต้น

เมื่อเอ็นจอยเมนต์เกิดขึ้น แนวโน้มหนึ่งก็ตามมาเช่นกัน แนวโน้มนั้นคือ ผู้กระทำการเอ็นจอยเมนต์รู้สึกขาดพร่องและมีความอยากที่จะก่อการกระทำการเอ็นจอยเมนต์อยู่เรื่อยๆ เอ็นจอยเมนต์จึงสะท้อนถึงการกระทำของมนุษย์ที่สัมฤทธิ์ผลแล้ว แต่ความสัมฤทธิ์ผลนั้นกลับไม่ก่อความพึงพอใจ หากแต่ความสัมฤทธิ์ผลกลับกลายเป็นการก่อความขาดพร่องขึ้นในใจ จนผลักดันและขับดันให้มนุษย์ก่อการกระทำซ้ำๆ เดิมๆ นั้นอีกครั้ง ทำไปเรื่อยๆ ไม่มีวันพอ ความย้อนแย้งหนึ่งที่เกิดขึ้นคือเอ็นจอยเมนต์ไม่ได้หมายถึงมนุษย์ไร้การครอบครองสิ่งพึงปรารถนาหรือปราศจากซึ่งความสัมฤทธิ์ผลในการกระทำของตนเอง หากแต่หมายถึงมนุษย์ได้ครอบครองสิ่งพึงปรารถนานั้นแล้ว แต่กลับรู้สึกขาดพร่อง

ต่อการครอบครองสิ่งพึงปรารถนานั้นๆ เอ็นจอยเมนต์จึงสะท้อนความพอใจกับการกระทำของตนเองในระดับหนึ่ง แต่ขณะเดียวกันก็สะท้อนความไม่พอใจและความไม่พอดีของมนุษย์ รวมถึงความขาดพร่องทั้งหมดโดยพร้อมเพรียงกัน เอ็นจอยเมนต์จึงมีความเจ็บปวดหมายถึงความขาดพร่องต่างๆ เป็นองค์ประกอบร่วมกับความพอใจเสมอ (Lacan 1992, p.184) จนนำไปสู่แรงขับ (Drive) ที่ก่อการกระทำที่ทำลายอติบัติสักครั้งและทำซ้ำๆ ไปเรื่อยๆ ชนิดปราศจากความพอดี ราวกับพยายามแสวงหาจุดอึดอัดแห่งความพึงพอใจ แต่แล้วก็ยังเป็นจุดที่ไม่เคยแสวงหาได้ เช่น คอร์รัปชันไม่เคยแสวงหาจุดพอดี แต่สังเกตได้ว่าแม้ว่าผู้กระทำการทุจริตสัมฤทธิ์ผลการกระทำแล้ว ก็ยังรู้สึกขาดพร่องในการกระทำของตนเองเสมอๆ จนต้องทำการล้วงละเมิดความสุจริตชนิดซ้ำๆ ไปเรื่อยๆ เป็นต้น ในเมื่อเอ็นจอยเมนต์เกี่ยวข้องกับการสัมฤทธิ์ผลการกระทำที่ขาดความพอดีกลายเป็นความขาดพร่อง จนสร้างแรงขับที่ขับเคลื่อนการกระทำเดิมอยู่เนื่องๆ ส่งผลให้เอ็นจอยเมนต์ในการกระทำเดิมกลายเป็นความล้นเกินในท้ายที่สุด (Lacan 2006a, pp.671-702)

ใจความข้างต้นคือความหมายของเอ็นจอยเมนต์ในแนวทางของลากอง ผู้วิจัยเสนอว่าการปรับใช้เอ็นจอยเมนต์ในแนวทางของลากองเพื่อทำความเข้าใจทุนนิยมและการเมืองเพื่อปลดปล่อยจากทุนนิยมสามารถจำแนกได้เป็น 2 นิพนธ์ โดยทั้ง 2 นิพนธ์นี้ไม่ได้ผสมผสานสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ด้วยเหตุนี้จึงขนานนามว่า วิชาวิธีของเอ็นจอยเมนต์ โดยแบ่งออกเป็นเอ็นจอยเมนต์ในนิพนธ์ที่หนึ่ง หมายถึงเอ็นจอยเมนต์ทางการเมืองที่ยังเป็นปรากฏการณ์ ก็ยังสนับสนุนส่งเสริมทุนนิยม และเอ็นจอยเมนต์ในนิพนธ์ที่สอง หมายถึงเอ็นจอยเมนต์ที่ยังเป็นปรากฏการณ์ ก็ยังกัดเซาะและทำลายทุนนิยม ผู้วิจัย

ยืนยันว่าเอ็นจอยเมนต์ในนิพนธ์ที่สองมีความสัมพันธ์กับกรรมาชีพอิสทีเรีย และ สอดคล้องอย่างลงตัวกับการเมืองของกรรมาชีพในแนวทางของมาร์กซ์ ตลอดจนสัมพันธ์ได้อย่างระดับหนึ่งกับปรัชญาหลังโครงสร้างนิยมของเดอเลซ โดยการอธิบายจะเริ่มจากเอ็นจอยเมนต์ในนิพนธ์ที่หนึ่งก่อน

เอ็นจอยเมนต์ในนิพนธ์ที่หนึ่ง หมายถึง การเผชิญกันระหว่างเอ็นจอยเมนต์ของนายทุนและเอ็นจอยเมนต์ของนักเคลื่อนไหวเสรีนิยม การเผชิญกันนี้มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเอ็นจอยเมนต์เชิงอัตวิสัยและเอ็นจอยเมนต์เชิงภาววิสัย โดยมีรายละเอียดดังนี้ กล่าวคือหากเริ่มต้นโดยกล่าวอย่างยุดิธรรมแล้วเอ็นจอยเมนต์ของนายทุนหมายถึงความรู้สึกขาดพร่องของนายทุน ท่ามกลางที่จริงๆ แล้วนายทุนเองก็สัมฤทธิ์ผลแล้วในการสะสมกำไร สะสมทรัพย์สิน และความมั่งคั่ง แต่ถึงแม้ว่านายทุนสัมฤทธิ์ผลแล้ว ก็ยังเกิดความรู้สึกขาดพร่องและขาดความพอดีภายในหัวใจอย่างต่อเนื่อง ด้วยพื้นฐานความขาดพร่องตามข้อเสนอของลากอง จึงส่งผลให้เกิดเป็นแรงขับในการสะสมกำไรและความมั่งคั่งอย่างต่อเนื่องของนายทุน การสะสมกำไรและความมั่งคั่งของนายทุนจึงไม่ได้เกิดจากปัจจัยความโลภและตัณหาเท่านั้น และไม่ได้เกิดจากความไม่สัมฤทธิ์ผลในการดำเนินธุรกิจที่นำสู่ความมั่งคั่งของตนเอง แต่เกิดจากความรู้สึกขาดพร่องเป็นปัจจัยสืบเนื่อง นอกจากนี้ ผู้วิจัยปรับใช้เอ็นจอยเมนต์ของลากอง โดยเห็นว่าความกดดัน ความเจ็บปวดและแผลใจที่นายทุนได้รับจากการทำธุรกิจ รวมถึงจากความไม่แน่นอนในโลกทุนนิยม ส่งผลต่อการที่นายทุนจำเป็นต้องนำเอาความพอใจในด้านอื่นๆ มาทดแทนความทุกข์ของตนเอง หมายถึงความเจ็บปวดในโลกทุนนิยมที่นายทุนได้รับส่งผลต่อพฤติกรรมต่างๆ เพื่อปรนเปรอความสุขอย่างไร้พอดีของนายทุน ตัวอย่างเช่น การบริโภคสินค้าต่างๆ ในโลก

ทุนนิยมในระดับเกินพอดีอาจจะไม่ใช่ความคลั่งไคล้ในวัตถุนิยม มากกว่าเพื่อ บำบัดและปรนเปรอความสุขท่ามกลางความทุกข์ให้กับตัวของนายตนเอง ราว กับสะกดจิตให้ตนเองมีความสุขขึ้นบ้างท่ามกลางความทุกข์ระทมอย่างแสนสาหัสในโลกธุรกิจ ประเด็นนี้เป็นการปรับใช้ในลักษณะที่พยายามรักษาข้อความ ที่ลากองกล่าวว่าเป็นจอยเมนต์สะท้อนความเจ็บปวดและความพอใจในเวลา เดียวกัน อย่างไรก็ตาม เอ็นจอยเมนต์ลักษณะนี้ก็เป็นเอ็นจอยเมนต์ที่ปราศจาก การต่อต้านและปลดปล่อยจากทุนนิยม

เอ็นจอยเมนต์ของนักเคลื่อนไหวเสรีนิยม หมายถึง นักเคลื่อนไหวทาง การเมืองที่ยิ่งเคลื่อนไหวผ่านข้อเรียกร้องต่างๆ ข้อเรียกร้องเหล่านั้นกลับยังไม่ ส่งผลกระทบใดๆ ต่อโลกทุนนิยม เอ็นจอยเมนต์ของนักเคลื่อนไหวทางการเมือง สะท้อนการเปิดฉากการเมืองในทุกเรื่องหรือทุกมิติ トラบเท่าที่นักเคลื่อนไหว ทั้งหลายมองว่าประเด็นที่หยิบยกมาเคลื่อนไหวคือการต่อสู้กับความอยุติธรรม นักเคลื่อนไหวสายเสรีนิยมเปี่ยมด้วยแรงขับในการวิพากษ์วิจารณ์ประเด็น การเมือง สังคม วัฒนธรรมในทุกมิติที่ตนเองขาดความสพอารมณ และเป็นข้อ พิณจต่อของผู้วิจัยได้ว่าข้อเรียกร้องต่างๆ ยังเป็นความขาดพร่อง เพราะยังมีได้ ประสบชัยชนะอันใดเท่าที่ควร เนื่องด้วยอำนาจนิยมยังคงสถิตในศูนย์กลาง การเมือง ความขาดพร่องจึงเป็นเงื่อนไขของเอ็นจอยเมนต์ทางการเมืองของนัก เคลื่อนไหวทางการเมืองที่ต้องดำเนินต่อไปเพื่อได้รับความปรารถนาที่ยังขาด พร่องนั้น ประเด็นนี้เป็นการปรับใช้ในลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงความขาดพร่อง อันเกิดจากโครงสร้างเชิงภววิสัยที่ดำเนินการผ่านปมอิติปัส ตามที่กล่าวแล้ว ข้างต้น แน่นนอนว่าเอ็นจอยเมนต์ของนักเคลื่อนไหวเสรีนิยมปราศจากการต่อสู้กับ ทุนนิยมและปราศจากการปลดปล่อยจากทุนนิยมในครรลองของมาร์กซ์

จากข้างต้น ผู้วิจัยเสนอให้พินิจเอ็นจอยเมนต์ในเชิงอัตวิสัย หมายถึง เอ็นจอยเมนต์ของนายทุนที่สัมฤทธิ์ผลการกระทำของตนเองแล้ว แต่ด้วยความ ย้อนแย้งในจิต จึงกลายเป็นการเผชิญกับความขาดพร่อง จนต้องมีแรงขับเพื่อ แสวงหาความพอใจ แต่ทว่าก็ไม่สามารถแสวงหาความพอใจได้ ความขาดพร่อง จึงกลายเป็นแรงขับเพื่อสะสมกำไรต่อเนื่อง จึงเกิดเป็นเอ็นจอยเมนต์เชิงอัตวิสัย ขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยเสนอให้พินิจเอ็นจอยเมนต์ในเชิงภววิสัย หมายถึง เอ็นจอยเมนต์ของนักเคลื่อนไหวเสรีนิยมที่เผชิญกับอำนาจนิยม อำนาจที่วางตน เป็นปมอติติปัส ปมที่ขวางกั้นความปรารถนาของพวกเขา จนพวกเขาต้อง ดำเนินการต่อสู้เพื่อได้รับมาซึ่งความปรารถนาที่ยังขาดพร่องอยู่ และเป็น ที่ชัดเจนว่าเอ็นจอยเมนต์ทั้งในเชิงอัตวิสัยและเอ็นจอยเมนต์เชิงภววิสัยไม่ได้ นำไปสู่การปลดปล่อยจากทุนนิยม

เอ็นจอยเมนต์ในนิพนธ์ที่สอง หมายถึงการปฏิเสธการเผชิญกันทาง ความคิดของเอ็นจอยเมนต์ในนิพนธ์ที่หนึ่ง สอดคล้องกับหลักของวิชาวิธีที่มี หลักคิดว่า ตำแหน่งการคิดที่สัมบูรณ์ย่อมเกิดขึ้นท่ามกลางการปฏิเสธสิ่งที่ ปฏิเสธกันเองอยู่ก่อนแล้ว โดยเอ็นจอยเมนต์ในนิพนธ์ที่สองมุ่งปลดปล่อย กรรมมาชีพจากโลกทุนนิยม ในเมื่อให้ภาพสะท้อนเอ็นจอยเมนต์ที่สอดคล้องกับ การเมืองกรรมมาชีพในแนวทางของมาร์กซ์ จึงเป็นเอ็นจอยเมนต์ที่แตกต่างกับ เอ็นจอยเมนต์ของนายทุนและเอ็นจอยเมนต์ของนักเคลื่อนไหวเสรีนิยม แน่นนอน ว่าเอ็นจอยเมนต์ลักษณะนี้สะท้อนเอ็นจอยเมนต์ของกรรมมาชีพฮิสทีเรียตามความ ที่กล่าวแล้วข้างต้น เอ็นจอยเมนต์ในนิพนธ์นี้สะท้อนชัดเจตทางการเมือง หมายถึง เป็นชัดเจตทางการเมืองที่ทะลวงผ่าน และก้าวข้ามแฟนตาซีทุนนิยม

และซับซ้อนทางการเมืองตัวเดียวกันนี้สามารถสร้างความแปลกแยกในธรรมชาติมนุษย์ของตนเอง ในลักษณะที่ไม่ทำตนสอดคล้องกับความปรารถนาของผู้อื่น ความปรารถนาที่บิดาลการรับรู้ตัวตนเองผิดพลาดนามว่าอีโก้ และไม่สอดคล้องกับกรรมาชีพวิปลาสรวมถึงกรรมาชีพเปียงเบน

เอ็นจอยเมนต์ในนิพนธ์ที่สอง จึงเป็นที่แน่แท้ว่าตกเป็นของการเมืองเพื่อการปลดปล่อยจากทุนนิยม แต่เนื่องด้วยเอ็นจอยเมนต์เป็นความขาดพร่องเสมอ กติกาความขาดพร่องในเรื่องนี้ก็ไม่มีความข้อยกเว้นกับความปรารถนาในการปลดปล่อยจากโลกทุนนิยมเช่นกัน กล่าวให้ชัดก็คือการเมืองเพื่อการปลดปล่อยจากทุนนิยมเป็นความขาดพร่อง เป็นวัตถุตัวเล็กของลากอง หมายถึงเป็นวัตถุที่พึงปรารถนาที่ปราศจากการมีอยู่จริงในชีวิตจริง หรืออีกนัยหนึ่งคือเป็นวัตถุที่เป็นไปไม่ได้ในชีวิตจริงในเวลาจริง ตามที่กล่าวแล้วข้างต้น เช่นนั้นแล้ว ก็กล่าวได้ว่าโลกหลังทุนนิยมหรือโลกคอมมิวนิสต์ในขณะนี้จึงมีสถานะเป็นเพียงวัตถุตัวเล็กเท่านั้น ส่วนซับซ้อนทางการเมืองเพื่อการปลดปล่อยจากทุนนิยมหรือกรรมาชีพแห่งการเมืองแนวมาร์กซ์ก็คือกลุ่มก้อนแห่งพลังชีวิตที่มีแรงขับต่อความปรารถนาต่อโลกดังกล่าวที่ยังมาไม่ถึงเท่านั้น

เอ็นจอยเมนต์ในนิพนธ์ที่สอง จึงตามติดด้วยลักษณะชีวิตที่ว่าเป็นการหลอมรวมกันของกรรมาชีพที่มาจากหลากหลายสถานที่ หมายถึงในทางปรัชญาของเดอเลซแล้ว กรรมาชีพสลายเส้นแบ่งทางพื้นที่ที่ตนเองคุ้นเคย เพื่อการพบปะพบเผชิญในการเป็นพลังชีวิตร่วมกัน จากความหลากหลายทางพื้นที่นั้น มวลพลังชีวิตเหล่านั้นก็ปักลงในพื้นที่ใหม่ที่มวลชีวิตเหล่านั้นสามารถร่วมมือกันได้ ประจวบเป็นเครื่องจักรสงครามที่คนพเนจรทั้งหลายมีส่วนร่วมเพื่อปลดปล่อย

จากทฤษฎี โดยสรุป เอ็นจอยเมนต์ในนิพนธ์ที่สองจึงปฏิเสธอย่างมีนัยยะสำคัญ ต่อเอ็นจอยเมนต์ในนิพนธ์ที่หนึ่ง และ ณ ตรงนี้ นับเป็นการสะท้อนถึงเป้าหมาย ปลายทางของวิภาษวิธีของเอ็นจอยเมนต์

ข้อเสนอแนะ

เนื้อหาตามใจความที่กล่าวมาทั้งหมดในส่วนที่แล้วสะท้อนว่าวาทกรรม ในกระแสรากของลากองหมายถึงกิจกรรมของภาษาที่มุ่งสถาปนาความสัมพันธ์ ทางสังคมชุดหนึ่ง หรือเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมชุดหนึ่ง ใน แง่นี้ วาทกรรมตามนิยามของผู้วิจัยปราศจากความหมายในแง่มุมเดียวกับฟูโกต์ วาทกรรมในแบบแผนของฟูโกต์มุ่งถ่ายทอดมิติการครอบงำ อำนาจ ความรู้ และ ความจริง ดังนั้น วาทกรรมกรรมาชีพ หมายถึงกิจกรรมแห่งภาษาที่มุ่งถ่ายทอด โลกทัศน์ความคิดของกรรมาชีพ รวมถึงสะท้อนความสัมพันธ์ทางสังคมและ เศรษฐกิจที่กรรมาชีพเผชิญภายใต้โลกและระบบการผลิตของทุนนิยม โดย สะท้อนมุมมองออกมาในแง่ของการดำรงในฐานะเครื่องมือการผลิตพร้อมทั้งตั้ง คำถามใหม่ถึงการดำรงอยู่ในรูปแบบใหม่ผ่านการสร้างกิจกรรมทางการเมืองเพื่อ การปลดปล่อยจากทุนนิยมและชีวิตที่เปี่ยมด้วยพลังงานของการสลายเส้นแบ่ง การลากเส้นแบ่งใหม่ การเป็นคนพเนจรและเครื่องจักรสงคราม ตามที่กล่าวแล้ว ข้างต้น นอกจากนี้ได้กล่าวแล้วว่า ด้วยความเป็นบูรณาการร่วมกับจิตวิเคราะห์ วาทกรรมกรรมาชีพมีความแตกต่างบ้างกับมาร์กซิสม์ดั้งเดิมและนีโอมาร์กซิสม์ ในเชิงทฤษฎี ดังที่ได้อภิปรายผลแล้วข้างต้น

อย่างไรก็ตาม วาทกรรมกรรมาชีพยังสามารถพัฒนาปรับปรุงต่อไปได้ ในอนาคต โดยผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงทฤษฎีเข้ากับ

กระแสรากความรู้สายมาร์กซิสม์ในกระแสนอื่น เช่น กลุ่มอโตโนเมีย (Autonomia) กลุ่มนี้คือกลุ่มมาร์กซิสม์จากอิตาลีที่นำโดย อันโตนิโอ เนกรี (Antonio Negri) ผู้วิจัยมองว่าการได้มีโอกาสเข้าสัมพันธ์เชิงวิชาการกับกลุ่มอโตโนเมียน่าจะช่วยขับเคลื่อนการขบคิดวาทกรรมกรรมาชีพของผู้วิจัยขึ้นไปอีกไม่มากนัก

เอกสารอ้างอิง

- นภาพร อติวานิชยพงศ์. (2561). *สหภาพแรงงานไทยที่เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม*. มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2564). “แรงงานแพลตฟอร์มในระบบเศรษฐกิจดิจิทัล”. *วารสารวิชาการแสงอีสานมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*. 18 (1): 1-10.
- ภาสกร ฐีนาง. (2564). “วิกฤตสิทธิแรงงานในเศรษฐกิจยุคดิจิทัล: ปัญหาความขัดแย้งระหว่าง “ไรเตอร์” กับ แพลตฟอร์มที่รัฐเพิกเฉย”. *CMU Journal of Law and Social Sciences*. 14 (1): 84-113.
- ลัดดา ประสพสมบัติ และ พงนา มณเฑียรรัตน์. (2561). “Pierre Bourdieu: ความคิดว่าด้วยชนชั้นและรสนิยมการบริโภค”. *ศาสตร์พระราชเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน: รวมบทความวิจัย บทความวิชาการ*. หน้า 307-317.
- วิชัย นราไพบูลย์. (2559). *ประวัติศาสตร์ขบวนการแรงงานเยอรมันฉบับย่อ*. มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท และมูลนิธิพิพิธภัณฑสถานแห่งประเทศไทย.

- ศรัญญา ปานเจริญและวงอร พัวพันธ์สวัสดิ์. (2564). “ความเสี่ยงของแรงงานในดิจิทัลแพลตฟอร์มเบื้องหลังอาชีพพนักงานส่งอาหาร”. *วารสารวิจัย มข. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับบัณฑิตศึกษา)*. 9 (3): 132-144
- ศรัณย์ จงรักษ์. (2564). “ไรเดอร์ไม่ใช่ลูกจ้าง: ความเป็ยวบิตของระบบกฎหมายไทย”. *CMU Journal of Law and Social Sciences*. 14 (2), 38-58.
- สรวิศ ชัยนาม. (2567). *เพราะเราต่างขาดพร่อง: การเมืองเรื่องเอนจอยเมนต์*. เกศกนก วงษาภักดี แปล. กรุงเทพฯ: B&B Press.
- สรวิศ ชัยนาม. (2565). *อยากรู้แต่ไม่อยากถาม: ทุกสิ่งอย่างเรื่องการเมืองโลกกับ Lacan*. ปฐมพงศ์ กวางทอง แปล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.
- ฮาเกิน คู. (2552). *แรงงานเกาหลี*. แปลโดย ธัญลักษณ์ เหลืองวิสุทธิ. บัณฑิตจันทรโรจนกิจ บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- Barrow, C. (2020). *The Dangerous Class: The Concept of the Lumpenproletariat*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Deleuze, G. and Felix Guattari. (2004). *Anti-Oedipus: Introduction to Schizoanalysis*. London: Continuum.
- Dyer-Witthford, Nick. (2015). *Cyber-Proletariat: global labour in the digital vortex*. London: Pluto Press.
- Elster, J. (1986). *An Introduction to Karl Marx*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Foucault, M. (2002). *Archaeology of Knowledge*. Translated by A.M. Sheridan Smith. London and New York: Routledge

Lacan, J. (1966). *The Logic of Phantasy*. Unpublished.

<https://esource.dbs.ie/server/api/core/bitstreams/06182285-bff2-4e88-93cc-a5d3dd35eeb7/content>. Accessed: August 13, 2024.

Lacan, J. (1992). *The Seminar of Jacques Lacan Book 2 (1954-1955): The Ego in Freud's Theory and in the Technique of Psychoanalysis*.

Edited by Jacques-Alain Miller. Translated by Sylvana Tomaselli. New York: Norton.

Lacan, J. (1997). *The Seminar of Jacques Lacan Book 3 (1955-1956): The Psychoses*. Translated by Russell Grigg. New York: W.W. Norton & Company.

Lacan, J. (2006a) *Écrits: The First Complete Edition in English*. Translated by Bruce Fink. London and New York: W.W. Norton & Company.

Lacan, J. (2006b). *The Seminar of Jacques Lacan Book 7 (1959-1960): The Ethics of Psychoanalysis*. Edited by Jacques-Alain Miller. London and New York: Routledge.

Lacan, J. (2007). *The Seminar of Jacques Lacan Book 17: The Other Side of Psychoanalysis*. Translated by Russell Grigg. London and New York: W.W. Norton & Company.

Lacan, J. (2018). *The Four Fundamental Concepts of Psycho-Analysis*. Edited by Jacques-Alain Miller. Translated by Alan Sherida. London and New York: Routledge.

- Lacan, J. (2020). *The Seminar of Jacques Lacan Book 5 (1957-1958): Formations of the Unconscious*. Translated by Russel Grigg. Edited by Jacques-Alain Miller. Wiley: Norton Company.
- Marx, K. (1993). *Grundrisse: Foundations of the Critique of Political Economy*. London: Penguin Classics.
- Marx, K. (1992). *Capital: A Critique of Political Economy (Volume 2)*. London: Penguin Classics.
- Marx, K. (1990). *Capital: A Critique of Political Economy (Volume 1)*. London: Penguin Classics.
- McGowan, T. (2016). *Capitalism and Desire: The Psychic Cost of Free Markets*. New York: Columbia University Press.
- McGowan, T. (2013). *Enjoying What We Don't Have: The Political Project of Psychoanalysis*. Nebraska: University of Nebraska.
- Tomšic, S. (2019). *The Labour of Enjoyment: Towards a Critique of Libidinal Economy*. Broschur: August Verlag.
- Tomšic, S. (2015). *The Capitalist Unconscious: Marx and Lacan*. London and New York: Verso.
- Žižek, S. (2022). *Surplus-Enjoyment: A Guide For The Non-Perplexed*. London: Bloomsbury Publishing.
- Žižek, S. (2014). *Absolute Recoil: Towards A New Foundation of Dialectical Materialism*. London and New York: Verso.

ผลสัมฤทธิ์ของการใช้เทคนิคช่วยจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วย
สื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสวนดุสิต*
**The achievement of using vocabulary mnemonics devices
from movies in Netflix of Suan Dusit University's students**

วิสาขา เทียมลมม¹

Visakha Tiemlom¹

visakha1409@yahoo.com

Received: 23/09/67 Revised: 14/10/67 Accepted: 14/10/67

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้เทคนิคช่วยจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสวนดุสิต” นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของการใช้เทคนิคช่วยจำด้วยสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก (Netflix) เพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษนักศึกษา จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประเมินผลคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) และแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) และแบบทดสอบความคงทนในการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อิงประจําปีงบประมาณ 2567 จากมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

¹ Faculty of Management Science, Suan Dusit University

เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน จากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนใน 2 รายวิชา ในปีการศึกษา 2566 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีวิทยา การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด = 22.26 รองลงมาคือ คะแนนแบบทดสอบความคงทนในการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน มีค่าเฉลี่ย = 22.11 และลำดับสุดท้ายคือ คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) มีค่าเฉลี่ย = 10.44 และกลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่สามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคช่วยจำ (Mnemonics Devices) จากสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ด้วยการสร้างรหัสเป็นภาพในใจ (Image Mnemonics) จากการเชื่อมโยงการรับรู้กับสื่อภาพยนตร์ ส่วนกิจกรรมเขียนตามคำบอก (Dictation) พบว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการฟัง การเขียน การอ่าน และการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ดีขึ้น ซึ่งกิจกรรมนี้ทำให้นักศึกษาจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบความจำระยะยาว (Long Term Memory) และยังสามารถสร้างความมั่นใจ แรงผลักดันในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

คำสำคัญ: เทคนิคช่วยจำ; การสร้างรหัสเป็นภาพในใจ; คำศัพท์ภาษาอังกฤษ; ภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก

Abstract

The research titled "The Achievement of Using Vocabulary Mnemonics Devices from Movies in Netflix of Suan Dusit University's Students" aimed to assess how effective Netflix movie-based mnemonic devices are in improving students' English vocabulary retention. The study gathered data from pre-tests, post-tests, and a retention test conducted one month later, involving students enrolled in two courses during the first semester of 2023. A mixed-method approach was used, with quantitative data analyzed through mean, standard deviation and t-test and qualitative insights gathered from interviews and focus groups. The findings showed that post-test scores were the highest (mean = 22.26), followed by retention test scores (mean = 22.11), while pre-test scores were much lower (mean = 10.44). Most students improved their vocabulary by using mnemonic devices, particularly image-based mnemonics, linking word meanings to scenes and emotions from Netflix movies. Dictation activities also played a crucial role in enhancing students' listening, writing, reading, and speaking skills. This method helped in long-term vocabulary retention and boosted students' confidence, making them more motivated to engage with English learning both inside and outside the classroom.

Keywords: Mnemonics Devices; Image Mnemonics; English Vocabulary; Movies in Netflix

บทนำ

“เรียนภาษาอังกฤษมาทั้งชีวิต ทำไมพูดไม่ได้สักที” ปัญหาของนักศึกษาไทยเมื่อต้องการบอกว่า เรียนภาษาอังกฤษมาเป็นสิบปี แต่ก็ยังไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ จัดเป็นปัญหาแรกเริ่มที่ทำให้นักศึกษาไทยไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานดัชนีความสามารถทางภาษาอังกฤษ (EF English Proficiency Index) ประจำปี 2023 (Education First, 2023) ที่พบว่าคนไทยมีคะแนนค่าเฉลี่ยความสามารถทางภาษาอังกฤษ = 416 คะแนน มีระดับความเชี่ยวชาญภาษาอังกฤษต่ำมาก ในขณะที่ค่าเฉลี่ยทั่วโลก = 502 และประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 101 จาก 113 ประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก

ประกอบกับชีวิตประจำวันของคนไทยส่วนใหญ่ยังใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเป็นหลัก และการเรียนภาษาอังกฤษสิบกว่าปีที่ผ่านมายังเป็นการเรียนเพื่อสอบเท่านั้น ไม่ใช่การเรียนเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และอีกเหตุผลนั้นคือ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษของระบบการศึกษาไทยที่เริ่มต้นจากทักษะการอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษ และการสอบ แทนที่จะเป็นการเรียนทักษะการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษมาเป็นอันดับแรก ผลที่ตามมาคือ การสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยจึงต่ำมาก ซึ่งเกิดจากการเก็บสะสมคลังคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่น้อยเกินไป คำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการฝึกฝนทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นไปในทิศทางผลการวิจัยของ Katemba (2021) ที่พบว่า คำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ภาษา ถ้าผู้เรียนไม่มีคลังคำศัพท์ ผู้เรียนจะไม่สามารถพูด เขียน อ่าน หรือเข้าใจได้จากการฟังภาษาอังกฤษ

“หากขาดซึ่งไวยากรณ์ การสื่อสารจะเกิดขึ้นได้น้อยมาก แต่ถ้าหากขาดซึ่งคำศัพท์ การสื่อสารจะไม่เกิดขึ้นเลย” ข้อเสนอของ Thornbury (2002) ที่ชี้ให้เห็นว่า การสอนคำศัพท์สำคัญยิ่งกว่าไวยากรณ์ เนื่องจากคำศัพท์เป็นหน่วยพื้นฐานทางภาษาที่สำคัญอันดับแรกในการเรียนรู้ ในทางเดียวกัน Wilkins (1972) ได้ให้ความเห็นว่า ถ้าไม่มีความรู้ไวยากรณ์ จะทำให้สื่อสารได้น้อยมาก แต่ถ้าไม่รู้คำศัพท์ จะไม่สามารถสื่อสารได้เลย นั่นหมายถึง การเรียนภาษาที่สองนั้น ถ้ามีความรู้ด้านไวยากรณ์ที่จำกัด มีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องมีความรู้ด้านคำศัพท์อย่างมากพอ เพื่อให้สามารถสื่อสารได้ แต่ในทางตรงข้ามกัน ถ้าผู้เรียนไม่มีความรู้ด้านคำศัพท์มากพอ ผู้เรียนจะไม่สามารถเข้าใจและสื่อสารอะไรได้เลย เช่นเดียวกับ Van (1963) ซึ่งมีความเห็นว่า สิ่งที่สำคัญในการเรียนภาษาแม่คือคำศัพท์ เช่นเดียวกับการเรียนภาษาต่างประเทศ การเรียนคำศัพท์เป็นเรื่องสำคัญที่สุด

นั่นแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้คำศัพท์จึงนับเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับการเรียนภาษาอังกฤษ เพราะถ้านักศึกษามีคลังคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่น้อยเกินไป จะทำให้การเรียนรู้เป็นไปด้วยความยากลำบาก และเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ในระยะแรกของการเรียนรู้ ควรเป็นการเรียนคำศัพท์ เพื่อให้แก่นักศึกษานำคำศัพท์ไปใช้ในการสร้างประโยคพื้นฐาน สำหรับการสื่อสารในชีวิตจริงที่สามารถฟังเข้าใจ พูดได้ นำไปสู่การอ่าน และเขียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Damanik and Katemba (2021) ที่เห็นว่า การเรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สอง เพื่อสนทนาได้ในระดับทั่วไปกับชาวต่างชาติ มีความจำเป็นต้องมีคลังคำศัพท์ภาษาอังกฤษจำนวนหนึ่งพ้นคำขึ้นไป

ดังนั้น จุดเริ่มต้นของการเรียนภาษาอังกฤษคือ การท่องคำศัพท์เป็นคำๆ พร้อมความหมาย และฝึกฝนวิธีการสะกดคำ (Spelling) และออกเสียง (Pronunciation) ให้ถูกต้องเพื่อจดจำคำศัพท์ได้แม่นยำขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนภาษาทุกภาษาบนโลกนี้ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าเราจะสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้เป็นจำนวนมาก แต่เราก็กังไม่สามารถสื่อสารได้ทันที เนื่องจากการสื่อสารส่วนมากเป็นประโยค ไม่ใช่แค่คำๆ เดียว ดังนั้น การเรียนรู้คำศัพท์จึงไปควบคู่กับประโยค การท่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษจึงมีส่วนสำคัญในการทำให้รู้ "ความหมาย" (Meaning) ในส่วนของประโยคที่เล็กที่สุด แต่ปัญหาของการท่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษคือ จำความหมายไม่ได้ หรือจำได้แต่ก็ลืม ดังนั้น เป้าหมายการท่องคำศัพท์ ภาษาอังกฤษคือ การจำความหมายได้ในระยะยาว

เทคนิคการท่องศัพท์ภาษาอังกฤษมีหลายวิธี หนึ่งในเทคนิคการจดจำคำศัพท์ที่น่าสนใจและทำให้เกิดการจดจำระยะยาวคือ เทคนิคช่วยจำ (Mnemonics Devices) ด้วยการสร้างรหัสเป็นภาพในใจ (Image Mnemonics) ซึ่งเป็นการสร้างรหัสให้เป็นภาพในใจด้วยการเชื่อมโยงเข้ากับสิ่งต่างๆ ที่รับรู้ เป็นเทคนิคการจำคำศัพท์ที่ช่วยเปลี่ยนความจำระยะสั้นเป็นความจำระยะยาว ช่วยให้สามารถจำคำศัพท์หลายพันคำได้อย่างรวดเร็วขึ้น และยังช่วยให้จำคำศัพท์ที่ยาวๆ ยากๆ ได้ง่ายขึ้น เป็นวิธีท่องศัพท์ที่สนุกสนาน จำได้ไม่ลืม

นอกจากเทคนิคช่วยจำด้วยการสร้างรหัสเป็นภาพในใจแล้ว ยังมีเทคนิคการท่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษในรูปของบริบทของประโยค ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคิดวิธีการสอนภาษาอังกฤษรูปแบบใหม่ ด้วยการบูรณาการสองเทคนิคของการท่องศัพท์ภาษาอังกฤษเข้าด้วยกัน นั่นคือ การท่องศัพท์ภาษาอังกฤษจากเทคนิคช่วย

จำด้วยการสร้างรหัสเป็นภาพในใจและเทคนิคการท่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษในรูปแบบของบริบทของประโยค เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถจดจำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ยากๆ ได้ในระยะยาวและจำนวนมาก โดยเริ่มต้นจากทักษะการฟัง ด้วยการรับชมสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก (Netflix) เพื่อสร้างรหัสเป็นภาพในใจด้วยการเชื่อมโยงการรับรู้กับสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก และฝึกทักษะการพูดด้วยการแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อให้เกิดการจดจำคำศัพท์นั้นๆ ในรูปของบริบทในประโยค ซึ่งในเน็ตฟลิกมีภาพยนตร์ต่างประเทศมากมายให้เลือกรับชม เสมือนการนำตัวเองเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่คนส่วนมากใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน และเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการฝึกทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างยั่งยืน เนื่องจากนักศึกษาสามารถเลือกภาพยนตร์ที่ตัวเองชื่นชอบได้ ทำให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเต็มไปด้วยความเพลิดเพลิน

สิ่งสำคัญที่สุดของการเรียนภาษาอังกฤษผ่านภาพยนตร์ในเน็ตฟลิกนั้น คือ การเข้าใจคำศัพท์ผ่านประโยค ผ่านอารมณ์ของนักแสดง และให้อารมณ์นั้นสะท้อนกลับมาที่ผู้เรียน เกิดเป็นความรู้สึกร่วมกับภาพยนตร์ เกิดการสร้างรหัสเป็นภาพในใจด้วยการเชื่อมโยงการรับรู้กับสื่อภาพยนตร์ ทำให้เกิดการจดจำคำศัพท์และประโยคเหล่านั้นได้ เป็นการเพิ่มคลังศัพท์ภาษาอังกฤษมากขึ้นแบบทวิคูณ เป็นอรรถรสของการเรียนภาษาอังกฤษ และสิ่งเหล่านี้นับเป็นเสน่ห์ของการเรียนภาษาอังกฤษจากภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก

เมื่อผู้วิจัยเห็นปัญหาที่เล็กที่สุดคือ คำศัพท์ ที่เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของภาษา แต่เป็นปัญหาที่ใหญ่ที่สุดของการฝึกฝนทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษา ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ ฟังไม่เข้าใจ อ่านไม่เข้าใจ เขียนไม่ถูก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษในรูปแบบใหม่มาใช้ เพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต และประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของการใช้เทคนิคช่วยจำ ด้วยสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของการใช้เทคนิคช่วยจำด้วยสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก เพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษนักศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

รูปแบบการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีวิทยา (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) โดยใช้การออกแบบการวิจัยแบบผสมวิธีที่เน้นการบูรณาการ (Embedded Design) เป็นการใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการหลักในการศึกษา แล้วเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างข้อมูลให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1) ประชากร/ กลุ่มเป้าหมาย

ประชากร คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 75 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 / 2566 ใน 2 รายวิชา 3 ตอนเรียน ดังนี้

- การเรียนภาษาอังกฤษด้วยการแสดง ตอนเรียน A1 จำนวน 27 คน

- ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักวิทยาการคอมพิวเตอร์ ตอน
เรียน A1 จำนวน 24 คน

- ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักวิทยาการคอมพิวเตอร์ ตอน
เรียน B1จำนวน 24 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 52 คน ที่
ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 / 2566 และต้องเป็นนักศึกษาที่เข้าเรียนในวันที่
ทำการสอบทั้ง 3 ครั้ง เนื่องจากถ้านักศึกษาขาดสอบครั้งใด ครั้งหนึ่ง จะไม่
สามารถวัดผลการเรียนรู้ได้

ซึ่งการทดสอบมีทั้งหมด 3 ครั้ง ได้แก่ การทดสอบประเมินความรู้
คำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียน (Pre-Test) ทดสอบประเมินความรู้คำศัพท์
ภาษาอังกฤษหลังเรียนหลังเรียน (Post-Test) และทดสอบประเมินความรู้คำศัพท์
ภาษาอังกฤษเพื่อใช้วัดความคงทนในการจำคำศัพท์ เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน ใน
2 รายวิชา 3 ตอนเรียน ดังนี้

- การเรียนภาษาอังกฤษด้วยการแสดง ตอนเรียน A1 จำนวน 16 คน

- ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักวิทยาการคอมพิวเตอร์ ตอน
เรียน A1 จำนวน 21 คน

- ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักวิทยาการคอมพิวเตอร์ ตอน
เรียน B1จำนวน 15 คน

ตารางแสดงจำนวนจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน (ประชากร) และจำนวนนักศึกษาที่เข้าสอบทั้ง 3 ครั้ง (กลุ่มตัวอย่าง) แยกตามตอนเรียน

รายวิชา	ตอนเรียน	จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน (ประชากร)	จำนวนนักศึกษาที่เข้าสอบทั้ง 3 ครั้ง (กลุ่มตัวอย่าง)
การเรียนภาษาอังกฤษด้วยการแสดง	A1	27	16
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักวิทยาการคอมพิวเตอร์	A1	24	21
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักวิทยาการคอมพิวเตอร์	B1	24	15
รวม		75	52

2) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ การสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยเทคนิคช่วยจำจากการสร้างรหัสเป็นภาพในใจ ด้วยสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ใน 3 ขั้นตอน คือ 1) การรับรู้ 2) การฝึกปฏิบัติ และ 3) การทบทวน

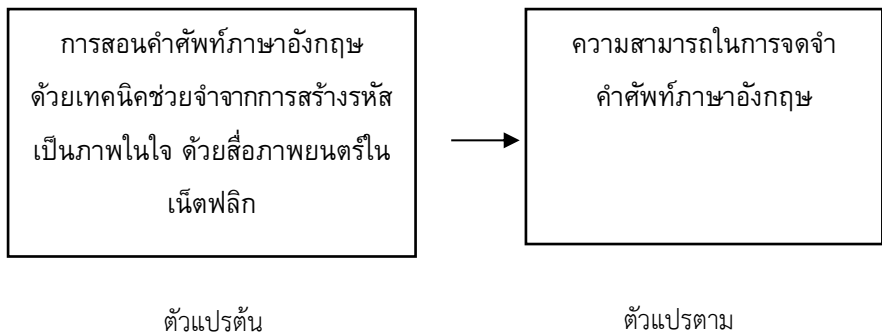
ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

3) ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎีเรื่อง การสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และเครื่องมือในการช่วยจำ (Mnemonic Devices) ในรูปแบบการสร้างรหัสเป็นภาพในใจ (Image Mnemonics) ผู้วิจัยจึงสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

แผนภาพ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลเชิงปริมาณ

สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบประเมินความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียน แบบทดสอบประเมินความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ

ก่อนเรียนหลังเรียน และแบบทดสอบประเมินความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อใช้วัดความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ซึ่งแนวคำถามของแบบสัมภาษณ์ได้มาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างแนวคำถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ในประเด็นการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคช่วยจำ จากการสร้างรหัสเป็นภาพในใจด้วยสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้เทคนิคช่วยจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากการสร้างรหัสเป็นภาพในใจ ด้วยสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก มาออกแบบการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นรับรู้ คือ กิจกรรมการเรียนรู้ความหมายคำศัพท์ในประโยคจากฉากในภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ด้วยการชมภาพยนตร์ เรื่องจอห์นวิก ภาค 3 (John Wick 3)

2) ขั้นฝึกปฏิบัติ คือ กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) ตามบทบาทที่นักแสดงสนทนาตามฉากในภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก

3) ขั้นทบทวน คือ กิจกรรมเขียนตามคำบอก (Dictation) เพื่อทดสอบความคงทนในการจำคำศัพท์ หลังการเรียนเมื่อผ่านไป 1 สัปดาห์ โดยอาจารย์จะ

รวบรวมคำศัพท์ที่เรียนให้นักศึกษาไปท่องล่วงหน้า 1 สัปดาห์แล้วทดสอบเขียนตามคำบอก

ดังนั้น ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ก่อนเริ่มต้นกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยจะให้นักศึกษาทำแบบทดสอบประเมินความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียน (Pre-Test)

2) อาจารย์เปิดภาพยนตร์ในเน็ตฟลิกมา 1 ฉาก ความยาวไม่เกิน 3 นาที และอธิบายคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากในประโยคสนทนาของนักแสดง เพื่อให้ นักศึกษาเรียนรู้ความหมายของคำศัพท์จากประโยค ในบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ เพื่อฝึกทักษะการฟัง (ขั้นรับรู้)

3) ให้นักศึกษาทำกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติตามบทสนทนาของนักแสดง แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน เพื่อฝึกทักษะการพูด (ขั้นฝึกปฏิบัติ) โดยให้เวลานักศึกษาได้ฝึกซ้อมเป็นเวลา 2 สัปดาห์ และถ่ายเป็นคลิปวิดีโอ (Clip VDO) มาส่ง เนื่องจากนักศึกษาจะได้มีเวลาฝึกซ้อมการแสดงและฝึกทักษะการพูด และ นักศึกษาสามารถทำซ้ำได้ตามที่ต้องการ เพื่อได้คลิปวิดีโอที่ดีที่สุดมาส่ง เมื่อถึงกำหนดวันส่งงาน อาจารย์จึงเปิดคลิปวิดีโอหน้าชั้นเรียนให้นักศึกษาชม พร้อมให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และคำชมเพื่อเป็นกำลังใจให้นักศึกษา

4) กิจกรรมเขียนตามคำบอก โดยอาจารย์จะรวบรวมคำศัพท์ที่เรียนส่งให้นักศึกษาทบทวน ล่วงหน้า 7 วัน เพื่อนัดหมายทำกิจกรรม Dictation ในสัปดาห์ต่อไป เพื่อฝึกทักษะการอ่าน ฟัง และเขียน (ขั้นทบทวน)

5) ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบประเมินความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียน (Post-Test)

6) ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบประเมินความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อใช้วัดความคงทนในการจำคำศัพท์ เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน เพื่อทดสอบการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษในระยะยาว (Long Term Memory)

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 15 คน โดยแบ่งเป็นตอนเรียนละ 4-7 คน ซึ่งมีทั้งหมด 3 ตอนเรียนในการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขออนุญาตในการบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียง โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ในประเด็นการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคช่วยจำ (Mnemonics Devices) จากสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ทำให้เกิดการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ใน 4 ประเด็น ดังนี้

- 1) กิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษจากสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ทำให้จดจำคำศัพท์ได้อย่างไร ยกตัวอย่าง
- 2) กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) จากสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ทำให้จดจำคำศัพท์ได้อย่างไรบ้าง ยกตัวอย่าง
- 3) กิจกรรมเขียนตามคำบอก (Dictation) ช่วยพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษหรือไม่ อย่างไร
- 4) การเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ทำให้เพิ่มคลังศัพท์จนเป็นความจำคงทนได้หรือไม่ อย่างไร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากการประเมินผลคะแนนในแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) และแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) และแบบทดสอบความคงทนในการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน เพื่อใช้วัดความรู้คำศัพท์ของนักศึกษาจากสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ด้วยสถิติสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) การวัดการกระจาย คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ t-test (Dependent Sample T Test)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่นักศึกษาให้สัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม เพื่อทราบถึงการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากเทคนิคช่วยจำ จากการสร้างรหัสเป็นภาพในใจจากสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก จาก 3 ขั้นตอนใน 3 กิจกรรม นั่นคือ 1) ชั้นรับรู้ : กิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษจากสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก 2) ชั้นฝึกปฏิบัติ : กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติจากสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก และ 3) ชั้นทบทวน : กิจกรรมเขียนตามคำบอก

หน่วยของการวิเคราะห์ คือ การจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

แบบทดสอบที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ แบบทดสอบหลังเรียน โดยรวมมีคะแนนค่าเฉลี่ย 22.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.834 มีคุณภาพของการจดจำคำศัพท์ในระดับดีพอใช้

รองลงมาคือ แบบทดสอบความคงทนในการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษเมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน โดยรวมมีคะแนนค่าเฉลี่ย 22.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.767 มีคุณภาพของการจดจำคำศัพท์ในระดับดีพอใช้

และลำดับสุดท้ายคือ คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน โดยรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ย 10.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.082 มีคุณภาพของการจดจำคำศัพท์ในระดับไม่ผ่าน ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนแบบทดสอบ จำแนกตามประเภทของแบบทดสอบ

คะแนน แบบทดสอบ	จำนวน นศ.	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปล ผล
แบบทดสอบก่อน เรียน (Pre-Test)	52	30	10.44	6.082	ไม่ผ่าน
แบบทดสอบหลัง เรียน (Post-Test)	52	30	22.26	6.834	ดี พอใช้
แบบทดสอบความ คงทนในการจดจำ คำศัพท์ ภาษาอังกฤษ	52	30	22.11	7.767	ดีพอใช้

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ขั้นที่ 1 การรับรู้ : กิจกรรมชมภาพยนตร์ เรื่อง จอห์น วิค ภาค 3 (John Wick 3)

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ จดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และเข้าใจเรื่องราวของฉากในภาพยนตร์ได้ในระดับหนึ่ง แต่ไม่ได้ทั้งหมด ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างสามารถรับชมภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ด้วยตัวเองได้นอกห้องเรียน เพื่อทบทวนคำศัพท์ และฝึกฝนทักษะการฟังภาษาอังกฤษ หลังจากได้รับการอธิบายโดยผู้วิจัย ทำให้กลุ่มตัวอย่างจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และเข้าใจเรื่องราวของฉากในภาพยนตร์ได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการฟัง เพื่อนำไปฝึกทักษะการพูดภาษาอังกฤษตามหลักการออกเสียง (Pronunciation) ในขั้นที่ 2 การฝึกปฏิบัติ ด้วยการแสดงบทบาทสมมติต่อไป

ขั้นที่ 2 การฝึกปฏิบัติ : กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จากกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ ตามบทบาทที่นักแสดงสมมติตามฉากในภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก เรื่อง จอห์น วิค ภาค 3 ระหว่างนาทีที่ 35.32 – 38 (ความยาว 2.68 นาที) เพื่อฝึกทักษะการพูด ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ ด้วย 4 วิธี ดังนี้

- 1) มีความรู้สึกร่วม อารมณ์ร่วมกับบท
- 2) มีความรู้สึกร่วม อารมณ์ร่วมกับบท ร่วมกับการฝึกออกเสียงตาม และการฝึกพูดซ้ำๆ

3) ฝึกออกเสียงตามนักแสดง และสร้างภาพการรับรู้

4) เข้าใจความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากรูปประโยค และบริบท

แวดล้อม

ขั้นที่ 3 การทบทวน : กิจกรรมเขียนตามคำบอก

ผลการศึกษาพบว่ากิจกรรมเขียนตามคำบอก นอกจากจะช่วยส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้นแล้ว กิจกรรมเขียนตามคำบอกยังได้ช่วยฝึกฝนและพัฒนาทักษะการฟัง การเขียน การอ่าน และการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ดีขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างมีคลังศัพท์เพิ่มมากขึ้นสำหรับการสื่อสาร ซึ่งเป็นผลมาจากการทำซ้ำ ๆ ทำบ่อย ๆ จนกลายเป็นความจำระยะยาว นอกจากนี้ กิจกรรมเขียนตามคำบอกได้สร้างกำลังใจ แรงผลักดัน ความกระตือรือร้น ให้กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นใจมากขึ้นในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลสรุปคะแนนแบบทดสอบ คะแนนเต็ม 30 คะแนน จากการใช้รับชมภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก เป็นสื่อในการสอนเพื่อสร้างจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษพบว่า ก่อนกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียนโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 10.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.082 มีคุณภาพของการจดจำคำศัพท์ในระดับไม่ผ่าน แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีคลังคำศัพท์ภาษาอังกฤษค่อนข้างน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Nation (1983) ว่า ปัญหานักเรียนไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศคือ ปัญหาด้านคำศัพท์ นักเรียนไทยมีความรู้คำศัพท์ค่อนข้างน้อย จึงทำให้มีปัญหาด้านการฟังฟังไม่เข้าใจเพราะมีคลังคำศัพท์น้อย

แต่หลังจากกลุ่มตัวอย่างได้ผ่านกระบวนการสร้างการจดจำคำศัพท์ ภาษาอังกฤษแบบระยะยาว ด้วยเทคนิคช่วยจำ จากการสร้างรหัสเป็นภาพในใจ เชื่อมโยงการรับรู้กับสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก พบว่าคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน มีคะแนนค่าเฉลี่ย 22.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.834 มีคุณภาพของการจดจำ คำศัพท์ในระดับดีพอใช้

แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป 1 เดือน ผู้วิจัยจึงได้ทดสอบความคงทนในการ จดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบความคงทนในการ จดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน พบว่ามีคะแนนค่าเฉลี่ย 22.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.767 มีคุณภาพของการจดจำคำศัพท์ในระดับดี พอใช้

แสดงให้เห็นว่า กระบวนการสร้างการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วย เทคนิคช่วยจำจากการสร้างรหัสเป็นภาพในใจ เชื่อมโยงการรับรู้กับสื่อภาพยนตร์ ในเน็ตฟลิกนั้น ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจำคำศัพท์ได้มากขึ้น และเมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน พบว่าการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษกลายเป็นแบบระยะยาว เนื่องจากคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน และแบบทดสอบความคงทนในการจดจำ คำศัพท์ภาษาอังกฤษ เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน มีคะแนนไม่แตกต่างกัน นั่นคือ 22.26 (คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test)) กับ 22.11 (แบบทดสอบ ความคงทนในการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน) ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Damanik and Katemba (2021) ที่พบว่า การรับชม ภาพยนตร์หรือละครซีรีส์ในเน็ตฟลิกสามารถช่วยพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษของ นักศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยนี้ได้ค้นพบ กระบวนการสร้างการจดจำคำศัพท์ ภาษาอังกฤษแบบระยะยาว ด้วยเทคนิคช่วยจำจากการสร้างรหัสเป็นภาพในใจ เชื่อมโยงการรับรู้กับสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิกนั้น ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจำ คำศัพท์ได้มากขึ้น ใน 3 ชั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การรับรู้ : ชมภาพยนตร์ เรื่อง จอห์น วิค ภาค 3

กลุ่มตัวอย่างรับรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ และเข้าใจเรื่องราวของฉากใน ภาพยนตร์ได้ในระดับหนึ่ง แต่ไม่ได้ทั้งหมด ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างสามารถ รับชมภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ด้วยตัวเองนอกห้องเรียน เพื่อทบทวนคำศัพท์ และ ฝึกฝนทักษะการฟังภาษาอังกฤษ หลังจากได้รับการอธิบายโดยผู้วิจัย ทำให้กลุ่ม ตัวอย่างจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และเข้าใจเรื่องราวของฉากในภาพยนตร์ได้ มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการฟัง ซึ่งสอดคล้องกับ ฮู (Hu, 2006) ที่ได้กล่าว ว่าภาพยนตร์เป็นสื่อที่ให้ทั้งเสียงและภาพที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาได้ง่ายกว่า สื่ออื่น และภาพยนตร์ยังมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาได้อย่างเป็น ธรรมชาติ เมื่อชมภาพยนตร์ ผู้เรียนยังได้ฝึกทักษะการฟัง และรับชมสีหน้า ท่าทาง แววตาของตัวละคร และรวมถึงฉากต่าง ๆ ยังมีส่วนสนับสนุนให้การ สื่อสารเสมือนจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ivana J. Damanik and Caroline V. Katemba (2021) ที่ค้นพบว่าการชมภาพยนตร์หรือซีรีส์ภาษาอังกฤษ บนเน็ตฟลิก ช่วยให้นักเรียนพัฒนาคลังคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้มากขึ้น โดย นักเรียนร้อยละ 89 เห็นด้วยว่า การดูภาพยนตร์หรือซีรีส์ภาษาอังกฤษช่วยให้ เรียนรู้คำศัพท์ได้มากขึ้น

ขั้นที่ 2 การฝึกปฏิบัติ : การแสดงบทบาทสมมติ

จากผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากการแสดงบทบาทสมมติ ด้วย 4 วิธีการ ดังนี้

2.1) กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกร่วม อารมณ์ร่วมกับบท ด้วยการสร้างรหัสเป็นภาพในใจ ในการจดจำคำศัพท์ด้วยการเชื่อมโยงการรับรู้กับสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก เรื่อง จอห์น วิค ภาค 3 จากอารมณ์ของนักแสดง เช่น อารมณ์โกรธ อารมณ์เสียหนีจากการหัวเราะเสียงดัง 3 จังหวะ (Steps) ความรู้สึกจากการถูกกดขี่ที่กำลังถูกปลดจากตำแหน่ง ความรู้สึกประชดประชันจากการเรียกตุลาการ (Adjudicator) ว่า ที่รัก (Baby) และให้ความรู้สึกและอารมณ์นั้นสะท้อนกลับมาที่กลุ่มตัวอย่างเกิดเป็นความรู้สึกร่วม อารมณ์ร่วมกับบทจากการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงการรับรู้กับสื่อภาพยนตร์

ความรู้สึกร่วมไปกับอารมณ์ในบทบาทของนักแสดง ทำให้มีภาพในหัว ซึ่งเป็นการสร้างรหัสเป็นภาพในใจด้วยการเชื่อมโยงเข้ากับสิ่งต่าง ๆ ที่รับรู้ เป็นเทคนิคช่วยจำที่เรียกว่า การจำจากภาพ (Image Mnemonics) ที่ช่วยให้สามารถจำคำศัพท์หลายพันคำได้อย่างรวดเร็วขึ้น และง่ายขึ้น เป็นวิธีท่องศัพท์ที่สนุกสนาน เฟลิดเฟลิน สามารถจดจำคำศัพท์ที่มาจากรูปประโยคและบริบท

การเกิดความรู้สึกร่วม อารมณ์ร่วมกับบท จากการแสดงบทบาทสมมตินี้ Kusnierek (2015) เรียกว่า บทบาทแห่งจินตนาการ (Imaginative Role Play) เป็นการแสดงบทบาทสมมติแบบเหนือจริง (Surreal Role Play) ซึ่งส่งเสริมจินตนาการในการแสดงความรู้สึกภายใน (Inner) ของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ บุปผา อนันต์สุขชาติกุล (2549) ที่พบว่า การ

ชมภาพยนตร์ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คำศัพท์และประโยคในบทภาพยนตร์ เกิดเป็นความเข้าใจ และเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ผู้เรียนยังฝึกทักษะการฟังและการพูด และสามารถออกเสียงเลียนแบบตัวละครในภาพยนตร์ และอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครยังทำให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์และประโยคภาษาอังกฤษได้ง่ายขึ้น เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Sadeghi and Sharifi (2013) ที่พบว่ากิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติทำให้กลุ่มตัวอย่างจดจำคำศัพท์ได้สูงขึ้น

2.2) กลุ่มตัวอย่างมีอารมณ์และความรู้สึกร่วมกับบท ร่วมกับการฝึกออกเสียงตาม และการฝึกพูดซ้ำ ๆ

กลุ่มตัวอย่างการมีอารมณ์และความรู้สึกร่วมกับบท ร่วมกับการฝึกออกเสียงตามและการฝึกพูดซ้ำ ๆ เพราะการทำซ้ำ ๆ ไม่ว่าจะเป็นการฝึกออกเสียงซ้ำ ๆ จากการท่องบท หรือการฟังซ้ำ ๆ จากการได้ยินเพื่อนซ้อมบทจะทำให้เกิดความจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษระยะยาว

การฝึกออกเสียงตาม และการฝึกออกเสียงตามซ้ำ ๆ จะทำให้เกิดการจดจำคำศัพท์ได้มากขึ้น ไม่ลืมนำ ซึ่งการทบทวนหรือทำซ้ำ ๆ คือ เคล็ดลับสำคัญที่ทำให้เราจดจำได้ดี เรียกว่า Spaced Repetition เป็นเทคนิคการท่องจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากการทบทวนคำศัพท์เป็นช่วง ๆ ตามหลัก การทบทวนแบบเว้นระยะ (Space Repetition)

เทคนิคการทบทวนแบบเว้นระยะ ถูกพัฒนาโดย แฮร์มันน์ เออบิงเฮาส์ (Hermann Ebbinghaus) ผู้บุกเบิกศึกษาวิจัยเรื่อง ความจำและการลืมของมนุษย์ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนพร้อมลืมข้อมูลใหม่ ๆ

ตลอดเวลา สัมพันธ์ และมีแนวโน้มว่าจะลึ้มมากขึ้นตามระยะเวลาที่มากขึ้น แต่ถ้ามนุษย์อยากจดจำเรื่องใดให้ได้ตลอด ต้องหมั่นทบทวนสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้วเป็นประจำ และต้องทำอย่างต่อเนื่องไม่ให้เกิดช่วง ซึ่งเอบบิงเฮาส์ แนะนำให้ทบทวนหลังผ่านไป 18 นาที 1 วัน 7 วัน และ 1 เดือน นับจากการจำได้ครั้งแรก (Ebbinghaus, 1913) แต่ในความเป็นจริง มนุษย์สามารถออกแบบช่วงระยะเวลาที่ต้องการได้เอง ไม่ทิ้งระยะนานห่างมากเกินไป เพื่อสร้างความทรงจำระยะยาว

2.3) กลุ่มตัวอย่างฝึกออกเสียงตามนักแสดง ด้วยการเลียนเสียง และสร้างภาพการรับรู้

การฝึกออกเสียงภาษาอังกฤษตามนักแสดง ด้วยการเลียนเสียง เพื่อฝึกออกเสียงที่ถูกต้อง เช่น การออกเสียง th ในคำว่า The Hight Table และสร้างภาพการรับรู้ เป็นการสร้างภาพรหัสเป็นภาพในใจ ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้มากขึ้น เพราะสมองมนุษย์จะจดจำได้ดี เมื่อสมองจำจากภาพ

การฝึกออกเสียงตามนักแสดง ด้วยการเลียนแบบน้ำเสียงของนักแสดง โดยใช้หลักการออกเสียง (Pronunciation) ร่วมกับการรับชมสีหน้าและท่าทางของนักแสดง ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกร่วมไปกับอารมณ์ในบทบาทของนักแสดง เกิดเป็นภาพในหัว เป็นการสร้างภาพรหัสเป็นภาพในใจ เป็นเทคนิคการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เรียกว่า เทคนิคการสร้างรหัสเป็นภาพในใจ ด้วยการเชื่อมโยงการรับรู้กับสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิกจากการแสดงบทบาทสมมติ ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้มากขึ้นซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alabsi (2016) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้บทบาทสมมติในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ พบว่า การใช้บทบาทสมมติสามารถช่วยให้นักเรียนเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของนารีนารถ ห่อไรสง (2555) ที่พบว่า การใช้บทบาทสมมติช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนนายสิบตำรวจได้ดีขึ้น

2.4) กลุ่มตัวอย่างเข้าใจความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากรูปประโยค และบริบทแวดล้อม

การเล่นบทบาทสมมติ (Role Play) ทำให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจความหมายของคำศัพท์ สำนวน และวลีภาษาอังกฤษจากรูปประโยคและบริบทแวดล้อมในภาพยนตร์ เนื่องจากรูปประโยคและบริบทในภาพยนตร์สร้างให้เกิดการจดจำได้ดีจากการได้ฝึกใช้คำศัพท์ สำนวน และวลีในสถานการณ์ที่นักแสดงสนทนาตามฉากในภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก เรื่อง จอห์น วิค ภาค 3 ดั่งที่อรอนงค์ หิรัญบุรณะ และสุภาณี เทียรเจริญ (2525) กล่าวถึง ประโยชน์จากการเล่นบทบาทสมมติ (Role Play) ในภาษาอังกฤษไว้ว่า ผู้เรียนจะสามารถจดจำและเข้าใจคำศัพท์ได้ดีกว่า การท่องคำศัพท์เป็นคำ ๆ เนื่องจาก ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และฝึกใช้คำศัพท์และสำนวนใหม่ ๆ รู้ว่าควรใช้คำศัพท์หรือสำนวนนั้น ๆ ในประโยคหรือสถานการณ์แบบไหน เป็นการฝึกทักษะภาษาในสถานการณ์จริง เช่นเดียวกับงานศึกษาของ Aliakbari and Jamalvandi (2010) ที่พบว่าการใช้กิจกรรมเล่นบทบาทสมมติช่วยให้ผู้เรียนภาษาที่ 2 ได้ใช้ภาษาและคำศัพท์และสามารถสัมผัสประสบการณ์ในสถานการณ์จริงได้หลากหลายรูปแบบ และเมื่อพวกเขา

เขาพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาและคำศัพท์เหล่านี้แล้ว พวกเขาจะสามารถใช้ภาษาในสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ง่ายขึ้น การแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่างๆ จะส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้สำนวนและน้ำเสียงที่เป็นธรรมชาติตามแบบเจ้าของภาษา รวมถึงท่าทาง และช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างอิสระมากขึ้น และงานวิจัยของ Erhan Yavaslar and Cavide Demirci (2018) ที่ผลการทดสอบก่อนและหลังการทดลองแสดงพบว่า การเล่นเกมบทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนสามารถจดจำคำศัพท์ใหม่ได้ นอกจากนี้ นักเรียนยังแสดงให้เห็นว่าการเล่นเกมบทบาทสมมติช่วยให้พวกเขามีความคิดสร้างสรรค์และสามารถจดจำคำศัพท์ได้

ขั้นที่ 3 การทบทวน : กิจกรรมเขียนตามคำบอก (Dictation)

การทบทวน คือ กิจกรรมเขียนตามคำบอก โดยอาจารย์จะรวบรวมคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากในประโยคสนทนาของนักแสดงจากการแสดงบทบาทสมมติ ตามบทบาทที่นักแสดงสนทนาตามฉากในภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก เรื่อง จอห์น วิค ภาค 3 จำนวน 30 คำ (เป็นคำศัพท์ชุดเดียวกับคำศัพท์ในขั้นตอนที่ 1 การรับรู้ ในกิจกรรมการเรียนรู้ความหมายคำศัพท์ในประโยคจากฉากในภาพยนตร์ใน Netflix (กิจกรรมชมภาพยนตร์ เรื่อง จอห์น วิค ภาค 3) ส่งให้นักศึกษาทบทวน ล่วงหน้า 7 วัน เพื่อนัดหมายทำกิจกรรมเขียนตามคำบอกในสัปดาห์ต่อไป เพื่อฝึกทักษะการอ่าน ฟัง และเขียน (ขั้นทบทวน) และทบทวนการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

ผลการวิจัยพบว่า ประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับจากการจัดกิจกรรมเขียนตามคำบอก มี 6 ประการดังนี้

3.1) กิจกรรมเขียนตามคำบอก ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ได้

กิจกรรมเขียนตามคำบอก ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ได้ รู้ความหมายคำศัพท์ สะสมคลังคำศัพท์มากขึ้น และสามารถแยกโครงสร้างประโยคจากคำศัพท์ได้ เพื่อหาประเด็นสำคัญของประโยค หรือคำสำคัญของวลีได้ ดังที่ Afsharrad (2014) กล่าวว่า การเขียนตามคำบอก ส่วนใหญ่ใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางภาษา และยังช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาโดยรวมอีกด้วย

3.2) กิจกรรมเขียนตามคำบอก ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์และได้ฝึกทักษะการฟัง การเขียน การอ่าน และการพูด

ผลการศึกษาพบว่า ในทุก ๆ ครั้งของกิจกรรมเขียนตามคำบอก นอกจากจะทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ได้แล้ว ยังทำให้กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้ทักษะการฟัง การพูด ตามหลักของหลักการออกเสียง (Pronunciation) โดยกลุ่มตัวอย่างได้นำทักษะการฟังไปฝึกฝนด้วยตนเองนอกเวลา เช่น การฟังเพลงภาษาอังกฤษ หรือได้ฝึกทักษะการพูดด้วยตนเองนอกเวลา ด้วยการใช้ Google Translate พูดแล้วออกเสียงพูดตาม เป็นการฝึกฝนด้วยตนเองนอกเวลาเรียนซึ่งจัดเป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืน เนื่องจากวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ต้องได้รับการฝึกฝนด้วยตนเอง ดังที่ Sawyer & Silver (1961) ที่กล่าวว่า การเขียนตามคำบอก เป็นเครื่องมือการสอนที่มีประโยชน์ที่สามารถช่วยผู้เรียนปรับปรุงความสามารถทางภาษา การเขียนตามคำบอกได้รับการพิสูจน์แล้วว่า เป็น

เครื่องมือที่มีคุณค่าในการปรับปรุงทักษะการฟังของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ezenwosu (2011) ที่พบว่า กิจกรรมเขียนตามคำบอกมีประสิทธิภาพในการช่วยพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษทั้งสี่ด้านของนักเรียน ในกลุ่มผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสองในประเทศไนจีเรีย และผู้สอนควรนำกิจกรรมเขียนตามคำบอก ไปใช้อย่างสม่ำเสมอในห้องเรียน นอกจากนี้ งานวิจัยยังแนะนำให้ผู้วางแผนหลักสูตรควรเพิ่มกิจกรรมเขียนตามคำบอกลงในหลักสูตรเป็นอันดับแรก

กิจกรรมเขียนตามคำบอก ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ และได้ฝึกทักษะการอ่านและการเขียน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีเวลาฝึกฝนด้วยตนเองล่วงหน้า 7 วันก่อนกิจกรรมเขียนตามคำบอก และเป็นกิจกรรมต่อเนื่องทุกสัปดาห์ ทำให้ผู้ตัวอย่างได้พัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนดีขึ้นในทุกๆ วัน เช่น การท่องคำศัพท์ซ้ำๆ การฝึกเขียนซ้ำๆ การฝึกสะกดคำซ้ำๆ หรือการอ่านซ้ำๆ เพราะวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ต้องได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ ซึ่งเป็นไปกฎของการฝึกหัด (Law of Exercise) ของ เอ็ดเวิร์ด ลี ธอร์นไดก์ (Edward Lee Thorndike, 1874-1949 อ้างใน ฅฐฎฎร อินทุยศ. 2556) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ใดก็ตามหากเกิดขึ้นแล้ว ก็ควรได้รับการกระทำซ้ำไปเรื่อยๆ เพื่อเป็นการสร้างความแข็งแรงให้กับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและผลตอบสนอง เกิดเป็นความชำนาญและพัฒนาเป็นความเคยชินในที่สุด ยิ่งฝึกมาก ความถูกต้องสมบูรณ์จะยิ่งมากขึ้นเรื่อยๆ เช่นเดียวกับที่กลุ่มตัวอย่างท่องคำศัพท์ซ้ำๆ ฝึกเขียนซ้ำๆ ฝึกสะกดคำซ้ำๆ หรืออ่านซ้ำๆ เพื่อฝึกฝนตัวเองในทักษะการอ่านและการเขียน และเมื่อกลุ่มตัวอย่างจดจำคำศัพท์ได้มากขึ้น คำศัพท์ที่มากพอจะนำไปสู่ทักษะการฟังและการพูดต่อไป

3.3) กิจกรรมเขียนตามคำบอก ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์เพื่อไปใช้ในการสื่อสาร

กิจกรรมเขียนตามคำบอก ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์เพื่อไปใช้ในการสื่อสาร โดยกลุ่มตัวอย่างได้สะสมคลังศัพท์มากขึ้น เพียงพอสำหรับการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ โดยออกเสียงตามหลักการออกเสียงได้อย่างถูกต้อง ดังที่ R. Montalvan (1990) กล่าวว่า ประโยชน์ของการเขียนตามคำบอกมีมากมาย และที่สำคัญมากที่สุดคือ การเขียนตามคำบอกสามารถช่วยพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ทั้ง 4 ด้าน นั่นคือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยนำมาบูรณาการเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยของ Dhea Saragih (2022) ที่พบว่า การเขียนตามคำบอกเป็นกลยุทธ์การสอนที่มีประสิทธิภาพ มีประโยชน์มากในการสอนทักษะการฟังให้กับนักเรียน สามารถพัฒนาทักษะการฟังของนักเรียน และทำให้นักเรียนเข้าใจการออกเสียงภาษาอังกฤษ (Pronunciation) ได้อย่างละเอียด

3.4) กิจกรรมเขียนตามคำบอก ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษในระยะยาว (Long Term Memory)

กิจกรรมเขียนตามคำบอก ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษในระยะยาว (Long Term Memory) เนื่องจากการทำซ้ำๆ ทำบ่อยๆ ได้แก่ การรับรู้ (เรียนคำศัพท์ในชั้นเรียน) การทบทวน (ท่องคำศัพท์นอกเวลาเรียน) และกิจกรรมเขียนตามคำบอก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมเขียนตามคำบอกทำให้กลุ่มตัวอย่างต้องท่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้เรียนสามารถ

จดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบระยะยาว เพราะการทำซ้ำๆ ทำบ่อยๆ จะทำให้เกิดความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ ที่สอดคล้องกับทฤษฎี Space Repetition ของ Hermann Ebbinghaus (Ebbinghaus, 1913) ที่ว่า ถ้ามนุษย์ต้องการจดจำสิ่งใดให้ไม่ลืม ต้องทบทวนสิ่งนั้นเป็นประจำ สม่ำเสมอ และต้องทำอย่างต่อเนื่อง และ Ho (2023) ยังเสริมว่าหัวใจสำคัญของวิธี Spaced Repetition คือทำซ้ำ ทำเป็นประจำในช่วงเวลาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สมองเคยชินกับการจดจำ เป็นความจำระยะยาว

3.5) กิจกรรมเขียนตามคำบอก ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้จากความผิดพลาด

กิจกรรมเขียนตามคำบอก ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้แม่นยำจากความผิดพลาด เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเรียนรู้จากความผิดพลาด จากการตรวจและให้คะแนนในกิจกรรมเขียนตามคำบอก ทำให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าตัวเองเขียนผิดตรงจุดไหน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธิดา โอวัฒนกุล และธารินี กิตติกาญจนโสภณ (2559) ที่พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การแก้ไขคำผิดจากแบบฝึกหัดจากการเขียนตามคำบอก เป็นการตรวจความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่เขียนได้ดีขึ้น และการตรวจสอบการเขียนด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาด้านไวยากรณ์ การสะกดคำ และการใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Ezenwosu (2011) ที่กล่าวว่ากับบทบาทหลักของการเรียนภาษาคือ การให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียนเกี่ยวกับผลการเรียน ซึ่งนักเรียนจะได้แก้ไขข้อผิดพลาดของตนเอง กิจกรรมเขียน

ตามคำบอก เป็นโอกาสที่ดีเยี่ยมในการเพิ่มความแม่นยำและความสามารถในการใช้ภาษาให้คล่องยิ่งขึ้น โดยให้นักเรียนได้วิเคราะห์ผลงานของตนเอง

3.6) กิจกรรมเขียนตามคำบอก ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยความกระตือรือร้น

กิจกรรมเขียนตามคำบอก ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยความกระตือรือร้น เป็นกิจกรรมที่สร้างกำลังใจให้ผู้เรียนมากขึ้น ทำให้มีความมั่นใจมากขึ้นในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เนื่องจากมีคะแนนเป็นแรงจูงใจ และมีวันกำหนดทำกิจกรรมที่แน่นอนคือสัปดาห์ละ 7 วัน ทำให้ผู้เรียนมีเวลาท่องศัพท์ล่วงหน้า เตรียมตัวก่อนมาทำกิจกรรม ซึ่งเป็นไปตาม กฎของผลการตอบสนอง (Law of Effect) ของ เอ็ดเวิร์ด ลี ธอร์นไดค์ (Edward Lee Thorndike, 1874-1949 อ้างใน ธีรยุทธ อินทยศ. 2556) นักจิตวิทยาที่กล่าวว่า การเรียนรู้ใดก็ตามหากเกิดขึ้นแล้วได้รับความสุข ความพึงพอใจ ความภูมิใจ ร่างกายก็จะเลือกที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก หากได้พบกับสิ่งเร้าหรือเหตุการณ์ที่เหมือนเดิม ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเป็นแรงจูงใจการท่องคำศัพท์ เพราะคะแนนทำให้เกิดความสุข กลุ่มตัวอย่างจึงเกิดความกระตือรือร้นในการท่องคำศัพท์ มีกำลังใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ซึ่งกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญในการฝึกฝน เนื่องจากวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ต้องใช้ทักษะในการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น กิจกรรมเขียนตามคำบอก จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยความกระตือรือร้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Dhea Saragih (2022) ที่พบว่า การเขียนตามคำบอก สร้างความมั่นใจและแรงจูงใจของ

นักเรียนในการพัฒนาทักษะทางภาษา และคำกล่าวของ Ezenwosu (2011) ที่กล่าวว่า ครูสามารถใช้กิจกรรมเขียนตามคำบอก เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศในห้องเรียนที่น่าเบื่อ และกดดันให้กลายเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย ให้กำลังใจ และสนุกสนาน ซึ่งส่งผลดีต่อผลการเรียนของผู้เรียน

สรุป

บทความวิจัยชิ้นนี้ได้ค้นพบ กระบวนการสร้างการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคช่วยจำ (Mnemonics Devices) เชื่อมโยงการรับรู้กับสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ด้วยการสร้างรหัสเป็นภาพในใจ (Image Mnemonics) จากเรียนรู้ความหมายคำศัพท์ผ่านประโยคจากฉากในภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ผ่านอารมณ์ของนักแสดง และอารมณ์นั้น ๆ สะท้อนกลับมาที่ผู้เรียน เกิดเป็นความรู้สึกร่วมกับภาพยนตร์ ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ คือ กิจกรรมชมภาพยนตร์ เรื่อง จอห์น วิค ภาค 3 เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ความหมายคำศัพท์ในประโยคจากการชมภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก และจากการอธิบายโดยผู้วิจัย

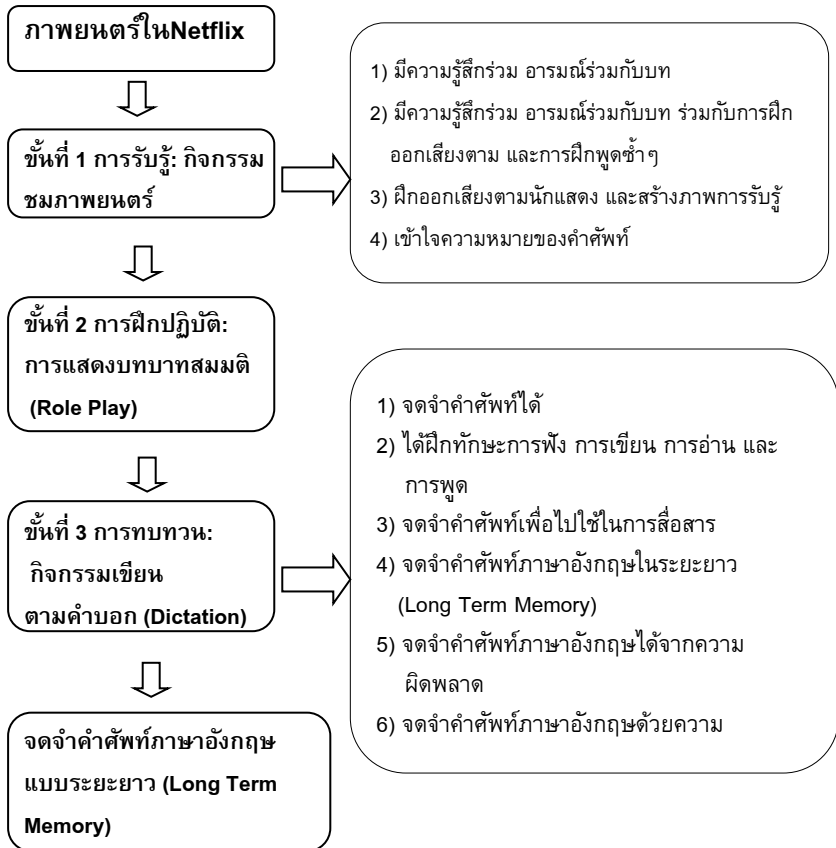
ขั้นที่ 2 ขั้นการฝึกปฏิบัติ คือ กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ ตามบทบาทที่นักแสดงสนทนาตามฉากในภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก ซึ่งทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากการแสดงบทบาทสมมติ ด้วย 4 วิธีการ ดังนี้

- 1) มีความรู้สึกร่วม อารมณ์ร่วมกับบท
- 2) มีความรู้สึกร่วม อารมณ์ร่วมกับบท ร่วมกับการฝึกออกเสียงตาม และการฝึกพูดซ้ำๆ
- 3) ฝึกออกเสียงตามนักแสดง และสร้างภาพการรับรู้
- 4) เข้าใจความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากรูปประโยคและบริบทแวดล้อม

ขั้นที่ 3 ขั้นการทบทวน คือ กิจกรรมเขียนตามคำบอก เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดเป็นการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษระยะยาว (Long Term Memory) ที่เกิดจากการทำซ้ำๆ ซึ่งกิจกรรมเขียนตามคำบอก ทำให้เกิดผลที่ตามมากับกลุ่มตัวอย่าง 6 ข้อ ดังนี้

- 1) จดจำคำศัพท์ได้
- 2) ได้ฝึกทักษะการฟัง การเขียน การอ่าน และการพูด
- 3) จดจำคำศัพท์เพื่อไปใช้ในการสื่อสาร
- 4) จดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษในระยะยาว
- 5) จดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้จากความผิดพลาด
- 6) จดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยความกระตือรือร้น

ซึ่งกระบวนการสร้างการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษทั้ง 3 ขั้นตอนนี้ทำให้เกิดการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษระยะยาว (Long Term Memory) ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพ กระบวนการสร้างการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบระยะยาว (Long Term Memory) ด้วยเทคนิคการสร้างรหัสเป็นภาพในใจ (Image Mnemonics) เชื่อมโยงการรับรู้กับสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ควรมีการสนับสนุนให้ผู้สอนจัดกิจกรรมเขียนตามคำบอก ในรายวิชาภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษา ในท้ายชั่วโมงทุกสัปดาห์อย่างต่อเนื่อง เพื่อสะสมคลังศัพท์สำหรับการพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ภาษาอังกฤษของนักศึกษา ผ่านการทบทวนด้วยตนเองนอกห้องเรียน เรียนรู้จากความผิดพลาดเพื่อให้เกิดการจดจำ และการทำซ้ำๆ ทำให้เกิดเป็นความจำระยะยาว เนื่องจากวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ต้องใช้เวลา ความสม่ำเสมอในการฝึกฝนทักษะทั้งสี่อย่างต่อเนื่องทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งจะทำให้การเรียนภาษาอังกฤษเป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

2) สร้างกำลังใจ แรงจูงใจ ความกระตือรือร้น ให้ผู้เรียนในกิจกรรมเขียนตามคำบอก อาทิเช่น การเก็บคะแนน การกำหนดวันเวลาทำกิจกรรมล่วงหน้า การให้คำชื่นชมเมื่อนักเรียนทำกิจกรรมได้ดี เพื่อเสริมพลังบวกในการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ เนื่องจากการฝึกฝนทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษต้องใช้ความพยายาม ความอดทน และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) งานวิจัยนี้ค้นพบว่า กิจกรรมเขียนตามคำบอกได้ผลดีเกินกว่าวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้นั้นคือ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการอ่าน ฟัง และเขียนในขั้นทบทวน เพื่อให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ได้ในระยะยาว นั้น แต่ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมเขียนตามคำบอกได้ผลดีเกินกว่าที่ผู้วิจัยตั้งไว้นั้นคือเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะการพูดด้วยตนเองนอก

ห้องเรียนจากการใช้ Google Translate แล้วออกเสียงพูดตาม ดังนั้น งานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษา กิจกรรมเขียนตามคำบอกในแง่มุมอื่นๆ ในเชิงลึก

2) งานวิจัยนี้เน้นการเรียนรู้จดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีสอนด้วยเทคนิคการสร้างรหัสเป็นภาพในใจ เชื่อมโยงการรับรู้กับสื่อภาพยนตร์ในเน็ตฟลิก เรื่อง จอห์น วิค ภาค 3 เพียงเรื่องเดียว ดังนั้น ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนเรื่องภาพยนตร์เป็นเรื่องอื่นๆ หรือเปลี่ยนเป็นภาพยนตร์การ์ตูนอะนิเมะที่อยู่ในเน็ตฟลิก

เอกสารอ้างอิง

ณัฐกร อินทุยศ. (2556). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : บริษัท วี. พรินท์ (1991) จำกัด.

บุบผา อนันต์สุชาติกุล. (2549). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการ: วิจัยเพื่อเรียนรู้วิธีวิจัยหรือเพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นารีนารถ ห่อไธสง. (2555). การใช้ภาพยนตร์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ: การวิจัยปฏิบัติการรูปแบบวงจรลำดับเวลาของเจมส์ แมคเคอร์แนน (James McKernan). *วารสารวัดผลทางการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 17 (1), 187 – 199.

ผู้จัดการออนไลน์. (2566). คนไทยรังทำย! สกิลพูดอังกฤษ ต้องมีอะไรผิดพลาดตรงไหน ที่กระทรวงศึกษาฯ หรือเปล่า?. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2567, จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9660000108214>

สุธิตา โอวัฒนกุล และธารินี กิตติกาญจนโสภณ. (2559) .การเขียนตามคำบอกเป็นเครื่องมือพัฒนาประสิทธิภาพการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มจร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 4 (2), 179 – 206.

อรอนงค์ หิรัญบุรณะ และสุภาณี เตียรเจริญ. (2525). บทบาทสมมติ (Role Playing). *วารสารภาษาปริทัศน์*, 3 (1), สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2567, จาก https://www.culi.chula.ac.th/Images/asset/pasaa_paritat_journal/file-36-544-k5eapf758366.pdf

Afsharrad, M. (2014). The Effect of Transcribing on Beginning Learners Dictation. *Theory and Practice in Language Studies*, 10 (4), 2203-2208.

Alabsi, T. (2016). The Effectiveness of Role Play Strategy in Teaching Vocabulary. *Theory and Practice in Language Studies*, 6(2), 227-234.

Aliakbari, M. and Jamalvandi, B. (2010). The Impact of Role Play on Fostering EFL Learners' Speaking Ability: A Task-Based Approach. *Pan-Pacific Association of Applied Linguistics*, 14 (1), 15-29.

Damanik, Ivana J. and Katemba, Caroline V. (2021). *College Student Perspective' toward Netflix as Digital L2 Learning Aid on Vocabulary Improvement*. The 8th International Scholars Conference, 57-66.

Retrieved on October 12, 2024 from

<https://ejournal.unklab.ac.id/index.php/8iscared/article/view/628/582>

Damanik, Ivana J. and Katemba, Caroline V. (2021). *Netflix as a Digital EFL Learning Aid for Vocabulary Improvement: College Students' Perspective*. 7(2), 442 – 455. Retrieved on October 13, 2024 from

<https://www.scribd.com/document/620708108/2386422222>

Saragih, Dhea. (2022). The Use of Dictation Strategy to Teach Listening Skill. *Transformational Language, Literature, and Technology Overview in Learning*, 1 (2), 1-100. Retrieved on October 13, 2024 from

file:///Users/visakhatiemlom/Downloads/Dhea+Saragih_TRANSTOOL++The+Use+Of+Dictation+Strategy+ In+Teaching+Listening.pdf

Ebbinghaus, H. (1913). *Memory: A Contribution to Experimental Psychology*. (H. A. Ruger & C. E. Bussenius, Trans.). Teachers College Press. Retrieved June 8, 2024, from

<https://doi.org/10.1037/10011-000>

Ezenwosu, Ngozi E. (2011). Dictation as a Veritable Tool for Language Proficiency on Project Educational Reform in Nigeria. *African*

- Research Review*, 5 (6), 18-25. Retrieved on October 13, 2024 from <https://www.ajol.info/index.php/afrrrev/article/view/72340>
- Ho, L. (2023). *How to Use Spaced Repetition to Remember What You Learn*. Retrieved July 30, 2023, from <https://www.lifehack.org/851026/spaced-repetition>.
- Katemba, C. V. (2021). Enhancing Vocabulary Performance through Mobile Assisted Language Learning at a Rural School in Indonesia. *Acuity: Journal of English Language Pedagogy, Literature and Culture*, 6(1), 1–11. Retrieved on October 12, 2024 from <https://doi.org/10.35974/acuity.v6i1.2457>
- Kusnierek, A. (2015). Developing Students' Speaking Skills Through Role-Play. *World Scientific News*, (7), 73-11. Retrieved on July, 2024 from www.worldscientificnews.com.
- Montalvan, R. (1992). *Dictation Updated: Guidelines for Teacher - Training Workshops*. English Language Programs Division, Bureau of Educational and Cultural Affairs, United States Information Agency.
- Nation, I.S.P. (1983). *Teaching and Learning Vocabulary*. English Language Institute University of Wellington.

- Sadeghi, K., and Sharifi, F. (2013). The Effect of Post-Teaching Activity Type on Vocabulary Learning of Elementary EFL Learners. *English Language Teaching*, 6 (11), pp. 65-76.
- Sawyer, J. & Silver, S. (1961). Dictation in Language Learning. *Language Learning*, (11), 33-42.
- Thornbury, S. (2002). *How to Teach Vocabulary*. Essex: Pearson Education Limited.
- Van Syoc, Bryc. (1963). *Methods of Teaching English as a Foreign Language*. Bangkok: The Social Sciences Association of Thailand Press.
- Wilkins, D. A. (1972). *Linguistics in Language Teaching*. London: Edward Arnold. Retrieved June 26, 2023, from <http://www.ldonline.org/article/15577?theme=prin>
- Yavaslar, Erhan and Demirci, Cavide. (2018). Vocabulary Role Play : an Active Learning Strategy for Vocabulary Teaching. *European Journal of Education Studies*, 4 (4), 197 – 205.

มูลเหตุจูงใจในการเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ดีเด่น: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ พ.ศ. 2555-2563¹

**The motivation of being a Social Development and Human Security
Volunteers (Best): A case study of Bangkok Metropolis, A.D. 2012-
2020**

วีณา พิงวิวัฒน์นิกุล¹

Weena Phungviwatnikul¹

narweena2497@gmail.com

Received: 06/08/67 Revised: 08/10/67 Accepted: 08/10/67

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามูลเหตุจูงใจในการเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่น: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ พ.ศ.2555-2563 รวมทั้งศึกษาการดำเนินกิจกรรมและสนับสนุนภาคีเครือข่ายภาคประชาชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่และเสนอแนวทางในการพัฒนาสังคม และพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่น โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คน ที่ได้รับการคัดเลือกจากกระทรวง พม.ให้เป็น อพม.ดีเด่น ตั้งแต่ พ.ศ.2565-2563 ใน 8 เขต ของกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย

¹ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

พบว่ามียุทธศาสตร์ที่กระตุ้นให้คนสมัครเข้ามาเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 5 ด้าน ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การที่คนอื่นยอมรับผลงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบงานที่ทำทนายและความเจริญก้าวหน้า รวมทั้งมีปัจจัยที่เกี่ยวกับงานอีก 8 ด้าน ได้แก่ นโยบายการบริหารของหน่วยงาน การบังคับบัญชา ค่าตอบแทน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความมั่นคงในงาน สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน และความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ซึ่งตรงกับแนวคิดของเฮอร์ชเบอร์เกอร์ วูรัม และมาสโลว์ รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของ อพม. เป็นไปตามนโยบายและภารกิจของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่กำหนดให้อาสาสมัครปฏิบัติหน้าที่ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเข้าไป-เฝ้าระวัง 2) เชื่อมกลุ่มเดิม-เสริมสร้างกลุ่มใหม่ 3) กระตุ้นชุมชนให้ร่วมมือร่วมใจกันระดมความคิดเพื่อจัดทำแผนของชุมชน โดยเฉพาะเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม ในขณะเดียวกันแนวทางในการพัฒนา อพม. ควรรับบทบาทหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน โดยการเข้าฝึกอบรมและพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ตนเอง เพื่อให้การทำงานในการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : มูลเหตุจูงใจ; อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่น;
กรุงเทพมหานคร

Abstract

The objectives of this qualitative research were to study the motivation of being a Social Development and Human Security Volunteers (Best) : A case study of Bangkok Metropolis, A.D. 2012-2020, the performance and supporting of network and participation of community and to suggest paths to develop society and works of Social Development and Human Security Volunteers (Best). This study was a quantitative research by interviewing 8 key-informants. The findings are as follows: Motivation factors effect to the people applied to be Social Development and Human Security Volunteers were 5 factors, i.e.; achievement, recognition, work itself, responsibility and advancement. These include 8 hygiene factors, such as organization policy, supervision, compensation, relation with superior, security, status, working condition and relation with subordinates. Roles and responsibilities of the volunteers assigned by the Ministry of Social Development and Human Security are as follows: 1) Identification-monitoring 2) Connecting current networks-empowering new networks 3) Creating community development plans. The way of social development SDHS Volunteers aiming to develop people to be knowledge, moral and lifelong learning. They are involved in roles and responsibility seriously, training and development by themselves for efficiency.

Keywords : Motivation; Social Development and Human Security
Volunteers (Best); Bangkok Metropolis

บทนำ

ในปัจจุบันภาครัฐและภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ เพราะถือว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดและเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการทำงานที่ส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและมีผลกระทบอย่างยั่งยืนต่อความก้าวหน้าและเสื่อมถอยขององค์กร การที่ภาครัฐจะดำเนินภารกิจหลักคือการพัฒนาสังคมและประเทศให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นที่สังคมจะต้องมีทรัพยากรมนุษย์คือประชาชนในประเทศที่มีคุณภาพ ประชาชนจึงเป็นทรัพยากรที่เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะสังคมและประเทศจะอยู่รอดได้นั้น ประชาชนในสังคมนั้นจะต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน การที่คนจะทำงานได้ดีก็ต่อเมื่อมีความพึงพอใจ มีความเชื่อถือศรัทธาต่องาน ต่อเพื่อนร่วมงาน และต่อสังคม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความสุขในการทำงาน การตั้งใจในการทำงานจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสูง เนื่องจากการตั้งใจจะก่อให้เกิดความท้าทายและการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น เป็นการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ อีกทั้งการตั้งใจยังเป็นประโยชน์ในการช่วยให้คนตีมีความสามารถมาร่วมงานกับภาครัฐ ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน และช่วยเสริมพฤติกรรมในการริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศนั่นเอง

มูลเหตุจูงใจจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญและส่งเสริมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของภาครัฐเป็นองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมของมนุษย์ที่กระตุ้นผลักดัน ชักจูงให้คนทำพฤติกรรมหรือไม่ทำพฤติกรรมไปในแนวทางใดแนวทางหนึ่งได้ และที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างให้เจ้าหน้าที่เกิดความปรารถนาทุ่มเทให้กับการปฏิบัติงาน เพราะว่าแรงจูงใจไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง แรงจูงใจจะถูก

อ้างอิงจากพฤติกรรมของคนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยงานราชการที่ดำเนินงานโดยมีเป้าหมายสำคัญในการให้บริการแก่สาธารณชน ท่ามกลางสถานการณ์ทางสังคมของประเทศไทยในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมโลกทั้งด้านเศรษฐกิจ การสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมจากข้อมูลทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 พบว่าประชากรของประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 66,186,727 คน แบ่งเป็นประชากรเพศชาย 32,375,532 คน คิดเป็นร้อยละ 48.92 ของประชากรทั้งหมด และประชากรเพศหญิง 33,811,195 คน คิดเป็นร้อยละ 51.11 ของประชากรทั้งหมด (ประกาศกรมการปกครอง, 2563, หน้า 1) นอกจากนี้ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) กระทรวงการคลัง พบว่ามีประชาชนกว่า 14.5 ล้านคน เป็นผู้ที่มีรายได้น้อยที่ลดลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ หรือบัตรคนจน (2563, <https://www.bangkokbiznews.com>) ในขณะที่จำนวนกำลังคนในภาครัฐในปีงบประมาณ 2562 ที่สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้เผยแพร่ข้อมูล พบว่ามีจำนวนข้าราชการพลเรือนที่ครองตำแหน่งทั้งหมด 1,338,989 คน โดยแยกเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ 395,900 คน คิดเป็นร้อยละ 29.57 ซึ่งในจำนวนนี้เป็นข้าราชการในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) จำนวนทั้งสิ้น 3,686 คน คิดเป็นร้อยละ 0.86 ของข้าราชการพลเรือนสามัญทั้งหมด (2563, <https://www.ocsc.go.th.com>) ซึ่งจำนวนข้าราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ที่ต้องให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนเปรียบเทียบกับแล้วมีจำนวนสวนทางกับจำนวนประชากรภายในประเทศเป็นอย่างมาก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ซึ่งเป็นกระทรวงภาคสังคมมีภารกิจด้านการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัว และชุมชนให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เด็ก เยาวชน สตรี ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ พัฒนาประชาชนให้สามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อมและสามารถพึ่งตนเองได้ จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนกำลังคนเพื่อให้เกิดความสมดุลกับหน้าที่ความรับผิดชอบ (ชลิตา ศรมณี, 2563, หน้า 4) โดยการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เข้ามาช่วยปฏิบัติการกิจหน้าที่โดยใช้วิธีการฝึกอบรมและพัฒนา เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใช้กระบวนการอบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครเหล่านี้ เป็นการลดภาระงานของกำลังคนภาครัฐและเพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงประชาชนให้มากยิ่งขึ้น อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) มีความแตกต่างจากอาสาสมัครประเภทอื่น ๆ คือ การปฏิบัติหน้าที่ อพม. โดยไม่มีค่าตอบแทน แต่เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้เกียรติ ให้โอกาสแก่ อพม. ซึ่งเป็นคนที่มีแรงจูงใจในการทำงาน มีความทุ่มเทและพยายามทำงานเป็นพิเศษมากกว่าคนอื่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงได้มีการมอบรางวัลแก่ อพม. ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ และปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง มีผลงานที่เป็นประจักษ์สามารถส่งผลงานเพื่อเข้ารับการคัดเลือกเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่นประจำปี ดังนั้น อพม. เหล่านี้ได้เริ่มปฏิบัติหน้าที่มาตั้งแต่ พ.ศ.2555 จนถึงปี พ.ศ.2563 จากสาเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นมูลเหตุจูงใจให้คนสนใจสมัครเข้ามาเป็นอาสาสมัครพัฒนาฯ ดีเด่นรวมทั้งศึกษาการดำเนินกิจกรรมและการสนับสนุนภาคีเครือข่ายภาคประชาชนใน

ระดับพื้นที่ ตลอดจนเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาสังคม และพัฒนาการปฏิบัติงานของ อพม.ด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษามูลเหตุจูงใจในการเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่น กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ พ.ศ.2555-2563
2. เพื่อศึกษาการดำเนินกิจกรรมและสนับสนุนภาคีเครือข่ายภาคประชาชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาสังคมและพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และใช้วิธีการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ สิ่งพิมพ์ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่งและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การวิจัยสนาม (Field Research) โดยผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการในช่วงแรก และช่วงหลังใช้การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์แทน เนื่องจากเกิดวิกฤติสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ในเขตกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ข้าราชการของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และประชาชนในชุมชนที่เป็นอาสาสมัครในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ พ.ศ. 2555-2563

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษาตามทฤษฎีของ Creswell (2007, p.125) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบมีจุดมุ่งหมายสามารถเลือกผู้เข้าร่วมในสถานการณ์ การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา และกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือผู้มีส่วนร่วมระหว่าง 5-25 คนต่อหนึ่งการศึกษา ทั้งนี้ การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยยึดวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหลักและสามารถให้ข้อมูลรายละเอียดในเรื่องที่ศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลที่เข้ามาทำงานเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ให้แก่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ด้วยความเสียสละอย่างต่อเนื่องจนมีผลงานเป็นที่ประจักษ์และได้รับการคัดเลือกจากกระทรวงฯ ให้เป็น อพม.ดีเด่น จากเขตต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี พ.ศ.2555-2563 เว้นปี 2556 ไม่มีการคัดเลือก รวมทั้งหมด 8 คน ได้แก่ เขตวัฒนา หลักสี่ บางพลัด มีนบุรี บางคอแหลม บางกะปิ หนองจอก และดอนเมือง รวมทั้งผู้ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและกำกับดูแลให้เป็นไปตามนโยบายกระทรวง จำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการกองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคมและหัวหน้ากลุ่มส่งเสริมกิจการอาสาสมัครและเครือข่าย กองกิจการอาสาสมัครภาคประชาสังคม แต่ต่อมาในระหว่างการทำวิจัยเกิดสถานการณ์โรคระบาดไวรัส โควริดา 2019 อพม.ดีเด่นที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสียชีวิตจากการติดเชื้อโรคระบาดจาก

การปฏิบัติหน้าที่เป็นอาสาสมัคร ได้แก่ เขตพัฒนา และเขตบางคอแหลม จึงมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์จำนวน 8 คน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีการจูงใจ

วรูม (Vroom อ้างถึงใน ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2538, หน้า 48-49) ได้อธิบายว่าหมายถึง กระบวนการของการหาเหตุผลเหตุจูงใจที่จะกระตุ้น นำทาง รักษาไว้และพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้งานสำเร็จ

แนวคิดของวรูม เป็นแนวคิดที่อธิบายเกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจโดยกล่าวถึงประสิทธิภาพของความคาดหวังในความพยายามของแต่ละบุคคลว่าจะเป็นอย่างไบบ้าง และเกิดขึ้นด้วยองค์ประกอบใดเป็นตัวผลักดันสนับสนุน ผลงานของวรูม มีส่วนสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่าความคาดหวังที่แสดงออกมาในรูปความรู้สึกว่าจะประพฤติปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือต่องานที่ตนรับผิดชอบอยู่ แนวคิดนี้มีประโยชน์ในการอธิบายพฤติกรรมของคนในการทำงาน แนวคิดเกี่ยวกับความก้าวหน้าในอาชีพ โดยการเลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน เพื่อตอบแทนการทำงานของพนักงาน ควรจะเป็นไปในทางยุติธรรมโปร่งใสเหมาะสมตามความคาดหวังของพนักงานที่ทำงานในองค์การ รวมถึงผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานด้วย

นอกจากนี้ มีนักวิชาการที่กล่าวถึงมูลเหตุจูงใจในการปฏิบัติงานได้อีกคือ เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg อ้างถึงใน ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2538, หน้า 46-47) ได้อธิบายว่า ความต้องการมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานในองค์การหลายด้าน ซึ่ง

ความต้องการนี้แบ่งออกได้ 2 ประเภทคือ ความต้องการต่อ “ปัจจัยอนามัย (Hygiene Factors) และความต้องการต่อ “ปัจจัยมูลเหตุจูงใจ” (Motivation factors) ความต้องการทั้งสองประเภทนี้มีความเป็นอิสระจากกัน ปัจจัยอนามัยจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของงาน ได้แก่ นโยบายขององค์กร การบริหาร การควบคุมงาน สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เงิน สถานภาพและความมั่นคงในหน้าที่การงาน หากขาดปัจจัยเหล่านี้ ผู้ปฏิบัติงานจะไม่พึงพอใจในงานที่ตนทำอยู่ และแม้ว่าผู้ปฏิบัติงานจะได้รับการตอบสนองเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ ก็ไม่ทำให้เขามีมูลเหตุจูงใจในการทำงานแต่อย่างใด และถึงแม้ความต้องการปัจจัยอนามัยจะได้รับการสนองตอบแล้วก็เพียงพอป้องกันไม่ให้ผู้ปฏิบัติงานแสดงความไม่พอใจต่องานเท่านั้น จากเหตุนี้เฮอริซเบอร์ก เชื่อว่าการเน้นที่งานเป็นหลักจะเป็นวิธีทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจต่องาน ผลการศึกษานี้ได้ชื่อว่า “ทฤษฎี 2 ปัจจัย” (Two Factor Theory of Motivation) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยมูลเหตุจูงใจ (Motivation Factor) ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้า
2. ปัจจัยอนามัย (Hygiene Factor) ได้แก่ นโยบายและการบริหารงาน การบังคับบัญชา เงินเดือน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความมั่นคงในงาน สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ความเป็นส่วนตัว โอกาสเจริญเติบโตและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

ดังนั้น ทฤษฎีมูลเหตุจูงใจของมนุษย์มีสาระสำคัญว่า มนุษย์มีแรงจูงใจหรือความต้องการไม่สิ้นสุด โดยจะมีความต้องการในขั้นพื้นฐานมาก่อน เมื่อความ

ต้องการได้รับการตอบสนองในขั้นพื้นฐานแล้ว ก็จะมีแรงจูงใจหรือความต้องการในระดับสูงขึ้นต่อไป

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Shafritz and Hyde, 2007, pp.112-116)

เป็นทฤษฎีแรงจูงใจที่ได้รับการยอมรับและอ้างอิงกันอย่างกว้างขวาง ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการตอบสนองความต้องการจะจูงใจให้คนนั้นตั้งใจทำงาน หรือกล่าวได้ว่าพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากได้รับการตอบสนองความต้องการ นั่นคือใช้ความต้องการของพนักงานที่เป็นเครื่องจูงใจให้ทำงานมี 5 ชั้น 1) ความต้องการทางร่างกาย 2) ความต้องการด้านความมั่นคงและปลอดภัย 3) ความต้องการความรัก 4) ความต้องการการยกย่องนับถือและ 5) ความต้องการสมหวังในชีวิต

แนวคิดอาสาศัมครและภาคีเครือข่าย

ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2548 (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556, หน้า 2) ได้ให้ความหมาย “อาสาศัมคร” หมายถึง ผู้ซึ่งอาสาช่วยปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมในองค์กรสวัสดิการสังคม

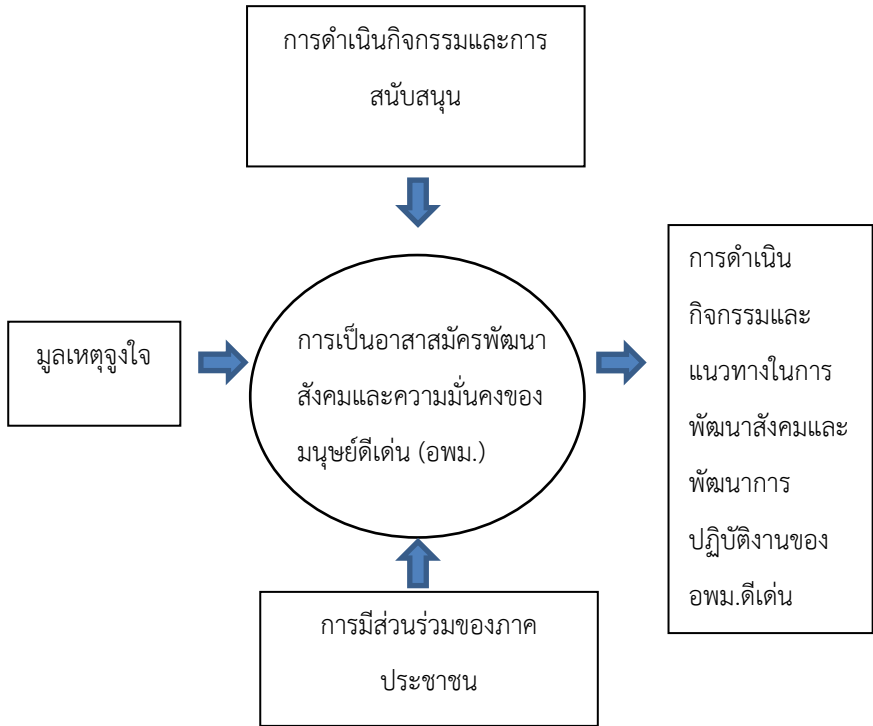
จากความหมายดังกล่าวข้างต้นอาสาศัมคร จึงเป็นผู้ที่ทำคุณประโยชน์เพื่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวม ด้วยความสมัครใจไม่หวังผลตอบแทน โดยงานนั้น ๆ มิใช่หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำ ช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมด้วยความสมัครใจ ส่วนภาคีเครือข่ายนักวิชาการได้ให้ความหมายว่าหมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีหลักการ ข้อตกลงและ

แนวปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยผ่านทางผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่มที่ประกอบอาชีพเดียวกัน ทำงานร่วมกัน มีอุดมการณ์ ค่านิยม และเป้าหมายร่วมกัน (Frederic don, 2007, p.27; วีระศักดิ์ เครือเทพ 2550, หน้า 2)

แนวคิดการมีส่วนร่วม

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การสหประชาชาติให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การให้โอกาสสมาชิกทุกคนของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค (United Nation, 1981, p.5)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีมูลเหตุจูงใจแนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครและภาคีเครือข่าย แนวคิดการมีส่วนร่วม ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถจำแนกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่

1. มูลเหตุจูงใจในการเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่น

2. การดำเนินกิจกรรมและสนับสนุนภาคีเครือข่ายภาคประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่
3. เสนอแนวทางในการพัฒนาสังคมและพัฒนาการปฏิบัติงานของ อพม.

1. มุลเหตุจูงใจในการเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่น

ตั้งแต่ปี ค.ศ.2555-2563 การปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่น (อพม.) มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานใน 3 การกิจ คือ การชี้เป้า-เฝ้าระวัง เชื่อมกลุ่มเดิม-เสริมกลุ่มใหม่ และร่วมใจทำแผนชุมชน และสามารถนำแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วยปัจจัยมูลเหตุจูงใจที่กระตุ้นให้คนสมัครเข้ามาเป็น อพม. 5 ด้าน ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การที่คนอื่นยอมรับผลงานของตน ความรับผิดชอบ งานที่ทำหายและความเจริญก้าวหน้า รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวกับงาน 8 ด้าน ได้แก่ นโยบายการบริหารของหน่วยงาน การบริหาร การควบคุมงาน สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ค่าตอบแทน สถานภาพและความมั่นคงในหน้าที่การงาน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็น ดังนี้

1.1 การที่กระทรวงพม. มอบหมายการปฏิบัติงานให้ อพม.อย่างต่อเนื่องจนงานประสบผลสำเร็จก็ด้วย อพม.ทำงานด้วยจิตอาสา การได้ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมที่เดือดร้อนเป็นเรื่องของมนุษยธรรม ทำด้วยใจรักไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน และมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือคน ทำให้รู้สึกมีคุณค่า และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

1.2 การได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลในหน่วยงาน เพื่อนร่วมงานทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ในความสามารถเมื่อได้ทำงานจนบรรลุผลสำเร็จ และงานนั้นเป็นแบบอย่างที่ดีต่อคนทั่วไป และมีผู้ที่มองเห็นความดีและความตั้งใจในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ จนได้รับการยอมรับและคัดเลือกให้เป็น ออมพ.ดีเด่น

1.3 ลักษณะงานที่ปฏิบัติเป็นงานที่น่าสนใจ มีความสัมพันธ์กับความสามารถ ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความท้าทายในงานเพื่อความสำเร็จของงาน

1.4 ออมพ. มีการทำงานเป็นอิสระเพราะเป็นงานจิตอาสา สามารถทำงานร่วมกันทุกหน่วยงานในสังคมได้อย่างดี การได้รับมอบหมายงานให้รับผิดชอบย่อมได้รับการกิจและโอกาสดีในการได้เรียนรู้ตลอดเวลา เพราะผลของงานที่จะเป็นสิ่งที่สะท้อนศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเรา จึงต้องรับผิดชอบงานที่มอบหมายให้ดีที่สุด

1.5 การได้รับการศึกษาและฝึกอบรมจะได้รับความรู้เพิ่มเติม เป็นสิ่งสำคัญในการทำงาน เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงต้องติดตามข่าวสารตลอดเวลา เพื่อพัฒนาตนเองและนำความรู้ใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาต่อยอดและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

1.6 นโยบายการบริหารของกระทรวงพม. มีนโยบายกับกลุ่มเป้าหมายค่อนข้างดี แต่ควรเพิ่มเติมในส่วนของสวัสดิการของผู้ปฏิบัติงานเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับคนทำงานที่เสียสละเวลาส่วนตัว อุทิศตนทำงานเพื่อสังคมและเป็นกลไกในการทำงานตามนโยบายของกระทรวงพม.

1.7 การบริหารของผู้นำในหน่วยงาน การมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในงานที่ตนเองรับผิดชอบ ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานกล้าลงมือปฏิบัติงานที่

ได้รับมอบหมาย หากเกิดอุปสรรคในการทำงานจะได้รับคำปรึกษาแนะนำที่ดีจากผู้นำในหน่วยงาน

1.8 ความสัมพันธ์ในการทำงาน เป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ มีการทำงานเป็นทีม ให้เกียรติซึ่งกันและกัน

1.9 การปฏิบัติงานของอพม.ส่วนใหญ่ลงพื้นที่จะต้องเจอสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย เช่น ชุมชนแออัด ริมถนน ที่รกร้าง พื้นที่สาธารณะต่าง ๆ อาสาสมัครจึงต้องมีความยืดหยุ่น ปรับตัวต่อทุกสถานการณ์

1.10 การประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะเป็อาชีพใดสามารถเป็นอาสาสมัครได้ กฎการทำงานต้องจัดการตนเองให้เรียบร้อยก่อนจึงจะลงปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือสังคม ทั้งสังคมและครอบครัวของเราต้องยอมรับสอดคล้องกัน และต้องมีการวางแผนการทำงานทุกครั้ง โดยประสานงานในพื้นที่เพื่อลดเวลาในการทำงาน

1.11 งานอาสาสมัครเป็นงานที่ทำทหายที่สังคมให้โอกาสในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ก่อนลงพื้นที่จะต้องทำการศึกษา เตรียมข้อมูลอย่างรอบด้านในการเข้าถึงผู้ประสบปัญหา ต้องเตรียมองค์ความรู้โดยเฉพาะของกลุ่มเป้าหมาย

1.12 การได้รับคัดเลือกเป็น อพม.ดีเด่นไม่มีผลทางตรงต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ แต่ได้รับการันตีผลงานที่ปฏิบัติด้านจิตอาสาอย่างต่อเนื่องยาวนานจนมีผลงานโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ เป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน ต่อยอดและพัฒนางานให้มีผลงานดียิ่งขึ้นไป

1.13 การเป็น อพม. ไม่ได้ทำให้มีความมั่นคงในการทำงานหรือมั่นคงในอาชีพเพราะประกอบอาชีพอิสระ แต่กลับรู้สึกว่ถ้าเรามีความมั่นคงในอาชีพแล้วและมีเวลาพอที่จะทำประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวมได้ จึงสนใจทำงานด้านอาสาสมัคร

เพิ่มเติมเพื่อตอบแทนสังคม และได้ช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมที่ยังประสบปัญหาความเดือดร้อนมากกว่าตน

2. การดำเนินกิจกรรมและสนับสนุนภาคีเครือข่ายภาคประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

จากการศึกษาพบว่า

2.1 อพม.มีบทบาทหน้าที่ในการชี้เป้า เฝ้าระวังปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นภายในชุมชน คอยสอดส่องดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาทางสังคม ประสานทรัพยากรเช่น เงินทุน วิชาการและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาช่วยเหลือประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการช่วยเหลือต่อไป และกระตุ้นชุมชนร่วมกันจัดทำแผนชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมของชุมชน

2.2 อพม.ได้เรียนรู้และทำความเข้าใจถึงองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกระทรวงพม.และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็ก เยาวชน คนพิการ ผู้สูงอายุ คนเร่ร่อน คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน รวมทั้งสิทธิและสวัสดิการของรัฐที่จะนำไปเผยแพร่ให้แก่ผู้ประสบปัญหาให้เข้าถึงสิทธิและสวัสดิการ รวมทั้งพูดให้กำลังใจให้คำปรึกษาปัญหาได้

2.3 บทบาทของอพม.เมื่อได้รับแจ้งเหตุหรือทราบถึงปัญหาของผู้ประสบปัญหา จะต้องวินิจฉัยก่อนว่าจะให้ความช่วยเหลือแก่ใคร ในเรื่องอะไร มีหน่วยงานหรือภาคีเครือข่ายการทำงานในพื้นที่หรือไม่ และจะประสานไปยังหน่วยงานเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาต่อไป

2.4 อพม.ต้องมีความรู้ความเข้าใจในภารกิจของกระทรวงพม. สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิการของรัฐหรือช่วยจัดการเรื่องเอกสารให้กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เขาได้เข้าถึงสิทธิและสวัสดิการของรัฐที่ควรจะได้รับ

2.5 อพม.ต้องทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อร่วมกันดำเนินงานในการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยการนำสวัสดิการของกระทรวงพม.และสวัสดิการของภาคีเครือข่ายที่มีให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่ เช่น การมอบทุนการศึกษาให้แก่เด็กที่เรียนดีแต่ฐานะยากจน การฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพ เช่น การตัดผม การเย็บผ้า งานฝีมือ การทำของใช้เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ เกิดรายได้สู่ครอบครัว ชุมชน หรือประสานงานเครือข่ายในชุมชน เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ในพื้นที่เข้ามาให้บริการตรวจสุขภาพประชาชน เป็นต้น

2.6 เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ร่วมคิด ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมหรือชุมชนของเขา ให้รู้สึกว่าเป็นเจ้าของ มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมด้วย

2.7 กระทรวงพม.กำหนดนโยบายต้องการมีอพม.ทั่วประเทศ โดยให้อพม. 1 คน ดูแล 40 ครัวเรือน แต่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากเกิดสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 จึงให้อพม.มีไม่เพียงพอ จึงมีการเสนอให้แก่ไขอายุของผู้ที่จะเป็นอพม.ไม่ต้องขั้นต่ำอายุ 18 ปี มาเป็นทุกอายุสามารถสมัครเข้ามาเป็นอพม.ได้ รวมทั้งไม่ต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในพื้นที่อีกต่อไป ซึ่งได้ประกาศใช้หลักเกณฑ์นี้ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2564

2.8 อพม.เป็นเสมือนกระบอกเสียงของกระทรวงพม.ในการนำข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและสวัสดิการของกระทรวงพม.ไปสู่กลุ่มเป้าหมายให้สามารถเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานของรัฐได้ นอกจากนี้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการพัฒนาสังคมนี้ในรูปแบบอินโฟกราฟิกมาช่องทาง Line, page หรือ Facebook ด้วย

3. เสนอแนวทางในการพัฒนาสังคมและพัฒนากิจการปฏิบัติงานของ อพม.

3.1 อพม.มีหน้าที่ บทบาทและภารกิจตามระเบียบฯ และนโยบายของกระทรวงพม. โดยมุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้ มีคุณธรรม โดยพัฒนาจิตใจไปพร้อมกับการเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมคนในชุมชนให้เกิดการพัฒนาตนเอง

3.2 อพม.ควรรับบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน กระทรวงพม.ควรกำหนดแนวทางและทิศทางให้กับอพม. โดยมีคู่มือการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศให้อพม.ปฏิบัติ

3.3 อพม.เป็นอาสาสมัครที่ช่วยงานตามภารกิจของกระทรวงพม. ที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านสังคมให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี เข้าถึงสิทธิสวัสดิการสังคม จึงเสนอว่าควรมีการจัดสวัสดิการอื่น ๆ ให้กับอพม.เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับผู้ที่มีความเสียสละปฏิบัติงานอาสาสมัครทำงานร่วมกับกระทรวง ที่ทำงานด้วยหลักมนุษยธรรมที่ไม่หวังผลตอบแทนและวางตัวเป็นกลางไม่ยุ่งการเมือง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ค้นพบดังกล่าวข้างต้น มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. มุมเหตุจูงใจตามแนวคิดและทฤษฎีของวูมและเฮร์ชเบอร์ก (ติน ปรัชญพฤทธิ์, 2538, หน้า 46-49) และมาสโลว์ (Shafritz and Hyde, pp.112-116) ได้กล่าวถึงมุมเหตุจูงใจที่กระตุ้นพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้ปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้งานสำเร็จ โดยสามารถสรุปแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการทั้งสามที่มีแนวคิดคล้ายกันเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว ประกอบด้วยปัจจัยมุมเหตุจูงใจ 5 ด้าน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงาน 8 ด้าน ดังนี้

1.1 ความสำเร็จของงาน อพม.ที่ได้รับการคัดเลือกเป็น อพม.ดีเด่นก็ด้วยทำงานด้วยจิตอาสาต้องการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม อุทิศเวลา แรงกาย และแรงใจช่วยเหลือคน โดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน เมื่อกระทรวงพม. มอบหมายงานให้ปฏิบัติก็ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจนงานประสบผลสำเร็จ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของเฮร์ชเบอร์ก (ติน ปรัชญพฤทธิ์, 2538, หน้า 46-47) ที่กล่าวถึงการจูงใจจากการทำงานเป็นการจูงใจภายนอกที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพอใจหรือไม่พอใจในการทำงานและสัมพันธ์โดยตรงกับความสำเร็จของงาน

1.2 การปฏิบัติงานของ อพม.ทำด้วยความตั้งใจ เสียสละและซื่อสัตย์จนงานบรรลุผลสำเร็จได้รับการยอมรับนับถือในความสามารถจากกระทรวงพม. เพื่อนร่วมงานอพม.ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ จนได้รับการยอมรับและคัดเลือกให้เป็น อพม.ดีเด่น ซึ่งตรงกับแนวคิดของเฮร์ชเบอร์ก (ติน ปรัชญพฤทธิ์, 2538, หน้า 46-47) ที่กล่าวถึงการยอมรับ การยกย่องจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานในความสามารถ

เมื่อทำงานบรรลุผลสำเร็จ และตรงกับแนวคิดของมาสโลว์ (Shafritz and Hyde, 2007, pp.112-116) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสาทิตย์ รัตนศิริ (2554) ที่พบว่า แรงจูงใจของอาสาสมัครตำรวจบ้านในพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบางกอกใหญ่ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงาน จากผู้บังคับบัญชาทำให้มีชื่อเสียงบุคคลภายนอกให้การยอมรับ

1.3 ลักษณะงานที่อพม.ปฏิบัติเป็นงานที่น่าสนใจและท้าทายความรู้ความสามารถ ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ วูม (ติน ปรัชญพฤทธิ์, 2538, หน้า 48-49) ที่กล่าวถึงบุคคลได้รับการจูงใจที่ใช้ความพยายามในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและผลการปฏิบัติจะช่วยให้ได้ผลตอบแทนตามที่ต้องการ

1.4 กระทรวงพม. ได้มอบหมายงานให้อพม.รับผิดชอบงานใหม่ ๆ และมีอำนาจในการรับผิดชอบการทำงานได้อย่างเต็มที่ อิสระ ไม่มีการควบคุมมากเกินไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาทิตย์ รัตนศิริ (2554) พบว่าอาสาสมัครตำรวจบ้านในพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบางกอกใหญ่ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านความรับผิดชอบ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาในเบื้องต้นได้ด้วยตนเอง มีความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี

1.5 อพม.มีโอกาสดำเนินการศึกษาอบรมหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของเฮอร์ชเบอร์ก (ติน ปรัชญพฤทธิ์, 2538, หน้า 46-47) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรณภา อบสุวรรณ (2557) ผลการศึกษาพบว่า อพม.จังหวัด

สมุทรสงคราม มีความรู้ความเข้าใจต่อคู่มือการปฏิบัติงานของอพม.ในระดับดีมาก เนื่องจากอพม.ได้มีการอบรมเพิ่มความรู้อย่างต่อเนื่องเป็นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองมากยิ่งขึ้น

1.6 นโยบายของกระทรวงพม.เป็นภารกิจหลักของอพม. มี 3 ด้าน ได้แก่ การชี้เป้า-เผื่อระวัง เชื่อมกลุ่มเดิม-เสริมกลุ่มใหม่ และร่วมใจทำแผนชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา แดงวันดี (2556) ผลการศึกษาพบว่า อพม.จังหวัดกาฬสินธุ์ได้มีการปฏิบัติงานตามภารกิจของกระทรวงพม.ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดหาข้อมูลชุมชน

1.7 การบังคับบัญชาของผู้หน้าในหน่วยงาน จะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน สามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาให้กับผู้ปฏิบัติงานได้ ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้คล่องตัวและมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดปัจจัยเกี่ยวกับงานของเฮอร์เบอร์ก (ติน ปรัชพฤทธิ์, 2538, หน้า 46-47) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัพพัญญู สังข์ชุม (2557) ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สาขาเกาะสมุย มีแรงจูงใจต่อดำเนินการบริหารงานของหน่วยงานอยู่ในระดับมาก

1.8 ความสัมพันธ์ในการทำงานถือว่าเป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงาน มีการทำงานเป็นทีมตามแนวคิดของเฮอร์ชเบอร์ก (ติน ปรัชพฤทธิ์, 2538, หน้า 46-47) และตรงกับแนวคิดของ วรูม (ติน ปรัชพฤทธิ์, 2538, หน้า 48-49) ที่เชื่อว่าการโน้มน้าวจิตใจให้คนทำงานขึ้นอยู่กับความคาดหวัง ความพยายามของคนจะสัมฤทธิ์ผลออกมาเป็นผลงาน

1.9 การปฏิบัติงานของ อพม.จะต้องเจอกับสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายหรือความเหมาะสมทางกายภาพของงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขฤทัย สุขทวี (2558) พบว่า อพม.ควรมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของอพม.ตามระเบียบของกระทรวงพม. พ.ศ.2557 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณวิภา ศรีวงศ์ (2559) ผลงานวิจัยพบว่า อพม.ควรมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ อพม.

1.10 บุคคลใดไม่ว่าจะประกอบอาชีพประเภทใด สามารถเป็นอาสาสมัครได้อยู่ที่การปฏิบัติของเรามากกว่าที่ทำให้คนในสังคมยอมรับนับถือในตัวเรา สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้อำนวยการกองกิจอาสาสมัครและภาคประชาสังคม มีความเห็นว่า

“อพม.ดีเด่นไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด จะต้องมีความรู้ความภาคภูมิใจในตัวเองที่ได้ทำงานด้านจิตอาสาลงพื้นที่ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เสียสละ อุทิศตนเพื่อสังคมจนได้รับคัดเลือกเป็นอพม.ดีเด่น” (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 24 พฤศจิกายน 2564)

1.11 งานอาสาสมัครเป็นงานที่ท้าทายที่สังคมให้โอกาสในการเข้าไปช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสที่ประสบปัญหาทางสังคม เป็นความรู้สึกรักของอพม.ดีเด่นประจำปี 2557 เขตหลักสี่ที่ได้รับจากการทำงาน ดังนี้

“ความรู้สึกชอบงานนี้ มีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือคนที่ทุกข์ยาก คนที่ด้อยโอกาสในสังคม คนพิการ” (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 6 ธันวาคม 2564)

เช่นเดียวกับความรู้สึกของอพม.ดีเด่นประจำปี พ.ศ.2558 เขตบางพลัด ดังนี้

“เป็นงานที่ทำหายที่สังคมให้โอกาสในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส มีความภูมิใจทุกครั้งที่ได้ทำงาน อพม.ต้องทำการศึกษา เตรียมข้อมูลอย่างรอบด้าน รวมทั้งช่องทางการเข้าถึงสิทธิของผู้ประสบปัญหา” (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 6 ธันวาคม 2564)

เช่นเดียวกับความรู้สึกของอพม.ดีเด่นประจำปี พ.ศ.2559 เขตมีนบุรี ดังนี้

“ตลอดระยะเวลาในการทำงานเกือบ 20 ปี มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ อพม.” (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 8 ธันวาคม 2564)

เช่นเดียวกับความรู้สึกของอพม.ดีเด่นประจำปี พ.ศ.2561 เขตบางกะปิ ดังนี้

“ภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาที่มีความทุกข์ยาก จึงอาสาเข้ามาเป็น อพม.เพื่อช่วยให้ผู้ประสบปัญหาเหล่านั้นมีโอกาสที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี” (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 8 ธันวาคม 2564)

เช่นเดียวกับความรู้สึกของอพม.ดีเด่นประจำปี พ.ศ.2562 เขตหนองจอก ดังนี้

“มีความภาคภูมิใจที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลภายนอก จากผลงานที่ได้อุทิศทำเพื่อผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และหน่วยงานมองเห็นความสามารถของตน” (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 9 ธันวาคม 2564)

และเช่นเดียวกับความรู้สึกของอพม.ดีเด่นประจำปี พ.ศ.2563 เขตดอนเมือง ดังนี้

“เป็นงานที่มีความชื่นชอบ รักการเป็นจิตอาสา คิดว่าเป็นงานที่ทำอย่างภาคภูมิใจและมีเกียรติต่อตัวเรา ทำด้วยใจรัก” (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 9 ธันวาคม 2564)

1.12 อพม.ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับโครงการ อพม.ดีเด่น มีผลต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ ดังความคิดเห็นสนับสนุนในประเด็นนี้ของหัวหน้ากลุ่มส่งเสริมกิจการอาสาสมัครและเครือข่าย

“การได้รับรางวัล อพม.ดีเด่น เนื่องจากทำงานด้านสังคมตามภารกิจของกระทรวงและปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีมาครบ 3 ปี จึงได้รับการยอมรับและคัดเลือกเป็น อพม.ดีเด่น และเมื่อปฏิบัติดีและเสียสละเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่องอีกเป็นเวลาครบ 5 ปี ก็มีสิทธิ์ได้รับการคัดเลือกเป็น อพม.ดีเด่นพิเศษ และเมื่อปฏิบัติต่อเนื่องจนครบเป็นเวลา 8 ปี ก็สามารถขอรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้” (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 14 พฤศจิกายน 2564)

1.13 การเป็น อพม.ดีเด่น มีผลต่อการทำงานมาก ทำให้คนรู้จักมากขึ้น เป็นที่ยอมรับในสังคมอาสาสมัครฯ และสังคมภายนอก รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสาทิพย์ รัตนศิริ (2554) พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครตำรวจบ้านในพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบางกอกใหญ่ได้รับการยอมรับนับถือได้รับคำชมเชยจากผู้บังคับบัญชา ทำให้มีชื่อเสียงและบุคคลภายนอกให้การยอมรับ

2. แนวคิดภาคีเครือข่ายภาคประชาชนและแนวคิดการมีส่วนร่วมภาคประชาชน

2.1 บทบาทหน้าที่ของ อพม.ตามนโยบายและภารกิจของกระทรวงพม.ที่กำหนดให้ อพม.ปฏิบัติหน้าที่มี 3 ด้าน ได้แก่ การชี้เป้า-เฝ้าระวัง ปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นภายในชุมชน คอยสอดส่องดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาทางสังคม และเชื่อมกลุ่มเดิม-เสริมกลุ่มใหม่ โดยการประสานทรัพยากร เช่น เงิน วิชาการและอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ เพื่อนำมาช่วยเหลือหรือประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการช่วยเหลือและกระตุ้นชุมชนร่วมกันจัดทำแผนชุมชนและแก้ไขปัญหาสังคมของชุมชน ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ จริยา แดงวันสี (2556) ผลการศึกษาพบว่า บทบาทหน้าที่ตามภารกิจของ อพม.จังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ด้านได้แก่ 1. ชี้เป้า-เฝ้าระวัง มีการจัดหาข้อมูลชุมชน 2. การเชื่อมกลุ่มเดิม-เสริมสร้างกลุ่มใหม่ คือ การส่งเสริมให้มีโครงสร้าง อพม.ที่เข้มแข็งในระดับตำบล และ 3. การร่วมใจทำแผนชุมชนในการปฏิบัติงาน

2.2 อพม.จะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจในสิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ ของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็ก เยาวชน คนพิการ ผู้สูงอายุ คนเร่ร่อน คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน สามารถให้คำปรึกษาปัญหาสังคมเบื้องต้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณวิภา ศรีวงศ์ (2559) ผลการศึกษาพบว่า อพม.จังหวัดกาญจนบุรี มีพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ด้านการช่วยเหลือทางสังคม ให้คำแนะนำปรึกษาประสานการช่วยเหลือแก่กลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

2.3 อพม.ต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ด้านการประสานการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน จะต้องวินิจฉัยก่อนว่าจะให้ความช่วยเหลือ

แก่กลุ่มเป้าหมายในเรื่องใด มีหน่วยงานหรือภาคีเครือข่ายในพื้นที่หรือไม่ เพื่อที่จะได้ประสานไปยังหน่วยงานใกล้เคียงให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา แดงวันสี (2556) ผลการศึกษาพบว่า อพม.จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการประสานการปฏิบัติงานกับเครือข่ายภายในชุมชน เช่น อพม.ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล/อบต.)

2.4 อพม.ต้องมีความรู้ความเข้าใจสิทธิขั้นพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายก่อน จึงจะสามารถดำเนินการเพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิของกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของกระทรวงพม.ได้ ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะจากงานวิจัยของ วรณวิภา ศรีวงศ์ (2559) พบว่า กระทรวงพม. ควรส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจังต่อการพัฒนาศักยภาพและทักษะของ อพม.ทุกระดับ

2.5 การที่ อพม.จะมีความรู้ความเข้าใจ สามารถส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมได้ในทุกระดับ สามารถทำได้จากความคิดเห็น ดังนี้

“อพม.ต้องทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมกันดำเนินงานในการช่วยกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยนำสวัสดิการของกระทรวงพม. และสวัสดิการที่เครือข่ายจะมีขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประชาชนในพื้นที่ เช่น การมอบทุนการศึกษาให้กับเด็กนักเรียนที่เรียนดี แต่ไม่มีเงินจ่ายค่าเทอม การจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพ เช่น การตัดผม การทำขนม การเย็บผ้า งานฝีมือ การทำของใช้เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ เกิดรายได้สู่ครอบครัว ชุมชน (หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมกิจการอาสาสมัครและเครือข่าย, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 24 พฤศจิกายน 2564)

2.6 การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ร่วมคิด ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม หรือชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ หยกจินดา (2557) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านทุ่งกร่าง จังหวัดจันทบุรี มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในภาพรวมมาก

2.7 การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด ยุทธศาสตร์ของกระทรวง พม.เกี่ยวกับอพม.หรือให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ อพม.รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชน เอกชน และภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งการออกแบบรูปแบบการบริการ และการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริการสาธารณะในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของคุณานนท์ หมายดี (2562) ผลการศึกษาพบว่า การเปิดโอกาสให้เครือข่ายภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กรอบแนวทางและทิศทางในการส่งเสริมการเปิดโอกาสให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ

3. แนวทางในการพัฒนาสังคมและพัฒนาการปฏิบัติงานของ อพม.ดีเด่น

อพม.ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็น อพม.ดีเด่นตั้งแต่ปี พ.ศ.2557-2563 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและพัฒนาการปฏิบัติงานไว้ดังต่อไปนี้

1. กระทรวงพม. ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้ อพม.แต่ละเขตลงไปชี้แจงทำความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับงานของกระทรวงพม.
 2. เจ้าหน้าที่ของกระทรวงพม. จะต้องลงไปร่วมกับ อพม.อย่างจริงจัง ไม่ใช่ลงไปร่วมเพื่อสร้างภาพหรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัว
 3. ปัญหาในชุมชนมีหลายมิติ มีอาสาสมัครในพื้นที่หลายกลุ่มที่พร้อมให้การช่วยเหลือสังคม แต่ขาดการประสานงานจำเป็นต้องรวมอาสาสมัครทุกกลุ่มร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาสังคม นำสู่คุณภาพชีวิตที่ดีและเชิญเข้าร่วมโครงการอบรมความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเอง
 4. แนวทางในการพัฒนาสังคมในพื้นที่โดยการประชาสัมพันธ์ในนาม อพม. กรุงเทพฯ เกี่ยวกับกิจกรรมของ อพม.
 5. อพม.จะต้องมีการพัฒนาและเรียนรู้ตลอดเวลา เพื่อปรับปรุงต่อยอดการปฏิบัติงาน สร้างการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายและพัฒนาศูนย์ประสานงานของ อพม.
 6. อพม.ต้องมีความตั้งใจและพยายามดูแลประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ให้ได้รับสิทธิและการแก้ปัญหาได้อย่างทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำในความเป็นผู้ด้อยโอกาสให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
 7. อพม. ต้องดูแลตรวจเยี่ยมในพื้นที่เขตของตนเอง สอบถาม อพม.ในพื้นที่หรือสอบถามผู้นำชุมชน คณะทำงานชุมชน และผู้คนที่เรารู้จัก สื่อสารทาง page, online อยู่ตลอดเวลา
- สรุปผลการวิจัย พบว่า อพม. 8 คนที่ได้รับการคัดเลือกเป็น อพม.ดีเด่น มีปัจจัยมูลเหตุจูงใจที่กระตุ้นให้สมัครเข้ามาเป็น อพม. มีแรงจูงใจ 5 ด้าน และมี

ปัจจัยเกี่ยวกับงานอีก 8 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮอริชเบอร์เกอร์ วูม และ มาสโลว์ ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องการศึกษาในวิจัยนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กระทรวงพม.ควรมีการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลและนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายได้
2. ควรกำหนดตัวชี้วัดการประเมินค่างานของอพม. เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณค่าตอบแทนให้อพม.
3. ควรนำระบบ “Workfare” หรือ “ระบบสวัสดิการผ่านการทำงาน” มาใช้เพื่อจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ ของรัฐให้อพม. เช่น การรักษาพยาบาล ค่าครองชีพ ฯลฯ โดยการบูรณาการทำงาน MOU กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ควรมีการออกไปรับรองอพม.ให้แก่เด็กและเยาวชนที่เป็นอาสาสมัคร และมีผลการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในเชิงประจักษ์ เพื่อเป็นเอกสารประกอบการสมัครเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้
5. เนื่องจากเป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงพม. ที่เน้นการเพิ่มจำนวนอพม.ให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน เพื่อสามารถดูแลประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ในกระทรวงพม. กับอพม.ในพื้นที่ เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

2. เจ้าหน้าที่กระทรวงพม. ควรให้ความสำคัญกับอพม. เช่น ในการขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานในกระทรวงพม.

3. เจ้าหน้าที่กระทรวงพม. ควรส่งเสริมให้อพม. เข้าฝึกอบรมและพัฒนาการประชาสัมพันธ์ การสร้างแรงจูงใจ การมีปฏิสัมพันธ์กลุ่มและการทำงานเป็นทีม เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2564). *ประกาศกรมการปกครอง เรื่อง แจ้งข้อมูลทางการปกครอง*. ผู้แต่ง.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2556). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2548*. ผู้แต่ง.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). *ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.2564*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 3 มกราคม 2565 จาก <http://www.ratchakittha.soc.go.th /DATA/PDF /2564/E/161/T-0001.pdf>

คุณานนท์ หมายดี. (2562). *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม*. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- จริยา แดงวันสี. (2556). บทบาท หน้าที่ตามภารกิจของอาสาสมัครพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ของสำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลิตา ศรมณี. (2563.) เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิชาการขอข่วยและแนวคิดเชิงทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ. (2538). ทฤษฎีองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- วรรณิศา ศรีวงศ์. (2559). ความรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรมกรการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกาญจนบุรี. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิษณุ หยกจินดา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2550). เครือข่าย: นวัตกรรมการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สุขฤทัย สุขทวี. (2558). การพัฒนาบทบาทใหม่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการปฏิบัติงานตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สัพพัญญู สังข์ขุม. (2557). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ. กรมคุมประพฤติ กรณีศึกษาอาสาสมัครคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสุราษฎร์ธานี สาขาเกาะสมุย. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สาทิพย์ รัตนศิริ. (2554). แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครตำรวจบ้านในพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบางกอกใหญ่. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2564 จาก <http://www.thongsook.ac.th.com>.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2563). กำลังคนภาครัฐฝ่ายพลเรือนในปี 2562. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2564 จาก <https://www.ocsc.go.th.com>.

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (ศสค.) กระทรวงการคลัง. (2563). บัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือบัตรคนจน. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2564 จาก <https://www.bankokbiznews.com>.

อรนภา อบสุวรรณ. (2557). การปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสมุทรสงคราม. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรทัย พระทัต. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์: กรณีศึกษาชุมชนป้อมมหากาฬ. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการงานสาธารณะ), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Creswell, J. W. (2007). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks: Sage Publications.

Frederickson, H. G. (2007). Whatever Happened to Public Administration? : Governance, Governance Everywhere. In E. Ferlie, L. E. Lynn and C. Politt (Eds), *Oxford Handbook of Public Management*. (pp.282 – 304). Oxford: Oxford University Press.

Herzberg, F. (1982). *The Management Choice: To be Efficient and to be Human*. Vermont: Salt Lake City, Olympus.

Maslow, A.M. (1965). *Eupsychian Management*. Homewood, Illinois: Richard D. Irwin and The Dorsey Press.

Shafritz, J. M. & Hyde, A. C. (2007). *Classics of Public Administration*. (6th ed.) Boston, Mass: Wadsworth.

United Nation. (1981). *Department of International Economic social Affaire*. Popular Participation as a strategy for Promoting Community Level Action and Nation Department. Report of the Meeting for The Adhoe Group of Expert. New York: United Nation.

ความยุติธรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษา โครงการบ่อขยะ
ของคำ ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

**Environmental justice in action: A case study of the Tong Kham
Landfill Project, Hua Raw subdistrict, Muang district,
Phitsanulok province**

ชนิสรา ทิมทอง¹ & วัชรพล ศุภจักรวัฒนา²

Chanissara Thimthong & Watcharapol Supajakwattana

Corresponding author: chanisara211218@gmail.com

Received: 24/10/67 Revised: 14/11/67 Accepted: 15/11/67

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมกรณีการบริหารจัดการขยะบ่อขยะของคำ เทศบาลตำบลหัวรอ จังหวัดพิษณุโลก โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการบริหารจัดการขยะจำนวน 10 ตัวอย่าง ผ่านการตีความเชิงพรรณนา

¹ นิสิตภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹ Student, Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Science, Naresuan University

² Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Science, Naresuan University

ผลการศึกษาพบว่า โครงการฯ ไม่ได้ดำเนินงานบนฐานความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม ทั้งสามมิติ คือ หนึ่งการกระจายความยุติธรรมที่ทางรัฐไม่สนใจผลกระทบเชิงลบที่จะเกิดขึ้น สองความยุติธรรมเชิงกระบวนการ การเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมไม่ได้สร้างการมีส่วนร่วมที่แท้จริง สามการตระหนักรู้ความยุติธรรม รัฐไม่คำนึงถึงสิทธิของการมีอยู่ของชุมชนที่ตั้งอยู่เดิมแทบทุกมิติ

เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น รัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ อย่างเป็นระบบอยู่บนพื้นฐานความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การดำเนินการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบอย่างจริงจัง อีกทั้งผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องจะต้องสร้างบทบัญญัติคุ้มครองการลงโทษผู้ได้รับผลกระทบให้ชัดเจน

คำสำคัญ: ความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม; นโยบายสิ่งแวดล้อม; บ่อขยะพิษณุโลก

Abstract

This research investigates environmental justice at the Thongkham Landfill in Hua Ro Subdistrict Municipality through a qualitative research approach, employing in-depth interviews with 10 stakeholders engaged in waste management and analyzing the data descriptively. The findings reveal considerable gaps in the application of environmental justice principles across three primary dimensions: 1) Distributional Justice – Governmental interventions have insufficiently mitigated the adverse impacts on local

communities, leading to an imbalanced distribution of environmental burdens. 2) Procedural Justice – Limited avenues for public participation restrict genuine engagement, marginalizing local stakeholders from critical decision-making processes. 3) Recognition Justice – The rights and voices of original communities remain largely disregarded, with minimal respect for their legitimate claims and cultural heritage.

To address these deficiencies, government authorities should embrace an inclusive and transparent approach to decision-making, ensuring active stakeholder participation throughout planning and implementation phases. Transparency should be emphasized by providing clear project disclosures, conducting thorough risk assessments, and establishing compensation programs specifically targeted at affected communities. Furthermore, regulatory frameworks must be enhanced to protect vulnerable populations, with stringent penalties for non-compliance to ensure accountability and uphold environmental justice principles effectively.

Key words: environmental justice; environmental policy; Phitsanulok Landfil

บทนำ

ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในการจัดหาพื้นที่ทิ้งขยะ และกำจัดขยะนับได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ยากจะแก้ไขได้อย่างยุติธรรมกับทุกฝ่าย ดังที่ปรากฏประเด็นปัญหาประเทศไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมา (Thai PBS, 2567) โดยเฉพาะเมืองใหญ่ๆ ตามภูมิภาคหลักของประเทศหลายแห่งได้กลายเป็นพื้นที่สะสมขยะอย่างจำนวนมหาศาล และผลดังกล่าวถูกผลักดันให้เป็นภาระของประชาชนนอกเขตชุมชนใกล้เคียงเมืองในท้ายที่สุด (กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย, 2565) ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนในกรณีของกรุงเทพมหานคร แม้จะเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพ และมีความสามารถในการบริหารจัดการมากที่สุด ทั้งในเชิงทรัพยากร การตัดสินใจ แต่กลับพบว่าในปี พ.ศ. 2563 กรุงเทพฯ ยังคงมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากอย่างทวีคูณในทุกๆ ปี (กรมควบคุมมลพิษ, 2563) อันนำไปสู่การต้องหาพื้นที่ในการบริหารจัดการขยะแบบฝังกลบตลอดเวลา ล่าสุดบ่อขยะของกรุงเทพฯ ได้ขยายไปยัง อำเภอกำแพงแสน นครปฐม และอำเภอนมสรวง จะเชิงเทรา (Rocket Media Lab, 2022) และดูเหมือนว่ายังไม่มีการยุติลง แน่หนอนว่าผลที่ตามมาอย่างชัดเจนของกรณีเหล่านี้ คือ การนำขยะไปฝังกลบในเขตพื้นที่เหล่านั้นได้ สอบถามความเห็น และแจ้งผลกระทบต่อชาวบ้านในเขตฯ แล้วหรือไม่ อย่างไร ในฐานะที่พวกเขาล้วนแล้วแต่เป็นผู้ได้รับผลกระทบในเรื่องของด้านสภาพแวดล้อม กลิ่นเหม็น สภาวะการขาดสุขลักษณะ ในความจริงพวกเขาไม่มีสิทธิแม้แต่การเลือกในการเป็นพื้นที่รองรับขยะ และกำจัดขยะจากขยะในพื้นที่ที่พวกเขาไม่ได้ก่อ (มติชนออนไลน์, 2550)

เช่นเดียวกับจังหวัดพิษณุโลกโดยเฉพาะพื้นที่เขตเทศบาลนคร ที่ปัจจุบันกำลังเผชิญปัญหาขยะ และการบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืน จะเห็นได้จาก ตัวเลขปริมาณขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2556 – 2561 ของเทศบาลนครพิษณุโลกที่มีเฉลี่ยถึงวันละ 892.32 ตันต่อวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2566ก) แต่กลับมีสถานที่กำจัดขยะถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลเพียง 2 แห่ง ได้แก่ โรงกำจัดขยะแบบเผาในเตาที่มีระบบบำบัดที่ อำเภอนครไทย และ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบ อำเภอบางระกำ (กรมควบคุมมลพิษ, 2566ข) ซึ่งมีศักยภาพในการกำจัดขยะอย่างถูกต้องเพียงจำนวน 160.52 ตันต่อวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2556)

การปิดตัวลงของบ่อขยะบางระกำอย่างถาวรใน ปี พ.ศ. 2556 (Thai PBS, 2556) ได้กลายเป็นเหมือนตัวเร่งปฏิกิริยาที่สำคัญที่ทำให้เมืองพิษณุโลกยังคงเป็นเมืองที่ยังอยู่ใจกลางปัญหาการบริหารจัดการขยะจนถึงปัจจุบัน แม้อูเหมือนว่าในปี พ.ศ. 2561 เทศบาลนครพิษณุโลกได้พยายามนำมาตรการทางการจัดการมาใช้ ได้แก่ การนำแนวทาง 3 Rs ได้แก่ Reduce Reuse Recycle มาปฏิบัติทุกชุมชน (สมชาย เพชรอำไพ และ สุทธิรัตน์ สิทธิศักดิ์, 2563) และการหาพื้นที่ในการกำจัดขยะมูลฝอยเพิ่ม โดยดำเนินการร่วมทำสัมปทานร่วมกับบริษัทเอกชน 2 แห่ง ได้แก่ บริษัทไทม์ดี จำกัด และ หจก.ดีดีรุ่งเรืองพัฒนา (กรมควบคุมมลพิษ, 2566ข) แต่ดูเหมือนว่าเป็นการแก้ไขปัญหาในระยะสั้นเท่านั้น (ส่งผลดีต่อการพยายามหาพื้นที่ทิ้งขยะ และกำจัดขยะในแง่ของปริมาณขยะตกค้างลดลง) ผลที่ตามมากลับนำไปสู่การเรียกร้องต่อความไม่ยุติธรรม และการขาดมาตรฐานในการดำเนินการโดยเฉพาะโครงการที่ท้องถิ่นดำเนินการร่วมกับบริษัทไทม์ดี จำกัด ในนามโครงการบ่อขยะทองคำ

การพยายามจัดตั้งบ่อขยะแบบฝังกลบ บ่อทองคำ ในพื้นที่หมู่ 11 ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกนำไปสู่ข้อสงสัยในกระบวนการดำเนินการจัดตั้งบ่อขยะ และความไม่พอใจของชาวบ้านตำบลหัวรอในการเป็นพื้นที่รองรับขยะแบบไม่รู้ตัว ทั้งในแง่ของกระบวนการ ที่โครงการเปิดโอกาสให้ชุมชนและชาวบ้านมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจำกัด การพยายามบิดเบือนข้อมูลในการทำประชาพิจารณ์ ในเรื่องของการปรับปรุงแบบของวิธีการกำจัดขยะมีการเปลี่ยนแปลงบริษัทผู้รับผิดชอบ ในระหว่างโครงการ และมีการเพิ่มปริมาณขยะที่จะนำเข้ามาทิ้งในพื้นที่จากเดิมที่ตกลงไว้ว่าบ่อขยะจะรองรับขยะที่มาจากเพียง 2 ชุมชน ได้แก่ ตำบลหัวรอและตำบลปากโทก แต่ภายหลังกลับพบว่ามีภาชนะมูลฝอยจากเทศบาลนครพิษณุโลกมาเทรวมด้วย รวมไปถึงความไม่ชอบมาพากลเกี่ยวกับในกระบวนการการออกใบอนุญาตประกอบกิจการในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูล ที่ใช้ระยะเวลาเพียง 2 วัน ในการพิจารณาคุณสมบัติของบริษัทเอกชน (มติชนออนไลน์, 2562ข) จนท้ายที่สุดนำไปสู่การต่อต้าน คัดค้าน รวมถึงการฟ้องร้องต่อศาลปกครองจังหวัดพิษณุโลกในประเด็นเกี่ยวกับการอนุญาตให้บ่อขยะเข้ามาตั้งอยู่ในเขตชุมชนใกล้เคียงกับหมู่บ้านจัดสรรวัดบ่อทองคำซึ่งห่างเพียง 70 เมตร (มติชนออนไลน์, 2562ก)

ชัดเจนว่าการเคลื่อนไหวของชาวบ้านตำบลหัวรอถึงข้อเรียกร้องในการสร้างบ่อขยะแบบฝังกลบในพื้นที่ของชุมชนหมู่ที่ 11 เทศบาลตำบลหัวรอ เป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกไม่ยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม และขัดแย้งจากข้อเท็จจริงในการนำเสนออย่างเป็นทางการในพื้นที่อย่างหลากหลายปรากฏการณ์ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่ปรากฏว่าคนในชุมชนส่วนใหญ่ (ที่เป็นผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการในการสร้างบ่อขยะ) ไม่ทราบแม้กระทั่งช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ความเหมาะสมของพื้นที่ของชุมชนเองในการสร้างและถูก

ออกแบบให้เป็นบ่อขยะ แหล่งที่มาของขยะ ปริมาณขยะที่จะเข้ามาทิ้ง ผลกระทบทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่อาจจะเกิดขึ้น รวมถึงวิธีการแก้ไขเยียวยาผลกระทบจากขยะที่ถูกทิ้ง ฯลฯ

เพื่อเป็นการเปิดเผยให้เห็นแนวทางการบริหารจัดการขยะว่าสอดคล้องกับความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมต่อ กรณี บ่อขยะทองคำ เทศบาลตำบลห้วยจร จังหวัดพิษณุโลก งานวิจัยนี้ได้พัฒนารอบการประเมินจากแนวคิดเรื่องความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมร่วมสมัย (Bullard, 2001; Harrison and London, 2024; Mears et al, 2019; Pellow, 2000) ที่มีเป้าหมายสำคัญในการเพื่อเปิดเผยให้เห็นรูปแบบความไม่เท่าเทียมกันที่เป็นปรากฏการณ์ร่วมอันเป็นผลจากการพัฒนาที่ไร้ทิศทางของรัฐและผู้ใช้อำนาจ (Agyeman, Bullard, and Evans 2002, 2016) บนหลักการของความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม ที่มองว่า การอำนวยความสะดวก คือ รัฐต้องทำหน้าที่ในการกำหนด วิธีการปฏิบัติการทางสิ่งแวดล้อมที่มีความยุติธรรมและการมีส่วนร่วมอย่างเต็มรูปแบบ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิทางสิ่งแวดล้อมอย่างยุติธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ ในมิติ เรื่อง เชื้อชาติ สีผิว ถิ่นกำเนิด หรือรายได้ (Bullard, 2001; Schlosberg, 2007) ต่อการบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบ และการกำหนด ก่อร่างนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่กระทบต่อชุมชน (Schlosberg, 2012; Smith-Carvos, 2008) อันมีองค์ประกอบหลักจากการสังเคราะห์ใน 3 มิติที่สำคัญ ได้แก่ (1) ความยุติธรรมในการกระจาย (Distributional Justice) ซึ่งมีจุดเน้นในเรื่อง การกระจายผลประโยชน์ ภาระด้านสิ่งแวดล้อม ท่ามกลางชุมชนที่มีความหลากหลายและแตกต่างกัน, การให้ความสนใจกับเรื่องของความล่อแหลม ความเสี่ยง ของกลุ่มคนชายขอบเปราะบางในพื้นที่ (Bullard, 2001; Harrison and London, 2024; Pellow, 2000) (2) ความยุติธรรมตามกระบวนการยุติธรรม (Procedural Justice) ที่พิจารณา

จากการเปิดโอกาสอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงในการเข้าถึง การตัดสินใจและ กระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายของการเป็นตัวแทนของชุมชนใน การประชาพิจารณ์ การเข้าถึงการประชาสัมพันธ์ การติดตามการดำเนินโครงการ (Bullard, 1994; Mears et al, 2019; Pellow, 2000) ท้ายสุดคือ (3) มิติการตระหนักรู้ความยุติธรรม ซึ่งจะปรากฏในรูปแบบของ การตระหนัก และเคารพความ หลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจของผู้มี อำนาจ (ความสนใจกับบริบทวัฒนธรรมของชุมชนของรัฐ การเข้ามามีส่วนร่วมของ ตัวแทนกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ ในการประชุม) (Agyeman et al, 2002; Holifield, 2012; Menton et al, 2020; Pellow, 2000) เป็นต้น

ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ประยุกต์ใช้แนวทางองค์ประกอบข้างต้น ในการวิเคราะห์ เปิดเผยให้เห็นความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและประเมินความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมกรณีการบริหาร จัดการขยะบ่อขยะทองคำ เทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีขอบเขตงานวิจัยมุ่งพยายาม ระบุแนวทางการบริหารจัดการของบ่อขยะทองคำและประเมินความยุติธรรมทาง สิ่งแวดล้อม หมู่ที่ 11 ตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในมิติของการ กระจายความยุติธรรม มิติเชิงกระบวนการยุติธรรม และมิติเรื่องการตระหนักรู้ความ ยุติธรรม

โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยการสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารจัดการขยะจำนวนทั้งหมด 10 คน แบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ หนึ่งข้าราชการท้องถิ่นผู้มีส่วนสำคัญในการกำหนด และดำเนินนโยบายการจัดการขยะจำนวน 2 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีตำบลหัวรอ และผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลหัวรอ กลุ่มที่สอง ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการโครงการฯ หมู่ที่ 11 ตำบลหัวรอ จำนวน 8 คน

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาหรือแบบบรรยาย (Descriptive Analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและนำมาปรับใช้ร่วมกับกรอบแนวคิดที่ใช้ในมิติความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม ใน 3 มิติ ได้แก่ มิติของการกระจายความยุติธรรม มิติเชิงกระบวนการยุติธรรม และมิติเรื่องการตระหนักรู้ความยุติธรรม

กรอบแนวคิด

งานวิจัยนี้ทำการศึกษาและสำรวจประเมินความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมใน 3 มิติ ในมุมมองของผู้ปฏิบัติและประชาชน ที่สำคัญได้แก่

1. มิติของการกระจายความยุติธรรม (Distributional Justice) พิจารณาจากการที่ท้องถิ่นสนใจในเรื่องของความยุติธรรมในส่วนของการกระจาย ผลประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม อุปสรรค ความสะดวกในการเข้าถึงของชุมชนที่มีลักษณะแตกต่างกัน (Bullard, 2001; Pellow, 2000)
2. มิติเชิงกระบวนการยุติธรรม (Procedural Justice) พิจารณาจากการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความมั่นใจว่า ทุกคนและทุกชุมชน จะต้องได้รับการปฏิบัติ

อย่างยุติธรรมในการเข้าถึงการตัดสินใจและกระบวนการ ทางด้านสิ่งแวดล้อม ในเชิงปฏิบัติ (Bullard, 2001; Harrison and London, 2024; Mears et al, 2019; Pellow, 2000)

3. มิติเรื่องการตระหนักรู้ความยุติธรรม (Recognition Justice) พิจารณาถึงการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความตระหนัก และเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในบริบทสังคมชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจทางด้านสิ่งแวดล้อม (Agyeman et al, 2002; Holifield, 2012; Menton et al, 2020; Pellow, 2000)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มองว่า การดำเนินการโครงการบ่อขยะทองคำ ในพื้นที่ตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ยังขาดความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม ถือเป็นกรณีการตัดสินใจของภาครัฐโดยเทศบาลตำบลห้วยรอเพียงอย่างเดียว ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ (หมู่ 11) ส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงสาเหตุของโครงการและรายละเอียดในสาระสำคัญในการเลือกเป็นพื้นที่ทิ้งและกำจัดขยะว่าเหมาะสมกว่าพื้นที่อื่นๆ ในจังหวัดพิษณุโลกอย่างไร อีกทั้งเทศบาลจัดประชาพิจารณ์โดยไม่กำหนดแนวทางการมีส่วนร่วม ที่เน้นความหลากหลายของตัวแทน ในการแสดงความคิดเห็นอย่างแพร่หลายตั้งแต่กระบวนการแรกไปจนถึงกระบวนการสุดท้าย สะท้อนให้เห็นถึงการขาดความจริงใจในการกระจายความยุติธรรม และการสร้างกระบวนการยุติธรรมที่ยังไม่ได้รับความใส่ใจจากกลไกการพัฒนาของรัฐ ส่งผลให้ประชาชนต้องทนรับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ปัญหากลิ่นเหม็นของขยะมานานนับหลายปี หน่วยงานท้องถิ่นเองไม่ได้พยายามพัฒนาระบบการเยียวยา และการ

แก้ไข อย่างจริงจัง สิ่งปรากฏเป็นการแก้ไขเฉพาะหน้า และดูเหมือนว่าจะทำหน้าที่ผู้
คุ้มครองและเป็นกระบอกเสียงให้กับบริษัทคู่สัญญา (บริษัทไทม์ดี จำกัด) ที่ได้รับ
ประโยชน์จากรัฐ มากกว่า ในขณะที่เดียวกัน นี่ถือเป็นภาพสะท้อนของการตระหนัก
และเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในบริบทสังคมชุมชน ที่ปรากฏได้ว่า
หน่วยงานรัฐในฐานะหน่วยงานตัดสินใจแทบจะไม่เคยคำนึงถึงสิทธิในการดำรงอยู่ที่
ดั้งเดิมของประชาชนที่มีมาก่อนบ่อยๆ สิ่งนี้ถือเป็นการขาดแนวทางการสร้างความ
ตระหนักรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งแผนการพิจารณาสิทธิของผู้อาศัยเดิมในพื้นที่ การผลัก
ภาวะอันตรายจากสิ่งแวดล้อมให้กับผู้อาศัย การขาดการวางแผนรองรับ และการ
กระจายความเสี่ยง อันถือเป็นมิติเชิงกระบวนการยุติธรรมที่รัฐต้องจัดเตรียม

อย่างไรก็ตามในทัศนะมุมมองของหน่วยงานราชการท้องถิ่นในพื้นที่ ได้
แสดงความเห็นและมองว่าสิ่งที่รัฐดำเนินการในโครงการมีความยุติธรรมทาง
สิ่งแวดล้อมในทุกมิติ กล่าวคือ รัฐและท้องถิ่น ได้มีประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม
(เบื้องต้น) จัดกระบวนการเยียวยาอย่างเต็มศักยภาพ การเปิดโอกาสให้ประชาชน
เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ทุกช่องทาง และ จัดหาระบบลดทอนผลกระทบกับ
หมู่บ้าน ชุมชนอย่างต่อเนื่อง หากพิจารณาผลในแต่ละมิติของมุมมองผ่านการ
ประเมินความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ สามารถแบ่งเป็นรายละเอียดผลจาก
การศึกษาได้ดังนี้

1. มิติของการกระจายความยุติธรรม (Distributional Justice)

ผลการศึกษาพบว่า เป็นที่ชัดเจนว่า ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบส่วนใหญ่ รู้สึกถึงความไม่ยุติธรรมในการถูกเป็นเหยื่อของการ เป็นพื้นที่ทิ้งขยะและกำจัดขยะของเมืองพิษณุโลก กล่าวคือ ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงเหตุผลในการตัดสินใจในการเลือกหลุม 11 เป็นพื้นที่ทิ้งขยะและกำจัดขยะที่ท้องถิ่นดำเนินการ ออกแบบเป็นแบบบ่อขยะแบบฝังกลบ (Landfill) ซึ่งปรากฏว่ามีการบิดเบือนการรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน [ตอนการนำเสนอในขั้นต้นต่อประชาชน บริษัทผู้รับสัญญาและท้องถิ่น แจ้งว่าจะพัฒนาเป็นการกำจัดขยะแบบ RDF (Refuse Derived Fuel)] แน่หนอว่าการเลือกใช้แนวทางแบบฝังกลบ ย่อมส่งผลกระทบในเรื่องกลิ่นและสภาวะทางสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง กับคนในหมู่บ้านที่ตั้งรกรากมาก่อน, ต่อมาเมื่อมีการนำขยะจำนวนมากของพื้นที่ต่างๆ มากกว่าวัน 120 ตัน มาทิ้งในพื้นที่บ่อขยะผิดจากข้อตกลงที่เคยแจ้งกับประชาชนในขั้นต้นแรก, รวมถึงขั้นตอนการออกแบบบ่อขยะยังเต็มไปด้วยข้อก้ำกัทางมาตรฐานการจัดสร้าง มีการเร่งรัดให้รวดเร็วกว่าปกติ เช่นเดียวกัน หากพิจารณาในส่วนของกรอบอนุมัติที่ปรากฏว่า ตั้งแต่การพัฒนาโครงการของจังหวัด รายละเอียดโครงการ ๙ ประชาชนพื้นที่ พวกเขาไม่เคยได้รับข่าวสาร และเปิดให้ช่องทางการมีส่วนร่วมดำเนินการตัดสินใจ ทั้งในเรื่องของประเภทของแบบ, ผลกระทบตลอดระยะเวลาในการดำเนินการ อันเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของประชาชนในพื้นที่ที่มักตั้งคำถามว่า “ทำไมต้องสร้างบ่อขยะบริเวณนี้ อะไรเป็นปัจจัยพิจารณา” แม้พวกเขาจะได้มีการคัดค้านต่อท้องถิ่น และบริษัทเอกชนเรื่องผลกระทบมาตลอดแต่รัฐกลับอ้างว่า การดำเนินการต่างๆ ได้ผ่านกระบวนการทำประชาพิจารณ์จากชุมชนและผู้นำชุมชน ได้จัดทำแผนกระจายความเสี่ยง และการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น จากหน่วยงานและ

บริษัทเอกชนที่น่าเชื่อถือแล้ว เป็นต้น ในแง่ของการเยียวยาเกี่ยวกับเรื่องผลกระทบเรื่องกลิ่น และสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่นกัน ที่แม้ทางบริษัทเอกชน และเทศบาลจะพยายามเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ด้วยการนำการเสนอเงินจำนวน 30,000 บาท ให้กับทุกครัวเรือนในหมู่บ้านในพื้นที่ใกล้เคียง เรื่องเหล่านี้ ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบส่วนใหญ่กลับเห็นว่าสิ่งเหล่านี้ ไม่ได้ทดแทนกับในสิ่งที่เข้าต้องสูญเสียไปในการดำรงชีวิตที่ปกติ และรัฐเองไม่เคยสนใจในการแก้ปัญหาแบบเยียวยาต่อผู้ได้รับผลกระทบในระยะยาวเลย

ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือในปี พ.ศ. 2562 ประชาชนในพื้นที่จึงตัดสินใจใช้สิทธิการเข้าถึงทรัพยากรทาง ธรรมชาติ ที่ปลอดภัย ตามกระบวนการยุติธรรม ยกกระดับความเสียหายไปสู่การเรียกร้องต่อ ศาลปกครองโดยความร่วมมือของสมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อน โดยมีปัญหาข้อสังเกตจากประชาชนในพื้นที่ในสามประเด็นที่สำคัญอันเกี่ยวกับ มิติการกระจายความยุติธรรม คือ ผู้ได้รับผลกระทบเห็นว่า 1. มีการใช้อำนาจโดยมิชอบเร่งรัดการอนุมัติในกระบวนการที่เทศบาลตำบลหัวรอออกใบอนุญาตประกอบกิจการในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลให้แก่บริษัท ไทมีดี จำกัด ในระยะเวลาอันสั้น (เพียง 2 วัน) 2. มีการละเลยการปฏิบัติตามมาตรฐานในการประเมินความเสี่ยงและผลกระทบจากการจัดทำบ่อขยะที่ใกล้แหล่งชุมชน (ตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ตั้งสถานที่ฝังกลบกากของเสียได้กำหนดไว้ว่าควรห่างจากชุมชนไม่น้อยกว่า 1,000 เมตร แต่ในกรณีนี้ระยะทางของบ่อขยะห่างชุมชนเพียง 70 เมตร) ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ต้องแบกรับกับปัญหากลิ่นของขยะ และรุนแรงขึ้นในช่วงฝนตก รวมถึงปัญหามลพิษอื่นๆ ทางอากาศตามมา 3. การที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้จัดเตรียมแผนการกระจายความเสี่ยงแบบละเอียด ที่พวกเขาไม่เคยได้รับคำตอบจาก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเลย ว่าหากเกิดเหตุอุบัตินัย หรือ ไฟไหม้บ่อขยะ รัฐจะมีความพร้อมในการรองรับขนาดไหน และจะส่งผลกระทบต่อแบบใดต่อชุมชน เป็นต้น นี่อาจเป็นเหตุสำคัญที่ ปรากฏว่ารัฐ ไม่เคยสนใจมิติเรื่องการกระจายความยุติธรรมให้กับพื้นที่

อย่างไรก็ตามในมิตินี้ ผลการศึกษาจากผู้รับผิดชอบ ท้องถิ่นกลับแตกต่างจากประชาชนที่ได้รับผลอย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่รัฐ ๆ เห็นว่า บางครั้งความจำเป็นของส่วนรวมอาจจะต้องมาก่อนความยุติธรรมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ อันเห็นได้จากความเห็นของพวกเขาต่อประเด็นนี้ที่ปรากฏ เช่น “บางที่..ประชาชนอาจต้องเห็นแก่ส่วนรวม มากกว่าการเรียกร้องสิทธิ...ด้วย” หากพิจารณาในเชิงปฏิบัติการพวกเขา ก็มองว่า แท้ที่จริงแล้วพวกเขามีหน้าที่ในการเป็นผู้ดำเนินการสาธารณะ ด้วยเหตุนี้เค้าจึงมีหน้าที่ในการจัดสรรความยุติธรรมเช่นกัน อันจะเห็นได้จากเหตุผลที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์ที่พวกเขาอ้างอิงอยู่เสมอ คือ เรื่องของอำนาจในการจัดสรรความยุติธรรม เช่น การเห็นว่าปัญหาขยะถือเป็นปัญหาเร่งด่วน ด้วยสภาวะที่พิษณุโลกมีขยะตกค้างในจังหวัดจำนวนมาก ยุติธรรมแล้วที่บางชุมชนต้องเสียสละ เพื่อการดำรงอยู่ของสาธารณะ สอง การกำจัดขยะถือเป็นภารกิจ อำนาจเป็นธรรมโดยเด็ดขาด โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) ทั้งในการดำเนินการต่าง ๆ เลือกพื้นที่ที่การเก็บ ขน พวกเขาสามารถดำเนินการได้แทบจะไม่ต้องขอความเห็น เพราะ พวกเขามีอำนาจโดยชอบธรรมในการทำเพื่อส่วนรวมและเป็นหน้าที่สาธารณะ เป็นต้น

2. มิติเชิงกระบวนการยุติธรรม (Procedural Justice)

จากการศึกษาปรากฏอย่างชัดเจนว่า ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบเกือบทั้งหมด ไม่มีความมั่นใจต่อหน่วยงานภาครัฐ ต่อการสร้างช่องทางหรือ เปิดโอกาสให้

พวกเขาเข้าร่วมในการแสดงความคิดเห็น และ พวกเขาเองยังรู้สึกถึงความไม่ยุติธรรมในการเข้าถึงในกระบวนการการตัดสินใจในทุกกระบวนการที่รัฐไม่เคยจัดเตรียมให้พวกเขา นับตั้งแต่กระบวนการริเริ่มโครงการ ฯ มีเพียงการทำประชาพิจารณ์เพียงหนึ่งครั้ง ทั้งที่เป็นโครงการขนาดใหญ่มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก (ดูเหมือนว่าการจัดทำประชาพิจารณ์ที่จัดขึ้นก็ขาดการประชาสัมพันธ์ และตั้งห่างไกลจากพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ โดยจัดที่บริเวณวัดสระโคลโสภาราม ราวกับว่าจะเป็นการจำกัดผู้คนเข้าร่วมประชาพิจารณ์) ภายหลังจากการประชาพิจารณ์แล้วเสร็จเช่นกัน พวกเขาไม่เคยได้รับข่าวสาร ความคืบหน้า รายละเอียดโครงการฯ กฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือข้อกำหนด สิทธิของประชาชนในการเรียกร้อง หรือส่วนอื่นๆ แม้จะปรากฏว่ามีประชาชนบางส่วนของผู้ชมที่มีโอกาสเข้าร่วมในการแสดงความคิดเห็น แต่ก็ดูเหมือนว่า ตัวแทนดังกล่าวยังขาดทั้งความหลากหลาย การเป็นกลุ่มตัวแทนที่ได้รับผลกระทบอย่างจริงจัง ผู้เข้าร่วมดูเหมือนจะเป็นเพียงผู้นำหรือผู้ใหญ่บ้านโดยตำแหน่งฯ ที่ผูกพันกับรัฐ

อย่างไรก็ตามภายหลังจากเมื่อมีการก่อสร้างโครงการฯ และเริ่มดำเนินการนำขยะเข้ามาทิ้งในพื้นที่ ทางบริษัทผู้รับสัมปทาน และ เทศบาล ดูเหมือนว่าทั้งสองกลุ่มจะเริ่มให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น เริ่มมีการประชุมเป็นวาระประจำเพื่อรับฟังความคิดเห็นผลกระทบ (รายไตรมาส) แต่การจัดประชุมที่ปรากฏดูเหมือนว่าเป็นเพียงการจัดขึ้น เพื่อชี้แจงในข้อคำถามจากประชาชนในพื้นที่ในเรื่องต่างๆ เท่านั้น ผลจากการประชุมกลับไม่ได้นำมากำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติ หรือสร้างกลไกอย่างเป็นระบบในการแก้ปัญหา เช่น ปัญหากลิ่นเหม็นที่เกิดจากบ่อขยะที่ส่งผลกระทบต่อเกือบในทุกครัวเรือน แทนที่ผู้รับผิดชอบ จะหาแนวทางการขจัดกลิ่นอย่างเป็นระบบระยะยาว พวกเขากลับได้เสนอแนวทางแก้ไขระยะสั้น คือ การทำให้เสียง

เรียกร้องการแก้ไขของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบเชิงลบลง ไม่ไปปรากฏในสื่อต่างๆ ผ่านการให้สวัสดิการแบบเฉพาะครั้งกับหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบ เช่น การจ่ายค่านิติบุคคลของหมู่บ้านจัดสรรที่ได้รับผลจากกลิ่น (หมู่บ้านวีฬาร์เด็น) การพยายามจัดหา คูแลนในเรื่องสวัสดิการ และความปลอดภัยภายในหมู่บ้านผ่าน สนับสนุนการติดตั้งกล้องวงจรปิด การปรับภูมิทัศน์ภายในหมู่บ้าน รวมถึงมอบสิ่งของจำเป็นในการดำรงชีพให้กับชาวบ้านในหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบ การสนับสนุนสร้างพื้นที่ในการออกกำลังกาย เป็นต้น แทนที่จะแก้ปัญหาจากต้นเหตุ

หากพิจารณาในมุมมองความยุติธรรมในมิตินี้ในมุมมองของผู้เกี่ยวข้องในกำหนดนโยบายฯ ในทางกลับกัน พวกเขาเห็นว่า ได้พยายามอย่างเต็มที่และในทุกมิติแล้วในเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในการจัดทำประชาพิจารณ์ การจัดประชุมเพื่อชี้แจง และเจรจาในการแก้ไขปัญหาอย่างสม่ำเสมอทุกเดือนและ ทุกสามเดือน อีกทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ร้องเรียนปัญหาได้อย่างสะดวก เช่น การดำเนินการโครงการสายตรงกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เว็บไซต์ ร้องเรียนปัญหาของทางเทศบาล รวมถึงในการติดตามการแก้ไขปัญหา ผลจากข้อเรียกร้องของชาวบ้าน การมีแผนมาตรการในการดำเนินการติดตาม ควบคุมบ่อขยะอย่างเข้มงวด โดยส่งเจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมไปตรวจสอบบ่อขยะและพื้นที่ใกล้เคียง รวมไปถึงการใช้หลักจิตวิทยาในการสานสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ผ่านโครงการสวัสดิการ ฯลฯ

3. มิติเรื่องการตระหนักรู้ความยุติธรรม (Recognition Justice)

ผลการศึกษายังปรากฏต่อไปว่า ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่ ส่วนใหญ่เห็นว่าทางโครงการ ฯ (ไม่เคยตระหนัก และเคารพสิทธิของพวกเขาในฐานะ

ชุมชนที่ตั้งในพื้นที่ก่อนเลย ผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานในพื้นที่ของโครงการฯ ไม่เคยแม้แต่มาสอบถาม หรือแจ้งเรื่องการดำเนินการการสำรวจพื้นที่เพื่อจัดทำอพยยะ (แทบทั้งหมด ทราบว่าจะเป็นที่ตั้งเมื่อโครงการสร้างอพยยะ เมื่อโครงการอนุมัติ และดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ) แน่نونว่าพวกเขาเชื่อว่า ผู้กำหนดนโยบาย ได้รับรู้เป็นอย่างดีว่าการดำเนินการโครงการอพยยะฯ จะกระทบต่อชุมชนอย่างมากทั้งกลิ่น และเรื่องสุขภาพ เพราะในทางปฏิบัติ นี่คือนพื้นที่ขอบเมือง ที่มีชุมชนตั้งอยู่อาศัย มีโครงการบ้านจัดสรร มาก่อน แต่พวกเขายังผลักดันให้โครงการเกิดขึ้น โดยไม่สนใจสิทธิของผู้คนที่อยู่มาก่อน ด้วยเพียงเหตุผลของการขาดแคลนพื้นที่ ซ้ออ้างเรื่องความเหมาะสมทางภูมิศาสตร์ และต้นทุนการขนส่ง สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการไม่สนใจสิทธิขั้นพื้นฐานของชุมชนสิทธิในการได้รับอากาศบริสุทธิ์ ของรัฐและผู้กำหนดนโยบายในพื้นที่แม้แต่หน่อย ท้ายที่สุดคนในพื้นที่ถูกเลือกให้เป็นผู้ได้รับภาระจากสิ่งแวดล้อมของเมืองพิษณุโลกเพียงผู้เดียว โดย เหตุผลทางเศรษฐศาสตร์และส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ผลดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านให้พวกเขาต้องหาทางออกด้วยตัวเอง บางส่วน เริ่มอยากย้ายออกจากพื้นที่ และบางส่วนเห็นว่า “การพยายามปรับตัว” ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น น่าจะเป็นทางออกสำคัญในเมื่อหน่วยงานภาครัฐและผู้รับสัมปทานไม่สามารถจัดการปัญหาได้

เช่นเดียวกัน ผลจากสัมภาษณ์ผู้กำหนดนโยบายกลับตรงกันข้าม พวกเขาเห็นว่าสิ่งที่เขาดำเนินการอยู่นั้น ได้ให้ความเคารพวิถีชีวิตของชุมชนพื้นที่มาก่อน ทั้งในรูปแบบ การทำประชาพิจารณ์อย่างเป็นทางการ การให้สัดส่วนการเป็นตัวแทนของผู้นำหมู่บ้านในการแก้ปัญหา แต่ด้วยอำนาจหน้าที่ที่กำหนดให้เทศบาลต้องดูแลปัญหาที่เป็นสาธารณะโดยเฉพาะเรื่องปัญหาขยะตกค้าง การเสียสละเพื่อภาพรวมของจังหวัดจึงมีความสำคัญเหนืออื่นใด

อภิปรายผล

หากเราใช้การประเมินองค์ประกอบของความยุติธรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม จากผลการศึกษา อาจกล่าวได้ว่าโครงการบ่อขยะทองคำ ตำบลหัวรอ อำเภอมือง พิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ไม่ได้ดำเนินการบนหลักการเรื่องความยุติธรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นแกนสำคัญในการขับเคลื่อน ทั้งในมิติของการกระจายความยุติธรรม (*Distributional Justice*) ที่พบว่า ผู้มีอำนาจไม่จริงจังต่อการมองผลกระทบที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้าภายหลังจากการสร้างบ่อขยะ หรือสร้างระบบติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้น สร้างระบบการเยียวยาอย่างเหมาะสมกับกระบวนการบำบัดกลิ่น ขั้นตอนต่างๆ ในพื้นที่ (Bullard, 2001; Pellow, 2000) ผลเชิงประจักษ์ชี้ให้เห็นว่า แม้ผู้มีอำนาจได้มีการพยายามจัดทำรายงานผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นผ่านแล้ว และมีมาตรการที่ถูกเตรียมขึ้น เช่น สวัสดิการให้กับหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบ จัดเตรียม สวัสดิการ ให้กับผู้ได้รับผลกระทบ หรือ รวมถึงการเยียวยาเรื่องของตัวเงินหมู่บ้าน การดำเนินการดังกล่าว ยังไม่สามารถแก้ปัญหาหรือสร้างความรู้สึกที่ว่าพวกเขาได้รับ ความยุติธรรม คนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ยังรู้สึกเหมือนคนชายขอบเมืองที่ถูกผลกระทบอันตรายทางสิ่งแวดล้อมจากการเป็นพื้นที่ทิ้งขยะของเมือง พิษณุโลก ด้วยเหตุผลสำคัญในเรื่อง หนึ่ง การขาดการเปิดโอกาสให้กับประชาชน รับทราบโครงการตั้งแต่กระบวนการรับรู้โครงการฯ การวางแผน การอนุมัติ การดำเนินการ ฯลฯ ในฐานะผู้อยู่ในพื้นที่ เป็นมนุษย์ เช่นเดียวกับพื้นที่อื่นๆ พวกเขาเคยไม่ทราบถึงเหตุผลว่าทำไมผู้กำหนดนโยบายในการตัดสินใจใช้พื้นที่นี้ ทำไมไม่ใช้พื้นที่อื่น (สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองของภาครัฐที่ยังมีมุมมองที่ขาดการมองเห็นเรื่องความเท่าเทียมทางสิ่งแวดล้อม ความแตกต่าง สิทธิของมนุษย์ในการบริโภคและ

เข้าถึง สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ดูเหมือนเรื่องนี้ และประชาชน ไม่เคยอยู่ในสมการการตัดสินใจของท้องถิ่น และผู้มีอำนาจเลย) (Bullard, 1994, 2001; Pellow, 2000) ผลที่เกิดขึ้นคือ พวกเขาต้องยอมรับผลกระทบแบบไร้ทางเลือก และเน้นเรื่องการปรับตัวต่อมลภาวะในพื้นที่ สอง ดูเหมือนว่าการส่งมอบการเยียวยาจากผู้อำนาจส่งมอบให้กับประชาชนยังไม่สามารถชดเชยกับ สิทธิขั้นพื้นฐานในการเข้าถึงอากาศที่บริสุทธิ์ในพื้นที่ การเยียวยาที่เกิดขึ้นของรัฐฯ ที่เน้นในเรื่องของเงิน และงบประมาณ ดูเหมือนจะเป็นการแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมแบบเฉพาะหน้า สิ่งที่เกิดขึ้น คือ การเยียวยาจึงเป็นการแค่เยียวยาเพียงแค่ความรู้สึก ลดแรงต้านจากการประท้วงจากผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่ มากกว่าการแก้ปัญหาที่จากต้นเหตุความยุติธรรมที่เกิดจากการพิจารณาผลกระทบ การประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นอย่างจริงจัง (Mears et al, 2019) สาม ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ยังขาดอำนาจการต่อรองในแทบทุกเรื่องต่อโครงการฯ โดยเฉพาะโครงการสิ่งแวดล้อมในกรณีนี้ แม้ผู้กำหนดนโยบายฯ จะเริ่มดำเนินการสร้างช่องทางมีส่วนร่วมในช่วงหลังเมื่อมีผลกระทบ ช่องทางเหล่านี้กลับเป็นเวทีสร้างความชอบธรรมมากกว่าเวทีที่มุ่งสร้างแนวทางการแก้ปัญหา เพราะ มาตรการถูกกำหนดไว้แล้วตั้งแต่ต้นโดยรัฐ นี่คือภาพปรากฏจริงในเรื่อง ความไม่สมดุลทางอำนาจทางสิ่งแวดล้อม ระหว่างรัฐ ประชาชน ที่ยังปรากฏในโครงการสิ่งแวดล้อมภายใต้เงื่อนไขแบบรัฐไทย ที่เน้นการรวมศูนย์มองสิ่งแวดล้อมเป็นความมั่นคงที่รัฐต้องพิทักษ์รักษาเป็นความลับทางราชการมากกว่าให้ประชาชนมาร่วมคิดและตัดสินใจ (กรณีภูฏัน อัครธนบุลย์, 2564; เตือนเตน นาคสีหราช, 2554; ศักดิ์ณรงค์ มงคล, 2557) จึงไม่น่าแปลกใจที่การสร้างระบบการกระจายความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งที่ยากในการพัฒนา

ในขณะที่เดียวกัน หากพิจารณาในด้านมิติเชิงกระบวนการยุติธรรม (Procedural Justice) ชัดเจนว่าเรื่องกระบวนการเปิดโอกาสเข้าถึงความยุติธรรมก็ยังไม่ค่อยอย่างแท้จริงและดูเป็นมายาคติ โครงการนี้ชี้ให้เห็นว่า ประชาชนยังถูกเลือกปฏิบัติ การเข้ามามีส่วนร่วมโดยวิธีคิดและกระบวนการของรัฐ (Bullard, 2001; Pellow, 2000) รวมถึงการไม่คำนึงการเข้ามาเป็นตัวแทน หรือการคำนึงถึงกลุ่มเปราะบางที่ได้ผลกระทบจากโครงการบ่อกำจัดขยะ ฯ (Mears et al, 2019) อย่างจริงจังเลย ดังจะเห็นได้จาก ที่แม่ในเชิงทางการผู้มีอำนาจได้ดำเนินการออกแบบให้ผู้คนที่ได้รับผลกระทบ มีช่องทางและโอกาสเข้าถึงความยุติธรรมเชิงกระบวนการที่รัฐจัดหาให้ ในรูปแบบ การทำประชาพิจารณ์แต่เริ่มแรกโครงการฯ การเปิดโอกาสให้ทุกคนในการเข้าถึงช่องทางที่เทศบาลฯ อย่างหลากหลาย ทั้งเสียงตามสาย ทางออนไลน์ ผู้นำชุมชน ในการรับข้อร้องเรียนในระหว่างการดำเนินการ แต่ในเชิงข้อเท็จจริงแล้วช่องทางดังกล่าวกลับมีข้อจำกัดในหลายประเด็น เช่น หนึ่ง ขาดตัวแทนของประชาชนในทุกภาคส่วนผู้ที่ได้รับผลกระทบจริงไม่ได้เข้าร่วม ส่วนใหญ่เป็นตัวแทนผู้นำชุมชนใกล้ชิดเทศบาลฯ การปรากฏให้เห็นว่าการประชุมแต่ละครั้งมักจะจัดในที่ห่างไกลจากพื้นที่ชุมชน สอง แม้ว่าจะมีการจัดประชุมรับฟังปัญหาเมื่อมีข้อร้องเรียน แต่เวทีที่เกิดขึ้นกลับเป็นช่องทางที่ดูเหมือนว่าเป็นเพียงการชี้แจงข้อมูลของผู้มีอำนาจมากกว่าการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่และนำไปพิจารณาปรับใช้ เช่น การแก้ปัญหาเรื่องกลิ่นที่ประชาชนร้องเรียน และเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการลดกลิ่น ผู้กำหนดนโยบายกลับไปดำเนินการอื่นๆ ที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการคิดของรัฐเอง เช่น เลือกดำเนินการ เรื่องการชดเชยความเสียหายผ่านการให้สวัสดิการกับผู้เสียหายเพิ่มเติม แทนที่จะเป็นการพยายามแก้ปัญหาต้นเหตุของกลิ่นขยะ เป็นต้น สาม รัฐและผู้กำหนดนโยบายจะเน้นการแก้ปัญหาจะเป็น

ลักษณะแบบรายประเด็น ระยะสั้นมากกว่าจะกระทำเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบระยะยาว สี่ มีการประชาสัมพันธ์เรื่องการมีส่วนร่วมจริง แต่ไม่เคยให้ข้อมูลทางด้านกฎหมาย สิทธิของประชาชนในการร้องเรียนตามช่องทางต่างๆ เพราะ พวกเขามองว่าสิ่งนี้เป็นโทษมากกว่าประโยชน์ต่อการดำเนินการ เป็นต้น

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เหล่านี้ดูเหมือนจะใกล้เคียงและสอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้านี้จากงานวิจัยหลายๆ เรื่อง เช่นกัน ที่ต่างปรากฏว่า รัฐไทยแทบไม่ได้มีความจริงจังในการสร้างความยุติธรรมในเชิงกระบวนการ (รัชศิริ ประดิษฐ์กุล และ คณางค์ คันธมรพจน์, 2562) ในการสร้างให้ความมั่นใจว่า ทุกคนและทุกชุมชนต้องได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมในการเข้าถึงการตัดสินใจและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อมต่อผู้ได้รับผลกระทบ (Bullard, 2001; Mears et al, 2019; Pellow, 2000) ดังปรากฏใน กรณีอุตสาหกรรมมาบตาพุด ที่ภาครัฐได้จัดกระบวนการแสดงความคิดเห็นของประชาชนและผู้ได้รับผลกระทบ แต่ก็ดูเหมือนว่า ผลจากการมีส่วนร่วมดังกล่าวกลับไม่ได้ถูกนำไปพิจารณาในการตัดสินใจ (กรณีภูฏี้อัครชนบุญย์, 2564) เช่นเดียวกับการที่หลายครั้ง พบว่า ผู้มีอำนาจเอง ได้มีการสวมรอยใช้สิทธิของประชาชนในพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น ส่งผลให้ประชาชน ในพื้นที่ไม่ได้แสดงสิทธิในกระบวนการอย่างแท้จริงอันเห็นได้จากกรณีการประท้วงบัตรยเหมือนแรไปแตช จังหวัดอุดรธานี (ศักดิ์ณรงค์ มงคล, 2557) แนนอนสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นปัญหาช่องว่างทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมไทยที่ยังไม่ได้ระบุนความรับผิดชอบจากการไม่สร้างช่องทางการมีส่วนร่วม (จิชาวัฒน์ ประสงค์กุล, 2558; วิยาดา กันยาลัง, 2561; วิศณุกร แทนรินทร์ และ ปริมาภรณ์ วีระพันธ์, 2567) จึงทำให้ความยุติธรรมทางกระบวนการทางสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องยากภายใต้รัฐรวมศูนย์ที่เน้นความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม

มิติเรื่องการตระหนักรู้ความยุติธรรม (Recognition Justice)

เช่นเดียวกับกับมิติด้านอื่นๆ กรณีศึกษาที่พบว่าท้องถิ่นไม่ได้สนใจในมิติ การตระหนักเคารพความหลากหลายทาง วัฒนธรรมของชุมชนที่ตั้งมาก่อน (Holifield, 2012; Pellow, 2000) เลยแม้แต่น้อย ปรากฏการณ์ที่ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจน คือ นับตั้งแต่กระบวนการเริ่มโครงการบ่อยะยะฯ ผู้กำหนดนโยบายไม่มีการแจ้งให้กับ ประชาชนพื้นที่ทราบว่าจะเกิดผลกระทบอย่างไร ปรากฏการณ์นี้สอดคล้องกับการ ศึกษาวิจัยหลายชิ้นในประเทศไทย ที่พบว่า ในโครงการสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ฯ รัฐ ไทย และผู้มีอำนาจในพื้นที่ไม่เคยมองหรือตระหนักเรื่องวัฒนธรรมและสิทธิของผู้ เปราะบางที่ตั้งรกรากของชุมชนมาอย่างยาวนานเลยทั้งที่คนเหล่านี้เป็นเจ้าของพื้นที่ และมีสิทธิการได้เข้าถึงสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่ต่างจากพื้นที่อื่นๆ เช่นเดียวกับในกรณีของ ชุมชนชานเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ผู้กำหนดนโยบาย ก่อร่างสร้างโครงการบ่อยะยะโดยไม่มีมาตรการในการรองรับใดๆ ในการลดผลกระทบและความเหลื่อมล้ำ และผลกระทบ (วัชรวิ บุญวิทยา และ กังสตาล เชาว์วัฒนกุล, 2565) สอดคล้องกับ ปรากฏการณ์ที่ปรากฏในโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (อมาตย์ ชิต์ ชลบุรี โครงการ 2) ที่แม้ดูเหมือนว่ารัฐมุ่งประเมินแบบรอบด้าน ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม แต่ดูเหมือนว่าพวกเขายังคงละเลย การมองลึกไปถึงผลกระทบเรื่อง ความแตกต่างของ อัตลักษณ์ วิถีชีวิต ต่อการพัฒนา ซึ่งนำไปสู่ ความขัดแย้งในการ คัดค้านโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และการถูกกดทับอัตลักษณ์ ในพื้นที่ (ชัย ณรงค์ เครือนวน และ พิมพ์ประไพ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, 2561)

มุมมองความแตกต่างระหว่างหน่วยงานราชการ และชุมชนท้องถิ่น จาก การศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติมที่ปรากฏว่า ระหว่างรัฐ (ท้องถิ่น รวมถึงผู้

กำหนดนโยบาย)และชุมชนยังมีความคิดที่ขัดแย้งทางเกี่ยวกับความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน เห็นได้จากการที่ผู้กำหนดนโยบายในพื้นที่มองว่าการปฏิบัติของโครงการฯ ได้ดำเนินการนั้นสอดคล้องอยู่บนพื้นฐานความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ทุกกระบวนการทำตามทางกฎหมาย กระบวนการจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานความยุติธรรม ปราศจากอคติในทุกกระบวนการในฐานะที่พวกเขาเป็นผู้พิทักษ์ผลประโยชน์สาธารณะ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

อย่างไรก็ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ผู้ได้รับผลกระทบ กลับมองว่าการกระทำของผู้กำหนดนโยบายนั้นกลับขาดทั้งความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมในทุกมิติ การอ้างประโยชน์สาธารณะที่ปราศจากพวกเขา (ประชาชน) นั้น คือ ความอยุติธรรมด้วยฐานคติที่พวกเขาเห็นว่า รัฐจำเป็นต้องมองให้รอบด้าน มองเห็นผลกระทบต่อพวกเขาในฐานะมนุษย์ผู้มีสิทธิเช่นเดียวกับพื้นที่อื่น ๆ ทั้งการเข้าถึง สิ่งแวดล้อมที่ดี อากาศสะอาด การถูกขีดเส้นให้พื้นที่ของพวกเขากลายเป็นพื้นที่ทิ้งขยะเท่ากับเป็นการไม่ให้ความยุติธรรมแก่พวกเขา ลิดรอนสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรที่พวกเขาควรได้รับ (อากาศสะอาด) เท่ากับเป็นการผลักภาระอันตรายทางสิ่งแวดล้อมมาให้ประชาชนในพื้นที่ ในขณะที่พวกเขาไม่ได้มีโอกาสในการทำความเข้าใจอย่างละเอียด ไม่มีช่องทางในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างแท้จริง สิ่งเหล่านี้ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานทางสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่พวกเขามีสิทธิจะต้องได้รับ

ทั้งสองมุมมองที่แตกต่างสะท้อนให้เห็นถึงการเผชิญหน้าของความขัดแย้งในระดับความเชื่อในเรื่องสิทธิ ของชุมชน ประชาชน และวิธีคิดของรัฐที่ยังเชื่อในการเป็นผู้ดำรงความยุติธรรมทางสังคมและประโยชน์สาธารณะ บนพื้นฐานของ “สิทธิตามพื้นฐานแบบทางการ” (กระบวนการเทคนิคหรือความรู้ทางวิชาการ ทาง

วิทยาศาสตร์ สามารถใช้ในการแก้ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมจะช่วยสร้างความยุติธรรม) (Fischer, 2000) การปะทะกันของความเชื่อข้างต้นเป็นเหตุผลสำคัญที่มาตรการทางสิ่งแวดล้อม และความยุติธรรมยากที่จะเกิดขึ้นในสังคมไทย เพราะ ฐานความคิดเรื่องความเป็นเทคนิคทางการจัดการสิ่งแวดล้อมกับวิถีคิดชุมชนมีขั้วที่ตรงข้ามกันเสมอ และรัฐเองมักจะใช้เครื่องมือเหล่านี้ ในการลดทอนทางการเมือง การต่อต้านของประชาชน และควบคุมความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมที่ผู้ถืออำนาจอยากให้เป็น (Swyngedouw, 2007; Wilson, 2009)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 หน่วยงานรัฐควรต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามา มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการตัดสินใจในโครงการ กิจกรรม หรือนโยบายทางสิ่งแวดล้อม

1.2 หน่วยงานรัฐควรเปิดเผยข้อมูลโครงการ กิจกรรม หรือนโยบายทางสิ่งแวดล้อม อย่างละเอียด เช่น เหตุผลของการกระทำโครงการ กิจกรรม หรือ นโยบายทางสิ่งแวดล้อม ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และมาตรการในการป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

1.3 เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบเข้ามาเจรจาร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่ หน่วยงานรัฐ บริษัทเอกชน ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงการสำนึกผิดในการรับผิดชอบการกระทำที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน และเพื่อหาข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน ทั้งนี้สำหรับผู้ที่อยากย้ายออกจากพื้นที่ ทั้งสองหน่วยงานควรเข้ามาดูแลในการสอบถาม และจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่

1.4 กำหนดให้การจัดทำรายงานผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมไม่ได้พิจารณาจากประเภทของโครงการ แต่ควรพิจารณาจากผลกระทบที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพ และการเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนเป็นหลัก ควรมีการวางแผนป้องกันความเสี่ยงในทุกโครงการที่อาจผลกระทบที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพ และการเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ซึ่งหน่วยงานรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจะอนุญาตให้บริษัทเอกชน กระทำโครงการ กิจกรรม หรือนโยบายทางสิ่งแวดล้อม ใด ๆ ต้องชี้แจงรายละเอียด ถึงเหตุผลของการอนุญาตให้กระทำอย่างละเอียดเป็นหลักฐานยืนยัน

1.5 การแก้ไขกฎหมายในการคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบโดยมีการเสนอให้มีบทลงโทษที่ชัดเจน และรุนแรงมากขึ้น โดยกำหนดให้ผู้ก่อมลพิษต้องบรรเทาความเสียหาย และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม สังคม ให้กลับมามีดีเดิมจากสิ่งที่ผู้ก่อมลพิษได้กระทำอันส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงทางสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน

2. ข้อเสนอแนะในการทวิจ้ยครั้งถัดไป

2.1 ศึกษากลุ่มประชากรในพื้นที่ที่มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อการเปรียบเทียบทัศนคติ และมุมมองต่อความยุติธรรม หรือความไม่ยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม เพื่อเข้าใจลักษณะร่วมของกลุ่มชุมชน อันจะนำไปสู่ความเข้าใจและหามาตรการที่เหมาะสมในการสร้างความความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมในอนาคต

2.2 เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นในเรื่องของความแตกต่างระหว่าง มุมมองของหน่วยงานรัฐกับชุมชนท้องถิ่นในเรื่องความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม จึงควรศึกษาเชิงลึกในเรื่องต้นเหตุของระบบคิด ฐานคติที่แตกต่างกัน ระหว่างหน่วยงานรัฐ และประชาชน/ชุมชน

2.3 เพื่อให้ประชาชนและชุมชนท้องถิ่น สามารถมีอำนาจในการต่อรองกับรัฐได้ จำเป็นอย่างยิ่งต้องขยายขอบเขตในการศึกษาเรื่องกลไกเครื่องมือกระบวนการในการต่อรอง อำนาจ ความยุติธรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมในมิติของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

กรณัญฐ์ อัครธนบุลย์. (2564). “การป้องกันปัญหาอาชญากรรมสิ่งแวดล้อม:

กรณีศึกษาผลกระทบจากมลพิษทางอากาศในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด”. วารสารวิชาการอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ 7(1), 39–54.

กรมควบคุมมลพิษ. (2556). “ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของภูมิภาค ภาคกลาง ปี พ.ศ. 2556 ”. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 22, 2567, จาก

https://thaimsw.pcd.go.th/report_region.php?year=2556&geography=

กรมควบคุมมลพิษ. (2563). “ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยในกรุงเทพฯ”. สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 7, 2567, จาก

<https://thaimsw.pcd.go.th/report1.php?year=2563>.

กรมควบคุมมลพิษ. (2566ก). “ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยในจังหวัดพิษณุโลก”. สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 19, 2567, จาก

<https://thaimsw.pcd.go.th/report1.php?year=2566>.

กรมควบคุมมลพิษ. (2566ข). รายงานสถานการณ์กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศ ไทย ปี พ.ศ.2565. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

- กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย. (2565). “รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2565”. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 22, 2567, จาก https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2023/04/pcdnew-2023-04-11_03-13-24_292638.pdf.
- จิตาววัฒน์ ประสงค์กุล. (2558). “การเยียวยาผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อม: ศึกษารณียมลพิษจากน้ำมัน”. *วารสารบัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา* 8(2.1), 223–34.
- ชัยณรงค์ เครือนวน, และ พิมพ์ประไพ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2561). “ข้อเสนอการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในมุมมองของภาคประชาชนบทสังเคราะห์เพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษตะวันออกให้เกิดความยุติธรรมทางสังคม”. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา* 6(1), 41–62.
- เดือนเด่น นาคสีหราช. (2554). “หลักความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมกับข้อเสนอเพื่อชดเชย : กรณีผิวน้ำเนื่องจากอุทกภัยในประเทศไทย”. *วารสารนิติศาสตร์* 2(1), 189–200.
- มติชนออนไลน์. (2550). “ชาวพนมยศุตทนกลืนเหม็นขยะ ขนมือบสองร้อยบุกร้างผู้ว่าฯแปดริ้ว”. สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 7, 2567, จาก <https://mgronline.com/local/detail/9500000048274>.
- มติชนออนไลน์. (2562ก). “ชาวหัวรอเปิดบันทึกจับพืชรอบขยะบ่อบึงค้ำตั้งข้อสงสัยส่องปิดข้อมูล-เอื้อเอกชน-ทำผิดแบบ”. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 5, 2567, จาก <https://mgronline.com/local/detail/9620000017336>.

- มดิชนออนไลน์. (2562ข). “เป็นเรื่องชาวหัวร่อร้องศาลปกครอง ฟ้องนายกเล็ก-เทศบาลฯ เปิดบ่อขยะมิชอบ-สลักไก่ขุดบ่อฝังกลบ”. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 24, 2567, จาก <https://mgronline.com/local/detail/9620000015172>.
- รัชศิริ ประดิษฐ์กุล, และ คณางค์ คันธมธูรพจน์. (2562). “กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาโครงการประเภทคมนาคม”. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)* 12(2), 1046–56.
- วัชรีย์ บุญวิทยา, และ กังสดาล เชาวน์วัฒนกุล. (2565). “ความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมของชุมชนใกล้กองขยะในเมือง”. *วารสารมหาจุฬานครธรรมศาสตร์* 9(4), 326–40.
- วิยาดา กันยาลัง. (2561). “มาตรการทางกฎหมายในการชดเชยและเยียวยาความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมโดยกองทุนสิ่งแวดล้อม”. *มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- วิศณุกร แทนรินทร์, และ ปรมภรณ์ วีระพันธ์. (2567). “ปัญหาทางกฎหมายของมาตรการชดเชยและเยียวยาความเสียหายในคดีบุกรุกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของประเทศไทย”. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี* 15(1), 284–307.
- ศักดิ์นิรงค์ มงคล. (2557). “ข้อความคิดว่าด้วยความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นฐานคิดด้านสิทธิชุมชน”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- สมชาย เพชรอำไพ, และ สุทธรรศน์ สิทธิศักดิ์. (2563). “รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดพิษณุโลก”. *วารสารวิชาการกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ* 16(2), 57-67.

- Agyeman, J., Bullard, R. D., and Evans, B. (2002). "Exploring the nexus: Bringing together sustainability, environmental justice and equity". *Space and Polity* 6(1), 77–90.
- Agyeman, J., Bullard, R. D., and Evans, B. (2016). *Just Sustainabilities: Development in an unequal world*. London, England: Earthscan.
- Bullard, R. D. (1994). *Unequal protection: Environmental justice and communities of color*. San Francisco, CA: Sierra Club Books.
- Bullard, R. D. (2001). "Environmental justice in the 21st century: Race still matters". *Phylon* 49(3/4), 151–71.
- Fischer, F. (2000). *Citizens, Experts, and the Environment: The Politics of Local Knowledge*. Durham: Duke University Press.
- Harrison, J. L., and London, J. K. (2024). *The environmental justice challenge in the 21st century: New frontiers and frameworks*. New York, NY: Oxford University Press.
- Holifield, R. (2012). "Environmental Justice as Recognition and Participation in Risk Assessment: Negotiating and Translating Health Risk at a Superfund Site in Indian Country". *Annals of the Association of American Geographers* 102(3), 591–613.
- Mears, D. ., et al. (2019). "Community participation in environmental decision-making: Barriers and best practices". *Environmental Sociology* 5(3), 178–92.

- Menton, M. ., et al. (2020). “Indigenous knowledge and environmental justice: Lessons from Amazonia”. *Journal of Environmental Management* 271, 110–867.
- Pellow, D. N. (2000). “Environmental inequality formation: Toward a theory of environmental injustice”. *American Behavioral Scientist* 43(4), 581–601.
- Rocket Media Lab. (2022). “ขยะของคน กทม. ที่ถูกนำไปทิ้งที่บ้านคนอื่น”. สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 7, 2567, จาก <https://rocketmedialab.co/bkk-waste/>.
- Schlosberg, D. (2007). *Defining environmental justice: Theories, movements, and nature*. New York, NY: Oxford University Press.
- Schlosberg, D. (2012). “Justice, ecological integrity, and climate change. In J. Dryzek, R. B. Norgaard, & D. Schlosberg (Eds.)”. pp. 157–170 . *The Oxford handbook of climate change and society* . Oxford, England: Oxford University Press.
- Smith-Carvos, E. M. (2008). “Environmental justice for low-income neighborhoods”. pp. 841 . *CAHSS Faculty Presentations, Proceedings, Lectures, and Symposia*.
- Swyngedouw, E. (2007). “Impossible ‘sustainability’ and the postpolitical condition”. pp. 13–40 . In R. Krueger & D. Gibbs (Eds.), *The sustainable development paradox: Urban political economy in the United States and Europe* . Guilford Press.

Thai PBS. (2556). “มติชาวบ้านอ.บางระกำ จ.พิษณุโลก ไม่รับขยะจากอปท. หลัง
เผชิญกลิ่นเหม็นนานเกือบ 20 ปี”. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 5, 2567, จาก
<https://www.thaipbs.or.th/news/content/195244>.

Thai PBS. (2567). “ขยะล้นเมือง คนไทยสร้างขยะเฉลี่ย 7.3 หมื่นตัน/วัน ”. สืบค้น
เมื่อ ตุลาคม 22, 2567, จาก
<https://www.thaipbs.or.th/news/content/340722>.

Wilson, S. M. (2009). “An ecological framework to study and address
environmental justice and community health issues”. *Environmental
Justice* 2(1),15–24.

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรกับพฤติกรรมความ
ผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการ
ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

**The relationship between types of organizational culture and the
behaviors of employee engagement of Government Officials
under the Office of Permanent Secretary, Ministry of Commerce**

ยศพล แรกขึ้น¹ ชุฬีวรรณ โชติวงษ์² & สุภัททา ปิณฑะแพทย์²

Yodsaphon Raekkhuen¹ Chuleewan Chotiwong² & Supatta Pinthapataya²

Corresponding author: yodsaphonk@hotmail.com

Received: 27/10/67 Revised: 14/11/67 Accepted: 15/11/67

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ 2) ระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการ 3) เปรียบเทียบระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กร โดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล 4) เปรียบเทียบระดับ

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพัฒนารัฐกิจและอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

² คณะพัฒนารัฐกิจและอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

¹ Student, Master of Business Administration Program, Faculty of Business and Industrial Development, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

² Faculty of Business and Industrial Development, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

พฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการ โดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล และ 5) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรกับระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นข้าราชการที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2523 ถึง พ.ศ. 2543 จำนวน 487 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสถิติ Independent-sample t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกรูปแบบ โดยวัฒนธรรมองค์กรแบบเครือญาติเป็นรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) ระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร ด้านการอุทิศตนเพื่อองค์กร เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3) ข้าราชการที่มีระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงานและระดับการศึกษาแตกต่างกันให้ความสำคัญกับรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรแตกต่างกัน 4) ข้าราชการที่มีอายุ ระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงาน และตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน และ 5) ระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรทุกรูปแบบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรทุกด้าน โดยวัฒนธรรมองค์กรแบบราชการมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรสูงสุดในทุกด้าน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์กร; ความผูกพันต่อองค์กร; ข้าราชการ

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the importance level of types of organizational culture of the Office of the Permanent Secretary, Ministry of Commerce 2) the level of the behaviors of employee engagement of government officials 3) To compare the importance level of types of organizational culture, classified by personal characteristics 4) To compare the level of the behaviors of employee engagement of government officials, classified by personal characteristics and 5) the relationship between the importance level of types of organizational culture and the level of the behaviors of employee engagement of government officials. The research is quantitative research, the research purposive sample consisted government official who were born between 1980 and 2000, totally 487 people. The research instruments were a questionnaire. The statistics used for data analysis were descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and inferential statistics, including Independent-sample t-test, One-way ANOVA, and Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient, the statistical significance level was set at the 0.01. The results of the research were as follows: 1) The importance level of all types of organizational culture were at a high level, the clan culture was the highest importance level 2) The level of the behaviors of employee engagement were at a high level, the strive was the highest level 3) Government officials who different of experiences and educational level, gave significantly different importance to organizational culture types 4) Government officials who different ages, experience, and job positions, had different levels of the behaviors of employee engagement and

The level of importance of all types of organizational culture is positively related to the level of all aspects of the behaviors of employee engagement, the bureaucratic culture had the highest relationship with all aspects of the behaviors of employee engagement.

Keywords: organizational culture; employee engagement; government officials

บทนำ

จากยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) ที่ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนภายใน 20 ปี โดยเน้นการปรับสมดุลและพัฒนากิจการบริการภาครัฐ เพื่อให้เกิดความเป็นเลิศในการให้บริการสาธารณะ ภาครัฐต้องปรับตัวจากการทำงานแบบเดิมมาเป็นการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยให้ข้าราชการมีความเป็นมืออาชีพ ทำงานเชิงรุกและคาดการณ์ล่วงหน้า อีกทั้งจำเป็นต้องพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคล ที่ดึงดูดและรักษาบุคลากรที่มีความสามารถให้เข้ามาร่วมพัฒนาประเทศ (ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580), 2561) ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ได้วางกลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหาการให้บริการภาครัฐที่ล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ สาเหตุหลักมาจากวิธีการทำงานที่ขาดความสร้างสรรค์ ไม่มีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง อีกทั้งยังขาดการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงวัฒนธรรมองค์กรที่ล้าหลัง จึงทำให้บุคลากรไม่สามารถปรับตัวได้เต็มที่ ทำให้ภาครัฐไม่สามารถใช้ศักยภาพของบุคลากรได้อย่างเต็มที่ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570), 2565) สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ในฐานะหน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบในการพัฒนายุทธศาสตร์ แปลงนโยบายของ

กระทรวงพาณิชย์ให้เป็นแผนปฏิบัติงาน จัดสรรทรัพยากร และบริหารงานทั่วไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาและบริหารข้อมูลเศรษฐกิจการค้าผ่านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ จึงต้องปฏิบัติงานตามแนวทางที่ยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนดไว้ข้างต้น โดยต้องวางแผนการบริหารทรัพยากรบุคคลของสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์เพื่อปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรจากรูปแบบเดิมที่เน้นการทำงานตามลำดับขั้น มุ่งสู่การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ตอบโจทย์ประชาชน ได้รวดเร็ว โปร่งใส และตรงตามความต้องการ การเสริมสร้างความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กรจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและทำให้บุคลากรสามารถทำงานอย่างเต็มที่และยั่งยืน

วัฒนธรรมองค์กรซึ่งเป็นค่านิยมและบรรทัดฐานที่สมาชิกองค์กรใช้ร่วมกัน อันอาจเกิดจากบุคคลสำคัญหรือพัฒนาการตามกาลเวลา แม้จะมองไม่เห็นแต่วัฒนธรรมองค์กรมีอยู่จริงและมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร โดยช่วยสร้างเอกลักษณ์และกำหนดพฤติกรรมที่องค์กรต้องการ นอกจากนี้ยังสร้างความมั่นคงและความรู้สึกปลอดภัยให้แก่บุคลากร ช่วยให้เข้าใจและปฏิบัติงานได้ถูกต้อง แม้ในสถานการณ์ที่สับสน รวมถึงกระตุ้นให้บุคลากรทำงานด้วยความกระตือรือร้น (เจษฎา นกน้อย, 2560) วัฒนธรรมองค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคลากรเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตน กระบวนการแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน สามารถนำมาใช้พิจารณาเมื่อเกิดปัญหาในองค์กรได้ ส่งผลต่อความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวขององค์กรได้ ซึ่งอาจเกิดจากผู้นำขององค์กรมีความไม่ชัดเจนในการวางแผนหรือกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการกำหนดเส้นทางความก้าวหน้าให้กับข้าราชการทุกคน

การส่งเสริมให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กรมีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรมาก เนื่องจากบุคลากรที่มีความผูกพันต่อองค์กรจะทุ่มเทการ

ทำงานให้กับองค์กรซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญความผูกพันต่อองค์กรจะทำให้สามารถรักษามูลค่าที่มีคุณภาพคงอยู่กับองค์กรได้ (ณัฐพันธ์ เขจรนนท์, 2551) ทำให้ทุกองค์กรต้องมีการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ทำให้บุคลากรสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข สบายใจ และมีโอกาสเติบโตในสายอาชีพ มีความชำนาญสูง และเกิดความผิดพลาดในการทำงานน้อย ก่อให้เกิดความรักความสามัคคี การทำงานเป็นทีม ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเติบโตและความก้าวหน้าขององค์กรให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ความผูกพันต่อองค์กรยังทำให้บุคลากรได้ซึมซับและเปิดรับวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร ส่งผลให้บุคลากรเกิดความรักและความผูกพันต่อองค์กร (สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน, 2555) ดังนั้น องค์กรจึงต้องสร้างความผูกพันต่อองค์กรเพื่อทำให้บุคลากรมีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร มีความรัก ความภาคภูมิใจ ความเอาใจใส่ต่อองค์กร และเกิดรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ซึ่งจะทำให้บุคลากรมีความเต็มใจและเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อเป้าหมายและต้องการที่จะดำรงไว้ซึ่งการเป็นสมาชิกขององค์กรนั้นตลอดไป (อนุดิษฐ์ ฐานไชยกร, 2562) ความสำคัญอีกประการหนึ่งของการศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของหน่วยงานของรัฐ คือ การดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารการจัดการภาครัฐหมวด 5 การมุ่งเน้นบุคลากร และกรอบการประเมินสถานะการเป็นระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0) หมวด 5 ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงาน การสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่นำไปสู่ผลลัพธ์ขององค์กรอันจะทำให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดี (สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2564)

สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งมีข้าราชการจำนวน 1,173 คน โดยมีกลุ่มบุคลากรที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2523 – 2543 จำนวน 498 คน หรือร้อยละ 42.46 ของข้าราชการทั้งหมด ผู้วิจัยจึงพิจารณาว่า บุคลากรกลุ่มดังกล่าวเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร จึงสนใจที่จะศึกษาการสร้างรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรที่

เหมาะสมซึ่งจะเป็นข้อมูลให้สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์สามารถนำไปใช้ปรับปรุงแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อให้สามารถสร้างความผูกพันและความภาคภูมิใจให้กับบุคลากร ทำให้ข้าราชการมีความมุ่งมั่นในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ อันจะนำไปสู่การสร้าง ความพึงพอใจให้กับประชาชนและผู้รับบริการ ซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติในระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์
2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรกับระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา

1. ขอบเขตด้านลักษณะส่วนบุคคล โดยกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระและศึกษาเฉพาะเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงาน และตำแหน่งงาน

2. ขอบเขตด้านรูปแบบวัฒนธรรมองค์กร ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระโดยนำแนวคิดรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรของ Daft (2018) มาเป็นแนวทางในการศึกษา ประกอบด้วย 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว (2) วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ (3) วัฒนธรรมองค์กรแบบเครือข่ายและ (4) วัฒนธรรมองค์กรแบบราชาการ

3. ขอบเขตด้านพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นตัวแปรตาม โดยนำแนวคิดพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของ Hewitt (2015) มาเป็นแนวทางในการศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการกล่าวถึงองค์กร (2) ด้านการคงอยู่กับองค์กร และ (3) ด้านการอุทิศตนเพื่อองค์กร

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ จำนวน 1,173 คน (สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, ข้อมูล ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2567) โดยผู้วิจัยศึกษาเฉพาะข้าราชการที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2523 ถึง พ.ศ. 2543 จำนวน 498 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายตามจุดประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2523 ถึง พ.ศ. 2543 ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาที่ระดับความเชื่อมั่น 99% โดยใช้สูตรในการคำนวณของ Krejcie และ Morgan (วัลลภ รัฐจันทรานนท์, 2562) จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 484 คน ซึ่งเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่คำนวณได้จำนวนรวมทั้งสิ้น 487 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่คำนวณได้

ด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเมษายน 2567

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรและความผูกพันต่อองค์กรเพื่อนำมากำหนดเป็นตัวแปรในการวิจัยในครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบของวัฒนธรรมองค์กร ตามแนวคิดของ Daft (2018) ซึ่งได้กำหนดรูปแบบวัฒนธรรมองค์กร ออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1.1 วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว (Adaptability culture) เป็นรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่นและความคล่องตัว เพื่อให้บุคลากรสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และการตัดสินใจที่เป็นอิสระ เหมาะสำหรับองค์กรขนาดกลางและเล็ก ที่มุ่งกระจายอำนาจให้แก่บุคลากรในการตัดสินใจ

1.2 วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ (Achievement culture) เป็นรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายชัดเจน เช่น กำไรและส่วนแบ่งตลาด ส่งเสริมการแข่งขันภายในองค์กร โดยมีระบบสร้างแรงจูงใจบุคลากรที่ทำผลงานดีจะได้รับผลตอบแทนสูง ขณะที่บุคลากรที่ทำผลงานไม่ดีอาจหมดกำลังใจและออกจากงาน

1.3 วัฒนธรรมองค์กรแบบเครือญาติ (Clan culture) เป็นรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่นและเอื้ออาทร สมาชิกทำงานร่วมกันเหมือนครอบครัว มุ่งเน้นความร่วมมือและความภาคภูมิใจในองค์กร ส่งผลให้มีความผูกพันและจงรักภักดีต่อองค์กรสูง

1.4 วัฒนธรรมองค์กรแบบราชการ (Bureaucratic culture) เป็นรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมภายใน เป็นเรื่องของความมีเสถียรภาพความมั่นคงในการทำงาน ความมีระเบียบในการทำงาน ยึดถือกฎระเบียบข้อบังคับ เหมาะสำหรับหน่วยงานรัฐบาลที่ต้องการความคาดการณ์และประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ดังแผนภาพ

ความยืดหยุ่น		
สภาพแวดล้อมภายใน	วัฒนธรรมองค์กรแบบ เครือญาติ 1. ความช่วยเหลือเกื้อกูล 2. ความร่วมมือกัน 3. การรักษาข้อตกลงหรือสัญญา 4. ความยุติธรรม 5. ความเสมอภาค 6. การทำงานเป็นทีม	วัฒนธรรมองค์กรแบบ ปรับตัว 1. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2. ส่งเสริมในการค้นคว้าทดลอง 3. ความกล้าเสี่ยง กล้าตัดสินใจ 4. ความเป็นอิสระ 5. มุ่งการตอบสนองของลูกค้า
	วัฒนธรรมองค์กรแบบ ราชการ ค่านิยมที่มุ่งเน้น 1. เรื่องกฎระเบียบข้อบังคับ 2. การประหยัด 3. เน้นความเป็นทางการ 4. ความมีเหตุผล 5. ความเคารพเชื่อฟัง	วัฒนธรรมองค์กรแบบ มุ่งเห็นผลสำเร็จ ค่านิยมที่มุ่งเน้น 1. การแข่งขันในการทำงาน 2. ปฏิบัติการในเชิงรุก 3. ขยันขันแข็งมุ่งมั่นในการทำงาน 4. ทำงานให้สำเร็จ ทำให้ดีที่สุด 5. มุ่งไปสู่ชัยชนะ
	ความมั่นคง	
	สภาพแวดล้อมภายนอก	

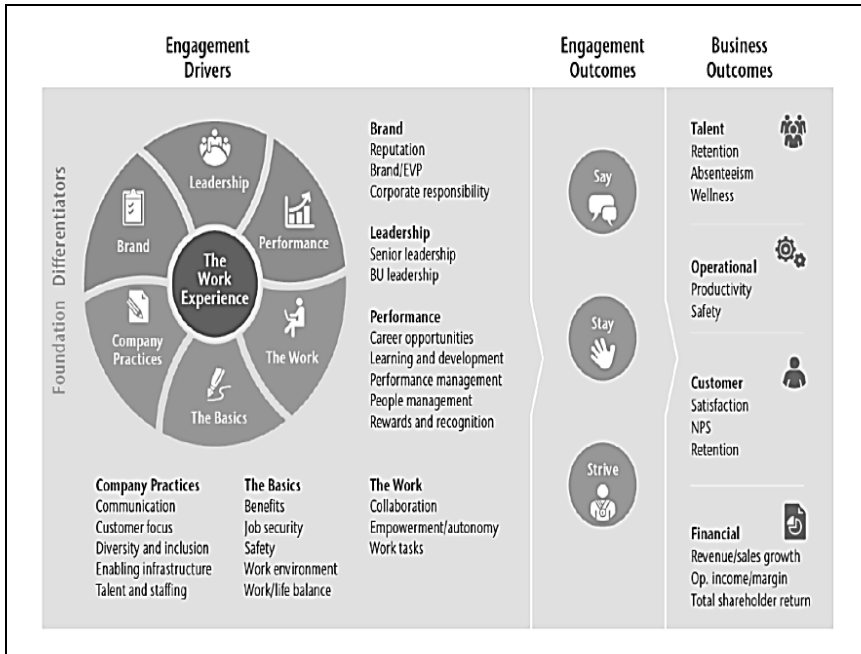
ภาพที่ 1 รูปแบบของวัฒนธรรมองค์กร (นิตินพ ภูตะโชติ, 2566)

2. พฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร ตามแนวคิดของ Hewitt (2015) ซึ่งได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากร ประกอบด้วย ตัวขับเคลื่อนความผูกพันของบุคลากร (Engagement Drivers) พฤติกรรมความผูกพัน (Engagement Outcome) และผลลัพธ์ทางธุรกิจ (Business Outcome) ความผูกพันของบุคลากรจึงเป็นตัวแปรที่นำไปสู่ผลลัพธ์ทางธุรกิจที่เฉพาะเจาะจง มีผลผลิตที่สูงขึ้น ลูกค้า ความพึงพอใจและการเติบโตของยอดขายที่เพิ่มขึ้น โดยบุคลากรที่มีความผูกพันต่อองค์กร จะมีพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร (the Behaviors of Employee Engagement) 3 ประการ คือ การแสดงพฤติกรรม 3 ด้าน ของผู้ปฏิบัติงาน ดังนี้

1) การกล่าวถึงองค์กร (Say) คือ การกล่าวถึงองค์กรในทางบวกต่อบุคคลอื่น โดยแสดงความชื่นชมความภาคภูมิใจในองค์กร มีความต้องการที่จะบอก/เล่า ให้ผู้คนทราบว่าตนเองทำงานในองค์กรนี้ และอยากชักชวนให้ผู้อื่นมาทำงานในองค์กรนี้ด้วย

2) การคงอยู่กับองค์กร (Stay) คือ ความต้องการที่จะอยู่กับองค์กรต่อไป โดยบุคลากรมีความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งในสมาชิกขององค์กรต่อไปเรื่อย ๆ และมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าขององค์กร

3) การอุทิศตนเพื่อองค์กร (Strive) คือ การที่บุคลากรทุ่มเทเวลาให้กับการทำงาน พยายามทำงานอย่างเต็มศักยภาพด้วยความรู้ความสามารถเพื่อสร้างผลงานที่ดี และพร้อมสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรด้วยความเต็มใจเพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ดังแผนภาพ

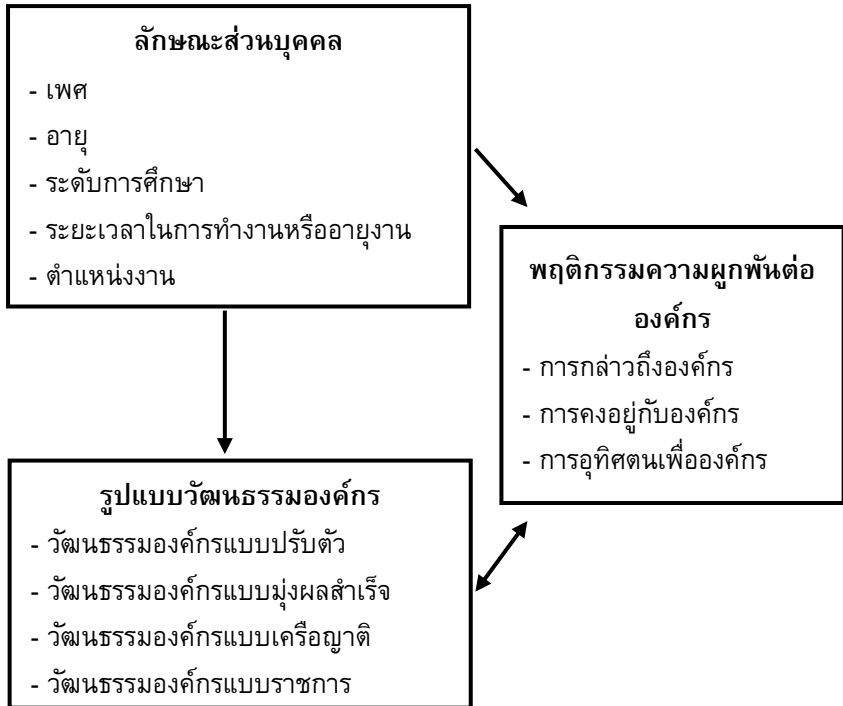
ภาพที่ 2 Aon Hewitt Engagement Model (Aon Hewitt, 2015)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรกับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัด กระทรวงพาณิชย์ ได้ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรกับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นร่วมกับข้อคำถามที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อคำถามมาปรับให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตัวเลือก (Checklist) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงาน และตำแหน่งงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมองค์กร จำนวน 4 รูปแบบ ประกอบด้วย วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ วัฒนธรรมองค์กรแบบเครือญาติ และวัฒนธรรมองค์กรแบบราชการ ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นคำถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีคำถามจำนวน 40 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร จำนวน 3 ด้านประกอบด้วย ด้านการกล่าวถึงองค์กร ด้านการคงอยู่กับองค์กร และด้านการอุทิศตนเพื่อองค์กร โดยลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นคำถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีคำถามจำนวน 30 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงาน และตำแหน่งงาน ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 การวิเคราะห์ระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กร จำนวน 4 รูปแบบ ประกอบด้วย วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ วัฒนธรรมองค์กรแบบเครือข่าย และวัฒนธรรมองค์กรแบบราชการ และการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการกล่าวถึงองค์กร ด้านการคงอยู่กับองค์กร และด้านการอุทิศตนเพื่อองค์กร ซึ่งเป็นคำถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กร โดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล และการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร โดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ใช้การทดสอบค่าเฉลี่ย (T-test) สำหรับทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศ โดยเป็นการทดสอบข้อมูลที่มีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) สำหรับตัวอย่าง 2 กลุ่ม กรณีเปรียบเทียบมากกว่า 2 กลุ่ม โดยการทดสอบค่าเฉลี่ย (F-test) ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของค่าเฉลี่ยกรณีลักษณะส่วนบุคคล ด้านอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงาน และตำแหน่งงาน และหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ตามวิธีของ Scheffé โดยการทดสอบความแตกต่างดังกล่าว กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.4 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรกับระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ พบว่า ข้าราชการให้ความสำคัญกับรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 4.17 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรทุกรูปแบบอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายรูปแบบ พบว่า วัฒนธรรมองค์กรแบบเครือญาติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.31 รองลงมา คือ วัฒนธรรมองค์กรแบบราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.21 วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว โดยมีค่าเฉลี่ย 4.16 และน้อยที่สุด คือ วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.018 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ พบว่า ข้าราชการมีระดับพฤติกรรมที่ความผูกพันต่อองค์กรโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 4.21 และระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการอุทิศตนเพื่อองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.35 รองลงมา คือ ด้านการกล่าวถึงองค์กร โดยมีค่าเฉลี่ย 4.15 และด้านการคงอยู่กับองค์กร โดยมีค่าเฉลี่ย 4.12 ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานปลัด กระทรวงพาณิชย์ โดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า

3.1 ข้าราชการที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์กรโดยรวมและรายรูปแบบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.2 ข้าราชการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จและวัฒนธรรมองค์กรแบบราชการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.2 ข้าราชการที่มีระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงานแตกต่างกัน ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์กรแบบราชการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.4 ข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งงานแตกต่างกัน ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์กรโดยรวม วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ และวัฒนธรรมองค์กรแบบเครือข่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า

4.1 ข้าราชการที่มีเพศและระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์โดยรวม และพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรแต่ละด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.2 ข้าราชการที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์โดยรวมและพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.3 ข้าราชการที่มีระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงานแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์โดยรวม และพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร ด้านการอุทิศตนเพื่อองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.4 ข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์โดยรวม และพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรกับระดับพฤติกรรมที่ความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ พบว่า

5.1 ระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรโดยรวม มีความสัมพันธ์กับระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรทุกรูปแบบ ในทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ วัฒนธรรมองค์กรแบบราชการมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง วัฒนธรรมองค์กรแบบเครือข่ายตีมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัวมีความสัมพันธ์ปานกลาง และวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จมีความสัมพันธ์ปานกลาง

5.2 ระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร ด้านการกล่าวถึงองค์กร มีความสัมพันธ์กับระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรทุกรูปแบบ อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ วัฒนธรรมองค์กรแบบราชการมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง วัฒนธรรมองค์กรแบบเครือข่ายมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จมีความสัมพันธ์ปานกลาง และวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัวมีความสัมพันธ์ปานกลาง

5.3 ระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร ด้านการคงอยู่กับองค์กร มีความสัมพันธ์กับระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรทุกรูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ วัฒนธรรมองค์กรแบบราชการมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง วัฒนธรรมองค์กรแบบเครือข่ายมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัวมีความสัมพันธ์ปานกลาง และวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จมีความสัมพันธ์ปานกลาง

5.4 ระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร ด้านการอุทิศตนเพื่อองค์กร มีความสัมพันธ์กับระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรทุกรูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ วัฒนธรรมองค์กรแบบราชการมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง วัฒนธรรมองค์กรแบบเครือข่ายมีความสัมพันธ์ปานกลาง วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัวมีความสัมพันธ์ปานกลาง และวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จมีความสัมพันธ์ปานกลาง

อภิปรายผล

เพื่อให้การนำผลการวิจัยสามารถนำไปใช้งานได้อย่างเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรและระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ พบว่า ข้าราชการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์กรแบบเครือข่ายในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ข้าราชการมีรูปแบบการทำงานร่วมกันในลักษณะ

มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือและความภาคภูมิใจในองค์กร ส่งผลให้ข้าราชการมีระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรในทุกด้านสูงขึ้น ซึ่งผลการศึกษาข้างต้นจึงสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรของ Daft (2018) และความผูกพันต่อองค์กรของ Hewitt (2015) ที่แสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมองค์กรเป็นปัจจัยที่จะช่วยสร้างพฤติกรรมความผูกพันของข้าราชการให้เพิ่มขึ้น ดังนั้น รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรมีความสำคัญต่อการนำไปใช้ปรับปรุงแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อให้สามารถสร้างความผูกพันและความภาคภูมิใจให้กับบุคลากร ซึ่งทำให้ข้าราชการมีความมุ่งมั่นในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ อันจะนำไปสู่การสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนและผู้รับบริการ และจะช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติในระยะยาวต่อไป

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันกับระดับ

ความสำคัญของรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ พบว่า

2.1 ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงาน และตำแหน่งงานที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ข้าราชการให้ความสำคัญกับรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสมรักษ์ วิชาชู (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคติของพนักงานที่มีต่อวัฒนธรรมองค์กรของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ พบว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษา อายุงาน และตำแหน่งงานแตกต่างกันมีผลต่อทัศนคติต่อวัฒนธรรมองค์กรของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับชิตชนก แดงอ่อน (2557) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานโรงพยาบาลวิภาวดีกับการแสดงพฤติกรรมด้านสมรรถนะหลัก มีผลการศึกษาว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรแตกต่างกัน

2.2 เพศและอายุ ไม่ส่งผลให้ข้าราชการให้ความสำคัญกับรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุธยา เกรียงไกร ณ พัทลุง (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรในทัศนะของพนักงานบริษัทในตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง มีผลการศึกษาว่า เพศและอายุที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กรโดยรวม

3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันกับระดับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ พบว่า ข้าราชการที่มีอายุ ระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงาน และตำแหน่งงานแตกต่างกัน จะส่งผลให้มีพฤติกรรมความผูกพันแตกต่างกัน ในทางตรงกันข้าม ข้าราชการที่มีเพศและระดับการศึกษาแตกต่างกัน ไม่ได้ส่งผลให้ข้าราชการมีพฤติกรรมความผูกพันแตกต่างกัน สอดคล้องกับตลนภา ตีบุปผา (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมในองค์กร ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานกับความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัท เอบี ฟู้ด จังหวัดสมุทรปราการ มีผลการศึกษาว่า อายุและระยะเวลาการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันในองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่เพศและระดับการศึกษาสูงสุดไม่มีความสัมพันธ์กับความผูกพัน

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรกับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร พบว่า

4.1 วัฒนธรรมองค์กรทุกรูปแบบมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้นี้คือ นันทนา มาศภากร (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานอุตสาหกรรมเซรามิกส์ มีผลการศึกษาว่า ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานอุตสาหกรรมเซรามิกส์ และสุวิสา พลายนแก้ว (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์กร ความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในกองทัพอากาศ มีผลการศึกษาว่า วัฒนธรรมองค์กรที่มีอิทธิพลโดยตรงกับความผูกพันต่อองค์กรการ สุลีวัลย์ หมีเรตร์ และนิตนา ฐานิตชนกร (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันกับองค์กรของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาว่า วัฒนธรรมองค์กรมีผลต่อความผูกพันกับองค์กรของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ชฎาภรณ์ เพี้ยยุระ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานและวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร มีผลการศึกษาว่า วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัวมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพรหมานิคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศดังนี้คือ Soni (2019) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของวัฒนธรรมองค์กรต่อความผูกพันต่อองค์กรและประสิทธิภาพของพนักงานในบริษัท ผู้ผลิตในอินเดีย มีผลการศึกษาว่า วัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อความผูกพันต่อองค์กรและประสิทธิภาพของพนักงานแตกต่างกัน โดยผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า วัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันและประสิทธิภาพของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมถึง Alias, Othman and Romaiha (2022) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของวัฒนธรรมองค์กรต่อความผูกพันของพนักงาน : ในมุมมองของบริษัทผู้ผลิตในมาเลเซีย มีผลการศึกษาว่า วัฒนธรรมแบบครอบครัว วัฒนธรรมแบบสร้างสรรค์ วัฒนธรรมแบบมุ่งสู่การเติบโตในตลาด มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 เมื่อพิจารณาจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์วัฒนธรรมองค์กรรายรูปแบบ พบว่า วัฒนธรรมองค์กรแบบเครือญาติมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับระดับพฤติกรรมความผูกพันของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

สอดคล้องกับปรารถนา ผกาแก้ว (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้วัฒนธรรมองค์กรกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานกลุ่มเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ และกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ในกลุ่มบริษัทผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาว่า การรับรู้วัฒนธรรมองค์กรแบบเครือข่ายดีส่งผลให้ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยจากผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นวัฒนธรรมแบบเครือข่ายดี ซึ่งไม่สอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดให้ภาครัฐปรับเปลี่ยนรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรไปสู่วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ ซึ่งจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรพบว่า วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมรูปแบบอื่น และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์พบว่า ข้อคำถาม “ท่านได้รับการกระตุ้นให้ทำผลงานโดดเด่นกว่าหน่วยงานอื่น” มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงว่า ปัจจุบันหน่วยงานไม่ได้มีการกระตุ้นบุคลากรให้เกิดการแข่งขันหรือพัฒนางานให้โดดเด่นกว่าหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับข้อคำถาม “ท่านมักแข่งขันในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ” ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดรองลงมา แสดงว่า บุคลากรไม่มีความรู้สึกที่ต้องการจะแข่งขันในการทำงานกับบุคคลหรือหน่วยงานอื่น ๆ ดังนั้น ผู้บริหารทุกระดับควรพิจารณาข้อเท็จจริงดังกล่าวและนำมากำหนดแนวทางการกระตุ้นให้บุคลากรในหน่วยงานเกิดการแข่งขันเพื่อพัฒนางานของตนเองให้มีความโดดเด่นเหนือกว่าบุคคลหรือหน่วยงานอื่น ๆ โดยอาจกำหนดเป็นกิจกรรมหรือโครงการที่เปิด

โอกาสให้บุคลากรได้เกิดการแข่งขันระหว่างกันภายในหน่วยงานเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนางานมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์มีประสิทธิภาพการทำงานสูงและสอดคล้องกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้

1.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยจากผลการวิจัยพบว่าข้าราชการที่มีระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงาน 10-15 ปี มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น โดยข้าราชการที่มีระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงานระหว่าง 10-15 ปี มีพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งแตกต่างจากข้าราชการที่มีระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงานมากกว่า 15 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ข้าราชการที่มีระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงานระหว่าง 10-15 ปี มีพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กร ด้านการการอุทิศตนเพื่อองค์กรต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งแตกต่างจากข้าราชการที่มีระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงานมากกว่า 15 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงแสดงให้เห็นว่าข้าราชการที่มีระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงานระหว่าง 10-15 ปี ขาดแรงจูงใจ ความเต็มใจ ความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ รวมถึงไม่สามารถกระตุ้นหรือผลักดันให้ตนเองปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอได้ ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์จึงควรสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับกลุ่มข้าราชการที่มีระยะเวลาในการทำงานหรืออายุงานระหว่าง 10-15 ปี โดยการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรให้มากยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการกลุ่มดังกล่าวให้สูงขึ้นต่อไป เพื่อผลักดันให้ข้าราชการกลุ่มดังกล่าวมีความตั้งใจที่จะใช้ร่างกายและแรงใจอย่างเต็มที่ เพื่อความสำเร็จของหน่วยงาน และถึงแม้จะมีปัญหาและอุปสรรคก็จะยังคงทำงานต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน

1.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยจากผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรแบบราชการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมสูงกว่าวัฒนธรรมองค์กรรูปแบบอื่น และเมื่อพิจารณา พฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรเป็นรายด้านพบว่า วัฒนธรรมองค์กรแบบราชการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมความผูกพันด้านต่าง ๆ สูงกว่าวัฒนธรรมองค์กรรูปแบบอื่นเช่นกัน ในทางตรงกันข้ามพบว่า วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความผูกพันโดยรวมต่ำกว่าวัฒนธรรมองค์กรรูปแบบอื่น และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมความผูกพันต่อองค์กรเป็นรายด้านพบว่า วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความผูกพัน ด้านการอยู่กับองค์กรและด้านการอุทิศตนเพื่อองค์กร ต่ำกว่าวัฒนธรรมองค์กรรูปแบบอื่นเช่นกัน ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์จึงควรกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรทุกรูปแบบให้มากขึ้น โดยเฉพาะวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เพื่อเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการในสังกัดกระทรวงพาณิชย์โดยรวมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในองค์กร เพื่อจะได้ทราบว่าวัฒนธรรมองค์กรรูปแบบใดที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบุคลากรในองค์กรมากที่สุด

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรกับประสิทธิภาพขององค์กร เพื่อจะได้ทราบว่า บุคลากรที่มีความผูกพันต่อองค์กรสูงจะส่งผลให้ประสิทธิภาพขององค์กรสูงขึ้นในทางเดียวกันหรือไม่

2.3 ควรศึกษารูปแบบวัฒนธรรมองค์กรที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจของสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคลได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎา นกน้อย. (2560). *พฤติกรรมองค์กร*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชฎาภรณ์ เพี้ยยุระ. (2565). *คุณภาพชีวิตในการทำงานและวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอพรหมานิมคมจังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชิตชนก แดงอ่อน. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานโรงพยาบาลวิภาวดีกับการแสดงพฤติกรรมด้านสมรรถนะหลัก*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. (2551). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี.พรินท์ (1991) จำกัด.
- ดลนภา ดีบุปผา. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมในองค์กร ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานกับความผูกพันในองค์กร ของพนักงานบริษัทเอบี ฟู้ด จังหวัดสมุทรปราการ*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- นันทนา มาศภากร. (2561). “ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานอุตสาหกรรมเซรามิกส์ จังหวัดราชบุรี.” วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. 5(1), 31-41.
- นิติพล ภูตะโชติ. (2556). พฤติกรรมองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี.พี.พี. (1991) จำกัด.
- ปรารธนา ผกาแก้ว. (2561). การรับรู้วัฒนธรรมองค์กรกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานกลุ่มเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ และกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ในกลุ่มบริษัทผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การศึกษาค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (13 ตุลาคม 2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580). 135(82 ก), 64-71.
- ราชกิจจานุเบกษา. (วันที่ 1 พฤศจิกายน 2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570). 139(258 ง), 132-138.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2562). “การหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย: มายาคติในการใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ และเครทซ์-มอร์แกรน.” วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตวิทยา. 8(1), 11-28.
- สนธยา เกรียงไกร ณ พัทลุง. (2557). วัฒนธรรมองค์กรในทัศนะของพนักงานบริษัทในตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สมรภัษ วิชาชู. (2554). ทศนคติของพนักงานที่มีต่อวัฒนธรรมองค์กรของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน. (2555). ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร: การเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมไทยยุค AEC. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2565. จาก <http://www.cs.human.ku.ac.th/>
- สุลีวัลย์ หมีแรตรี และนิธนา ฐานิตชนกร. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันกับองค์กรของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร. การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 14 : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน สำนักงานวิทยาเขตกำแพงแสน กองบริหารวิชาการและนิสิต.
- สุวิสา พลายแก้ว. (2557). วัฒนธรรมองค์กร ความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในกองทัพอากาศ. การประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2557. ปทุมธานี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. (2564). แผนเสริมสร้างความผูกพันของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2567. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2565. จาก <https://personnel.ops.moc.go.th/th/content/category/>
- อนุดิษฐ์ ฐานไชยกร. (2562). ความผูกพันในองค์กร. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2565. จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/246209>
- Alias, N.E., Othman, R. and Romaiha, N.R. (2022). [Serial online]. "The Effects of Organizational Culture on Employee Engagement : A Malaysian Manufacturing Company's Perspective." *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*. 12(7), 1733-1745.

Daft, R.L. (2018). *Organization Theory and Design*. Tenth edition. Ohio : South-Western Cengage Learning.

Hewitt, A. (2015). *Aon Hewitt's Model of Employee Engagement*. cited 2022 Sep, 15. from <http://www.aon.com/human-capital-consulting/thought-leadership/talent/aon-hewitt-model-of-employee-engagement.jsp>

Soni, S. (2019). "Impact of Organizational Culture on Employee Engagement and Effectiveness in Indian Manufacturing Company." *IITM Journal of Management and IT*. 10(2), 42-52.

ประสิทธิภาพการจัดการข้อร้องเรียนประชาชนผ่าน
แอปพลิเคชันทราฟฟีฟองดูว์ เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

Efficiency of Public Complaints Management through the Traffy
Fondue Application, Nong Pa Khrang Subdistrict Municipality,
Mueang District, Chiang Mai Province

เอกสิทธิ์ ปินตา¹ และ วรพงศ์ ตระการศิรินนท์²
Eakkasit Pinta¹ & Worramong Trakarnsirinont²

Corresponding author: Paneakandtikpokkrong@gmail.com

Received: 6/11/67 Revised: 29/11/67 Accepted: 30/11/67

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการข้อร้องเรียนประชาชน และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคจากการนำแอปพลิเคชันทราฟฟีฟองดูว์มาใช้ในการให้บริการประชาชนในเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ จำนวน 21 คน ผลการวิจัย พบว่า การนำแอปพลิเคชันทราฟฟีฟองดูว์ ช่วยเพิ่มความสะดวกและรวดเร็วในการสื่อสาร ลดความยุ่งยาก แอปพลิเคชัน

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹ Master of Public Faculty of Political Science and Public Administration Chiang Mai University

² Faculty of Political Science and Public Administration Chiang Mai University

ทราฟฟีฟองดูว์ สามารถช่วยจัดการข้อร้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) ด้านความโปร่งใส ช่วยเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการจัดการข้อร้องเรียน 2) ด้านระยะเวลาการจัดการ ช่วยให้กระบวนการจัดการข้อร้องเรียนมีความรวดเร็ว ลดระยะเวลาในการจัดการข้อร้องเรียน 3) ด้านค่าใช้จ่าย ช่วยลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการรับและจัดการข้อร้องเรียน 4) ด้านความปลอดภัย มีระบบความปลอดภัยในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลและการเข้าถึงข้อมูล ส่วนปัญหาและอุปสรรคพบว่า เป็นปัญหาการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้สูงอายุและผู้ที่ไม่สามารถใช้โทรศัพท์มือถือ และทักษะในการใช้งาน ปัญหาด้านความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการใช้เทคโนโลยี ขาดการฝึกอบรมในการให้บริการและการใช้งานผ่านระบบ และปัญหาด้านข้อจำกัดด้านข้อมูล ทำให้การวิเคราะห์และตอบสนองต่อปัญหา ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุดและไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การจัดการข้อร้องเรียน; แอปพลิเคชันทราฟฟีฟองดูว์

Abstract

The purpose of this research is to study the efficiency of managing citizen complaints and to study problems and obstacles from using the Traffy Fondue application to be used to provide services to the people in Nong Pa Khrang Subdistrict Municipality, Mueang District, Chiang Mai Province. It is qualitative research it was a structured interview with 21 key informants. The research results found that using the Traffy Fondue application helps increase convenience and speed in communication reduce hassle Traffy Fondue application. Managing complaints effectively includes: 1) transparency helps increase transparency in the complaint management process, 2) handling time

helps to speed up the complaint management process reduce the time it takes to handle complaints, 3) expenses helps reduce costs related to the process of receiving and managing complaints, 4) safety is a security system for managing personal information and accessing information. Problems and obstacles were found to be problems with access to technology for the elderly and those who do not have smartphones, problems with knowledge and skills in use, problems with staff readiness to use technology lack of training in providing services and using the system and problems with data limitations Make analysis and respond to problems. This may cause the problem to be solved not to the point and not respond to the real needs of the people.

Keywords: Efficiency; Complaints Management; Traffy Fondue Application

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวให้ทันทั้ง ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ด้านเทคโนโลยี ด้านนวัตกรรม ด้านภาษา วัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สิ่งใหม่ๆ เพิ่มขึ้น อีกทั้งด้านการติดต่อสื่อสารและการรับข่าวสาร ง่าย สะดวก รวดเร็ว มากขึ้น เป็นแบบโลกไร้พรมแดนมากขึ้น การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี ทำให้หลาย ๆ ประเทศทั่วโลกเกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงประเทศให้ทันต่อโลก แห่งเทคโนโลยีมากขึ้น และต่างสร้างและพัฒนาประเทศให้เป็น “เมืองอัจฉริยะ” (Smart City) นำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้มีบทบาทต่อการบริหารจัดการในประเทศโดยการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น เพื่อเป็นประเทศผู้นำแห่งเทคโนโลยี และนวัตกรรม เพิ่มประสิทธิภาพให้ประเทศมีความเจริญยิ่งขึ้นไป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 กล่าวถึง เสรีภาพหน้าที่และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของรัฐ การปรับปรุงโครงสร้าง การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการให้บริการสาธารณะของรัฐเป็นไปด้วยความคล่องตัวมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนได้อย่างทันที่ทันที่ ดังนั้นประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนแม่บท แผนปฏิบัติการ และการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ภายใต้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยเน้นทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ โดยแผนพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ประกอบด้วยมิติ 7 ด้าน ได้แก่ สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment) การเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility) การดำรงชีวิตอัจฉริยะ (Smart Living) พลเมืองอัจฉริยะ (Smart People) พลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy) เศรษฐกิจอัจฉริยะ (Smart Economy) การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance) ซึ่งพื้นที่เป้าหมายที่เป็นเมืองอัจฉริยะต้นแบบ ในปี พ.ศ. 2561 - 2563 จำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี เชียงใหม่ ภูเก็ต ขอนแก่น ระยอง และฉะเชิงเทรา โดยในปี พ.ศ. 2565 จะทำให้ครอบคลุมทั้งหมด 76 จังหวัด (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2564)

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) โดยศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) ได้ดำเนินการพัฒนาแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูร์ และนำไปประยุกต์ใช้ในงานด้านสมาร์ทซิตี้ (Smart city) หรือเมืองอัจฉริยะ ซึ่ง แพลตฟอร์มทราฟฟี่ฟองดูร์ เป็นแพลตฟอร์มที่จัดทำขึ้นสำหรับสื่อสารปัญหาของเมืองระหว่างประชาชนและหน่วยงานที่รับผิดชอบประชาชนสามารถแจ้งปัญหาที่พบไปให้ผู้รับผิดชอบโดยตรงเพื่อให้แก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วผ่านทางแอปพลิเคชันบนมือถือ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความสะอาด ปัญหาทางเท้า ไฟส่องสว่าง หรือถนนชำรุด โดยเป็นการแจ้งปัญหาในรูปแบบที่มีข้อมูลเพียงพอ

ให้หน่วยงานสามารถดำเนินการได้ทันที เช่น มีภาพถ่าย และตำแหน่งบนแผนที่ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2564) ปัจจุบันได้มีการนำแพลตฟอร์มทราฟฟี่ฟองดูว์ มาใช้ จากสถิติหน่วยงานทั่วประเทศ Traffy Fondue 2024 ขยายผลการใช้งานไปแล้ว 77 จังหวัด ใน 753 อำเภอ 1,916 เทศบาล และ 2,186 อบต. รวมไปถึงการใช้งานภายในหน่วยงาน ได้แก่ รัฐสภา เขตส่งเสริมอุตสาหกรรม โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย เป็นต้น รวมแล้ว 15,401 แห่ง (หน่วยบริการนวัตกรรมดิจิทัลสำหรับเมือง สวทช., 2567) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการจัดการปัญหาของชุมชน ได้ส่งเสริมการใช้งานแพลตฟอร์มทราฟฟี่ฟองดูว์ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยจังหวัดเชียงใหม่ได้นำแพลตฟอร์มทราฟฟี่ฟองดูว์ มาใช้เป็นระบบรับแจ้งและจัดการปัญหาผ่านทาง LINE chatbot แบบอัตโนมัติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดภาระการทำงานของเจ้าหน้าที่ และยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน พลเมือง โดยสามารถแจ้งปัญหาต่างๆ ได้ (กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2564)

เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง ถือเป็นหน่วยงานหนึ่งที่น่า แพลตฟอร์มทราฟฟี่ฟองดูว์ มาใช้ในการบริหารจัดการในพื้นที่ ประชากรในพื้นที่ ตำบลหนองป่าครั่ง มีประชากรตามทะเบียนราษฎร คิดเป็น 45% ของประชากรในพื้นที่ พื้นที่ส่วนใหญ่ของชุมชน ตำบลหนองป่าครั่ง เป็นแหล่งการจ้างงาน ในพื้นที่ส่วนใหญ่ ประกอบด้วย ห้างสรรพสินค้าแม็คโคร ห้างสรรพสินค้า BigC extra และห้างสรรพสินค้าอินเด็กซ์ อีกทั้งยังมีสถานศึกษา คือ มหาวิทยาลัยพายัพ จึงทำให้ในพื้นที่มีการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยรวมถึงหอพัก จึงทำให้มีประชากรแฝงในพื้นที่ตำบลหนองป่าครั่ง เป็นจำนวนมาก คิดเป็น 55% ของพื้นที่ ทำให้มีการหมุนเวียนของประชากรเพิ่มขึ้นและหนาแน่นเป็นจุด ก่อให้เกิดปัญหาทางกายภาพ เช่น ทางเท้าพัง น้ำไม่สะอาด สุนัขจรจัด น้ำท่วมขัง ไฟฟ้าส่องสว่าง การจัดเก็บขยะ หาบเร่แผงลอย และอื่นๆ อีกมากมาย

ทำให้มีปริมาณและจำนวนของปัญหา มาก ถึงแม้จะมีช่องทางการรับเรื่องร้องเรียน หลากหลายช่องทาง แต่ยังมีข้อติดขัดในบางมิติ เช่นการติดตาม และตรวจสอบความ คืบหน้าของการแก้ไขได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ (เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง, 2563)

ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพการจัดการข้อร้องเรียนประชาชน ผ่านแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ ว่าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ ให้กับประชาชนใน เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้มากน้อยเพียงใด โดย ผ่านมุมมองทัศนคติของผู้บริหาร ข้าราชการเทศบาล และผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อ สามารถนำข้อมูลมาใช้วางแผนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของการรับเรื่องราວร้องทุกข์ ให้ดียิ่งขึ้น และสร้างความร่วมมือของประชาชนเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง เพื่อให้ เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงในการพัฒนาเทศบาลตำบลหนองป่า ครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกันอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการข้อร้องเรียนประชาชนผ่าน แอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคจากการนำแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ มาใช้ในการให้บริการประชาชนในเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่

บททวนวรรณกรรม

การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการข้อร้องเรียนของประชาชนผ่าน แอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัด

เชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน หมายถึง ปัจจัยและกระบวนการในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ 2) การจัดหาและการใช้ปัจจัยทรัพยากร 3) กระบวนการปฏิบัติงาน 4) ความพึงพอใจของทุกฝ่าย (ขวัญชัย ชมศิริ, 2560) นอกจากนี้ ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน เป็นผลของการดำเนินงานของตัวบุคคลและทีมงาน วัดผลและประเมินผลได้จากปัจจัยที่เป็นพฤติกรรม ปัจจัยที่เป็นเป้าหมายหรือผลลัพธ์สุดท้ายของงานที่เกิดขึ้น (สกุลตรา กฤษทียมเมฆ, 2560) อีกทั้ง ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน หมายถึง การกระทำของแต่ละบุคคล ที่มีความสามารถและความพร้อม ความพยายามทุ่มเทอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานของตน ปฏิบัติงานด้วยความคล่องแคล่วเป็นไปตามระเบียบ มีแบบแผน มีกฎเกณฑ์ และปฏิบัติงานของตนให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด มีความรวดเร็ว ถูกต้อง มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน การจัดการองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการจัดการที่เหมาะสมต่อการดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จ โดยการนำเอาทรัพยากรมาบริหารด้วยการผสมผสานประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การนำ 4) การควบคุม (ณัฐวัตร เป็งวันปลูก, 2560)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการข้อร้องเรียนของประชาชน

กระทรวงศึกษาธิการ (2566) กล่าวว่า กระบวนการหลักการรับเรื่องร้องเรียน มีคำจำกัดความสำหรับการดำเนินงานกระบวนการ ดังนี้เรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียน ข้าราชการ หมายถึง เรื่องราวที่ข้าราชการเป็นผู้ถูกร้องเรียนเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติตนไม่เหมาะสมเรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียน ของประชาชน หมายถึง เรื่องราวที่ผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ได้รับการปลดเปลื้องความทุกข์ที่ตนได้รับ

หรือเป็นเรื่องที่ผู้ร้องเรียนหรือผู้อื่น หรือสาธารณชนได้รับความเสียหายและยังรวมถึงข้อขัดแย้งระหว่างประชาชนกับประชาชนการจัดการข้อร้องเรียน มีความหมายครอบคลุมถึง การจัดการในเรื่องข้อร้องเรียน/ร้องทุกข์/ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็น/คำติชม/การสอบถามหรือการร้องขอข้อมูลผู้รับบริการ หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการได้แก่ประชาชนและส่วนราชการต่าง ๆ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง ผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการดำเนินการของส่วนราชการ

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับปัญหา และคุณภาพการให้บริการ

ทฤษฎีการแก้ปัญหาโดยประยุกต์ใช้วิธีการคิดแบบนอกกรอบ โดยเชื่อว่า ปัญหาส่วนใหญ่ต้องการมุมมองที่แตกต่างจึงจะแก้ไขได้สำเร็จ วิธีการที่จะทำให้ได้มุมมองที่แตกต่างเกี่ยวกับปัญหาคือ การแยกปัญหาเป็นส่วนๆ แล้วนำกลับมา รวมกลุ่มเข้าด้วยกันในลักษณะที่แตกต่าง ไปจากเดิมหรือสุมบางส่วนมา รวมกัน หลักการนี้เสนอองค์ประกอบ ในการแก้ปัญหา 4 ประการคือ 1) ค้นหาความคิดเด่นๆ ที่เป็นหลักในทำความเข้าใจกับปัญหา 2) ค้นหาวิธีการที่แตกต่างออกไปในการมองปัญหา 3) ปลดปล่อยการคิดแบบยึดติด และ 4) ให้โอกาสตนเองในการเปิดรับความคิดอื่นๆ (DeBono,1991)

นายิกา เดิดขุนทด (2550) กล่าวว่า คุณภาพการบริการ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังต่อการให้บริการลูกค้ากับการรับรู้บริการที่ได้รับ ซึ่งอาจจะเป็นการได้รับบริการตามที่สิ่งคาดหวังไว้หรือสูงกว่าต่ำกว่าที่คาดหวังก็ได้

พลฤทธิ์ จิระเสวี (2550) กล่าวว่า คุณภาพการบริการ หมายถึง การส่งมอบ การบริการที่ดี มีความเหมาะสมทั้งในด้านเวลา ด้านสถานที่ โดยการใช้แรงงานเพื่อตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บริการ เกิดความพึงพอใจสูงสุดจากการใช้บริการเกิดความประทับใจในด้านบวกอยากกลับมาใช้บริการอีก และมีการบอกต่อไปยังผู้อื่นทางที่ดี

พิมล เมฆสวัสดิ์ (2550) กล่าวว่า คุณภาพการบริการ หมายถึง การส่งมอบบริการที่ดี เหมาะสมทั้งเวลาสถานที่ รูปแบบ เพื่อสนองตอบความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บริการทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจสูงสุดจากการใช้บริการมีความประทับใจด้านบวกและอยากกลับมาใช้บริการอีก ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของบริการที่ดีด้วย

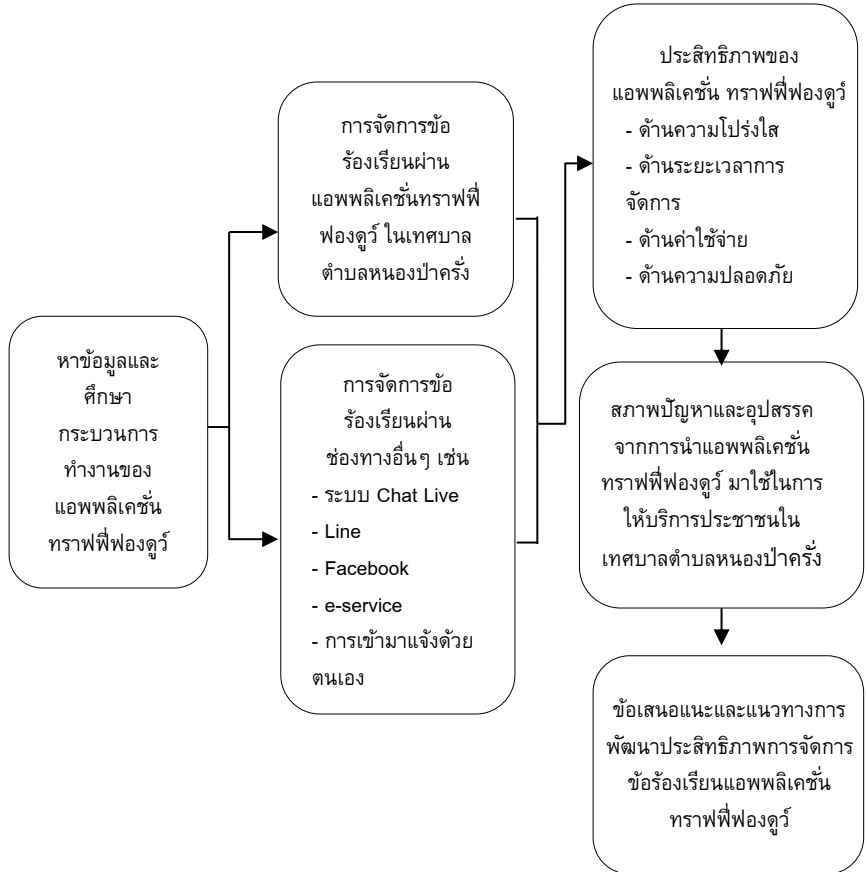
ข้อมูลการทำงานของแอปพลิเคชันกราฟฟี่ฟองดูว์

วสันต์ ภัทรอธิคม (2565) กล่าวถึง แอปพลิเคชันกราฟฟี่ฟองดูว์ ว่าเป็นแอปพลิเคชันสำหรับการรับแจ้งปัญหา รับข้อเสนอแนะจากผู้แจ้งปัญหา และเป็นระบบสนับสนุนการบริหารจัดการปัญหาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ด้วยการที่ผู้แจ้งถ่ายภาพและระบุประเภทของปัญหา ระบบจะทำการแจ้งปัญหาดังกล่าวไปยังเจ้าหน้าที่และทีมงานที่รับผิดชอบทันที ส่วนในด้านของเจ้าหน้าที่นั้นระบบจะช่วยให้สามารถคัดแยกประเภทของปัญหา ส่งผลให้สามารถแจ้งปัญหาดังกล่าวไปยังเจ้าหน้าที่ที่ดูแลและรับผิดชอบโดยตรง นอกจากนี้ระบบยังสามารถให้ข้อมูลความก้าวหน้าในการดำเนินการและติดตามสถานะของปัญหาได้ผ่านโทรศัพท์มือถือ และระบบยังเปิดให้ผู้แจ้งสามารถให้กำลังใจ ดิชมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ รวมไปถึงผู้แจ้งและเจ้าหน้าที่สามารถสื่อสารและช่วยกันแก้ไขปัญหาของหน่วยงานร่วมกันด้วย

แอปพลิเคชันกราฟฟี่ฟองดูว์ เป็น Mobile Application สำหรับบริหารจัดการปัญหา ข้อร้องเรียน และการแจ้งซ่อม เหมาะสำหรับพื้นที่เปิด เช่น พื้นที่เมือง มหาวิทยาลัย หมู่บ้าน เพื่อแจ้งปัญหาต่างๆ ในพื้นที่ เช่น เสียงรบกวน ถนนชำรุด กลิ่นเหม็น เป็นต้น นอกจากนี้ยังเหมาะกับอาคาร เช่น สำนักงาน คอนโด เพื่อแจ้งซ่อมต่างๆ เช่น ปัญหาแสงสว่าง ไฟฟ้า ประปา วัสดุชำรุด เป็นต้น

กรอบแนวคิดงานวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการเก็บข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น เอกสารทางวิชาการ วารสาร บทความ เอกสารประกอบการบรรยายสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ เอกสารของทางราชการ และเอกสารเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้

2. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างทำการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ด้วยวิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นคำถามแบบปลายเปิดที่มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อให้ครอบคลุมการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบล่วงหน้า และขออนุญาตบันทึกภาพการสัมภาษณ์ทุกครั้งก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากรของการวิจัย (Population) ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง ข้าราชการเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง และผู้ใหญ่บ้าน ในการนำแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูร์มาใช้ในการให้บริการรับเรื่องร้องเรียน

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มตัวอย่างเป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง (วิโรจน์ ก่อสกุล, 2565) โดยเป็นบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องมีความรู้ และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งให้ข้อมูลได้อย่างดี และมีประสบการณ์ ประกอบด้วย ผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง จำนวน 3 คน ข้าราชการเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง จำนวน 5 คน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง จำนวน 6 คน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 7 คน

เนื่องจากเป็นผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงในการนำแอปพลิเคชันกราฟฟี่ฟองดูร์มาใช้ในการให้บริการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน จึงถือได้ว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นลักษณะการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดที่แน่นอน ทำการสัมภาษณ์ผู้ใดก็ใช้คำถามเดียวกัน (วิโรจน์ ก่อสกุล, 2565) และทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ได้กำหนดวันสัมภาษณ์อย่างชัดเจนและแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบก่อนล่วงหน้า ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้การจดบันทึกและบันทึกเสียง และขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อนทุกครั้งในการจดบันทึกการสนทนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ทำการวิเคราะห์ความหมายทางภาษา และวิเคราะห์นัยที่แอบแฝงอยู่ ซึ่งจะรวมการตีความและนัยทางบริบท ของภาษาและผู้ใช้ภาษา (นิศา ชูโต, 2551) โดยทำการแยกประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำข้อมูลที่ได้แยกประเด็นคำถาม เปรียบเทียบความเหมือนหรือ ความแตกต่างของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน และนำข้อมูลที่ได้อิงวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยและตีความการวิจัย เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและอุปสรรค จากการนำแอปพลิเคชันกราฟฟี่ฟองดูร์ มาใช้ในการให้บริการประชาชนในเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง นำมาใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหา และอุปสรรคจากการนำแอปพลิเคชันกราฟฟี่ฟองดูร์ มาใช้ในการให้บริการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนของเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาความ

ผลการวิจัยและอภิปราย

ผลผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการจัดการข้อร้องเรียนประชาชนผ่านแอปพลิเคชันทราฟฟี่ ฟองดูว์ เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการข้อร้องเรียนประชาชนผ่านแอปพลิเคชันทราฟฟี่ ฟองดูว์ เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การนำแอปพลิเคชันทราฟฟี่ ฟองดูว์ มาใช้ในการแจ้งปัญหา/ร้องเรียนมีความสำคัญ ได้แก่ เพิ่มความสะดวกและรวดเร็วในการสื่อสาร ช่วยให้ประชาชนสามารถแจ้งปัญหาหรือร้องเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา ผ่านอุปกรณ์มือถือหรือคอมพิวเตอร์ ซึ่งลดความยุ่งยากและเพิ่มความสะดวกในการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ อีกทั้งยังสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงาน มีความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือทำให้ประชาชนสามารถติดตามการดำเนินงานได้อย่างโปร่งใส ลดความกังวลเกี่ยวกับการละเลยหรือการจัดการที่ล่าช้า ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เช่น การเดินทาง การสื่อสาร และการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบเอกสาร ทำให้ประหยัดทรัพยากรและงบประมาณของหน่วยงาน นอกจากนี้แอปพลิเคชันทราฟฟี่ ฟองดูว์ สามารถจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลการร้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถสรุปเป็นด้านดังนี้

1) ด้านความโปร่งใส พบว่าการใช้แอปพลิเคชันทราฟฟี่ ฟองดูว์ ช่วยเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการจัดการข้อร้องเรียน โดยประชาชนสามารถติดตามสถานะของข้อร้องเรียนได้แบบเรียลไทม์ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการแก้ไขปัญหาเสร็จสิ้น ซึ่งช่วยลดปัญหาการติดตามงาน และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในความโปร่งใสของการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่น ดังนั้นการที่ผู้ใช้สามารถเห็นขั้นตอนการดำเนินงาน และการอัปเดตสถานะผ่านแอปพลิเคชันช่วยให้ลดความคลุมเครือและความกังวลในกระบวนการ ทำให้เกิดความโปร่งใสมากขึ้น ทำให้ผู้ร้องเรียน

สามารถทราบได้ถึงความคืบหน้าอย่างชัดเจน ลดการสื่อสารที่อาจก่อให้เกิดความไม่
แน่ใจ และสร้างความน่าเชื่อถือในการทำงานของเทศบาลมากขึ้น

2) ด้านระยะเวลาการจัดการ พบว่าแอปพลิเคชันกราฟฟี่ฟองดูว์ ช่วยให้
กระบวนการจัดการข้อร้องเรียนมีความรวดเร็วขึ้น จากการรับเรื่องจนถึงการตอบ
กลับและแก้ไขปัญหา ทำให้สามารถลดระยะเวลาในการจัดการข้อร้องเรียนลงได้
นอกจากนี้ยังช่วยให้หน่วยงานสามารถติดตามงานและประเมินประสิทธิภาพของการ
จัดการข้อร้องเรียนได้มากกว่าระบบแบบดั้งเดิม เนื่องด้วยแอปพลิเคชันกราฟฟี่ฟอง
ดูว์เป็นเครื่องมือช่วยให้เจ้าหน้าที่ได้รับข้อมูลข้อร้องเรียนทันที และสามารถ
ประสานงานหรือส่งต่อเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว และประชาชน
สามารถรับทราบผลได้แบบเรียลไทม์ นอกจากนี้ยังมีระบบแจ้งเตือนที่ช่วยให้
เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการได้ทันที ลดระยะเวลาที่ต้องใช้ในการประสานงานแบบ
ดั้งเดิมและช่วยให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็วมากขึ้น ซึ่งระบบดิจิทัลและการ
จัดการข้อมูลแบบออนไลน์ จะทำให้ข้อร้องเรียนสามารถถูกส่งต่อและติดตามได้ทันที
ทำให้ลดความล่าช้าในการประสานงานระหว่างหน่วยงานได้

3) ด้านค่าใช้จ่าย พบว่าแม้การจัดการข้อร้องเรียนผ่านแอปพลิเคชันจะมี
ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาและดูแลระบบ แต่เมื่อเทียบกับการจัดการข้อร้องเรียนในรูป
แบบเดิม ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโดยรวมลดลง จะเห็นได้ว่าการใช้แอปพลิเคชันท
กราฟฟี่ฟองดูว์ ช่วยลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการรับและจัดการข้อร้องเรียน
เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้วิธีการสื่อสารแบบดั้งเดิม เช่น โทรศัพท์หรือการมา
ร้องเรียนด้วยตนเอง การจัดการข้อมูลผ่านระบบดิจิทัลยังช่วยลดการใช้ทรัพยากรทั้ง
ในด้านการจัดการเอกสารและบุคลากรในการทำงานด้วย จะเห็นได้ว่าการใช้
แอปพลิเคชันทำให้กระบวนการจัดการเป็นระบบอัตโนมัติ ลดค่าใช้จ่ายในการจ้าง
เจ้าหน้าที่และการใช้เอกสารกระดาษหรือการใช้โทรศัพท์ อีกทั้งลดการเดินทางของผู้
ร้องเรียนและเจ้าหน้าที่ทำให้การจัดการข้อร้องเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นในด้าน

การลดต้นทุนระยะยาว ซึ่งช่วยประหยัดงบประมาณ เทศบาลสามารถจัดการข้อร้องเรียนได้โดยไม่ต้องเพิ่มงบประมาณด้านบุคลากรหรือการจัดเก็บข้อมูลที่ซ้ำซ้อน เป็นต้น

4) ด้านความปลอดภัย พบว่าแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ มีระบบความปลอดภัยในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลและการเข้าถึงข้อมูล เช่น การเข้ารหัสข้อมูล และการตรวจสอบสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งช่วยให้ข้อมูลข้อร้องเรียนและข้อมูลส่วนตัวของประชาชนมีความปลอดภัย โดยระบบจะมีการควบคุมการเข้าถึงข้อมูลเฉพาะผู้ที่มีสิทธิ์ ทำให้ผู้ใช้งานมั่นใจในความปลอดภัยของข้อมูล จะเห็นได้ว่าระบบของแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ มีการควบคุมสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ร้องเรียนถูกเก็บรักษาอย่างปลอดภัย ลดความเสี่ยงจากการเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้งานมากขึ้น ดังนั้นการรักษาความปลอดภัยข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการข้อร้องเรียนเพื่อป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคล การใช้มาตรการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวดในแอปพลิเคชันจึงช่วยเพิ่มความมั่นใจแก่ผู้ใช้งานด้วยเช่นกัน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง พบว่า สามารถแจ้งเรื่องร้องเรียนผ่านแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ ได้ทุกที่ ทุกเวลา ไม่ว่าจะเป็นในเวลาราชการ หรือนอกเวลาราชการ ทำให้มีความสะดวก สามารถแจ้งและส่งต่อเรื่องร้องเรียนของประชาชนไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบได้โดยตรง และรวดเร็ว ซึ่งจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนของประชาชนได้รวดเร็วขึ้น และสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนได้มากขึ้น และควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น และจะได้มีการแจ้งปัญหาอุปสรรคให้หน่วยงานหลักรับทราบ เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจริงในการปฏิบัติงาน

2. ปัญหาและอุปสรรคจากการนำแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ มาใช้ในการให้บริการประชาชนในเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมโดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถแบ่งประเด็นของปัญหาและอุปสรรคจากการนำแอปพลิเคชันทราฟฟีฟองดูว์ มาใช้ในการให้บริการประชาชนในเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ออกเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1. ปัญหาการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้ใช้งาน เป็นปัญหาที่ประชาชนบางกลุ่ม โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้ที่ไม่มียี่ห้อโทรศัพท์มือถือไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ ส่งผลให้ไม่สามารถใช้แอปพลิเคชันได้อย่างเต็มที่ ทำให้เกิดอุปสรรค ส่งผลให้การให้บริการและการรับรู้ปัญหาในชุมชนมีความจำกัด

2. ปัญหาด้านความรู้และทักษะในการใช้งาน เป็นปัญหาที่ประชาชนบางคนไม่มีความรู้หรือทักษะในการใช้งานเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดความสับสนในการใช้งานแอปพลิเคชัน อาจทำให้เกิดการร้องเรียนที่ไม่ถูกต้อง หรือประชาชนไม่กล้าใช้แอปพลิเคชันในการแจ้งปัญหาจริง

3. ปัญหาด้านความพร้อมของเจ้าหน้าที่ เป็นปัญหาเกี่ยวกับ ทักษะความรู้ ความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยีของเจ้าหน้าที่ อีกทั้งยังไม่ได้รับการฝึกอบรมในการให้บริการและการทำงานผ่านระบบก่อนเริ่มใช้งานแอปพลิเคชัน นอกจากนี้ยังมีปัญหาของเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนกับประชาชน

4. ปัญหาด้านข้อจำกัดด้านข้อมูล เป็นปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับการร้องเรียนอาจไม่เพียงพอหรือไม่ชัดเจน ทำให้การวิเคราะห์และตอบสนองต่อปัญหาทำได้ยาก ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุดและไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการข้อร้องเรียนแอปพลิเคชันทราฟฟีฟองดูว์ มาใช้ในการให้บริการประชาชนในเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

1. การให้ข้อมูลและความรู้แก่ประชาชน โดยการจัดทำคู่มือการใช้งานในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย เช่น วิดีโอแนะนำการใช้งาน หรือคำแนะนำที่เข้าใจง่าย
2. การจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการใช้งาน แอปพลิเคชันและการแจ้งปัญหาเกี่ยวกับการใช้งาน เพื่อให้การใช้งานเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น
3. การสร้างเครือข่ายชุมชน โดยการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแจ้งปัญหาและติดตามการแก้ไข รวมถึงการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครในชุมชนเพื่อช่วยในการรายงานปัญหาและให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์
4. การประเมินผลและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยการเก็บข้อมูลความคิดเห็น จัดทำแบบสำรวจหรือช่องทางให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้งานแอปพลิเคชัน และนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการปรับปรุงการใช้บริการ ซึ่งการประเมินผลการดำเนินงานของแอปพลิเคชันเป็นระยะ เพื่อให้มั่นใจว่าการใช้งานมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ซึ่งการพัฒนาและปรับปรุงแอปพลิเคชันกราฟฟี่ฟองดูว์อย่างต่อเนื่องจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการข้อร้องเรียนและสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการข้อร้องเรียนประชาชนผ่านแอปพลิเคชันกราฟฟี่ฟองดูว์ เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาอภิปรายผล ได้ดังนี้

ประสิทธิภาพการจัดการข้อร้องเรียนประชาชนผ่านแอปพลิเคชันกราฟฟี่ฟองดูว์ เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การนำแอปพลิเคชันกราฟฟี่ฟองดูว์ มาใช้ในการแจ้งปัญหา/ร้องเรียนมีความสำคัญ ได้แก่ เพิ่มความสะดวกและรวดเร็วในการสื่อสาร ช่วยให้ประชาชนสามารถแจ้งปัญหาหรือ

ร้องเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา ผ่านอุปกรณ์มือถือหรือคอมพิวเตอร์ ซึ่งลดความยุ่งยาก และเพิ่มความสะดวก นอกจากนี้แอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ สามารถจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลการร้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) ด้านความโปร่งใส โดยแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ ช่วยเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการจัดการข้อร้องเรียน โดยประชาชนสามารถติดตามสถานะของข้อร้องเรียนได้แบบเรียลไทม์ ทำให้เกิดความโปร่งใสมากขึ้น ทำให้ผู้ร้องเรียนสามารถทราบได้ถึงความคืบหน้าอย่างชัดเจน ลดการสื่อสารที่อาจก่อให้เกิดความไม่แน่ใจ และสร้างความน่าเชื่อถือในการทำงานของเทศบาลมากขึ้น 2) ด้านระยะเวลาการจัดการ ช่วยให้กระบวนการจัดการข้อร้องเรียนมีความรวดเร็วขึ้น ทำให้สามารถลดระยะเวลาในการจัดการข้อร้องเรียนลงได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้หน่วยงานสามารถติดตามงานและประเมินประสิทธิภาพของการจัดการข้อร้องเรียนได้มากกว่าระบบแบบดั้งเดิม เนื่องด้วยแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์เป็นเครื่องมือช่วยให้เจ้าหน้าที่ได้รับข้อมูลข้อร้องเรียนทันที และสามารถประสานงานหรือส่งต่อเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว 3) ด้านค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโดยรวมลดลง ช่วยลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการรับและจัดการข้อร้องเรียน ในการจ้างเจ้าหน้าที่และการใช้เอกสารกระดาษหรือการใช้โทรศัพท์ อีกทั้งลดการเดินทางของผู้ร้องเรียนและเจ้าหน้าที่ทำให้การจัดการข้อร้องเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นในด้านการลดต้นทุนระยะยาว 4) ด้านความปลอดภัย มีระบบความปลอดภัยในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลและการเข้าถึงข้อมูล เช่น การเข้ารหัสข้อมูลและการตรวจสอบสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งช่วยให้ข้อมูลข้อร้องเรียนและข้อมูลส่วนตัวของประชาชนมีความปลอดภัย โดยระบบจะมีการควบคุมการเข้าถึงข้อมูลเฉพาะผู้ที่มีสิทธิ์ ทำให้ผู้ใช้งานมั่นใจในความปลอดภัยของข้อมูล จะเห็นได้ว่าระบบของแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ มีการควบคุมสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ร้องเรียนถูกเก็บรักษาอย่างปลอดภัย ดังนั้นการรักษาความปลอดภัยข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการข้อ

ร้องเรียนเพื่อป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคล ช่วยเพิ่มความมั่นใจแก่ผู้ใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรินทร์นั ลีกระจ่าง และนิภาพรณ เจนสันติกุล (2567) ได้ศึกษาเรื่อง แพลตฟอร์มทราฟฟี่ฟองดูว์ นวัตกรรมเพื่อการให้บริการรับเรื่อง ร้องเรียนจากประชาชน พบว่า แพลตฟอร์มทราฟฟี่ฟองดูว์จัดเป็นนวัตกรรม ผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมกระบวนการที่มุ่งเน้นด้านการบริการสาธารณะที่มีการนำ เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารงานเพื่อลดต้นทุน มีความรวดเร็วและสามารถทำให้ทุกคนเข้าถึงบริการสาธารณะได้ ช่วยสื่อสารปัญหาของเมืองระหว่างประชาชน และหน่วยงานที่รับผิดชอบ สามารถให้ข้อมูลและอัปเดตสถานการณ์การแก้ไขปัญหา สื่อสารกลับมาให้แก่ประชาชนได้ เป็นระบบบริหารจัดการและติดตามปัญหา บริการ ข้อมูลทางสถิติ อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ วิชญวัชร สุภสุข (2565) ได้ ศึกษาเรื่อง การใช้แพลตฟอร์มทราฟฟี่ฟองดูว์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำ บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา สำนักงานเขตพระนคร พบว่า กระบวนการจัดการเรื่องร้องทุกข์มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเมื่อมีการนำ แพลตฟอร์มทราฟฟี่ฟองดูว์มาใช้ในการรับแจ้งปัญหาของประชาชน การเพิ่ม ประสิทธิภาพของกระบวนการรับเรื่องร้องทุกข์และแก้ไขปัญหา ร้องเรียนผ่าน แพลตฟอร์มทราฟฟี่ฟองดูว์ สามารถลดระยะเวลาและขั้นตอนในการกระบวนการรับ-ส่งต่อเรื่องร้องเรียนเพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนให้รวดเร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งสอดคล้องกับ เอมอร เสือจร และคณะ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง การนำนวัตกรรมด้าน เทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน : กรณีศึกษา กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่า การนำนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานทำให้ชิ้นงานมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ความสะดวก รวดเร็ว ลด ขั้นตอนในการทำงาน ระยะเวลาในการทำงานน้อย และชิ้นงานมีความสวยงาม น่าสนใจ ประหยัดทรัพยากร และงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด เกิดผลดีต่อ

หน่วยงาน ข้อมูลที่มีความถูกต้อง แม่นยำ การจัดเก็บข้อมูลสามารถจัดเก็บได้เป็นจำนวนมากและเป็นระบบ และสอดคล้องกับ ทัศนคติ จรรยา (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การนำแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์มาใช้ในการให้บริการรับเรื่องร้องเรียน : กรณีศึกษาสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร พบว่า กระบวนการทำงานของ แอปพลิเคชันไม่มีวันหยุดหนึ่ง เพื่อการทำงานที่ต่อเนื่องตามขั้นตอนการทำงาน มีความเสมอภาคและตอบโต้ตามความต้องการของผู้ใช้งาน การคัดกรองเรื่องที่ ประชาชนแจ้งเข้าก่อนที่จะส่งต่อให้หน่วยงานว่าเป็นการร้องเรียนในลักษณะกลั่นแกล้ง ก่อแค้น แจ้งเรื่องเท็จหรือการให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน หากเรื่องร้องเรียนใดไม่มีผลต่อผู้ร้องก็ควรให้เปิดเผยข้อมูลผู้ร้อง เช่น ชื่อ เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ เพื่อสอบถาม ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจนและไม่ผิดพลาด นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธริดา ทองรัตน์ธนดล และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการยอมรับการใช้งาน แพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมือง ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก พบว่า การใช้งาน แอปพลิเคชัน Traffy Fondue มีประโยชน์ต่อการรับเรื่องร้องเรียนผ่านแอปพลิเคชัน ได้ ใช้งานง่ายสามารถใช้งานได้ทุกแพลตฟอร์ม ภาครัฐสามารถเข้าถึงปัญหาของ ประชาชนได้และเจ้าหน้าที่ สามารถแจ้งตอบกลับผู้ร้องได้อัตโนมัติเมื่อแจ้งเรื่อง ร้องเรียนแล้ว อีกทั้ง เจ้าหน้าที่ที่มีความต้องการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้จัดการปัญหา แทนที่การทำบันทึกภายในซึ่งสามารถแจ้งเตือนการแก้ไขให้ประชาชนทราบได้ทันที และสอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่ง กล่าวว่า แอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ ได้ ทุกที่ ทุกเวลา ทำให้มีความสะดวก สามารถแจ้งและส่งต่อเรื่องร้องเรียนของ ประชาชนไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบได้โดยตรง และรวดเร็ว และควรมีการจัดการ ผูกอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคจากการนำแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ มาใช้ในการ ให้บริการประชาชนในเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่า ปัญหาการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้ใช้งาน เป็นปัญหาที่ประชาชนบางกลุ่ม โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้ที่ไม่มียี่ห้อสมาร์ทโฟน ส่งผลให้ไม่สามารถใช้แอปพลิเคชันได้อย่างเต็มที่ ทำให้เกิดอุปสรรค ปัญหาด้านความรู้และทักษะในการใช้งาน อาจทำให้เกิดการร้องเรียนที่ไม่ถูกต้อง หรือประชาชนไม่กล้าใช้แอปพลิเคชันในการแจ้งปัญหาจริง ปัญหาด้านความพร้อมของเจ้าหน้าที่ ในการใช้เทคโนโลยียังไม่ได้รับการฝึกอบรมในการให้บริการและการใช้งานผ่านระบบก่อนเริ่มใช้งานแอปพลิเคชัน และเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอต่อการให้บริการในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนกับประชาชน และปัญหาด้านข้อจำกัดด้านข้อมูล ทำให้การวิเคราะห์และตอบสนองต่อปัญหาทำได้ยาก ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุดและไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุญญา เปรมปรีดี (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การแก้ไขปัญหาและข้อร้องเรียนด้วยการประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ กรณีศึกษา สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พบว่า ปัญหาและข้อร้องเรียนของการนำแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์มาใช้ พบว่า ผู้ใช้บริการแจ้งปัญหาและข้อร้องเรียน ผ่าน 3 ช่องทางหลัก คือ โทรศัพท์ มาติดต่อด้วยตนเอง และโซเชียลมีเดีย การดำเนินงานการแก้ไขปัญหาและข้อร้องเรียน มีการจัดแบ่งประเภทของปัญหา คือ ด้านเครือข่ายและการสื่อสาร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านบริการวิชาการ การตรวจสอบและส่งต่อปัญหาและข้อร้องเรียนไปยังส่วนงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไข การพิจารณาดำเนินการแก้ไขเรื่องที่ได้รับแจ้ง พิจารณาความสำคัญจากผลกระทบของปัญหาเป็นหลัก อีกทั้งไม่มีการประเมินผลหลังการดำเนินงาน และไม่ได้แจ้งผลการดำเนินงานแก่ผู้แจ้งปัญหาทุกครั้ง ปัญหาและข้อร้องเรียนที่ได้รับแจ้งไม่มีการจัดบันทึกข้อมูลและจัดเก็บสถิติเป็นตัวเลข ไม่มีการจัดทำสรุปผลการดำเนินงานรายเดือนและรายปี เสนอผู้บังคับบัญชา อีกทั้งสอดคล้องกับ วิชญวัชร์ สุภสุข (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้แพลตฟอร์มทราฟฟี่ฟองดูว์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำบริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร

กรณีศึกษา สำนักงานเขตพระนคร พบว่า ศักยภาพของหน่วยงาน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะต่อให้ผู้บริหารออกนโยบายเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีที่ตีมาใช้ในการปฏิบัติงาน หากหน่วยงานไม่มีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ไม่มีอำนาจหน้าที่ หรือไม่มีทรัพยากรเพียงพอ ก็ไม่สามารถปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายของนโยบายได้ ด้วยเหตุผลนี้จึงต้องพิจารณาถึงศักยภาพของหน่วยงานให้มีความพร้อม และทรัพยากรอื่น ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน และงานวิจัยของ วรารัตน์ เจนวรพจน์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายทราฟฟี่ฟองดูว์ไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา สำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า การนำแพลตฟอร์ม ทราฟฟี่ฟองดูว์มาช่วยอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการ ช่วยให้การเข้าถึงปัญหาเรื่อง ร้องเรียนของประชาชนนั้นมีความสะดวก รวดเร็ว ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ ประหยัดเวลา รวมถึงการประหยัดต้นทุนในการดำเนินงานด้วย นอกจากนี้งานวิจัยของ นรินทร บุญยโยธิน (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การนำทราฟฟี่ฟองดูว์มาใช้ในการให้บริการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนของสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาของการนำแพลตฟอร์มทราฟฟี่ฟองดูว์มาใช้ ได้แก่ ปัญหาด้านความเสถียรของระบบ ปัญหาด้านความพร้อมของเจ้าหน้าที่ เกี่ยวกับทักษะความรู้และการฝึกอบรม ปัญหาด้านความเข้าใจของประชาชนในกระบวนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ ปัญหาด้านการขาดการคัดกรองข้อมูลประกอบเรื่องร้องเรียน ปัญหาความไม่ชัดเจนของแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาจากหน่วยงาน และปัญหาด้านการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ควรมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้งานแอปพลิเคชันและการจัดการข้อร้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดทำคู่มือการใช้

งานและอบรมเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอเพื่อเพิ่มทักษะการใช้งานและการบริการประชาชน

2. ควรมีการจัดการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน โดยการจัดทำคู่มือการใช้งานในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย เช่น วิดีโอแนะนำการใช้งาน หรือคำแนะนำที่เข้าใจง่าย

3. ควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจวิธีการใช้แอปพลิเคชัน โดยการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์เทศบาล สื่อสังคมออนไลน์ และกิจกรรมชุมชน เพื่อแนะนำวิธีการใช้งานและประโยชน์ของ แอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์

4. ในด้านการพัฒนาระบบประเมินความพึงพอใจ ควรให้ผู้ใช้งานสามารถประเมินความพึงพอใจหลังจากได้รับการบริการภายในแอปพลิเคชันเพื่อรวบรวมความคิดเห็นและนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงการให้บริการในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการข้อร้องเรียนในการใช้แอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ โดยขยายขอบเขตกลุ่มประชากรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการลดปัญหาและข้อร้องเรียนในการใช้แอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ ที่ได้รับแจ้งจากผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและแนวโน้มการใช้บริการแอปพลิเคชันทราฟฟี่ฟองดูว์ เกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา เปรมปรีดี. (2563). การแก้ไขปัญหาและข้อร้องเรียนด้วยการประยุกต์ใช้แอปพลิเคชัน *Traffy Fondue* กรณีศึกษา สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. สำนักงานผู้อำนวยการ สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2564). แพลตฟอร์ม *Traffy Fondue*. ค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2567, จาก <https://www.dla.go.th/index.jsp>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). คู่มือการปฏิบัติงานและการดำเนินงานของกระบวนการหลักการรับเรื่องร้องเรียน. ค้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2567, จาก <file:///C:/Users/Admin/Downloads/Documents/2566.pdf>
- ขวัญชัย ชมศิริ. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ชรินรัตน์ ลีกระจ่าง และนิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2567). แพลตฟอร์มทราฟฟีฟองดูว์: นวัตกรรมเพื่อการให้บริการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน. *วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา*, 6(2), 36-50.
- ณัฏฐรัตน์ จรรยา. (2566). การนำแอปพลิเคชันทราฟฟีฟองดูว์มาใช้ในการให้บริการรับเรื่องร้องเรียน: กรณีศึกษาสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐวัตร เบ็ญวันปลูก. (2560). ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการทหารประจำสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ณริดา ทองรัตน์ชนดล, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ และรังสรรค์ ประเสริฐสุตร. (2566).

ปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 14(2), 248-261.

เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง. (2563). แอปพลิเคชัน Traffy Fondue. ค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2567, จาก

<http://www.nongpakhrang.go.th/web/viewnews.php?id=574&topic>

นรินทร บุญโยธิน. (2566). การนำ Traffy Fondue มาใช้ในการให้บริการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ของสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นายิกา เด็ดขุนทด. (2550). LibQUAL+TM : เครื่องมือประเมินคุณภาพบริการห้องสมุดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: อินฟอร์เมชั่น.

นิตา ชูโต. (2551). การวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินต์โพรจำกัด.

พลฤทธิ จิระเสวี. (2550). การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงพยาบาล ตา หู คอ จมูก. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

พิมล เมฆสวัสดิ์. (2550). การประเมินคุณภาพการบริการสำนักงานหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วรรัตน์ เจนวรพจน์. (2566). การนำนโยบายทราฟฟี่ฟองดูว์ไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2565). เอกสารประกอบการคำบรรยายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิญญูวัชร สุกสุข. (2565). การใช้แพลตฟอร์มทราฟฟี่ฟองดูว์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำบริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา สำนักงานเขตพระนคร. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วสันต์ ภัทรอธิคม. (2565). เปิดตัว *Traffy Fondue 2023* และมุมมองประสบการณ์การใช้งานมุ่งสู่การพัฒนาเมืองน่าอยู่. ค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.nectec.or.th/ace2022/con04-traffy-fondue/index.htm>
- สกุลดรา กฤษเทียมเมฆ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของฝ่ายผลิต บริษัท พีแซท คัสสัน ประเทศไทย จำกัด. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการวิศวกรรมธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2564). การส่งเสริมเมืองอัจฉริยะ. ค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.depa.or.th/th/smart-city-plan/smart-city-office>
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2564). *ทราฟฟี่ ฟองดูว์: แพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง*. ค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.nstda.or.th/nac/2023/exhibitions/ex07/>

เอมอร เสือจร, รัฐศิรินทร์ วังกานนท์ และเฉลิมพล ศรีหงษ์. (2567). การนำนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน: กรณีศึกษาของส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. *วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์*, 7(1), 285-315.

De Bono E. (1991). *Edward De Bono's Textbook of Wisdom*. England: Penguin Group.

รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน
ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

**Community economic development model for sustainable
development of the province in the area of Nakhon Pathom
province**

บุญวัฒน์ สว่างวงศ์¹ รพีพัฒน์ จันทนินทร¹ & ชันทอง ใจดี¹

Boonwat Sawangwong¹ Rapeepat Juntanintorn¹

& Khanthong Jaidee¹

Corresponding author: rapeepat.ju@ssru.ac.th

Received: 14/11/67 Revised: 1/12/67 Accepted: 2/12/67

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน และ 3) นำเสนอรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครปฐม กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน รวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณ

¹วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹ College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม และด้านบริการ 2) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน พบว่า ปัจจัยดังกล่าว ประกอบด้วย 3 มิติสำคัญ คือ (1) มิติด้านการพัฒนาคน (2) มิติด้านเศรษฐกิจ และ (3) มิติด้านสิ่งแวดล้อม 3) แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน แนวทางดังกล่าวควรเป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เกี่ยวกับมิติด้านการพัฒนาคน มิติด้านเศรษฐกิจ มิติสิ่งแวดล้อม และต้องไม่ละเลยมิติด้านเครือข่าย เพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงทำให้เกิดเครือข่ายที่หลากหลายในการอาศัยเครือข่ายเหล่านั้น เสริมพลังการพัฒนาให้เข้มแข็ง ซึ่งจะส่งผลดีต่อทั้งภาคเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาทุนมนุษย์ ภายในจังหวัด โดยต้องเป็นการพัฒนาที่ดำเนินไปอย่างพร้อมเพรียงกัน ไม่เป็นการพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งจนละเลยปัจจัยด้านอื่นๆ

คำสำคัญ: เศรษฐกิจชุมชน; การพัฒนาจังหวัด; นครปฐม

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the sustainability development in Nakhon Pathom province 2) to study factors that influence the province economy which relates to sustainability development and 3) to present different perspectives that help developing the province economy and sustainability development. This research used quantitative

study. The population are people who lives in Nakhon Pathom. The research used Taro Yamane method in collecting the data. The sample group contains of 400 people. To collect the data, questionnaires are used and analyzed by frequency distribution value, percentage, average, standard deviation and multiple linear regression.

The results are the followings; 1) The sustainability development level is high. The highest factors consist of agriculture, industry and service. 2) The results of influential factors which has significantly affected the province economy that relates to sustainability development are these 3 aspects; (1) people development (2) economy, and (3) environment. 3) The researcher has found that factors which help economic development in sustainability should rely on people development, economy and environment. The three factors shall work if the relevance of these are not neglected. Thus, the factors would create multiple network that help strengthen the development, reflecting positive results in economy, environment, and people in the province. The development should occur in unison, not only one factor at a time. As this can result in neglecting in other factors.

Keywords: Community Economy; Province Development; Nakhon Pathom

บทนำ

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา มีกรอบการพัฒนาที่มุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ส่งผลให้ประเทศไทยมุ่งสู่การพัฒนาที่สูงขึ้น และมุ่งเน้นไปทางด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสู่เศรษฐกิจดิจิทัล โดยเชื่อว่ารายได้ของประชากรจะสูงขึ้นตามการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้น ขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนของประเทศเพิ่มขึ้น ในขณะที่ด้านอื่นๆ ยังมีคุณภาพน้อยและการพัฒนายังปรับตัวได้ช้า เช่น คุณภาพคน คุณภาพการบริการ สาธารณะ คุณภาพฐานการผลิตทางการเกษตรต่ำ ทำให้เห็นได้ชัดว่า คุณภาพชีวิตยังไม่ถูกยกระดับควบคู่ขนานไปกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำสูง การเพิ่มจำนวนของชนชั้นกลาง การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และขณะเดียวกันก็ประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งผลกระทบต่อภายนอกที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศที่มีการผันผวนอย่างรุนแรงสะท้อนการพัฒนาที่ผ่านมาได้ว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาคุณภาพและไม่ยั่งยืน” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

จากปัญหาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน หรือการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจึงเป็นความคาดหวังในการที่จะคิดหาวิธีจัดการแก้ไขความยากจนและความเหลื่อมล้ำอย่างถูกต้องและยั่งยืน ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพของชุมชนซึ่งเป็นรากฐานของสังคม จึงจำเป็นต้องช่วยกันสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับฐานรากของสังคมให้มุ่งสู่ชุมชนเข้มแข็งและอยู่เย็นเป็นสุข โดยต้องส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ด้วยกระบวนการวางแผนการบริหารการพัฒนาและการวัดผลการพัฒนาด้วยตัวชี้วัดที่คนในชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้จัดการ เป็นผู้คิดเป็นผู้ทำ และเป็นผู้ใช้ประโยชน์ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนบนเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อยกระดับคุณภาพ

ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นและชุมชนพึ่งพาตนเองได้ (หทัยชนก คະตะสมบูรณ์, 2563)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) เป็นแผนที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน พัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ทั้ง 17 ข้อของสหประชาชาติที่ครอบคลุม 5 มิติ ทั้งคน เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สันติภาพความยุติธรรม และความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา และแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่มุ่งพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล เพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, 2565)

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางด้านตะวันตก ตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีนในที่ราบลุ่มภาคกลางมีทรัพยากรในจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์ อาชีพหลักของประชาชนในพื้นที่อยู่ในภาคการเกษตร มีการปลูกพืชที่สำคัญในพื้นที่ เช่น การทำนาทำไร่ ทำสวนผลไม้พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ สมุนไพร/เครื่องเทศ โดยการทำการเกษตรกรรมในพื้นที่กลายเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่ กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่ที่มีอาชีพในภาคการเกษตรมีรายได้น้อย ไม่มั่นคง ขาดการออมและมีหนี้สินที่สะสมเรื้อรัง สืบเนื่องมาจากความผันผวนของราคาพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัด ทั้งนี้ จังหวัดนครปฐมยังคงมีภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการที่สำคัญ ซึ่งทั้งสามภาคส่วนนั้นล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน หากคิดหาวิธีจัดการแก้ไขอย่างถูกต้อง และยั่งยืน

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการพัฒนา ศักยภาพเศรษฐกิจชุมชนบนพื้นฐานการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืนของชุมชน เป็น การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่เริ่มต้นจากเศรษฐกิจฐานราก ผ่านการส่งเสริมภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการของพื้นที่ ผ่านการดึงเอกลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่ในด้านต่าง ๆ ออกมาแปรรูปให้เกิดเป็นรูปธรรม และสามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดนครปฐมที่ถือว่ามีส่วนประกอบของทั้ง 3 ภาคส่วน ขาดเพียง การพัฒนา ต่อยอด และเชื่อมโยงทั้ง 3 ภาคส่วนเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนา เศรษฐกิจฐานรากที่เหมาะสม สร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ สร้างศักยภาพในการ แข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะช่วยก่อให้เกิดการยกระดับมาตรฐานค่าครองชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน นำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน จังหวัด และ ส่งผลถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืนใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้าน การเกษตร ด้านอุตสาหกรรม และด้านบริการ
2. เพื่อศึกษาศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนา จังหวัดอย่างยั่งยืน
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการ พัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาระดับการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืนใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเกษตร ด้านบริการ และด้านอุตสาหกรรม และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครปฐม มีประชากรทั้งสิ้น 921,882 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนอายุระหว่าง 20 - 65 ปี โดยเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Random Method) แล้วจึงดำเนินการสุ่มแบบวิธีการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างจะต้องมาจากทั้ง 7 อำเภอในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ดังนี้

ตาราง 1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 อำเภอ

(n = 400)			
อำเภอ	ประชากร	เปอร์เซ็นต์	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
1. อำเภอเมืองนครปฐม	277,846	30.13	400/7 = 121 คน
2. อำเภอกำแพงแสน	125,660	13.63	400/7 = 55 คน
3. อำเภอนครชัยศรี	111,386	12.08	400/7 = 48 คน
4. อำเภอดอนตูม	49,193	5.33	400/7 = 21 คน
5. อำเภอบางเลน	94,629	10.26	400/7 = 41 คน
6. อำเภอสามพราน	218,549	23.70	400/7 = 95 คน
7. อำเภอพุทธมณฑล	44,619	4.84	400/7 = 19 คน
รวม	921,882	100.00	400 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ ศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

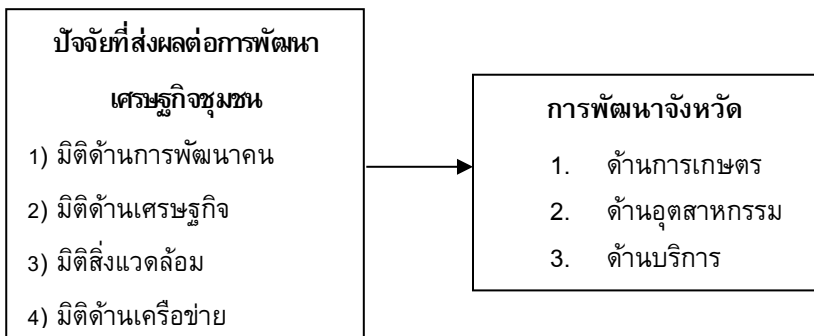
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่เดือน มกราคม ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2567

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย และการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่าง

ยั่งยืน โดยวิเคราะห์ผ่านมุมมองที่สำคัญ 4 มุมมองสำคัญ (ตัวแปรต้น) ได้แก่ 1) มิติด้านการพัฒนาคน 2) มิติด้านเศรษฐกิจ 3) มิติสิ่งแวดล้อม 4) มิติด้านเครือข่าย จากนั้นจะนำมาวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรตามที่สังเคราะห์ตัวแปรตามจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาอย่างยั่งยืน การพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง นำมาสู่แนวทางการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ 1) ด้านการเกษตร 2) ด้านอุตสาหกรรม และ 3) ด้านบริการ

ภาพที่ 1 : กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : ผู้วิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ “รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม” การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้โดยมีวิธีการค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 921,882 คน โดยมี 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครปฐม อำเภอกำแพงแสน อำเภอนครชัยศรี อำเภอดอนตูม อำเภอบางเลน อำเภอสสามพราน อำเภอพุทธมณฑล

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม โดยมุ่งเน้น ประชาชนอายุระหว่าง 20 - 65 ปี จำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นข้อคำถามปลายปิดในลักษณะแบบสำรวจรายการ มีจำนวน 8 ข้อ ได้แก่ : เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ภูมิสำเนา (อำเภอที่อาศัยอยู่) การเป็นหรือไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน จังหวัดนครปฐม เมืองค์ประกอบ 4 ข้อ ได้แก่ 1) มิติด้านการพัฒนาคน 2) มิติด้านเศรษฐกิจ 3) มิติสิ่งแวดล้อม และ 4) มิติด้านเครือข่าย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืนพื้นที่จังหวัดนครปฐมเมืองค์ประกอบ 3 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านการเกษตร 2) ด้านอุตสาหกรรม 3) ด้านบริการ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเพื่อหาข้อเสนอแนะ โดยลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended question) โดยในส่วนของข้อเสนอแนะเปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้อย่างเสรี ไม่มีข้อจำกัด เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อใช้อธิบายลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน โดยวิเคราะห์ผ่านมุมมองที่สำคัญ 4 มุมมอง (ตัวแปรต้น) ได้แก่ 1) มิติด้านการพัฒนาคน 2) มิติด้านเศรษฐกิจ 3) มิติสิ่งแวดล้อม 4) มิติด้านเครือข่าย โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ 1) ด้านการเกษตร 2) ด้านอุตสาหกรรม และ 3) ด้านบริการ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืนกับแนวทางการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน โดยการวิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณ โดยการกำหนดการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน

นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D$) โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน จำนวน 400 คน ได้แก่ มิติด้านการพัฒนาคน มิติด้านเศรษฐกิจ มิติสีงแวดล้อม มิติด้านเครือข่าย ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล	อันดับ
มิติด้านการพัฒนาคน	3.89	0.466	มาก	1
มิติด้านเศรษฐกิจ	3.20	0.475	ปานกลาง	4
มิติสีงแวดล้อม	3.48	0.425	มาก	3
มิติด้านเครือข่าย	3.82	0.273	มาก	2
รวม	3.62	0.243	มาก	

จากตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน โดยภาพรวม ปัจจัยดังกล่าว มีค่าเฉลี่ย 3.62 ซึ่งตามเกณฑ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มิติด้านการพัฒนาคน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.89 รองลงมาคือ มิติด้านเครือข่าย ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.82 มิติสีงแวดล้อม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.48 ซึ่งตามเกณฑ์อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มิติด้านเศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.20 ซึ่งตามเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า

1) มิติด้านการพัฒนาคน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงตามลำดับ พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไม่เพียงสู่ความยั่งยืนควรจะมีมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ เพื่อให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพการใช้ปัญญา เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงในชีวิตการทำงานเป็นสิ่งสำคัญ

ที่จะต้องวางรากฐานให้มั่นคงเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของทรัพยากรมนุษย์มากที่สุด รองลงมา คือ แรงงานในภาคการผลิตทั้งอุตสาหกรรม เกษตรกรรม บริการ และ แรงงานในภาคการผลิตต่าง ๆ เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญและมีคุณค่าต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและจังหวัดอย่างยั่งยืน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ องค์ความรู้ ทักษะคิด คุณธรรม ค่านิยมและวัฒนธรรมในการทำงานเป็นการสร้างกลไกให้ทรัพยากรมนุษย์ได้รับการพัฒนา รองลงมา ท่านคิดว่าแรงงานเป็นทุนมนุษย์ ซึ่งถือเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ และมีคุณค่าต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนา จังหวัดอย่างยั่งยืน รองลงมา ทรัพยากรมนุษย์มีคุณค่าสูง สู่วามยั่งยืน และองค์ความรู้ ทักษะคิด คุณธรรม ค่านิยม และวัฒนธรรมในการทำงานเป็นการสร้างกลไกให้ ทรัพยากรมนุษย์ได้รับการพัฒนา

2) มิติสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงตามลำดับ พบว่า ชุมชนมีการจัดสรรทรัพยากรแก่ชุมชนอย่างเหมาะสม รองลงมา ชุมชนมีการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ประโยชน์ เพื่อสร้างรายได้ รองลงมา ชุมชนมีการพัฒนาพื้นที่ธรรมชาติให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ในการใช้ทรัพยากร อย่างคุ้มค่า รองลงมา ชุมชนมีกระบวนการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าใน ชุมชนให้แก่ประชาชนในชุมชน รองลงมา ชุมชนมีการอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชน อย่างสม่ำเสมอ รองลงมา ผู้ประกอบการบางรายประกอบกิจการโดยส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม และถนนสายหลักมีสภาพชำรุด ไม่ปลอดภัยในการคมนาคมขนส่ง ขาดระบบขนส่งมวลชนที่มีคุณภาพ และขาดการจัดการโลจิสติกส์อย่างมีประสิทธิภาพ

3) มิติด้านเครือข่าย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงตามลำดับ พบว่าปัจจุบันในชุมชนของท่านมีเครือข่ายภาคธุรกิจเอกชน สภาหอการค้า สมา่อุตสาหกรรม สมาคมผู้ส่งออก เครือข่าย SME ฯลฯ รองลงมา ปัจจุบัน

ในชุมชนของท่านมีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพในระดับครัวเรือนและชุมชน รองลงมา ปัจจุบันในชุมชนของท่านมีการเสริมสร้างความรู้และการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนร่วมเดินหน้าขับเคลื่อนการพัฒนามาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม SDGs PGS ในจังหวัดนครปฐม รองลงมา ปัจจุบันในชุมชนของท่านมีองค์กรเครือข่ายภาคประชาชน มีกิจกรรมและการพึ่งพาตนเอง มีวัฒนธรรมชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การจัดการทรัพยากรในชุมชน และการทำงานร่วมกับภาครัฐ ซึ่งเป็นรากฐานให้เกิดแนวร่วม ในระดับที่สูงขึ้นไป เช่น การเป็นส่วนหนึ่งของกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มอาชีพในระดับตำบล และการเข้าร่วมเป็นภาคประชาชนสังคมระดับจังหวัด และปัจจุบันในชุมชนของท่านมีโครงการศึกษาการจัดทำ Model การพัฒนาโครงการชั่งตวงวัดในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางและภาคใต้ เชื่อมโยงกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้กรอบ GMS เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

4) มิติด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงตามลำดับ พบว่า ท่านคิดว่าการดำเนินนโยบายและมาตรการของภาครัฐ โดยเน้นให้เกษตรกรมีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเสริม การพัฒนาคุณภาพสินค้าให้มาตรฐานตรงกับความต้องการและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคและการส่งเสริมการทำเกษตรมูลค่าสูงเพื่อเพิ่มรายได้ รองลงมา ท่านคิดว่าการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสามารถแก้ปัญหาในจังหวัดได้อย่างยั่งยืน รองลงมา ผู้ประกอบการค้าส่งค้าปลีก ได้รับ ปล่อยให้สนับสนุนจากมาตรการกระตุ้น เศรษฐกิจของภาครัฐ อาทิ โครงการ “คนละครึ่งระยะที่ 3” โครงการ “ยิ่งใช้ยิ่งได้” และแผนเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ผ่านการฉีดวัคซีนแล้ว ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น รองลงมา ปัจจุบันในชุมชนของท่านมีกระบวนการเสริมสร้างจากหน่วยงาน

ในชุมชน ให้เกิดกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน รองลงมา ปัจจุบันในชุมชนของท่านมีการขยายตัวในด้านผลผลิต เช่นการเกษตร อุตสาหกรรม สินค้า OTOP เพิ่มขึ้น รองลงมา เศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้นจากการผลิตภาคเกษตรกรรม และภาคบริการเติบโตได้ดีจากการสนับสนุนการท่องเที่ยวของภาครัฐและเอกชน รองลงมา และท่านคิดว่าชุมชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จากกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่จังหวัดได้ร่วมกันทำ

2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน

นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S, D) โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้การวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน จำนวน 400 คน ได้แก่ ด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม ด้านบริการ ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามระดับการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน

การพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล	อันดับ
ด้านการเกษตร	3.82	0.273	มาก	1
ด้านอุตสาหกรรม	3.73	0.408	มาก	2
ด้านบริการ	3.69	0.435	มาก	3
รวม	3.74	0.276	มาก	

จากตารางที่ 2 การพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน โดยภาพรวม พบว่า ระดับการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืนค่าเฉลี่ย 3.74 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก โดย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเกษตร ค่าเฉลี่ย 3.82 รองลงมาคือ ด้านอุตสาหกรรม ค่าเฉลี่ย 3.73 ส่วนด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านบริการ ค่าเฉลี่ย 3.69 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน แยกออกเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านการเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับ พบว่า ภาคการเกษตรในพื้นที่จังหวัดนครปฐมนั้นราคาสินค้าเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากการดำเนินนโยบายที่มีมาอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ราคาสินค้าเกษตรพืชผักเกษตรอินทรีย์ สินค้าเกษตรสุขภาพได้รับการตอบรับจากตลาด ส่งผลให้กำไรของเกษตรกรผลผลิตและราคาที่ปรับตัวสูงขึ้น เกษตรกรสามารถลดทุนการผลิตและผลผลิตเพิ่มขึ้น มีการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (เกษตรอินทรีย์) เพื่อยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน รวมทั้งมีการจัดหาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำที่จะเกิดขึ้นกับเกษตรกร และประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับการช่วยเหลือด้านหนี้สินสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ผ่านแนวทางลดดอกเบี้ยเงินกู้ให้เกษตรกรสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

2) ด้านอุตสาหกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับ พบว่า ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม มีภาคอุตสาหกรรมสำคัญ อาทิ อุตสาหกรรมเซรามิคมีการสร้างมูลค่าเพิ่มการออกแบบอุตสาหกรรมและห้างสรรพสินค้ามียอดขายเพิ่มขึ้นจากปัจจัยสนับสนุนจากโครงการภาครัฐ อาทิ โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยมีแนวโน้มธุรกิจภาคบริการเพิ่มสูงขึ้นจากภาครัฐและเอกชน รวมทั้งในแง่การลงทุน อยู่ในเกณฑ์ดี ตามความเชื่อมั่นของนักลงทุน และความชัดเจนทางการเมืองที่เพิ่มขึ้น การจ้างงานและการลงทุนขยายตัวตามการขยายตัวของภาคบริการ สอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เพิ่มขึ้น

3) ด้านบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับ พบว่า ในพื้นที่จังหวัดนครปฐมมีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสร้างโอกาสให้จังหวัดสามารถนำมาใช้พัฒนากระบวนการผลิต การตลาดการบริการ ทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร ภาคบริการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบขนส่งคมนาคมที่สะดวก เป็นประตูสู่ชายแดนภาคตะวันตก และภาคใต้ และเป็นพื้นที่เชื่อมโยงจากกรุงเทพมหานครถึงชายแดนประเทศเมียนมา มีหน่วยงานเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งยังมีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อาทิ ภาคเอกชน ภาคภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาได้เป็นอย่างดี และมีหน่วยงานส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายสินค้าทางออนไลน์ มีการสร้างแพลตฟอร์มตลาดสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดให้กับเกษตรกร

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

การนำเสนอตามวัตถุประสงค์นี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน จังหวัดนครปฐม โดยใช้สถิติ Multiple Regression

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
มิติด้านการพัฒนาคน	- .127	.027	-.213	-4.669	.000
มิติด้านเศรษฐกิจ	.196	.036	.284	5.456	.000
มิตีสິงแวดล้อม	- .238	.048	-.227	-4.969	.000
มิติด้านเครือข่าย	.037	.030	.065	1.239	.216
(Constant)	4.41 0	.220		20.012	.000
$r = 0.459$, $r^2 = 0.211$, $r^2_{Adjusted} = 0.203$, $F = 26.378$, $Sig. = 0.000$					

จากตารางที่ 3 ผู้วิจัยได้นำตัวแปร ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รูปแบบการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน มาวิเคราะห์ โดยมีการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน เป็นตัวแปรตาม พบว่า โมเดลดังกล่าวสามารถทำนายได้ ร้อยละ 20.3 โดยปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 มากที่สุด คือมิติด้านเศรษฐกิจ มีผลร้อยละ 28.4 (p value = 0.000) มิตีสິงแวดล้อม มีผลร้อยละ 22.7 (p value = 0.000) มิติด้านการพัฒนาคน มีผลร้อยละ 21.3 (p value = 0.000)และในด้านมิติด้านเครือข่าย ไม่มีผลต่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = -0.127(X_1) + 0.196(X_2) + -0.238(X_3) + 0.037(X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_Y = -0.213(X_1) + 0.284(X_2) + -0.227(X_3) + 0.065(X_4)$$

ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาจังหวัด (y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ได้แก่ มิติด้านการพัฒนาคน มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่กำหนดการพัฒนาจังหวัด

4. แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดนครปฐมอย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยพบว่า แนวทางดังกล่าวควรเป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับมิติด้านการพัฒนาคน มิติด้านเศรษฐกิจ มิติสิ่งแวดล้อม และต้องไม่ละเลยมิติด้านเครือข่าย เพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงทำให้เกิดเครือข่ายที่หลากหลายในการอาศัยเครือข่ายเหล่านั้น เสริมพลังการพัฒนาให้เข้มแข็ง ซึ่งจะส่งผลดีต่อทั้งภาคเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาทุนมนุษย์ (พัฒนาคน) ภายในจังหวัด โดยต้องเป็นการพัฒนาที่ดำเนินไปอย่างพร้อมเพรียงกัน ไม่เป็นการพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งจนละเลยปัจจัยด้านอื่นๆ สามารถสรุปและสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ดังนี้

1.1. การพัฒนาจังหวัดผ่านปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาคน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเครือข่ายต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาคสถานศึกษา รวมทั้งหน่วยงานไม่แสวงหาผลกำไรต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อร่วมกันวางกรอบความร่วมมือ ส่งเสริมความร่วมมือ ในการพัฒนาพื้นที่ โดยในแต่ละภาคส่วนต้องมีความสามัคคี มีเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจนในการขับเคลื่อนการพัฒนา

1.2. เป็นการพัฒนาที่มุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ผลลัพธ์จากการพัฒนาในพื้นที่ต้องมีส่วนทำให้ประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยดำเนินแนวทางการพัฒนาและการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ที่มีเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนา คือ “ความสุข” และ “ประโยชน์สุข” ของสังคม และต้องเป็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) สู่การเป็นจังหวัดที่มีแนวทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้เกิด ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ทั้งนี้ ผลลัพธ์ท้ายที่สุดในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยคาดหวังอย่างยิ่งว่า ผลลัพธ์ดังกล่าวจะเป็นการพัฒนาที่สามารถเข้าไปสร้างความยั่งยืนในพื้นที่ (SDGs) เป็นการพัฒนาที่บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายที่ 8 : การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องครอบคลุมและยั่งยืน การจ้างงานที่มีคุณค่า (Decent Work and Economic Growth) ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุมและยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และ การมีงานที่สมควรสำหรับทุกภาคส่วนในพื้นที่ และเป้าหมายที่ 11 : ความยั่งยืนของเมืองและชุมชน (Sustainable Cities and Communities) ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยทั่วถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน (Make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable) สร้างหลักประกันว่า จะมีการเข้าถึงที่อยู่อาศัยและการบริการพื้นฐานที่พอเพียง ปลอดภัย และในราคาที่จ่ายได้ และยกระดับชุมชนแออัด ระบบคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืน ปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของโลกลดผลกระทบทางลบของเมืองต่อสิ่งแวดล้อมต่อหัวประชากร

โดยรวมถึงการให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อคุณภาพอากาศ และการจัดการของเสียของเทศบาล และอื่นๆ การเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสีเขียวที่ปลอดภัยครอบคลุมและเข้าถึงได้โดยถ้วนหน้า

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม โดยรายละเอียดดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่ประชาชนในพื้นที่ให้ความสำคัญ และมองว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน คือ จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. ระดับการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ และวิเคราะห์จากแผนพัฒนาจังหวัดนครปฐม (พ.ศ. 2566-2570) พบว่า เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดนครปฐม คือ การเมืองอัจฉริยะที่มีอัตลักษณ์ที่รู้จักในด้านการเกษตรแปรรูปด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี เขตการลงทุน การศึกษาและประตูเศรษฐกิจด้านตะวันตก รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงอาหารและวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาจังหวัด 1) การพัฒนาให้สินค้าจังหวัดนครปฐม มีอัตลักษณ์โดยใช้วัตถุดิบหลักที่มีอยู่ในจังหวัด ด้วยนวัตกรรม การแปรรูป และเทคโนโลยี ทั้งเกษตร อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรมและมีมูลค่าสูงขึ้น 2) เป็นเมืองการค้า การลงทุน การศึกษาและนวัตกรรม ที่รองรับการขยายตัวจากเมืองหลวง 3) เป็นประตูการค้าสู่ด้านตะวันตก (ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลางและภาคตะวันตก) 4) เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นอัตลักษณ์เชิงอาหารและวัฒนธรรม 5) ยกกระดับพื้นที่เพื่อกระจายความเจริญ โดยเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ พร้อมทั้งเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Smart mobility and transport with environment friendly) และ 6) มุ่งพัฒนาประชาชนอัจฉริยะ (Smart citizen) ภายใต้ศาสตร์พระราชาสู่สร้างภูมิคุ้มกันทาง

สังคม ชุมชน ครอบครัว บุคคล ให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลง มีจิตอาสา เกิดทุนสถาบัน (สำนักงานเทศบาลนครนครปฐม, 2565)

จากเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดนครปฐมที่กล่าวมานั้น นำไปสู่ประเด็นการพัฒนาจังหวัดนครปฐมที่สำคัญใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านเกษตร 2) ด้านอุตสาหกรรม และ 3) ด้านการบริการ

1) ด้านเกษตร จากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ด้านการเกษตรเป็นประเด็นที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร ทั้งพืช ปศุสัตว์ และประมง เพื่อนำมาซึ่งโอกาสในการสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับเกษตรกร ในระยะ 20 ปี เน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตในภาคเกษตรไปสู่สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง โดยอาศัยการยกระดับการผลิตให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย การใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์ในแต่ละพื้นที่ และความหลากหลายทางชีวภาพในการแปรรูปสร้างมูลค่า ตลอดจนการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูง หรือการใช้ในการจัดการฟาร์ม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) นอกจากนี้ พื้นที่จังหวัดนครปฐม จำเป็นต้องเป็นการพัฒนาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมาตร เนื่องจากจังหวัดนครปฐม จัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมาตร ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี และจังหวัดสมุทรปราการ โดยมีเป้าหมายการพัฒนา “กลุ่มจังหวัดอัจฉริยะที่ยั่งยืน (Smart and Sustainability Cluster)” ผ่าน 4 ประเด็นการพัฒนา 1) พัฒนาระบบการผลิตภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรมด้วยระบบอัจฉริยะ 2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ และระบบป้องกันบรรเทาพิบัติภัย 3) พัฒนาคุณภาพชีวิตสู่สังคมน่าอยู่ และ 4) พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงวัฒนธรรมที่หลากหลาย (เทศบาลนครนครปฐม, 2565) เมื่อศึกษาข้อมูลเชิงพื้นที่พบว่า จังหวัดนครปฐมมีศักยภาพในการพัฒนาด้านการเกษตรตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ จังหวัดนครปฐมมีพื้นที่ดินและน้ำอุดม

สมบูรณ์ และมีระบบชลประทานที่ดีครอบคลุมเกือบทั้งจังหวัด มีลักษณะภูมิประเทศที่เอื้ออำนวย ทำให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรหลากหลายประเภท ทั้งข้าว พืชไร่ พืชผัก ผลไม้ ปศุสัตว์ และประมง รวมทั้งเป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรที่สำคัญ เชื่อมโยงแหล่งผลิตสินค้าเกษตรทั้งในภาคกลาง และภาคอื่นๆ อีกทั้งมีสถาบันการศึกษาและหน่วยงานรัฐที่ให้การสนับสนุนด้านความรู้และวิชาการแก่เกษตรกร เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขต กำแพงแสน) ซึ่งทำให้จังหวัดมีศักยภาพด้านการเกษตรเป็นอย่างมาก สำหรับปัญหาสำคัญของการทำเกษตร ของจังหวัดที่ยังต้องดำเนินการแก้ไขคือ รูปแบบการผลิตเป็นเกษตรเชิงพาณิชย์ที่ใช้สารเคมีจำนวนมาก มีปัญหาดินเสื่อมโทรมและหลายพื้นที่มักประสบปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง ปัญหาการเปลี่ยนแปลงการใช้ ประโยชน์ที่ดินไปเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัยมากขึ้นตามแรงผลักดันทางเศรษฐกิจ ทำให้พื้นที่ เกษตรกรรมของจังหวัดลดลง นอกจากนี้แนวโน้มต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรที่สูงขึ้นจากค่าจ้างแรงงานและปัจจัยทางการผลิตที่ราคาสูงขึ้น รวมทั้งค่าจ้างในการทำการเกษตรต่างๆ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นผู้พัวพันหุ่่มสาวแล้ว จึงใช้การทำการเกษตรในรูปแบบการจ้างดำเนินการมากขึ้น เช่น การจ้างเตรียมดิน จ้างใส่ปุ๋ย จ้างพ่นยาและการจ้างเก็บเกี่ยว เป็นต้น (สำนักงานจังหวัดนครปฐม, 2566) นอกจากนี้ จังหวัดนครปฐมเป็นแหล่งการทำเกษตรฯ ที่สำคัญของประเทศและมีแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพการผลิตมากขึ้นจังหวัดนครปฐมเป็นพื้นที่ที่มีที่ราบลุ่มแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์ มีระบบชลประทานที่ทั่วถึงเหมาะสมในการทำการเกษตร แม้ว่าปัจจุบันมีแรงผลักดันทางเศรษฐกิจทำให้พื้นที่ เกษตรกรรมของจังหวัดลดลงไปมาก โดยแปรเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม และที่อยู่อาศัยมากขึ้น แต่จังหวัดนครปฐมก็ยังถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของภาคกลางและของประเทศแห่งหนึ่ง ทั้งทางด้านการเพาะปลูกพืชไร่ ไม้ผล การทำปศุสัตว์ และประมง สินค้าเกษตรที่สำคัญจังหวัดมีดังนี้ 1) ข้าว 2) อ้อยโรงงาน 3) ไม้ผล อาทิ ส้มโอ 4) พืชผัก อาทิ หน่อไม้ฝรั่ง 5) ไม้ดอกไม้ประดับ อาทิ กล้วยไม้ตัดดอก รวมทั้งยังมีผลผลิตภาคการประมงของจังหวัด

นครปฐม ได้จาก 2 ส่วน ประกอบด้วย ผลผลิตสัตว์น้ำ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งเป็นผลผลิตหลัก และผลผลิตจากการทำประมงจากการจับในแหล่งน้ำต่าง ๆ ในจังหวัด และจังหวัดนครปฐมยังคงเป็นแหล่งผลิตปศุสัตว์ที่สำคัญมากแห่งหนึ่งของประเทศไทย จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่มีเกษตรกรเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพมากจังหวัดหนึ่งของภาคกลาง โดยมีสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญคือ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ เป็ดเนื้อ เป็ดไข่ สุกร โคเนื้อ โคนม แพะ แกะ (สำนักงานจังหวัดนครปฐม, 2566) จากข้อมูลดังกล่าว พื้นที่จังหวัดนครปฐมเป็นพื้นที่ที่มีภาคการเกษตรที่หลากหลาย ทั้งด้านภาคการเพาะปลูก ด้านการประมง ด้านการปศุสัตว์ อีกทั้งพื้นที่ยังสามารถพัฒนาจุดเด่นในแต่ละด้านของภาคการเกษตรได้อย่างชัดเจน สิ่งที่ผู้วิจัยมองว่าอาจสามารถพัฒนาต่อไปได้ในอนาคตในด้านภาคการเกษตร คือ การรักษาไว้ซึ่งคุณภาพของสินค้าและผลิตภัณฑ์ การกำหนดความชัดเจนในการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ การวางผังพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสม และการผลักดันให้เกิดแนวทางการทำเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ในพื้นที่เพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด

2) ด้านอุตสาหกรรม จากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นด้านอุตสาหกรรมให้ความสำคัญกับการพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศไปสู่อุตสาหกรรมอนาคต การพัฒนาเป็นองค์รวม และการสร้างระบบนิเวศให้อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต โดยในระยะแรกจะเน้นการสร้างรากฐานของอุตสาหกรรมและบริการ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาของอุตสาหกรรมและบริการ ทั้งด้านบุคลากร การสร้างนวัตกรรม การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ และการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ในขณะที่เดียวกันต้องพัฒนาต่อยอดจากฐานอุตสาหกรรมและบริการเดิมที่มีความเข้มแข็ง และสร้างโอกาสให้ทุกอุตสาหกรรมในการปรับตัวและสร้างศักยภาพใหม่ ในระยะต่อไปจะเป็นการสนับสนุนให้อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตได้เติบโตเป็นเสาหลักของเศรษฐกิจไทย สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมของตนเอง ลดการพึ่งพาเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากต่างประเทศ และเป็นผู้นำของอุตสาหกรรมและบริการที่

ประเทศไทยมีศักยภาพในระดับภูมิภาคและระดับโลก ทั้งอุตสาหกรรมชีวภาพ อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ อุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการพัฒนาระบบคมนาคม อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ และการพัฒนาระบบนิเวศอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) โดยจากแผนการพัฒนาจังหวัดนครปฐม พบว่า ด้านภาคอุตสาหกรรมของจังหวัด นครปฐมนั้น สาขาอุตสาหกรรมยังคงเป็นสาขาการผลิตหลักของจังหวัด โดยมี อัตราขยายตัวอย่างและเติบโตอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลของสำนักงานสภา อุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม ในช่วงรอบเดือนพฤศจิกายน 2566 อุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ 1) อุตสาหกรรมอาหาร 2) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก 3) อุตสาหกรรมสิ่งทอ 4) อุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยาง และ 5) อุตสาหกรรมเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี (สำนักงานสภาอุตสาหกรรมจังหวัด นครปฐม, 2566) และอีกประการสำคัญที่จังหวัดนครปฐม จำเป็นต้องยึดดำเนินการ ในด้านอุตสาหกรรมตามแผนพัฒนาพื้นที่ภาคกลาง นั่นคือ การพัฒนา ภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดให้เป็น “ศูนย์กลางการค้าและอุตสาหกรรมสีเขียว ประตุ สู่อาเซียน เมืองนวัตกรรมอาหาร ศูนย์กลางสินค้าเกษตร ศูนย์กลางประมงแปรรูป ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มรดกโลก แหล่งท่องเที่ยวนานาชาติ” 1) เพิ่มขีดความสามารถฐานอุตสาหกรรมเดิม และพัฒนาอุตสาหกรรมให้เป็นฐานรายได้ใหม่ เพื่อเป็นศูนย์อุตสาหกรรมสีเขียวชั้นนำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2) พัฒนาอาหาร และสินค้าเกษตรให้ทันสมัย เพื่อเป็นฐานการผลิตที่ได้มาตรฐานโลก และเป็น ศูนย์กลางการผลิตอาหารของประเทศ อาทิ (2.1) ส่งเสริมปศุสัตว์มีคุณภาพ ได้ มาตรฐานปลอดภัย สอดคล้องความต้องการผู้บริโภคโดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย พันธุ์ที่เหมาะสม ปรับปรุงระบบบริหารจัดการตลาด ได้แก่ สุกร ไก่ เป็ด ในจังหวัดราชบุรีและนครปฐม (2.2) สนับสนุนเกษตรกรใช้วิธีเพาะปลูกที่เหมาะสม โดยสนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ลดการ

ใช้สารเคมี เพื่อฟื้นฟูและปรับปรุงดินที่มีปัญหา 3) ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อเป็นศูนย์กลางท่องเที่ยวของเอเชียที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ เช่น ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านโบราณสถานและสถานที่สำคัญด้านวัฒนธรรม ประเพณี โดยฟื้นฟูและจัดระเบียบแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและนำไปสู่การสร้างฐานรายได้ของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน ได้แก่ นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาคร (เทศบาลนครนครปฐม, 2565) ทั้งนี้ ภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ยังคงมีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ คือ 1) อุตสาหกรรมของจังหวัดส่วนใหญ่ยังขาดการนำนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยมีการใช้แรงงานจำนวนมากในการผลิต และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้มีคู่แข่งทางการค้าสูง และยังมีปัญหาการขาดแคลนแรงงานทั้งแรงงานมีฝีมือและแรงงานด้อยฝีมือ คุณภาพแรงงานไม่สอดคล้อง กับความต้องการของตลาด เกิดปัญหามลพิษเนื่องจากขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการควบคุมมลพิษ จากโรงงานอุตสาหกรรมทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ควรต้องหาแนวทางแก้ไขโดยเร็ว เพื่อให้จังหวัดมีศักยภาพในการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมต่อไปได้อย่างยั่งยืน 2) การดำเนินงานอุตสาหกรรมเชิงนิเวศเป็นไปตามแผนแต่ยังขาดการประชาสัมพันธ์ และเชื่อมโยงในพื้นที่ กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานดำเนินการหลักในการดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ซึ่งได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายจำนวน 15 จังหวัด ซึ่งจังหวัดนครปฐมมีพื้นที่ที่ถูกกำหนดเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ คือ เขตผังเมืองรวมอ้อมใหญ่ ประกอบด้วย ตำบลบางกระทีก ตำบลกระทุ่มล้ม ตำบลไร่ขิง ตำบลท่าตลาด ตำบลยายชา ตำบลท่าข้าม ตำบลอ้อมใหญ่ และตำบลบ้านใหม่ อำเภอสามพราน โดยมีกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายคือ กลุ่มอุตสาหกรรม สิ่งทอ กลุ่มอุตสาหกรรมพลาสติก และกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม โดยการดำเนินงานเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศของจังหวัดเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ โดยในปี 2562 จังหวัดนครปฐมผ่านเกณฑ์ การประเมินเมือง

อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ในระดับที่ 2 การส่งเสริม Enchantment) 3) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนและฟื้นฟู เศรษฐกิจของจังหวัดนครปฐม จำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตแนวใหม่ (New Normal) กระจายความแออัดจากเมืองท่องเที่ยว สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (สำนักงานจังหวัดนครปฐม, 2566)

3) ด้านการบริการ จากแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ (พ.ศ.2561 - 2580) มุ่งเน้นพัฒนาการให้บริการของรัฐให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ และเป็นการพัฒนาแบบครอบคลุมทั่วถึง บูรณาการไร้รอยต่อ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาบริการดิจิทัล ดำเนินการพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกในการบริการภาครัฐ เพื่อให้ประชาชน และผู้รับบริการทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส หลากหลายช่องทาง ตรวจสอบได้ ไม่มีข้อจำกัดของเวลา พื้นที่ และกลุ่มคน รวมทั้งนำนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดค่าใช้จ่ายของประชาชน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) โดยจังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดปริมณฑล ส่งผลให้การคมนาคมและการขนส่ง สะดวก เป็นประตูสู่ชายแดนภาคตะวันตก และภาคใต้และเป็นพื้นที่เชื่อมโยงจากกรุงเทพมหานครถึงชายแดนประเทศเมียนมา มีการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกทวายในประเทศเพื่อนบ้าน สร้างโอกาสให้จังหวัดสามารถพัฒนาเชื่อมโยงโครงข่ายขนส่งระดับภูมิภาคการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อาทิ ภาคเอกชน ภาคประชารัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษา ได้เป็นอย่างดี มีนโยบายของรัฐที่ให้ความสำคัญด้าน Food Safety Zoning การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) การเป็น Smart Farmer การบริหารจัดการน้ำ ซึ่งสร้างโอกาสให้ จังหวัดสามารถบริหารจัดการพื้นที่เพื่อการเกษตรปลอดภัย รวมทั้งนโยบายครัวไทยสู่ครัวโลก สนับสนุนให้ผู้ประกอบการจังหวัดสามารถผลิต แปรรูปสินค้าเกษตร

และส่งออก รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในด้านการพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมสร้างโอกาสให้จังหวัด สามารถนำมาใช้พัฒนากระบวนการผลิต การตลาดการบริการ ทั้งภาคอุตสาหกรรมภาคการเกษตร ภาคบริการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สำนักงานจังหวัดนครปฐม, 2566) นอกจากนั้นในด้านการบริหาร และพัฒนางานในทุกด้านของจังหวัดนครปฐม ส่วนราชการดำเนินการภายใต้หลัก “การบริหารต้องโปร่งใส การบริการต้องฉับไว” โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้ 1) มุ่งเน้นการบริการเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เข้าถึงประชาชน และส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานและให้บริการประชาชน ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและคล่องตัวในการให้บริการประชาชน 2) มุ่งเน้นส่งเสริมความเป็นมืออาชีพในการบริหารงานและปฏิบัติงาน โดยการพัฒนางองค์ความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร ข้าราชการและพนักงานทุกระดับ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีความเหมาะสม ทันสมัยและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ (เทศบาลนครนครปฐม, 2565)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม โดยยึดแนวทางในการดำเนินการที่สำคัญ 3 ด้าน นั่นคือ 1) ด้านเกษตร 2) ด้านอุตสาหกรรม และ 3) ด้านการบริการ ซึ่งทั้ง 3 ส่วนต้องการดำเนินการพัฒนาที่สอดคล้องกัน โดยเป็นการดำเนินการพัฒนาที่ต้องยึดแนวทางหรือแผนการพัฒนาพื้นที่จังหวัด และต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ 20 ปี (พ.ศ.2566-2580) ซึ่งถือเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาประเทศ

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน มากที่สุด ตามลำดับ อภิปราย ดังนี้

มิติด้านเศรษฐกิจ มีผลต่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืนมากที่สุด โดยจังหวัดนครปฐมนั้น เป็นจังหวัดปริมณฑล ทำให้มีการคมนาคมขนส่งสะดวก อีกทั้งเป็นประตูในการเดินทางสู่ชายแดนภาคตะวันตกและภาคใต้ เป็นพื้นที่เชื่อมโยงจากกรุงเทพมหานครถึงชายแดนประเทศเมียนมาร์ที่ใกล้สุด ทำให้เอื้อต่อการลงทุนภาคอุตสาหกรรม เศรษฐกิจหลักของจังหวัดนครปฐมขับเคลื่อนผ่านภาคอุตสาหกรรมการผลิตมีภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมไฟฟ้า อุตสาหกรรมประปา และอุตสาหกรรมก่อสร้าง ถัดมาคือภาคบริการ มีภาคบริการที่สำคัญ ได้แก่ การขายส่งและการขายปลีก การศึกษา กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย การบริหารราชการแผ่นดิน และภาคเกษตรในรูปแบบเกษตรกรรม การปศุสัตว์ และการประมง (สำนักงานจังหวัดนครปฐม, 2566) จึงกล่าวได้ว่าเศรษฐกิจของจังหวัดนครปฐม ขับเคลื่อนผ่านภาคส่วนสำคัญ ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และภาคเกษตร โดยดำเนินการผ่านการพัฒนาชุมชนผ่านการเพิ่มทักษะคุณภาพชีวิตประชาชนในชุมชน ส่งเสริมผู้ประกอบการด้านการบริการ และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น กลุ่มสินค้า OTOP หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป พลาสติกและสิ่งทอ การขยายตัวในด้านผลผลิต การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการสร้างชุมชนสัมพันธ์ เพื่อให้โรงงานอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตเรื่องของการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการให้มากยิ่งขึ้นและทั้งในแง่ของปริมาณและคุณภาพ ส่งเสริมนโยบายของการพัฒนาจังหวัดให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวมีการจัดงานประเพณีต่าง ๆ เช่นงานมหาธีรราชเจ้ารำลึก งานเทศกาลอาหารและผลไม้ งานประเพณีสงกรานต์ (ถนนต้นสน) งานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ งานประเพณีลอยกระทง งานเทศกาลกินเจ

ประเพณีการแห่ผ้าห่มองค์พระปฐมเจดีย์ งานเทศกาลกฐิน เพื่อเป็นจุดในการกระจายสินค้าชุมชน ให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจจังหวัด และเป็น การโฆษณาผลิตภัณฑ์ สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัด สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของ สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายที่ 8 : การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุมและยั่งยืน การจ้างงานที่มีคุณค่า (Decent Work and Economic Growth) ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุมและยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลผลิต และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน (Promote sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all) ภายในปี 2573 ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจต่อหัวประชากรมีความยั่งยืน ตามบริบทของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของ ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด บรรลุการมีผลผลิตทางเศรษฐกิจในระดับที่สูงขึ้น สนับสนุนกิจกรรมที่มีผลผลิต การสร้างงานที่เหมาะสม ตัดความเชื่อมโยงระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อม ยุติการค้ามนุษย์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น สอดคล้องกับ กาญจนารอดแก้ว และคณะ (2564) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า ผลศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำแนกตามกลุ่มใน ชุมชนในงานพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ด้านเกษตรแปรรูปในชุมชน ด้านการท่องเที่ยว ชุมชน ด้านอุตสาหกรรมชุมชน กล่าวถึง การกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยกิจกรรม รูปแบบ ใหม่ เช่น ตลาดอินทรีย์ ตลาดอนุรักษ์ ตลาดย้อนยุค การท่องเที่ยวชุมชน การส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมความรู้ด้านธุรกิจ การบริหารจัดการ

การผลิต การตลาด และระบบการเงินบัญชี ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุประสงค์ในชุมชน และวัฒนธรรมประเพณี และกลุ่มที่มีความสามารถด้านการบริหาร การกระจายรายได้ในชุมชน การสร้างองค์ความรู้จากชุมชน และการส่งเสริมความรู้เพื่อ การใช้ประโยชน์ การสื่อสารสร้างการรับรู้เพื่อความยั่งยืน การเข้าถึงปัจจัยการผลิต การ สร้างองค์ความรู้จากชุมชน และการนำองค์ความรู้ไปต่อยอดและใช้ประโยชน์ และ การรวบรวมองค์ความรู้เพื่อการสื่อสารสร้างการรับรู้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับ มะ รอมือลี สิกะ (2566) ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นใน เทศบาลตำบลท่าสาป พบว่า บทบาทของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาล ตำบลท่าสาป ในด้านเศรษฐกิจ ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจค่อนข้างมาก โดยส่วนใหญ่แล้วประชาชนที่มีบทบาทการพัฒนาด้าน เศรษฐกิจจะเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในชุมชน เมื่อเป็นสมาชิกแล้วก็จะมีส่วนร่วมในการ กำหนดโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ และประเมินผลโครงการที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาอาชีพหรือที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจของชุมชน อีกทั้งยังมีการช่วยส่งเสริม สมาชิกในกลุ่มในการหาตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิง ลึก โดยประชาชนที่เป็นผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า ส่วนใหญ่แล้วการกำหนดโครงการที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพทางองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสาปจะมีการเชิญตัวแทน ของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เข้าร่วมกระบวนการในการจัดทำโครงการ แต่ทั้งนี้ผู้ที่ได้เข้าร่วม กระบวนการส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้ากลุ่มอาชีพ และเมื่อดำเนินโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ตัวแทนเหล่านั้นจะเข้าไปเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลโครงการ

รองลงมา *มิติด้านการพัฒนาคน* มีผลต่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืนอยู่ใน ระดับมาก ทรัพยากรมนุษย์มีคุณค่าสูง สู้ความยั่งยืน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่องและสมบูรณ์จะสามารถตอบสนองให้มีความ “มั่งคั่ง” ทูมมนุษย์ซึ่งถือเป็นปัจจัย

การผลิตที่สำคัญและมีคุณค่าต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน เพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพในการสร้างความมั่นคงในชีวิตการทำงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องวางรากฐานให้มั่นคงเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของทรัพยากรมนุษย์ สอดคล้องกับการพัฒนากำลังทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับการเป็นเมืองอัจฉริยะ (สำนักงานจังหวัดนครปฐม, 2566) เป็นการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้างนโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพพร้อมกับการยกระดับกิจกรรมการผลิตและการให้บริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม และได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนา จำนวน 5 ประการ ประกอบด้วย 1) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐาน 2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ 3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม 4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน 5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ เป็นการขับเคลื่อนที่ชัดเจน สอดคล้องกับ สิริยา รัตน์ช่วย (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นภายใต้พลวัตของโลกยุคใหม่ พบว่า การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นภายใต้พลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่นั้น ชุมชนท้องถิ่นควรเน้นการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ด้วยแนวคิดการพึ่งตนเองและแนวคิดการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ควบคู่กับการดำเนินการตามวิถีแห่งประชาธิปไตยท้องถิ่น ที่เน้นหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่เป็นหัวใจสำคัญ และกระบวนการแห่งการพัฒนาของโลกยุคใหม่ ตลอดจนเป็นหนึ่งในเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ทุกภาคส่วนในชุมชนจะต้องมีความศรัทธาและยึดถือสำหรับใช้เป็นกรอบใหญ่ในการเลือกหลักการและวิถีแห่งการปฏิบัติจริงโดย

คำนึงถึงการให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เช่นเดียวกับปรัชญาในการพัฒนา ระดับประเทศ ที่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกันเพื่อรับมือกับข้อท้าทายและ ประเด็นอุบัติใหม่ที่กำลังจะเกิดในอนาคต

รองลงมา *มิตีสิ่งแวดล่อม* จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่มีแนวทางในการพัฒนา โดยการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีมีเป้าประสงค์ให้ พื้นที่ที่มีการบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการสนับสนุนการเสริมสร้าง ระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพแผนบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ตามยุทธศาสตร์ชาติโดยการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานจังหวัด นครปฐม, 2566) จังหวัดนครปฐมเป็นที่ราบลุ่ม มีระบบชลประทานที่ดีโดยอาศัย แหล่งน้ำจากลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ท่าจีน และแม่กลอง มีคลองธรรมชาติและคลองข่อย ที่ขุดขึ้นเพื่อการเกษตรและคมนาคม ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญต่อภาค การเกษตร การบริการ และภาคอุตสาหกรรม มีความพร้อมการจัดสรรทรัพยากรแก่ ชุมชนอย่างเหมาะสม มีการอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ กระบวนการ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในชุมชนให้แก่ประชาชนในชุมชน และมีการ พัฒนาพื้นที่ธรรมชาติให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรอย่าง คุ้มค่า สอดคล้องกับ มะรอมือลี สีกะ (2566) ที่การศึกษาเรื่อง บทบาทของประชาชนใน การพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลท่าสาป พบว่า บทบาทของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นในเทศบาลตำบลท่าสาป ในด้านสิ่งแวดล้อม ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการ พัฒนาท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่จะเป็นในส่วนของ การช่วยกันอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น การช่วยกันทำความสะอาดชุมชนให้สะอาดอยู่เสมอ ทั้งนี้ประชาชนยังมีการรวมตัวกันกำหนดหลักเกณฑ์ในการรักษาความสะอาด ของ

ชุมชนอีกด้วย และที่สำคัญคือ ทางเทศบาลตำบลท่าเสาถ้าหากว่ามีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือการปรับปรุงภูมิทัศน์ต่าง ๆ ก็จะช่วยชาวบ้านให้เข้ามาดำเนินโครงการร่วมกัน ทำให้ชาวบ้านรู้สึกว่าเป็นเจ้าของพื้นที่โดยรวม ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยประชาชนที่เป็นผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า เทศบาลตำบลท่าเสาบ่อยครั้งที่จะชวนชาวบ้านให้ช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งช่วยกันรักษาความสะอาดของชุมชน ทำให้ประชาชนทุกคนตระหนักถึงความสำคัญเรื่องสิ่งแวดล้อม ทำให้ประชาชนเข้าไปมีบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างเต็มที่ เพราะถือว่าเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง

และด้านสุดท้าย *มิติด้านเครือข่าย* แม้ในผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านดังกล่าวไม่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน ในขณะที่จังหวัดนครปฐมมีเครือข่ายที่สำคัญ คือ เครือข่ายภาคประชาชน โดยชุมชนมีการพึ่งพาตนเอง มีวัฒนธรรมชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน จัดการทรัพยากรในชุมชน และการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาคีภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นรากฐานให้เกิดแนวร่วมในระดับที่สูงขึ้น โดยงานวิจัยของพระนำโชค อานนโท (ทองดี) (2560) มองว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของภาครัฐและภาคประชาชน ในการขับเคลื่อนเป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในตำบลกระทุ่ม ประกอบด้วย การวางกรอบความร่วมมือ การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ การสนธิความร่วมมือ และการระดมความร่วมมือ การวิเคราะห์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืนของภาครัฐและภาคประชาชนในตำบลกระทุ่มลุ่ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า เนื่องจากมีการเจริญเติบโตในด้านเศรษฐกิจ มีการขยายตัวความเป็นเมือง หมู่บ้าน โรงงาน มีการใช้พื้นที่ในชุมชนมากขึ้นสภาพแวดล้อมในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้วิถีชีวิตในชุมชนดั้งเดิมเปลี่ยนไป เกิดความไม่เท่าเทียมกันในด้านกระจายรายได้ ผู้คนหันมาประกอบอาชีพอุตสาหกรรมมากขึ้น จึงควรมุ่งเน้นการส่งเสริมความร่วมมือ

ระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนในการส่งเสริมอาชีพ ให้นหน่วยงานของรัฐมีการจัดเวทีประชาคมในทุกๆ เดือนเพื่อกำหนดเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ร่วมกันผลักดันประชาชนเห็นความสำคัญของความร่วมมือ เพื่อร่วมกันหาแนวทาง ปรับปรุง แก้ไขในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และยังคงตรงกับมุมมองของ นฤชา โฆษาศิวิไลซ์ และคณะ (2559) มองว่า รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน มีการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมในการประสานงาน การพิจารณาคัดเลือกผู้นำและสมาชิก การกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการที่มีระบบชัดเจนด้วยการกำหนดเป้าหมายร่วมกันในแต่ละระดับ การกำหนดกิจกรรมพัฒนาเครือข่ายที่หลากหลายทำให้เกิดผลผลิตที่เป็นผลิตภัณฑ์และผลผลิตจากกลุ่มเครือข่ายแปลงสู่แผนการปฏิบัติในเชิงบูรณาการทำให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างเป็นระบบส่งผลต่อการประเมินและตรวจสอบการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การพัฒนาเครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นกระบวนการปฏิบัติตามขั้นตอนแผนการพัฒนาเครือข่ายอาชีพกลุ่มเป้าหมายสองอาชีพ โดยมีกิจกรรมพัฒนาตั้งแต่การคัดเลือกสมาชิก การวางแผนการพัฒนา ร่วมกัน กำหนดกิจกรรมการพัฒนาในด้านการเรียนรู้การคัดเลือกสายพันธุ์ การเลี้ยงที่เป็นระบบจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของผลผลิต การพัฒนาสร้างแนวคิดแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เพื่อทำให้เกิดช่องทางเลือกและตลาดในการจำหน่ายเพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลต่อการพัฒนาเครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในแต่ละระดับ ทั้งนี้ ในมิติด้านเครือข่ายนั้น ในบางอำเภอของพื้นที่จังหวัดนครปฐม เคยมีความพยายามในการผลักดันให้เกิดเป็นเครือข่ายการพัฒนาในกรณีเฉพาะของพื้นที่ โดยมีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม อาทิ งานวิจัยของ พัทธราวลัย ศุภภาะ (2561) ทำการศึกษาเรื่อง เครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนต้นแบบในองค์กรชุมชนตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่าชุมชนในตำบลไร่ขิง เป็นการบริหารชุมชนท้องถิ่นขนาดใหญ่ สภาพพื้นที่ของตำบลไร่ขิง มีสภาพพื้นที่ราบลุ่มมีที่ดินอุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านและมีลำคลอง

หลายสาย จึงเหมาะสมแก่การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม เดิมประชากรส่วนใหญ่ใช้พื้นที่เกษตร เช่น สวนผลไม้ สวนผัก ต่อมาเมื่อมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาในด้านต่างๆ สู่ความเป็นชุมชนเมืองโดยการร่วมกันพัฒนาทั้งจากทางภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันทางสังคมอื่นๆ เป็นเครือข่ายพหุภาคีร่วมกันพัฒนาชุมชนตำบลไว้ซึ่งโดยการใช้วัดเป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนา การพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากชุมชนชนบทที่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักก้าวไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่เป็นชุมชนเมือง โดยการมีส่วนร่วมจากองค์กรต่างๆ จนเกิดเป็นเครือข่ายเกิดขึ้นเพื่อที่จะพัฒนาชุมชนร่วมกัน โดยอาศัยทุนพลังท้องถิ่นคือ ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ทุนทางสังคม และวัฒนธรรม ทุนทางความรู้ และทุนทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ในชุมชน จึงทำให้เกิดการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงจากชุมชนชนบทสู่ความเป็นชุมชนเมือง โดยความร่วมมือของทุกๆ ฝ่ายในตำบล

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยมีข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับใช้ในอนาคต คือ

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ยังขาดการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกของพื้นที่ โดยอาจตีกรอบการทำวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์กลุ่มภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัด อาทิ ผู้บริหารระดับสูง (ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดจังหวัด) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ อาทิ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครปฐม กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ผู้เป็นเจ้าของปัญหาในพื้นที่อย่างแท้จริง เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์ วิเคราะห์ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ในอีกมุมมองหนึ่ง

2. ควรมีการวิจัยหรือติดตามความก้าวหน้าของแผนการพัฒนาจังหวัดอย่างสม่ำเสมอ อาจนำเสนอในรูปแบบของรายงานการวิจัย เพื่อเป็นการประเมินศักยภาพของพื้นที่ต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับต่างๆ รับทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างทันถ่วงที

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา รอดแก้ว และคณะ. (2564). การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน. *สถาบันพระปกเกล้า*, 19(1), 48-66.
- เทศบาลนครนครปฐม. (2565). *แผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลนครนครปฐม (พ.ศ. 2566-2570) แก้ไขครั้งที่ 8/2565*. นครปฐม: ผู้แต่ง.
- นฤชา โฆษาศิวิไลซ์ และคณะ. (2559). รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 11(38), 105-118.
- พระนำโชค อานนุโท (ทองดี). (2560). การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืนของ ภาครัฐและภาคประชาชนในตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรารัตน์ ศุภกะ. (2561). เครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนต้นแบบในองค์กรชุมชนตำบลไร่ขิง อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 2(2), 69-80.

- มะรอมือลี สีกะ และคณะ. (2566). บทบาทของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นใน
เทศบาลตำบลท่าสาป. *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและ
นานาชาติครั้งที่ 14* (หน้า 1007-1020). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สิริยา รัตน์ช่วย. (2560). การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นภายใต้พลวัตของโลกยุคใหม่. *วารสารการเมือง
การปกครอง*, 7(1), 72-87.
- สำนักงานจังหวัดนครปฐม. (2566). *แผนพัฒนาจังหวัดนครปฐม 5 ปี (พ.ศ. 2566 –
2570)*. นครปฐม: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเทศบาลนครนครปฐม. (2565). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 - 2570)*. นครปฐม:
ผู้แต่ง.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนแม่บทภายใต้
ยุทธศาสตร์ชาติ (3) ประเด็นการเกษตร (พ.ศ. 2561 - 2580)*. กรุงเทพมหานคร:
ผู้แต่ง.
- สำนักงานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม. *รายงานความเคลื่อนไหวการลงทุน
เดือนพฤศจิกายน 2566*. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2567 จาก
<https://nakhonpathom.industry.go.th/th/cms-of-66>

Unlocking participation: What drives Bangkok residents to join the 50:50 Co-Payment Scheme?

Ronnakorn Toysoontorn¹ & Waiphot Kulachai¹

Corresponding author: s63463825025@ssru.ac.th

Received: 5/09/67 Revised: 20/10/67 Accepted: 21/10/67

Abstract

The COVID-19 pandemic has significantly disrupted the global economy, including that of Thailand. To mitigate these effects, the Thai government launched the 50:50 Co-Payment Scheme, aiming to stimulate domestic consumption by sharing expenses equally between citizens and the government. While the initiative has attracted substantial public interest, participation levels are influenced by specific factors such as attitude towards government, ease of use, project publicity, project returns, and family influence, which shape individual decision-making. This research investigates the factors influencing the decision to participate in the 50:50 Co-Payment Scheme among Bangkok residents, an essential measure to boost economic activity during the pandemic. A survey research method was employed, collecting data from 92 Bangkok residents aged 18 and

¹College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

above, selected through simple random sampling, with the sample size determined using the G*Power formula. Data analysis was conducted using descriptive statistics and multiple regression analysis. The findings indicate that attitudes toward the government of Prime Minister Prayut Chan-o-cha and perceived benefits of the 50:50 Co-Payment Scheme are significant predictors of participation with both factors showing a statistically significant influence at the 0.001 level. The regression model explains 78.70% of the variance in participation decisions, with attitudes toward the government being the most influential factor (Beta = 0.096), followed by perceived benefits (Beta = 0.107). Other variables, such as ease of application use project promotion and family influence did not significantly affect participation. These findings provide insights into the motivations and expectations of participants, offering guidance for policymakers to enhance the effectiveness of such schemes in the future.

Keywords: 50:50 Co-Payment Scheme; Attitude towards government;
Project returns

Introduction

The "Khon La Khrueng," or 50:50 Co-Payment Scheme, was introduced by the Thai government as a strategic response to the economic challenges precipitated by the COVID-19 pandemic. This initiative was designed to promote domestic consumption by allowing the government to share expenses equally with consumers on eligible purchases, thereby supporting local businesses and stimulating the national economy. The scheme has garnered considerable public interest and participation, reflecting its potential to mitigate some of the negative economic impacts of the pandemic (Ministry of Finance, 2020). However, understanding the determinants of public participation in the program is crucial for assessing its effectiveness and guiding future policy decisions.

The COVID-19 pandemic has posed unprecedented challenges to global economies, leading to contractions in economic activity, rising unemployment rates, and reduced consumer spending (World Bank Group, 2020). In response, many governments worldwide have implemented fiscal stimulus measures to support their economies, ranging from direct financial assistance to tax relief and subsidies (International Monetary Fund, 2021). In Thailand, the 50:50 Co-Payment Scheme emerged as a vital component of the government's economic recovery strategy, aiming to invigorate domestic demand and provide immediate relief to small and medium-sized

enterprises (SMEs) that form the backbone of the Thai economy (Bank of Thailand, 2021).

Despite the growing body of literature on government stimulus programs and public participation, there remains a significant gap in understanding the specific factors influencing participation in government-led economic initiatives within the unique socio-economic context of Bangkok. Most existing studies on public participation in government programs focus on broader national or regional levels, often overlooking the localized factors that may uniquely impact decision-making in a metropolitan area like Bangkok. Additionally, while several studies have examined the general effectiveness of digital applications, communication strategies, and perceived benefits in enhancing public engagement, few have specifically analyzed these variables in the context of a co-payment scheme during a pandemic.

Furthermore, the role of socio-cultural factors, such as family influence, has been discussed in the literature on public behavior in collectivist societies. However, there is limited empirical research exploring how these factors interact with economic incentives and trust in government in shaping participation decisions in urban areas like Bangkok. Given the high level of digital engagement in Bangkok and the socio-economic diversity of its population, there is a need for more targeted research that considers both technological and cultural dimensions of participation.

The significance of studying the factors influencing public participation in the 50:50 Co-Payment Scheme lies in its potential to inform policymakers about the strengths and weaknesses of such initiatives. By understanding what drives or deters participation, policymakers can tailor their strategies to enhance engagement, ensuring that government resources are used effectively to achieve desired economic outcomes. Furthermore, insights from this study could be relevant to other countries considering similar initiatives, providing valuable lessons on the implementation and management of consumer co-payment schemes.

It is important to situate this study within the broad theoretical frameworks that underpin public administration. Public administration is a multifaceted field, comprising critical theoretical strands such as the sociology of public administration, governance theories, and policy evaluation. This research draws primarily from the theory of public participation, as well as governance studies, to analyze the role of public attitudes, benefits perception, and socio-cultural influences in participation decisions. By doing so, it positions itself within a governance-focused approach to public administration, emphasizing how trust in government and public participation mechanisms shape civic engagement.

Literature Review

Theory of Public Participation

The Theory of Public Participation is a framework used to understand how citizens engage in decision-making processes, particularly in governance and policy development. This theory emphasizes the importance of involving the public in various stages of decision-making to enhance democratic processes, build trust, and improve the quality of decisions (Arnstein, 1969). According to Arnstein's Ladder of Citizen Participation, public participation ranges from non-participation (manipulation and therapy) to degrees of tokenism (informing, consultation, and placation) and, ultimately, to degrees of citizen power (partnership, delegated power, and citizen control). The model suggests that higher levels of participation allow citizens to exert more influence over decision-making outcomes.

Public participation is crucial for ensuring transparency, accountability, and inclusivity in decision-making processes (Rowe & Frewer, 2000). It facilitates the integration of diverse perspectives, leading to more effective and equitable policies. Participation is also associated with improved legitimacy of governmental actions, as decisions made with public input are more likely to be accepted by the community (Fiorino, 1990). Effective participation involves not only providing opportunities for

citizens to express their views but also empowering them to have a meaningful impact on the final decisions (Fung, 2006). However, the theory also acknowledges challenges, such as unequal access to participatory opportunities, the risk of tokenistic engagement where public input is not genuinely considered, and potential conflicts arising from diverse interests (Irvin & Stansbury, 2004). Additionally, public participation processes can be time-consuming and resource-intensive, which may limit their application in certain contexts (Burton, 2009).

Applying the Theory of Public Participation to this research on the "50:50 Co-Payment" project under the government of Prime Minister Prayut Chan-o-cha provides several important implications. First, it underscores the need for genuine public involvement in the design and implementation of government programs. The research findings indicate that factors such as attitudes toward the government, perceived benefits of the project, and effective publicity significantly influence citizens' decisions to participate. This aligns with the theory's emphasis on transparency and inclusivity in decision-making, suggesting that actively engaging citizens in creating and disseminating information about such programs could increase participation rates and enhance public trust (Arnstein, 1969; Rowe & Frewer, 2000).

The research further suggests that public perception of benefits and trust in government actions are crucial for determining the success of government programs. This reflects the theory's assertion that meaningful

participation can lead to more accepted and effective policies (Fiorino, 1990). Policymakers should not only provide clear and accessible information but also actively seek public feedback and integrate it into program adjustments, fostering a sense of partnership and co-ownership among citizens (Fung, 2006).

Additionally, the study highlights potential barriers to public participation, such as a lack of trust or perceived ineffectiveness of engagement methods, as noted by Irvin and Stansbury (2004). Future government initiatives could benefit from tailored strategies that address these barriers, ensuring that public input is genuinely considered and reflected in policy changes, thereby reducing the risk of tokenistic participation.

Moreover, the importance of designing effective communication channels that reach diverse populations is emphasized. This is crucial for enhancing public understanding and involvement, consistent with the theory's call for equitable participation opportunities (Burton, 2009). By employing varied and inclusive communication methods, policymakers can ensure that all segments of the population are informed and able to contribute meaningfully to public discourse and decision-making processes.

Overall, the application of the Theory of Public Participation to this research suggests that effective public involvement, transparency, and responsiveness to citizen feedback are key to increasing participation and

ensuring the success of government programs like the "50:50 Co-Payment" project.

Attitude toward the Government and Public Participation

Recent research indicates that public attitudes toward the government significantly influence levels of public participation in policy-making and civic engagement. Positive perceptions of government transparency, accountability, and responsiveness are closely associated with higher levels of citizen participation, as individuals are more likely to engage in public affairs when they trust government institutions and believe their input will be valued and acted upon (Kim & Lee, 2016). Conversely, negative attitudes toward the government, often stemming from perceived corruption or inefficiency, can lead to disengagement and decreased willingness to participate in public processes (van Ingen & Bekkers, 2015). Studies also show that fostering an environment of trust through inclusive and open communication channels can mitigate skepticism and encourage more active civic involvement (Porumbescu, 2017). Furthermore, governments that effectively communicate their commitment to public input, and demonstrate that citizen feedback genuinely informs policy decisions, tend to see increased participation and stronger public support for governmental initiatives (Yang, 2016). Thus, cultivating positive attitudes

toward government institutions is crucial for enhancing public participation and fostering a more engaged citizenry.

H1: Attitude toward the government affects the decision to participate in the "50:50 Co-Payment" project.

The Ease of Use of the Application and Public Participation

The ease of use of digital applications significantly impacts public participation in government programs and initiatives. When an application is user-friendly, intuitive, and accessible, it lowers the barriers to entry for a broader range of participants, including those who may not be highly tech-savvy (Venkatesh et al., 2016). Studies show that applications designed with simplicity, clear instructions, and efficient functionality are more likely to encourage citizen engagement by reducing frustration and enhancing the overall user experience (Bertot et al., 2016). Moreover, ease of use fosters trust and confidence among users, leading to greater willingness to use digital platforms for civic participation and government-related activities (Mossberger et al., 2018). Conversely, applications that are complex or difficult to navigate can discourage public involvement, as users may feel alienated or overwhelmed by the technology (Mills & Whitacre, 2020). Therefore, ensuring that digital tools for public participation are easy to use

is crucial for maximizing citizen engagement and fostering a more inclusive participatory environment.

H2: The ease of use of the application affects the decision to participate in the "50:50 Co-Payment" project.

Publicity and Public Participation

Publicity plays a crucial role in shaping public participation in government programs and initiatives. Effective publicity ensures that relevant information reaches the target audience, thereby raising awareness and understanding of the opportunities for participation. Research indicates that well-structured publicity campaigns, utilizing diverse and accessible communication channels, such as social media, television, radio, and community outreach, can significantly enhance public engagement by making citizens more aware of their roles and rights in public decision-making processes (Bryson et al., 2017). When publicity is consistent, transparent, and includes clear messaging, it can build trust and encourage greater involvement by demonstrating that the government values and seeks citizen input (Roberts, 2019). Moreover, timely and comprehensive publicity helps to address potential barriers to participation, such as misinformation or lack of awareness, thereby fostering a more informed and motivated citizenry (Fung, 2015). On the other hand, insufficient or poorly executed publicity can result in low participation rates,

as citizens may remain unaware of the initiatives or feel disconnected from the decision-making processes (Edelman, 2016). Therefore, effective publicity is essential for maximizing public participation and ensuring inclusive and democratic governance.

H3: The publicity of the project affects the decision to participate in the "50:50 Co-Payment" project.

The Benefits of the Project and Decision Making

The perceived benefits of a government project are critical factors influencing citizens' decisions to participate in such initiatives. When individuals perceive tangible and meaningful benefits—such as financial support, improved public services, or enhanced community resources—they are more likely to engage in the project actively (Thomas, 2017). Research suggests that people are motivated to participate in public programs when they believe the benefits outweigh the costs or efforts involved (Kim & Lee, 2020). For instance, projects that offer direct economic advantages, such as subsidies or co-payment schemes, can significantly drive public participation by addressing immediate needs and enhancing personal or household welfare (Ostrom, 2019). Additionally, the perceived fairness and equity of benefit distribution can also impact decision-making; if citizens feel that the benefits are fairly allocated and accessible to all,

they are more likely to support and engage with the project (Walker et al., 2018). Conversely, if the perceived benefits are unclear or minimal, public participation rates tend to be lower, as citizens may not find sufficient value in their involvement (Bovaird & Löffler, 2016). Therefore, clearly communicating the benefits and ensuring their equitable distribution is essential for encouraging widespread public participation in government initiatives.

H4: The benefits of the project affect the decision to participate in the "50:50 Co-Payment" project.

Family Influence and Decision Making

Family influence plays a significant role in shaping individual decision-making, particularly in contexts involving public participation and engagement in government programs. Family members often serve as a primary source of information, advice, and support, which can affect an individual's choices and actions (Bronstein et al., 2020). Studies show that decisions related to civic engagement and participation in public projects are frequently discussed within families, where shared values, beliefs, and experiences can lead to collective decision-making (Verba et al., 2017). The influence of family is especially notable in decisions that involve perceived risks or uncertainties; individuals are more likely to participate in

public initiatives if their family members view these activities positively and encourage their involvement (Miller & Rahimi, 2019). Moreover, family discussions can provide social reinforcement and validation, further motivating individuals to engage in community or governmental programs (Dalton et al., 2021). On the other hand, if family members are skeptical or disapprove of certain initiatives, this can negatively impact participation rates, as individuals often rely on family feedback to shape their attitudes and behaviors (Newton, 2018). Thus, understanding the role of family influence is crucial for developing strategies to enhance public engagement in government projects.

H5: Family influence affects the decision to participate in the "50:50 Co-Payment" project.

Methodology

Participants

The study focused on a population from Bangkok, Thailand, aged 18 and above, totaling 4,482,075 people as of October 2022 (Department of Provincial Administration, 2022). The sample consisted of individuals who had previously participated in the "Half-Half Co-payment" project and resided in Bangkok. The sample size was determined using Cohen's (1977)

formula for multiple regression analysis, with parameters set for an F-test: a power value ($1-\beta$) of 0.80, an alpha (α) level of 0.05, five predictor variables, and an effect size of 0.15. G*Power software was used to calculate the required 92 sample size, resulting in a sufficient number of participants for the study. Purposive sampling was employed to select only those who had participated in the project, and simple random sampling was used to ensure representativeness. The demographic characteristics of the sample included 56 females (60.9%) and 36 males (39.1%). The educational background of participants ranged from those with a bachelor's degree (56 participants, 60.9%), followed by those with a master's degree or higher (22 participants, 23.9%), diploma or vocational certificate holders (11 participants, 12.0%), high school or vocational school graduates (2 participants, 2.2%), and individuals with less than a high school education (1 participant, 1.0%). Regarding marital status, 46 participants (50.0%) were married, 45 (48.9%) were single, and 1 participant (1.1%) was divorced, widowed, or separated. Occupational distribution included private company employees (36 participants, 39.1%), government officials or state enterprise employees (27 participants, 29.3%), self-employed individuals or business owners (19 participants, 20.7%), and others (10 participants, 10.9%). In terms of monthly income, 41 participants (44.6%) earned more than 40,000 THB, followed by those earning 20,001-30,000 THB (20 participants, 21.7%), 15,001-20,000 THB (14 participants, 15.3%), 30,001-40,000 THB

(12 participants, 13.0%), and less than 15,000 THB (5 participants, 5.4%).

The average age of the participants was 46.13 years.

Measure

The study utilized six scales to assess various aspects related to the "50:50 Co-payment" project. These scales measured participants' attitudes toward the government, application usability, program publicity, program benefits, family influence, and decision-making to participate in the project. The first scale evaluated attitudes toward the government, focusing on perceptions of economic programs under Prime Minister Prayut Chan-o-cha, trust in government management, and perceived benefits of the "50:50 Co-payment" project (Cronbach's alpha = .950). The second scale assessed the ease of use of the "Pao Tang" application, examining its usability, transaction security, and support availability (Cronbach's alpha = .960). The third scale measured the effectiveness of the program's publicity, including clarity, communication channels, and information coverage (Cronbach's alpha = .954). The fourth scale evaluated participants' satisfaction with the financial benefits of the "50:50 Co-payment" project, including adequacy for covering basic needs (Cronbach's alpha = .936). The fifth scale assessed the influence of family opinions on the use of funds from the project, highlighting the frequency of consultation and information exchange with family members (Cronbach's alpha = .958). The final scale

explored participants' reasons for joining the project, such as perceived benefits, trust in transparency, and responsiveness to needs (Cronbach's alpha = .925). All scales demonstrated high internal consistency, indicating reliable measures for evaluating the impact of the "50:50 Co-payment" project.

Data Collection

Data for this study were collected using a structured questionnaire designed to assess participants' attitudes, perceptions, and experiences related to the "50:50 Co-payment" project, the usability of the "Pao Tang" application, and the effectiveness of the program's publicity. The questionnaire was administered to a randomly selected sample of individuals residing in Bangkok. Participants were randomly selected from a list of individuals who had previously participated in the "50:50 Co-payment" project, ensuring each individual had an equal chance of being chosen. Data collection was conducted offline to ensure a focused and targeted approach to reach the eligible participants. The offline survey was conducted in person at selected public locations where researchers approached potential participants, explained the study's purpose, and obtained consent before administering the questionnaire. To enhance the response rate and ensure data reliability, respondents were assured of their anonymity and confidentiality. The data collection process took place over

four weeks, allowing adequate time to gather a representative sample. A total of 92 completed questionnaires were collected, which were then reviewed for completeness and consistency. The collected data were subsequently coded and entered into statistical software for further analysis.

Data Analysis

The collected data were analyzed using Jamovi, a statistical software widely used for social science research due to its user-friendly interface and robust statistical capabilities (Selker et al., 2019). A multiple regression analysis was performed to explore the relationships between various predictors, such as attitudes toward the government, ease of use of the "Pao Tang" application, program publicity, perceived program benefits, family influence, and decision-making factors, and the overall satisfaction with the "50:50 Co-payment" project. The data were first screened for missing values, outliers, and any violations of the assumptions of multiple regression, including linearity, homoscedasticity, multicollinearity, and normality of residuals (Field, 2018). All predictors were entered simultaneously into the model using the standard enter method to determine their individual and combined effects. The analysis focused on interpreting the R-squared value, which indicates the proportion of variance in satisfaction explained by the predictors, and the F-test to assess the

model's overall significance, along with the regression coefficients and their p-values to identify significant predictors (Tabachnick & Fidell, 2019).

Ethical Considerations

This study was conducted following the ethical guidelines for research involving human participants as outlined by the American Psychological Association (2017) and the Declaration of Helsinki (World Medical Association, 2013). Informed consent was obtained from all participants before data collection, with a clear explanation provided regarding the study's purpose, procedures, potential risks, and benefits. Participants were assured that their participation was voluntary, and they could withdraw from the study at any time without any consequences. Confidentiality was strictly maintained by anonymizing the data, ensuring that individual responses could not be traced back to specific participants (Babbie, 2020). All data were securely stored in password-protected files, and only the research team had access to them. No identifiable personal information was collected, in line with data protection regulations such as the General Data Protection Regulation (GDPR) (European Union, 2018). Additionally, the study received approval from the relevant Institutional Review Board (IRB), ensuring that the research adhered to all ethical standards for the protection of human subjects (Resnik, 2018).

Results

Overview of the Characteristics of Variables Used in the Study

This section reports the results of the overall analysis of the characteristics of the variables used in the study, which include both independent and dependent variables, totaling five variables. The analysis results are detailed in Table 1.

Table 1 Overview of the Characteristics of Variables Used in the Study

Variable	Mean	S.D.	Interpretation
Attitudes toward the Government under Prime Minister Prayut Chan-o-cha	3.93	1.014	High
Ease of Use of the Application	4.02	0.856	High
Program Publicity	4.07	0.827	High
Program Benefits	3.87	0.943	High
Family Influence	3.75	1.034	High

Table 1 presents an overview of the characteristics of the variables used in the study, representing the factors influencing the decision to participate in the "50:50 Co-payment" project. The results show that "Program Publicity" had the highest mean score of 4.07 (S.D. = 0.827),

indicating a "High" level, followed by "Ease of Use of the Application" with a mean score of 4.02 (S.D. = 0.856) and "Attitudes toward the Government under Prime Minister Prayut Chan-o-cha" with a mean score of 3.93 (S.D. = 1.014). The "Program Benefits" variable had a mean score of 3.87 (S.D. = 0.943), and "Family Influence" had the lowest mean score of 3.75 (S.D. = 1.034). All variables were rated at a "High" level by the sample group, indicating their significant importance to the participants in this study.

Decision to Participate in the "50:50 Co-Payment" Project Under the Government of Prime Minister Prayut Chan-o-cha

The decision to participate in the "50:50 Co-Payment" project under the government of Prime Minister Prayut Chan-o-cha was measured using four questions. The analysis results are detailed in Table 2.

Table 2 Mean and Standard Deviation of Respondents' Decisions to Participate in the "50:50 Co-Payment" Project Under the Government of Prime Minister Prayut Chan-o-cha

Item	Mean	S.D.	Interpretation
1. You participated in the "50:50 Co-Payment" project because you believed it could help improve well-being.	4.09	1.023	High

Item	Mean	S.D.	Interpretation
2. You saw information and publicity about the "50:50 Co-Payment" project, which led you to decide to participate.	4.26	0.993	High
3. The "50:50 Co-Payment" project is credible and transparent.	3.95	1.103	High
4. The "50:50 Co-Payment" project provides services that meet your needs.	4.11	1.053	High
Overall	4.10	0.943	High

Table 2 shows that most respondents had a "High" level of agreement regarding their decision to participate in the "50:50 Co-Payment" project under the government of Prime Minister Prayut Chan-o-cha, with an overall mean score of 4.10. When considering individual items, the highest agreement was for the statement, "You saw information and publicity about the '50:50 Co-Payment' project, which led you to decide to participate," with a mean score of 4.26. This was followed by "The '50:50 Co-Payment' project provides services that meet your needs," with a mean score of 4.11. The lowest level of agreement was for "The '50:50 Co-Payment' project is credible and transparent," which had a mean score of 3.95.

Attitudes Toward the Government Under Prime Minister Prayut Chan-o-cha

Attitudes toward the government under Prime Minister Prayut Chan-o-cha were measured using five questions. The analysis results are detailed in Table 3.

Table 3 Mean and Standard Deviation of Respondents' Attitudes Toward the Government Under Prime Minister Prayut Chan-o-cha

Item	Mean	S.D.	Interpretation
1. The "50:50 Co-Payment" project of the government under Prime Minister Prayut Chan-o-cha has helped strengthen Thailand's economy.	4.02	1.109	High
2. The "50:50 Co-Payment" project has reduced the financial burden on the people.	4.12	0.993	High
3. The administration of the government under Prime Minister Prayut Chan-o-cha meets the needs of the people.	3.82	1.128	High

Item	Mean	S.D.	Interpretation
4. You have confidence in the administration of the government under Prime Minister Prayut Chan-o-cha.	3.62	1.283	High
5. The "50:50 Co-Payment" project is designed for the benefit of the general public.	4.07	1.014	High
Overall	3.93	1.014	High

Table 3 shows that most respondents had a "High" level of agreement regarding their attitudes toward the government under Prime Minister Prayut Chan-o-cha, with an overall mean score of 3.93. When considering individual items, the highest agreement was for the statement, "The '50:50 Co-Payment' project has reduced the financial burden on the people," with a mean score of 4.12. This was followed by the statement, "The '50:50 Co-Payment' project is designed for the benefit of the general public," with a mean score of 4.07. The lowest level of agreement was for the statement, "You have confidence in the administration of the government under Prime Minister Prayut Chan-o-cha," which had a mean score of 3.62.

Ease of Use of the Application

The ease of use of the application was measured using seven questions. The analysis results are detailed in Table 4.

Table 4 Mean and Standard Deviation of Respondents' Opinions on the Ease of Use of the Application

Item	Mean	S.D.	Interpretation
1. It is easy and straightforward to start using the "Pao Tang" application.	4.07	0.887	High
2. Transactions or money transfers via "Pao Tang" can be done quickly.	4.15	0.876	High
3. Transactions or money transfers via "Pao Tang" can be done securely.	4.11	0.883	High
4. There are clear user guides or instructions within the "Pao Tang" application.	3.91	1.034	High
5. You can easily find the functions you want to use within the "Pao Tang" application.	4.02	0.972	High

Item	Mean	S.D.	Interpretation
6. The "Pao Tang" application is designed to be easy to use and understand.	4.03	0.931	High
7. When there are problems or questions, you can easily seek help or contact the "Pao Tang" support team.	3.84	1.062	High
Overall	4.02	0.856	High

Table 4 shows that most respondents rated the ease of use of the "Pao Tang" application as "High," with an overall mean score of 4.02. When considering individual items, the highest agreement was for the statement, "Transactions or money transfers via 'Pao Tang' can be done quickly," with a mean score of 4.15. This was followed by "Transactions or money transfers via 'Pao Tang' can be done securely," with a mean score of 4.11. The lowest level of agreement was for "When there are problems or questions, you can easily seek help or contact the 'Pao Tang' support team," which had a mean score of 3.84.

Publicity of the "50:50 Co-Payment" Project

The publicity of the "50:50 Co-Payment" project was measured using five questions. The analysis results are detailed in Table 5.

Table 5 Mean and Standard Deviation of Respondents' Opinions on the Publicity of the "50:50 Co-Payment" Project

Item	Mean	S.D.	Interpretation
1. You have received clear information about the "50:50 Co-Payment" project from various news sources.	4.01	0.871	High
2. The "50:50 Co-Payment" project has been continuously publicized through appropriate channels.	4.05	0.906	High
3. The publicity of the "50:50 Co-Payment" project covers essential information and answers your questions effectively.	4.08	0.952	High
4. The publicity about the "50:50 Co-Payment" project has created a correct understanding and is beneficial to you.	4.05	0.918	High
5. The communication channels (such as television, radio, social media) you use have effectively publicized the "50:50 Co-Payment" project.	4.14	0.846	High
Overall	4.07	0.827	High

Table 5 shows that most respondents had a "High" level of agreement regarding the publicity of the "50:50 Co-Payment" project, with an overall mean score of 4.07. When considering individual items, the highest agreement was for the statement, "The communication channels (such as television, radio, social media) you use have effectively publicized the '50:50 Co-Payment' project," with a mean score of 4.14. This was followed by "The publicity of the '50:50 Co-Payment' project covers essential information and answers your questions effectively," with a mean score of 4.08. The lowest level of agreement was for "You have received clear information about the '50:50 Co-Payment' project from various news sources," which had a mean score of 4.01.

Benefits of the "50:50 Co-Payment" Project

The benefits of the "50:50 Co-Payment" project were measured using five questions. The analysis results are detailed in Table 6.

Table 6 Mean and Standard Deviation of Respondents' Opinions on the Benefits of the "50:50 Co-Payment" Project

Item	Mean	S.D.	Interpretation
1. You are satisfied with the amount of money received from the "50:50 Co-Payment" project.	3.74	1.098	High
2. The money received from the "50:50 Co-Payment" project can cover your basic expenses.	3.75	1.075	High
3. The "50:50 Co-Payment" project provides economic benefits to you and your family.	3.86	1.085	High
4. The "50:50 Co-Payment" project may need to increase the amount provided as support in the future.	4.00	1.027	High
5. You have used the money received from the "50:50 Co-Payment" project to purchase necessary goods or services.	4.02	1.048	High
Overall	3.87	0.943	High

Table 6 shows that most respondents had a "High" level of agreement regarding the benefits of the "50:50 Co-Payment" project, with an overall mean score of 3.87. When considering individual items, the highest agreement was for the statement, "You have used the money received from the '50:50 Co-Payment' project to purchase necessary goods or services," with a mean score of 4.02. This was followed by "The '50:50 Co-Payment' project may need to increase the amount provided as support in the future," with a mean score of 4.00. The lowest level of agreement was for "You are satisfied with the amount of money received from the '50:50 Co-Payment' project," which had a mean score of 3.74.

Family Influence

Family influence was measured using five questions. The analysis results are detailed in Table 7.

Table 7 Mean and Standard Deviation of Respondents' Opinions on Family Influence

Item	Mean	S.D.	Interpretation
1. You often follow the opinions of your family on how to use the money received from the "50:50 Co-Payment" project.	3.76	1.020	High
2. You frequently exchange information about the "50:50 Co-Payment" project with family members.	3.80	1.092	High
3. Your family is involved in deciding how to use the money received from the "50:50 Co-Payment" project.	3.75	1.154	High
4. You feel that your family's opinions influence your use of the money from the "50:50 Co-Payment" project.	3.73	1.149	High
5. You consult and listen to your family's opinions before deciding how to use the money received from the project.	3.72	1.161	High
Overall	3.75	1.034	High

Table 7 shows that most respondents rated the influence of their family as "High," with an overall mean score of 3.75. When considering individual items, the highest agreement was for the statement, "You frequently exchange information about the '50:50 Co-Payment' project with family members," with a mean score of 3.80. This was followed by "You often follow the opinions of your family on how to use the money received from the '50:50 Co-Payment' project," with a mean score of 3.76. The lowest level of agreement was for "You consult and listen to your family's opinions before deciding how to use the money received from the project," which had a mean score of 3.72.

Multiple Regression Analysis Results

The results of the multiple regression analysis examining the factors influencing the decision to participate in the "50:50 Co-Payment" project under the government of Prime Minister Prayut Chan-o-cha are detailed in Table 8.

Table 8 Results of Multiple Regression Analysis

Variable	b	Beta	t	Sig.
Constant	0.462	-	1.853	0.067
Attitudes toward the Government under Prime Minister Prayut Chan-o-cha (ATT)	0.405	0.096	4.197	<.001
Ease of Use of the Application (CON)	0.065	0.096	0.681	0.498
Publicity of the "50:50 Co-Payment" Project (PR)	0.023	0.109	0.213	0.832
Benefits of the "50:50 Co-Payment" Project (BENE)	0.342	0.107	3.202	0.002
Family Influence (FI)	0.096	0.071	1.350	0.181

R = 0.887, R² = 0.787, Adjusted R² = 0.775, F = 63.6, Sig. = <.001

Table 8 shows that the variables predicting the decision to participate in the "50:50 Co-Payment" project under the government of Prime Minister Prayut Chan-o-cha include "Attitudes toward the Government under Prime Minister Prayut Chan-o-cha" (ATT) and "Benefits of the '50:50 Co-Payment' Project" (BENE). Both variables significantly predictors the decision to participate (DP) at the .001 level for "Attitudes

toward the Government under Prime Minister Prayut Chan-o-cha" (ATT) and 0.05 level for "Benefits of the '50:50 Co-Payment' Project" (BENE), with a prediction coefficient (R^2) of 0.787, indicating that these two independent variables explain 78.70% of the variance in the dependent variable. The most influential variable affecting the decision to participate in the "50:50 Co-Payment" project is "Benefits of the '50:50 Co-Payment' Project" (Beta = 0.107), followed by "Attitudes toward the Government under Prime Minister Prayut Chan-o-cha" (Beta = 0.096). In contrast, the variables "Ease of Use of the Application" (CON), "Publicity of the '50:50 Co-Payment' Project" (PR), and "Family Influence" (FI) do not significantly influence the decision to participate. The regression equation using standardized coefficients is as follows:

$$DP=0.462+0.405\times ATT+0.342\times BENE$$

Discussion

This study highlights several key factors influencing public participation in the "50:50 Co-Payment" project under the government of Prime Minister Prayut Chan-o-cha, including attitudes toward the government, ease of use of the application, project publicity, perceived benefits, and family influence. Consistent with the Theory of Public Participation, the findings suggest that positive attitudes toward the

government and perceived benefits of the project significantly drive citizens' decisions to engage in public programs (Fiorino, 1990; Fung, 2006). Additionally, the ease of use of the application and effective publicity are crucial in enhancing public awareness and lowering participation barriers, as suggested by Venkatesh et al. (2016) and Bryson et al. (2017). However, the influence of family also emerged as a notable factor, aligning with research by Miller and Rahimi (2019) and Verba et al. (2017), indicating that family dynamics can shape individual decision-making in civic contexts. Despite these insights, the study is limited by its focus on a single program within a specific geographic area, which may restrict the generalizability of the findings. Future research should explore these factors across different cultural and political contexts to provide a more comprehensive understanding of public participation dynamics. Additionally, further investigation into the interplay between digital literacy and participation rates could provide valuable insights for enhancing the design of government applications (Bertot et al., 2016; Mossberger et al., 2018). In addition to, the importance of policy evaluation as a critical dimension in understanding the project's overall effectiveness. the long-term success and sustainability of such initiatives depend heavily on thorough evaluations that assess both the intended and unintended consequences of the policy. Incorporating a more explicit focus on policy evaluation mechanisms would provide a more comprehensive framework for analyzing public participation,

offering clearer guidance for policymakers looking to refine and enhance future programs.

Conclusion

This study underscores the importance of several key factors—attitudes toward the government, ease of use of the application, project publicity, perceived benefits, and family influence—in shaping public participation in the "50:50 Co-Payment" project. The findings reveal that positive attitudes toward the government and perceived tangible benefits significantly motivate citizens to engage in such public initiatives, while ease of use and effective publicity are essential for enhancing participation by lowering barriers and increasing awareness. Given these insights, it is recommended that policymakers focus on fostering trust and transparency in government actions, clearly communicating the benefits of participation, and ensuring that digital tools are accessible and user-friendly. Additionally, incorporating strategies that leverage family influence, such as community-based outreach and inclusive dialogue, could further enhance public engagement. Future initiatives should also consider expanding research to various cultural and political contexts to validate these findings and explore the impact of digital literacy on public participation in government programs.

References

- American Psychological Association. (2017). *Ethical principles of psychologists and code of conduct*. Retrieved 20 January 2024 from <https://www.apa.org/ethics/code/>
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216-224.
- Babbie, E. (2020). *The practice of social research* (15th ed.). Cengage Learning.
- Bank of Thailand. (2021). *Thailand economic monitor*. Bangkok: Bank of Thailand.
- Bertot, J. C., Jaeger, P. T., & Hansen, D. (2016). The impact of policies on government social media usage: Issues, challenges, and recommendations. *Government Information Quarterly*, 33(1), 100-109.
- Bovaird, T., & Löffler, E. (2016). *Public management and governance* (3rd ed.). Routledge.
- Bronstein, L. R., Gellis, Z. D., & Trawver, K. R. (2020). *Family-centered social work practice: Theory, application, and practice guidelines*. Oxford University Press.
- Bryson, J. M., Quick, K. S., Slotterback, C. S., & Crosby, B. C. (2017). Designing public participation processes. *Public Administration Review*, 73(1), 23-34.

- Burton, P. (2009). Conceptual, theoretical and practical issues in measuring the benefits of public participation. *Evaluation*, 15(3), 263-284.
- Cohen, J. (1977). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Dalton, R. J., Welzel, C., & Inglehart, R. (2021). *The civic culture transformed: From allegiant to assertive citizens*. Cambridge University Press.
- Department of Provincial Administration. (2022). Population statistics in Bangkok.
- Edelman, M. (2016). Political language and public participation. *Journal of Public Deliberation*, 12(2), 2-11.
- European Union. (2018). *General Data Protection Regulation (GDPR)*. Retrieved 20 January 2024 from <https://gdpr-info.eu/>
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5th ed.). SAGE Publications.
- Fiorino, D. J. (1990). Citizen participation and environmental risk: A survey of institutional mechanisms. *Science, Technology, & Human Values*, 15(2), 226-243.
- Fung, A. (2006). Varieties of participation in complex governance. *Public Administration Review*, 66, 66-75.

- Fung, A. (2015). Putting the public back into governance: The challenges of citizen participation and its future. *Public Administration Review*, 75(4), 513-522.
- International Monetary Fund. (2021). *Fiscal monitor: Database of country fiscal measures in response to the COVID-19 pandemic*. Washington, DC: IMF.
- Irvin, R. A., & Stansbury, J. (2004). Citizen participation in decision making: Is it worth the effort? *Public Administration Review*, 64(1), 55-65.
- Kim, S., & Lee, J. (2016). Citizen participation and public trust in government: The case of South Korea. *Journal of Politics and Law*, 9(2), 1-14.
- Kim, S., & Lee, J. (2020). Understanding public engagement: The mediating role of transparency in the relationship between online citizen participation and trust in government. *International Review of Administrative Sciences*, 86(2), 243-261.
- Miller, W. L., & Rahimi, M. (2019). Political deliberation within families: A literature review. *Political Communication*, 36(3), 413-428.
- Mills, B. F., & Whitacre, B. E. (2020). The impact of internet access on civic engagement: A field experiment. *Public Administration Review*, 80(1), 88-103.
- Ministry of Finance. (2020). *Thailand's fiscal measures to mitigate COVID-19 impact*. Bangkok: Ministry of Finance.

- Mossberger, K., Wu, Y., & Crawford, J. (2018). Connecting citizens and local governments? Social media and interactivity in major U.S. cities. *Government Information Quarterly*, 35(4), 537-547.
- Newton, K. (2018). Family and community: Connections that shape civic life. *Journal of Civil Society*, 14(2), 187-201.
- Ostrom, E. (2019). *Governing the commons: The evolution of institutions for collective action*. Cambridge University Press.
- Porumbescu, G. A. (2017). Linking transparency to trust in government and voice. *The American Review of Public Administration*, 47(5), 520-537.
- Resnik, D. B. (2018). *Research ethics: A philosophical guide to the responsible conduct of research*. Springer.
- Roberts, N. (2019). Public deliberation in an age of direct citizen participation. *The American Review of Public Administration*, 49(5), 519-535.
- Rowe, G., & Frewer, L. J. (2000). Public participation methods: A framework for evaluation. *Science, Technology, & Human Values*, 25(1), 3-29.
- Selker, R., Love, J., & Dropmann, D. (2019). Jamovi: A flexible statistical software package for social science research. *Journal of Open Source Software*, 4(41), 1130.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2019). *Using multivariate statistics* (7th ed.). Pearson.

- Thomas, J. C. (2017). *Citizen, customer, partner: Engaging the public in public management*. Routledge.
- van Ingen, E., & Bekkers, R. (2015). Generalized trust through civic engagement: Evidence from five national panel studies. *Political Psychology, 36*(3), 277-294.
- Venkatesh, V., Thong, J. Y. L., & Xu, X. (2016). Unified theory of acceptance and use of technology: A synthesis and the road ahead. *Journal of the Association for Information Systems, 17*(5), 328-376.
- Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (2017). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Harvard University Press.
- Walker, R. M., James, O., & Brewer, G. A. (2018). *Public management and performance: Research directions*. Cambridge University Press.
- World Bank Group. 2020. Thailand Economic Monitor: Thailand in the Time of COVID-19. World Bank, Bangkok.
- World Medical Association. (2013). Declaration of Helsinki: Ethical principles for medical research involving human subjects. *JAMA, 310*(20), 2191-2194.
- Yang, K. (2016). Creating public value and enhancing public participation: A public managers' perspective. *International Journal of Public Administration, 39*(5), 400-411.

**Exploring the effects of media influence on politician image
and political party policies: An Structural Equation Modeling
(SEM) approach in Thailand**

Papatsara Promma¹ Waiphot Kulachai²

& Chalermchai Kittisaknawin³

Corresponding author: waiphot.ku@ssru.ac.th

Received: 19/09/67 Revised: 27/10/67 Accepted: 27/10/67

Abstract

This study investigates the impact of media influence on politician image and political party policies, with a focus on the mediating role of politician image. Conducted in Bangkok, Thailand, the research involved 300 voters who completed a structured questionnaire. Data were analyzed using Structural Equation Modeling (SEM) via SmartPLS. The findings reveal that media influence significantly and positively affects both the image of politicians and the policies of political parties. Additionally, the image of politicians mediates the relationship between media influence and political party policies. This mediation effect underscores

¹ Student, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

² College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

³ Faculty of Management Science, Silpakorn University

the importance of politician image in translating media influence into policy support. These insights contribute to a better understanding of the dynamics between media, political image, and policy perception in the Thai political context. The study highlights the critical role of media in shaping political outcomes and the potential implications for political communication strategies.

Keywords: media influence; politician image; political party policies; Structural Equation Modeling (SEM); Thailand

Introduction

In contemporary politics, media influence is a crucial factor that shapes public perception and political outcomes (Smajlović & Čolakhodžić, 2024). As traditional and digital media platforms continue to proliferate, their role in influencing political landscapes has become increasingly pronounced. Media channels, ranging from newspapers and television to social media and online news websites, serve as the primary sources of information for the public, shaping opinions, attitudes, and ultimately, voting behaviors (Kaur & Verma, 2022; Anas, 2023). The power of the media lies in its ability to frame issues, set agendas, and create

narratives that resonate with the electorate (McCombs & Shaw, 1972; Scheufele & Tewksbury, 2007).

The significance of media influence in politics cannot be overstated, particularly in democracies where public opinion plays a critical role in determining electoral outcomes. Media exposure can enhance the visibility of politicians and their parties (Klepka, 2023), highlight specific policy issues, and influence the public's perception of political credibility and effectiveness (Druckman, 2005). This study aims to explore the effects of media influence on politician image and political party policies within the specific context of Thailand. Additionally, it examines the mediating role of politician image in the relationship between media influence and political party policies using Structural Equation Modeling (SEM) via SmartPLS.

Thailand presents a unique and dynamic political environment where media influence is both pervasive and contentious. Over the past few decades, Thailand has experienced significant political upheaval, including military coups, political protests, and constitutional changes (Connors, 2003). In such a volatile environment, the media's role becomes even more critical as it can sway public opinion and shape political discourse (Ferrara, 2010). Thai media, characterized by a mix of state-controlled and independent outlets, often navigates complex political pressures, which in turn affects how information is disseminated and perceived by the public (Winichakul, 2008).

The concept of politician image is multifaceted, encompassing various attributes such as trustworthiness, competence, charisma, and relatability. Politician image plays a vital role in shaping voter perceptions and can significantly influence electoral success (Guzmán & Sierra, 2009). A positive image can enhance a politician's appeal, foster public trust, and increase the likelihood of electoral support (Popkin, 1991). Conversely, a negative image can damage a politician's reputation and diminish voter confidence. Given the media's ability to amplify both positive and negative aspects of a politician's image, understanding the interplay between media influence and politician image is essential for comprehending the broader political dynamics (Hayes, 2008).

Political party policies, which encompass the proposed plans and actions that a party intends to implement if elected, are another critical aspect of political influence (Wojtasik, 2015). These policies reflect the party's ideological stance, priorities, and solutions to various societal issues. Media coverage can significantly affect public perception of these policies, either by highlighting their strengths and feasibility or by emphasizing their weaknesses and impracticalities (Iyengar, 1994; Chong & Druckman, 2007). Thus, the relationship between media influence, politician image, and political party policies is complex and interdependent.

In the context of Thailand, where political parties often struggle to establish stable and coherent policy platforms amidst a backdrop of

political instability, the media's role becomes even more pronounced (Pye & Schaffar, 2008). Media narratives can either bolster a party's policy agenda or undermine it, depending on the nature of the coverage. This study seeks to unravel these dynamics by focusing on how media influence impacts both politician image and political party policies, and how politician image mediates this relationship.

While numerous studies have explored the role of media in shaping public opinion and political behavior, there is a relative scarcity of research focusing on the specific interplay between media influence, politician image, and political party policies in the Thai context. Most existing studies tend to generalize findings across different political environments, often overlooking the unique socio-political landscape of Thailand (Kuhonta, 2008; McCargo, 2012). Moreover, there is limited empirical evidence on how politician image mediates the relationship between media influence and political party policies, particularly using advanced statistical techniques like Structural Equation Modeling (SEM) (Joseph et al., 2010).

Additionally, prior research has predominantly concentrated on either media influence on public opinion or the impact of politician image on electoral outcomes, without adequately integrating these elements to understand their combined effect on political party policies. This gap in the literature calls for a comprehensive study that simultaneously examines these interrelated factors to provide a more

holistic understanding of political dynamics (Aalberg & Curran, 2013; Norris & Inglehart, 2009).

Given the identified research gaps, there are several compelling reasons to conduct this study. First, understanding the unique impact of media influence in Thailand's volatile political environment can provide valuable insights for political stakeholders, including policymakers, campaign managers, and media professionals. By elucidating how media shapes politician image and policy perceptions, this research can inform strategies to enhance political communication and public engagement (Scheufele & Tewksbury, 2007).

Second, the mediating role of politician image in the relationship between media influence and political party policies has significant implications for electoral strategies. Politicians and parties can leverage these insights to improve their public image, thereby enhancing the effectiveness of their policy communication and increasing voter support. This is particularly relevant in Thailand, where media narratives can significantly sway public opinion in a politically charged atmosphere (Ferrara, 2010).

Lastly, employing Structural Equation Modeling (SEM) via SmartPLS provides a robust methodological approach to analyze complex relationships between multiple variables. This technique allows for a nuanced examination of both direct and indirect effects, offering a comprehensive understanding of the mediating role of politician image (Joseph et al., 2010). The findings from this study can contribute to the broader academic

discourse on media influence in politics and serve as a reference for future research in similar contexts (Aalberg & Curran, 2012).

In conclusion, this study aims to fill the existing research gaps by providing an in-depth analysis of the effects of media influence on politician image and political party policies in Thailand. By focusing on the mediating role of politician image and employing advanced statistical methods, this research seeks to offer valuable insights that can inform political strategies and contribute to the academic literature on political communication.

Literature review

Media Influence and Politician's Image

The relationship between media influence and the image of politicians has been a significant area of study, particularly with the rise of social media since 2015. Social media platforms help cultivate a less formal and more relatable image of politicians by portraying them in private or behind-the-scenes settings, which helps them appear more approachable to the electorate (Manning et al., 2017). Visual communication strategies on social media are crucial in enhancing politicians' personal images, as seen in the 2015 Swiss National Elections, where self-made visuals were used to connect with voters (Farkas & Bene, 2021). The personal image and

popularity of politicians significantly influence their communication goals, highlighting the importance of maintaining a positive public persona (Barbish et al., 2019). Social media also enhances the visibility of politicians, enabling them to consolidate their public image and stay relevant (Reveilhac & Morselli, 2023). Politicians' perceptions of the media's role are complex, as media coverage, public opinion, and the political climate influence their views (Maurer, 2023). Furthermore, politicians' personality traits, such as charisma and openness, play a role in their media visibility (Amsalem et al., 2020). However, the pervasive nature of social media can negatively impact politicians by fostering a polarized and contentious political environment, leading to stress and burnout (Louis, 2022). Despite these challenges, the quest for symbolic capital drives politicians to be active on social media, even if it sometimes leads to superficial engagement (Johansson, 2019). Overall, media, particularly social media, profoundly impacts the image of politicians by enabling them to present themselves in more relatable ways and engage with a broader audience, although it also brings challenges such as negative publicity and the pressures of maintaining a constant public presence.

H1: Media influence has a positive impact on politician's image.

Media Influence and Party's Policies

The relationship between media influence and party policies is characterized by a complex interplay involving partisan bias, agenda-setting, and significant impacts on party strategies and voter perceptions. Research has shown that media coverage of party messages is influenced by partisan bias, favoring messages from aligned parties (Haselmayer et al., 2017). Established mass and social media profoundly impact politics, affecting trust in politicians and parties (Jacuński et al., 2021). The media agenda is a primary driver in party manifesto elaboration, surpassing public opinion and parliamentary agendas (Belchior, 2020). Media diet and candidate traits significantly affect party reputation, with partisan media increasing divides (Browning & Sweetser, 2020). News reports on issues owned by a politician's party are more likely to prompt action, particularly when published in quality newspapers (Helfer, 2016). Political parallelism indicates that parties and newspapers respond more to issues raised by entities favored by their audience (Van der Pas et al., 2017). Comparative studies show that the media's influence on political agendas varies with political system types, being stronger in single-party governments (Vliegthart et al., 2016). Journalists use party issue emphases to decide which parties to voice in news coverage, affecting party-issue linkages (Merz, 2017). Media messages significantly impact voter perceptions of party positions on both general and specific issues (Somer-Topcu et al., 2020). Additionally, media fragmentation

is linked to partisan-ideological sorting, especially among those highly interested in politics (Davis & Dunaway, 2016). Overall, media not only shapes public perception and sets political agendas but also influences party strategies and voter behavior.

H2: Media influence has a positive impact on party's policies.

Politician's Image and Party's Policies

The relationship between a politician's image and party policies is multifaceted, involving factors like public perception, media influence, and the political environment. Research indicates that public distrust in politicians often stems from their perceived loyalty to party policy over personal conscience, which undermines trust even among party supporters (Bøggild, 2020). Political parties strive to construct positive images of their politicians, particularly female politicians, through various media to emphasize their importance in policy-making (Mardhiah et al., 2022). The power of political image is also evident in how leaders like Justin Trudeau use social media to convey a favorable image that aligns with their party's values, influencing voter perception and policy support (Lalancette & Raynauld, 2019). Gender plays a significant role in party leadership dynamics, with women often facing more challenging conditions compared to their male counterparts (O'Brien, 2015). In some regions, political parties' images have deteriorated due to a lack of public trust and the impact of electoral systems, which affects their ability to

function effectively (Prianto & Suharnoko, 2020). Studies have shown that a positive image and reputation significantly enhance a political party's competitiveness, suggesting that continuous image building is crucial for long-term success (Maryani et al., 2020). The media's selective reporting based on politicians' characteristics can emphasize certain policy priorities, thereby reinforcing existing stereotypes and influencing public perception of party policies (Greene & Lühiste, 2018). Moreover, political parties' strategies, as reflected in their public image, can significantly alter public attitudes towards specific policies, demonstrating the critical interplay between image management and policy effectiveness (Carlsson et al., 2015).

H3: Politician's image has a positive influence on party's policies.

Image as Mediator between Media Influence and Party's Policies

The relationship between media influence, politician's image, and party policies is intricate and mutually reinforcing. Media significantly shapes political agendas by highlighting issues and framing the characteristics of political leaders, thereby influencing public perception and acceptance of party policies. Positive media coverage of politicians enhances their credibility and public support for their policies, while negative coverage can undermine these aspects. Studies show that media visibility and the tone of coverage significantly impact voter perceptions of new parties

and their effectiveness, as seen in the case of the Dutch party 50Plus (Van et al., 2019). Politician's image, often constructed through selective media reporting, acts as a crucial mediator in this dynamic. For instance, media portrayal of party leaders can significantly affect electoral support, with positive images boosting and negative images diminishing support, particularly during campaign periods (Aaldering et al., 2017). Social media platforms also play a significant role, where politicians' use of social media to convey their image and policy positions can significantly impact voter perceptions and electoral success (Xi et al., 2019). Moreover, media responsiveness varies among politicians based on their political goals and party positions, with opposition MPs reacting more to media cues to gain visibility and influence (Sevenans et al., 2015). Overall, media coverage, politician's image, and party policies are closely interlinked, with each element reinforcing the others in shaping contemporary political dynamics.

H4: Politician's image mediates the relationship between media influence and party's policies.

Methods

Participants

The study included a total of 1,200 voters in Bangkok. The sample size was determined based on Taro Yamane's (1973) formula, focusing on a population of 1,200 individuals in Bangkok.

A Stratified Sampling method was applied, with participants randomly selected. After data collection, a total of 300 fully completed questionnaires were obtained for analysis. The gender distribution among the participants was as follows: 181 males (60.3%), 109 females (36.3%), and 10 individuals identifying as LGBTQIA+ (3.3%). In terms of educational attainment, 32 participants (10.7%) had less than a High school diploma, 229 participants (76.3%) had a Master's degree, and 39 participants (13.0%) had more than a Master's degree. The average age of the participants was 32.1 years.

The sample distribution by gender was as follows: 181 males (60.3%), 109 females (36.3%), and 10 individuals identifying as LGBTQIA+ (3.3%). Regarding educational attainment, 32 participants (10.7%) had less than a high school diploma, 229 participants (76.3%) had a Master's degree, and 39 participants (13.0%) had a degree higher than a Master's. The average age of participants was 32.1 years

Measures

The variables Media Influence (MI), Politician's Image (PI), and Political Party Policies (PP) were assessed using structured questionnaires to gauge their impact on individuals' political perceptions and behaviors. The MI variable was evaluated using a four-item questionnaire measuring the influence of social media on political information consumption, emotional impact, coverage comprehensiveness, and dissemination of misinformation,

with responses on a Likert scale from 1 (strongly disagree) to 5 (strongly agree). The scale demonstrated acceptable internal consistency with a Cronbach's Alpha of 0.763. Similarly, the PI variable was assessed through a five-item questionnaire evaluating aspects such as credibility, leadership, communication skills, charm, and honesty, also rated on a Likert scale from 1 to 5, with a Cronbach's Alpha of 0.706 indicating reliable measurement. Lastly, the PP variable was measured using a five-item questionnaire that focused on the clarity, relevance, and impact of political party policies on voter support and trust, with each item rated on a Likert scale from 1 to 5. The scale showed a Cronbach's Alpha of 0.720, confirming its reliability. These measures collectively ensure accurate reflection of the perceived influence of media, politician's image, and party policies on political views and voter behavior.

Data Collection

The data for this study were collected from January to March 2024. A structured questionnaire was distributed to 300 voters in Bangkok, selected using a stratified sampling method to ensure a representative distribution across different academic years. Sampling included online methods, such as Google Forms distributed via Line groups, and face-to-face questionnaires according to the data collection procedure. The questionnaire aimed to assess various factors influencing political popularity, such as

political ideology, social media campaign effectiveness, political leadership, public participation, political alliances, and party policies. To maximize response rates and ensure comprehensive coverage, data were gathered through both online and face-to-face surveys. The collected responses were then coded and analyzed to evaluate the reliability and validity of the measures employed in the study.

Data Analysis

The data analysis for this study was conducted using Structural Equation Modeling (SEM) with SmartPLS software, selected for its ability to handle complex models and small to medium sample sizes (Hair et al., 2014). The analysis began with the evaluation of the measurement model to ensure reliability and validity of the constructs, assessed through Cronbach's Alpha, Composite Reliability (CR), Average Variance Extracted (AVE), and discriminant validity using the Fornell-Larcker criterion and Heterotrait-Monotrait (HTMT) ratio (Fornell & Larcker, 1981). After confirming the measurement model, the structural model was evaluated to examine relationships between constructs, using path coefficients tested via bootstrapping, R^2 values for explanatory power, effect sizes (f^2) to assess impact, and Stone-Geisser Q^2 values for predictive relevance (Chin, 1998). This comprehensive approach provided a robust evaluation of the relationships

between political ideologies, social media campaign effectiveness, political leadership, public participation, political alliances, and party policies.

Ethical Considerations

This study adhered strictly to ethical guidelines to protect and respect all participants. Informed consent was obtained from each participant prior to data collection, with a detailed explanation of the study's purpose, procedures, and the voluntary nature of participation. Participants were assured of their right to withdraw from the study at any time without any repercussions. Confidentiality and anonymity were preserved by assigning unique codes to participants and securely storing all data. Potential risks to participants were minimized, and the data were used exclusively for academic and research purposes.

Results

Assessment of the Smart PLs SEM Outer Model

The measurement model assessments in Table 1 indicate the reliability and validity of the constructs Media Influence (MI), Politician's Image (PI), and Political Party's Policies (PP) in the Smart PLS SEM Outer Model. For MI, the factor loadings range from 0.517 to 0.797, with VIF values between 1.271 and 1.860, a Cronbach's alpha (α) of 0.743, composite reliability (C.R.) of 0.740, and an average variance extracted (AVE) of 0.422.

For PI, the loadings range from 0.588 to 0.763, VIF values from 1.393 to 2.310, α of 0.805, C.R. of 0.807, and AVE of 0.457. For PP, the loadings range from 0.660 to 0.812, VIF values from 1.578 to 2.430, α of 0.851, C.R. of 0.850, and AVE of 0.533. These results suggest that while all constructs exhibit adequate internal consistency reliability (C.R. > 0.70) and convergent validity (AVE > 0.50 for PP), the AVE for MI and PI are slightly below the recommended threshold, indicating room for improvement in these measures (Fornell & Larcker, 1981).

Table 1. Measurement model assessments

Item	Loadings	VIF	α	C.R	AVE
Media Influence (MI)			0.743	0.740	0.422
Receive information (MI1)	0.665	1.271			
Social media is reliable (MI2)	0.517	1.333			
Opinions and behavior (MI3)	0.587	1.860			
Experiences (MI4)	0.797	1.715			

Item	Loadings	VIF	α	C.R	AVE
Politician's Image (PI)				0.807	0.457
Credibility and gain public acceptance (PI1)	0.623	1.977			
Leadership (PI2)	0.686	2.310			
Effective communication (PI3)	0.763	1.846			
Charismatic and can attract attention effectively (PI4)	0.588	1.393			
Sincere and honest influence (PI5)	0.705	1.521			
Political Party's Policies (PP)			0.851	0.850	0.533
Clear policies (PP1)	0.719	2.089			
Prioritize the well-being of citizens (PP2)	0.752	2.430			
Clearly articulate a vision (PP3)	0.812	1.784			
Present solutions to social issues (PP4)	0.660	1.797			
Rights and needs of the public contribute (PP5)	0.699	1.578			

Table 2 presents the cross-loadings of items on the constructs Media Influence (MI), Politician's Image (PI), and Political Party's Policies (PP). Cross-loadings are used to assess discriminant validity, indicating whether each item loads more highly on its associated construct than on others. For MI items, the loadings on MI (0.517 to 0.797) are consistently higher than on PI (0.353 to 0.610) and PP (0.309 to 0.496), suggesting adequate discriminant validity. Similarly, PI items exhibit higher loadings on PI (0.588 to 0.763) compared to MI (0.361 to 0.539) and PP (0.348 to 0.620). Lastly, PP items show higher loadings on PP (0.660 to 0.812) than on MI (0.400 to 0.464) and PI (0.475 to 0.599). These patterns demonstrate that each item strongly associates with its intended construct, supporting the distinctiveness of MI, PI, and PP in the model (Henseler, Ringle, & Sarstedt, 2015).

Table 2. Cross loadings

	MI	PI	PP
MI1 MI2	0.665	0.363	0.496
MI3 MI4	0.517	0.535	0.309
PI1 PI2	0.587	0.407	0.344
PI3 PI4	0.797	0.610	0.405
PI5	0.539	0.623	0.355

	MI	PI	PP
PP1	0.494	0.686	0.474
PP2	0.438	0.763	0.620
PP3	0.493	0.588	0.348
PP4 PP5	0.361	0.705	0.610
	0.400	0.535	0.719
	0.462	0.540	0.752
	0.464	0.599	0.812
	0.402	0.475	0.660
	0.462	0.486	0.699

Table 3 presents the discriminant validity calculations using Average Variance Extracted (AVE) scores and Heterotrait-Monotrait (HTMT) ratio scores for the constructs Media Influence (MI), Politician's Image (PI), and Political Party's Policies (PP). Discriminant validity assesses whether constructs that are not supposed to be related are actually unrelated. The AVE scores are presented in the upper triangle of the table, with the squared AVE values in bold along the diagonal. These values represent the amount of variance captured by the construct in relation to the amount of variance due to measurement error. For MI, PI, and PP, the AVE scores are 0.650, 0.680, and 0.600 respectively, indicating that these constructs capture a

significant portion of variance. The HTMT scores, presented in the lower triangle, are ratios that compare the average correlations between different constructs to the average correlations within the same constructs. Lower HTMT values indicate better discriminant validity. The HTMT scores are 0.681 between MI and PI, 0.713 between PI and PP, and 0.600 between MI and PP. These values suggest that the constructs are distinct from each other, with all HTMT values below the threshold of 0.85, further supporting discriminant validity (Henseler, Ringle, & Sarstedt, 2015).

Table 3. Discriminant validity calculations

	VEs Scores			HTMT Scores		
	1	2	3	1	2	3
1-MI	0.650					
2-PI	0.680	0.676		0.681		
3-PP	0.600	0.724	0.730	0.600	0.713	

Note: bold values are squared AVE values.

Table 3 presents the discriminant validity calculations using Average Variance Extracted (AVE) scores and Heterotrait-Monotrait (HTMT) ratio scores for the constructs Media Influence (MI), Politician's Image (PI), and Political Party's Policies (PP). Discriminant validity assesses whether constructs that are not supposed to be related are actually unrelated. The AVE scores are presented in the upper triangle of the table, with the

squared AVE values in bold along the diagonal. These values represent the amount of variance captured by the construct in relation to the amount of variance due to measurement error. For MI, PI, and PP, the AVE scores are 0.650, 0.680, and 0.600 respectively, indicating that these constructs capture a significant portion of variance. The HTMT scores, presented in the lower triangle, are ratios that compare the average correlations between different constructs to the average correlations within the same constructs. Lower HTMT values indicate better discriminant validity. The HTMT scores are 0.681 between MI and PI, 0.713 between PI and PP, and 0.600 between MI and PP. These values suggest that the constructs are distinct from each other, with all HTMT values below the threshold of 0.85, further supporting discriminant validity (Henseler, Ringle, & Sarstedt, 2015).

Evaluation of the SmartPLS SEM Structural Model

The evaluation of the SmartPLS SEM structural model, as detailed in the provided tables, demonstrates robust model fit and significant explanatory power. The model fit indices, including an SRMR of 0.074, d_{ULS} of 0.582, d_G of 0.301, Chi-square of 434.838, and an NFI of 0.773, indicate a good fit between the model and the observed data. The R-square values for Politician's Image (PI) and Political Party's Policies (PP) are 0.463 and 0.546, respectively, indicating that the model explains 46.3% and 54.6% of the variance in these constructs. The f-square values reveal that Media

Influence (MI) has a large effect on PI (0.862) and a small effect on PP (0.048), while PI has a moderate to large effect on PP (0.408). These results collectively support the model's validity and highlight the substantial impact of Media Influence and Politician's Image on the dependent variables (See Table 4-6 and Figure 1).

Table 4. Model fit

	Saturate model	Estimated model
SRMR	0.074	0.074
d_ULS	0.582	0.582
d-G	0.301	0.301
Chi-square	434.838	434.838
NFI	0.773	0.773

Table 5. R-square

	R-square	R-square adjusted
PI	0.463	0.461
PP	0.546	0.543

Table 6. f-square

	MI	PI	PP
MI PI		0.862	0.048
PP			0.408

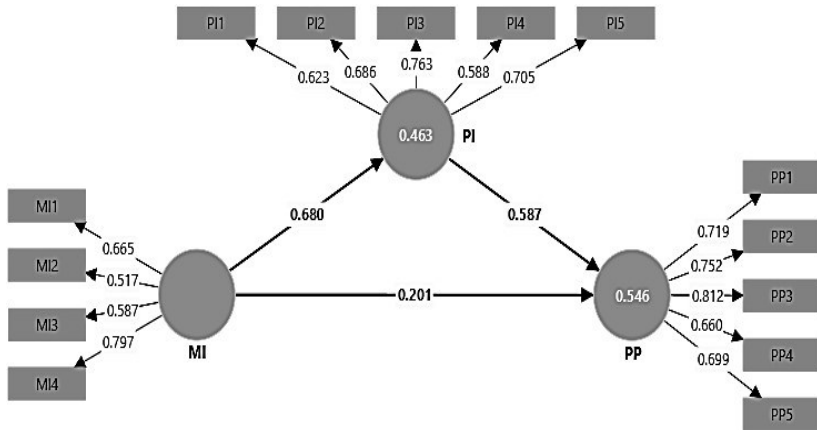

Figure 1. The SEM Model.

Table 7. Relationship between variables and hypothesis testing

Relationship	β	Standard Deviation	t-Statistics	p-Value	Hypothesis
MI \rightarrow PI	0.68	0.060	11.369	0.000	Accepted
MI \rightarrow PP	0	0.127		0.113	Not accepted
PI \rightarrow PP	0.20	0.122	1.586	0.000	Accepted
MI \rightarrow PI \rightarrow PP	0.400	0.099	4.041	0.000	Accepted

Table 7 presents the hypothesis testing results for the relationships between Media Influence (MI), Politician's Image (PI), and Political Party's Policies (PP) within the structural model. The results show that MI significantly impacts PI ($\beta = 0.680$, $t = 11.369$, $p = 0.000$), and PI significantly influences PP ($\beta = 0.587$, $t = 4.825$, $p = 0.000$), leading to the acceptance of these hypotheses. However, the direct effect of MI on PP is not significant ($\beta = 0.201$, $t = 1.586$, $p = 0.113$), resulting in the non-acceptance of this hypothesis. Additionally, the mediating effect of PI in the relationship between MI and PP is significant ($\beta = 0.400$, $t = 4.041$, $p = 0.000$), confirming the indirect influence of MI on PP through PI. These findings highlight the crucial role of Politician's Image as a mediator between Media Influence and Political Party's Policies.

Significance of the Relationship Between Social Media and Politician's Image

The assessment results indicate that social media has an impact on the image of politicians. Communication through these channels can create a strong relationship between the public and politicians, as well as facilitate the communication of political party policies. This interaction may influence public trust and support for politicians. Furthermore, the development of highly reliable measurement instruments will help ensure that future studies are credible and of higher quality.

Discussion

The findings of this study align with previous literature, demonstrating the significant role of media influence on politician's image and, subsequently, on party policies. Consistent with Manning et al. (2017) and Farkas & Bene (2021), the positive impact of media on politician's image highlights how social media platforms enable politicians to cultivate a relatable and engaging persona. This enhanced personal image, as supported by Barbish et al. (2019) and Reveilhac & Morselli (2023), is crucial for maintaining public support and achieving communication goals. Although the direct impact of media influence on party policies was not significant, the mediating role of politician's image suggests that media shapes public perception of politicians, which in turn affects voter perceptions of party policies (Lalancette & Raynauld, 2019; Maryani et al., 2020). This mediation effect underscores the findings of Aldering et al. (2018) and Xi et al. (2020), which emphasize the importance of a positive public image in enhancing policy acceptance. Furthermore, the role of media in reinforcing party strategies and influencing public opinion, as discussed by Belchior (2020) and Somer-Topcu et al. (2020), is evident in the significant indirect effect of media influence on party policies through politician's image. Overall, this study contributes to the understanding of the interconnected dynamics between media influence, politician's image, and party policies, reinforcing the critical importance of media in shaping contemporary political landscapes.

Influence of Social Media on Political Image and Party Policies

From the research findings discussed, we can summarize the influence of social media on political image and political party policies as differing in several ways:

1. Influence on Political Image

Credibility and gain public acceptance: Social media allows the public to easily and quickly access information about politicians. This accessibility enables politicians with transparent and clear communication to establish credibility and gain public acceptance. **Image Creation:** Politicians can utilize social media to present their image by sharing content that highlights their successes, participation in public activities, or responses to public needs. This helps foster a sense of closeness and trust between politicians and the public.

2. Influence on Political Party Policies

Clear policies: Social media can be employed to communicate party policies clearly, enabling eligible voters to understand and be more willing to support those parties. **Clear policies** provide the public with sufficient information for decision-making. **Public Engagement:** Social media serves as a platform for the public to express opinions or provide feedback on various policies, allowing political parties to adjust their policies to better align with public needs.

Moderating Variables Agility of Media: Social media's agility in disseminating information can lead to easier creation of a positive image compared to communicating complex policies. For example, news that positively portrays a politician can spread rapidly, while policies require time and effort to explain. Public Media Literacy: The public's media literacy may impact their perception of a politician's image more than policies, as images can be immediately recognized, whereas policies often necessitate detailed study and analysis. Summary Overall, social media influences political image and party policies differently. The modes of communication and public engagement related to image tend to elicit quicker responses, while policies often require more time and clarity in communication for the public to understand and effectively support them.

Conclusion

This study highlights the intricate relationships between media influence, politician's image, and party policies, demonstrating that while media directly impacts the image of politicians, its influence on party policies is mediated through this image. The findings affirm the crucial role of media, particularly social media, in shaping public perceptions and political dynamics. However, several limitations should be noted: the cross-sectional design limits causal inferences, the reliance on self-reported data from voters in Bangkok may introduce bias and limit generalizability, and the study did not account for variables like political ideology and media literacy.

Future research should adopt longitudinal approaches, include diverse contexts, and incorporate additional variables to provide a more comprehensive understanding. Practically, politicians and parties should strategically manage their media presence to cultivate a positive image, which can enhance public support for their policies, while media literacy programs for the public can help mitigate the negative effects of biased media coverage.

This study is significant in enhancing our understanding of the relationships between media, the image of politicians, and party policies in Thailand, particularly regarding the varying weight of image creation. It shows that the image of politicians not only affects public perceptions of individuals but also influences public support for and awareness of party policies. In the context of Thai politics, which is complex and rapidly changing, the relationship between media and politicians plays a crucial role in shaping public perceptions. Effective communication can help build the necessary trust and support for the development of party policies. In the current political atmosphere in Thailand, characterized by tension and diverse ideological perspectives, creating a positive image can enhance a political party's acceptance and credibility among the public. Strategic media management is essential to prevent political parties from falling victim to potentially biased or inaccurate news coverage. Additionally, the study of image creation and party policies should consider the realities in Thailand, including social culture and public media consumption behavior.

Understanding these dynamics will provide insights into the true impact of Thai media on politics, politicians, and political parties. This comprehension will ultimately contribute to greater public engagement and support the sustainable development of democracy in the country.

Acknowledgement: We thank all participants, research assistants, and staff for their contributions. We are grateful to our colleagues and peer reviewers for their feedback, and to the funding agencies for their support. Lastly, we appreciate the encouragement from our families and friends.

References

- Aalberg, T., & Curran, J. (2013). *How Media Inform Democracy: A Comparative Approach*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203803448>.
- Aaldering, L., Van der Meer, T., & Van der Brug, W. (2018). Mediated leader effects: The impact of newspapers' portrayal of party leadership on electoral support. *The international journal of press/politics*, 23(1), 70-94.
<https://doi.org/10.1177/1940161217740696>
- Amsalem, E., Zoizner, A., Sheaffer, T., Walgrave, S., & Loewen, P. J. (2020). The effect of politicians' personality on their media visibility. *Communication Research*, 47(7), 1079-1102.
<https://doi.org/10.1177/0093650218758084>

- Anas, M. (2023). Newspapers and Primacies in Elections: A Comparative Study of Coverage in Two Mainstream English Dailies. *Cross Current Int J Econ Manag Media Stud*, 5(3), 44-48.
<https://doi.org/10.36344/ccijemms.2023.v05i03.001>
- Barbish, V., Vaughn, K., Chikhladze, M., Nielsen, M., Corley, K., & Palacios, J. (2019). *Congress, constituents, and social media: understanding member communications in the age of instantaneous communication*. Retrieved from chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfefndmkaj/https://bush.tamu.edu/wp-content/uploads/2020/02/Kerr- Capstone-Report_May-2019.pdf
- Belchior, A. M. (2020). Media, public opinion and parliamentary agendas' effect in political parties' agenda-setting. *The Agenda Setting Journal*, 4(1), 17- 42. <https://doi.org/10.1075/asj.19008.bel>
- Bøggild, T. (2020). Politicians as party hacks: Party loyalty and public distrust in politicians. *The Journal of Politics*, 82(4), 1516-1529.
<https://doi.org/10.1086/708681>
- Browning, N., & Sweetser, K. D. (2020). How media diet, partisan frames, candidate traits, and political organization-public relationship communication drive party reputation. *Public Relations Review*, 46(2), 101884.
<https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2020.101884>

- Carlsson, M., Dahl, G., & Rooth, D. (2015). *Do Politicians Change Public Attitudes?*. IZA discussion paper No. 10349 Public Choice: Analysis of Collective Decision-Making eJournal. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2868315>
- Chin WW, 1998. The partial least squares approach to structural equation modeling. In: Marcoulides, G. A. (1998). *Modern methods for business research*. Psychology Press. In: Marcoulides GA (Ed.), *Modern methods for business research*. Lawrence Erlbaum Associates, pp: 295-336.
- Chong, D., & Druckman, J. N. (2007). A theory of framing and opinion formation in competitive elite environments. *Journal of communication*, 57(1), 99-118. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00331.x>
- Connors, M. K. (2003). *Democracy and national identity in Thailand*. Routledge.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *psychometrika*, 16(3), 297-334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>
- Davis, N. T., & Dunaway, J. L. (2016). Party polarization, media choice, and mass partisan-ideological sorting. *Public Opinion Quarterly*, 80(S1), 272-297. <https://doi.org/10.1093/POQ/NFW002>

- Druckman, J. N. (2005). Media matter: How newspapers and television news cover campaigns and influence voters. *Political communication, 22*(4), 463-481.
<https://doi.org/10.1080/10584600500311394>
- Farkas, X., & Bene, M. (2021). Images, politicians, and social media: Patterns and effects of politicians' image-based political communication strategies on social media. *The international journal of press/politics, 26*(1), 119-142.
<https://doi.org/10.1177/1940161220959553>
- Ferrara, F. (2010). *Thailand Unhinged: unraveling the myth of a Thai-style democracy*. Equinox Publishing.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of marketing research, 18*(1), 39-50.
<https://doi.org/10.1177/002224378101800>
- Greene, Z., & Lühiste, M. (2018). Symbols of priority? How the media selectively report on parties' election campaigns. *European Journal of Political Research, 57*(3), 717-739.
<https://doi.org/10.1111/1475-6765.12247>
- Guzmán, F., & Sierra, V. (2009). A political candidate's brand image scale: Are political candidates brands?. *Journal*

of Brand Management, 17, 207-217.

<https://doi.org/10.1057/bm.2009.19>

Hair, J., Sarstedt, M., Hopkins, L., & Kuppelwieser, V. (2014).

Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM): An emerging tool in business

research. *European Business Review*, 26, 106-121.

<https://doi.org/10.1108/EBR-10-2013-0128>.

Haselmayer, M., Wagner, M., & Meyer, T. M. (2017). Partisan bias in

message selection: Media gatekeeping of party press releases.

Political communication, 34(3), 367-384.

<https://doi.org/10.1080/10584609.2016.1265619>

Hayes, D. (2008). Party reputations, journalistic expectations: How

issue ownership influences election news. *Political*

Communication, 25(4), 377-400.

<https://doi.org/10.1080/10584600802426981>

Helfer, L. (2016). Media effects on politicians: An individual-level

political agenda-setting experiment. *The International*

Journal of Press/Politics, 21(2), 233-252.

<https://doi.org/10.1177/1940161215627461>

Henseler, J., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2015). A new criterion for

assessing discriminant validity in variance-based structural

equation modeling. *Journal of the academy of marketing*

science, 43, 115-135. [https://doi.org/10.1007/s11747-014-](https://doi.org/10.1007/s11747-014-0403-8)

0403-8

- Iyengar, S. (1994). *Is anyone responsible?: How television frames political issues*. University of Chicago Press.
- Jacurński, M., Brodzińska-Mirowska, B., Paczeński, A., Winławska, M., Jacurński, M., Brodzińska- Mirowska, B., ... & Winławska, M. (2021). Political Parties and Their Relations with the Media. *Party Organization and Communication in Poland*, 185-211.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-59993-5_7
- Johansson, E. (2019). Social media in political communication: A substitute for conventional media?. In: Johansson KM, and G Nygren (eds.), *Close and distant: Political executive–media relations in four countries*. Göteborg: Nordicom. pp: 149-174.
- Joseph, F. H. J. R., Barry, J. B., Rolph, E. A., & Rolph, E. A. (2010). *Multivariate data analysis*. Pearson Prentice Hall.
- Kaur M, & Verma, R. (2022). Influence of use of different media on political attitude and political participation. *Indian Journal of Marketing*, 52(3), 36-49.
<https://doi.org/10.17010/ijom/2022/v52/i3/168656>
- Klepka, R. (2023). Media Visibility Index as a Tool for Measuring the Presence of Political Parties in the Media: Case of Polish Parliamentary Election Campaign in 2019. *Polish Political Science Yearbook*, (4 (52)), 5-16.
<https://doi.org/10.15804/ppsy202252>

- Kuhonta, E. M. (2008). The paradox of Thailand's 1997 "People's Constitution": Be careful what you wish for. *Asian Survey*, 48(3), 373-392. <https://doi.org/10.1525/as.2008.48.3.373>
- Lalancette, M., & Raynauld, V. (2019). The power of political image: Justin Trudeau, Instagram, and celebrity politics. *American behavioral scientist*, 63(7), 888-924. <https://doi.org/10.1177/0002764217744838>
- Louis M, 2022. *Why politicians should be banned from social media. Carnegie Mellon University*. Retrieved from https://www.cmu.edu/iii/about/news/2023/images/masters-essay_monicalouis.pdf
- Manning, N., Penfold-Mounce, R., Loader, B. D., Vromen, A., & Xenos, M. (2017). Politicians, celebrities and social media: a case of informalisation?. *Journal of Youth Studies*, 20(2), 127-144. <https://doi.org/10.1080/13676261.2016.1206867>
- Mardhiah, A., Puspasari, C., Anismar, A., & Mulyadi, M. (2022). Political parties' portrayal attempts in creating an image of Aceh's women politicians. *Jurnal Studi Komunikasi*, 6(2), 560-572. <https://doi.org/10.25139/jsk.v6i2.4899>
- Maryani, D., Susan, M., & Hurriyati, R. (2020). The influence of image and reputation on the competitiveness of political party. *International*

Journal of Science and Society, 2(2), 236-243.

<https://doi.org/10.200609/IJSOC.V2I2.115>

Maurer, P. (2023). Perceptions of media influence and performance among politicians in European democracies. *International Communication Gazette*, 85(5), 347-364.

<https://doi.org/10.1177/17480485221146088>

McCargo, D. (2012). *Politics and the press in Thailand: Media machinations*. Routledge.

McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public opinion quarterly*, 36(2), 176-187. <https://www.jstor.org/stable/2747787>

Merz, N. (2017). Gaining voice in the mass media: The effect of parties' strategies on party–issue linkages in election news coverage. *Acta Politica*, 52, 436-460. <https://doi.org/10.1057/S41269-016-0026-9>

Norris, P., & Inglehart, R. (2009). *Cosmopolitan communications: Cultural diversity in a globalized world*. Cambridge University Press.

O'Brien, D. Z. (2015). Rising to the top: Gender, political performance, and party leadership in parliamentary democracies. *American Journal of Political Science*,

59(4), 1022-1039.

<https://doi.org/10.1111/ajps.12173>

Popkin, S. L. (1991). *The reasoning voter: Communication and persuasion in presidential campaigns*. University of Chicago Press.

Prianto, B., & Suharnoko, D. (2020). Deteriorating Image of Political Parties in Malang, Indonesia. *Advances in Politics and Economics*, 3(4), 34-46. Retrieved from <https://doi.org/10.22158/ape.v3n4p34>.

Pye, O., & Schaffar, W. (2008). The 2006 anti-Thaksin movement in Thailand: An analysis. *Journal of Contemporary Asia*, 38(1), 38-61. <https://doi.org/10.1080/00472330701651945>

Reveilhac, M., & Morselli, D. (2023). The impact of social media use for elected parliamentarians: Evidence from politicians' use of Twitter during the last two Swiss legislatures. *Swiss Political Science Review*, 29(1), 96-119. <https://doi.org/10.1111/spsr.12543>

Scheufele, D. A., & Tewksbury, D. (2007). Framing, agenda setting, and priming: The evolution of three media effects models. *Journal of communication*, 57(1), 9-20. <https://doi.org/10.1111/j.0021-9916.2007.00326.x>

Sevenans, J., Walgrave, S., & Vos, D. (2015). Political elites' media responsiveness and their individual political goals: A study of national politicians in Belgium. *Research & Politics*, 2(3),

2053168015593307.

<https://doi.org/10.1177/2053168015593307>

Smajlović, H., & Čolakhodžić, F. (2024). How does media coverage affect the outcomes of the elections?. *MAP Social Sciences*, 4, 109-123.

<https://doi.org/10.53880/2744-2454.2023.4.109>

Somer-Topcu, Z., Tavits, M., & Baumann, M. (2020). Does party rhetoric affect voter perceptions of party positions?. *Electoral Studies*, 65, 102153.

<https://doi.org/10.1016/j.electstud.2020.102153>

Van Spanje, J., & Azrout, R. (2019). Portrait of a crisis: The crucial role of news media coverage and perceived effectiveness of a new party. *International Journal of Communication*, 13, 21.

<https://doi.org/https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/10431>

Van der Pas, D. J., Van der Brug, W., & Vliegenthart, R. (2017). Political parallelism in media and political agenda-setting. *Political Communication*, 34(4), 491-510.

<https://doi.org/10.1080/10584609.2016.1271374>

Vliegenthart, R., Walgrave, S., Baumgartner, F. R., Bevan, S., Breunig, C., Brouard, S., ... & Tresch, A. (2016). Do the media set the parliamentary agenda? A comparative study in seven countries. *European Journal of Political Research*, 55(2), 283-301.

<https://doi.org/10.1111/1475-6765.12134>

- Winichakul, T. (2008). *Siam Mapped: A History of the Geo-body of a Nation*. University of Hawaii Press.
- Wojtasik, W. (2015). Political Parties' Electoral Strategies in the Context of Political Uncertainty. *Political Preferences*, (11), 51-59.
<https://www.journals.us.edu.pl/index.php/PP/article/view/4289>
- Xi, N., Ma, D., Liou, M., Steinert-Threlkeld, Z. C., Anastasopoulos, J., & Joo, J. (2020, May). Understanding the political ideology of legislators from social media images. In *Proceedings of the international AAAI conference on web and social media* (Vol. 14, pp. 726-737). <https://doi.org/10.1609/icwsm.v14i1.7338>

Public engagement and key influencing factors in anti-corruption efforts: A quantitative study of Phaya Thai District

Ronnayut Bongbut¹ & Waiphot Kulachai¹

Corresponding author: waiphot.ku@ssru.ac.th

Received: 5/10/67 Revised: 9/12/67 Accepted: 10/12/67

Abstract

The study aimed to achieve three main objectives: (1) to assess public participation in anti-corruption efforts within the Phaya Thai District, (2) to identify the factors influencing such participation, and (3) to suggest strategies for enhancing public involvement in anti-corruption activities. The research employed a questionnaire as the primary tool for data collection. The questionnaire was validated for accuracy and consistency before being distributed to a randomly selected sample of 397 residents aged 18 and older from Phaya Thai District. The data were analyzed using descriptive statistics such as frequency, mean, percentage, and standard deviation, as well as inferential statistics, including multiple regression analysis, to test the research hypotheses. Jamovi statistical software was used for the analysis. The results showed that respondents had a moderate level of participation

¹ College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

in preventing corruption in the public sector. The variables examined in the study collectively explained 95.80% of the variance in public participation. The complaint mechanism (FM) emerged as the most influential factor, with a statistically significant effect on public participation (CP) at the .001 level ($\beta = 0.578$, $p < .001$). Other significant factors included the impact of mass media (MI) ($\beta = 0.487$, $p < .001$), awareness of corruption issues (CON) ($\beta = -0.128$, $p = .003$), and access to government information (IA) ($\beta = 0.095$, $p < .001$). In contrast, the variable related to policy and relevant laws (PL) did not significantly affect participation in anti-corruption efforts ($\beta = 0.063$, $p = 0.083$). Based on the findings, it is recommended that public authorities strengthen complaint mechanisms and increase access to government information to enhance public participation in anti-corruption efforts. Additionally, leveraging mass media to raise awareness about corruption issues can further drive engagement. Future research should explore the impact of digital platforms and social media on anti-corruption participation and examine the role of policy reforms in fostering long-term public involvement.

Keywords: anti-corruption; mass media; public participation; regression analysis

Introduction

Public engagement in anti-corruption efforts is essential for fostering transparency, accountability, and good governance, particularly in regions where corruption undermines the trust between citizens and government. Public participation not only amplifies the concerns of affected individuals but also empowers communities to hold public officials and institutions accountable. In the context of Thailand, corruption remains a pervasive issue across various sectors, with the country ranking 101st out of 180 nations on the 2023 Corruption Perception Index (Transparency International, 2023). This study specifically focuses on public engagement in anti-corruption efforts within Bangkok's Phaya Thai District, aiming to identify the factors that influence or hinder local participation. Understanding the drivers of public engagement in this district is crucial for establishing strategies to build a culture of accountability and transparency in a region marked by demographic diversity and urbanization.

Public engagement is instrumental because it allows ordinary citizens to contribute to governance processes and decision-making, leading to more transparent governance structures. Active involvement helps create an environment more resistant to corruption, which is particularly important in Thailand, where systemic corruption has eroded trust in government institutions. Research has demonstrated that higher levels of citizen

participation, especially in anti-corruption efforts, are closely associated with lower levels of corruption (Rose-Ackerman & Palifka, 2016). Despite this understanding, the precise factors driving public participation in anti-corruption activities at the district level remain underexplored, especially in Thailand. This gap highlights a critical need to investigate these local-level dynamics.

Most research on corruption in Thailand has focused on macro-level analyses, examining nationwide policies and their effectiveness in combating corruption. For instance, Quah (2011) explored the structural weaknesses within Thailand's public administration that foster corruption but did not investigate how public engagement could mitigate such issues. Additionally, studies on corruption in Thailand often adopt a top-down approach, emphasizing the role of government institutions in combating corruption (Wescott, 2003). There is relatively little research that takes a bottom-up perspective, focusing on how citizens, particularly at the district level, contribute to anti-corruption efforts. This gap is significant because local-level participation tends to produce more immediate and effective outcomes. Community members are often more familiar with local issues and can directly hold officials accountable (Khemani et al., 2016). Phaya Thai District, as part of Bangkok's urban landscape, offers a compelling case study due to its demographic variety, access to media, and technological penetration, all of which could shape public engagement in anti-corruption initiatives.

Public participation is not uniform, and several factors contribute to varying levels of engagement across regions. This study hypothesizes that key factors influencing public participation in Phaya Thai include complaint mechanisms, media's role, awareness of corruption, access to government information, and supportive policies and laws. These variables have been consistently recognized in literature as shaping public engagement in anti-corruption activities (Ekeh, 1975; Heidenheimer et al., 2011). In particular, effective complaint mechanisms are critical as they provide citizens with a formal avenue to report corrupt practices, which in turn fosters greater participation (McNeil & Mumvuma, 2006). A robust complaint system ensures that citizens can engage with authorities without fear of retaliation, increasing the likelihood of participation (Przeworski et al., 1999). Additionally, independent media has been shown to be a powerful driver in raising public awareness and mobilizing communities against corruption (Brunetti & Weder, 2003). However, when media is co-opted or censored by political elites, it can hinder public engagement by restricting access to information (Giglietto & Iannelli, 2019).

Another key factor is public awareness of corruption, often shaped by educational campaigns, media reporting, and civic education initiatives. While awareness is important, it is insufficient on its own to guarantee participation. As Johnston (2009) notes, awareness must be accompanied by clear avenues for action, such as complaint mechanisms and

transparency initiatives that empower citizens to act. In Thailand, cultural and social norms, particularly those related to authority and hierarchy, may discourage direct confrontation with corruption unless there are well-established, legal channels for participation. Therefore, awareness programs must be paired with mechanisms that facilitate citizen engagement in anti-corruption processes.

Access to government information is another significant factor. When citizens have access to clear, accurate, and relevant information about government operations, such as budgets and contracts, they are better equipped to monitor activities and hold officials accountable (Kolstad & Wiig, 2009). Transparency, as highlighted in numerous studies, is a prerequisite for effective public engagement in governance. Even the most robust complaint mechanisms or media campaigns may fail if citizens lack access to the necessary information to identify corrupt activities. Thus, access to government information forms a foundational element in any anti-corruption strategy aimed at increasing public participation (Fox, 2007).

One variable that has shown a more complex relationship with public participation is the presence of supportive policies and relevant laws. While anti-corruption laws and policies are vital in establishing norms and sanctions against corruption, their mere existence does not automatically translate into increased public engagement. The effectiveness of such policies often depends on how they are enforced and perceived by the public

(Persson et al., 2013). In some contexts, strict anti-corruption laws may be in place, but if they are not enforced or are selectively applied, public cynicism and disillusionment can prevent participation. This study hypothesizes that while laws and policies are essential, their direct influence on public engagement in Phaya Thai may be less significant compared to more actionable factors like complaint mechanisms and media exposure.

This study is motivated by these identified gaps in the literature, particularly the lack of empirical data on local-level public participation in anti-corruption initiatives in Thailand. Understanding what drives public participation is critical for developing strategies to enhance engagement and create sustainable anti-corruption efforts. Phaya Thai District, with its urban challenges and access to modern communication technologies, presents a valuable case for studying these dynamics. The findings from this study could have broader implications for anti-corruption strategies in other urban areas within Thailand and beyond. By identifying which factors most effectively drive public participation, this research aims to inform policymakers and civil society organizations on how to encourage greater public involvement in anti-corruption activities.

The specific objectives of this study are threefold. First, it seeks to assess the current level of public participation in anti-corruption efforts within the Phaya Thai District. This involves quantifying the frequency and nature of resident participation in corruption prevention activities and determining

whether citizens perceive their involvement as effective. Second, the study aims to identify the key factors influencing public participation, focusing on variables such as complaint mechanisms, media impact, public awareness, access to information, and the role of policies and laws. Finally, the study seeks to suggest strategies for enhancing public involvement in anti-corruption initiatives based on the findings. These strategies will focus on reinforcing the mechanisms shown to have the strongest impact on participation while addressing barriers that limit engagement.

The research questions guiding this study are: (1) What is the current level of public participation in anti-corruption efforts in the Phaya Thai District? (2) What factors influence public participation in these efforts? Specifically, how do complaint mechanisms, media impact, awareness of corruption, access to government information, and policies or laws affect participation? (3) What strategies can be implemented to enhance public involvement in anti-corruption efforts based on the identified factors?

To test these questions, the study proposes several hypotheses regarding the identified variables. It hypothesizes that complaint mechanisms (FM) will have the most significant positive effect on public participation (CP), given that they provide a direct avenue for citizens to report corruption and feel empowered to act. Mass media (MI) is also expected to have a significant positive effect, as exposure to information and public discourse can motivate action. Awareness of corruption issues (CON) is hypothesized

to have a smaller but still positive effect, as awareness alone does not always translate into action. Access to government information (IA) is expected to have a positive impact on engagement, as transparency is a critical enabler of public participation. Finally, policies and laws (PL), while essential, are hypothesized to have a less direct effect, as their influence depends largely on enforcement and public trust.

By addressing these research questions and testing these hypotheses, the study aims to contribute to the broader body of literature on public engagement in anti-corruption efforts, particularly in Thailand. The findings will provide valuable insights for policymakers, civil society actors, and other stakeholders seeking to foster greater public involvement in the fight against corruption.

Literature Review

Public Participation in Anti-Corruption Efforts

Public participation in anti-corruption efforts is widely recognized as a crucial component in combating corruption, as it empowers individuals to hold public officials accountable and contribute to transparent governance (Rose-Ackerman & Palifka, 2016). Research underscores the importance of active citizen involvement through mechanisms such as reporting systems, community advocacy, and public demonstrations (Fox, 2007). However,

public participation depends heavily on institutional support, access to government information, and trust in government systems, as weak mechanisms and the risk of retaliation often deter engagement (McNeil & Mumvuma, 2006; Kolstad & Wiig, 2009). Transparency plays a pivotal role, as access to clear and accurate information about government activities, such as budgets and procurement processes, enables citizens to hold officials accountable (Kolstad & Wiig, 2009; Fox, 2007). The media also has a critical role in raising awareness and mobilizing public participation, although its effectiveness is contingent on its independence (Brunetti & Weder, 2003; Giglietto & Iannelli, 2019). Formal complaint mechanisms further enhance citizen engagement by providing direct avenues to report corrupt activities, especially when paired with legal protections against retaliation (Przeworski et al., 1999). Studies in developing countries like Indonesia and the Philippines highlight the positive impact of grassroots participation, civic education, and community organization in reducing corruption (Olken, 2007; Abad, 2012). Nevertheless, public participation is not universally effective, as it can be manipulated by corrupt elites in systemic corruption contexts, necessitating institutional reforms to ensure transparency and accountability (Persson et al., 2013). Collectively, these findings emphasize the interplay between citizen engagement, institutional frameworks, and the broader sociopolitical context in shaping the success of anti-corruption initiatives.

Key Influencing Factors in Public Participation in Anti-Corruption Efforts

Public participation in anti-corruption efforts is influenced by various factors that determine the extent and efficacy of engagement. Several studies have identified key variables, such as awareness of corruption, access to government information, media influence, and the presence of robust complaint mechanisms, as critical in shaping public attitudes and behavior towards anti-corruption initiatives (Rose-Ackerman & Palifka, 2016; McNeil & Mumvuma, 2006). These factors can either encourage or hinder public participation, depending on how they are structured and perceived. This section reviews the literature on these hypothesized factors and their potential impact on public engagement in anti-corruption efforts, drawing connections to the specific hypotheses under investigation.

Awareness of Corruption Issues (ACI) and Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA)

Awareness of corruption is often a foundational element in driving public participation in anti-corruption efforts. Awareness refers to the public's understanding of what constitutes corruption, its prevalence, and the negative impacts it has on society. According to Johnston (2005), public awareness is a necessary precondition for mobilizing citizen action, as individuals are more likely to engage in anti-corruption efforts when they are

informed about the nature and consequences of corruption. However, awareness alone is not always sufficient to guarantee participation. For citizens to act on their awareness, they must perceive that their involvement will lead to meaningful change (Kolstad & Wiig, 2009). Awareness campaigns, often conducted through media outlets or civic education programs, play a crucial role in informing the public about corruption-related issues. These campaigns must not only raise awareness but also provide avenues for engagement, such as reporting mechanisms or public forums. In contexts where corruption is deeply embedded in political systems, awareness can be a double-edged sword. While awareness can motivate citizens to take action, it can also foster cynicism if individuals believe that corruption is too widespread to address effectively. In Thailand, where corruption is perceived to be systemic in many sectors, public awareness may not always translate into higher participation rates, as citizens may feel that their efforts will have little impact (Quah, 2011). Nevertheless, raising awareness remains a key strategy for anti-corruption efforts, particularly when combined with other factors such as transparency and accessible reporting systems.

Hypothesis 1: Awareness of Corruption Issues (ACI) influences Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).

Access to Government Information (AGI) and Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA)

Access to government information is another critical factor influencing public participation in anti-corruption efforts. Transparency, often facilitated by access to information, enables citizens to monitor government activities, identify corrupt practices, and hold officials accountable (Fox, 2007). When citizens have access to information about government contracts, budgets, and public projects, they are more likely to detect irregularities and engage in anti-corruption efforts. Kolstad and Wiig (2009) argue that transparency is a prerequisite for effective public participation, particularly in countries where corruption is widespread. Without access to government information, citizens are left in the dark about how public resources are allocated and spent, making it difficult for them to detect and report corruption. Access to information also enhances the effectiveness of other anti-corruption measures, such as complaint mechanisms. When citizens are informed about government activities, they are better equipped to use complaint systems to report corrupt practices. Conversely, in contexts where information is withheld or difficult to access, even the most robust complaint mechanisms may fail to generate significant public participation. This is because citizens cannot act on corruption they are unaware of. In Thailand, recent efforts to increase transparency, such as the implementation of the Official Information Act, have sought to provide greater access to

government records, but challenges remain in ensuring that this information is accessible and understandable to the general public (Quah, 2011).

Hypothesis 2: Access to Government Information (AGI) influences Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).

Media Influence (MI) and Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA)

The role of the media in shaping public participation in anti-corruption efforts is well-documented. Media outlets serve as a bridge between the government and the public, providing information about corruption cases and exposing corrupt activities. Brunetti and Weder (2003) argue that an independent media is one of the most effective tools for mobilizing public participation in anti-corruption efforts. When the media is free from government control and censorship, it can act as a watchdog, holding public officials accountable and encouraging citizens to engage in anti-corruption activities. Media coverage of corruption can increase public awareness and motivate individuals to take action, whether by participating in protests, using complaint mechanisms, or supporting anti-corruption policies. However, the influence of the media on public participation depends heavily on its independence and reach. In countries where the media is subject to political control or censorship, its ability to mobilize the public is

significantly reduced (Giglietto & Iannelli, 2019). In Thailand, where media freedom has been restricted in various forms, the ability of the media to effectively drive public participation in anti-corruption efforts has been limited. While media outlets can raise awareness about corruption, they may be less effective in motivating public action if citizens perceive that the media itself is compromised or biased. Nonetheless, the media remains a powerful tool for promoting public participation, particularly when combined with other factors such as transparency and civic education.

Hypothesis 3: Media Influence (MI) affects Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).

Complaint Mechanisms (CM) and Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA)

Complaint mechanisms are one of the most direct channels through which citizens can participate in anti-corruption efforts. These mechanisms, which allow individuals to report corrupt activities, are essential for holding public officials accountable and ensuring that corrupt practices are addressed (McNeil & Mumvuma, 2006). According to Przeworski et al. (1999), robust complaint systems not only provide a formal avenue for public participation but also signal to citizens that their concerns will be taken seriously. The existence of complaint mechanisms can encourage greater

public engagement, as it offers a tangible way for individuals to contribute to anti-corruption efforts without resorting to public protests or other informal channels. However, the effectiveness of complaint mechanisms depends on their accessibility and the level of trust citizens have in these systems. In contexts where corruption is perceived to be pervasive and government institutions are viewed with suspicion, citizens may be reluctant to use complaint mechanisms, fearing retaliation or believing that their reports will not lead to meaningful action (Rose-Ackerman & Palifka, 2016). In Thailand, the effectiveness of complaint mechanisms has been mixed. While formal systems for reporting corruption exist, including hotlines and online portals, citizens may be hesitant to use these systems due to a lack of trust in the government's ability to address corruption effectively (Quah, 2011).

Hypothesis 4: Complaint Mechanism (CM) influences Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).

Policy and Related Laws (PRL) and Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA)

The existence of anti-corruption policies and related laws is another important factor influencing public participation. Policies and laws that clearly define corrupt practices and establish penalties for those involved are critical for creating an environment where corruption is less likely to occur. However,

the mere existence of these laws is often not enough to drive public participation in anti-corruption efforts. What matters is how these policies are enforced and whether the public perceives them as legitimate and effective (Persson et al., 2013). In many cases, anti-corruption laws exist on paper but are not implemented or are applied selectively, leading to public disillusionment and a lack of participation. In Thailand, the presence of anti-corruption laws, such as the Organic Act on Counter Corruption, has provided a legal framework for addressing corruption. However, the enforcement of these laws has been inconsistent, leading to public skepticism about their effectiveness (Wescott, 2003). As a result, while these laws are important for establishing norms and standards, their direct influence on public participation may be limited if citizens do not believe that the laws will be enforced impartially.

Hypothesis 5: Policy and Related Laws (PRL) influence Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).

From the review of related literature above, a conceptual framework for the research can be determined as detailed in Figure 1.

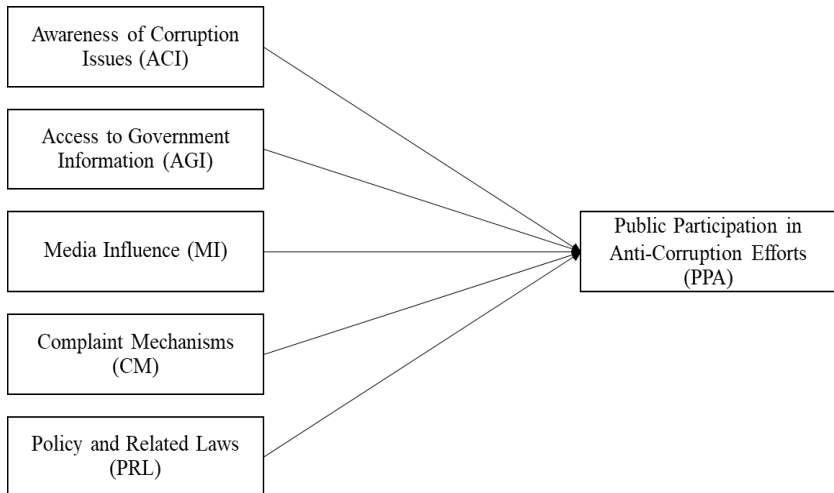

Figure 1. Conceptual Framework

Methods

Participants

The study focused on a sample of Bangkok residents aged 18 and above, selected using convenience sampling. To determine the minimum sample size, G*Power software was used, based on F-tests and multiple regression analysis, resulting in a requirement of at least 92 participants. The final sample consisted of respondents who were predominantly female (60.9%), with males making up 39.1%. In terms of education, 60.9% of participants held a bachelor's degree, while 23.9% had a master's degree or

higher. Additionally, 12.0% had a diploma or vocational certificate, 2.2% had completed high school or vocational education, and 1.0% had an education level below high school. Regarding marital status, half of the respondents (50.0%) were married, followed by 48.9% who were single, and 1.1% who were either widowed, divorced, or separated. In terms of occupation, the majority (39.1%) worked in private companies, followed by 29.3% who were government employees or state enterprise workers, 20.7% who were self-employed or business owners, and 10.9% who held other types of occupations. When considering monthly income, 44.6% of respondents earned more than 40,000 baht, while 21.7% had incomes between 20,001 and 30,000 baht, 15.3% earned between 15,001 and 20,000 baht, 13.0% earned between 30,001 and 40,000 baht, and 5.4% had an income of less than 15,000 baht. The average age of the respondents was 46.13 years.

Measures

The study utilized six measures, each comprising 5 items evaluated on a 5-point Likert-type scale, to assess factors influencing public participation in anti-corruption efforts. The reliability of these measures, as determined by Cronbach's alpha, ranged from acceptable to excellent. The Awareness of Corruption Issues scale ($\alpha = 0.702$) measured respondents' understanding of corruption's societal impact and their knowledge of anti-

corruption methods (Jae-kwang, 2023). The Access to Government Information scale ($\alpha = 0.713$) assessed respondents' awareness of their legal rights and the ease of accessing government data (Carr, 2007). The Media Influence scale ($\alpha = 0.955$) evaluated the role of media in spreading anti-corruption messages (Jaunky et al., 2020). The Complaint Mechanism scale ($\alpha = 0.903$) focused on perceptions of the reporting system's effectiveness in preventing corruption (Amegashie, 2013). The Policy and Related Laws scale ($\alpha = 0.718$) examined respondents' trust in anti-corruption policies and legislation (Heeks & Mathisen, 2012). Lastly, the Public Participation in Anti-Corruption Efforts scale ($\alpha = 0.930$) measured engagement in anti-corruption activities (Shen, 2022).

Data Collection

Data for this study was collected through face-to-face interviews with participants residing in Bangkok, aged 18 and above. A structured questionnaire was administered in various public locations, using convenience sampling. Face-to-face data collection was chosen to enhance response rates and data reliability, as it allows respondents to seek clarifications and provides the researcher with the opportunity to engage directly with participants, ensuring accurate data capture (Mulder & Bruijne, 2019). Prior to data collection, each respondent was informed about the

study's purpose, and their confidentiality was ensured. The use of face-to-face interviews also allowed for immediate feedback and clarification, contributing to high-quality data collection (Jain, 2021).

Data Analysis

The data analysis in this study was divided into two main parts: descriptive statistics and inferential statistics. Descriptive statistics were used to summarize and describe the characteristics of the sample and variables, including measures such as frequency, percentage, mean, and standard deviation. These statistics help provide a basic understanding of the data by consolidating large datasets into meaningful summaries (Ali et al., 2019). Inferential statistics, on the other hand, were employed to test the research hypotheses and make generalizations from the sample to the broader population. Specifically, multiple regression analysis was conducted using the Jamovi software to assess the relationships between the predictor variables and the dependent variable. This allowed for the identification of key variables that significantly influenced the outcome (Hui, 2018). The combination of descriptive and inferential statistics enabled a thorough analysis of both the structure and the relationships within the dataset (Mukherjee, 2020).

Ethical Considerations

This study was conducted with strict adherence to ethical guidelines to protect the rights and well-being of participants. Prior to data collection, participants were informed about the study's purpose, their voluntary involvement, and their right to withdraw at any time without any consequences. Informed consent was obtained from all participants, which is a critical aspect of ethical research involving human subjects (Sim, 2010; Horner & Foëx, 2009). Confidentiality and anonymity were maintained by assigning unique codes to participants, ensuring that no personally identifiable information was disclosed during the research process (Felzmann, 2009). The research also followed the principle of non-maleficence, ensuring no harm—whether physical, psychological, or emotional—was inflicted on participants throughout the study (Eastwood, 2015). The study design was reviewed and approved by an ethics committee to ensure it met the required ethical standards and safeguarded participant rights.

Results

Descriptive Statistical Analysis Results

The variables used in this study include 5 independent variables: political ideology, election campaign through social media, political

leadership of party leaders, public participation, and political coalition-building, along with 1 dependent variable: the popularity of the Move Forward Party. The analysis of the popularity level of the Move Forward Party was conducted to address the first research objective, with the details as follows.

Overview of the Characteristics of Variables Used in the Study

This section presents the analysis results of the six variables used in the study, which include both independent and dependent variables. The criteria for interpreting the mean values were defined as follows: 4.50–5.00 indicates very high satisfaction, 3.50–4.49 indicates high satisfaction, 2.50–3.49 indicates moderate satisfaction, 1.50–2.49 indicates low satisfaction, and 1.00–1.49 indicates very low satisfaction. The analysis results are summarized in Table 1.

Table 1 Overview of the Characteristics of Variables Used in the Study

Variable	Mean	S.D.	Interpretation
1. Awareness of corruption issues	3.99	.489	High
2. Access to government information	3.46	.717	High
3. Media influence	2.87	1.255	Moderate
4. Complaint mechanism	2.74	1.091	Moderate

Variable	Mean	S.D.	Interpretation
5. Policy and related laws	3.25	.778	Moderate
6. Public participation in anti-corruption	2.69	1.202	Moderate

Table 1 shows an overview of the characteristics of the variables used in the study. The variables represent factors related to public participation in preventing corruption in the public sector within the Phaya Thai District. The results show that awareness of corruption issues is at a high level (Mean = 3.99, S.D. = .489), followed by access to government information, which is also at a high level (Mean = 3.46, S.D. = .717). Policy and related laws are at a moderate level (Mean = 3.25, S.D. = .778), as is media influence (Mean = 2.87, S.D. = 1.255). The complaint mechanism is at a moderate level (Mean = 2.74, S.D. 1.091), while public participation in anti-corruption efforts is at the lowest average, with a moderate level (Mean = 2.69, S.D. = 1.202).

Awareness of Corruption Issues

Awareness of corruption issues is a variable measured with 5 questions. The analysis results are shown in Table 2.

Table 2 Mean and Standard Deviation of the Awareness of Corruption

Issues Variable

Awareness of Corruption Issues	Mean	S.D.	Interpretation	Rank
1. Corruption is a major problem in Thai society today	5.000	.000	Highest	1
2. Corruption affects the country's economic and social development	5.000	.000	Highest	1
3. Anti-corruption should be a key government agenda	4.461	.732	High	2
4. You have sufficient knowledge about corruption and anti-corruption methods	2.700	1.140	Moderate	4
5. You frequently discuss corruption issues with people around you	2.836	.888	Moderate	3
Overall	3.99	.489	High	

From Table 2, the analysis results of public participation in preventing corruption in the public sector in the Phaya Thai District regarding awareness of corruption issues show that, overall, it is at a high level (Mean= 3.99, S.D. = 0.489). When considering individual items, two statements rank the highest: "Corruption is a major problem in Thai society today" (Mean =

5, S.D. = 0.000) and "Corruption affects the country's economic and social development" (Mean = 5, S.D. = 0.000). Next is "Anti-corruption should be a key government agenda" (Mean = 4.461, S.D. = 0.732). The lowest-scoring items are "You frequently discuss corruption issues with people around you" (Mean = 2.836, S.D. = 0.881) and "You have sufficient knowledge about corruption and anti-corruption methods" (Mean = 2.70, S.D. = 1.140).

Access to Government Information

Access to government information is a variable measured with 5 questions. The analysis results are shown in Table 3.

Table 3 Mean and Standard Deviation of the Access to Government Information Variable

Access to Government Information	Mean	S.D.	Interpretation	Rank
1. You are aware of your legal rights to access government information in Thailand	3.310	1.211	Moderate	3
2. You have exercised your right to request information from government agencies	4.060	.722	High	1

Access to Government Information	Mean	S.D.	Interpretation	Rank
3. You trust the accuracy and timeliness of information published by government agencies	3.003	1.040	Moderate	5
4. Access to government information in Thailand is convenient	3.091	1.181	Moderate	4
5. Equal access to government information can enhance anti-corruption efforts	3.884	1.035	High	2
Overall	3.46	.717	High	

From Table 3, the analysis results regarding public participation in preventing corruption in the public sector in the Phaya Thai District in terms of access to government information show that, overall, it is at a high level (Mean = 3.46, S.D. = 0.717). When considering individual items, the highest level is for "You have exercised your right to request information from government agencies" (Mean = 4.06, S.D. = 0.722), followed by "Equal access to government information can enhance anti-corruption efforts" (Mean = 3.88, S.D. = 1.035). The lowest level is for "You trust the accuracy and timeliness of information published by government agencies" (Mean = 3.00, S.D. = 1.040).

Media Influence

Media influence is a variable measured with 5 questions. The analysis results are shown in Table 4.

Table 4 Mean and Standard Deviation of the Media Influence Variable

Media Influence	Mean	S.D.	Interpretation	Rank
1. You receive anti-corruption information from the media	3.048	1.308	Moderate	1
2. The media provides accurate and reliable information about corruption in the public sector	2.426	1.081	Low	5
3. The media promotes anti-corruption efforts in the public sector	2.957	1.485	Moderate	3
4. The media raises awareness of corruption issues in society	2.992	1.498	Moderate	2
5. You have heard or learned about anti-corruption efforts through social media	2.929	1.403	Moderate	4
Overall	2.87	1.255	Moderate	

From Table 4, the analysis results of public participation in preventing corruption in the public sector in the Phaya Thai District regarding media influence show that, overall, it is at a moderate level (Mean = 2.87, S.D. = 1.255). When considering individual items, the highest level is for "You receive anti-corruption information from the media" (Mean = 3.04, S.D. = 1.308), while the lowest is for "The media provides accurate and reliable information about corruption in the public sector" (Mean = 2.42, S.D. = 1.081).

Complaint Mechanism

The complaint mechanism is a variable measured with 5 questions. The analysis results are shown in Table 5.

Table 5 Mean and Standard Deviation of the Complaint Mechanism

Variable

Complaint Mechanism	Mean	S.D.	Interpretation	Rank
1. The complaint mechanism helps build public trust in government administration	3.413	1.251	High	1
2. The complaint mechanism is effective in preventing corruption in the public sector	2.673	1.426	Moderate	3

Complaint Mechanism	Mean	S.D.	Interpretation	Rank
3. Sufficient promotion of information about the complaint mechanism	2.680	1.008	Moderate	2
4. You are aware of how to file a complaint about corruption in the public sector	2.547	1.479	Low	4
5. The government promotes sufficient information about how to file a corruption complaint	2.395	1.213	Low	5
Overall	2.74	1.091	Moderate	

From Table 5, the analysis results regarding public participation in preventing corruption in the public sector in the Phaya Thai District in terms of the complaint mechanism show that, overall, it is at a moderate level (Mean = 2.74, S.D. = 1.091). The highest level is for "The complaint mechanism helps build public trust in government administration" (Mean = 3.41, S.D. = 1.251), while the lowest is for "The government promotes sufficient information about how to file a corruption complaint" (Mean = 2.39, S.D. = 1.213).

Policy and Related Laws

Policy and related laws are variables measured with 5 questions.

The analysis results are shown in Table 6.

Table 6 Mean and Standard Deviation of the Policy and Related Laws

Variable

Policy and Related Laws	Mean	S.D.	Interpretation	Rank
1. The enforcement of laws to prevent corruption in the public sector is effective	2.73	1.463	Moderate	4
2. Improving or adding policies and laws to make anti-corruption efforts more effective should be a government priority	4.65	.476	Highest	1
3. You are knowledgeable about government policies and laws related to preventing corruption	2.29	1.056	Low	5
4. You have confidence in policies and laws related to preventing corruption	2.74	1.167	Moderate	3
5. You strictly support compliance with anti-corruption policies	3.85	1.266	High	2
Overall	3.25	.778	Moderate	

From Table 6, the analysis results of public participation in preventing corruption in the public sector in the Phaya Thai District regarding policies and related laws show that, overall, it is at a moderate level (Mean = 3.25, S.D. = .778). The highest level is for "Improving or adding policies and laws to make anti-corruption efforts more effective should be a government priority" (Mean = 4.65, S.D. = .476), while the lowest is for "You are knowledgeable about government policies and laws related to preventing corruption" (Mean = 2.29, S.D. = 1.056).

Public Participation in Anti-Corruption Efforts

Public participation in anti-corruption efforts is a variable measured with 5 questions. The analysis results are shown in Table 7.

Table 7 Mean and Standard Deviation of Public Participation in Anti-Corruption Efforts Variable

Public Participation in Anti-Corruption Efforts	Mean	S.D.	Interpretation	Rank
1. You believe that public participation is important in preventing corruption in the public sector	2.86	1.444	Moderate	1
2. You support or participate in anti-corruption campaigns in the public sector	2.59	1.362	Low	4

Public Participation in Anti-Corruption Efforts	Mean	S.D.	Interpretation	Rank
3. You report corrupt activities in the public sector to relevant authorities	2.48	1.402	Low	5
4. You participate in anti-corruption education or training programs in the public sector	2.81	1.523	Moderate	2
5. You follow news about corruption in the public sector	2.72	1.008	Moderate	3
Overall	2.69	1.202	Moderate	

From Table 7, the analysis results regarding public participation in preventing corruption in the public sector in the Phaya Thai District show that, overall, it is at a moderate level (Mean = 2.69, S.D. = 1.202). The highest level is for "You believe that public participation is important in preventing corruption in the public sector" (Mean = 2.86, S.D. = 1.444), while the lowest is for "You report corrupt activities in the public sector to relevant authorities" (Mean = 2.48, S.D. = 1.402).

Multiple Regression Analysis Results

In this study, the researcher examined and analyzed five independent variables, including Awareness of Corruption Issues (ACI), Access to Government Information (AGI), Media Influence (MI), Complaint Mechanism (CM), and Policy and Related Laws (PRL). The dependent variable was Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA). The researchers used Jamovi software to perform multiple regression analysis to test the five research hypotheses as follows:

1. Hypothesis 1: Awareness of Corruption Issues (ACI) influences Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).
2. Hypothesis 2: Access to Government Information (AGI) influences Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).
3. Hypothesis 3: Media Influence (MI) affects Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).
4. Hypothesis 4: The Complaint Mechanism (CM) influences Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).
5. Hypothesis 5: Policy and Related Laws (PRL) influence Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).

The results of the multiple regression analysis studying the factors of public participation in preventing corruption in the public sector in the Phaya Thai District are presented in Table 8.

Table 8 Multiple Regression Analysis Results

Variables	Unstandardized	Standardized	t-statistics	Sig.
	coefficients	coefficients		
	B	β		
Constant	-0.040	-	-0.149	0.882
ACI	-0.316	-0.129	-2.979	0.003
AGI	0.159	0.095	5.099	<.001
MI	0.467	0.487	15.136	<.001
CM	0.637	0.578	22.487	<.001
PRL	0.111	0.072	1.738	0.083

Multiple R = .958, Adjusted R² = 0.950, R² = 0.950, SE = 0.267

*** Statistically significant at .001

Table 8 presents the results of the multiple regression analysis testing the influence of Awareness of Corruption Issues (ACI), Access to Government Information (AGI), Media Influence (MI), Complaint Mechanism (CM), and Policy and Related Laws (PRL) on Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA). The analysis showed that all variables combined explained 95% of the variance in the dependent variable (PPA). Among these, the Complaint Mechanism (CM) had the most significant influence on

Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA), with statistical significance at the .001 level ($\beta = 0.578$, $p < .001$). This was followed by Media Influence (MI) ($\beta = 0.487$, $p < .001$), Awareness of Corruption Issues (ACI) ($\beta = -0.129$, $p = .003$), and Access to Government Information (AGI) ($\beta = 0.095$, $p < .001$). The Policy and Related Laws (PRL) variable had no significant influence on Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA) ($\beta = 0.063$, $p = 0.083$). The prediction equation can be written as follows:

Unstandardized Score Equation:

$$PPA = -0.0398 - 0.316(ACI) + 0.159(AGI) + 0.467(MI) + 0.637(CM)$$

Standardized Score Equation:

$$PPA = -0.129(ACI) + 0.095(AGI) + 0.487(MI) + 0.578(CM)$$

Hypothesis Testing Results

Based on the analysis results, the hypothesis testing results are summarized in Table 9.

Table 9 Hypothesis Testing Results

Hypotheses	Hypothesis Testing Result
Hypothesis 1: Awareness of Corruption Issues (ACI) influences Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).	Supported
Hypothesis 2: Access to Government Information (AGI) influences Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).	Supported
Hypothesis 3: Media Influence (MI) affects Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).	Supported
Hypothesis 4: Complaint Mechanism (CM) influences Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).	Supported
Hypothesis 5: Policy and Related Laws (PRL) influence Public Participation in Anti-Corruption Efforts (PPA).	Not supported

Discussion

The results of the multiple regression analysis provide valuable insights into the key factors influencing public participation in anti-corruption efforts in Phaya Thai District. The analysis highlights that the combination of complaint mechanisms, media influence, awareness of corruption, access to

government information, and policies collectively explain a substantial portion of public engagement. Among these, complaint mechanisms emerged as the most significant factor, aligning with existing literature that emphasizes the importance of accessible and reliable channels for reporting corruption. The presence of such mechanisms encourages public involvement by offering a direct, secure avenue for citizens to engage with anti-corruption processes (McNeil & Mumvuma, 2006; Przeworski et al., 1999). This finding suggests that enhancing the visibility, accessibility, and reliability of complaint mechanisms could be one of the most effective ways to boost public participation. Media influence was also found to be a critical factor in mobilizing public engagement, underscoring the role of the media as a key platform for raising awareness and exposing corrupt activities (Brunetti & Weder, 2003). In the context of Thailand, strengthening the independence and reach of media outlets could further stimulate public participation by ensuring citizens are well-informed and motivated to act against corruption. However, the effectiveness of media in promoting participation depends on its ability to operate free from political constraints, which can limit its capacity to report on sensitive issues. Interestingly, awareness of corruption was found to have a more complex relationship with public participation. In contexts where corruption is perceived as systemic, heightened awareness may lead to disillusionment rather than active engagement (Johnston, 2005). This suggests that while awareness campaigns are important, they must be

paired with practical avenues for engagement, such as accessible complaint systems and tangible government responses, to ensure that awareness translates into action rather than apathy. Access to government information also played a role in shaping public participation, reinforcing the idea that transparency is essential for enabling citizens to hold officials accountable (Fox, 2007). However, the relatively lower influence of this factor suggests that transparency initiatives alone may not be sufficient; they must be integrated with other participatory tools like complaint mechanisms and media campaigns to effectively encourage public involvement. The lack of a significant impact of policy and related laws on participation suggests that the mere existence of legal frameworks is insufficient to drive engagement. This reflects broader findings in the literature, indicating that public trust in the enforcement of these policies is crucial (Persson et al., 2013). In contexts where legal frameworks are perceived as weak or selectively applied, citizens may be skeptical about the effectiveness of their participation.

Conclusion

This study aimed to assess public participation in anti-corruption efforts in Phaya Thai District, identify key factors influencing such participation, and propose strategies to enhance public involvement. The findings revealed a moderate level of participation among the respondents,

with complaint mechanisms emerging as the most significant factor influencing public engagement. The analysis demonstrated that access to effective complaint mechanisms, alongside the role of mass media in raising awareness, plays a pivotal role in motivating citizens to participate in anti-corruption efforts. Awareness of corruption, while important, was found to have a complex relationship with participation, suggesting that increased awareness without actionable avenues for engagement may lead to disillusionment. Access to government information also had a positive influence, reinforcing the importance of transparency in fostering public engagement. Conversely, policy and legal frameworks were not significant predictors of participation, indicating that their existence alone does not guarantee public involvement without proper enforcement and public trust in their effectiveness. Based on these findings, several recommendations for enhancing public participation in anti-corruption efforts are proposed. Strengthening complaint mechanisms to ensure they are accessible, reliable, and widely known is essential for increasing public involvement. In addition, public authorities should improve transparency by providing clear, accessible government information. Leveraging mass media to raise awareness about corruption, while ensuring citizens have the tools and platforms to act on this awareness, can further stimulate engagement. Future research should explore the role of digital platforms and social media in facilitating public participation, as well as investigate the impact of policy reforms and

enforcement on long-term engagement. These efforts are crucial for fostering a culture of accountability and empowering citizens to play an active role in combating corruption.

References

- Abad, R. (2012). Public participation in governance and anti-corruption efforts: The case of the Philippines. *Philippine Political Science Journal*, 33(1), 41-59.
- Ali, Z., Bhaskar, S., & Sudheesh, K. (2019). Descriptive statistics: Measures of central tendency, dispersion, correlation and regression. *Airway*, 2(2), 120-125. https://doi.org/10.4103/ARWY.ARWY_37_19
- Amegashie, J.A. (2013). *Consumers' Complaints, the Nature of Corruption, and Social Welfare*. Forthcoming. CESifo Working Paper Series No.. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2286091>
- Brunetti, A., & Weder, B. (2003). A free press is bad news for corruption. *Journal of Public Economics*, 87(7-8), 1801-1824. [https://doi.org/10.1016/S0047-2727\(01\)00186-4](https://doi.org/10.1016/S0047-2727(01)00186-4)
- Carr, I. (2007). Corruption, legal solutions and limits of law. *International Journal of Law in Context*, 3(3), 227-255. <https://doi.org/10.1017/S1744552307003035>
- Eastwood, G. L. (2015). Ethical issues in gastroenterology research. *Journal of Gastroenterology and Hepatology*, 30, 8-11. <https://doi.org/10.1111/jgh.12755>

- Ekeh, P. P. (1975). Colonialism and the two publics in Africa: A theoretical statement. *Comparative Studies in Society and History*, 17(1), 91-112.
<https://doi.org/10.1017/S0010417500007659>
- Felzmann, H. (2009). Ethical issues in school-based research. *Research Ethics*, 5(3), 104-109. <https://doi.org/10.1177/174701610900500304>
- Fox, J. (2007). The uncertain relationship between transparency and accountability. *Development in Practice*, 17(4-5), 663-671.
<https://doi.org/10.1080/09614520701469955>
- Giglietto, F., Iannelli, L., Valeriani, A., & Rossi, L. (2019). 'Fake news' is the invention of a liar: How false information circulates within the hybrid news system. *Current sociology*, 67(4), 625-642.
<https://doi.org/10.1177/0011392119837536>
- Heeks, R., & Mathisen, H. W. (2012). Understanding success and failure of anti-corruption initiatives. *Crime, Law and Social Change*, 58(5), 533-549. <https://doi.org/10.1007/S10611-011-9361-Y>
- Heidenheimer, A. J., Johnston, M., & LeVine, V. T. (Eds.). (2011). *Political corruption: A handbook*. Transaction Publishers.
- Horner, D., & Foëx, B. (2009). The ethics of clinical trials. *Anaesthesia & Intensive Care Medicine*, 10(2), 98 - 101.
<https://doi.org/10.1016/J.MPAIC.2008.10.001>
- Hui, E. (2018). *Inferential statistics and regressions*. In Learn R for Applied Statistics (pp. 101-120). https://doi.org/10.1007/978-1-4842-4200-1_6
- Jae-kwang, K. (2023). *A study on current issues related to the Anti-Corruption Act*. Korea Anti-Corruption Law Association.
<https://doi.org/10.36433/kacla.2022.6.1.3>

- Jain, N. (2021). Survey versus interviews: Comparing data collection tools for exploratory research. *The Qualitative Report*, 26(2), 541-554.
<https://doi.org/10.46743/2160-3715/2021.4492>
- Jaunky, V., Jeetoo, J., & Bajah, C. (2020). The importance of understanding the anti-corruption legislation to promote corruption reporting: Lessons from Mauritius. *International Journal of Public Administration*, 43(11), 1282-1292.
<https://doi.org/10.1080/01900692.2019.1669049>
- Johnston, M. (2009). *Syndromes of corruption: Wealth, power, and democracy*. Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511490965>
- Khemani, S., Dal Bó, E., Ferraz, C., Finan, F. S., Stephenson Johnson, C. L., Odugbemi, A. M., ... & Abrahams, S. D. (2016). *Making politics work for development: Harnessing transparency and citizen engagement* (No. 106337, pp. 1-281). The World Bank.
- Kolstad, I., & Wiig, A. (2009). Is transparency the key to reducing corruption in resource-rich countries? *World Development*, 37(3), 521-532. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2008.07.002>
- Liu, H. (2008, October). *E-Government to combat corruption in the Asia Pacific Region*. In 2008 4th International Conference on Wireless Communications, Networking and Mobile Computing (pp. 1-4). IEEE.
<https://doi.org/10.1109/WiCom.2008.2214>
- McNeil, M., & Mumvuma, T. (2006). *Demanding good governance: A stocktaking of social accountability initiatives by civil society in Anglophone Africa*. World Bank Institute.

- Mukherjee, K. (2020). *Basic statistics*. In Demystifying Fixed Income Analytics. <https://doi.org/10.4324/9781003045168-3>
- Mulder, J., & de Bruijne, M. (2019). Willingness of online respondents to participate in alternative modes of data collection. *Survey Practice*, 12(1), 1-11. <https://doi.org/10.29115/SP-2019-0001>
- Olken, B. A. (2007). Monitoring corruption: Evidence from a field experiment in Indonesia. *Journal of Political Economy*, 115(2), 200-249. <https://doi.org/10.1086/517935>
- Persson, A., Rothstein, B., & Teorell, J. (2013). Why anti-corruption reforms fail: Systemic corruption as a collective action problem. *Governance*, 26(3), 449-471. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0491.2012.01604.x>
- Przeworski, A., Stokes, S. C., & Manin, B. (Eds.). (1999). *Democracy, accountability, and representation*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139175104>
- Quah, J. S. T. (2011). *Curbing corruption in Asian countries: An impossible dream?* Emerald Group Publishing.
- Rose-Ackerman, S., & Palifka, B. J. (2016). *Corruption and government: Causes, consequences, and reform* (2nd ed.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139962933>
- Shen, Y. (2022). Exploring public participation in anti-corruption reporting system. *Proceedings of the 8th International Symposium on Social Science* (ISSS 2022) (277-282). <https://doi.org/10.54691/bcpssh.v16i.473>

Sim, J. (2010). Addressing conflicts in research ethics: Consent and risk of harm. *Physiotherapy Research International*, 15(2), 80-87.

<https://doi.org/10.1002/pri.483>

Transparency International. (2023). Corruption Perception Index.

<https://www.transparency.org/en/cpi/2023/index/nzl>

Westcott, C. (2003). Combating Corruption in Southeast Asia, *Fighting corruption in Asia: Causes, effects and remedies*, edited by Frank-jurgen Richter, John Kidd. N.J.: World Scientific, pp. 237-269.

สังกัดของผู้เขียนบทความ

วิชา เทียมลม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
วีณา พึ่งวิวัฒน์นิกุล	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง
ชฎานท์ ทัด ศุภชลาสัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง
ธานี สุขเกษม	รองศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์
ยศพล แรกขึ้น	นักศึกษาลัทธิสุตบรรพการธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ชวลีวรรณ โชติวงษ์	คณะพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
สุภัททา ปิณฑะแพทย์	คณะพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ชนิสรา ทิมทอง	นิสิตภาคศึกษารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
วัชรพล ศุภจักรวัฒนา	อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
เอกสิทธิ์ ปินตา	นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสน ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วรพงศ์ ตระการศิรินนท์	คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
บุญวัฒน์ สว่างวงศ์	วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนสุนันทา
รพีพัฒน์ จันทนินทร	วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนสุนันทา
ชันทอง ใจดี	วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนสุนันทา
Waiphot Kulachai	Assistance Professor, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University
Naruecha Naraphong	Student, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University
Monthakant Rodklai	Assistance Professor, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University
Mathinee Kongsathid	Assistance Professor, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University
Ronnakorn Toysoontorn	Student, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University
Papatsara Promma	Student, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

Chalermchai	Assistant Professor, Faculty of Management
Kittisaknawin	Science, Silpakorn University, Phetchaburi Campus
Ronnayut Bongbut	Student, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

ปัจจัยมบท

กระบวนการในการดำเนินการของวารสาร

1. กองบรรณาธิการเปิดรับบทความต้นฉบับตลอดปี
2. กองบรรณาธิการประชุมเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของต้นฉบับกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสารรวมคำแห่ง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์ รวมถึงตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการจัดรูปแบบตามเกณฑ์ของวารสาร และคุณภาพทางด้านวิชาการ
3. กองบรรณาธิการจะอีเมลไปยังผู้เขียนในกรณีปฏิเสธการตีพิมพ์ต้นฉบับที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ทางวารสารกำหนด และในกรณีต้นฉบับผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการจะอีเมลแจ้งให้ท่านชำระค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ตามระเบียบมหาวิทยาลัย เมื่อผู้เขียนดำเนินการแล้วเสร็จ กองบรรณาธิการจะส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่ออ่านประเมินต่อไป ทั้งนี้ขอให้ผู้เขียนตรวจสอบอีเมลที่ให้กับวารสารจนกว่ากระบวนการตีพิมพ์จะแล้วเสร็จ
4. กองบรรณาธิการดำเนินการจัดส่งบทความต้นฉบับที่ผ่านการพิจารณาไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers) ในสาขาวิชานั้นๆ เพื่อทำการอ่านประเมินจำนวน 3 ท่านแบบ double blinded
5. กองบรรณาธิการสรุปผลการประเมินคุณภาพบทความต้นฉบับของผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดส่งไปยังผู้เขียนเพื่อให้ดำเนินการแก้ไข (ถ้ามี) โดยให้ส่งบทความต้นฉบับที่แก้ไขเรียบร้อยแล้ว พร้อมชี้แจงหรือไฮไลต์ส่วนที่มีการแก้ไขมายังกองบรรณาธิการ
6. กองบรรณาธิการตรวจสอบความถูกต้องของการแก้ไขเนื้อหาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และตรวจสอบความถูกต้องของการเขียนบทความต้นฉบับตามรูปแบบที่วารสารกำหนด จึงจะออกไปตอบรับการตีพิมพ์ให้กับผู้เขียน

7. กองบรรณาธิการดำเนินการรวบรวมบทความต้นฉบับที่จะเผยแพร่ในวารสารรวมคำแห่ง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์และตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะออนไลน์

ระเบียบการเสนอต้นฉบับเพื่อการตีพิมพ์ในวารสารรวมคำแห่ง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์

1. ต้องเป็นผลงานทางวิชาการที่ไม่เคยเผยแพร่ตีพิมพ์ที่ใดมาก่อน
2. ต้องเป็นผลงานทางวิชาการที่ไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ของวารสารวิชาการอื่นๆ
3. ต้องเป็นผลงานทางวิชาการที่เกิดจากการค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์โดยผู้เขียนเองในสาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์และสาขาวิชาที่สัมพันธ์ เป็นบทความภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ เท่านั้น
4. ต้องไม่เป็นผลงานทางวิชาการที่ลอกเลียน ตัดตอนจากผลงานของบุคคลอื่น ไม่มีการคัดลอกผลงาน (plagiarism) ไม่ใช้วิธีการชักนำให้เข้าใจผิดในผลงานหรือผลการศึกษา (misconduct) หรือละเมิดจริยธรรมการทำวิจัย
5. ผู้เขียนต้องปรับแก้ต้นฉบับตามหลักเกณฑ์การตีพิมพ์ของวารสารรวมคำแห่ง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์ และตามคำแนะนำของบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ (peer reviewers) ภายในระยะเวลาที่กำหนด
6. ทศนะและความเห็นที่ปรากฏในบทความเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนโดยตรง บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิที่อ่านผลงาน คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไม่มีส่วนรับผิดชอบต่อความคิดเห็นดังกล่าวด้วยประการทั้งปวง

หลักเกณฑ์การตีพิมพ์

ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์

1. บทความวิจัย (Research Articles) เป็นผลงานโดยสรุปจากการค้นคว้าทดลองหรือวิจัยทางวิชาการที่ผู้เขียนหรือ กลุ่มผู้เขียนได้ค้นคว้าวิจัยด้วยตัวเอง
2. บทความวิชาการ (Academic Articles) ซึ่งเรียบเรียงจากการค้นคว้าเอกสารวิชาการในสาขาใดสาขาหนึ่งเป็นการเฉพาะ
3. งานวิชาการอื่นๆ ที่คณะผู้จัดทำเห็นสมควร

หลักเกณฑ์ทั่วไป

ผลงานวิชาการที่รับพิจารณาตีพิมพ์ ต้องพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word รูปแบบอักษร Browallia New โดยมีรายละเอียดปรากฏในหัวข้อถัดไป

1. ยื่นผ่านเว็บไซต์ของวารสารออนไลน์ในแพลตฟอร์ม ThaiJO ที่...

Submissions | วารสารรวมคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์ (tci-thaijo.org)

โดยต้องลงทะเบียนในระบบก่อน

2. บทความที่เป็นบทความวิจัย ซึ่งต้องมีย่อประกอบเรียงตามลำดับ ดังนี้
 - 2.1 บทคัดย่อ และ Abstract / คำสำคัญ และ Keywords
 - 2.2 บทนำ
 - 2.3 วิธีดำเนินการวิจัย
 - 2.4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล
 - 2.5 ข้อเสนอแนะ
 - 2.6 เอกสารอ้างอิง
3. บทความทางวิชาการอื่นๆ ให้มีย่อประกอบดังนี้
 - 3.1 บทคัดย่อ และ Abstract
 - 3.2 บทนำ

3.3 เนื้อหาสาระ

3.4 บทสรุป

3.5 เอกสารอ้างอิง

หมายเหตุ: นักศึกษาที่ส่งบทความวิจัยที่เป็นการสรุปผลจากวิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ จะต้องมีการรับรองจากประธาน หรือ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์หลักพิจารณาอนุญาตให้ลงพิมพ์เผยแพร่

การเตรียมต้นฉบับ

1. ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนโครงกระดาษขนาด A4 เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษ ด้านบนและซ้ายมือ 1.25 นิ้ว ด้านล่างและขวามือ 1 นิ้ว

2. รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร Browallia New ทั้งเอกสาร พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่งดังนี้

2.1 หัวกระดาษ ประกอบด้วย เลขหน้าขนาด 12 พ้อยต์ ตัวธรรมดา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านบนขวา

2.2 ชื่อเรื่อง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาด 16 พ้อยต์ ตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ความยาวไม่เกิน 3 บรรทัด

2.3 ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย ขนาด 15 พ้อยต์ ตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านขวาใต้ชื่อเรื่อง ทั้งนี้ให้ใส่เลขผู้เขียน (^{1..2..3..}) กำหนดเป็นตัวยก กำกับท้ายนามสกุลของผู้เขียนแต่ละคน(กรณีมีผู้เขียนร่วมสังกัดที่เดียวกันให้ใช้เลขเดียว)

2.4 E-mail address ของผู้เขียน ขนาด 12 พ้อยต์ ตัวธรรมดา ตำแหน่ง ขีดขอบกระดาษด้านขวา

2.5 เชิงอรรถ กำหนดเชิงอรรถในหน้าแรกของบทความ ส่วนแรกกำหนด

ข้อความ “1.2.3.. หน่วยงานหรือสังกัดที่ทำวิจัยของแต่ละคน ถ้าสังกัดหน่วยงานเดียวกัน ให้ใช้หมายเลขเดียวกัน” เป็นภาษาไทย ขนาด 10 พ้อยต์ ตัวหนา ในส่วนสุดท้ายกำหนดข้อความ “* ระบุเฉพาะแหล่งทุนและหน่วยงานที่สนับสนุนงบประมาณ” เช่น “งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับสนับสนุนทุนวิจัยจากทุนงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยรามคำแหง” เป็นต้น

2.6 หัวข้อบทคัดย่อ ขนาด 15 พ้อยต์ ตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้ายใต้ชื่อของผู้เขียน เนื้อหาบทคัดย่อ ขนาด 14 พ้อยต์ ตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน

2.7 หัวข้อคำสำคัญ ขนาด 15 พ้อยต์ ตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย ใต้บทคัดย่อ เนื้อหาภาษาไทยขนาด 14 พ้อยต์ ตัวธรรมดา จำนวน 3-5 คำ เว้นระหว่างคำด้วยเครื่องหมาย semi-colon (;)

2.8 Abstract ขนาด 15 พ้อยต์ ตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบ กระดาษด้านซ้าย ใต้คำสำคัญภาษาไทย เนื้อหา Abstract ขนาด 14 พ้อยต์ ตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน

2.9 Keywords ขนาด 15 พ้อยต์ ตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย Abstract เนื้อหาภาษาอังกฤษขนาด 14 พ้อยต์ ตัวธรรมดา จำนวน 3-5 คำ เว้นระหว่างคำด้วยเครื่องหมาย semi-colon (;)

2.10 หัวข้อหลักทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 15 พ้อยต์ ตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย

2.11 หัวข้อย่อยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 พ้อยต์ ตัวหนา Tab 1.5 เซนติเมตร จากอักษรตัวแรกของหัวข้อเรื่อง

2.12 เนื้อหาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 พ้อยต์ ตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน

2.13 อ้างอิง (References) การอ้างอิงเอกสารให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association) (6th Edition)

3. จำนวนหน้า บทความต้นฉบับมีความยาวประมาณ 15 หน้า ขนาด A 4

ลำดับหัวข้อในการเขียนต้นฉบับบทความวิจัย

การเขียนต้นฉบับกำหนดให้ใช้ภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีเขียนเป็นภาษาไทย ควรแปลคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด ยกเว้น ในกรณีที่คำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้ หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน โดยเนื้อหาต้องเรียงลำดับตามหัวข้อดังนี้

1. ชื่อเรื่อง ควรสั้น และกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2. ชื่อผู้เขียน เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเกิน 6 คน ให้เขียนเฉพาะคนแรกแล้วต่อท้ายด้วย “และคณะ”

3. อีเมลของผู้เขียน (ถ้ามีหลายคนให้ระบุคนเดียวเป็น Corresponding author)

4. บทคัดย่อ และ Abstract โดยเขียนสรุปเฉพาะสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน ทั้งนี้บทคัดย่อ และ Abstract ต้องมีเนื้อหาตรงกัน

5. คำสำคัญ (Keywords) ให้อยู่ในตำแหน่งต่อท้ายบทคัดย่อ และ Abstract จำนวน 3 - 5 คำ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ในการเลือกหรือค้นหาเอกสารที่มีชื่อเรื่องประเภทเดียวกันกับเรื่องที่ทำกรวิจัย

6. บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

7. วัตถุประสงค์ ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

8. กรอบแนวคิด (ถ้ามี) ชี้แจงความเชื่อมโยงตัวแปรต้นและตัวแปรตามในการทำการวิจัย

9. ระเบียบวิธีการวิจัย ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยกล่าวถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ขนาดของกลุ่มตัวอย่างวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างและที่มาของกลุ่มตัวอย่าง) การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ การเก็บและรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

10. ผลการวิจัย เป็นการเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับ อาจแสดงด้วยตาราง กราฟ แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ ถ้าแสดงด้วยตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพขาว-ดำที่ชัดเจน และมีคำบรรยายได้รูป

11. อภิปรายผล ควรมีการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ เพียงใด และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

12. ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับงานวิจัยควรเป็นข้อเสนอแนะที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง หรือข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

13. ผู้เขียน/คณะผู้เขียน ในส่วนท้ายของบทความให้เรียงลำดับตามรายชื่อ โดยระบุตำแหน่งทางวิชาการ สังกัดหรือที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ และ e-mail address ของทุกคน

การเขียนเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่อง ให้อ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (Author – date on text citation) รวมทั้งให้มีการอ้างอิงท้ายเล่ม (Reference citation) โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนอ้างอิงที่ปรากฏเฉพาะในบทความเท่านั้น และจัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่งโดยใช้ระบบอ้างอิงมาตรฐานเอพีเอ (APA Style)

การเขียนเอกสารอ้างอิงและการอ้าง ใช้ระบบ APA (6th Edition)

มีหลักเกณฑ์ดังนี้

- ชื่อวารสาร ชื่อหนังสือ และปีที่ (volume) ใช้ตัวเอน และไม่ใช่ชื่อย่อ
- กรณีชื่อผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อผู้แต่งโดยขึ้นต้นด้วยนามสกุล ตามด้วยจุลภาค (,) และอักษรย่อชื่อตัวตามด้วยมหัพภาค (.)
- กรณีชื่อผู้แต่งเป็นภาษาไทย ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อตัว ตามด้วยนามสกุล
- กรณีผู้แต่งมากกว่าหนึ่งคน ให้เขียนชื่อผู้แต่งทั้งหมดทุกคน คั่นระหว่างชื่อด้วยจุลภาค (,) และ ใส่เครื่องหมาย & ก่อนชื่อสุดท้าย
- ถ้าไม่มีชื่อผู้แต่ง ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อเรื่อง หรือชื่อวารสาร หรือชื่อหนังสือ ตามด้วยปีที่พิมพ์
- ถ้าผู้แต่งเป็นหน่วยงานหรือองค์กร ให้ใช้ชื่อหน่วยงานหรือองค์กรแทนชื่อผู้แต่ง
- เรียงลำดับรายการตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง และมีเลขลำดับที่ 1, 2, 3...
กำกับ
- รายการที่มีทั้งเอกสารภาษาไทยและอังกฤษ ให้นำข้อมูลภาษาไทยขึ้นก่อน

· บรรทัดที่สองและบรรทัดต่อไปของแต่ละรายการให้ย่อหน้าเข้ามา 5-7 ตัวอักษร หรือประมาณครึ่งนิ้ว

· การอ้าง- อ้างโดย (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์) หรือชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์)

· ไม่อ้างโดยใช้คำว่า “และคณะ” หรือ “และคนอื่นๆ” หรือ *et al.* ไม่ว่าจะ มีผู้แต่งกี่คน ยกเว้นกรณีอ้างในเนื้อเรื่องที่มีผู้แต่งตั้งแต่สามถึงห้าคนขึ้นไป และหลังจากได้มีการอ้างครั้งแรกไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว หรือการอ้างที่มีผู้แต่งตั้งแต่หกคนขึ้นไป

การอ้างจากวารสารและนิตยสารให้ระบุหน้าแรกถึงหน้าสุดท้าย โดยไม่ใช่คำย่อ “p.” หรือ “pp.” นอกจากหนังสือ

· การติดต่อส่วนตัวโดยสื่อใดๆ ก็ตาม สามารถอ้างอิงได้ในเนื้อเรื่อง แต่ต้องไม่มีการระบุไว้ในรายการเอกสารอ้างอิงเพราะผู้อื่นไม่สามารถติดตามข้อมูลเหล่านี้ได้

· การอ้างจาก website ให้ระบุวัน เดือน ปีที่พิมพ์ ถ้าไม่ปรากฏให้อ้างวันที่ทำการสืบค้นและระบุ URL ให้ชัดเจน ถูกต้อง เมื่อจบ URL address ห้ามใส่จุด (.) ข้างท้าย website ไม่บอกวันที่ให้ระบุ n.d.

รูปแบบและตัวอย่างการอ้างอิงจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

1. วารสารและนิตยสาร

ก. วารสารเรียงลำดับหน้าโดยขึ้นต้นหน้าหนึ่งทุกครั้งเมื่อขึ้นฉบับใหม่ให้ระบุ(ฉบับที่)

รูปแบบ: ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author(s). (Year of publication). Title of article. *Title of periodical or journal*, Volume(issue), First–last page.

ตัวอย่าง : ขวัญฤทัย คำขาวและเตือนใจ สามห้วย. (2530). สีธรรมชาติ.
วารสารคหเศรษฐศาสตร์, 30(2), 29-36.

Acton, G. J., Irvin, B. L., & Hopkins, B. A. (1991). Theory-testing research: building the science. *Advance in Nursing Science*, 14(1), 52-61.

ข. วารสารที่เรียงลำดับหน้าหนึ่งถึงหน้าสุดท้ายต่อเนื่องกันตลอดปี ไม่ต้องระบุ(ฉบับที่)

ตัวอย่าง : ขวัญฤทัย คำขาว และเตือนใจ สามห้วย. (2530). สีธรรมชาติ.
วารสารคหเศรษฐศาสตร์, 30, 29-36.

Dzurec, L. C., & Abraham, I. L. (1993). The nature of inquiry linking quantitative and qualitative research nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 18, 298-304.

2. หนังสือ

รูปแบบ: ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง: จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2538). วิเคราะห์ภูมิปัญญาอีสาน.
อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท.

Okuda, M., & Okuda, D. (1993). *Star Trek chronology: The history of the future*. New York: Pocket Book.

หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งหรือบรรณาธิการ ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อหนังสือ

ตัวอย่าง: *Merriam-Webster's collegiate dictionary* (10th ed.). (1993).
Springfield, MA: Merriam- Webster.

3. รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

รูปแบบ: ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม, วัน เดือน ปี สถานที่จัด. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง: กรมวิชาการ. 2538. การประชุมปฏิบัติการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน, 25-29 พฤศจิกายน 2528 ณ วิทยาลัยครูมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1991). A motivational approach to self: Integration in personality. In R. Dienstbier (Ed.), *Nebraska Symposium on Motivation: Vol. 38. Perspectives on Motivation* (pp. 237-288). Lincoln, N.E.: University of Nebraska Press.

4. บทความจากหนังสือพิมพ์

รูปแบบ: ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์, เดือน, วันที่). ชื่อเรื่อง. ชื่อหนังสือพิมพ์, หน้าที่น่ามาอ้างอิง.

ตัวอย่าง: สายใจ ดวงมาลี. (2548, มิถุนายน 7) มาลาเรียลาม 3 จว.ได้ ตอนบน สธ.เร่งคุมเข้มกันเชื้อแพร่หนัก. *คม-ชัด-ลึก*, 25.

Di Rado, A. (1995, March 15). Trekking through college: Classes explore modern society using the world of Star Trek. *New York Times*, p. A3.

5. วิทยานิพนธ์

รูปแบบ: ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อวิทยานิพนธ์. (ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์), สถาบันการศึกษา. เมืองที่พิมพ์.

ตัวอย่าง: พันทิพา สังข์เจริญ. 2528. *วิเคราะห์บทกวีกรองเนื่องใน*

วโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม. (ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.

Darling, C. W. (1976). *Giver of due regard: the poetry of Richard Wilbur*. (Unpublished doctoral dissertation), University of Connecticut.

6. พจนานุกรม

ตัวอย่าง: พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชัน.

Shorter Oxford English dictionary (5th ed.). (2002). New York: Oxford University Press.

7. ราชกิจจานุเบกษา

ตัวอย่าง: รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. 134(40 ก). 1-20.

8. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบ: ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง, วันที่ทำการสืบค้น. ชื่อฐานข้อมูล. URL

Author(s). (date-or “n.d.”). Title of work. (Online URL), date retrieved. Name of Database or Internet address of the specific document. Specify URL exactly.

ตัวอย่าง: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. (2545). *ประเพณีใส่กระเจาดชาวไทยพวนสอนให้รู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ*,

สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2548. จาก http://www.m-ulture.go.th/culture01/highlight/highlightdetail.php?highlight_id=114&lang=th

สรุป การอ้างอิง APA (6th Edition)

รูปแบบ การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา หน้าข้อความ ท้ายข้อความ และเชิงอรรถ (ท้ายบทความ)

ผู้แต่ง 1 คน

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: นามสกุล (ปี) เช่น Robbin (2005) อ้างว่า.

. . . กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (นามสกุล, ปี) เช่น . . . (Robbin, 2005)

เอกสารอ้างอิง

นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ปี). *ชื่อหนังสือ*. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น Hughes, O.E. (1994). *Public Management and Administration: An Introduction*. New York: St. Martin's Press.

ผู้แต่ง 2-4 คน

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: นามสกุล1 and นามสกุล2 (ปี) เช่น Peters and Waterman (1982) อ้างว่า . . .

กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (นามสกุล, ปี) เช่น ... (Peters and Waterman, 1982)

เอกสารอ้างอิง

นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ and นามสกุลผู้แต่ง 2, ชื่อย่อ., (ปี). *ชื่อหนังสือ*. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น Peters, T. and Waterman Jr. R. (1982). *In Search of Excellence*. New York: Harper & Row.

ผู้แต่ง 5 คนขึ้นไป

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: นามสกุล 1 และคณะ (ปี)

เช่น Christensen et. al. (2013) อ้างว่า . . .

กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (นามสกุล 1 และคณะ, ปี)

เช่น . . . (Christensen et. al., 2013)

เอกสารอ้างอิง

นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ. และคณะ. (ปี). *ชื่อหนังสือ*. (ครั้งที่พิมพ์).
สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น Christensen, T. et. al. (2013). *New public management: The transformation of ideas and practice*. New York: Prentice-Hall.

ผู้แต่งนามแฝง

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: ชื่อนามแฝง (ปี)

เช่น C-12 (2013) อ้างว่า . . .

กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (ชื่อนามแฝง, ปี)

เช่น . . . (C-12, 2013)

เอกสารอ้างอิง

นามแฝง. (ปี). *ชื่อหนังสือ*. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น C-12. (2013). *Thai Bureaucracy*. Bangkok: Wattana Publishing.

หนังสือแปล

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: นามสกุลผู้แต่งต้นฉบับ (ปี)

เช่น Huntington & Nelson (2013) อ้างว่า . . .

กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (นามสกุลผู้แต่งต้นฉบับ, ปี)

เช่น . . . (Huntington & Nelson, 2013)

เอกสารอ้างอิง

นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้แต่ง 2, ชื่อย่อ. (ปีที่แปล). *ชื่อเรื่อง*ที่แปล [ชื่อเรื่องต้นฉบับ]. (ชื่อ-นามสกุลผู้แปล, ผู้แปล). (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. (ปีต้นฉบับที่พิมพ์).

เช่น Huntington, S.P. & Nelson, J. (2001). *No Easy Choice: ทางเลือกของมวลประชา* [No Easy Choice]. (สิทธิพันธ์ พุทธทูน, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (1976).

กรณีไม่มีชื่อผู้แต่ง ให้ลงชื่อเรื่องแทนผู้แต่ง

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: “ชื่อเรื่อง” หรือ “ชื่อบทที่” หรือ “ชื่อบทความ” (ปี)

กรณี การอ้างทำยข้อความ: (“ชื่อเรื่อง” หรือ “ชื่อบทที่” หรือ “ชื่อบทความ”, ปี)

เอกสารอ้างอิง

ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). (ปี). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

การอ้างอิงเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) (อ้างอิงในเนื้อหา)

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: นามสกุลผู้แต่งเอกสารต้นฉบับ (ปี ต้นฉบับ) (อ้างถึงใน หรือ as cited in นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ปีของเอกสารทุติยภูมิ)

กรณี การอ้างทำยข้อความ: (นามสกุลผู้แต่งเอกสารต้นฉบับ, ปีต้นฉบับ อ้างถึงในหรือ as cited in นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ปี ของเอกสารทุติยภูมิ)

เอกสารอ้างอิง

ผู้เขียนอ้างอิงแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เหตุเพราะไม่สามารถเข้าถึงหรือสืบค้นหาต้นฉบับเดิมได้ การเขียนอ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิในเอกสารอ้างอิงทำยบทหลักการอ้างอิงเหมือนกับรายการหนังสือทั่วไป คือ

นามสกุลผู้แต่งทฤษฎีภูมิ, ชื่อย่อ. (ปี). ชื่อเรื่องต้นฉบับ. (ครั้งที่พิมพ์).
สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เอกสารรายงานการวิจัย

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: ชื่อ-นามสกุลผู้วิจัย 1, & ชื่อ-
นามสกุลผู้วิจัย 2, (ปี)

กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (ชื่อ-นามสกุลผู้วิจัย 1, & ชื่อ-นามสกุล
ผู้วิจัย 2, ปี)

เอกสารอ้างอิง

ชื่อ-นามสกุลผู้วิจัย 1, & นามสกุลผู้วิจัย 2. (ปี). ชื่อเรื่อง (รายงาน
ผลการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

คชฎินิพนธ์

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: ชื่อ-นามสกุลผู้วิจัย (ปี)

กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (ชื่อ-นามสกุลผู้วิจัย, ปี)

เอกสารอ้างอิง

ชื่อ-นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ปี). ชื่อเรื่อง. (ปริญญาณิพนธ์ระดับคชฎินิพนธ์
บัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: ชื่อ-นามสกุลผู้วิจัย (ปี)

กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (ชื่อ-นามสกุลผู้วิจัย, ปี)

เอกสารอ้างอิง

ชื่อ-นามสกุลผู้วิจัย. (ปี). ชื่อเรื่อง. (วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต). ชื่อ
สถาบัน. สถานที่พิมพ์.

บทความวารสาร

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: นามสกุลผู้เขียน 1, นามสกุลผู้เขียน 2 & นามสกุลผู้เขียน 3 (ปี)

กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน 2 & ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน 3, ปี)

เอกสารอ้างอิง

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน 2 & ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน 3. (ปี). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. เลขปีที่(เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความ.

เอกสารการประชุมทางวิชาการ (proceeding)

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ปี)

กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ปี)

เอกสารอ้างอิง

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ปี). ชื่อบทความ. ใน หรือ in ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก. หรือ Ed. หรือ Eds.), ชื่อการประชุม (น. หรือ pp. เลขหน้าแรก-ถึงหน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

หนังสือพิมพ์

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ปี)

กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ปี)

เอกสารอ้างอิง

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปี, วัน เดือน). ชื่อคอลัมน์/ชื่อข่าว. ชื่อหนังสือพิมพ์. น. หรือ pp. เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของคอลัมน์/ชื่อข่าว.

อ้างอิงเว็บไซต์

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ปี)

กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ปี)

เอกสารอ้างอิง

(ไทย) ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, (ปี). ชื่อหัวข้อ. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก

<http://www.xxxxxxxx> เช่น

ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์. (2559). *ปรับบทบาทภาครัฐไทย...ให้ประชาชนได้รับบริการที่ดี*. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2563, จาก <https://thaipublica.org/2016/03/t dri-2016/>

(อังกฤษ) นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ปี). ชื่อหัวข้อ. Retrieved month, date, year, from <http://www.xxxxxxxx> เช่น

Cohen, B.. (2012). *Blockchain Cities and the Smart Cities Wheel*. Retrieved February 5, 2020, from <https://medium.com/iomob/blockchain-cities-and-the-smart-cities-wheel-9f65c2f32c36>

สถาบัน/องค์กร/สมาคม/ชมรม

อ้างอิงจากหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กร อ้างอิงครั้งแรกใช้ชื่อเต็ม ส่วนอ้างอิงครั้งต่อไปใช้อักษรย่อ

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: ชื่อเต็มของหน่วยงาน (อักษรย่อ, ปี)

กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (ชื่อเต็มของหน่วยงาน [อักษรย่อ], ปี)

เอกสารอ้างอิง

ชื่อเต็มของสถาบันหรือหน่วยงาน. (ปี). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ส่วนบุคคล/Interview

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: ชื่อ-นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ (ปี)

กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (ชื่อ-นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ปี)

เอกสารอ้างอิง

ชื่อ-นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี). ตำแหน่ง/สถานะ/บทบาทหน้าที่.

สัมภาษณ์ส่วนบุคคล. เดือน, วัน.

การสัมภาษณ์กลุ่มย่อย/Focus Group

ตัวอย่าง กรณี การอ้างหน้าข้อความ: ชื่อ-นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ (ปี)

กรณี การอ้างท้ายข้อความ: (ชื่อ-นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ปี)

เอกสารอ้างอิง

ชื่อ-นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี). ตำแหน่ง/สถานะ/บทบาทหน้าที่. การ

สัมภาษณ์กลุ่มย่อย. เดือน, วัน.

การส่งต้นฉบับ (Submission)

: ส่งผ่านระบบ online ที่ การส่งบทความ | วารสารรวมคำแห่ง ฉบับรัฐ
ประศาสนศาสตร์ (tci-thaijo.org)